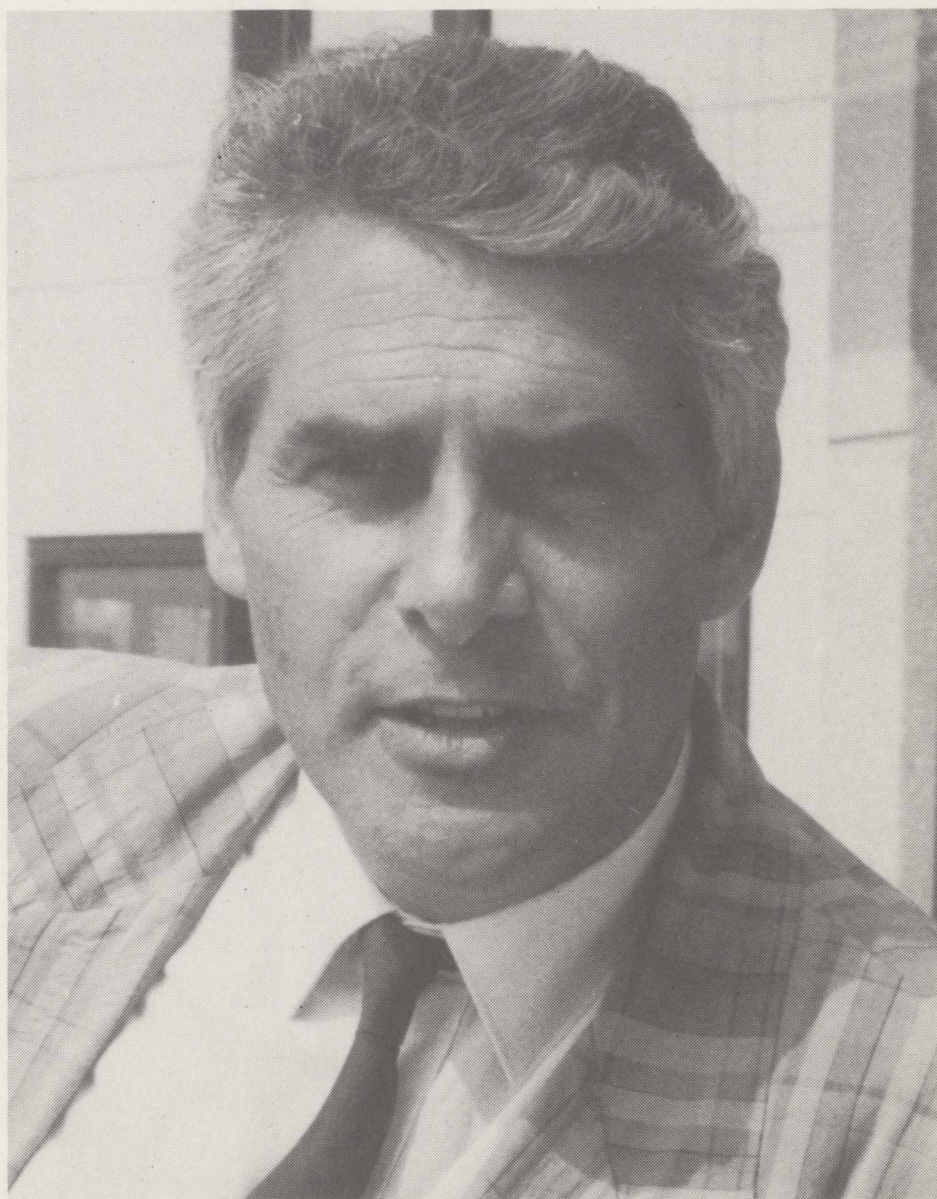

DEMO

FNV-baas Stekelenburg

EN VERDER

Portret van David, asielzoeker

Te gast: Kysia Hekster (LSVb)

Gerrit Jan Wolffensperger 'live'

Een half uurtje in de regen

Toen ik op 1 januari vanuit Groningen (waar ik op gepaste wijze het nieuwe jaar ingeluid heb) terug naar Den Haag reisde, verkeerde ik in de veronderstelling, nu geconfronteerd te worden met 'de nieuwe reisregels' van NS. Met een angstig hart fietste ik naar het station. Maar er gebeurde niets. Geen controle op station Groningen, de ouderwets norske conducteur in de trein en de gebruikelijke vertraging.

Zoals bij zo veel produkten die als nieuw of vernieuwd worden aangeprezen, is er in feite weinig veranderd. Ja, het schijnt dat er inderdaad meer gecontroleerd wordt, en dat je in de trein meer moet betalen dan voorheen - maar de positieve verandering die NS probeert uit te stralen heb ik tot nu toe (nog) niet kunnen ontdekken.

In ieder geval hebben we er weer een probleem bij, waar we over kunnen kanker. Vergelijk je dat met andere landen - als Iran - dan komt dit behoorlijk surrealistisch over. Probeer eens aan iemand, die bij elk woord bang moet zijn dat hij wordt opgepakt en gemarteld, uit te leggen waarom wij het zo slecht hebben. Dat we in Nederland problemen hebben betwist ik niet. Vaak lijken ze echter volledig uit hun proporties te worden gerukt.

In deze Demo gaan we daarom niet alleen op de problemen in Nederland in. De problemen die Johan Stekelenburg in ons interview met hem schetst - de winksluitingswet, deeltijdarbeid - zijn natuurlijk reëel. Ook de studiefinanciering, waar deze Demo een verrassend alternatief voor schetst, is voor de meesten erg dichtbij. Toch mag dat niet de aandacht afleiden van wat er elders gebeurt. De milieuproblemen in Maleisië bij voorbeeld, waar op grote schaal hout wordt gekapt. En niet in de laatste plaats Iran, waar nog steeds mensen worden mishandeld, omdat ze voor hun mening uitkwamen. Lees het aangrijpende verhaal over David, die naar Nederland kwam om de martelingen te ontvluchten.

En wacht dan gerust een half uurtje in de regen op de vertraagde trein.

Patrick Dersjant

Deadline

Demo 12.2:
10 februari 1995

Inhoud

<i>Half uurtje in de regen</i>	2
<i>'D66 denkt te weinig na over de samenleving'</i>	3
<i>Te gast: Kysia Hekster</i>	7
<i>'U moet Nederland onmiddellijk verlaten'</i>	8
<i>Het westen en het milieu in de Derde Wereld</i>	10
<i>D'emoties</i>	12
<i>Studienuancering</i>	14
<i>Democratie en Salsa - YDC-seminar in Noordwijk</i>	16
<i>Oostenrijk: Lange weg in de EU</i>	18
<i>Up toJDate</i>	19
<i>Gerrit Jan Wolffensperger 'Live'</i>	24

Demo

Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 1, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Patrick Dersjant
Redactie: Mark van Barschot
Christiaan Bonebakker
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Sonny Lim
Pieter Moens
Marcel van Nijnatten
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop
Foto voorpagina: Fotopersbureau Dijkstra
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. Demo
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer. Bijdragen die op Floppy worden aangeleverd (WP 4.2 of 5.1) worden met voorkeur behandeld.

Een Demo-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende Demo worden geplaatst.

Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit Demo worden overgenomen.

Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen Demo gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Johan Stekelenburg maakt graag brede afwegingen

'D66 denkt te weinig na over de samenleving'

In Demo 11.6 verzorgde FNV-voorzitter Johan Stekelenburg de gastcolumn. Met name zijn kritiek op D66 smaakte naar meer, dus zocht Demo hem eens op voor een uitgebreid interview. Behalve over D66 spraken we onder meer over de winkelsluitingswet, ondernemingsraden, deeltijdwerk en de Centrumdemocraten. Maak kennis met 'de baas van de club die tegen de bazen vecht'.

*Barbara Naumann en
Christiaan Bonebakker*

We spreken Johan Stekelenburg in het restaurant van de Tweede Kamer in Den Haag, waar hij juist een gesprek met D66-Kamerlid Bert Bakker achter de rug heeft. Stekelenburg ziet er moe uit. Gelukkig staat de kerst voor de deur.

Waar bent u deze tijd zoal mee bezig?

'Ik ben de afgelopen vier dagen alleen maar bezig geweest met de arbeidsvoorziening. Door Melkerts bezuiniging van structureel 400 miljoen per jaar dreigde die onderuit gehaald te worden. Ik ben van zondagmiddag vier uur tot gisteravond laat (woensdag, red.) - wel met onderbrekingen, gelukkig - bezig geweest om daarover te onderhandelen met Melkert en de werkgevers. Gisteravond laat hebben we daar een akkoord over bereikt.'

Heeft u uw zin gekregen?

'Nou, binnen de randvoorwaarden van het regeerakkoord ben ik er uiteindelijk wel tevreden over. Verder ben ik bezig met vraagstukken van werkgelegenheid en loonpolitiek, en met lobbyen. En, in-

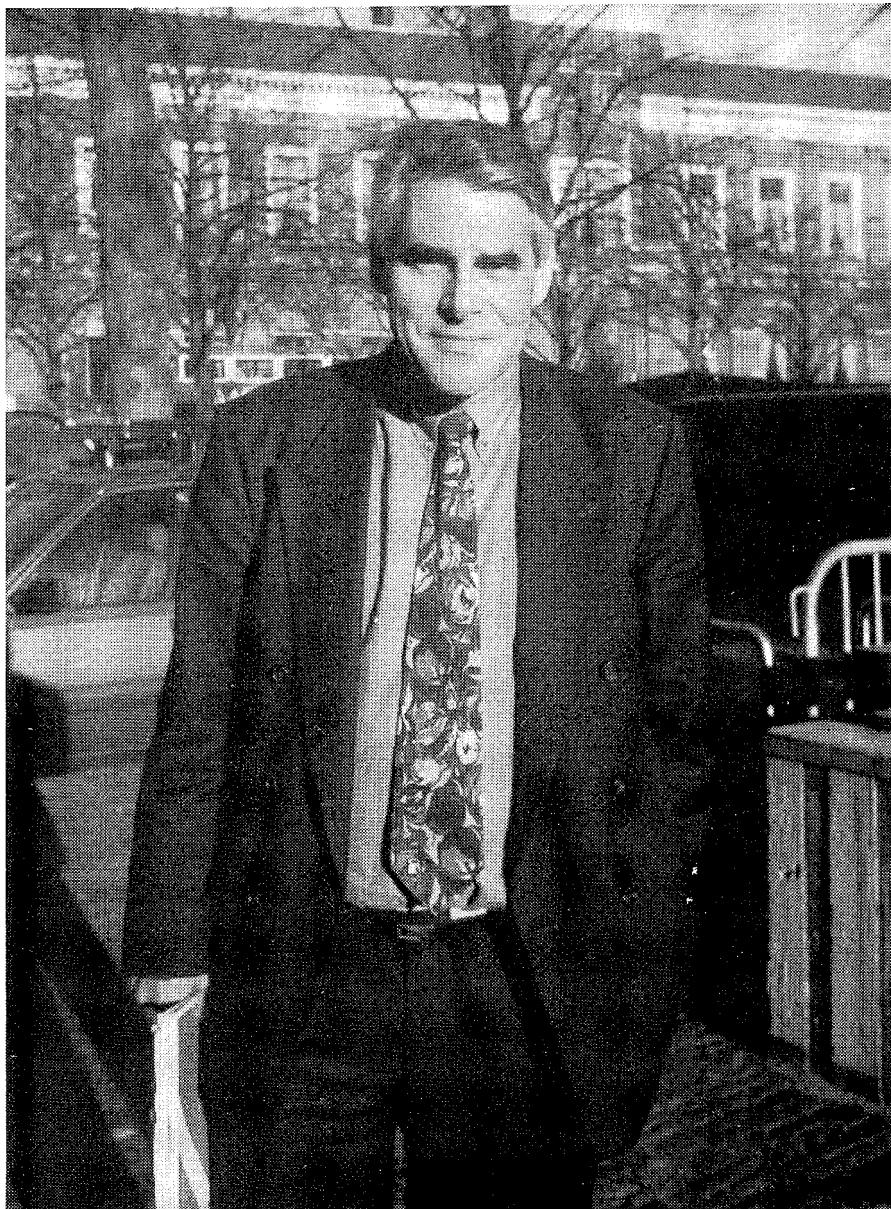

Foto: Barbara Naumann

tern, proberen we de FNV beter te organiseren. Een massa-organisatie van meer dan 1,1 miljoen leden moet je af en toe eens even door elkaar schudden.'

1,1 miljoen leden?

'Ja, dat is heel wat meer dan het ledental van D66. Héél wat meer.'

Hoe bent u ertoe gekomen om bij de vakbeweging te gaan werken?

'Dat hangt voor een belangrijk deel samen met het gezin waarin ik opgegroeid ben. Mijn vader was actief in de vakbeweging

en de ondernemingsraad. Ik vond dat er in de samenleving een aantal dingen mis waren, en ik vond het belangrijk dat er een beweging was die daar verandering in kon brengen. Daar wilde ik me in mijn werk mee bezighouden.'

Dat was dus een idealistische keuze?

'Het had wel met idealisme te maken, ja.'

Is het dan niet frustrerend dat FNV-leden uit pragmatische overwegingen lid worden?

'Nee, dat vind ik op zichzelf niet erg. Het hangt samen met de verandering in de

samenleving en de opkomst van de calculerende burger. De FNV is een deel van die samenleving en weerspiegelt ook die verandering. Maar ik hoop dat veel mensen ook lid worden vanuit de idealistische overweging dat het zin heeft om je te organiseren. En dan mogen ze van mij ook denken: is het 't mij nog wel waard? Zeg maar: de D66-houding.'

Ziet u D66 als het symbool van de teloorgang van het idealisme in de maatschappij?
'Nee, D66 weerspiegelt naar mijn gevoel

'Ik vind dat je moet voorkomen dat je de economie van alles de maat laat zijn, in plaats van de mensen.'

de behoefte om meer balans aan te brengen tussen pragmatiek en een idee over hoe de samenleving georganiseerd zou moeten worden. Dat is wel eens in strijd met de vakbeweging. Dat ik net met Bert Bakker zat te praten houdt daar verband mee. D66 vindt dat maatschappelijke organisaties, zoals werknemers en werkgevers, vernieuwing tegenhouden. Die willen ze dus wegwerken en verantwoordelijkheden ontnemen, anders gaat het niet goed. De winkelsluitingswet is daar een typisch voorbeeld van. D66 denkt te weinig na over de samenleving die we willen hebben. Ik vind dat je moet voorkomen dat je de economie van alles de maat laat zijn, in plaats van de mensen.'

Bij de winkelsluitingswet draait het om de wensen van de consument. De mens dus.
'Nou, het zijn helemaal geen wensen van de consument om alle winkels op zondag open te hebben. Onderzoek heeft bewezen dat daar helemaal geen behoefte aan is. Wel is er behoefte aan een zekere verruiming tot bijvoorbeeld een deel van de avond. En ook dat wil maar een deel van de consumenten, vergis je daar niet in.'

Winkels weten zelf toch het beste wat de wens van hun klanten is? Als je de openingstijden vrijgeeft, kunnen zij zich daarop instellen. Of ze van die zondag gebruik maken, is dan aan hen.

'Maar dat betekent dus dat de wens van de consument bepalend is voor onze regelgeving! Waarom hebben we dan nog een parlement? Waarom telt de wens van de mensen die in de winkel werken, niet? En de wens van mensen die opvattingen hebben over zondagsheiliging?'

Dan stelt u andere prioriteiten. Wat we willen zeggen, is dat er bij D66 wel een visie achter zit.

'Als dat hun visie is, wens ik ze veel sterkte. Natuurlijk vind ik dat je rekening moet houden met nieuwe leefpatronen,

maar je moet niet doorslaan. Als je het allemaal liberaliseert, vergeet je de wensen van de mensen die in de winkel werken, bijvoorbeeld.'

Die hebben toch de vrije keus of ze open willen zijn of niet?

'Die leuke buurtwinkel heeft de keus niet. Die kan niet langer dan een bepaalde tijd open zijn, terwijl de Albert Heijn in ploegendienst gaat werken. Je krijgt dan een kille sanering van de middenstand. De kleine winkel, die voor de kwaliteit van

het leven de moeite waard is, gaat eraan onderdoor.'

Waarom neemt u het toch steeds op voor die kleine ondernemer? Daar is het KNOV toch voor?

(Lacht) 'Maar ik neem het ook op voor die één of twee personeelsleden in die kleine winkel, en ik neem het op voor het winkelpersoneel dat door de verruiming van de winkeltijden gedwongen wordt te werken op een dag dat het leuk is om aan sport of culturele activiteiten deel te nemen, of om naar je familie te gaan.'

De FNV doet regelmatig onderzoek onder haar leden. U heeft vast ook onderzocht of de doorsnee-werknemer zich met u kan identificeren.

'Ja, in dat onderzoek krijgen de woordvoerders van de vakcentrales cijfers. Ik geloof dat ik over het algemeen op een voldoende zit, tussen de 6,5 en de 7. Dat vind ik geen slecht resultaat voor iemand

'Ik denk wel eens: misschien moeten we wat terughoudender zijn wat onze eisen betreft ter wille van de doelstellingen die we willen bereiken.'

die ook wel eens een slechte boodschap moet brengen.'

Probeert u extra nonchalant over te komen om een goede indruk te maken op uw leden?
'O, dat ben ik me niet bewust.'

U past uw imago niet aan op wat de leden graag zouden willen zien?

(Lacht) 'Nee, eigenlijk niet. Eigenlijk niet, nee. Het zijn mijn eigen opvattingen en ik gedraag mij op mijn eigen manier.'

Voelt u het als een tegenstrijdigheid dat u de baas bent van een club die tegen de bazen

vecht?

(Lacht weer) 'Mensen die bij de FNV werken, beschouwen mij inderdaad wel als een gewone werkgever. Ook wij worstelen met inkomsten en uitgaven, en moeten als werkgever CAO-onderhandelingen voeren.'

Met wie voert u die onderhandelingen?

'Met de bond die het personeel vertegenwoordigt. Dat is, om het gecompliceerd te maken, de Dienstenbond FNV. De Dienstenbond FNV onderhandelt dus met werkgever FNV over arbeidsvoorwaarden.'

Zijn ze tevreden over u als werkgever?

'Eeh... dat wisselt. Er zijn situaties geweest dat ook wij gedwongen waren om in te krimpen omdat onze organisatie niet goed liep, en dat er stevige maatregelen genomen moesten worden. Daar hebben we wel eens een conflict over gehad. Maar ik geloof dat men over het algemeen redelijk tevreden is.'

Hoe groot is de kans op een staking bij de FNV?

'Een paar jaar geleden hebben wij een staking gehad. We zitten natuurlijk in een glazen huisje. Ons personeel weet dat iedereen zich rot lacht als er een staking bij de vakbeweging zelf plaatsvindt. Dus schroeven ze de druk extra op, en als je altijd door de pomp gaat omdat je niet wilt dat die staking plaatsvindt, dan ben je snel duur uit, hoor. Dan doe je veel concessies. Dus wij houden onze poot ook wel eens stijf, en dat heeft een paar jaar geleden tot een stakingsactie geleid. Het is dus wel eens een spanningsvolle situatie dat je de baas bent van de club die tegen de bazen vecht.'

Heeft u tijdens onderhandelingen wel eens

meer begrip voor werkgevers dan u als voorzitter van de FNV eigenlijk mag hebben?

(Denkt lang na) 'Nou, voor werkgevers niet, geloof ik. Ik denk wel eens: misschien moeten we iets terughoudender zijn wat onze eisen betreft ter wille van de doelstellingen die we willen bereiken.'

Loonmatiging?

'Ja, bijvoorbeeld. Het is soms verstandig terughoudend te zijn in de loonontwikkeling. In het begin van de jaren '90 ging het na jaren van loonmatiging economisch weer wat beter, en toen zeiden de bonden "laten we 'm nou maar

weer eens stevig raken". Dat begreep ik wel, maar je voelde aankomen dat de werkgelegenheid daardoor bedreigd zou worden.'

Zijn de bonden dan een soort kleine kinderen die door de federatie in het gareel moeten worden gehouden?

'Nee, dat is de verhouding niet. Maar je hebt wel wat verschillende accenten, omdat wij vanuit de centrale de wat bredere afweging moeten maken, en bonden zich in hun specifieke situatie met de sector of een aparte onderneming bezig houden. Maar dat houdt het ook leuk.'

Zou het niet beter zijn als in een bedrijf de ondernemingsraad onderhandelt over primaire arbeidsvoorwaarden?

'Nee. In een onderhandelings-situatie moet je met gelijkwaardige partijen aan tafel zitten. Een ondernemingsraad is hoe dan ook loonafhankelijk, kan geen juridisch afdwingbare afspraken maken en heeft niet de macht om een staking uit te roepen. Al was het alleen maar omdat ze geen stakingskas hebben.'

Maar ze vertegenwoordigen wel het hele werknemersbestand.

'Ik wilde er nog één opmerking bij maken: ik vind wel dat ondernemingsraden meer invloed moeten kunnen uitoefenen. Bijvoorbeeld op de invulling van raamafspraken over primaire zaken als loon, werktijden en vakantie-dagen. Nu is het zo dat als een bond in een CAO dingen regelt, de ondernemingsraad daar geen bevoegdheid meer over heeft. De vakbond is heel nadrukkelijk bereid de ondernemingsraad daar een sterkere positie in te geven.'

Hoe zit dat dan met lonen? Maakt de vakbond dan minimum-afspraken, en mag de ondernemingsraad dan met de werkgever bepalen hoeveel daar bovenop komt?

'Nee, ik vind dat je afspraken moet maken over de totale loonkosten, om te voorkomen dat daar bovenop nog een beetje gewinkeld wordt. De ontwikkeling van de loonkosten moet je in een bredere maatschappelijke context plaatsen. Een ondernemingsraad kijkt niet over de grenzen van de eigen onderneming. Daar is zij ook niet voor gekozen. Maar de invulling van raamafspraken kan wel op het niveau van de onderneming worden geregeld.'

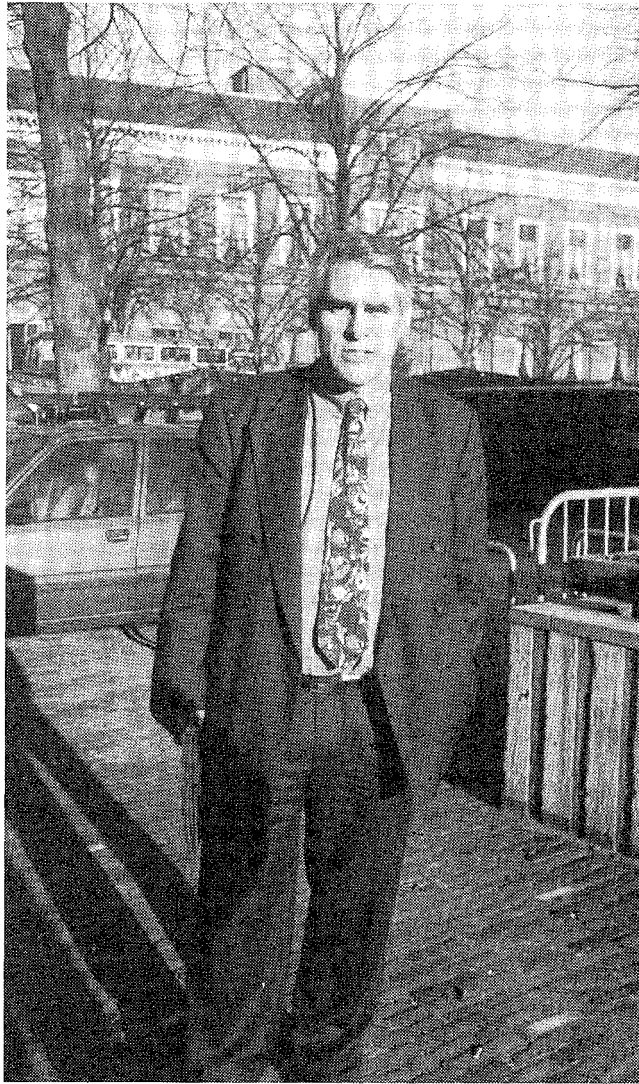

Foto: Barbara Naumann

Welke politieke partij behartigt het best de belangen van de werknemers?

'Ik vind dat heel lastig te zeggen. Dat hangt af van het thema waarover je praat.'

Het scheppen van werkgelegenheid?

'Ach, dat weet ik niet. Kijk...'

Måg u het niet zeggen, of weet u het echt niet?

'Nee, ik weet het echt niet. De coalitiepartijen zijn met z'n drieën verantwoordelijk voor het regeerakkoord en het be-

En van de VVD?

'Nou, ik zou dat niet zo makkelijk weten te verzinnen, eerlijk gezegd. Dat was ook mijn aarzeling bij Paars. Moet een partij die zich in het verleden niet zo heeft beziggehouden met de belangen waar ik voor sta, samengaan met de PvdA, waar ik overigens ook wel eens problemen mee heb? En wat komt daar dan uit? Nou, daar komt ongeveer D66 uit.'

En hoe is dat?

'Nou, daar hebben wij ook bepaalde kanttekeningen bij. Ik vind dat D66 in de balans tussen sociale bescherming en dynamiek te veel overhelst naar de dynamiek. Dynamiek in een samenleving waar de bescherming verdwenen is, levert onzekerheid op. Mensen zijn dan veel te angstig om vernieuwing te willen en risico's te nemen, omdat ze niet weten of ze eventueel terug kunnen vallen op sociale bescherming.'

Zijn mensen die die zekerheid wel hebben produktiever?

'Ja, ik denk dat mensen die het gevoel hebben te leven in een samenleving die cohesie en sociale bescherming biedt, over het algemeen meer creativiteit ontwikkelen. Maar het gaat om een balans, want op sommige punten bevat de dynamiek me wel.'

Op welke punten dan wel?

'Nou, zo'n element van een ietsje gewijzigde winkelsluitingswet, dat mag van mij best. In dat opzicht is het best wel aardig om een beetje vernieuwend bezig te zijn.'

Houdt u bij het creëren van werkgelegenheid nog steeds vast aan deeltijdwerk?

'Ja, zeer. Deeltijdwerk is een mogelijkheid om de werkgelegenheid uit te brei-

'De ontwikkeling van de loonkosten moet je in een bredere maatschappelijke context plaatsen. Een ondernemingsraad kijkt niet over de grenzen van de eigen onderneming.'

leid dat er nu ligt. Ze leggen wel verschillende accenten, maar je kunt niet zeggen: de PvdA doet het beter dan D66. Er zijn terreinen waar ik me meer thuisvoel bij de opvattingen van de PvdA, en er zijn ook terreinen waar ik me meer thuisvoel bij de opvattingen van het CDA.'

den en mensen de keuze te geven tussen een volledige baan en een baan die meer ruimte biedt om bijvoorbeeld kinderen op te voeden of te studeren.'

Heeft u om het goede voorbeeld te geven zelf al een duobaan?

Johan Stekelenburg voor een billboard van de FNV-deeltijdcampagne. Maar: 'Ik geloof niet dat het mogelijk is van het voorzitterschap een duo-baan te maken.' (foto: Fotopersbureau Dijkstra)

'Nee, omdat ik persoonlijk niet in de situatie zit dat ik voor kinderen moet zorgen. Mijn, sinds kort, echtgenote heeft ook een volledige baan.'

Maar u zou iemand anders wel aan een baan kunnen helpen.

'Nou, ik zou wel iets korter kunnen werken, maar ik geloof niet dat het mogelijk is van het voorzitterschap echt een duo-baan te maken.'

Maar dat geldt voor een heleboel management-functies.

(peinzend:) 'Nou...'

U bent de uitzondering?

'Nee hoor, integendeel. Ik denk dat er

het bestuur werkt een dag thuis, dus er zijn wel mogelijkheden. Ik denk alleen dat het in mijn situatie helemaal niet makkelijk is en ik heb er ook geen behoefte aan. Ik zie deeltijdarbeid als een verlangen om bezig te zijn met meer dingen dan je werk.'

Het creëren van meer werkgelegenheid is dus een leuke bijkomstigheid.

(Niet van zijn stuk gebracht:) 'Maar niet een onbelangrijke, hoor.'

Kunt u zich voorstellen dat veel arbeiders op de CD stemmen?

'Nee, ik vind het een volstrekt verkeerde keuze. Maar ik kan me wel voorstellen dat er situaties zijn dat mensen zo sterk

'Ik denk dat men zich zó heeft afgekeerd van de politiek, zó in een isolement verzeild is geraakt, en zó geconfronteerd wordt met in hun ogen negatieve bijverschijnselen, dat ze een soort protestuiting zoeken. Die uiting laten ze dan bij de verkeerde club terecht komen, omdat die in ieder geval naar één bron wijst die naar het gevoel van die mensen een factor is waardoor ze in een niet zo goede situatie terecht zijn gekomen.'

Die mensen zijn dus niet alleen afgekeerd van de politiek, maar ook van de vakbeweging.

'Ik denk dat dat waar is, ja.'

Daar ligt dus een mooie taak voor u.

'Nou, wij bemoeien ons wel met de verbetering van de rechtspositie en van de levenspositie van mensen om te voorkomen dat ze zich afkeren van de samenleving door op een volstrekt racistische partij als de Centrumdemocraten te stemmen.'

De tijd is bijna om. Wat is uw volgende afspraak?

'Ik moet om twaalf uur in Amsterdam praten met onze ondernemingsraad. Een kennismaking. De ondernemingsraad is pas gekozen en wil met het bestuur praten over medezeggenschap binnen de FNV.'

U gaat werkgevertje spelen.

'Ja, dan ben ik dus eigenlijk werkgever.'

'Een minister kan toch niet zeggen: ja, het land roept me, maar ik heb een dag vrij dus het spijt me?'

managers zijn die vinden dat ze überhaupt niet zouden moeten praten over een dag korter werken. En kijk eens naar een minister. Die kan toch ook niet zomaar zeggen: ja, het land roept me, maar ik heb een dag vrij dus het spijt me?'

U gebruikt nu argumenten die vaak van werkgeverszijde worden gebruikt.

'Ja, het is ook niet zo makkelijk om het te bevechten. Maar een collega van mij in

het gevoel hebben in de steek te zijn gelaten, dat ze hun vlucht nemen tot een organisatie waarvan ze denken dat die voor hen opkomt. Maar het blijkt een organisatie te zijn die zich helemaal geen zorgen maakt over die belangen, maar een bepaalde categorie mensen als de schuldigen aanwijst en daar een vijandsbeeld bij oproept.'

Waarom begrijpen die werknemers dat niet?

Te gast...

14 december blokkeerden boze studenten het Centraal Station in Utrecht. De studentenorganisaties distantieerden zich meteen van deze actie. Maar dat wil niet zeggen dat zij er negatief tegenover stonden. Kysia Hekster, voorzitter van de LSVb, over de voor elke student klemmende vraag: 'Heeft actievoeren zin?'

Kysia Hekster

Vroeger was ik een heel pragmatisch en redelijk meisje.

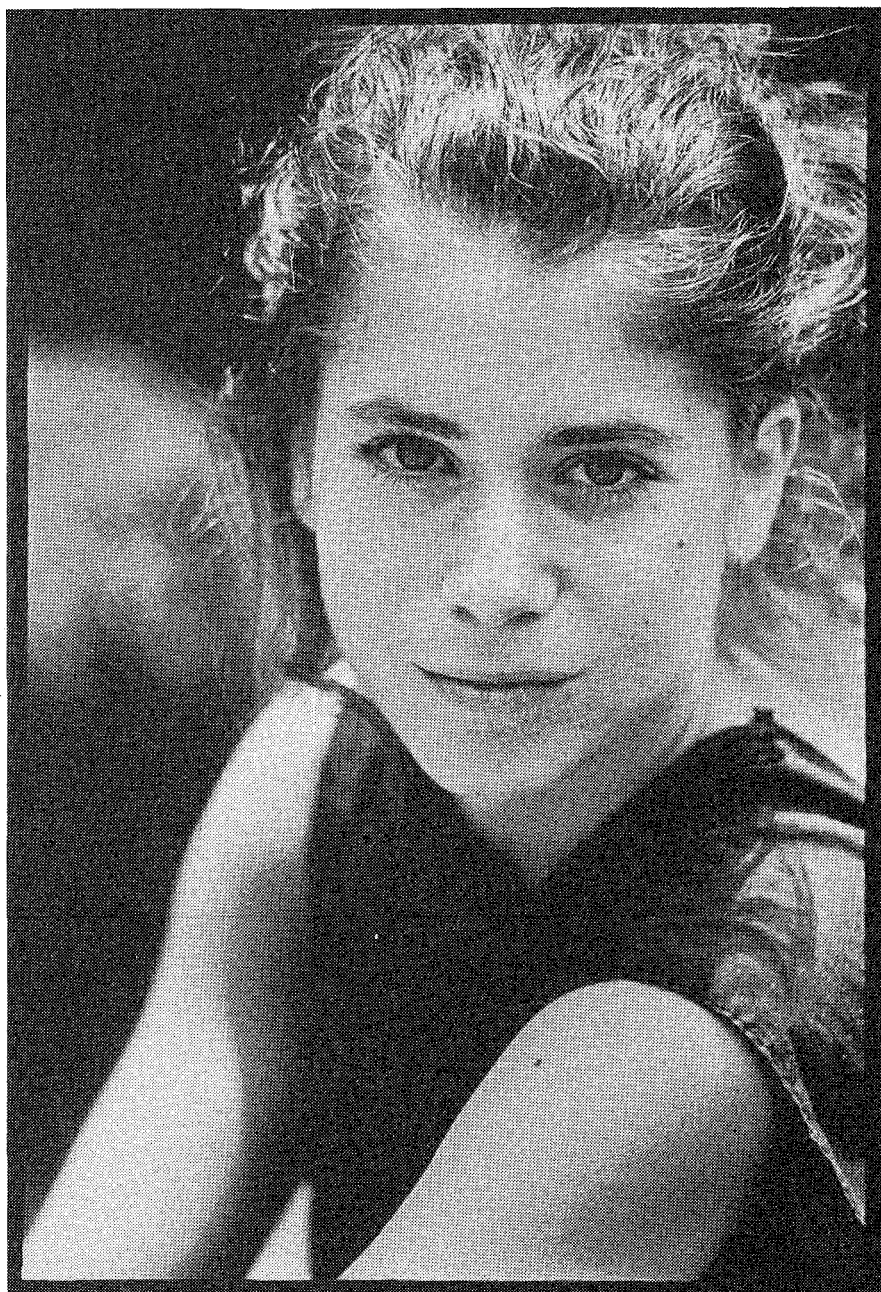
Ik riep al wel heel hard, maar bleef altijd praten. Ik deed dat in de leerlingenraad en de medezeggenschapsraad op de middelbare school en in de faculteitsraad, de universiteitsraad en de Rotterdamse studentenvakbond toen ik aan de Erasmus Universiteit studeerde.

Toen werd ik voorzitter van de Landelijke Studenten Vakbond. Ik verheugde me, nu kon ik nog meer gaan praten, en nog wel rechtstreeks met de mensen die er echt over gingen! Ik zou ze wel even uitleggen wat er moest veranderen in hun beleid, wat er goed was en wat niet en waarom dan en hoe het wel moest.

Ritzen werd weer minister in het eerste paarse kabinet en ik was een klein beetje blij. Ritzen zou zich aan zijn woord houden. Al snel bleek dat een illusie. Ik ging

Landelijke Studenten Vakbond

(foto: Edgar van Riessen)

met hem praten een keer tijdens een lunch en eigenlijk luisterde hij niet zo. Hij zei steeds maar weer: 'Maar begrijp je dan niet dat er bezuinigd moet worden want je studeert zelf toch ook en je begrijpt toch wel dat een handtekening een handtekening is en een regeerakkoord een regeerakkoord en een minister een minister'. Oh ja, dacht ik, dat is duidelijk.

Vervolgens ging ik eens een stuk meerijden in een auto met telefoon met de baas van de universiteiten, de heer van Lieshout. Dat was heel gezellig en het bleek dat we beiden eigenlijk best boos waren op Ritzen. We gingen samen denken wat we ertegen konden doen! Maar ook dit bleek snel een illusie. Een dag later

ging ik naar een persconferentie waar bleek dat van Lieshout het collegegeld met 1000,- ging verhogen omdat hij dan niet hoefde te bezuinigen. Dus ik weer met hem praten. En hij zei: 'Ja, maar zo zit het allemaal niet in elkaar. Ik heb namelijk niets te maken met het collegegeld! Dat regardeerd mij helemaal niet! En een handtekening is een handtekening en een voorzitter is een voorzitter. En zo erg is het toch allemaal ook niet?' Oh ja, dacht ik, dat is duidelijk.

Woensdag 14 december zaten er meer dan 5000 scholieren en studenten op het spoor in Utrecht. Woensdag 21 december zei de kamer tegen Ritzen: Duizend gulden, da's te veel. Het is duidelijk.

Vluchtelingen komen hier niet voor niets

'U moet Nederland onmiddellijk verlaten'

Onduidelijkheid en onbegrip bepalen het leven van asielzoekers in Nederland. De onduidelijkheid komt vooral van de autoriteiten, het onbegrip van vrijwel alles en iedereen in Nederland. Andrea Deckers bracht de kerst door met enkele asielzoekers en schreef er een indringend verslag over. 'Er is niet gebleken dat met het verblijf van betrokkene hier te lande een wezenlijk Nederlands belang is gediend.'

Andrea Deckers

Ach, wij zijn zo'n vredig landje. En wij zien zoveel op televisie dat ons niet echt meer raakt. Ik weet nog dat ik voor het eerst de hongerkindjes in Afrika op televisie zag - ik kon er niet van slapen. Maar langzamerhand slaap ik door de ergste rampen heen. Om onder de indruk te raken moet je nu naar een ver land om de 'live versie' te gaan zien. Maar je kunt ook naar een asielzoekerscentrum (azc), ergens in (de bossen van) Almen, Oosterbeek, Groesbeek, Zeewolde, waar mensen van overal afwachten, of ze er in hun 'thuisland' slecht genoeg aan toe waren om hier te mogen blijven. Zo'n azc is voor niemand ver weg. Toch is de afstand voor velen onoverbrugbaar.

Kerstboom

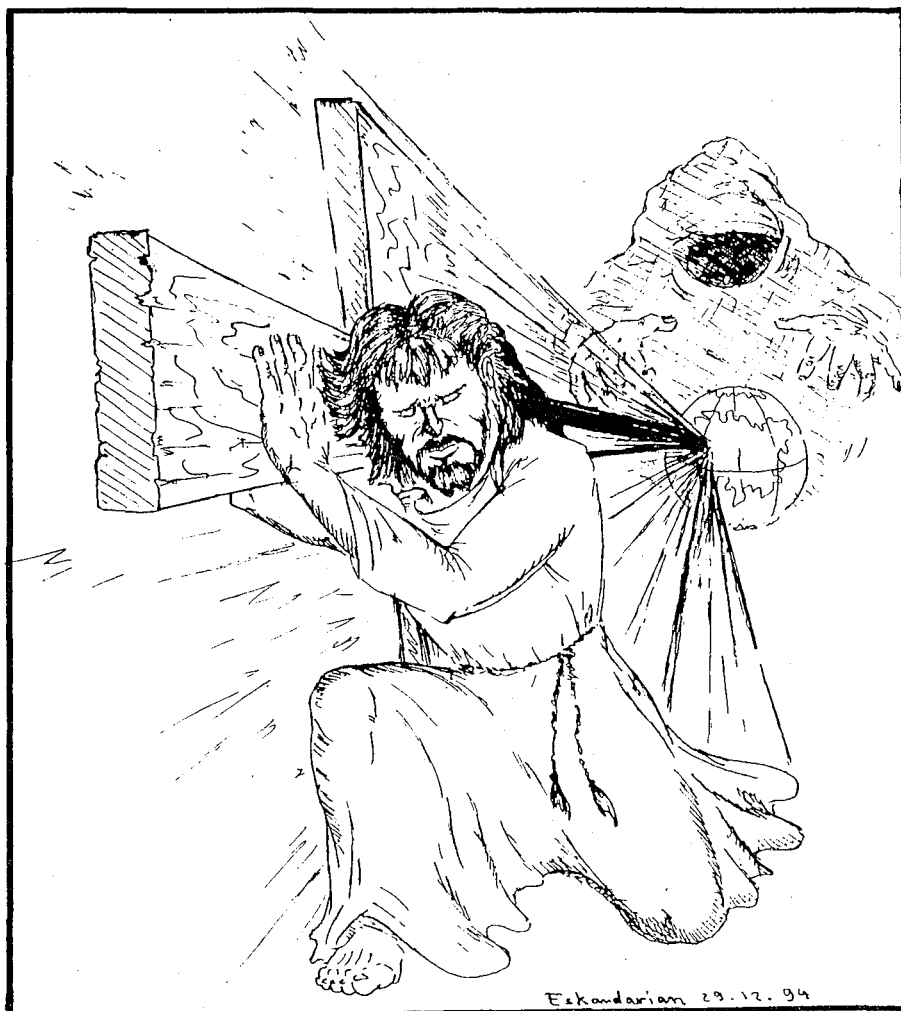
Ik heb een voor mij nogal ongewone kerst gehad: met een vriendin en drie asielzoekers. Mijn vriendin geeft Nederlandse les en bood de harde kern van haar klas(je) een Hollandse kerst aan. Die harde kern bestaat uit een 23-jarige jongen uit Iran en

twee Irakezen van 25 en 28 jaar. We hebben enorm gelachen, ze kenden natuurlijk alle kaartspelen (daarmee komen ze hun soms maandenlange wachttijd door) en gingen pas in de ochtend slapen, omdat ze gewend zijn om 's nachts te leven. Maar de stemming kon soms ineens omslaan van vrolijk in heel gevoelig. Bijvoorbeeld als ik dacht dat er een interessante discussie ging ontstaan over het Nederlandse politieke systeem, en ik leverde

kritiek op een van hun uitspraken. Dan boog een van hen zich met een wanhopige blik in de ogen naar mij toe en vroeg: "Heb jij wel eens in een Iraanse gevangenis rondgelopen? Heb jij wel eens iemand geslagen zien worden met een elektriciteitskabel?"

Waardeloos beleid

Het is duidelijk: Ze voelen zich totaal onbegrepen door De Nederlanders. Tus-

David maakte in Iran politieke cartoons. Illegaal natuurlijk. Als christen is er geen plaats voor je, in dit moslim-fundamentalistische land. Op de muren van de moskeeën staat: "Als echte moslim ben je verplicht iemand van een ander geloof te doden". David legde deze tekening uit. Het is geen zelfverheerlijking of een propaganda-tekening voor een of andere christelijke secte, maar een aanklacht tegen de wereld: "Voor Jezus was ook geen plaats op deze wereld, die door het kwaad geregeerd lijkt te worden. Het verschil met Jezus is alleen, dat die het niet erg vond om voor de mensheid te sterven, terwijl ik het wel erg vind, om als ongedierte voor Ayatollah Khamenei te sterven, in naam van zijn geloof"

Een Iraans jongetje wordt het slagveld op geholpen om 'de mijnen uit de weg te ruimen'

sen 'jullie Nederlanders' en 'ons vluchtelingen' bestaat afstand en misverstand. De asielzoekers zien het optreden van de autoriteiten als representatief voor dit hele land, omdat dat het enige stukje Nederland is waar ze doorgaans mee te maken krijgen (tot ze eventueel een verblijfsvergunning krijgen). En voor die autoriteiten schaam ik me diep als ik de verhalen aanhoor. Misschien is wel het ergste dat de regering te verwijten is: onduidelijkheid. Een van de jongens zei: "Ook al leer je al die Hollandse regeltjes uit je kop, je kunt niet voorspellen of je mag blijven of niet. Sommigen spelen dat ze homo zijn en worden toegelaten. Anderen gooien ruiten in en krijgen voorrang. Het hele beleid is een puinhoop. In de wet staat het één, in praktijk doet men het ander". Ik vroeg hoeveel asielzoekers volgens hen hier 'onterecht' asiel aan kwamen vragen. "Veel", zei David, de Iranee. "Misschien wel vijftig procent. En die verpesten het voor ons."

Arrogant onbegrip

Naast de kwellende onduidelijkheid is er het onbegrip dat het leven hier moeilijk maakt. Een vrijwilligster zei: "Je moet niet klagen. Wij hebben je niet gevraagd om hier te komen, je kwam zelf". Zij realiseerde zich niet dat ook de psycholoog, de ondervragers, de dokter en de politie-beambte dit al hadden gezegd. Het klinkt heel hard voor een politieke vluchteling. Die zegt: "Ik heb dit land niet uitgekozen! Ik kon niet leven in mijn land, er was geen plaats voor mijn geloof. En nu vind ik mezelf terug in deze gevangenis. Het enige dat we hier kunnen en mogen, is niets doen."

Psycholoog

Aan David werd in een gesprek met een arts gevraagd: "Wat zou je willen doen als jou hier asiel verleend wordt?" Hij ant-

woordde dat hij wel psychologie zou willen studeren, om later mensen uit hun problemen te kunnen helpen. "Gôh", zei die arts, "vreemd. Hoe denk jij, die uit zo'n totaal andere cultuur komt, mensen uit dit land te kunnen helpen?" Terwijl deze jongen met 'behelp' van een Nederlandse psycholoog, die altijd bij de verhoeren aanwezig is, al twee keer afgewezen is. De Minister van Justitie:

Hierbij zend ik u ter informatie een kopie van mijn afwijzende beschikking van heden, waarbij de door betrokkene ingediende asielaanvraag niet wordt ingewilligd.

Als hij de vrijheid nam zijn mening te uiten, dan liep zijn hele familie gevaar.

U moet Nederland onmiddellijk verlaten.

12-jarige jongens worden zó gehersenspoeld dat ze het liefst voor het vaderland sterven. Ze zullen zéker in de hemel komen. Ze worden als een schoonmaakploeg het slagveld op gestuurd, om zich op de mijnen te storten. Dan volgen de 'echte' soldaten.

Er is niet gebleken dat met het verblijf van betrokkene hier te lande een wettelijk Nederlands belang is gediend.

Links en rechts van hem ontploften mijnen. Hij zag zijn vriend lopen. Hij had geen hoofd meer. Een paar meter verder viel hij neer.

Er zijn geen feiten of omstandigheden naar voren gebracht of gekomen op grond waarvan betrokkene om andere klemmende redenen van humanitaire aard in het bezit zou behoren te wor-

den gesteld van een vergunning tot verblijf.

De regering laat de lijken op straat liggen om haar macht te tonen aan (eventuele) opstandelingen.

Op grond van het bovenstaande kan een vergunning tot verblijf worden geweigerd op aan het algemeen belang ontleende gronden.

Den Haag, september 1994
Namens de Staatssecretaris,
het hoofd van de immigratie- en
Naturalisatiedienst,
voor deze,

W.P. Galesloot.

Dat het asielzoekersvraagstuk een ingewikkeld probleem is, hadden wij, samen met onze genuanceerde regering allang door. Hoe we het moeten oplossen, hebben we nog lang niet door - misschien is er geen oplossing. Maar wat ik zo pijnlijk vind, is dat de afstand tussen diegenen die om hulp vragen en degenen die de hulp te geven hebben, zo groot en onoverbrugbaar is (lijkt?), dat men zelfs in staat is om, zoals 2 januari j.l. gebeurde, iemand uit pure minachting een hakenkruis in het voorhoofd te kerven.

(Namen zijn veranderd of weggelaten)

Dagelijks honderden politieke moorden en 'verdwijningen'. Gisteren. Vandaag en als we niets doen morgen weer. Steun Amnesty in de strijd tegen deze mensenrechtenschendingen. Hoe meer leden, hoe meer kracht.

Ik word lid Ik word donateur

Voor: _____ m/v

Naam: _____

Straat: _____

Postc./Plaats: _____

Geboortedatum: _____ 19 _____ **PB14095**

Stuur deze bon in een envelop (postzegel hoeft niet, mag wel) naar: Amnesty International, Antwoordnummer 10840, 1000 RA AMSTERDAM of bel: 020-6264436.

AMNESTY INTERNATIONAL

Het Westen en het milieu in de Derde Wereld

'We hebben het recht onze eigen bossen te vernietigen'

Meer nog dan in het Westen komt het spanningsveld tussen economische groei en milieubehoud tot uiting in de ontwikkelingslanden.

Het verdwijnen van de tropische regenwouden is hiervan het bekendste voorbeeld. Toch zijn er genoeg lichtpuntjes. In verschillende landen zijn goede projecten gaande, en als het Westen zorgvuldig handelt, zijn ook op het diplomatieke vlak goede resultaten te bereiken.

Rugzak-reiziger Peter Ras neemt ons mee naar het milieu in de Derde Wereld.

Peter Ras

Sinds de Rio-Conferentie over Milieu en Ontwikkeling in 1992 lijkt weinig vooruitgang te zijn geboekt op het gebied van internationale bescherming van natuur en milieu. In de eerste plaats komt dit door de eeuwige patstelling tussen economen en veel politici enerzijds en de milieu-beweging anderzijds. In de tweede plaats lijkt er een muur van wantrouwen te bestaan tussen het Westen en met name een aantal Aziatische landen over dit onderwerp. Volgens deze landen, met Maleisië voorop (die bijvoorbeeld de Klimaat- en Bossenverklaringen in Rio niet hebben getekend), misgunt het Westen deze landen hun economische groei omdat het bang is economisch overvleugeld te worden. Het Westen van haar kant ziet weinig bereidwilligheid van de zijde van het Oosten om daadwerkelijk natuur en milieu te beschermen. Door betere diplomatie zou de kloof tussen Oost en West al voor een flink stuk

gedicht kunnen worden. Verder hoeft een verantwoorde economische ontwikkeling natuur en milieu niet onherstelbaar te beschadigen.

Volgens het Wereld Natuur Fonds is het om economische, ecologische, ethische en esthetische redenen niet verantwoord om bijvoorbeeld het tropisch regenwoud te vernietigen.

Tropisch Hardhout

Ondertussen is Maleisië onze grootste leverancier van tropisch hardhout. Vanaf 1995 zal Nederland echter uitsluitend "duurzaam geproduceerd" hout importeren. Een totaal-verbod op hardhout is niet wenselijk, omdat uit onderzoek blijkt dat de waarde van de wouden in veel landen dan nog verder zal dalen, waardoor de kap geïntensiveerd zou worden. De Maleisische premier Mahathir heeft op de Rio-Conferentie zwaar geprotesteerd tegen dit beleid, dat binnen enkele jaren gevolgd zal worden door de meeste Westerse landen. "Niemand heeft het recht ons soevereine recht aan te tasten onze eigen bossen te vernielen", aldus de Maleisische delegatie.

Toch heeft Maleisië haar hardhout eigenlijk helemaal niet meer zo hard nodig om aan voldoende deviezen te komen. Evenals een aantal andere landen in Zuidoost-Azië en Zuid-Amerika (zoals Thailand, Brazilië en Venezuela), heeft Maleisië haar economie de laatste jaren flink gediversifieerd, waardoor zij totaal niet meer afhankelijk is van haar hout-export en deze uitstekend zou kunnen terugschroeven of duurzaam maken. Maleisië is een groot exporteur van rubber, tin en palmolie. Bovendien bezit het land olie, is er sprake van een sterk opkomend toerisme en floreert de high-tech industrie. Bovenal heeft Maleisië een goeie infrastructuur en een goed-geschoolde bevolking. Het zal geen enorme consequenties voor de economie van het land hebben, indien de Maleisische overheid meer prioriteit zou geven aan natuurbescherming.

Toerisme

Niet dat er niets gebeurt, overigens. Er is in ieder geval één groot nationaal park, het 'Taman Negara', er zijn een paar bosreservaten en langs de oostzijde van het land worden een aantal kustten beschermd omwille van de schildpadden,

die daar hun eieren leggen. Toch lijken nieuwe wegen en grootschalige toeristen-complexen nog een behoorlijke tol te eisen. Overal in Maleisië rijden trucks af en aan, volgeladen met teak-hout. Met name de 'hillstations' hebben flink te lijden van de bouw van (flat)appartementen en golfbanen. Alleen al vanuit de Cameron Highlands brengen dagelijks 120 (!) vrachtwagens tropisch hardhout naar de houtverwerkingsindustrieën in de laaglanden. Golfbanen worden overal in Zuidoost-Azië op grote schaal aangelegd en hebben al duizenden hectares regenwoud laten verdwijnen, met alle gevolgen van dien voor plaatselijke bevolking en ecologische infrastructuur. Niet voor niets dat veel milieu-organisaties met name over de aanleg hiervan de alarmklok luiden. Alleen in Maleisië wilde men al 180 golfbanen aanleggen, waarvan een groot deel reeds gerealiseerd is.

De conclusie van al het bovenstaande is, in mijn ogen, niet dat iedere economische ontwikkeling en elke vorm van toerisme tegengehouden moet worden, maar dat er wel op een verantwoordelijker manier mee omgesprongen moet worden. En er zijn mogelijkheden te over. Het lijkt me niet realistisch, en ook niet wenselijk, om een (ontwikkelings)land iedere vorm van toerisme te laten uitbannen. Het is wel noodzakelijk dat toerisme en andere economische ontwikkelingen in ecologisch-gevoelige gebieden in goede banen geleid worden. Mits goed begeleid, kan toerisme een relatief schone vorm van werkgelegenheid en economische groei vormen. Kleinschalig natuur-toerisme, met bijbehorende eenvoudige accommodatie, kunnen het algemeen natuurbewustzijn bevorderen. Educatie aan toeristen en lokale bevolking speelt hierbij een sleutelrol, waarbij de nadruk gelegd moet worden op verantwoordelijk individueel gedrag ("Leave nothing but footprints, Take nothing but photographs"). "Rugzak-reizigers" blijken overigens een veel grotere bijdrage te leveren aan de lokale economie dan de zg. "Hilton-toeristen". Dit vanwege het feit dat hun geld in de zakken van de plaatselijke bevolking terecht komt, in plaats van grotendeels teruggesluisd te worden naar het Westen via de grote hotelketens.

Voorts is het ook belangrijk dat het landschap in bijvoorbeeld natuurgebieden niet teveel verontreinigd wordt door bijvoorbeeld

beeld hoge toeristen-complexen. Op het eilandje Djerba in Zuid-Tunesië voert men bijvoorbeeld het beleid dat geen enkel gebouw hoger mag zijn dan de hoogste palmboom van het eiland (een meter of tien).

Natuurbescherming

Er zijn meer stappen die genomen moeten worden. Ieder land zou gewezen moeten worden op het streven, verwoord in het Brundtland Rapport, om minimaal 10 procent van het nationaal grondgebied te bestempelen als 'beschermde gebied'. De creatie van meer nationale parken, met vooral meer buffer-zones (waarin de lokale bevolking gewoon kan blijven wonen) en verbindingszones tussen nationale parken zou hiervan het gevolg moeten zijn. En Mahathir heeft natuurlijk volkomen gelijk wanneer hij zegt dat 'het rijke Noorden' mee moet betalen aan natuurbescherming in 'het Zuiden'.

Alles staat of valt echter met de bewustwording van zowel lokale bevolking als bezoekers van een gebied. Hierbij dienen overheden een actieve rol te spelen. Er zijn voorbeelden te geven van goede initiatieven en/of succesvol beleid van overheden op het gebied van natuurbescherming en bewustwording:

- De Tibetaanse overheid in Dharamsala, India, organiseert een paar keer per jaar 'schoonmaakdagen', waarin vrijwel alle Tibetanen, vaak geholpen door westerse bezoekers, het dorp een schoonmaakbeurt

Overal in Maleisië rijden trucks af en aan van de wouden naar de houtverwerkingsbedrijven in de laaglanden (Foto: Peter Ras)

geven. Verder is bijvoorbeeld het gebruik van plastic flessen voor mineraalwater inmiddels drastisch afgenomen doordat het 'Health Department' van de Tibetaanse Regering nu een 'Green Shop' heeft opgezet, dat veilig tapwater verkoopt.

- In Rwanda werd, voor het uitbreken van de burgeroorlog, ieder jaar een nationale bomen-plantdag georganiseerd, waarbij van iedereen werd verwacht dat hij of zij minstens één boom zou planten. Ook werkten alle Rwandezes één dag(deel) per week voor de overheid, waarin men werkte voor het algemeen belang.

- In Buthan spelen zowel religieuze overwegingen een rol bij de serieuze bescherming van haar natuur, als het nabije voorbeeld van hoe het niet moet: de enorme erosie ten gevolge van boskap door overbevolking, in Nepal.

- In Costa Rica leken alle bossen in sneltreinvaart te verdwijnen, waardoor de overheid een groot aantal reservaten en nationale parken heeft opgezet. Nu heeft in ieder geval een kwart van het land een beschermde status en kan tenminste daar de natuur behouden blijven.

Diplomatie

Nadruk op het belang van natuurbehoud dient een wezenlijk onderdeel te zijn van onze diplomatieke contacten met andere landen. Mahathir benadrukt keer op keer

dat wij hier niet over mogen zeuren omdat wij in het verleden reeds het grootste deel van onze bossen hebben gekapt en zelfs vandaag de dag nog niet bereid zijn de verzuring en verarming van onze natuur tegen te gaan. Op zich is deze constatering juist en bovendien schrijnend genoeg, maar dat mag hem er nog niet van weerhouden "zijn" bossen beter te beschermen. Is het niet uit eigenbelang, dan wel uit verantwoordelijkheidsgevoel voor het 'grotere geheel', zijn volk en de toekomst van de mensheid.

Wel dient de nadruk op het belang van natuurbehoud van onze kant met veel meer tact en diplomatie gebracht te worden, dan tot op heden het geval is. Veel Aziatische landen blijken uiterst gevoelig te zijn voor de manier waarop Westerse kritiek gebracht wordt. Het tonen van wederzijds respect en begrip wordt erg gewaardeerd. Benadrukt moet worden dat economische groei en ontwikkeling absoluut niet misgund wordt. Men is er niet doof voor kritiek, zoals zo vaak gedacht wordt. Als onze zorg over de vernietiging van de tropische bossen diplomatiek wordt overgebracht, zal men er oren naar hebben. En krijgen wij meer voor elkaar van wat we noodzakelijk achten.

Démoties

Groots en grimmig

De JD schreeuwt altijd om 'ludieke acties'. Geen bezettingen, blokkades en massale betogingen, maar originele acties waarmee je positief in het nieuws komt.

Nog afgezien van het feit dat de acties waaraan de JD deelneemt vaak helemaal niet zo ludiek zijn, werken ludieke acties niet. Het zit 'm in het 'positief in het nieuws komen'. Ten eerste: ludieke acties halen het nieuws vaak niet. Neem bijvoorbeeld de ludiek-boze studenten die Ritzen een dag achtervolgd hebben - pagina 5, hooguit. Ten tweede: als je boos bent moet je niet positief in het nieuws komen. Dan nemen mensen het met een glimlach waar, denken ze dat het met een knipooog bedoeld is en dat het dus wel zal meevallen.

Nee, acties moeten groots en grimmig zijn. Alleen dan haal je de voorpagina's en spreekt iedereen erover. Alleen dan laat je zien dat het je menens is. En zolang het publiek het inhoudelijk met je eens is ('Ja, ze hebben natuurlijk wel een beetje gelijk, die studenten'), geeft het niet als sommigen geïrriteerd raken.

De spoorwegblokkade van 14 december j.l. was dus een groot succes. Volgende keer de Coentunnel.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

Onder de maat

In Demo 11.6 gaf Johan Stekelenburg zijn mening over de resolutie 'werkgelegenheid' die op het afgelopen JD-congres is behandeld. De voorzitter van het FNV gelooft niet dat meer marktwerking goed is voor de Nederlandse economie. Ook het herstellen van het primaat van de politiek ziet hij niet zitten.

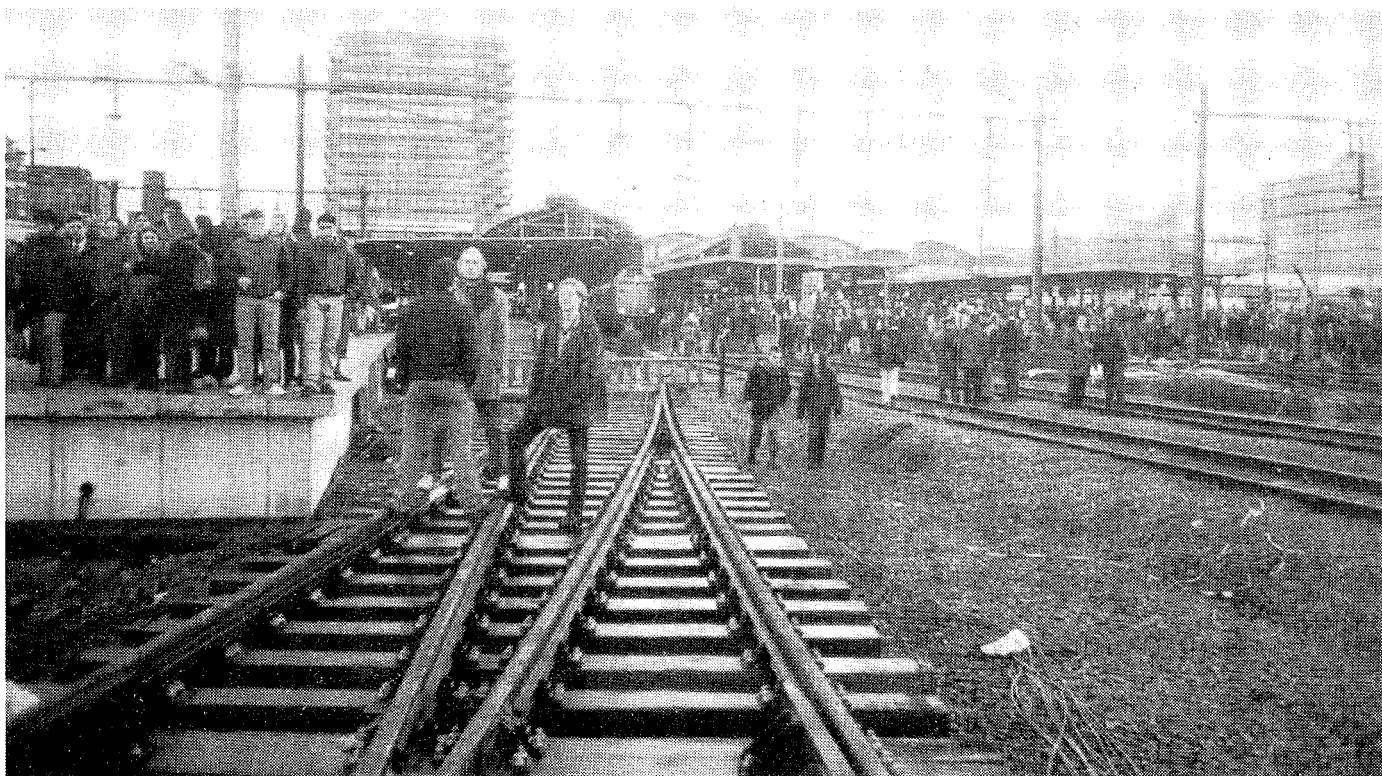
In het begin van zijn column zegt Stekelenburg niet te geloven dat een strengere aanpak van monopolies en kartels zal leiden tot een grotere deelname aan het arbeidsproces. Vreemd, want het is toch wel aangetoond dat kartels en monopolies leiden tot hogere prijzen en een lagere productie. Dit is zowel slecht voor de koopkracht als voor de werkgelegenheid. Het is dus, om een eng economenwoord te gebruiken, maatschappelijk inefficiënt. Stekelenburg is het hier blijkbaar niet mee eens. Of speelt er soms iets anders? Hij vreest toch niet dat een strengere aanpak van monopolies en kartels zal leiden tot lagere winsten voor de betrokken bedrijven? En het speelt toch niet mee dat daardoor de loonruimte voor de gevestigde werknemers zal dalen? Ik hoop van harte dat Johan Stekelenburg zo niet denkt. De intentie van het FNV om 'werk boven inkomen' te plaatsen, zou dan immers

een loze kreet blijken te zijn.

Ook het voorstel van de werkgroep sociale economie om het primaat van de politiek te herstellen wordt door Stekelenburg op de korrel genomen. De resolutie stelt dat het tripartite overleg van de overheid met werkgevers- en werknemersorganisaties waardevol is, "maar er moet rekening mee worden gehouden dat de twee laatstgenoemden slechts de belangen behartigen van een deel van de bevolking." Volgens de voorzitter van het FNV zijn ook de politieke partijen niet representatief voor de hele bevolking, omdat zij maar een organisatiegraad hebben van drie procent.

Dit argument is ronduit flauwekul. Het gaat namelijk niet om het lidmaatschap van een politieke partij, maar om het feit dat mensen mogen stemmen. Gelukkig gaat de overgrote meerderheid van de kiesgerechtigden nog steeds stemmen bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Hieraan ontleent de politiek haar legitimiteit, niet aan het aantal leden van politieke partijen. Een mening is zo sterk als de argumenten waarop zij gebaseerd is. Een deel van Stekelenburgs kritiek op de resolutie blijft wat dat betreft onder de maat.

*Steven van Weyenberg
(lid werkgroep sociale economie),
Amsterdam*

'Het ganze raderwerk staat stil als uw machtige arm dat wil'

Foto: Barbara Naumann

Veiligheid eerst

Wat de mensheid al niet verzint om zijn geld en goed te beschermen. Eerst kwamen die spiedende camera's in de winkel. Niets vermoedend door de winkel sjokkend, zie ik opeens dat geheimzinnige zwarte oog op me gericht. Ik verschiet prompt van kleur. Stopte ik net niet toevallig mijn hand in mijn jaszak? Met een verdachte bloos op mijn wangen, probeer ik me zo onopvallend mogelijk te gedragen, zodat ik natuurlijk meteen in de gaten loop. Ik vind niets van mijn gading, maar koop voor de vorm toch maar iets, want als ik zonder een braafburgerlijke aanschaf het pand verlaat, vertrouwen ze me vast helemaal voor geen cent meer. Op het postkantoor blijkt de lokettiste wereldvreemd van me afgezonderd te zijn door een dikke kogelvrije glaswand. Luidkeels probeer ik de gebarricadeerde juffrouw duidelijk te maken hoeveel postzegels ik nodig heb, en dat ik een X bedrag aan geld kom ophalen. Angstvallig kijk ik om me heen naar mogelijk binnentredende louche figuren, want die dame zit wel veilig opgesloten, maar wie nu nog op eenvoudige wijze fortuin wil maken, heeft geen andere keus dan mij te

gijzelen. Al winkelend stap ik een tijdje later niets vermoedend met een kanshebbende trui in de hand onder een poortje door, om de kleur bij daglicht in ogenschijn te nemen of prompt klinkt er een snerpande pieptoon en word ik als de eerste de beste winkeldiefvegge teruggefloten. Mijn hoop dat de aarde me ter plekke zal verzwelgen gaat in rook op, zodat ik stotterend mijn onschuld beken aan een geüniformeerd piefje met op zijn babyface de wereldwijze glimlach van iemand die wel beter weet.

In het holst van de nacht sta ik tenslotte met een lege tank en een briefje van vijftig in de hand te balen langs de snelweg bij een tankautomaat, die alleen maar tientjes en vijftentwintigertjes slikken wil. Maar ja, de boel moet nu eenmaal beveiligd worden, zodat ik dagelijks wordt opgeschrikt door een loeiend auto-alarm - even vergeten door de rechtmatige eigenaar, die snel in wil stappen. Zeer gemotiveerd door dit alles heb ik zelf enige tijd geleden maar weer besloten alles maar bij het oude te houden. Dus dat was mijn alarmsysteem in en rondom het huis. Weg ermee.

Wendeline Cleven,
America

Witte illegalen

Krachtens artikel 11, vijfde lid van de Vreemdelingenwet kan een vergunning tot verblijf worden geweigerd op aan het algemeen belang ontleende gronden. Vreemdelingen kunnen worden toegelaten, indien met hun verblijf een wezenlijk Nederlands belang wordt gediend of indien er sprake is van klemmende redenen van humanitaire aard.

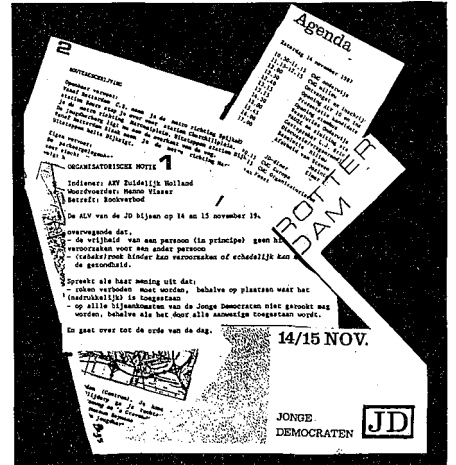
De beslissing van staatssecretaris Schmitz van Justitie om illegalen met een arbeidsverleden van zes jaar een verblijfsvergunning te verlenen is een antwoord op de onduidelijkheid voor de vreemdelingenpolitie, de rechtbanken en illegalen zelf. Het is een reactie op de vraag van de Raad van State om nu eindelijk eens objectieve criteria op te stellen met het doel om de inconsistenties van het beleid de wereld uit te helpen.

Deze zogeheten witte illegalen hebben zes jaar lang naar behoren loonbelasting en premies volksverzekeringen afgedragen. Het enige dat zij hiervoor terug kregen was een toelating om zich te laten verzekeren tegen een basispakket van ziektekosten. De premies betaalden zij

uiteraard zelf. Zo heeft de overheid op deze manier enkele miljoenen gulden aan deze witte illegalen verdiend. Er wordt dus duidelijk een wezenlijk Nederlands (economisch) belang gediend. Voorts zijn de illegalen gedurende deze jaren geïntegreerd geraakt in de Nederlandse samenleving. Er is een sociale band gaan ontstaan op de gevolgde cursussen, op school en op het werk. Sommigen van hen hebben zelfs nog leerplichtige kinderen op school zitten. Anderen hebben weer (liefdes)relaties met autochtonen. Het is dan ook onredelijk te noemen om deze keurige medeburgers in angst en onzekerheid te laten verkeren. Hier is dus overduidelijk sprake van klemmende redenen van humanitaire aard.

De beslissing van staatssecretaris Schmitz is mijns inziens dan ook niets anders dan een formalisering van een beleid dat reeds drie jaar gebezigd wordt. Alle verantwoordelijke Kamerleden waren hiervan goed op de hoogte, maar sommige Kamerleden hebben kennelijk geen behoefte aan duidelijke richtlijnen en oor voor humaan beleid.

Müslüm Yıldırım,
Den Haag

Roken

In Demo 11.6 las ik op bladzijde 3 dat tijdens de 24-ste ALV "een rookverbod op alle JD-activiteiten het niet haalde". Ik wijs er op dat tijdens de tiende ALV (november 1987) een dergelijke motie het wel haalde. Voor zover ik weet is deze motie nooit ingetrokken. Dus stoppen met roken!

Menno Visser,
Deventer

Naschrift redactie:

Hoewel erg stoffig, blijkt er in het archief nog wel een verslag van ALV 10 aanwezig te zijn. En daar lezen we inderdaad:

Organisatorische Motie 1
Indiërs: Zuidelijk Holland
Woordvoerder: Menno Visser
Betreft: Rookverbod

De ALV van de Jonge Democraten, bijeen op 14 en 15 november 1987 te Rotterdam,

Overwegende dat:

- de vrijheid van een persoon (in principe) geen hinder mag veroorzaken voor een ander persoon
- (tabaks)rook hinder kan veroorzaken of schadelijk kan zijn voor de gezondheid.

Spreekt als haar mening uit dat:

- roken verboden moet worden, behalve op plaatsen waar het (nadrukkelijk) is toegestaan
- op alle bijeenkomsten van de Jonge Democraten niet gerookt mag worden, behalve als het door alle aanwezigen toegestaan wordt.

En gaat over tot de orde van de dag.

Deze motie is volgens de besluitenlijst van ALV 10 aangenomen, en dus JD-standpunt.

Over een sociaal en houdbaar studiefinanciëngstelsel

Studienuancering

Bezuinigingen op de studiefinanciering zijn goed te verdedigen; dit is niet de mening van een 'salon-student' (zoals Jelle Zwart me in de vorige Demo noemde), maar van een vrijzinnig-democraat die de studiefinanciering in een breder perspectief bekijkt. In dit artikel houd ik geen pleidooi voor hap-snap-beleid of ongeloofwaardige ministers, maar wil ik een sociaal en houdbaar studiefinancieringsstelsel schetsen.

Ib Waterreus

Studeren kost geld en dat moet door iemand opgebracht worden. Tot nog toe worden basisbeurs en onderwijskosten (samen vijftienduizend gulden per student per jaar) minus het collegegeld uit de belastingen betaald. Ondanks het progressieve belastingsysteem en de inkomensafhankelijke aanvullende beurzen profiteren de hoge inkomens daar meer van dan de lage; veertig procent van de uitgaven voor hoger onderwijs gaat naar de bovenste twintig procent van de inkomens en dat is in de afgelopen tien jaar niet veranderd. Door de komst van de basisbeurs in 1986 zijn weliswaar steeds meer mensen gaan studeren, maar de lagere inkomensgroepen blijven sterk ondervertegenwoordigd. Studeren is dus nog steeds een beetje elitair, en wordt bovendien gesubsidieerd door mensen met een laag inkomen en door mensen zonder kinderen.

Diplomarace

Daarnaast is het steeds moeilijker om zonder opleiding aan een goede baan te

komen. Doordat het aantal academici sneller toeneemt dan het aantal banen voor academici vindt er verdringing plaats; academici nemen de banen in van HBO'ers, die verdringen op hun beurt weer MBO'ers enzovoorts. Een voorbeeld hiervan is dat je als caissière bij Albert Heijn tegenwoordig minstens HAVO moet hebben. Ongeschoolden en laaggeschoolden blijven werkloos achter en er ontstaat een onderklasse. Aan de bovenkant vindt een ware diplomarace plaats; was vroeger een universitaire opleiding een garantie voor een topbaan, nu moet je minstens een postdoctorale opleiding gedaan hebben voor dezelfde baan. Dit proces van overscholing leidt tot frustratie en verspilling; mensen gaan langer naar school en krijgen vervolgens een baan onder hun scholingsniveau. De maatschappij schiet er bovendien weinig mee op maar betaalt wel de rekening.

Onrechtvaardig en inefficiënt

Het huidige stelsel van studiefinanciering is dus onrechtvaardig en inefficiënt te noemen. Het heeft het onderwijs niet veel toegankelijker gemaakt voor de laagste inkomensgroepen, maar heeft tegelijkertijd studeren wel zo aantrekkelijk gemaakt voor de midden- en hogere inkomensgroepen dat er een overschot aan hoger opgeleiden is ontstaan. Bovendien zijn studenten nauwelijks gestimuleerd om

Vroeger was een universitaire opleiding een garantie voor een topbaan, nu moet men minstens een postdoctorale studie hebben

een richting te kiezen met goede arbeidsmarktperspectieven, zodat er bijvoorbeeld bepaalde alfa's teveel en bepaalde beta's te weinig zijn. Daarbij zijn de onderwijsuitgaven de pan uit gerezen. De laatste jaren zijn die uitgaven gestabiliseerd doordat de groeiende onderwijsdeelname wordt gecompenseerd met bezuinigingen. Deze jaarlijkse bezuinigingsrondes hebben maatregel op maatregel gestapeld zodat het stelsel een steeds van samenstelling wisselende cocktail is, met als ingrediënten voor dit jaar: een basis-tempobeurs, een inkomensafhankelijke aanvullende tempobeurs, een halve OV-kaart, riante bijverdienmogelijkheden,

vrijwillige rentedragende leningen en opgelegde rentedragende leningen bij ouderdom (27+) of gebrek aan tempo.

Er is behoefte aan een stabiel, sociaal en betaalbaar stelsel van studiefinanciering. Op de uitgaven aan het hoger onderwijs kan daartoe een doordachte bezuiniging plaatsvinden, die de toegankelijkheid en de kwaliteit niet in gevaar brengt. De toegankelijkheid kan gewaarborgd worden door voorzieningen voor arme studenten (studenten met arme ouders of studenten die na hun studie weinig verdienen), en de kwaliteit zal bij lagere studentenaantallen eerder verbeteren dan verslechteren. Studeren zal aantrekkelijk blijven omdat het in het belang van het individu is; doorstuderen betekent jezelf ontplooiën en je kans op een leuke baan in de toekomst vergroten.

Onderklasse

Lager en middelbaar onderwijs daarentegen is vooral in het algemeen belang van de samenleving en daar heeft de overheid een grotere verantwoordelijkheid; zo goed mogelijke scholing van achterstandsgroepen is van belang om een onderklasse te voorkomen. Het blijkt ook dat jongeren die eenmaal de middelbare school goed hebben doorlopen, zich minder snel door het inkomen van de ouders laten afhouden van studeren. De middelbare-schoolkeuze speelt een gro-

tere rol bij de ondervertegenwoordiging van studenten met arme ouders. De opleiding van de ouders is daarbij van grote invloed en die correspondeert zoals gezegd steeds vaker met het inkomen.

Profijitbeginsel

Waarom zou iemand moeten kunnen studeren op kosten van iemand zonder kinderen of van iemand met kinderen die niet kunnen studeren? De culturele meerwaarde van studenten voor de maatschappij is volgens mij nauwelijks toegenomen door het massalere bezoek van hoger onderwijs. Binnen universiteiten vindt eerder vervlakking plaats, en het

verschil met hogescholen wordt steeds kleiner. Daarnaast neemt, zoals gezegd, het individueel belang om te studeren wel toe. Het lijkt me niet onredelijk om studenten meer te laten bijdragen aan hun studie als zij er ook zelf het meest van profiteren. Of studenten of hun ouders voor studiekosten moeten opdraaien hangt af van de vraag of je studenten als zelfstandig of onzelfstandig beschouwt. De JD vindt dat jongeren vanaf 18 jaar zelfstandig zijn en recht hebben op een eigen inkomen; studenten zijn arm en moeten dus een basisbeurs krijgen die hoog genoeg is om van te leven. Dit is echter kortzichtig, want de meeste studenten zijn na hun studie rijk (goede baan) en hopelijk tijdens hun studie al rijk van geest. Dat laatste kan misschien verklaren dat hun uitgansbudget ver uitstijgt boven dat van de minima.

Leenangst

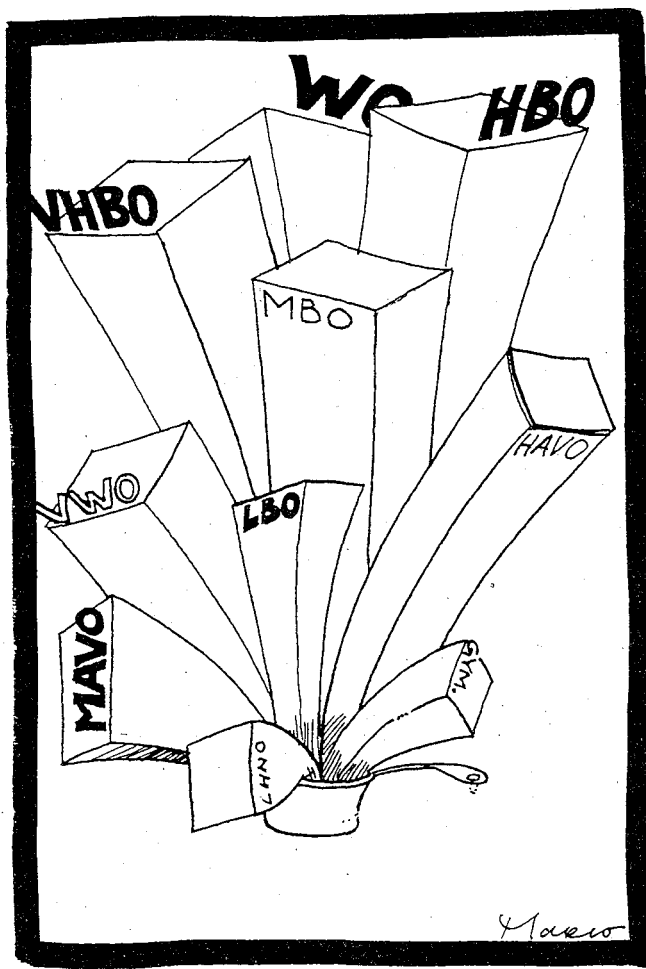
In ieder geval kan van zelfstandige studenten verwacht worden dat ze hun eigen studie kunnen bekostigen door een lening. Als studenten als zelfstandig worden beschouwd doet het inkomen van hun ouders er niet toe; arm zijn in dat geval alleen studenten die na hun studie geen of laagbetaald werk vinden. Een studiefinancieringsstelsel bestaande uit louter leningen, een 'leenstelsel', zal daarom dezelfde voorwaarden moeten kennen als de huidige leningen: terugbetaling naar draagkracht en kwijtschelding van de schuld na vijftien jaar.

Tegen een leenstelsel heb ik, binnen de JD, twee argumenten gehoord: in de eerste plaats zijn er mensen die het onrechtvaardig vinden dat je naast hoge belasting ook nog je studie moet terugbetalen, zodat het nauwelijks meer loont om te studeren. Inderdaad, een leenstelsel werkt nivellerend, en deze rechtse JD'ers haal ik dus links in.

Ten tweede bestaat er een soort 'leenangst'. Die leenangst is niet terecht zolang de terugbetaling van de studielening naar draagkracht gebeurt (zoals nu het geval is) en zeker niet als je uitgaat van zelfstandige studenten die een rationele studieafweging kunnen maken. Dat die leenangst toch bestaat geeft aanleiding tot de vraag of studenten wel zelfstandig en rationeel zijn.

Bedelen

Als studenten onzelfstandig zijn komen hun ouders weer in beeld. Vreemd ge-

Het onderwijs rijst de pan uit

noeg ging het JD-plan voor de studiefinanciering uit van zelfstandige studenten, maar legde hun studierekening bij de ouders. Ouders zouden naar draagkracht moeten bijdragen aan een ouderfonds, van waaruit alle studenten een gelijke beurs zouden krijgen. Dit voorkomt weliswaar het bedelen om geld bij ouders, maar volgens mij geven ouders liever geld aan hun kinderen dan aan de belasting. Bovendien voorkomt dat onnodig rondpompen van geld en kostbare administratieve rompslomp. De meeste ouders kunnen bovendien prima afspraken maken met hun kinderen en goed hun studietempo in de gaten houden... Voor wie liever onafhankelijk is van zijn ouders bestaat dan altijd nog de mogelijkheid om te lenen. Verder is er dan alleen een inkomensafhankelijke beurs nodig voor studenten met arme ouders. Anders ontstaat de ongelijke situatie dat zij een lening met zich mee moeten dragen, terwijl rijkelui kinderen alles van hun ouders krijgen.

Sociaal en houdbaar

In werkelijkheid is de studietijd meestal een overgangsfase naar zelfstandigheid en verschilt de mate van zelfstandigheid per student; studenten wonen bijvoorbeeld deels nog thuis, deels op kamers.

Een sociaal en houdbaar stelsel van studiefinanciering moet daarom volgens mij bestaan uit: De mogelijkheid voor iedereen om voor een studie te lenen (50 jaar moet hierbij waarschijnlijk als maximumleeftijd gelden, zodat iemand zijn studielening kan terugbetalen voor zijn pensioen). Dit opent de mogelijkheid voor laatbloeiers om toch te kunnen studeren. Daarnaast voor de nog niet geheel zelfstandige studenten (tot bijvoorbeeld 25 jaar) een aanvullende beurs, afhankelijk van het inkomen van de ouders. Ouderbijdragen maken het financiële gedeelte compleet.

Studie-strippenkaart

Verder is verbetering van de voorlichting over de studiekeuze noodzakelijk en dient er zo goed mogelijk selectie plaats te vinden voor en tijdens de studie. Zo dient het VWO beter te selecteren en voor te bereiden op het WO, zoals het ook ooit bedoeld was. Hetzelfde geldt voor de overgang van HAVO naar HBO. Tijdens de studie kan na het eerste jaar een bindend studieadvies worden gegeven.

Om differentiatie van studieduur en verbetering van de onderwijskwaliteit te bewerkstelligen verdienen studenten meer macht, bijvoorbeeld door invoering van 'vouchers', een soort studie-strippenkaart waarmee onderwijs kan worden gekocht. Een student kan dan zelf kiezen om die uit te geven aan een langere studie aan een gemiddelde universiteit of aan een kortere studie aan een topuniversiteit. Voorwaarde is wel dat na een succesvolle periode aan een dure universiteit extra vouchers kunnen worden geleend voor een vervolgopleiding. Overscholing kan worden tegengegaan door een premie te geven aan mensen die na hun vijftigste resterende studierechten inleveren: een bonus voor levenservaring.

Moraal van dit verhaal: niet zeuren, oogkleppen op en studeren? Nee, want ook nevenactiviteiten zijn belangrijk, zowel voor jezelf als voor je CV. Met een gemiddelde studieweek van 30 uur blijft daar tijd genoeg voor over. De genoemde selectie en differentiatie dienen er ook voor om een 'studie op maat' te stimuleren. Want studeren moet wel leuk blijven, en dan is het ook niet erg om daar later wat voor terug te betalen.

JD-YDC seminar in Noordwijk

Democratie en salsa succesvolle combinatie

Onlangs vond in Noordwijk het JD-YDC seminar 'Democracy: a Matter of Choice?' plaats. Van 26 november tot 1 december wisselden vijftig jongeren uit de hele wereld hun ervaringen uit over democratiseringsprocessen. Hierbij kwamen onder andere aan de orde de voorwaarden die nodig zijn om een democratie te bereiken en de rol van maatschappelijke organisaties en de media. Opvallend was dat slechts drie JD'ers het seminar bezochten, terwijl nu een mogelijkheid geschapen was om dicht bij huis jongeren uit de hele wereld te ontmoeten. Namens de JD waren Bart Hoogenboom en Caroline Buddingh' betrokken bij de organisatie. Hieronder volgt hun verslag.

Caroline Buddingh'
& Bart Hoogenboom

Twee lange middagen stonden we op Schiphol met een YDC-bordje om de deelnemers op te vangen. We wachtten op vijftig jongeren uit Latijns- en Noord-Amerika, Azië, Afrika, Oost- en West-

Europa, voor het merendeel vertegenwoordigers van YDC-lidorganisaties. Eindelijk was dan de zaterdagavond aangebroken: het begin van het seminar en tijd om de deelnemers, van wie we al weken de namen van wisten, beter te leren kennen. Anderhalf jaar geleden ontstond binnen het INCO het idee om samen met YDC een seminar te organiseren. Na veel theoretische en organisatorische discussies over democratie ontstond de behoefte om jongeren uit verschillende werelddelen bij elkaar te brengen en hun mening te horen over de democratiseringsprocessen in hun eigen land. We veronderstelden dat de ontwikkelingen in verschillende regio's met elkaar vergeleken konden worden.

Democratie in ontwikkeling

Deze gedachte stond centraal in de keynote speech van Ghadah Raba, die werkzaam is voor diverse niet-gouvernementele organisaties (NGO's) in

nog steeds hun rol als bezetter uit. Naast een uiteenzetting over de problemen in haar eigen land, gaf ze tien punten die volgens haar in het algemeen van groot belang zijn voor het functioneren van een democratie. Ze noemde onder andere de rechten van minderheden, het recht op zelfbestuur, verkiezingen, constitutionele beperkingen aan de macht van overheid, en het handhaven van de mensenrechten. Deze punten vormden een basis voor discussies in kleine workshops. De groepen hadden de opdracht om op een creatieve manier uit te beelden wat het begrip democratie inhoudt. Via een enorm vlechtwerk van handen en armen werd bijvoorbeeld uitgelegd hoe gecompliceerd het begrip democratie eigenlijk is, en dat er meer aan te pas komt dan verkiezingen alleen.

Tijdens de avonden bleek dit vlechtwerk voor meerdere uitleg vatbaar te zijn. Verstrengeld tijdens salsa's, polonaises

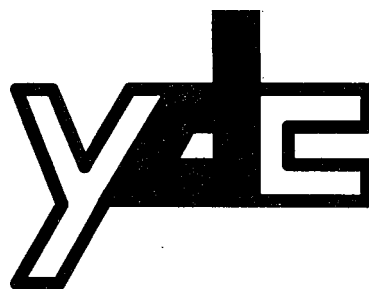
Regelmatig vertrokken duo's richting zand maar ook grotere groepen wisten de weg naar de zee te vinden

Palestina. Zij vertelde over haar ervaringen in een democratie in ontwikkeling en de problemen die de Palestijnen nog steeds ondervinden. Zo haalde ze de problemen aan die Palestijnse vrouwen hebben bij het verkrijgen van visa om naar het buitenland te gaan. Zij hebben hiervoor nog steeds de toestemming nodig van hun man, en indien ze niet getrouwd zijn, van hun vader. Zelfs op het korte traject naar haar werk in Jeruzalem, wordt Ghadah geconfronteerd met de beperkingen in haar vrijheid. Hoewel haar werk niet meer dan vijf minuten van haar woonplaats verwijderd is, doet ze hier meer dan een uur over vanwege de controleposten. De Israëlische soldaten, hoewel vriendelijker dan voorheen, oefenen

en minder cultureelgebonden dansvormen voerden de deelnemers de temperatuur steeds hoger op. Gelukkig boden vele strandwandelingen de nodige afkoeling. Regelmatig vertrokken duo's richting zand, maar ook grotere groepen wisten de weg naar de zee te vinden. Het ultieme van seminars als deze gebeurde op de laatste avond, toen we met dertig mensen in een kring op het strand stonden en iedereen een folkloristisch liedje uit eigen land zong. Refreinen werden uit volle borst meegezongen.

Schrijven onder censuur

Op de tweede dag van het seminar werd het krantenproject geïntroduceerd. Vijf redacties moesten vanuit een bepaald

perspectief het seminar verslaan. Zo was er een conservatieve invalshoek, een anti-imperialistisch, een feministisch en een objectief uitgangspunt. De op sensatie beluste deelnemers konden zich uitleven in de boulevard-redactie. De gedachte hierbij was dat de deelnemers zelf zouden ervaren hoe het is om onder 'censuur' te schrijven. Zij kregen eerst een introductie 'journalistiek in een notedop' van Anneke van Ammelrooy, hoofdredactrice van de Leidse universiteitskrant Mare. Aan de hand van een fictief artikel over de We-

lijke organisaties een belangrijke rol in democratieën. Tijdens een forum werd hier dieper op ingegaan door vertegenwoordigers van Novib, YDC, Vrouwen Alliantie en KADENA (een Aziatische NGO). Beaamd werd dat 'democratie' niet alleen betekent dat burgers één keer in de zoveel tijd naar de stembus gaan, maar dat ze ook via andere wegen invloed moeten kunnen uitoefenen op overheidsbeleid. Hierin hebben maatschappelijke organisaties een grote verantwoordelijkheid. Volgens de vertegenwoordigster van

Ieder vrij moment werd benut om artikelen te schrijven, andere deelnemers te interviewen of om voor te dringen bij de gigantische rij voor de enige beschikbare computer.

reldbank toonde zij aan wat de gevolgen voor de berichtgeving zijn als bepaalde beperkingen worden opgelegd. Daarna werd in de redacties onder leiding van professionele hoofdredacteuren gebrainstormd hoe zij hun artikelen vorm zouden geven.

Tijdens het hele seminar werd ieder vrij moment benut om artikelen te schrijven, andere deelnemers te interviewen of om voor te dringen bij de gigantische rij die ontstond voor de enige beschikbare computer. Zelfs toen wij midden in de nacht terugkwamen van een toeristisch bezoek aan Amsterdam, 'red light district', de Dam, Rembrandtplein, Leidseplein en spacecake, bleek de computer nog steeds bezet te zijn. Fervente seminar-bezoekers stonden versteld over deze ongewoon positieve instelling. Maar ook uit de reacties van andere deelnemers bleek dat een actief onderdeel in het seminar zeer op prijs werd gesteld. De laatste dag van het seminar moesten de kranten worden afgerond en werden ze gepresenteerd. De druk van de deadline stelde hoge eisen aan de stressbestendigheid van de redactieleden. Het is onvoorstelbaar dat

de Vrouwen Alliantie zijn te weinig vrouwen betrokken bij de beïnvloeding van overheidsbeleid. Dit betekent dat veel beleid nog steeds een mannelijk gezicht heeft. Een onderwerp dat aan de orde kwam, waaraan een organisatie als YDC een concrete invulling kan geven, is het frequenter gebruik van Internet. Hierbij kunnen verschillende organisaties snel en goedkoop communiceren.

Na vier dagen intensief gesproken te hebben over verschillende aspecten van een democratie, bleek tijdens de evaluatie dat de verwarring omtrent 'wat maakt een democratie?' alleen maar groter was geworden. Er was geen eenduidige definitie van het begrip democratie. Hoewel alle deelnemers beaamden dat verkiezingen essentieel zijn voor een democratie, waren de meningen over andere aspecten verdeeld. Zo was niet iedereen overtuigd van het gewicht van maatschappelijke organisaties binnen een democratie. Iedereen was wel van mening dat aspecten als de vrijheid van meningsuiting en de rechten van minderheden een belangrijke rol spelen.

Door de deelnemers werd de meeste

Tijdens de evaluatie bleek dat de verwarring omtrent 'wat maakt een democratie?' alleen maar groter was geworden

door deze heen en weer lopende, druk gebarende en schreeuwende menigte nog goed leesbare en zeer verschillende kranten werden geproduceerd. Tijdens de evaluatie bleek dat de deelnemers zich nu een beeld hadden gevormd hoe het is om onder censuur te moeten schrijven.

Maatschappelijke organisaties

Naast de media spelen ook maatschappe-

waarde gehecht aan het uitwisselen van ervaringen, hoe vaag dit ook mag klinken. Het was niet altijd duidelijk of hiermee bedoeld werd op inhoudelijke onderdelen van het programma, of de fysieke, avondvullende aspecten. Fysiek gesloopt waren we in iedere geval wel.

Wat is YDC?

YDC (Youth for Development and Cooperation) is een Internationale koepelorganisatie voor jongeren die zich bezig houden met ontwikkelings samenwerking en milieuvraagstukken. YDC probeert via Internationale conferenties, trainingen, campagnes en publicaties jongeren met elkaar in contact te brengen. Via deze contacten wordt gestreefd naar duurzame ontwikkeling, economische gelijkheid, bescherming van het milieu en sociale rechtvaardigheid.

Aansluitend op het seminar in Noordwijk, waar je hiernaast het verslag van kunt lezen, werd de General Assemblée van YDC gehouden. Hier werd, naast de gebruikelijke organisatorische zaken, gesproken over de thema's die de komende twee jaar centraal zullen staan in activiteiten en discussies: ontwikkeling, mensenrechten, armoedebestrijding, gezondheid, onderwijs, werkgelegenheid, racisme, internationale economische instellingen en alternatieve modellen voor ontwikkelingssamenwerking. Op dit moment voert YDC campagnes over het broeikas effect en toerisme in ontwikkelingslanden. Ook is men bezig met de voorbereiding van de vrouwenconferentie in Peking, september 1995.

De JD is sinds 1989 lid van YDC, en JD-leden kunnen dan ook deelnemen aan YDC-activiteiten.

Mocht je geïnteresseerd zijn in YDC of in (één van) haar thema's, laat dat dan weten aan de Noord-Zuid coördinator van het INCO, Bart Hoogenboom (050-137582).

Nieuwkomertje nader bekeken

Oostenrijk: lange weg in de EU

Michael Mol

Per 1 januari 1994 is de toetreding van Zweden, Finland en Oostenrijk tot de Europese Unie een feit. Oostenrijk stemde met een ruime meerderheid (66%) voor toetreding tot de EU. Op de achtergronden van dit stemgedrag en de rol van Oostenrijk in de EU in de komende jaren probeer ik hier wat nader in te gaan.

Een korte historische schets

Het huidige Oostenrijk heeft, zoals de meeste Centraaleuropese staten, zijn wortels in het Oostenrijks-Hongaarse rijk, de monarchie der Habsburgers. Deze monarchie werd formeel beëindigd in 1918, als gevolg van het einde van de Eerste Wereldoorlog. Toen ontstond de zogenaamde Eerste Republiek, die vooral gekenmerkt werd door een sterke polarisering tussen de conservatieven en de sociaal-democraten. Mede door deze polarisering wonnen de nationaal-socialistische krachten in de jaren dertig sterk aan kracht, wat in 1938 leidde tot de bekende Anschluss en de Oostenrijkse deelname aan de daarop volgende genocide. Na de Tweede Wereldoorlog werd het land tot 1955 geregeerd door de geallieerden volgens het zonesysteem dat ook in Duitsland gehanteerd werd. Toen kwam men uiteindelijk tot een nieuwe grondwet en aldus ontstond de Tweede Republiek. Om de polarisering die de Eerste Republiek ten onder deed gaan te vermijden, werd besloten om veel meer samen te werken (naast vele beperkende bepalingen). Zo ontstond het eerste nationale kabinet van SPÖ (sociaal-democraten) en ÖVP (volkspartij, de conservatieven). Deze twee partijen konden tot nog toe altijd een meerderheid vormen, soms alleen, maar meestal samen. Omdat ook de grondwet daartoe de mogelijkheid bood, schoven de beide partijen elkaar voortdurend baantjes toe. In feite was er tot voor kort sprake van een tweezuilenstructuur, waarbij partijlidmaatschap bepalend was voor het feit of men een bepaalde baan of woning überhaupt krijgen kon. Men was ofwel rood, ofwel zwart.

Overstabiliteit

Mijns inziens kan dit land overstabiël genoemd worden. Het beste voorbeeld hiervoor vindt men waarschijnlijk in de

economische structuur. Oostenrijk heeft in feite geen grote ondernemingen, en een belangrijk deel van wat bijna groot is, is in buitenlandse handen - zo is Philips er de zesde werkgever. De grotere bedrijven zijn verder voornamelijk staatsbedrijven, zoals bijvoorbeeld banken, maar ook olie- en gasproducenten. Dit kan tot rare voorvallen leiden: De Oostenrijkse Hochschülerschaft, de studentenvakbond die het hele terrein tussen ISO en LSVB beslaat, wordt gesteund door Bank Austria. Onlangs werd er een demonstratie gehouden tegen regeringsbezuinigingen (overigens van een ietwat ander kaliber dan in Nederland). Bank Austria is echter een staatsbedrijf, in feite subsidieert de regering dus demonstraties tegen haarzelf. Ook concurrentie is vaak ver te zoeken, daarom is er op elke straathoek een Billa-supermarkt te vinden.

De FPÖ: Vernieuwer of vernietiger?

De Freiheitliche Partei Österreich is in de internationale pers een veelbesproken onderwerp. Sinds de parlementsverkiezingen van 9 oktober heeft de FPÖ ongeveer 22% van de stemmen in handen. Doordat de Grünen en het Liberale Forum ook de kiesdrempel van 5% haalden, hebben de twee regeringspartijen voor het eerst sinds het begin van de Tweede Republiek geen twee-derde meerderheid in het parlement. Dit betekent onder meer dat het onmogelijk is om grondwetswijzigingen direct door te voeren. Objectief gezien moet gesteld worden, dat de FPÖ hiermee een zekere vernieuwing in het politieke systeem teweeg gebracht heeft. De manier waarop dit gebeurd is, is echter afkeurenswaardig. De FPÖ, die als liberale partij begon is onder Jörg Haider steeds meer gaan afzwenken naar een rechts-populistische partij met karaktertrekken die op zijn zachtst gezegd nationalistisch zijn. Dit is dan ook de bestaansgrond van het Liberale Forum, een afsplitsing van de FPÖ. Bovendien kan over de FPÖ nog gezegd worden dat ze slechts vage alternatieven aandraagt. Zo heeft Haider onlangs het idee van de Derde Republiek gelanceerd, om de hoognodige verandering te kunnen bewerkstelligen. Een concrete uitwerking ontbreekt echter nog steeds.

EU en de toekomst

Het huidige Oostenrijk past mijns inziens nog niet in de EU, in tegenstelling tot bijvoorbeeld Zweden, hoewel de economische integratie met de EU-landen al verregaand is. Het politieke systeem is namelijk nog lang niet volgroeid en ook in termen van economische dynamisering heeft het land nog een lange weg te gaan. Deels worden deze problemen natuurlijk juist opgelost door het lidmaatschap. Momenteel overheerst in Oostenrijk echter nog de gedachte dat de EU meer van Oostenrijk zal profiteren dan andersom. Dit klopt volgens mij niet, omdat de produktiviteit in de landbouw hier erg laag is en Oostenrijk enkele slecht ontwikkelde regio's kent. De economische transitie zal vermoedelijk redelijk eenvoudig verlopen, sociaal wordt het al moeilijker. Het politieke systeem zal zeker nog enige tijd nodig hebben. De nieuwe regering van Bondskanselier Vranitzky lijkt de eindstreep niet te gaan halen. Verwacht wordt dat dan bij nieuwe verkiezingen de huidige trend zich door zal gaan zetten, waardoor de Grünen, Liberalen en de Freiheitlichen nog groter worden. Wat dan de nieuwe regering wordt, is moeilijk te zeggen. Het is echter heel goed denkbaar, dat de FPÖ ook deel uit gaat maken van de regering. Dan zal blijken of de FPÖ de uitgestippelde nationalistische, populistische en 'ausländerunfreundliche' koers echt gaat verwezenlijken.

De auteur studeert aan de
Wirtschaftsuniversität in Wenen.

(advertentie)

Notullisten gezocht

Het Opleidingscentrum van D66 organiseert in samenwerking met het Wetenschappelijk bureau een aantal werkgroepen 'Politiek debat'. Ter ondersteuning van deze debatgroepen zoekt het opleidingscentrum enkele JD'ers die onder andere een verslag van elke bijeenkomst maken. Daar staat een goede onkostenvergoeding tegenover. De bijeenkomsten vinden plaats op 25 maart, 8 en 22 april, 6 en 20 mei. Heb je interesse, neem dan contact op met Leo Pinxten, directeur van het Opleidingscentrum, 070-3621515.

6 maart 1995:

Europees landbouwbeleid in Nijmegen

Nijmegen - Zoals jullie weten hebben we op het JD-congres van 19 en 20 november een standpunt ingenomen over het Europese landbouwbeleid. Dit standpunt geeft aan waar wij ons zorgen over maken, waar volgens ons het Europees landbouwbeleid ernstig tekort schiet. Onze kritiek is samen te vatten in de volgende vier punten:

1. Het huidige landbouwbeleid heeft geleid tot grote milieu-belasting;
2. Het beleid veroorzaakt voedseloverschotten. Deze overschotten staan gelijk aan nutteloze productie op grote schaal. Dit is ethisch niet te verdedigen aangezien er nog altijd in grote getalen mensen

verhongerden;

3. Het beleid kost de belastingbetaler en de consument handenvol geld;

4. Europese tariefmuren staan een eerlijke wereldhandel in de weg.

Om het JD-standpunt verder uit te werken wordt in Nijmegen op 6 maart 1995 een forum georganiseerd dat gewijd is aan dit onderwerp. We zijn zeer benieuwd hoe anderen, deskundigen, politici hierover denken. We zijn op zoek naar antwoorden op vragen als: op welke punten schiet het landbouwbeleid tekort, en hoe kunnen we in de toekomst op een betere manier omgaan met landbouw.

Het forum vindt plaats in Jongeren centrum Diogenes,

v.S.Mathonsingel 10, direct tegenover het station in Nijmegen (bekend van de 'Nacht van de Democratie' 1993). Het startschot wordt om 20.00 uur gegeven. Uitgenodigd zijn: P.K. ter Veer (D66-Tweede Kamerlid), H. Verbeek (landbouwdeskundige, oud-lid van de groene fractie in het Europees Parlement), I. Horlings (medewerker vakgroep Milieu, Natuur en Landschap van de Katholieke Universiteit Nijmegen), Ron Abrams (hoofdredacteur Agrarisch Dagblad), en iemand van het Landbouwschap.

Dus stap op je tractor en kom naar Nijmegen!!!

Informatie: Rob Verhofstad, 080-607105

Gevraagd:

Enthousiaste JD'ers voor werkgroep ethiek

Wil je meediscussieren over gevoelige en/of diepzinnige onderwerpen als: "de zelfmoordpil", de grenzen van de hulpverlening maar ook: de ethiek van bedrijven, neem dan voor meer informatie contact op met Eddy Orłowski (Tel. 030-522213 b.g.g. 510318)

DE MOMPELS

Marcel van Nijnatten: 'De hel is veel interessanter dan de hemel. In de hel kom je nog eens iemand tegen die je kent.'

Ruud van den Brink tijdens CPZ-vergadering: 'Zal ik nog wat zeggen? Dat is leuk voor de notulen.'

DE MOMPEL

D66'er in Nijmegen over de macro-economische aspecten van de kinderbijslag: 'Kinderen maken doe je op micro-niveau'

Christiaan Bonebakker wint de Gooische Wisselmatras 1994

Hilversum - Protest-acties zouden ethisch verantwoord moeten zijn. Zo zouden studenten, in plaats van het Centraal Station in Utrecht, beter een start- en landingsbaan van Schiphol kunnen bezetten. Aldus luidde de stelling waarmee Christiaan Bonebakker overtuigend de Gooische Wisselmatras 1994 in de wacht sleepte. Vrijdag 16 december was het weer zover. In Hilversum streden ditmaal, naast Christiaan, Kees Dietz (de winnaar van vorig jaar), Roger van Bostel (D66-Tweede Kamerlid) en Wim Rampen om de debat-trofee die de JD 't Gooit jaarlijks uitreikt. In een heelaas maar matig gevulde zaal (nauwelijks D66'ers en nauwelijks JD'ers van buiten 't Gooi), was weer de nodige hoeveelheid verbaal vuurwerk te beluisteren.

"Ah, hier voorzie ik het moment dat Kees Dietz zijn stelling gaat omdraaien", was de interruptie waarmee Christiaan definitief het gras voor de voeten van de titelverdediger wegmaaide. Vorig jaar had Dietz op het laatste moment doodleuk zijn stelling "rechtshandhaving voor rechtsbescherming" omgedraaid toen het erop aankwam, en dit zat Christiaan duidelijk nog dwars. Hij was dan ook de enige die onverkort, zonder nuances, aan zijn stelling vasthield. En uiteindelijk, na een geslaagde avond, terecht met de vernieuwde wisseltrofee (vanaf heden een tweepersoonsbed) aan de haal ging. Wat dus wel betekent dat hij volgend jaar weer van de partij zal zijn.

(Bart Heller)

Taalcursus...

Den Haag - Zoals altijd staan alle activiteiten open voor alle JD'ers. Dit geldt natuurlijk ook voor de internationale activiteiten. Is voor jou soms echter de taal een onoverkomelijk probleem, lees dan rustig verder. Het Europees Jeugd Centrum geeft

leden van verschillende jongerenorganisaties elk jaar de mogelijkheid om een maand lang intensief een taal te leren.

Denk jij dat je de JD van dienst kunt zijn door een taal te leren, laat dit dan zo snel mogelijk weten op het JD secretariaat, dan sturen wij je de spullen toe. (Maartje te Hennepe)

zondag 5 maart 1995:

Belangrijke kaderdag

Den Haag - Zondag 5 maart gaat het weer gebeuren. Een nieuwe kaderdag ziet het licht. En deze keer mag je hem echt niet missen. Er staat bij de JD immers veel op het punt radicaal te veranderen. Zo worden we door het ministerie van VWS gedwongen om als projectorganisatie te gaan draaien. Dit vergt nogal wat omschakelingen, zowel op landelijk niveau, maar zeker ook op afdelingsniveau. Wanneer niet wordt voldaan aan de eisen van VWS dan betekent dat botweg: geen subsidie. Het is dus van het allergrootste belang dat ook de afdelingen weten hoe ze binnen een project-

organisatie moeten gaan functioneren.

Daarnaast zal er de ledenwerf-campagne worden gelanceerd: de eerste campagne in 1995, met als inzet om de 1500 betalende leden, het streven uit het beleidsplan, te behalen.

Uiteraard biedt deze kaderdag je ook weer volop de gelegenheid om met andere actieve JD'ers gedachten uit te wisselen en naderhand een biertje te drinken. Uiteraard ontvang je nog een uitnodiging met het precieze programma en de lokatie, maar hou 5 maart alvast vrij in je agenda. (Wim Rampen)

Gemengde gevoelens over afsluiting JD-lustrumjaar

Theatersport redt Duurzame Democratiedag

Utrecht - Was de Duurzame-Democratiedag, de afsluiting van het JD-lustrumjaar die op 10 december j.l. in Utrecht plaatsvond, nou een succes of niet? De meningen zullen verdeeld zijn. Terecht, want het werd een vreemde dag, waarvan het hoogtepunt hoog en het dieptepunt laag was.

De opening door Dick Tommel was aardig, maar weinig samenhangend. De workshops waren over het algemeen goed, al had de workshop van Henk Gossink over Schiphol te kampen met afzeggingsen. Meneer Schiphol kon niet, waardoor Meneer Kamer van Koophandel niet meer durfde (echt waar) en Meneer Milieu-defensie de enig overgebleven gast was. We waren het allemaal roerend eens, maar leerden er toch

nog wat van: uitbreiding van Schiphol om de werkgelegenheid is onzin. Het betreft namelijk een investering van 32 miljard gulden (voor de bouw maar vooral voor de isolatie van woningen), die veel meer werkgelegenheid zou opleveren indien zij in andere projecten wordt gestoken.

Rond het avondeten waren veel bezoekers al vertrokken, zodat van het 75-mans buffet, met veel liefde en inzet gemaakt door JD'er Mirjam van Dijk, de helft overbleef. Het Engels debat was als altijd: leuk en hilarisch, maar niet zo origineel meer. Het afsluitende 'feest' werd een fiasco: veel te weinig mensen, die bovendien helemaal geen zin hadden om te dansen. Om half twaalf ging het nachtkaarsje uit.

Dat de Duurzame-Democratiedag velen toch in positieve zin zal bijblijven, is eigenlijk aan één programma-onderdeel te danken: de theatersport-groep. Vijf jongens uit Enschede gaven 's middags een geweldig creatieve, humoristische en sfeervolle show weg. Theatersport is een soort interactief improvisatiecabaret, dat doorgaans in wedstrijdverband wordt gespeeld. Steeds geeft de zaal de plaats, personen, handelingen en/of emoties aan, waaraan de theatersport-groep dan een verhaal of lied ophangt. Bij de liederen speelde de pianist een glansrol. Samen met de andere groepsleden vertolkte hij een lied over 'stuff met extra lange vloei' moeiteloos in levenslied-, house- en operettestijl. De afsluiting was

een blues, waarvoor de groep het publiek om een droevige gebeurtenis vroeg. Henk Gossink riep vanuit de zaal: 'Mijn sprekers zegden allemaal af!'. Daar kon de groep wel wat mee; tijdens het inrichten van het podium hadden zij een deel van Henks workshop kunnen volgen. En ze hadden de essentie prima begrepen: 'Ik wil een discussie!' was het thema van het lied, met als anti-climax een koortje dat zong: 'Maar we zijn het al eens!'.
Waar de bezoekers van de Duurzame-Democratiedag het ook over eens waren, is dat de theatersport-groep op ons komende congres terug mag komen. En hopelijk hoeven ze het dan niet meer gratis te doen. (CB)

JD-standpunt Hoger Onderwijs

Den Haag - De JD wil haar standpunt over het Hoger Onderwijs uitbreiden en verdiepen. Hiertoe wordt een speciale Hoger-Onderwijscommissie in het leven geroepen. Het is de bedoeling dat deze commissie een reeks politieke moties schrijft voor het JD-

congres van 22 en 23 april a.s., zodat de ideeën van de commissie een officieel JD-standpunt kunnen worden.

Wil je meer weten, neem dan contact op met de Secretaris Politiek, Ido van der Meulen, tel. 030-511753.

Nieuwe secretariaatsmedewerker

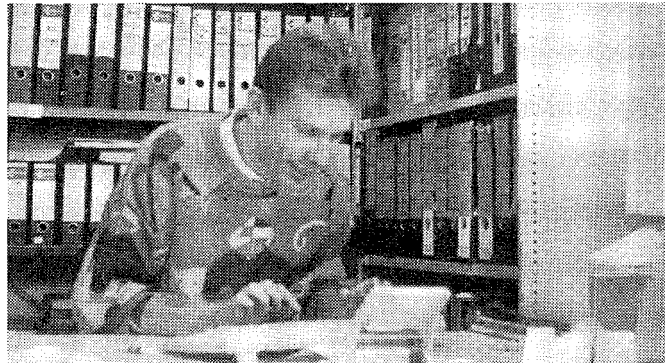

Foto: Barbara Naumann

Sinds december 1994 werkt op het landelijk secretariaat van de JD een nieuwe medewerker: Jaco van der Schoor uit Utrecht. Wil je hem eens spreken, bel dan 070-3622162. Dan kun je je tegelijkertijd opgeven voor één van de vele activiteiten die de komende maanden plaatsvinden.

DEMOMPEL

Christiaan Bonebakker doet een stapje opzij voor een bejaarde met een looprek. 'Nou, daar kon weer geen glimlach van af.'
Barbara Naumann: 'Ja, het zijn zulke asociale lui, die bejaarden met een handicap.'

13 t/m 15 maart

Bijna voor niks naar Brussel

Den Haag - Leuk, een uitstapje. Leuk, en wel om twee redenen. Eén: het uitstapje gaat naar het Europees Parlement. Maak kennis met de vermeende Europese bureaucratie, de talenchaos, al die belangrijke mensen die niemand kent, kortom: met de toekomst. Twee: het uitstapje wordt gesubsidieerd door het Europees Parlement. Het Europees Parlement vindt het namelijk heel belangrijk dat jongeren zelf komen zien dat er helemaal geen Europese bu-

reaucratie is, dat het met de talenchaos wel meevalt en dat de Euro-politici eerlijke, hardwerkende mensen zijn.

Dankzij deze subsidiëring zal de reis naar Brussel, inclusief twee overnachtingen, vrijwel niets kosten.

De reis vindt plaats op 13, 14 en 15 maart. Je kunt je nu opgeven bij de Internationaal Secretaris, Maartje te Hennepe (085-455426) of op het secretariaat (070-3622162).

Redactieleden

Den Haag - Wil je schrijven, bel-len, internationaal op de hoogte zijn en blijven en misschien zelfs wel onmisbaar gevonden worden? Kom dan de redactie van de Internationale Nieuwsbrief versterken.

Als je tijd, een beetje doorzettingsvermogen en kennis van PageMaker hebt, dan ben jij waarschijnlijk de aangewezen persoon om de redactie op te frissen.

Voor meer info: Ingrid Souren (030-803786) of Maartje te Hennepe (085-455426).

DEMOMPEL

Marcel van Nijntten: 'Hollandse verdraagzaamheid is: alles mag, zolang het maar niet bij mij in de buurt is. Dus zolang Rotterdammers geen carnaval komen vieren in Breda, mogen ze van mij protestants zijn.'

Dinsdag 7 februari 1995:

In gesprek met Nuis

Utrecht - Vele JD'ers hebben in de periode voorafgaand aan de campagne voor de Tweede-Kamerverkiezingen gesproken met het toenmalige D66-kamerlid Aad Nuis. De gesprekken gingen over onderwijs, met name stelselherziening en studiefinanciering. Later is in de pers nog vele malen gerefereerd aan deze zogenaamde 'terrasjes'-gesprekken.

De heer Nuis is inmiddels staatssecretaris op onderwijs geworden en als zodanig medeverantwoordelijk voor de invulling van de anderhalf miljard gulden, die bezuinigd moet worden op het hoger onderwijs.

De voorstellen die tot dusverre zijn gedaan, konden niet op een warm onthaal van de studenten- jongerenorganisaties rekenen.

Er is dan ook nogal wat kritiek te leveren op de plannen. De meeste aandacht is er voor de studiefinancieringsbezuinigingen. Maar de minstens zo belangrijke stelselherziening ligt weer volledig open.

Nu is er een uitgelezen kans om daar eens wat dieper op in te gaan met staatssecretaris Nuis. De JD organiseert namelijk een discussie-avond met Nuis over dit onderwerp. En het is zeker de bedoeling dat er ook wordt gediscussieerd over de studiefinancieringsperikelen.

Dus kom langs op dinsdag 7 februari 1995, om 19.30 uur in cafe Zeezicht aan de Nobelstraat in Utrecht, en laat Nuis weten wat jij vindt!!!

(Wim Rampen)

Bestel nu je JD-jaarboek!

Den Haag - Begin maart is het moment daar. Op de kaderdag zal het JD-jaarboek over 1994 gepresenteerd worden. Boordevol met bijdragen van afdelingen en werkgroepen, een overzicht van de hoogte- en dieptepunten van het afgelopen JD-jaar en nog veel meer. Dit alles natuurlijk ruim voorzien van foto's en mooi vormgegeven. Onmisbaar in elke JD-boekenkast!

Als je interesse hebt, kun je tot 20 februari bellen naar Jaco, onze medewerker op het secretariaat, om een exemplaar te bestellen. Let op: dit is de enige manier om aan het JD-jaarboek te komen, want de oplage wordt gebaseerd op het aantal bestellingen. De prijs ligt rond een tientje, en de acceptgiro krijg je met het JD-jaarboek thuisgestuurd. Bel nu 070-3622162.

Vereniging '31' op zoek

Den Haag - De vereniging '31' zoekt mensen voor diverse activiteiten. Ze zijn onder andere weer op zoek naar een jongerenvertegenwoordiger naar de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. De functie is beschikbaar voor een periode van anderhalf jaar en omvat het volgende: een inwerkperiode, oriëntatiebezoeken aan relevante organisaties, het samenstellen van een speech die je tijdens je verblijf in New York uitspreekt, het geven van lessen aan middelbare

scholieren, het maken van verslagen, etc. Al met al een interessante ervaring. Heb je interesse, laat het voor 3 februari weten aan Maartje (085-455426).

Verder is er de projectgroep Oost-Europa die nog leden zoekt. De projectgroep heeft als doel het ondersteunen van het nationale comité van de jongerenorganisaties in een land in Oost-Europa. Wil je meer weten over de projectgroep of de vereniging '31', neem dan contact op met Gerrit-Wim Gerritsen (053-895057).

21 maart

Met de JD naar het Binnenhof

Den Haag - Wil je de Eerste en de Tweede Kamer wel eens van binnen zien? Een fractievergadering van D66 bijwonen? Thee drinken met enkele Eerste-Kamerleden? Kortom: wil je Neêrlands politieke hart wel eens voelen kloppen?

De JD geeft je hiertoe de kans, en wel tijdens de Binnenhofexcursie die zal plaatsvinden op 21 maart a.s.

Als je zin hebt om mee te gaan - en welke vrijzinnig-democraat heeft dat nou niet? - geef je dan als een speer op bij de secretaris Scholing en Vorming, Hinke Post (020-6123718) of op het secretariaat (070-3622162).

31 januari

Heb je nog declaraties?

Den Haag - Misschien ben je niet zo snel, en heb je nog declaraties liggen die betrekking hebben op 1994. In dat geval geeft de penningmeester je nog één kans: nu! Je kunt tot 31 januari 1995 nog met je declaratie bij hem terecht. Lukt het niet voor die uiterste datum, bel hem dan zo snel mogelijk, dan valt er misschien ook nog iets te regelen. Let wel: het gaat om declaraties die betrekking hebben op 1994, en ten laste van de landelijke JD-begroting komen.

In deze wereld vol onzekerheden heb je dus een waterdichte, muurvaste zekerheid: na 31 januari ben je te laat.

DIRK DULLENDIJS

IN DE WOLKEN...

Colombianen in Nederland

Weinig praten, veel doen

Den Haag - "Ze praten weinig, die Europeanen, ...maar ze doen veel!" Aldus een Colombiaanse deelnemer tijdens de evaluatie van het IFLRY-seminarium dat eind november, begin december in Nederland gehouden werd.

Dat was misschien nog wel wat het meeste opviel tijdens de week dat deze groep Latijnsamerikaanse politieke jongeren, samen met een paar van hun Europese collega's, een politiek programma volgde: de verschillende manier van dingen doen. Het leverde een combinatie van de twee op. Enerzijds zorgden de Nederlanders ervoor dat iedereen op tijd uit z'n bed was, op tijd uit het hotel vertrok, op tijd... nou ja, dat alles op tijd gebeurde, en dat er dus ook veel kon gebeuren. Anderzijds zorgden de Latijns-amerikanen er met hun vrolijke gepraat in trein en tram voor, dat er een stukje sfeer aan het Nederlandse openbaar vervoer werd toegevoegd.

Voor deze week hadden wij een programma in elkaar gezet dat

hen een indruk van Nederland (en dan iets meer dan alleen de molens) en de Nederlandse politiek moest geven. Zo hebben we o.a. Tweede Kamerleden (Hans Hoogervorst, VVD) en medewerkers (D66) gesproken, de Ridderzaal bezocht, de Erasmus-universiteit, de gemeente Rotterdam, het Instituut voor Publiek en Politiek, het Anne Frank-huis, Madurodam, we namen een rondvaart door de Amsterdamse grachten en spraken met vertegenwoordigers van LSVB, ISO en LAKS (Irene ter Borgh). Alleen het voorlichtingsburo van de Europese Commissie liet het afweten, omdat ze ons niet wilden toestaan hun Engelstalige voordracht in het Spaans te vertalen. Was dat nou die Europese Unie die zo voor verscheidenheid was...? Eén van de inhoudelijke hoogtepunten was het bezoek aan Jellinek in Amsterdam. Hier werd uitleg gegeven over het Nederlandse drugsbeleid in het algemeen en de activiteiten van terug. (Dennis Hesseling)

3 tot 11 maart

Bezoek uit het oosten

Van 3 tot 11 maart brengen enkele jongeren uit Polen en Litouwen een bezoek aan ons mooie (maar natte) Nederland. Dit bezoek dient mede als voorbereiding voor de excursie, die de JD later dit jaar naar Polen en Litouwen zal ondernemen. Maar natuurlijk is de aanwezigheid van onze Poolse en Litouwse vrienden en vriendinnen niet alleen voor diegenen interessant, die enkele weken later richting oosten vertrekken voor een tegenbezoek. Nee, iedereen is welkom om kennis te maken, en onze gasten een indruk te geven van wat de JD is, hoe de 'gemiddelde' JD' er uit ziet, en hoe nat Nederland nou echt is. Als je zin hebt om de Polen en Litouwers een aantal dagen te begeleiden, kun je terecht bij Ineke Cornelissen (053-312087). Zij kan ook vertellen of de gasten misschien bij jou in de buurt komen. Dan hoeft je niet naar hen toe, maar komen zij naar jou! (PDe)

WERELDSE ZAKEN

Vrouwen op de wereld

Vrouwenhandel floreert, mishandeling en afpersing spelen groot spel en een sexindustrie zonder vrouwen kan iemand zich moeilijk voorstellen. Vrouwen stonden vaak synoniem voor afhankelijk, makkelijk en lief. Sinds de tweede en zeker de derde golf van feminisme is 'mens' er echter achter, dat het zo niet werkt. Dit wil echter nog niet zeggen, dat de vrouw nu ook als gelijke van de man wordt gezien. Wie denkt dat deze oneerlijke verdeling alleen buiten Europa plaatsvindt, heeft het mis.

Inderdaad, vrouwen staan heden ten dage op bij een onrechtvaardige behandeling en mede dankzij die rol staat de vrouw centraal in twee conferenties. Op de Europese Social Summit zal het gaan over de rol van de vrouw, en tijdens de Wereld Vrouwen Conferentie in Beijing staat de toekomst centraal. Als voorbereiding op beide conferenties hebben de Vereniging '31' en Novib een manifestatie georganiseerd die naast workshops over de rol van de vrouw, vrouwenrechten, armoede en geweld etc., ook culturele en creatieve zaken aan de orde stelt. Naast het informatieve gedeelte zal tevens geprobeert worden een mening te formuleren en mee te geven aan hen die Nederland gaan vertegenwoordigen op eerder genoemde conferenties. Speuren naar dromen en verlangens, een tocht naar ervaringen van toen en dromen van nu van vrouwen uit Nederland en Oeganda. Staan de Social Summit en de vrouwenconferentie te ver van je bed, de Hanzehof in Zutphen is voor iedereen bereikbaar en toegankelijk. Meer weten, met een telefoontje stellen wij je van alles op internationaal gebied op de hoogte. Mocht je bij voorbeeld geïnteresseerd zijn in economie en milieu, dan hebben we in ieder geval iets voor je.

Maartje te Hennepe
Internationaal Secretaris

Rondreis

Den Haag - Zoals elk jaar gaat ook dit jaar de INCO weer op rondreis door het land. Van Groningen tot Maastricht en van Winterswijk tot Leiden wij bezoeken iedereen.

Wil je als afdeling graag iets meer weten over het internationale gebied van de JD, of wil je specifiek een internationaal onderwerp.

Laat het ons even weten, wij hebben van alles inde aanbieding maar zijn ook niet te beroerd om alles op julie nieuwe wensen af te stellen.

Meer info: Frederick Petrignani (071-175967) of Maartje te Hennepe.

DEMOMPEL

Marco van Lierop: 'Ik was zo blij toen Kaland overleden was. Ik had ineens een goede grap voor mijn strip!'

Politieke verkiezingen bij de VuJo

Den Haag - In oktober vorig jaar waren er in Vlaanderen gemeenteraadsverkiezingen. Hoewel de VU/Vlaamse Vrije Demokraten (in de volksmond nog steeds Volksunie geheten) eigenlijk niet eens zo slecht scoorden, maakte zich toch een algehele malaise van de partij meester. Sommigen wilden dat de partij zichzelf ophief of fuseerde met andere partijen. Anderen wilden terug naar de oude communautaire ("nationalistische") thema's en af van de D66-achtige koers van de partijleiding.

VuJo had (en heeft) ook kritiek: zij vond dat haar moederpartij zich veel minder met communautaire zaken moest bezig houden. Het sociale programma zou het speerpunt moeten worden. Het VuJo-bestuur wilde dan ook harde oppositie voeren in de moederpartij, waarmee zij een zeer nauwe band heeft. Maar het bestuur vond

dat zij daartoe een nieuw en duidelijk mandaat van de leden nodig had. En dus trad zij af en schreef zij bestuursverkiezingen uit. Een nieuwe groep (waarin ook de nodige oud-bestuursleden) stelde zich gezamenlijk kandidaat op grond van een verscherpte voortzetting van het beleid van het vorige bestuur.

Zonder tegenkandidaten en met grote meerderheden werd vervolgens de nieuwe ploeg onder leiding van oud-Internationaal Secretaris Sigurd Vangermeersch op het speciale congres in begin januari verkozen.

Suggereren dat het VuJo-bestuur niet meer de mening van VuJo verkondigd, zoals wel gebeurde in de VU, kan nu niet meer. VuJo heeft een duidelijke keus gemaakt. Het lijkt aan de Volksunie om de VuJo-lijn te volgen of ten onder te gaan.

(Elwin Lammers)

DEMOMPEL

Ido van der Meulen, Secretaris Politiek:

'Wil ik eindelijk een aantal werkgroepen opheffen, worden ze ineens allemaal actief!'

Agenda

Januari

- 31 Laatste kans om declaraties 1994 in te dienen. Zie pagina 21 van deze Demo.

Februari

- 1 Forum voorzitters Politieke Jongerenorganisaties in Nijmegen. Info bij Inge Hagens (08850-14938)
- 2 JD-VUJO-weekend overleg. Info bij Rachel van Vreeswijk (043-257278)
- 4-6 LHG-congres in Mühlheim an der Ruhr. Info bij Ran van Reedt Dortland (071-121091)
- 7 Aad Nuis in Utrecht. Zie pagina 21 van deze Demo
- 10 Deadline Demo 12.2
- 18 Internationale Vrouwenmanifestatie
- 19-26 IFLRY-seminar in Straatsburg over economie, sociale zekerheid en

milieu. Info bij Maartje te Hennepe (085-455426)

- 20 Uiterste besteldatum JD-jaarboek. Zie pagina 21 van deze Demo

24-26 LDYS-congres in Birmingham. Info bij Marleen van Oort (030-441562)

Maart

- 3-12 Polen en Litouwers in Nederland. Info bij Lidwien van Langen (013-552934)
- 4-5 Congres Junge Liberale. Info bij Ran van Reedt Dortland (071-121091)
- 5 Kaderdag. Zie pagina 19 van deze Demo
- 6 Landbouwdebat in Nijmegen. Zie pagina 19 van deze Demo.
- 13-15 Uitstapje naar het Europees Parlement. Zie pagina 20 van deze Demo.
- 21 Binnenhofexcursie. Zie pagina 21 van deze Demo.

Werkgroepen

Burger, Politiek, Overheid
Macs Rosielle, 030-332146

Clingendael
Marleen van Oort, 030-441562

Ethiek
Eddy Orłowski, 030-510318

Europa
Gladys Koenders, 030-732960

Gezondheidszorg
Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Commissie
Frederick Pettrignani, 071-175967

JD/VUJO-werkgroep
Rachel van Vreeswijk, 043-257278

Jongerenbeleid
Info bij Ido, 030-511753

Mensenrechten
Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten
Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieu
Ward Biemans, 070-3801923

Onderwijs
Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking
Henriette de Rooij, 030-898005

Politie en Justitie
Karien Hoogenboezem, 020-6164924

Projectgroep Minderheden
Fatih Lektemür, 053-305939

Sociale economie
Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie
Marieken Jansen, 071-155813

Voor algemene informatie: Ido van der Meulen, 030-511753.

Landelijk Bestuur

Voorzitter
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek
Ido van der Meulen, Ina Boudier Bakkerlaan 139, 3582 XV Utrecht, 030-511753

Algemeen secretaris
Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester
Xander Mol, Goudse Rijkweg 575-I, 3031 CG Rotterdam, 010-4047275

Secretaris Organisatie
Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris
Maartje te Hennepe, Apeldoornseweg 72, 6814 BM Arnhem, 085-455426

Secr. Scholing en Vorming
Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang
Edwin Peek, Uilenstede 417-2, 1183 AE Amstelveen, 020-6456126

Secretaris Public Relations al.
Nadja Jungmann, Middelste-gracht 22a, 2312 TW Leiden, 071-141591

HR Demo a.i. (geen LB-lid)
Patrick Dersjant, Van Alkemadeaan 43, 2597 AB Den Haag, 070-3262054

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Arnhem

vierde dinsdag, 20 uur, Grand Café, Korenmarkt, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Stadscafé Couperus, Lange Houstraat 25 Den Haag

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30 uur, Café Pardoën, in de Oude Haven

Twente

derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café 't Hart, Voorstraat 10

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanschuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f25,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

'Ik kom soms wat technocratisch over'

Op het JD-congres van 19 en 20 november 1994 werd Gerrit Jan Wolffensperger 'live' geïnterviewd door Christiaan Bonebakker. Hier volgt een samenvatting.

Ik heb eerst een paar vragen, waarop u alleen 'ja' en 'nee' mag antwoorden. Heeft u de JD sinds haar oprichting altijd serieus genomen?

'Spanning stijgt ten top: ja!'

Trekt u zich ook iets van JD-standpunten aan?

'Ja.'

Hoort u wel eens met kromme tenen aan hoe een nieuw D66-kamerlid het woord voert?

'Nee.'

Wordt u ook buiten de JD wel eens liefkozend 'Wolffje' genoemd?

'Ja...'

Kunt u minister Sorgdrager zien zonder te denken: ik had op haar stoel willen zitten?

'Ja! O, ja!'

Zou u als minister van Justitie wèl expliciet hebben gepleit voor een IRT-enquête?

'Ja, zonder enige twijfel.'

Hoort u tot die Kamerleden die wel eens soft-drugs hebben gebruikt?

'Ja.'

En heeft u ook geïnhaleerd?

'Dat komt in de privacy... ja.'

Weet u dat u dan geen president van Amerika meer kunt worden?

'Bill Clinton heeft het ook gedaan!'

Hij zei: 'I did not inhale'.

'O, ja. Wàt een hypocriete lul, hè?'

Wordt u chagrijnig als een journalist u weer eens lastig valt met uw liefde voor Mercedes?

'Is vermoeid ook chagrijnig? Het is overigens geen liefde. Ach... nee!'

Wilt u nog op een vraag terugkomen?

'Ja, "Hoort u wel eens met kromme tenen aan hoe een nieuw D66-kamerlid het woord voert?". Nee, heb ik gezegd, absoluut niet, maar je moet je natuurlijk wel realiseren dat van de 24-mans fractie op dit moment 17 mensen nieuw zijn. Ze hebben allemaal ervaring in lokale besturen en in Provinciale Staten en ik vind dat ze het perfect doen, maar dat wil niet zeggen dat ze in één keer volmaakt zijn. Maar al met al ben ik ontzettend gelukkig met de nieuwe fractie.'

Een citaat uit Elsevier van 12 november 1994, waarin verslag werd gedaan van het partijcongres: 'De wekelijkse dinsdagochtendvergadering onder leiding van Gerrit Jan Wolffensperger verloopt in een straf tempo. Wie even weg was om te plassen, is het spoor meteen bijster.' Doet u dat met opzet?

Foto: Ron Hendriks

kelt. Ik hoop dat er nog iets groters uit groeit.'

Nog een citaat uit Elsevier: 'Fractievoorzitter Wolffensperger heeft volgens sommigen de juiste toon nog niet te pakken. Nogal pedant en vaak te kil, luidt het oordeel.' Wat vindt u daarvan?

'Die uitspraak was gekoppeld aan het feit dat ik de aandacht van D66 probeer te verleggen naar sociaal-economische vraagstukken, en dat ik juist op die terreinen wat technocratisch overkom. Of ik pedant overkom, moet iedereen voor zichzelf maar uitmaken.'

Maar het is geen positief beeld.

'Nou, zo dramatisch is het ook weer niet. Wat we eraan proberen te veranderen, is dat ik ook als ik over dat onderwerp praat, wat losser en wat meer doorleefd - ook zo'n woord uit dat artikel - overkom.'

Doen de studentendemonstraties van de afgelopen maanden u wat?

'Ja, zonder enige twijfel.'

Het heeft dus effect.

'Het heeft zeker effect. Het is het eerste onderwerp uit het Paars regeerakkoord waar een enorm maatschappelijk protest tegen opkomt. Als je dan hoort zeggen: we hadden verwachtingen van Paars maar dit vinden we vreselijk, dan doet dat me pijn.'

Wat vindt u van een actie, waarbij een pop van Ritzen wordt verbrand?

'Laat ik het zo zeggen: zolang ze Ritzen zelf niet verbranden, kan er wat mij betreft een heleboel net door de beugel.'

Ter afsluiting heb ik nu steeds twee woorden voor u, waar u tussen moet kiezen. VVD of PvdA?

(Denkt lang na:) 'Wat mezelf betreft: PvdA'

Milieu of werkgelegenheid?

'Milieu. Dat is de randvoorwaarde die voorop staat.'

Ritzen of de studenten?

'Nou moet je het niet àl te moeilijk maken... de studenten.'

Verkiezingsprogramma of regeerakkoord?

'Verkiezingsprogramma!'

Mercedes of BMW?

'Volgende keer kom ik op de fiets. Een Gazelle.'

'In de eerste plaats moeten ze niet plassen onder de vergadering, dat verbied ik altijd.'

Zijn die vergaderingen zo kort?

'Daar wordt stevig een agenda afgewerkt; dat gaat vrij strikt en zakelijk. Ach, het valt best wel mee, hoor. Ze kunnen na de plas best de draad weer oppakken.'

De vergaderingen zijn dus anders dan voorheen.

'Hans van Mierlo bracht wat uitgebreider zijn eigen ideeën naar voren, en daar werd dan over gesproken. Ik heb bewust gekozen voor een methode van vergaderen, waarbij iedereen eerst zijn mening kan geven. Ik probeer dan een gezamenlijke conclusie te geven. De uitingen van Hans van Mierlo staan niet meer zo centraal, en de fractieleden hebben meer het gevoel dat wat zij vinden, meeweegt in de besluitvorming.'

Trok Van Mierlo teveel aandacht naar zich toe?

'Voordat we het nou allemaal op Van Mierlo gooien: de fractie is wèl twee keer zo groot geworden. Ik zou het me niet kunnen permitteren het op zijn manier te doen.'

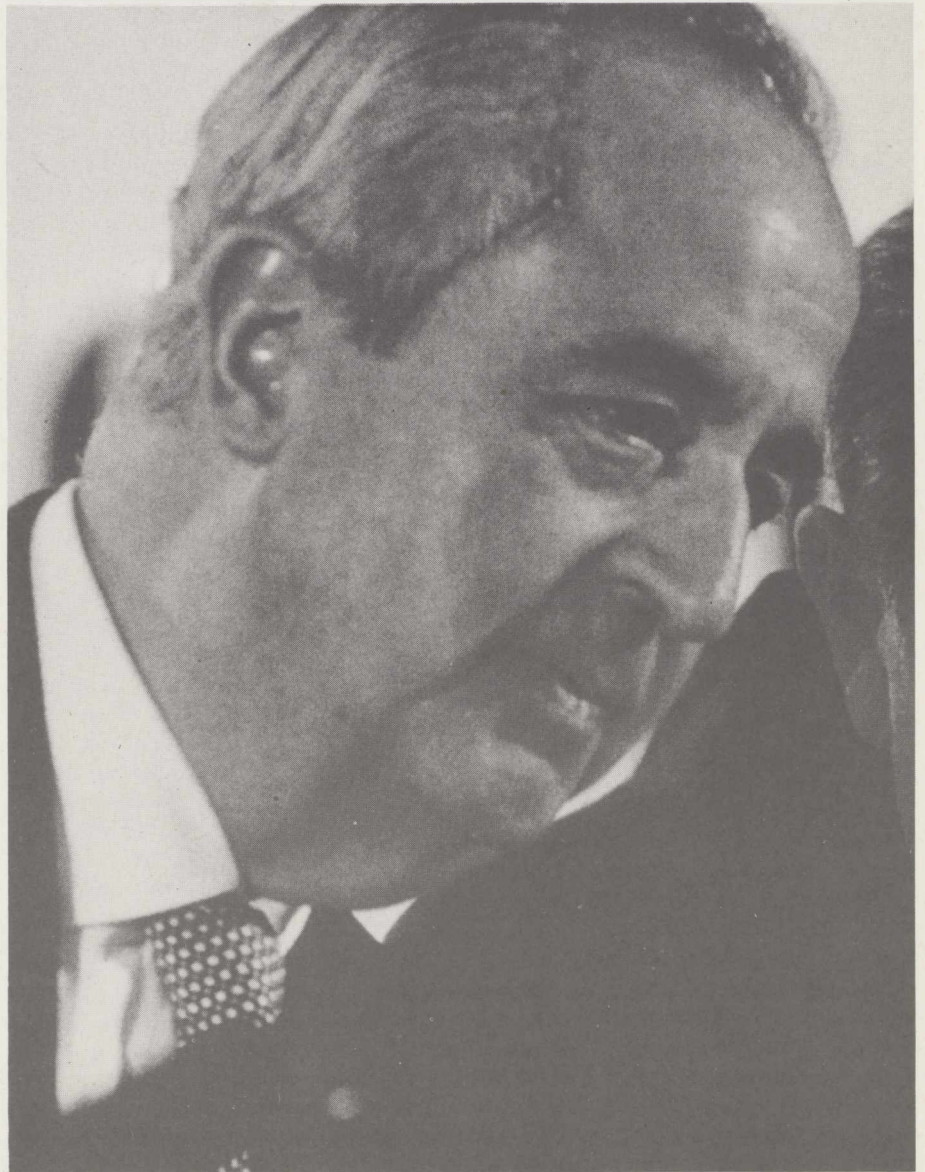
Bent u tevreden over de manier waarop u zelf het fractievoorzitterschap vervult?

'Tja, ik ben op dit moment wel tevreden, maar ik zou pas echt tevreden zijn als het zich in de komende tijd verder ontwik-

Wegens ziekte van Mark van Barschot is er deze keer geen 'Markant'.

DEMO

Verkiezingen met de Franse slag

EN VERDER

De pers als pitbull van de democratie
(van) Doorn in het oog
Congresbijlage ALV 25

Terugblik

Langzamerhand begin ik aan het idee te wennen. Te wennen aan het feit dat ik na het volgende congres geen Demo meer hoeft te maken, te wennen aan het revolutionaire idee van vrije tijd. Een half jaar lang heb ik met veel plezier de functie van Hoofdredacteur vervuld. Maar aan alles komt een einde.

Zeker, ik heb erover nagedacht om na het congres door te gaan, om mij verkiesbaar te stellen. Maar hoe leuk Demo ook is: je weet zelf ook wel dat je studie (eigenlijk) toch wel de hoogste prioriteit heeft.

Ik houd er dus mee op. Dat betekent dat er een opvolger moet komen, net als voor de zes LB-posten, inclusief voorzitter. De JD staat voor grote opgaven, zoals de projectsubsidies. En terwijl er beknot wordt op je studieduur, terwijl je ook nog eens minder geld voor je studie hebt, terwijl alle omstandigheden dus gewoon tegen zitten, heeft de JD wel degelijk mensen nodig die er tegenaan willen gaan. Mensen die tijd willen stoppen in de vereniging. En niet alleen op landelijk niveau, maar ook in de afdelingen. Niet alleen mensen die elke week tien tot twintig uur willen besteden, maar ook zulke die af en toe een uurtje willen helpen met het organiseren van leuke activiteiten.

Als je tot nu toe alleen de Demo las, en je wilt de JD écht leren kennen, bezoek dan eens een van de vele activiteiten die in UptoJDate staan aangekondigd. Er staat altijd wel iemand gereed, die je uit wil leggen wat er in de JD zoal gaande is.

Misschien vind je het zelfs wel leuk om je actief in te zetten, bijvoorbeeld in de Demo-redactie.

En wie weet, kom ik op die manier ook nog wel mijn opvolger tegen.

Patrick Dersjant

Deadline

**Demo 12.3:
14 april 1995**

Inhoud

Terugblik	2
<i>Si j'étais président</i>	3
<i>Het democratisch gehalte van een Hollands bosplan</i>	5
<i>Media: Informatie van en voor iedereen?</i>	6
<i>Bolkestein-methode veroorzaakt rampen</i>	8
<i>In Holland staat een huis - Referendum in Leiden</i>	9
<i>D'emoties</i>	10
<i>Te gast: W.J. van Grondelle (Natuur & Milieu)</i>	13
<i>(van) Doorn in het oog</i>	13
<i>Congresbijlage</i>	14
<i>Up toJDate</i>	19
<i>Markant</i>	24

Demo

Vrijzinnig-democratisch magazine
van de Jonge Democraten
nummer 2, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Patrick Dersjant
Redactie: Mark van Barschot
Christiaan Bonebakker
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Marco Lierop
Sonny Lim
Marcel van Nijnatten
Ib Waterreus
Illustraties: Marco van Lierop
Foto voorpagina: (c) 1995 Time Magazine
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. Demo
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer. Bijdragen die op Floppy worden aangeleverd (WP 4.2 of 5.1) worden met voorkeur behandeld.

Eén Demo-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende Demo worden geplaatst.

Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit Demo worden overgenomen.

Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen Demo gratis.

Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

Wie mag naar het Elysée en Frankrijk naar de volgende eeuw leiden?

Si j'étais président

Op 23 april en 7 mei kiest Frankrijk in twee kiesrondes een nieuwe president en daarmee een opvolger voor de populaire François Mitterrand.

Tussen de kandidaten is het bekvechten al begonnen, en niet alleen het bekvechten.

Laat je invoeren in de chaos van een campagne met de Franse slag.

Raymond van Doorn

Compleet met een vrolijk kinderkoor zong ooit de Franse zanger Gérard Lenorman, dat wanneer hij president was, iedereen gelukkig en blij zou zijn. Voor de verschillende ministersposten had zij Tarzan op Milieu en Kuifje op Justitie in gedachten; Mickey Mouse zou het zelfs tot minister-president schoppen. De belevingswereld van Gérard staat in een wat schril contrast met de werkelijkheid anno 1995 over het president zijn en vooral het worden. Met de verkiezingsdatum in zicht, stapelen de intriges en vetes zich op in het Hexagon.

Aan kandidaten voor het Elysée is er op het moment zeker geen gebrek, het zijn er al ongeveer twaalf. Velen daarvan zullen na de eerste ronde op 23 april al uitgeschakeld zijn: de communist Hue, de rechtse anti-Europeaan de Villiers, Le Pen en een kandidaat die Frankrijk liever in regio's ziet opgedeeld, Million. Hetzelfde lot is waarschijnlijk ook het drietal groene kandidaten beschoren: hun partijen halen normaal samen niet meer dan zeven procent van de stemmen.

Bloedgroepen

Aan de linkerkant van het politieke spectrum was er weinig hoop op een overwinning. Le Parti Socialiste is verdeeld in allerlei bloedgroepen, wat betekent dat elk kopstuk verbonden is aan één van de

ongeveer vijf stromingen binnen de partij: deze stromingen zijn weer vernoemd naar een richtinggevende socialist (bijv. les Mitterrandistes of les Rocardiennes). Dit systeem was de afgelopen jaren erg handig voor president Mitterrand vanuit een verdeel-en-heers optiek, maar heeft nu tot gevolg dat de partij niet een kandidaat kan leveren met sterke steun uit de partij. Uiteindelijk moeten de socialisten het maar zien te doen met Lionel Jospin, een oud-minister van Onderwijs die als saai te boek staat. Begin februari werd hij op een partijcongres gekozen, boven de leider Emmanuelli. Deze man werd echter gesteund door Bernard Tapie en zijn partij Radical. Tapie, zelf enigszins verhinderd door zijn faillissement met bijbehorend verbod tot kandidatuur, behaalde tijdens de Europese verkiezingen zo'n 13 procent van de stemmen en kan van belang zijn voor het resultaat van de Parti Socialiste. Het is nog niet duidelijk of Tapie ook Jospin steunt of toch nog zelf met een kandidaat komt.

Voor het echte werk met drama's en spektakel moeten we ons toch echt naar de andere kant van het spectrum begeven, naar de rechtse regeringspartijen. De situatie aldaar bleek zo ingewikkeld, dat de linkse

krant Libération een goede service bood: een schematisch overzicht van de belangrijkste conflicten, praktisch, maar in de huidige toestand weer snel achterhaald.

Het gaat eigenlijk allemaal om twee heren, te weten de burgemeester van Parijs Jacques Chirac en de minister-president Edouard Balladur. Chirac is al twee maal premier geweest en tot voor kort de leider

van de Gaullistische Rassemblement pour la République, de RPR. Na twee eerdere pogingen moet hem waarschijnlijk een Franse variant op een bekend Nederlands gezegde door het hoofd geschoten zijn en ging zo in december over tot zijn derde kandidatuur. Hij had het ook allemaal zo mooi geregeld in 1993, na de verkiezingsoverwinning van rechts: de regering zou worden geleid door zijn goede vriend Balladur en Chirac zou zich in alle rust kunnen voorbereiden op het presidentschap, zonder het politieke gezichtsverlies van het regeren. Hij werd zodoende de eerste belangrijke kandidaat en heeft ideeën die gebaseerd zijn op een soort sociaal-liberalisme, waarbij we absoluut geen linken moeten gaan leggen met ons aller D66. Balladur zou zich zeker niet kandideren in 1995, zo liet Edouard tot vier keer toe via het dagblad Le Monde aan de Franse natie weten. Als nu iemand de woorden van Henk Westbroek ter harte kan nemen dat vriendschap een illusie is, dan is dat toch wel Chirac. Op 18 januari verscheen de premier, met te veel make-up en op een te lage stoel gezeten, op TV om zijn kandidatuur wereldkundig te maken. Hij noemde zich geen kandidaat voor een partij en zou iets gaan doen aan de problemen van Frankrijk; dit alles uiteraard vergezeld met het gebruikelijke praatje over de grandeur van land en bijbehorende inwoners.

Scheuring

De scheuring in de Gaullistische partij was compleet. Terwijl de RPR-kamerleden Chirac grotendeels steunen, heeft Balla weer de steun van de meeste minis-

teruzie over is met Sarkhozy, de huidige minister van Budgetzaken. Pasqua is de waarschijnlijke kandidaat van Balladur en deze minister van Binnenlandse Zaken zou als premier het tegenovergestelde zijn van eerder genoemde Mickey Mouse: het is een law-and-order type van de oude stempel. Pasqua ligt momenteel in de clinche met Léotard, de huidige minister van Defensie en behorend tot een partij uit de UDF, die ook wel wat meer wil: het premierschap. Bovendien moet Pasqua tussen de bedrijven door de voorzitter

er als de kippen bij om steun te betuigen. In zijn haast was hij vergeten dat het zijn eigen beleid als burgemeester was geweest om deze panden ongebruikt te laten. Chirac wil overigens een referendum organiseren over de invoering van de gemeenschappelijke Europese munt.

Reshuffle

Sinds half februari is echter plotseling alles anders in Frankrijk. Pasqua is verwikkeld in een vrij gecompliceerd afluisterschandaal en is daardoor omstre-

Als iemand de woorden van Henk Westbroek ter harte kan nemen dat vriendschap een illusie is, dan is dat toch wel Chirac.

van de Franse Tweede Kamer, l'Assemblée Nationale, Séguin in de gaten houden. Zij kunnen niet met elkaar overweg en zijn presidentsfähig in 2002, als kandidaten voor de RPR. Inderdaad, regeren is vooruitzien.

Boze tongen

Het vervelende van deze situatie is dat al deze heren nog wel steeds geacht worden een land van 58 miljoen inwoners te regeren. Alhoewel boze tongen beweren, dat deze regering zich alleen met lopende zaken bezig houdt en niet met duurzame projecten, om zo populair mogelijk te blijven, moet er nog wel wat gebeuren. Zo is Frankrijk de huidige voorzitter van de Europese Unie, maar in de maand voor de verkiezingen gebeurt er op dat gebied

den geworden. Het komt erop neer dat de schoonvader van een onderzoeksrechter onrechtmatig telefonisch werd afgeluisterd; die onderzoeksrechter behandelde een dossier, waarin een lid van de algemene raad van één der Franse departementen van chantage wordt beschuldigd en van die algemene raad is Pasqua voorzitter. Zowel Pasqua als Balladur schijnen van deze afluisterpraktijk op de hoogte te zijn geweest. Howel de positie van Pasqua wankel is, steunt Balladur hem en heeft als minister van Binnenlandse Zaken het vertrouwen van de premier.

Hierdoor kwam er een verrassende reshuffle in de peilingen: Balladur ging naar de derde plaats, net onder Chirac en de socialisten zagen - waarschijnlijk tot hun eigen verbazing - de eigen kandidaat Jospin boven aan staan. Jospin wordt bovendien ook nog gesteund door Jacques Delors, de oud-voorzitter van de Europese Commissie die in Frankrijk erg populair is.

En zo is het in één keer weer erg spannend in Frankrijk. Wanneer jullie dit artikel lezen, is er waarschijnlijk alweer een volgende ontwikkeling, die dit stukje achterhaald maakt. Het geeft in ieder geval aan dat de Franse politiek erg boeiend en vooral dynamisch kan zijn. Op 7 mei kennen we het resultaat van de verkiezingen en zullen we zien wie de vijfde president van de vijfde Franse republiek wordt.

Het vervelende van alle perikelen is dat al deze heren nog wel steeds geacht worden een land van 58 miljoen inwoners te besturen.

ters, op een stuk op zeven na, van de in totaal achtentwintig bewindslieden. Dit betekent indirect ook de steun van de UDF. L'Union pour la Démocratie française is een verzameling van rechtse partijen, die de coalitiepartner van de RPR vormt. De UDF lijkt zelf geen kandidaat te willen stellen, tenzij oud-president Giscard d'Estaing of oud-premier Raymond Barre daar zin in krijgen.

Onder het niveau van de presidentskandidaten speelt zich nu in alle hevigheid een gekrakeel af over het presidentschap. Mocht Chirac tot het hogere ge-roepen worden door het Franse volk dan zal de minister van Buitenlandse Zaken en Chirac's campagneleider Juppé minister-president worden, hoewel daar nog

haast niets. De minister van Buitenlandse Zaken is zoals gezegd namelijk de campagneleider van één der kandidaten. De overwinning leek tot half februari te gaan in de richting van de rustige Balladur, die veel weg heeft van de destijds ont-hoofde Lodewijk XVI. Hij was politiek een zo goed als onbeschreven blad en is wat Europees ingesteld dan Chirac: met name de band met Duitsland wil hij versterken. Chirac is meer de populist van de twee en oogde de laatste tijd wat paniekerig door zijn achterstand in de opiniepeilingen. Het amusantste voorbeeld daarvan is zijn steun voor een kraakactie van enkele panden in de Parijse binnenstad door de in Frankrijk alom geliefde Abbé Pierre. Toen deze goede man de voormalige kantoren bezette, was Chirac

**De JD gaat in
1995
groeien !!!**

Het Bentwoud nader bezien

Het democratisch gehalte van een Hollands bosplan

Zaterdag 10 december werd in Utrecht een symposium gehouden over duurzame democratie, waarbij de besluitvorming in het (milieu)beleid centraal stond. De dag vormde de afsluiting van het tweede JD-lustrum. Eén van de workshops later op de dag handelde over de geplande aanleg van een groot bos tussen Gouda en Zoetermeer, het Bentwoud.

Ward Biemans

Als eerste gast voor de workshop was uitgenodigd de projectleider van de stuurgroep Bentwoud, Toni van der Meulen, werkzaam bij de provincie Zuid-Holland. In zijn inleiding vertelde hij dat het initiatief tot de aanleg van het Bentwoud afkomstig is van zowel de provincie als het ministerie van VROM. Het ging hierbij oorspronkelijk om een bos met een oppervlakte zo groot als de stad Den Haag. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben echter hun fiat gegeven aan de uitwerking van een plan voor een bos van halve omvang, 1000 hectare. In de stuurgroep Bentwoud, waarin bestuurders en ambtenaren van rijk, provincie en omliggende gemeenten zitting hadden, is het idee tot in detail uitgewerkt, wat heeft geleid tot het Bosplan Bentwoud. Met het plan zijn drie doelen gediend: recreatie, natuur en daarbij het tegengaan van verdere verstedelijking in het gebied. De kern van het Bentwoud moet een dicht bos worden, waarin je flink kan rondlopen. Daarbuiten moet het bos toegankelijk zijn voor fietsers, kanovaarders en ook voorzieningen bieden voor kinderen en ouderen. Nu wordt de grond in hoofdzaak benut voor akkerbouw. Tijdens de workshop werd ingegaan op het democratisch gehalte van het plan. In ieder geval zijn er maar liefst zes moge-

lijkheden voor inspraak in de voorbereidende fase. Allereerst bij het -globale- Structuurschema Groene Ruimte, dat wordt vastgesteld door het Rijk. Vervolgens voor het provinciale Streekplan, dat weer richtinggevend is voor gemeentelijke bestemmingsplannen. Er is een inspraakmogelijkheid op het Bosplan, evenals voor de bijbehorende Milieueffectrapportage en tenslotte voor de invulling van het landinrichtingsplan, waar onder andere eigendomskwesaties van gronden in behandeld worden. De provincie wil de grond in bezit krijgen door een zodanige prijs te bieden, dat boeren vrijwillig zullen vertrekken. De provincie zegt tevens toe, nieuwe vestiging elders financieel te willen stimuleren.

Naar de mening van Cees Kroes, agrariër in het gebied en de PR-man van de Agrarische Commissie Bentwoud, is dit alles echter niet voldoende. Deze commissie, waarbij vrijwel alle boeren uit de regio zich hebben aangesloten, verzet zich tegen de komst van het woud. Ze bezoeken de inspraakavonden, uiten schriftelijke bezwaren en maken deze langs diverse wegen bekend. Eén van hun voornaamste bezwaren tegen de besluitvormingsprocedure is dat zij in de voorbereidingsfase voor het Bosplan nauwelijks zijn geraadpleegd. Ze konden weliswaar zitting krijgen in de stuurgroep, waarin het plan werd uitgedacht, maar dit heeft de commissie geweigerd. Een mogelijke consequentie van het deelnemerschap zou immers zijn, dat zij zich achter het uiteindelijke advies van de stuurgroep moesten scharen.

Fait accompli

Ook de plaatselijk politiek juicht de wijze waarop het bos tot stand is gekomen niet toe. Het Waddinxveense D66-fractielid Marcel van Reede spreekt over een 'fait accompli' waarmee de partij zich bij de presentatie van het bosplan wist geconfronteerd. De fractie, die aanvankelijk positief tegenover het idee stond, keerde zich enige tijd voor de gemeenteraadsverkiezingen zelfs tegen het bos, nadat er onduidelijkheden waren gerezen over de kosten van het bosbeheer. Bij de inspraakavonden, waarin het plan door de 'groen'gedeputeerde Lynde Blok werd verdedigd, bleek dat in verschillende betrokken gemeenten het verzet tegen het plan was gegroeid.

Een reden hiervan zou kunnen zijn, dat andere belanghebbenden, zoals boeren, het bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties niet in een vroeg stadium bij planvorming zijn betrokken. De provincie heeft deze mogelijkheid, bijvoorbeeld in de vorm van een begeleidingsgroep die naast de stuurgroep functioneert, niet gecreëerd.

Ook zou de presentatie van het plan vergezeld kunnen gaan van één of enkele alternatieven. Nu is zo'n alternatief door inspanning van enkele bewoners van het gebied er inmiddels gekomen. Het 'Bentveld' laat meer ruimte voor de agrarische sector en wil daarnaast recreatieve voorzieningen bieden. Dit plan is alsnog aan de inspraakronde toegevoegd.

Naast financiële bezwaren is het dus vooral de besluitvorming, die wordt bekritiseerd. Als thema van de duurzame democratedag gold het zoeken naar alternatieven voor de huidige besluitvormingsprocedures. Een veel gehoord -en in D66-kringen veel geprezen- alternatief is het correctief referendum. Hierbij wordt achteraf, dus na goedkeuring van een wet of een plan aan burgers de mogelijkheid geboden hiermee in te stemmen of dit te verwerpen. Tijdens de workshop werd de drie gasten de volgende stelling voorgedragen: 'een correctief referendum over het Bentwoud, gehouden onder alle inwoners van de gemeenten die hieraan meebetalen, zou het besluitvormingsproces positief beïnvloeden.' Alledrie de deelnemers konden deze stelling onderschrijven, mits de burgers vooraf objectief en zo volledig mogelijk over de voornemens werden geïnformeerd. Overigens zwijgt het JD-programma over de mogelijkheid van een (correctief) referendum bij belangrijke kwesaties. Op een volgend congres zou dit volgens de auteur eens aandacht moeten krijgen.

Ondertussen is de voorbereiding voor het Bentwoud al flink gevorderd. Het is aan de initiatiefnemer, de provincie Zuid-Holland, om op de bezwaren die tijdens de inspraak op het Bosplan zijn geuit, te reageren. Daarna zal moeten worden uitgemaakt of het Bentwoud er inderdaad komt. Op 31 maart 1995 zal hierover in Provinciale Staten een eerste beslissing worden genomen. Vervolgens is het de beurt aan gemeenten of dit op hun grondgebied zal gebeuren. De Agrarische commissie Bentwoud heeft al aangegeven, zo lang mogelijk te willen blijven zitten in het gebied, dat generaties lang door boeren is bewoond. De Flevopolder klinkt in hun oren niet als een aanlokkelijk alternatief om het boerenbestaan voort te zetten.

De pers als pitbull van de democratie

Media: Informatie van en voor iedereen?

Het wereldwijde netwerk van communicatiemiddelen is lang niet voor iedereen toegankelijk. Velen riskeren zelfs hun leven als zij via de media hun mening verkondigen. En dat terwijl media zo'n belangrijke rol hebben als controle-middel van een (prille) democratie.

Bart Hoogenboom

Terwijl men met één telefoontje contact kan maken met de andere kant van de wereld, terwijl wij dagelijks door de televisie bestookt worden door een stortvloed van beelden uit de rest van de wereld, terwijl meer en meer mensen toegang krijgen tot Internet, zijn er nog vele landen waar mensen monddood gemaakt worden. Vaak is vanuit de landen die de meeste aandacht nodig hebben, slechts een gesmoorde stem hoorbaar.

Ook in landen die al een lange traditie hebben op het gebied van democratie en vrije meningsuiting, worden stemmen niet gehoord. De media (kranten, tijdschriften, radio, televisie) zijn vaak in het bezit van enkele magnaten, een onafhankelijke pers is ook in westerse landen dan niet meer dan een illusie. Een vrije en onafhankelijke pers, noodzakelijke voorwaarde voor een democratie die meer wil zijn dan een systeem waarin eens in de zoveel jaar verkiezingen worden gehouden.

De rol van media in een democratie

Hoeveel verschillende opvattingen over democratie er ook zijn, democratie betekent in ieder geval 'bestuur door het volk'. De bevolking van een land moet toegang hebben tot besluitvorming en dus ook toegang tot informatie over besluitvorming. Men moet in staat zijn eigen keuzes te maken, gebaseerd op gegevens die via verschillende wegen verkregen kunnen

worden. Hier is een belangrijke taak voor de pers weggelegd: de bevolking onderwijzen en op de hoogte houden van zaken die gaande zijn, zodat men een kans krijgt er een mening over te geven.

Media kunnen dienen als een bron van informatie, maar ook als een weg waarlangs men zijn eigen mening duidelijk kan maken aan anderen. Media kunnen dienen als spreekbuis, een gegeven waar politici zich over het algemeen zeer goed van bewust zijn. Het zijn dan ook vaak degenen met macht wiens stemmen het meest gehoord worden. Journalisten dienen ervoor te zorgen dat ook de meningen van anderen gehoord worden. Zij moeten proberen de media toegankelijk te maken voor de gehele bevolking, zoals ook de gehele bevolking - ik ga hier voorbij aan minimumleeftijd - het recht dient te hebben om te stemmen.

Ik eis hier nogal wat van de pers. De rol van de pers wordt echter nog te vaak onderschat: een artikel, een oproep of een verslag in de krant, op de radio of op de televisie kan zeer grote invloed hebben op hen die direct een vinger in de pap hebben. Is het niet bij de eigen regering, dan wel bij andere naties, die op hun beurt middelen hebben om een regering onder druk te zetten. En natuurlijk kunnen via de media grote hoeveelheden mensen op de been gebracht worden.

De pers kan dienen als waakhond, ja, als pitbull van de democratie. Via media kunnen signalen uitgewisseld worden tussen overheid en bevolking, en kan dientengevolge een regering bijgestuurd worden.

Misbruik van de media

De macht van de pers brengt ook gevaren met zich mee. Bijvoorbeeld in Rwanda, waar via één radiozender mensen werden opgeroepen om naaste burens op gruwelijke wijze af te maken. Verantwoordelijkheidsgevoel blijkt ook bij journalisten soms ver te zoeken. Zij lijken niet altijd stil te staan bij de gevolgen van de berichten die zij brengen, en als ze dat wel doen, dan is het soms des te erger.

Via de media kunnen mensen geïndoctrineerd worden, via de media kan een regering enorm veel macht uitoefenen, zeker als (vrijwel) alle media in het bezit zijn van diezelfde regering. Een regering die alternatieve nieuwsbronnen verbiedt, die mensen niet in staat stelt hun eigen mening

te vormen en te uiten, druist daarmee rechtstreeks in tegen de mensenrechten, en tegen alles wat ook maar iets met democratie te maken heeft.

Media brengen macht. Politici maken, zoals gezegd, veelvuldig gebruik van de media om hun standpunten en hun eigen persoon te promoten. Daar is op zich niets mis mee. Jammer is wel dat zeker in westerse landen door de pers steeds meer nadruk wordt gelegd op de persoon van de politicus, en steeds minder op de dingen waar hij voor staat.

Gevaarlijk wordt het als slechts enkele meningen gepubliceerd worden, als de media door enkele personen of door een enkele partij beheerst wordt. Voorbeelden zijn onder andere te vinden in Italië (mediatycoon Berlusconi) en Engeland (de conservatieve press). Het is eenvoudig mensen te overtuigen van je gelijk als je ervoor zorgt dat men zich er niet van bewust is dat er ook alternatieven zijn.

Het zoeklicht van de media

De pers heeft ook grote macht als het gaat om internationaal beleid. Hulpoperaties naar probleemgebieden komen pas op gang als de westerse publieke opinie wekenlang is bestookt met beelden van brandende steden, verminkte kinderen en hongerbuikjes. Vele brandhaarden in de wereld blijven echter onderbelicht, en iedere seconde sterven vele wereldburgers in anonimiteit. Slechts enkelen krijgen de twijfelachtige eer om als acteur te dienen in het drama dat de pers de rest van de wereld voorschotelt.

De Britse minister van Buitenlandse Zaken, Douglas Hurd, stelde de willekeur van de pers als volgt aan de kaak: 'Het zoeklicht van de media schijnt niet zo gelijkmatig over de wereld als de onderbroken lichtbundels van een vuurtoren'. Slechts als er sprake is van een staatsgreep, een natuurramp of een plotselinge massale slachtpartij springt de pers op het nieuws, om zich er vervolgens even makkelijk weer vanaf te maken als het onheil te lang aanhoudt, en gewoon vervelend wordt.

En dan rest nog de vraag of wij veel wijzer worden van de vaak sensationele beelden die wij iedere dag voorgeschoteld krijgen. Hebben wij belang bij beelden van gewonden kinderbuikjes en rondschietende Rambo's, en vooral, hebben slachtoffers en hun omgeving er zelf belang bij?

(Een fotograaf die een prijs won met een foto van een stervend kind in Somalië, werd eens gevraagd: 'Wat heb je gedaan om dat kind te helpen?' Hij kon niet meer antwoorden dan 'Er waren zoveel...' en pleegde uiteindelijk zelfmoord.)

Westerse pers

Voor de westerse pers duikt vaak collectief op een paar sensationele gebeurtenissen. Of, zoals Afrika-kenner en journalist Nico Kussendragers zei: 'Ze hollen allemaal achter de bal aan die CNN wegschopt'. Kranten betrekken hun buitenlandse nieuws vaak van een paar - westerse - nieuwsnetwerken, en verzui- men correspondenten te sturen.

Op die manier is het natuurlijk vrijwel onmogelijk door een andere dan westerse bril naar problemen in bijvoorbeeld ontwikkelingslanden te kijken. In deze vorm van nieuwsgaring wortelt ook het verwijt dat de westerse pers te horen krijgt uit derde-wereldlanden: westerse journalisten zijn vaak onwetend en vooringenomen als zij over een derde-wereldland schrijven.

Een journalist uit Zimbabwe riep de westerse pers op eindelijk eens te komen luisteren naar de mensen in zijn land, en te schrijven over de dingen die hun direct aangaan: 'Carry your laptop into the rural areas!'

Post-koloniale pers

De westerse pers laat in de berichtgeving over derde-wereldlanden de nodige

steekjes vallen, maar ook de pers in derde-wereldlanden zelf is verre van ideaal. In veel oud-koloniën - wat derde-wereldlanden vaak zijn - bestonden aanvankelijk een koloniale pers: de pers die het beleid van de kolonisator ondersteunde, en een nationalistische pers: een pers die pleitte voor onafhankelijkheid.

Na de dekolonisatie verdween de noodzaak van een pers die naar onafhankelijkheid streefde, en de nationalistische pers kwam ten einde. Waar je zou verwachten dat men in een nieuw land aan een nieuwe pers zou werken, gebeurde het tegendeel. De kersverse regering nam de koloniale pers vaak over en gebruikte die voor haar eigen doeleinden.

Mede daarom is er in veel derde-wereldlanden nog steeds geen traditie van vrije pers te vinden. En zeker zolang de media in handen zijn van degene die de macht hebben - wat overigens ook in westerse landen vaak het geval is - zal daar moeilijk verandering in gebracht kunnen worden.

Alternatieven

Voor een brede en verscheidene informatiestroom zijn veel onafhankelijke nieuwsbronnen nodig. De pers kan zelf een grote rol spelen in het aanboren van die bronnen. Zij kan informatie naar buiten brengen over censuur en verboden op vrije meningsuiting. Zij kan zelf actief op zoek gaan naar informatie en proberen niet blind te varen op indirecte bronnen. Zij kan in de keuze van haar nieuws de wereldpolitiek beïnvloeden.

Regeringen kunnen ook grote invloed uitoefenen door het geven van subsidies, al kan hiermee de onafhankelijkheid van een medium twijfelachtig worden. Regeringen kunnen druk uitoefenen op landen waar het minder is gesteld met vrijheid van pers. En vooral: zij kunnen proberen beter te luisteren.

Niet-gouvernementele organisaties (NGO's) kunnen een rol spelen in verwerven en verspreiden van informatie. Zij hebben directe toegang tot bronnen in vele landen, en huizen vaak ook veel kennis over de onderwerpen waar zij zich mee bezig houden. Zij kunnen alternatieve medianetwerken opzetten, waarlangs zij informatie kunnen uitwisselen.

Pers, overheid en NGO's

zouden trainingen kunnen geven voor journalisten. Voorlichting over moderne communicatiemiddelen, of over het efficiënter gebruik maken van reeds lang bestaande media. Of zij zouden direct kunnen helpen met het opzetten van nieuwe tijdschriften of radio-stations, vooral in landen die op dat gebied minder begiftigd zijn.

Voor de radio biedt veel mogelijkheden. Zendapparatuur is relatief goedkoop, handzaam en via de radio kunnen zeer veel mensen bereikt worden. Men kan zonder problemen in de eigen taal berichten uitzenden die ook voor analfabeten te volgen zijn. Daarnaast hebben wij beschikking over zeer moderne communicatiemiddelen, zoals Internet, die een zeer goedkope ontsluiting kunnen betekenen voor derde-wereldlanden.

Slotsom

Eén van de dingen die men zich goed moet realiseren als men nieuws leest, hoort of ziet, is dat het altijd gekleurd nieuws betreft. Objectief nieuws bestaat niet. Iedere journalist, schrijver, correspondent of wat dies meer zij draagt een bril: gekleurd door opvoeding, nationaliteit, afhankelijkheid en interesses.

In internationale context aanschouwen wij het probleem dat vrijwel al het wereldnieuws westers gekleurd is - ik ontken overigens niet dat ook dit artikel met een westerse pen geschreven is - en de westerse keuzes voor nieuws bepalend zijn voor de internationale politiek.

De rol van de media in deze wereld is nog lang niet wat zij zou moeten zijn: informatievoorziening en spreekbuis voor iedereen. Media is macht. Zonder een media die gebeurtenissen kritisch verslaat vanuit meerdere invalshoeken, is het onmogelijk een eigen, goed gefundeerde mening te vormen, laat staan te participeren in de besluitvorming van een organisatie, regio of land.

Pers, overheid en NGO's moeten zoeken naar alternatieve wegen om nieuws te vergaren. Zij moeten, bijvoorbeeld via correspondenten, ook zogenaamde achtergebleven gebieden meenemen. Radio en internet kunnen hierbij van groot belang zijn. Eigen wegen om informatie te verkrijgen en om anderen toegang te geven tot media zijn cruciaal voor streven naar een democratie.

(De auteur is lid van de werkgroep ontwikkelingsamenwerking.)

Dit artikel is mede gebaseerd op het symposium 'Changing media in a changing society' van de Scherpenzeel Stichting (21-10-1994, Amersfoort) en het YDC/JD seminar 'Democracy: a Matter of Choice?' (26-11 tot 01-12-1994, Noordwijk).

Een vrijzinnige kijk op de ontwikkelingshulp

Bolkestein-methode veroorzaakt rampen

Onlangs hield Frits Bolkestein in de Volkskrant (6 februari) een pleidooi voor een grondige evaluatie ten aanzien van de ontwikkelingshulp. Bolkestein zoekt naar oplossingen voor deze problemen en mikt daarbij slechts op economische maatregelen. Deze 'Bolkestein-methode' zal niet werken, zij zal juist tot rampen leiden.

Ido van der Meulen

Het is inderdaad tijd voor een evaluatie. Veel ontwikkelingslanden zakken ondanks ontwikkelingshulp weg terwijl anderen zich in hoog tempo economisch ontwikkelen. Het grootste gedeelte van Afrika balanceert op de rand van de afgrond. In Zuid-Oost Azië is daarentegen reeds een aantal geduchte concurrenten voor het westen te vinden.

Een pleidooi voor economische maatregelen om ontwikkelingslanden te helpen is niet nieuw. In de jaren vijftig werd economische ontwikkeling, met name industrialisatie, al heilig verklaard. Arme landen zouden een 'achterstand' op het westen hebben. Deze achterstand was echter eenvoudig in te halen, zo geloofde men. Volgens economen kon de welvaart in ontwikkelingslanden via de positieve effecten van economische groei verspreid worden. Degenen die dat toen geloofden kwamen bedrogen uit. Het optimisme over de mogelijkheden tot ontwikkeling uit de jaren vijftig moest plaats maken voor het pessimisme in de jaren zestig. Om een land te ontwikkelen bleek namelijk wel meer nodig dan economische maatregelen. Het tot die tijd gevoerde beleid leidde tot economische afhankelijkheid, een groeiende inkomensongelijkheid en voedselschaarste voor ontwikkelingslanden.

Sociale aspecten

Sinds het midden van de jaren zestig is de situatie er niet eenvoudiger op geworden. Naast economische maatregelen is ook de noodzaak ontstaan aandacht te geven aan sociale aspecten. Het huidige overheidsbeleid (structurele armoedebestrijding) voorziet hier gelukkig al in. Het overheidsbeleid is daarmee nog alles behalve perfect. In het kader van de noodzakelijke evaluatie kan gesteld worden dat het ontwikkelings-samenwerkingsbeleid op twee punten tekort schiet, namelijk op het gebied van duurzame ontwikkeling en politieke participatie van mensen in de maatschappij.

Om met duurzame ontwikkeling te beginnen. Na enkele decennia economische groei is de dramatische omvang van de neveneffecten van deze groei ook duidelijk geworden. Onbeperkte economische groei heeft onder meer geleid tot verwoesting van het landschap door erosie, uitputting van de natuurlijke hulpbronnen, afvalproblemen en vervuiling. In Zuid-Oost Azië zijn de negatieve gevolgen te zien. Degenen die nu nog pleiten voor een economisch systeem als het huidige moeten haast wel blind zijn. Economische groei is wellicht onwenselijk geworden. Die milieuaspect zal in de discussie over de herijking van buitenlands beleid aan de orde moeten komen. Investeren in de natuurlijke leefomgeving staat gelijk aan investeren in de toekomst.

Het tweede punt betreft de politieke participatie van mensen in de samenleving. Grote bevolkingsgroepen kunnen eenvoudigweg niet participeren in het politieke proces en bevinden zich derhalve in een (politieke) achterstandssituatie. Kansarmen hebben niet de middelen om zich te organisaeren en dreigen weggedrukt te worden in de maatschappij. Van een onafhankelijke rechtsorde is vaak geen sprake en mensenrechten worden geschonden. Geweld wordt vaak gezien als de enige uitweg. Dienten-

gevolge verzwakken staten verder, neemt de instabiliteit toe en escaleren smeulende conflicten. Hoeveel escalaties moeten er nog plaatsvinden voordat het belang van participatie wordt ingezien?

Civiele structuren

Om meer escalaties tegen te gaan is het opzetten en stimuleren van civiele (maatschappelijke) structuren van groot belang. De financiering zal meer via Niet-Gouvermentele Organisaties (NGO's) moeten lopen. De pressie op overheden dient vergroot te worden om de rechtsorde in landen te bewaken en mensenrechtenschendingen tegen te gaan. Hierdoor zullen kansarmen de ruimte krijgen hun positie te verbeteren. Juist doordat de hulp via NGO-kanalen loopt is ontwikkeling op regionaal niveau mogelijk.

Om de welvaarts kloof tussen rijke en arme landen te dichten moet er niet 0.7% maar 1.5% van het BNP geïnvesteerd worden. De internationale afspraken (0.7% van het BNP) schieten dus ernstig tekort. Het westen dient de verantwoordelijkheid te nemen om in een goed beleid voor ontwikkelingshulp te investeren. Zaken als duurzame ontwikkeling en politieke participatie van mensen mogen in het herijkte buitenlands beleid niet ontbreken. Dit heeft niets te maken met schuldgevoel zoals Bolkestein beweerd. Wie aan die verantwoordelijkheid voorbij gaat voert een achterhaald en kortzichtig beleid. En wie een kortzichtig beleid voert, veroorzaakt rampen.

D66 matst student!

Goed nieuws voor Jonge Democraten, zoveelstejaars en andere *eggheads* die op z'n tijd niet terugschrikken voor een stukje *inhoudelijke* politieke informatie.

Met ingang van 1 januari 1995 biedt de SWB D66 houders van geldige collegekaarten maar liefst Fl. 40,- korting op een jaarabonnement op Idee.

• Hoe werkt het ?

Valt u in de betreffende 'doelgroep', meldt u dan aan als abonnee, wacht op de acceptgirokaart en betaal het normale tarief ad Fl. 74,-. Stuur tegelijkertijd een kopie van uw collegekaart en uw gironummer aan de SWB D66. Wij storten u dan Fl. 40,- terug.*
Let op: wij zijn wel goed maar niet gek en checken uw gegevens dus zorgvuldig.

→ *Regeling afhankelijk van acceptatie.

(advertentie)

Referendum in Leiden

In Holland staat een huis

Het huis staat op de hoek van de Burggravenlaan en de Hoge Rijndijk in Leiden: het voormalige Koninklijk Militair Invalidenhuis. Tegelijk met de Statenverkiezingen mogen de inwoners van Leiden zich op 8 maart uitspreken over de vraag of er een appartementencomplex gebouwd mag worden in de achtertuin van dit gebouw.

Peter Bootsma

8 Maart zal dan tevens de datum zijn waarop in Nederland voor het eerst een referendum plaatsvindt op initiatief van burgers. In een referendumverordening heeft de gemeente Leiden besloten tot instelling van het zogenoemde correctief referendum: besluiten van de gemeenteraad kunnen door een referendum worden teruggedraaid, wanneer aan een aantal voorwaarden is voldaan:

- er moeten 4500 handtekeningen worden verzameld onder inwoners van Leiden;
- een genomen beslissing van de gemeenteraad moet onderwerp van het referendum zijn;
- een aantal categorieën zijn uitgesloten als onderwerp: besluiten over personen, over belastingheffingen, en over de referendumverordening zelf;
- minstens de helft van het aantal stemmers bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen moet zich uitspreken (op 8 maart komt dat neer op 32% van het electoraat).

De uitslag van het referendum is niet bindend. Dat kan wettelijk niet: volksvertegenwoordigers dienen te handelen 'zonder last of ruggespraak'. In de Leidse gemeenteraad is afgesproken de uitslag van het referendum te volgen als aan de

voorwaarden hierboven is voldaan.

Toen de gemeenteraad had besloten de bouwvergunning af te geven voor de bouw van appartementen op het terrein van het voormalig invalidenhuis (thans zelf ook van binnen verbouwd tot appartementencomplex), was een groep Leidenaars het daar niet mee eens. Zij richtten een stichting op, verzamelden de handtekeningen, en op 8 maart wordt het referendum gehouden.

Op 25 januari organiseerde de JD Leiden een druk bezochte thema-avond over het referendum, met als deelnemers wethouder Hillebrand en de heer Lingen van bovengenoemde stichting. Tegenstanders van de bebouwing voeren aan dat de appartementen niet passen naast het monumentale pand, waarvan bovendien de aanbouw gesloopt zou moeten worden. Voor bebouwing pleit de nijpende woningnood in Leiden en ook dat het de gemeent f 2,5 miljoen kost als de bouw niet doorgaat (schadevergoeding voor de aannemer, die het hoofdgebouw heeft opgeknapt in ruil voor toestemming de appartementen ook te zullen mogen bouwen).

Je kunt je afvragen of deze kwestie belangrijk genoeg is voor een referendum. Drie belangrijke voorwaarden bij een referendum lijken mij:

Door een drempel in te voeren, voorkom je discussies achteraf over de vraag of de uitslag wel serieus genomen moet worden

- een heldere vraagstelling;
- er moet iets te kiezen zijn;
- allen die zich uitspreken moeten zich betrokken voelen bij het onderwerp van het referendum.

Het voorbeeld van hoe het niet moet was het referendum over de autoloze binnenstad in Amsterdam: onduidelijke vraagstelling, keuze uit 'iets meer autoluw dan nu' of 'veel meer autoluw dan nu', en een betrokkenheid die toenam naarmate men vaker met een auto in de binnenstad komt of dichter bij de binnenstad woont.

Wat de eerste twee voorwaarden betreft: die hoeven in dit geval niet het probleem te zijn (keuze tussen wel of geen bebouwing), maar hoe betrokken zijn Leidenaars bij dit onderwerp? De kans is groot dat velen de situatie ter plekke niet ken-

nen, sommigen zullen misschien pas op het stemburo merken dat ze niet alleen over de Provinciale Staten maar ook over dit onderwerp hun mening kunnen geven. Ondanks dit laatste bezwaar vind ik het per saldo toch een goede zaak dat dit referendum op deze manier wordt gehouden. Door het initiatief bij de inwoners van de stad te leggen, wordt voorkomen dat het onderwerp en de vraagstelling van het referendum door gekonkel binnen het gemeentelijk apparaat wordt bepaald. Waar dat toe kan leiden is in het Amsterdamse referendum gebleken. Bovendien gaat er door het initiatief bij de burgers te leggen een zelfreïnigende werking van het systeem uit: ambtenaren en politici kijken wel uit bij wat ze doen, anders hebben ze een referendum aan hun broek hangen.

Door een drempel in te voeren, voorkom je ook discussies achteraf over de vraag of de uitslag wel serieus genomen moet worden. Als meer dan 7 van de 10 stemgerechtigden het niet de moeite waard vindt hierover zijn mening te geven, is het onderwerp kennelijk niet belangrijk genoeg. Zo voorkom je ook dat over iedere vierkante meter grasveld een referendum gehouden wordt (als het dan al lukt om handtekeningen te verzamelen). Een wijkreferendum kan ook uitkomst bieden. Rest één belangrijke vraag: wat als een aantal mensen met extreem-rechtse opvattingen een referendum zou willen organiseren om, bijvoorbeeld, de bouw van een asielzoekerscentrum tegen te houden? Het zou de keerzijde zijn van een medaille die oorspronkelijk met de beste bedoelingen in het leven is geroepen: het nau-

wer betrekken van de burgers bij het bestuur. Vooralsnog ben ik zo optimistisch om te denken dat een referendum tegen de bouw van een asielzoekerscentrum zou stranden op de maatschappelijke verontwaardiging die dit zou oproepen. Dat is, hoop ik, ook een zelfreïnigende werking in deze democratie. ◆

**Volgens het
beleidsplan naar
1500
betalende
leden**

Démoties

Roken

Hoe gelukkig moet ik mijzelf prijzen, dat de motie voor een rookverbod op JD-activiteiten (met name voor een rookvrije feestruimte op congressen), het het afgelopen congres niet haalde...?

Toendertijd baalde ik verschrikkelijk, want hoezeer ik ook m'n best heb gedaan om duidelijk te maken dat het voor onder andere CARA-patiënten (zij hebben last van astma, bronchitis e.d.) een crime is om in een ruimte vol (sigaretten)rook te verblijven, het bleek niet echt door te dringen tot de aanwezige JD'ers. Een meerderheid vond het niet nodig om voor JD'ers die niet tegen rook kunnen vanwege een allergie of gewoon omdat ze het vies vinden, één rookvrije ruimte tijdens het feest te reserveren. Jammer, dat dit wel kan tijdens de vergadering, maar niet tijdens het feest...!

Nu ik echter in de Demo lees dat al op ALV 10 een nog verstrekkender motie is aangenomen, dan die van het afgelopen congres, ben ik alleen maar blij dat die van ons niet is aangenomen. Stel je voor, we zouden er in principe op achteruit zijn gegaan... Nu blijkt dat al die tijd er al een rookvrije ruimte had moeten zijn, want

roken is pas toegestaan als *alle* aanwezigen dat goed vinden, en dat is al jaren niet zo.

Natuurlijk zijn er mensen die vinden dat ik overdrijf, dat ik er niet zo'n probleem van moet maken, maar ik ben al die jaren na het congres 'ziek' geweest omdat ik graag mee wilde doen met het feest op zaterdagavond, waarvan ik van te voren wist dat ik het eigenlijk niet moest doen. Al die mensen die zich niet 'willen' voorstellen hoe erg het is als je moet kiezen tussen meefeesten (en dus 'ziek' worden) of op de slaapzaal zitten aanhoren hoe gezellig het aan de overkant is, die mensen neem ik dat kwalijk. Ik had gedacht, gehoopt, dat juist JD'ers sociaalvoelende mensen waren en dat zij mee zouden willen werken aan het zoeken naar oplossingen. Een oplossing die in dit geval zo simpel is als het instellen van één rookvrije ruimte tijdens het feest...

En nu kunnen we dus komend congres in een rookvrije ruimte feestvieren, met alle niet-rokers en met alle rokers die even geen sigaretje opsteken! Laten we hopen dat het LB uitvoring geeft aan dit ALV-besluit, hoe lang geleden ook genomen.

Inge Hagens,
Cuijk

Poncke Princen is een held

Hoe er op een komst van Poncke Princen wordt gereageerd, grenst aan het absurde. Wanneer een soldaat de moed heeft om ervoor te kiezen de zwakkere (tegen)partij te gaan steunen, nl. het volk dat al eeuwenlang onderdrukt wordt door de mogendheid waarvoor hij vecht, vind ik dat een heldendaad. Deze man heeft zijn geweten gevolgd op het moment dat hij inzag dat hij namens een koloniale macht een dictatoriaal bewind in ere trachtte te herstellen, en mag daar trots op zijn. Ik begrijp uitstekend dat dit hard en pijnlijk moet zijn geweest voor zijn Nederlandse kameraden, die plichtsgetrouw hun orders van hogerhand bleven opvolgen. Deze orders waren echter fout: degenen die ze moesten opvolgen valt dat niet kwalijk te nemen.

De opstelling van de VVD-fractie komt in deze zaak wel erg ongeloofwaardig over. Behalve dat deze met de dag lijkt te veranderen en er dus geen pijl op te trekken is, lijkt het liberale gedachtengoed van de partij wederom naar de achtergrond te zijn verschoven. Wanneer Poncke Princen naar ons land wenst te komen om zijn

familie te bezoeken, is dat zijn goed recht. Ook mag hij daarbij spreken met wie hij wil en zeggen wat hij op het hart heeft. Waar staat de V van Vrijheid bij de VVD voor als hem de vrijheid van meningsuiting wordt ontzegd en hem de mond wordt gesnoerd? Poncke Princen heeft herhaaldelijk aangegeven dat hij open staat voor discussie over de stap die hij heeft genomen. Als hem die wordt geweigerd, pleit dat niet voor degenen die hiervoor verantwoordelijk zijn.

De afgelopen decennia heeft Princen zich actief ingezet voor verbetering van de mensenrechten-situatie in zijn land, ondanks de gevaren die daaraan kleven in het huidige dictatoriale Indonesië. Zijn consequente opstelling - een houding die we helaas niet terugvinden bij de Tweede Kamerfractie van de VVD - vormt het bewijs dat hij indertijd niet om opportunistische redenen is overgestapt naar de toenmalige vijand.

Minister van Mierlo heeft een belangrijke symbolische en rechtvaardige stap gezet door Princen een visum toe te kennen.

Peter Ras,
Houten

Waarschuwing

Op maandag 23 januari jongstleden presenteerde de commissie-Hermans haar rapport over de Betuwelijn. Het advies luidt: Uit het oogpunt van kosten kan de Betuwelijn het beste bovengronds worden aangelegd (zoals door het vorige kabinet is besloten). Reacties van diverse landelijke politici: We zijn tevreden over het werk van de commissie-Hermans. Organisaties als het VNO, maar ook bijvoorbeeld havenondernemers uit Rotterdam en de Europa-werkgroep reageren precies hetzelfde: positief. Reacties van de provincie Gelderland, maar ook van diverse gemeenten langs de Betuwelijn: woede. Actiegroepen zijn ook woedend, terwijl sommige groepen zichzelf willen opheffen, omdat ze toch geen heil meer zien in verdere acties.

Wat is mijn waarschuwing?

Dames en heren landelijke politici, jullie vervreemden je van de kiezers. Jullie verraden ze zelfs. Er wordt weer gezegd (en ik ben bang dat dit de keiharde werkelijkheid is): het heeft geen zin om te stemmen, want alle partijen (lees; CDA, VVD, PvdA én D66) doen hetzelfde.

Dames en heren landelijke politici, ga véél democratischer om met de belangen van de burgers. Anders verliezen Uw vier partijen bij de diverse verkiezingen die komende zijn véél stemmen aan partijen als de Socialistische Partij, en wat véél erger is, de CD.

Voor de goede orde: Ik ben niet tegen de Betuwelijn, maar de wijze van besluitvorming is absoluut ondemocratisch en is nogmaals absoluut verraad tegen de argeloze kiezer!!

Joost Majoor
Arnhem

We moeten
er met z'n
allen
tegenaan !!!

Kaland I

Brief van CDA-voorzitter aan D66-
Hoofdbestuur:

Geacht bestuur,

Het is zeker niet mijn gewoonte om te reageren op elke publicatie in een van de tijdschriften van onze collega-partijen. Immers, juist in de eigen tijdschriften zal het onderscheidend vermogen van de partij duidelijk neergezet worden. Dat hierbij soms een satirische toon aangeslagen wordt is te waarderen. Wij moeten voorkomen dat 'de politiek' één grijze massa wordt waardoor er voor de burgers niets meer te kiezen valt.

Desondanks voel ik de behoefte u mijn teleurstelling over te brengen over hetgeen ik mocht lezen in de jongste editie van het blad van de Jonge Democraten "UptoJDate". Met een "grap" over het overlijden van de heer Kaland en met name ook de opmerking op bladzijde 22 wordt mijns inziens de grens van satire en goede smaak overschreden. Juist van een partij als D66, waar de eerbied voor de mens hoog in het vaandel staat, doet een dergelijke minachtende houding ons extra veel pijn.

Vanzelfsprekend heb ik er begrip voor dat redacties (zeker wanneer het die van

jongerenorganisaties betreft) een grote mate van onafhankelijkheid hebben. Ook bij het CDA is dat zo.

Het leek mij echter goed u op de hoogte te brengen van mijn persoonlijke teleurstelling.

Met vriendelijke groet,

*mr. P.C. Lodders-Elferich
partijvoorzitter (wnd.)*

Naschrift redactie:

In reactie op deze brief heeft het Hoofdbestuur van D66 het CDA wijselijk laten weten niets over de JD te zeggen te hebben. Wel stelde het HB dat een dergelijke strip in de Democraat nooit geplaatst zou worden.

Drie dagen na Lodders' brief stuurde CDJA-voorzitter Jack de Vries het Landelijk Bestuur van de JD een brief met dezelfde strekking. Het LB heeft hierop wijselijk geantwoord dat het niets over Demo te zeggen heeft.

Vanzelfsprekend heeft de Demo-redactie nooit de bedoeling gehad mensen te kwetsen. Dat sommigen desalniettemin aanstoot hebben genomen aan de strip en de bijbehorende Demompel, betreuren wij.

humor achter de Demompel was juist dat men in het alledaagse spraakgebruik door onzorgvuldige formulering iets suggereert wat men absoluut niet bedoelt. Dit overkomt iedereen wel eens en is daarom zo herkenbaar. Wie hier een kwade bedoeling achter vermoedt, is volgens ons zelf niet geheel van goede wil.

Voor zover wij hebben kunnen waarnemen, zagen JD'ers er de humor wel van in. CD(J)A'ers blijkbaar niet, vandaar onze teleurstelling.

*Marco van Lierop, Diemen
Christiaan Bonebakker, Utrecht*

En ik vond het wel
een leuke grap!

Marco

'Onze' Henny

Hij is sympathiek, aardig en altijd netjes gekapt. Henny Huisman, de meest populaire televisie-ster van de Lage Landen. Behulpzaam als hij is helpt hij jong en oud zangtalent naar de vaderlandse top en herenigd hij, vaak met tranen met tuiten, verwanten die elkaar al 35 jaar uit het oog verloren waren tot een "happy family". Tijdens de "Watersnood '95" stond Henny dan ook weer te popelen om de getroffen en een helpende hand te bieden. Hij presenteerde, belangeloos natuurlijk, een grootse actieshow op RTL. De opbrengst is ten goede gekomen aan de waterpechvogels. Geweldig!

Op een gegeven moment kwam er een jonge vrouw het decor ingelopen. Zij had, voor het goede doel en dus tegen betaling, een striptease weggegeven in haar favoriete kroeg. De opbrengst was voor de watervluchtelingen. De Aalsmeerse showmaster en het publiek joelden om een herhaling van de striptease. Toen de vrouw niet van plan bleek nog eens uit de kleren te gaan liet Huisman zich weer eens van zijn behulpzame kant zien. "Onze" Henny begon aan het blouseje van de vrouw te plukken maar de vrouw bleef bij haar weigering. De hitsige televisiepresentator legde zich er na (te) lang aandringen bij neer.

De volgende dag stond politiek correct Nederland op de achterste poten. Het Clara Wichmaninstituut riep voor de VPRO-radio de luisteraars op een aanklacht in te dienen tegen Huisman op basis van wettelijke bepalingen over sekse-discriminatie. Enkelen hebben inmiddels een aanklacht ingediend.

Ik was verbijsterd.

Als politiek correct Nederland zich moet profileren ten koste van televisiebabbelaar Huisman getuigd dat van een enorme armoede. Nederland is een land dat wat betreft de vrouwen-arbeidsparticipatie ver achterloopt ten opzichte van andere landen. In ons land liberaliseert en flexibiliseert men er op los. Vaak komen hierdoor ook de vrouwenbelangen onder druk te staan, tenminste dat is wat ik al jaren van de dames zelf hoor. Hier valt dus nog wel wat belangrijkers te doen voor het Clara Wichmaninstituut dan de gesubsidieerde RTL-zedencommissie uit te hangen. Wanneer het instituut zich met dit soort akkefietjes blijft bezighouden kunnen we die subsidie misschien beter elders besteden, de Rutgersstichting bijvoorbeeld.

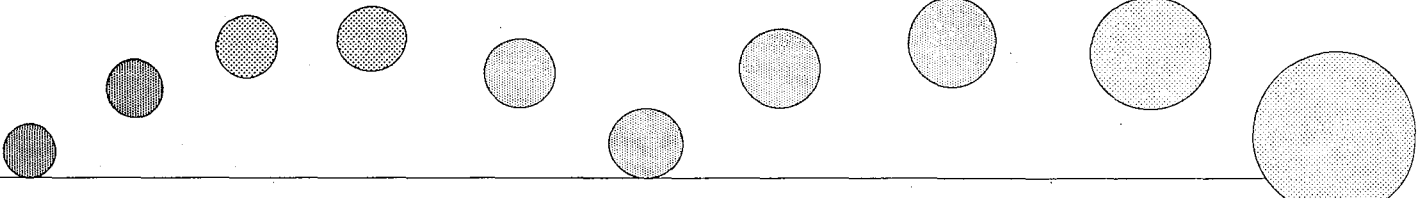
*Marco van Lierop,
Diemen*

Kaland II

Het CDA en het CDJA zijn 'teleurgesteld' over de Kaland-grappen en -Demompel in de vorige Demo. En daar zijn wij, respectievelijk bedenker/tekenaar en verantwoordelijk redactielid, op onze beurt weer teleurgesteld over.

Wij vinden dat beide grappen volkomen onschuldig zijn. JD-strip held Dirk Dulendries haakt met zijn ledenwerfactiviteiten altijd in op de actualiteit. Omdat Ad Kaland net was overleden, ging Dirk naast hem op zijn wolkje zitten. Daar zit niets kwaads in: geen blijdschap over Kalands dood, noch negatieve kritiek op zijn persoon. Integendeel: Kaland werd afgebeeld als een vriendelijke oude man. Kortom, een strip om met een glimlach te lezen.

Achter de bijbehorende Demompel ('Ik was zo blij toen Kaland overleden was. Ik had ineens een goede grap voor mijn strip!') steekt evenmin kwade wil, hetgeen er volgens ons ook duidelijk uit blijkt. Natuúrlijk was Marco niet blij omdat Kaland overleden was; hij was blij dat hij ineens een idee voor zijn strip had. De

Geld en God

Tjonge, wat ben ik blij met een oppositioneel CDA. Eindelijk komt de partij weer tot zichzelf. Of liever: Eindelijk komt de aap uit de mouw. Voormalig gevangenisdirecteur Hans Helgers, thans CDA-voorzitter doet zijn uiterste best het CDA op het herkenbare spoor te brengen. Dat lukt aardig, de kersverse voorzitter verfoeid bijvoorbeeld de vercommercialisering ten zeerste. Stel je voor dat je kroost je op een dag vraagt: "Toe pappa, doe mijn Pampers even aan, ik wil graag een glaasje Punica gaan drinken bij de McDonald's" (Volkskrant 21 februari). Helgers moet er niet aan denken. Afgezien van het feit dat men bij de McDonald's geen Punica verkoopt is er toch niks mis met deze vraag van een dorstig kind aan papa? Het duidt juist op succesvolle handel, prima dus. De heer Helgers is

echter als christen met mythen en verhaaltjes opgegroeid. Het hoofd van de CDA-voorzitter is dan ook vol met mythen en verhaaltjes. Wat is, nuchter bekeken handel anders dan ruilen. Voor wat hoort wat.

Daar zit geen dimensie voor of achter, net als bij ramenlappen. Handelaren moeten zich natuurlijk wel aan de regels houden, zoals iedereen. Maar de CDA-voorzitter heeft geleerd dat "gij niet God én Mammon tegelijk kunt dienen" (Mt. 6:24). Mischien moet meneer Helgers dat bijbelstuk nog maar eens voorlezen aan partijgenoten als "Rabo-woekeraar" Wijffels, RTL-Wester of de kersverse voorzitter van het algemeen verbond bouwbedrijf E. Brinkman. Helgers vaart ook graag uit tegen de "procon-zelfbeleving" (Hans had een "gekke" bui en bedacht zo dit "lekker gekke" woord). Dat staat voor produceren, consumeren en zelfontplooiing. Vol-

gens mij is er al zolang als de mens bestaat een zogenaamde "proconziefbeleving". Vroeger heette dat gewoon "leven". Maar daar moet bij Helgers weer een verhaaltje, mythe of dimensie bij. Het leven zelf is voor Helgers niet genoeg. (Daar zal God blij mee zijn, met zo'n ondankbaar schepsel.) Een dagje bij deze kwezel in de gevangenis moet gelijk hebben gestaan aan tien jaar isoleercel bij een collega. De gevangenisbewoners kregen vast en zeker elk uur een Helgerspreek via de intercom: "Ik zou het vandaag met jullie willen hebben over mijn proconziefbeleving....". Mijn hemel!

Marco van Lierop,
Diemen

Milieu duiven

Schiphol wordt uitgebreid. Dat is slecht voor het milieu en dus onwenselijk. Alsof dat nog niet erg genoeg is, heeft het kabinet ook nog eens gekozen voor de zogenoemde 5P-variant: een vijfde baan parallel aan de Zwanenburgbaan, een van de meest milieubelastende varianten.

Dat zijn dus twee redenen waarom de beslissing van het paarse kabinet me zwaar teleurstelt. Maar er is ook nog een derde reden: het feit dat het kabinet geen gebruik heeft gemaakt van de constructieve opstelling van de milieubeweging. Als alternatief had de milieulobby een "gedraaide" de 5G-variant. Binnen de milieubeweging is over deze constructieve opstelling veel discussie geweest.

Eigenlijk gaat elke uitbreiding van Schiphol natuurlijk op onaanvaardbare wijze ten koste van het milieu, vond men. 'Dan moeten we dus ook geen varianten aandragen waarmee die uitbreiding wél doorgaat', zeiden de milieu-haviken. 'Maar als die vijfde baan er tóch komt, kunnen we maar beter onze voorkeur voor de gedraaide variant uitspreken', zeiden de milieu-duiven.

De duiven wonnen deze discussie, en de milieubeweging pleitte openlijk voor de 5G-variant. Dit was de kans voor het kabinet om het draagvlak voor de vijfde baan te vergroten. Het was ook de kans om aan te geven dat men de milieubeweging serieus neemt.

Maar nee, Paars heeft lak aan alles en kiest voor het grote geld. Schiphol gaat meer dan verdubbelen, en de natuur, inclusief alle duiven en haviken, heeft het nakijken. Ja, de milieubeweging zal nog eens meedenken!

Christiaan Bonebakker,
Utrecht

Ethiek en democratie

'Radicale democratisering' is een veel gehoorde kreet in JD-kringen. Afgezien van de discussie over al dan niet radicaal, zou ik de aandacht willen vestigen op vragen als 'Hoe ver moet de democratisering gaan?' en 'Gaat een vergaande democratisering niet ten koste van de normen en waarden?'. Aanleiding hiervoor is de weerstand op welke ik wel eens stuis als ik pleit voor een referendum over zaken die een ethische kant hebben, zoals het asielzoekersbeleid, euthanasie etc. Laat ik voorop stellen dat bij invoering van referenda de bevoegdheid van deze niet beperkt kan worden tot wel of niet ethische zaken. Gelukkig maar, want ik zou er niet aan moeten denken dat er van bovenaf bepaald zou kunnen worden, waar wel of niet een referendum over zou mogen worden gehouden, of het nu om een correctief of besluitvormend referendum zou gaan.

We leven in een snel veranderende, democratische samenleving, die bovendien voor een groot deel gesecculariseerd is. Niet alleen materiële, maar ook immateriële zaken, zoals 'normen en waarden', zijn aan verandering onderhevig. Was euthanasie bij terminale patiënten enkele jaren geleden nog onbespreekbaar, nu is het praktijk geworden. Een regering die een dergelijke ontwikkeling in de maatschappij wil belemmeren, verdient het niet democratisch genoemd te worden. Per slot van rekening zijn normen en waarden een cultuurverschijnsel en niet iets wat je kunt opleggen of dicteren.

Toch bespeur ik een angst voor 'te veel democratie'. De samenleving zou misleid kunnen worden, verkeerd geïnformeerd, of ze zou gewoonweg niet begrijpen waar het om gaat, en als gevolg daarvan zou ze voor een verkeerde beslissing kunnen zorgen. Ik geloof dat deze vrees vooral een angst voor het onbekende is en het lijkt me conservatief om je hierdoor te laten leiden.

Zeker, er zijn normen en waarden, zonder welke ik mij een menswaardig leven niet kan voorstellen. Voorbeelden hiervan zijn de gelijkwaardigheid van elke mens, ongeacht zijn ras, afkomst e.d. en de vrijheid van meningsuiting. Ik wil en kan deze normen echter niet tot 'absolute waarheid' uitroepen, want dan schaar ik mij in het rijtje ideologen. Liever laat ik de discussie over een absolute waarheid over aan wetenschapsfilosofen en spreek bij deze uit dat ik hoop dat onze samenleving dergelijke normen nooit ter discussie zal stellen; dat laatste is trouwens iets waarin ik het volste vertrouwen heb.

Ethiek en democratie bijten elkaar niet. Alleen een goed functionerende democratie kan een waarborg zijn voor wetgeving, die de telkens veranderende normen en waarden van de samenleving in acht neemt. Een referendum is hierbij een nuttig middel, dat vertraging van deze ontwikkeling tegengaat. En, zoals de democratie een bijdrage levert aan een ethisch verantwoord beleid, zo kan een ethische politiek alleen maar democratisch zijn. Deze symbiose is het ideaal dat we moeten koesteren.

Eddy Orlowski
Utrecht

Te gaant...

Er liggen spannende weken achter ons. Dreigend hoogwater, overstromingen in het Limburgse Maasdal en evacuatie in het Gelderse rivierengebied. Dit vroept vanzelfsprekend de vraag op: hoe komt dat en kan het ook anders? Ja dat kan: veiligheid, zorgvuldigheid en snelheid zijn te combineren.

ir. W.J. van Grondelle

(Stichting Natuur en Milieu, Utrecht)

De noodtoestand bij de rivieren gaf aanvankelijk nogal wat verwarde en onbezonnen reacties. Toen het water in de rivieren onrustbaarder steeg, vergaten ook sommige politici dat het zorgvuldig omgaan met natuur, landschap en bebouwing bij de dijkversterking al sinds 1978 een Kamerbreed ondersteunde beleidslijn was (en is). Nee, de milieubeweging werd boos aangekeken en de inspraakprocedures kregen de schuld. Een enkele politicus greep zelfs zijn kans om gauw ook te

pleiten voor minder inspraak en milieueffectrapportages bij grote omstreden projecten zoals de Betuwelijn en Schiphol.

Niet erg sterk. Juist in spannende tijden mag je van bestuurders en politici een bezonnen oordeel verwachten. Dat kwam gelukkig snel op gang. De milieubeweging en anderen wezen op het advies van de Commissie-Becht. Die adviseerde al in 1977 om door het 'uitgekiend' ontwerpen van rivierdijken veiligheid en landschapschoon te combineren. Vooral de bezuinigingen in de jaren '80 leidden er echter toe dat allerlei urgente en onveilige dijkvakken nog steeds niet zijn versterkt. Het uitgekiend ontwerpen kwam niet echt van de grond. De maatschappelijke en politieke commotie daarover was aanleiding tot instelling van de Commissie-Boertien. Deze constateerde opnieuw dat het heel goed mogelijk is veiligheid en het sparen van natuur, landschap en cultuurhistorie te laten samengaan. Bovendien pleitten natuurbeschermingsorganisaties met succes voor een koppeling tussen veiligheid en natuurontwikkeling, zoals met het plan Levende Rivieren en met het plan Grensmaas.

Na het advies van de Commissie-Boertien in 1993 kwam het ontwerpen van veilige én fraaie dijken goed op gang. In adviesgroepen bereiden de waterschappen samen met de diverse maatschappelijke groeperingen de dijkversterkingsplannen voor. De betrokken natuur- en milieu-organisaties worden zo vanaf het begin ingeschakeld. Dat bevordert het bereiken van overeenstemming in hoge mate. Men blijkt elkaar vrijwel altijd goed te kunnen vinden.

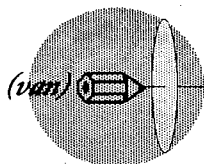
Laten we nu voorkomen dat deze positieve ontwikkeling wordt doorkruist door de hoogwater-perikelen van de afgelo-

pen weken.

Snel veilige dijken, maar óók zorgvuldig. Met die intentie hebben de natuur- en milieu-organisaties op 9 februari j.l. ingestemd met de tijdelijke noodwet die de regering voorstelt. Het voorstel voldoet aan onze voorwaarden: een beperkte duur, alleen voor urgente, met name genoemde dijkvakken en met de mogelijkheid van (één keer) beroep tegen de goedkeuring tegen de goedkeuring door Gedeputeerde Staten voor belanghebbenden. Minstens zo belangrijk is dat het kabinet vasthoudt aan de zorgvuldige aanpak volgens 'Boertien'. Dat geldt zowel voor de twee jaar onder de tijdelijke noodwet, als voor de periode daarna waarin de gewone procedures weer gelden. Ook het belang van het werken met de adviesgroepen werd erkend. Men streeft naar versterking van de adviesgroepen met vertegenwoordigers van de ministeries van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en van Verkeer en Waterstaat. Zo staat de waterschappen een maximale deskundigheid op alle relevante terreinen ter beschikking.

Dijkversterking is een zaak van afweging van een aantal algemene belangen. Dat vraagt overleg en creativiteit. De waterschappen en de provincies zullen bereid moeten zijn het werk met de adviesgroepen voort te zetten. De overheid zal ook voldoende geld beschikbaar moeten stellen om uitgekiende ontwerpen mogelijk te maken. Voldoende geld voor ontwerp én voor beheer. Ik meen dat het kan lukken: veilige dijken, uiterlijk in 2000. Het vraagt wel een constructieve, open opstelling van alle betrokkenen.

Zo kan er uit het hoogwater ook iets goeds voortkomen: in 2000 veiligheid in een prachtig rivierenland waar we tot in lengte van jaren trots op kunnen zijn. ◆

Doorn in het oog

De ergste vorm van rampoerisme tijdens de recente overstromingen in Limburg, was toch wel het bezoek van enkele kamerleden op de plek des onheils. Het was natuurlijk bedoeld om de mensen aldaar een hart onder de riem te steken, maar dat is in mijn ogen redelijk mislukt.

Terwijl op de achtergrond een bejaard echtpaar voorbij schuift met de ternauwernood geredde huisraad, staat het Partij van de Arbeid-kamerlid Van Heemst doodleuk te vertellen dat het toch eigenlijk wel de schuld van D66 is dat de dijken destijds niet verzaagd zijn. Pardon? D66? Wat je zoal met 12 zeteltjes en als oppositiepartij niet voor elkaar kunt krijgen in dit land. Het bejaarde echtpaar maakt

even een sprong opzij met hun rol vloerbedekking om een veewagen met evacuerende varkens te laten passeren. Ook de VVD'er Van Rey bleek niet te beroerd om voor de camera's soortgelijke opmerkingen als die van Van Heemst te uiten, hoewel de man niet zo veel tijd had, daar hij zijn acht bedrijfjes ter plekke nog moest inspecteren. Van Rey mag dingen ook blijkaar graag bij de naam noemen en zo werd ook Ria Beckers van GroenLinks en daarvoor de PPR, in deze schuldkwesitie betrokken. Beckers, al niet echt blij doordat ze zelf moest evacueren, verdedigde zich kranig als voorzitter van Natuur & Milieu en wees erop dat het soms vijf jaar kan duren totdat een aannemer aan een

klus ter versteviging van de dijken begint: het ligt heus niet alleen aan de inspraakprocedures. Ene Van Waning - hij schijnt van D66 te zijn - werd ook nog iets gevraagd, maar door zijn blijmoedige houding leek het wel of hij niet helemaal snapte wat er aan de hand was tijdens het dagje uit in het Limburgse.

Net als het water kruipt dus ook het bloed waar het niet gaan kan. Om ordinaire partijpolitiek te gaan bedrijven, terwijl achter je het Limburgse meubilair met de Maas mee stroomt, gaat mij wat ver. Over twee maanden zijn er weer verkiezingen - nota bene voor de instantie die een behoorlijke verantwoordelijkheid heeft bij het dijkbeheer, te weten de provincie -, dan mogen ze van mij weer. De heren Van Heemst en Van Rey waren deze keer mij een doorn in het oog.

Raymond van Doorn

CONGRESBIJLAGE

A.L.V. 25: 22 en 23 april 1995

Op deze twee dagen vindt alweer het vijf en twintigste congres van de JD plaats.

Ook deze keer is het weer de moeite waard om af te reizen naar Elst (Utrecht).

Er zal geen resolutie worden behandeld, maar daarvoor in de plaats worden twee actuele onderwerpen middels een aantal op elkaar aansluitende politieke moties diepgaand bediscussieerd. De projectgroep Hoger Onderwijs heeft zich verdiept in een nieuw stelsel van hoger onderwijs en de daarbij horende studiefinanciering. Daarnaast is er een blok met politieke moties over het legaliseren van soft- en harddrugs en daarmee verwante problemen.

Uiteraard kunnen ook je eigen (actueel) politieke moties worden behandeld. Verderop staat hoe dat in zijn werk gaat.

NIEUWE VOORZITTER

Naast de nodige inhoudelijke discussie op het congres worden ook weer verenigingszaken besproken. Een van de belangrijkste organisatorische onderwerpen op dit congres is de verkiezing van een nieuwe voorzitter. Daarnaast zijn nog 5 andere posten in het Landelijk Bestuur vacant, alsmede het hoofdredacteurschap van DEMO, het JD-magazine. Welke posten er precies vacant zijn, wat er van de kandidaten verwacht wordt en hoe jij je kandidaat kunt stellen kun je verderop lezen.

Uiteraard zijn er ook weer diverse workshops en sprekers (Winnie Sorgdrager?) op dit congres, en voor diegenen die Theatersport hebben gemist op de dag van de Duurzame Democratie doet zich hier nog een kans voor (o.v.b.).

Kortom: Jij moet ook komen!! (lees hoe je opgeeft verderop in deze congresbijlage.)

ALV

De Algemene Ledenvergadering van de Jonge Democraten komt tweemaal per jaar bijeen.

De ALV is het hoogste orgaan van de vereniging. Hier neemt de JD politiek inhoudelijke standpunten in en bepalen de leden de koers van de vereniging. En dat volgens het principe van 'one man one vote': ieder lid die zijn contributie heeft betaald heeft het recht de ALV bij te wonen, daar het woord te voeren en een stem uit te brengen.

DE VOORSTELLEN

Op dit congres worden als officiële congresvoorstellen alleen een aantal wijzigingen op het Huishoudelijk Reglement behandeld. Wanneer je, na het bestuderen van de voorstellen, iets zou willen veranderen, kun je wijzigingsvoorstellen (amendementen) formuleren. Deze kun je dan voorleggen aan de Algemene Afdelingsvergadering (AAV) of de Algemene Regiovergadering (ARV), die door het gehele land worden gehouden ter voorbereiding van de ALV. Als je de AAV of ARV van jouw standpunt hebt weten te overtuigen dient de algemeen secretaris van het afdelings- of regiobestuur jouw voorstellen in bij het Landelijk Bestuur (LB). Naast deze formele weg kun je er ook voor zorgen dat je vier medestanders vindt (uiteraard ook JD-leden), die allemaal het amendement ondertekenen (totaal vijf handtekeningen). Je kunt dan zelf het amendement indienen bij het LB. Dit dient te gebeuren op speciale formulieren die te verkrijgen zijn bij het afdelings- of regiobestuur of op het secretariaat. Ieder amendement dient op een apart formulier te worden ingevuld! Op dezelfde wijze kun je ook moties die betrekking hebben op de congresvoorstellen indienen. Moties en amendementen met betrekking tot de voornoemde congresvoorstellen dienen uiterlijk vrijdag 7 april 1995 om 17.00u op het landelijk secretariaat (Noordwal 10, 2513 EA Den Haag) binnen te zijn. Liefst veel eerder in verband met de samenstelling van het congresboek.

POLITIEKE MOTIES (PM)

Politieke moties behandelen een politiek onderwerp dat niet actueel is, maar waar de JD wel een standpunt over zou kunnen of moeten innemen. Het moet echter niet een onderwerp zijn waar veel nuanceringen bij aangebracht kunnen worden. Zo'n onderwerp leent zich meer voor een resolutie. Een PM bestaat uit een uitspraak en een korte motivatie in niet meer dan 200 woorden.

Voor PM's gelden verder dezelfde regels als voor moties en amendementen op de congresvoorstellen. Dus: deadline 4 november 1994 17.00u en ingediend door een AAV of vijf leden.

Er zijn dit congres een tweetal onderwerpen die door middel van politieke moties toch diepgaand behandeld zullen worden. Dit zijn de onderwerpen Hoger Onderwijs

en Drugsbeleid. Deze politieke moties zullen geclusterd behandeld worden. Aangezien het geen resoluties zijn, zijn ze niet in de congresbijlage weergegeven en derhalve ook niet amendeerbaar. Ze worden dus ook als gewone politieke moties behandeld. Lees het congresreglement er op na hoe. In het congresboek staat nog eens schematisch weergegeven hoe dit in zijn werk gaat.

ACTUEEL POLITIEKE MOTIES (APM)

Uiteraard is het ook mogelijk om de ALV een uitspraak te laten doen over actueel politieke kwesties. Richtlijn voor de actualiteit is dat het onderwerp op de volgende ALV achterhaald zou zijn. Het LB toetst de ingediende APM's aan dit criterium. Verder gelden dezelfde indieningsvereisten als bij de amendementen en moties op de congresvoorstellen, met dien verstande dat APM's kunnen worden ingediend tot de aanvang van het congres (zaterdag 22 april 1995, 12.00u). Wordt een APM voor donderdag 20 april 1995, 13.00u ingediend op het landelijk secretariaat, dan zorgt het LB voor voldoende kopieën op het congres. Ingediende APM's na de deadline dienen door de indieners zelf vermenigvuldigd in minimaal 200 kopieën te worden ingediend bij het LB.

ORGANISATORISCHE MOTIES (ORGANIMO'S)

Een organisatorische motie is een opdracht aan het LB of een ander JD-orgaan betreffende een organisatorische kwestie. Organimo's kunnen net als gewone moties en amendementen uiterlijk 7 april bij het LB worden ingediend.

VACATURES LANDELIJK BESTUUR

Op dit congres komt weer een flink aantal LB-posten vrij. Iedereen die tenminste 6 maanden geleden lid is geworden van de JD kan zichzelf of een ander lid, mits die zich daartoe bereid verklaart, kandidaat stellen voor het Landelijk Bestuur. Het vervullen van een functie binnen het Landelijk Bestuur van de JD vergt de nodige tijd en vereist een maximale inzet. Je krijgt hier echter veel voldoening (en een enkele frustratie) voor terug. Elke functie kent zijn eigen specifieke taken, zoals hieronder is beschreven. Daarnaast vervult een LB'er ook veel algemene taken, zoals invulling geven aan het JD-beleid en het afdelingscontactpersoonschap. Het snel inspringen op de actualiteit door middel van een goede discussie binnen het LB gevolgd door een persbericht is hierbij een van de vele krenten uit de LB-pap. De

kandidaatstelling dient te gebeuren op een bij de Secretaris Organisatie verkrijgbaar formulier. Je aanmelding dient voor 1 april 1995, 17.00u binnen te zijn op het landelijk secretariaat.

VOORZITTER

De voorzitter van de JD is het gezicht van de JD. Hij/zij vertegenwoordigt het Landelijk Bestuur binnen en buiten de vereniging.

Het voorzitterschap is een van de meest veelzijdige functies binnen het Landelijk Bestuur. Tezamen met de Secretaris Politiek en de Secretaris Public Relations wordt veel gewerkt aan het geven van een gezicht aan de JD naar buiten toe. Enige retorische vaardigheid en een representatieve uitstraling is wel vereist. Daarnaast geeft de voorzitter leiding aan het LB. Organisatorische vaardigheden zijn daarom van belang. Voor vragen over de inhoud van deze functie kun je contact opnemen met Henriëtte de Vos (020-6715119)

ALGEMEEN SECRETARIS

De Algemeen Secretaris beheert het secretariaat, en is verantwoordelijk voor de secretariaatmedewerker. De AS houdt zich bezig met de ledenadministratie, het archief en de materialen. Verder onderhoudt de Algemeen Secretaris communicatie met de leden en zorgt voor vergadercontinuïteit van het landelijk bestuur. Voor informatie kun je bellen met Evert-Jan van Veen (030-910141)

SECRETARIS PUBLIC RELATIONS

De Secretaris Public Relations (SPR) verzorgt het JD-voorlichtingsbeleid. Dit houdt onder meer in het opbouwen en onderhouden van relaties met de media en het uitdenken en uitwerken van publiciteitsactiviteiten. De SPR is bovendien de voorlichter namens de vereniging naar de pers, dit in continu overleg met de Voorzitter en de SP. Verder is redactionele vaardigheid vereist voor het opstellen van de regelmatig uitgaande persberichten. Voor vragen kun je terecht bij Nadja Jungmann (071-141591).

SECRETARIS ORGANISATIE

De Secretaris Organisatie is vooral druk doende met de ALV's. Daar komen zaken als het maken van de congresbijlage, het congresboek, het regelen van lokatie, sprekers e.d. bij kijken. Daarnaast beheert de Secretaris Organisatie de Jaarplanner van de vereniging, waarmee de rondgang van LB-ers naar diverse activiteiten in het land samenhangt. Daarnaast is deze per-

soon verantwoordelijk voor de interne communicatie in de vereniging.

Heb je vragen over deze post bel dan met Wim Rampen (030-448520).

SECRETARIS SCHOLING EN VORMING

De Secretaris Scholing en Vorming draagt zorg voor het cursus- en trainingen aanbod binnen de vereniging. Het op peil houden van het trainersbestand is hiervoor heel belangrijk, alsmede het ontwikkelen van nieuwe trainingen wanneer daar behoefte aan is. De SSV zorgt verder voor de JD-Binnenhof-excursies. Verder biedt deze post je alle gelegenheid om andere LB-zaken op je te nemen, met name die in de projectsfeer liggen, als het organiseren van 'thema-dagen' etc.

Neem voor meer info contact op met Hinke Post (020-6123718).

SECRETARIS LEDENWERVING EN OPVANG

De Secretaris Ledenwerving en -opvang heeft een behoorlijke taak aan het coördineren van de ledenwerfactiviteiten van de vereniging. Daarnaast stimuleert de SLWO de opvang van nieuwe leden in de afdelingen en andere geledingen van de vereniging. Kun jij mensen enthousiasmeren voor de JD en wil jij je inzetten om dit jaar de grote klap te gaan maken (voor de 1500 leden), stel je dan kandidaat. Informeer naar meer bij Edwin Peek (020-6456126).

HOOFDREDACTEUR DEMO

Demo is het verenigingsblad van de Jonge Democraten met een onafhankelijke redactie, die wordt voorgezeten door de hoofdredacteur. Deze is dan ook geen lid van het Landelijk Bestuur. Samen met de redactie bepaalt de hoofdredacteur het beleid van Demo. Daarnaast zorgt zij/hij samen met de redactie voor de verschijning van Demo, van de selectie van te plaatsen stukken, via de lay-out tot de verzending. Wil jij meer weten over het iedere 2 maanden krijgen van een 'kind' neem dan contact op met Patrick Dersjant (070-3262054).

AANMELDING

Informatie over alle functies kun je krijgen bij bovengenoemde mensen, de andere LB-ers of bij de Secretaris Organisatie. Kandidaten dienen zich voor 1 april 1995 aan te melden op het daarvoor bestemde formulier bij de SO:

p.a. JD-secretariaat
Noordwal 10
2513 EA Den Haag.
070-3622162

LOKATIE

JEUGDHERBERG EIKELKAMP-ELST

VEENENDAALSESTRAATWEG 65
3921 EB ELST
08384-1219

ELST IN UTRECHT !!

Het betreft hier het plaatsje Elst in de provincie Utrecht en niet Elst tussen Arnhem en Nijmegen. Hoe hier te komen?

MET OPENBAAR VERVOER

Neem vanaf Utrecht CS de stoptrein naar RHENEN. Uitstappen bij station Veenendaal Centrum. Hier neem je bus 51 van Midnet en je stapt uit bij de halte 'Jeugdherberg'. Informatie over vertrektijden vindt je in het congresboek, wat je ontvangt wanneer je je bijtijds opgeeft voor het congres (zie verder).

Voor mensen uit het oosten van Nederland (Nijmegen, Arnhem) kan het makkelijker zijn om in Arnhem op de bus te stappen. Informeer bij jouw bestuur.

MET EIGEN VERVOER

Vanaf de A12 (Utrecht-Arnhem en omgekeerd) neem je de afslag Veenendaal. dan neem je de N233 richting Rhenen. Bij de afslag 'Elst-Amerongen' ga je rechtsaf. Na

LET OP!!!

DEZE KEER ZIT ER GEEN BON
IN DE CONGRESBIJLAGE
WAARMEE JE JE KUNT OPGEVEN
VOOR HET CONGRES.
DAARVOOR MOET JE HET DOOR
JOU VERSCHULDIGDE BEDRAG
OVERMAKEN OP

GIRO 701386

T.N.V. JONGE DEMOCRATEN,
PER ADRES NOORDWAL 10,
2513 EA DEN HAAG.

ZIE VOOR DE BIJZONDERHEDEN
OMTRENT DE AANMELDING
ONDER HET KOPJE
'AANMELDING EN KOSTEN'
OP DE VOLGENDE PAGINA.

ca. 2 kilometer ligt de Herberg aan de rechterkant. Deze ligt tussen de bomen dus rij rustig en let goed op de posters en vlaggen van de JD.

AANMELDING EN KOSTEN

In verband met een aantal ontwikkelingen zal de prijs van het congres iets hoger zijn dan je gewend bent. Zo is de jeugdherberg in prijs gestegen. Daarnaast zal de OV-jaarkaart voor studenten niet meer in de huidige vorm aanwezig zijn. Dientengevolge zullen reiskostenvergoedingen uitgekeerd moeten worden aan mensen die niet gratis kunnen reizen in het weekend. Om zoveel mogelijk de reiskosten te kunnen vergoeden zal daarom van iedereen een solidariteits-vergoeding van fl.2,50 op de congresprijs gevraagd worden. Dit alles leidt ertoe dat de prijs voor twee dagen, een overnachting, een diner, ontbijt en lunch, plus de nodige koffie en thee en een fantastisch weekend neerkomt op fl.42,50 per persoon. Echter, voor degene die zich opgeven voor 4 november hebben wij een korting van fl.5,- vastgesteld. Het congres kost je dan nog slechts fl.37,50. Hieronder staan de voorwaarden. Degene die slechts een dag komen en niet overnachten, betalen fl.26,50, respectievelijk fl.21,50 wanneer zij zich voor 7 april aanmelden.

Aanmelden geschiedt deze keer niet via de bekende bon, maar door overmaking van het door jou verschuldigde bedrag van fl.37,50 resp. fl.21,50 naar de rekening van de JD, postbanknr. 701386 t.a.v. Jonge Democraten te Den Haag onder vermelding van "ALV 25" en welke dag(en) je komt. Het bedrag dient uiterlijk 7 april op onze rekening te zijn bijgeschreven (let op de verwerkingstijd van de banken). Je ontvangt dan automatisch het congresboek. Dit valt dan 15 april in je brievenbus. Opgeve na deze datum is nog slechts mogelijk tot 15 april, wanneer je het congresboek voor het congres wilt ontvangen. Een belletje naar het secretariaat is hiervoor voldoende (070-3622162). Je krijgt dan het congresboek thuisgestuurd, maar je bent wel de volledige prijs van fl.42,50 verschuldigd aan de congres-deur. Dit laatste geldt uiteraard ook voor laatbeslissers, die zich bij de deur melden.

ETEN

Zoals gewoonlijk worden er maaltijden aangeboden op zaterdagavond (diner), zondagochtend (ontbijt) en zondagmiddag (ontbijt/lunch). Al deze maaltijden zullen vegetarisch zijn. Voor de carnivoren onder ons bestaat er echter een mogelijkheid om toch een lapje vlees te bemachtigen tijdens het diner. Dit zal een biologisch dynamisch stukje vlees zijn. De meerkosten (fl.2,50) zullen door de vleeseters zelf dienen te worden betaald. Dit doe je door het

extra verschuldigde bedrag op te tellen bij de congresvergoeding die voor jou geldt. Vermeldt op je overschrijvings-formulier wel even het woord "vlees". Uiteraard geldt nog steeds dat het totale bedrag voor 7 april op onze rekening moet zijn bijgeschreven. In de matrix in het kader staat

BETALING	Voor 7 april		Na 7 april	
	Zonder vlees	Met vlees	Zonder vlees	Met vlees
1 DAG	21,50	24,00	26,50	n.v.t.
2 DAGEN	37,50	40,00	42,50	n.v.t.

nog even overzichtelijk weergegeven wat je moet betalen.

REISKOSTENVERGOEDING

Het is mogelijk om een (gedeelte van) de gemaakte reiskosten vergoed te krijgen. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden. Je dient je treinkaartje te bewaren en op te sturen naar het secretariaat, samen met een ingevuld declaratieformulier wat aldaar en op het congres beschikbaar is. Er wordt nooit meer vergoed dan de prijs van de reisafstand op basis van een jongeren- of rail-actiefkaart (dus kaartje met 40% korting) en tweede klas, tenzij de declaratiepot anderzins mogelijk maakt.

SLAPEN

De jeugdherberg heeft grotere en kleinere slaapzalen. Er zullen enkele kamers gereserveerd worden voor 'dames' en 'vroegslapers'. Vergeet ook vooral niet je slaapzak mee te nemen. Als het niet anders kan bestaat de mogelijkheid bij de jeugdherberg een lakenpakket te huren. De kosten (ca. fl.7,-) zul je zelf moeten voldoen.

VERGEET NIET JE SLAAPZAK EN KUSSENSLOOP MEE TE BRENGEN

TERMIJNEN

Nog even een overzicht van termijnen waarin alle gegevens etc. binnen moeten zijn:

1 April 1995, 17.00u: deadline kandidaatsstelling LB.

7 April 1995, 17.00u: deadline indiening amendementen en moties op de congresvoorstellingen, de organimo's, de politieke moties (sluitingsdatum publicatie in het congresboek) en deadline inschrijving congres via postgiro, met korting op de congresprijs.

15 April 1995, 17.00u: deadline telefonische opgave congres, die recht geeft op

toesturen congresboek.

20 April 1995, 13.00u: deadline APM's, die nog worden vermenigvuldigd door het LB.

22 April 1995, 12.00u: deadline APM's, zelf vermenigvuldigen en indienen op congres bij het LB.

TOT SLOT

Hierna volgen de voorstellen die op het congres behandeld worden. Bestudeer ze goed.

Mochten er na het lezen van deze congresbijlage nog vragen zijn bel dan: Wim Rampen (SO) 030-448520. Je kunt natuurlijk ook altijd het landelijk secretariaat bellen (070-3622162). Jaco van der Schoor, onze secretariaatsmedewerker, zal je welwillend te woord staan.

OPROEP

Constaterende:

Dat het huidige politiek programma en aantal hiaten kent;
Dat op het vorige congres alle politiek moties en actueel politieke moties zijn behandeld en we dit congres dus met een schone lei beginnen

Vorst overwegende:

Dat het niet zo kan zijn dat de JD over een aantal belangrijke onderwerpen een mening ontbeert
Dat JD-ers over het algemeen creatieve mensen zijn

Roept op:

Tot het uiten van deze creativiteit middels het indienen van diverse politieke moties, die wat toevoegen aan het politiek programma van de Jonge Democraten.

En gaat over tot de orde van de dag.

CONGRESVOORSTELLEN: WIJZIGINGSVOORSTELLEN Huishoudelijk Reglement

Indieners: CPZ en Ido van der Meulen
Woordvoerder: Christiaan Bonebakker

Artikel 12 lid 2:

Naast de onder lid 1 genoemde moties kunnen moties ook worden ingediend die geen betrekking hebben op een congresvoorstel. Deze moties mogen een toelichting bevatten; de totale lengte mag maximaal 200 woorden zijn:

- Organisatorische Motie (Organimo); dit is een voorstel aan de A.L.V. inzake organisatorische aangelegenheden, die geen betrekking hebben op een verandering van Statuten of Huishoudelijk Reglement.
- Politieke Moties (PM); dit is een voorstel aan de A.L.V. tot het doen van een of enkele samenhangende uitspraken met betrekking tot een politiek onderwerp.
- Actueel Politieke Moties (APM); dit is een voorstel aan de A.L.V. tot het doen van een of enkele samenhangende uitspraken met betrekking tot een actueel onderwerp.

VOORSTEL I

Artikel 12 lid 2, toevoegen aan punt b) na "onderwerp.": "Deze uitspraken moeten een dusdanig samenhangend geheel vormen, dat uitsplitsing in meerdere PM's niet mogelijk is."

VOORSTEL II

Artikel 12 lid 2, toevoegen aan punt c) na "onderwerp.": "Deze uitspraken moeten een dusdanig samenhangend geheel vormen, dat uitsplitsing in meerdere APM's niet mogelijk is."

VOORSTEL III

Artikel 12 lid 2, toevoegen aan punt c) na "onderwerp.": "een motie wordt als actueel aangemerkt, indien zij op een volgende A.L.V. naar verwachting achterhaald is."

Artikel 12 lid 3d:

d) Het LB bepaalt of moties en amendementen aan de criteria voldoen, genoemd onder lid 1 en 2.

VOORSTEL IV

Artikel 12 lid 3d vervangen door:

"Het LB bepaalt of moties en amendementen voldoen aan de criteria, genoemd onder lid 1 en 2. Moties en amendementen die niet aan deze criteria voldoen, worden niet in het congresboek opgenomen."

LEDENWERVEN MOET!!!

Op ALV 24 hebben de Jonge Democraten zich verplicht om te streven naar

1500 betalende leden in 1995

Om dit streven te halen moet er uiteraard wel campagne gevoerd worden. Wil jij in je afdeling een campagne opzetten en heb je daarbij hulp nodig, bel dan gerust met Edwin Peek (020-6456126), de secretaris ledenwerving en ledenopvang van het landelijk bestuur.

Let wel: meer betalende leden in je afdeling betekent **MEER GELD** voor je afdeling. en waarborgt continuïteit in de vereniging.

Ga dus ledenwerven, want het moet!!!

CONGRESREGLEMENT

1. ALGEMEEN

1.1. Wanneer er in dit reglement geschreven wordt over congresvoorstellen, dan worden daar de Resoluties, Statuten, voorstellen voor nieuwe reglementen, wijziging van bestaande reglementen, het Beleidsplan en de Begroting genoemd (HR art 11). Deze voorstellen worden gepubliceerd in de congresbijlage van Demo en zijn amendeerbaar.

1.2. Naast moties en amendementen op deze congresvoorstellen kent de JD Politieke Moties (PM), Actueel Politieke Moties (APM), Organisatorische Moties (Organimo's) (HR art 12) en Moties van Orde.

1.3 De vergadering begint met de benoeming van de congresvoorzitters, stemcommissie en notulencommissie. Deze worden voorgedragen door het L.B. en benoemd door de A.L.V.

1.4 Over niet op de agenda geplaatste onderwerpen kunnen in principe geen besluiten worden genomen.

1.5 de Secretaris Organisatie is belast met de algehele organisatie van het congres.

1.6 de Secretaris Organisatie is belast met de zorg voor de congrescommissies en ziet toe op de goede uitvoering van de taken.

1.7 de fungerend congresvoorzitter ziet toe op een orderlijk verloop van de vergadering.

1.8 De fungerend congresvoorzitter kan van de vooraf vastgestelde agenda afwijken wanneer de vergadering daarin toestemt.

2. MANIER VAN BEHANDELEN

2.1 congresvoorstellen

-indieners van het congresvoorstel geeft toelichting

-bij een organimo mag het L.B. reageren indien het L.B. niet de indiener is

-bij resoluties: iedereen krijgt de mogelijkheid te spreken over de Resolutie, zonder sprekerslijst, maar met beperkte spreektijd

-behandeling van moties en amendementen volgens 2.2

-indieners van het congresvoorstel mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel

-iedereen mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel, met behulp van de sprekerslijst

-indieners van het congresvoorstel krijgt het laatste woord

Bij behandeling van Resoluties is het toegestaan korte, informatieve vragen vanuit de zaal aan een spreker te stellen.

2.2 moties en amendementen op congresvoorstellen

-indiener van de motie of het amendement geeft toelichting

-indiener van het congresvoorstel geeft reactie

-iedereen mag spreken over de motie of het amendement, met behulp van een sprekerslijst

-indiener van de motie of het amendement krijgt het laatste woord

Neemt de indiener van het congresvoorstel een motie of amendement over, dan dient hij/zij dit besluit kort toe te lichten en is de motie of het amendement aangenomen, mits geen der andere aanwezige leden behandeling wenst.

Amendementen die op hetzelfde betrekking hebben worden geclusterd (tegelijk) behandeld, met behulp van een sprekerslijst. Het meest verstrekkende amendement wordt als eerste in stemming gebracht.

2.3 andere moties

-indiener van de motie geeft toelichting

-iedereen mag spreken over de motie, met behulp van een sprekerslijst

-indiener van de motie krijgt het laatste woord

Dit geldt niet voor Moties van Orde (3.2). Bij een Organimo mag het L.B. reageren indien zij niet de indiener is.

2.4 algemeen

a) Op een sprekerslijst kan worden ingeschreven zodra de indiener van een congresvoorstel, motie of amendement begint met zijn/haar toelichting. De sprekerslijst wordt gesloten na deze toelichting, behalve bij moties en amendementen op congresvoorstellen (2.2); dan wordt de lijst gesloten na de reactie van de indiener van het congresvoorstel. de sprekers komen aan de beurt volgens de volgorde op de lijst.

b) De fungerend congresvoorzitter bepaalt de spreektijd per spreker.

3. VERGADERORDE

3.1 De fungerend congresvoorzitter kan de vergadering maximaal 15 minuten schorsen om de orde te herstellen. Wanneer daarna nogmaals de orde wordt verstoord, wordt de vergadering, na overleg met het L.B., gesloten.

3.2a Wanneer een lid een Motie van Orde indient, wordt dit voorstel onmiddellijk in behandeling genomen. Over deze voorstellen wordt niet gediscussieerd, ze worden meteen in stemming gebracht.

3.2b De fungerend congresvoorzitter kan alleen Moties van Orde buiten de orde verklaren, wanneer deze voorstellen niet over de vergaderorde handelen, dan wel in strijd zijn met de statuten, conform art 15 lid 3 HR.

3.2c De fungerend congresvoorzitter kan Moties van Orde overnemen. Er wordt dan niet over gestemd, tenzij een lid vraagt om stemming.

4. STEMMING

4.1a Alle besluiten op de A.L.V. worden genomen met volstrekte meerderheid van de geldige stemmen, tenzij de Statuten of het Huishoudelijk Reglement een gekwalificeerde meerderheid eisen.

4.1b Onder geldig uitgebrachte stemmen in geval van zaken wordt verstaan de voor- en tegenstemmen.

4.2 Stemmen over zaken geschiedt door het opsteken van de stemkaart. Stemmen over personen geschiedt schriftelijk.

4.3 Wanneer het verschil in stemmen (voor of tegen) minder is dan 5, dan wordt opnieuw gestemd. Is het verschil nog steeds

zo klein, dan wordt schriftelijk gestemd.

4.4 Wanneer de stemmen staken en er is voldaan aan artikel 4.3 dan is het voorstel verworpen.

4.5 Per voorstel kan slechts eenmaal om herstemming worden gevraagd.

5. SLOTBEPALINGEN

5.1 De fungerend congresvoorzitter kan, op verzoek van de vergadering, afwijken van de bij dit reglement gestelde regels.

5.2 In gevallen waarin dit reglement niet voorziet in de orde van de A.L.V. beslissen de congresvoorzitters.

PROGRAMMA ALV 25: 22 EN 23 APRIL 1995

Zaterdag 22 April

- 1030u Opening Congressecretariaat
- 1100u Voorbereidingswerkgroepen Onderwijs en Drugsbeleid
- 1145u Opening Congres (installatie congrescommissies)
- 1200u Openings toespraak
- 1300u Verkiezing LB-posten
- 1400u Pauze (lunch zelf meebrengen)
- 1445u Uitslag verkiezingen
- 1500u Politieke Moties Hoger Onderwijs
- 1615u Politieke Moties Drugsbeleid
- 1730u Vragenronde Landelijk Bestuur
- 1800u Borrel
- 1830u Diner
- 2000u Toespraak Voorzitter JD/ afscheid LB-ers
- 2100u Theatersport (o.v.b)
- 2230u Feest

Zondag 23 April

- 0800u Reveille
- 0830u Ontbijt
- 0915u HR-wijzigingen/Organimo's
- 0945u Presentatie Jaarverslagen en Jaarrekening
- 1015u (Actueel) Politieke Moties
- 1145u Workshops
  - Mensenrechten
  - Persberichten maken
  - e.a.
- 1300u Lunch
- 1400u Politieke Moties
- 1600u Slottoespraak
- 1700u Sluiting

PROJECTSUBSIDIES

-Organisatie en Financiën in de afdeling-

Heb je de kaderdag gemist, bel dan direct het secretariaat en vraag deze brochure aan, want zonder kun je echt niet meer.

Bel snel: 070-3622162.

Regels voor declaraties

Den Haag - Aangezien ik de laatste tijd steeds vaker declaraties ontvang in de vorm van een weliswaar erg interessante, maar voor de boekhouding weining bruikbare brief, zou ik graag nog een keer de aandacht van de vereniging willen vragen voor de regels die al veel langer bestaan voor declaraties.

Aangezien in de boekhouding bedragen voor 1994 en 1995 apart verwerkt moeten worden, voor elke post bekend moet zijn waarvoor dit geld is uitgegeven, en ik voor werkgroepen en internationaal werk de paraaf van resp. de secretaris politiek en de internationaal secretaris nodig heb, kan ik weinig met een declaratie waar in één brief reiskosten voor een ALV, en kosten voor werkgroep X en internationale excursie Y worden gedeclareerd, waar bovendien de kosten in zowel 1994 en 1995 vallen. Dit betekent namelijk dat ik zelf zes declara-

tieformulieren moet invullen. Daarom wil ik iedereen vriendelijk te verzoeken om declaraties zoveel mogelijk op declaratieformulieren in te leveren (deze zijn te bestellen via onze secretariaatsmedewerker). Tevens moet per soort declaratie (werkgroep, internationaal of reiskosten) een apart formulier worden gebruikt. Ook een beschrijving waar de kosten voor zijn gemaakt, en de bijbehorende bonnen zijn zeer gewenst. Ten slotte is van belang dat declaraties in principe tot uiterlijk tot de tiende van de volgende maand kunnen worden ingediend.

Als iedereen zich aan deze regels houdt ben ik nooit gedwongen declaraties terug te sturen, en bespaart mij dit een hoop werk. Van mijn kant kan ik dan beloven declaraties zo snel als mogelijk uit te keren (Xander Mol, Landelijk Penningmeester)

11 maart:

To legalize or not to legalize

Amsterdam - Op 11 maart vindt in Amsterdam een forumdiscussie over 'legalisatie van drugs' plaats. Boris Dittrich (D66 Tweede Kamer) en Wim van de Camp (CDA Tweede Kamer) zullen in discussie gaan met de speciaal uit Polen aangereide Prof. Koza-kiewicz (voormalig Pools parlementsvoorzitter, nu schrijver/columnist). Het voorzitterschap is in handen van Marten Hoekstra, directeur van de Nederlandse Vereniging van Instellingen voor Verslavingszorg (NeVIV). Dit

forum is georganiseerd door de Polen-Litouwen commissie van de JD in het kader van het uitwisselingsprogramma met onze zusterorganisaties in deze twee landen. Naast (hopelijk veel) JD'ers zullen ook Poolse en Litouwse jongeren aanwezig zijn. Dit is dus je kans, om kennis te maken. Het forum vindt plaats in de Jeugdherberg Vondelpark, Zandpad 5 in Amsterdam en begint om 20.00 uur. Voor meer informatie kun je terecht bij Eddy (030-522213). (PDe)

6 april 1995

Debatwedstrijd in Twente

Enschede - Zin om je binnenkort eens verbaal uit te leven? Of heb je de sterke drang om eens iemand compleet 'af te maken', dan moet je zeker 6 april naar Enschede afreizen. Op die dag organiseert de JD-Twente 's avonds een debatwedstrijd.

Je kunt je opgeven bij Gerrit-Wim Gerritsen (053-895057) of Roosmarijn Peet (053-341703), maar misschien ben jij ook wel één van de gelukkigen die binnenkort persoonlijk uitgenodigd zal worden. Wil je dat niet afwachten, bel snel!

13 maart:

Forum in Rotterdam

Rotterdam - Op 13 maart organiseert de afdeling Rotterdam een forum over het onderwerp Justitie. Daarbij zal onder andere gediscussieerd worden over het omstreden voorstel van staatssecretaris Schmitz om vreemdelingen die langer dan zes jaar illegaal in Nederland zijn, een verblijfsvergunning te geven. Aan het forum zullen deelnemen Mr. B.O. Dittrich (D66), dhr F.J. van der Heijden (CDA), drs. F.W. Weisglas (VVD) en mr. Th. Holterman (Erasmus Universiteit). Het forum staat onder de leiding van Prof. Dr. R.J. In't Veld (PvdA). Het vindt plaats in Pro Rege, aan de Oudedijk 113 te Rotterdam (dit is te bereiken met tramlijnen 7 en 9). Aanvangstijd is 20.15, de zaal is om 20.00 open. Voor meer informatie kun je terecht bij Mirko Mensink (010-4124498).

Ontwikkelingen rond projectsubsidies

Politieke jongerenorganisaties maken zich zorgen over hun toekomst. Niet lang geleden is een Welzijnsnota verschenen met daarin weinig vrolijk nieuws. In het uitgestippelde beleid was het onmogelijk een positie te vinden voor politieke jongerenorganisaties. Zelfs na goed lezen is het vruchteloos zoeken naar activiteiten die zowel aansluiten bij doelstellingen van jongerenorganisaties als bij de doelstellingen van het Welzijnsbeleid. Dit leidt tot de vreemde situatie dat van jongerenorganisaties verwacht wordt, op straffe van het niet toekennen van projectsubsidies, dat zij activiteiten ontplooiën die het Welzijnsbeleid ondersteunen, zonder dat hierbij de vraag gesteld wordt of dit overeenstemt met hun aard of doelstelling. Hierdoor schetst de nota een zeer afhankelijke, onvrije, maar ook onzekere toekomst voor de jongerenorganisaties. Steeds meer mensen be kroop

daardoor de gedachte dat politieke jongerenorganisaties minder goed passen binnen het Welzijnsbeleid. Mede dankzij een intensieve lobby vanuit de jongerenorganisaties raakten de politieke partijen overtuigd van de moeilijke positie van politieke jongerenorganisaties binnen het Welzijnsbeleid. Het voorstel werd gedaan om te kijken naar mogelijkheden binnen het Ministerie van Binnenlandse Zaken. terps-tra heeft beloofd zich hiervoor in te zetten.

Zeer interessant in dit kader is het rapport van de 'Commissie Subsidiering Politieke Partijen'. De commissie erkent onduidelijk het bestaansrecht van onafhankelijke politieke jongerenorganisaties, omdat 'zij een zelfstandige bijdrage leveren aan het functioneren van de parlementaire democratie'. De commissie moet echter niet gezien worden als 'suikeroom', want er wordt ook geadviseerd om wat betreft

de subsidiëring niet te ruimhartig te zijn, en voldoende prikkels te ontwerpen voor vernieuwing en verbetering. Dit laatste riekt alweer naar een vorm van projectsubsidiëring.

Samengevat denk ik dat het voorstel van de commissie betere perspectieven biedt dan het Welzijnsbeleid, omdat de commissie onduidelijk het nut van onafhankelijke politieke jongerenorganisaties onderschrijft. Een probleem is vooralsnog dat het Kabinet nog geen definitief standpunt heeft ingenomen over dit onderwerp. Momenteel wordt op het Ministerie van Binnenlandse Zaken de laatste hand gelegd aan een nota over dit onderwerp. Het spreekt vanzelf dat de uitkomsten hiervan van het grootste belang zijn voor de toekomst van politieke jongerenorganisaties. (Rob Verhofstad)
De auteur loopt op dit moment stage bij het Instituut voor Publiek en Politiek IPP

7 april 1995:

Volleybaltoernooi in Nijmegen

Nijmegen - Het is eindelijk weer zover, de JD Nijmegen organiseert wederom een volleybaltoernooi. En wel op vrijdag 7 april van 20.00 uur tot 22.00 uur, waarbij je natuurlijk al eerder in de zaal terecht kunt om in te spelen en je tactiek te bespreken. Het toernooi zal plaatsvinden in het Elshofcollege in Nijmegen (Een routebeschrijving krijg je direct na inschrijving toegestuurd).

Voor de kosten hoeft je het niet te laten: slechts Fl 25,- per team. Dit kun je overmaken op Giro-rekening 3451816 t.n.v. JD Nijmegen onder vermelding van Volleybaltoernooi, of anders

contant op 7 april voor het startsein.

Vorig jaar won het team Nijmegen-1 in een spannende finale van D66-Nijmegen, maar wie gaat er dit jaar met de wisselbeker naar huis? Er is plaats voor slechts 6 teams, dus geef je snel op bij Edith Plomp (080-224621, vanaf medio maart 080-222139), dit kan tot 31 maart!

Voor de liefhebbers is er de mogelijkheid om kwart over vijf bij de Nijmeegse Mensa met zijn allen te gaan eten: een goede basis voor al die inspanning die volgen zal...

(Inge Hagens,

JD JAARBOEK 1994!

Op de kaderdag van 5 maart is/ wordt het JD-jaarboek over 1994 geïntroduceerd. Voor een lage prijs (ongeveer tien gulden) wordt jij eigenaar van *het* overzicht van het vorige JD-jaar. Enquêtes van de afdelingen en van de werkgroepen, een bijdrage van twee D66-kamerleden, een voorwoord van D66-er Nypels (ALV23), beschrijvingen activiteiten (Iustriumcongres, Duurzame Democratie Dag), een overzicht van de behaalde pers, de songtekst van het JD-spotje, veel foto's enz.

Vanaf 6 maart is het JD-jaarboek verkrijgbaar op het secretariaat. Het uitkomen van een jaarboek over 1995 in 1996 hangt af van het aantal bestellingen van dit jaar Bel onze medewerker Jaco (070-3622162) en je krijgt een exemplaar met een acceptgiro toegestuurd.

Hierbij ook een verzoek aan diegene die zich op het afgelopen congres voor het jaarboek hadden ingeschreven. A.u.b. opnieuw bestellen, de lijst is zoekgeraakt !

Nuis gooit er weer eens een commissietje tegenaan

Utrecht - Ze hadden nog *nét* geen terrasje nagebouwd, maar er werd wel veelvuldig naar gerefereerd: de terrasjestoernee van Nuis in 1993. Toen leek hij zo van goede wil, en luisterde hij naar alle studenten met wie hij sprak. En nu? Nu bezuinigt hij, samen met minister Ritzen, naar hartelust op het Hoger Onderwijs. Gelukkig bleek hij nog wel bereid de discussie aan te gaan, en dus huurde het Landelijk Bestuur van de JD op 7 februari j.l. een zaaltje af in Utrecht.

De avond begon een beetje mat. De zaal was half gevuld, en Nuis werd door discussieleider Ruud van den Brink ondervraagd over zijn eigen studententijd. Die goeie oude tijd, toen je je nog niet het lep-lazarus hoefde te werken en er nog geen studiepunten bestonden, laat staan een prestatiebeurs. Ontspannen babbelde Nuis over die mooie periode, die de huidige studenten niet gegund is.

Spannender werd het toen na een half uur de zaal volstromde met LSVB'ers en aanverwanten, onder wie LSVB-voorzitter Kysia Hekster, die juist van een acievergadering kwamen. Het was inmiddels tijd geworden om vragen te stellen. De discussie spitste zich toe op studieduurdifferentiëring, het paradepaardje van Nuis.

Nuis wil graag bezuinigen vanuit een visie, probeerde hij duidelijk te maken. Er zijn moeilijke en makkelijkere studies, dus waarom zou je de studieduur daar niet op

afstemmen? Al snel kwam echter de aap uit de mouw: door die studieduurdifferentiëring moet de gemiddelde studielengte bekort worden tot drie en een half jaar. De zaal vondt het allemaal maar niks. Je kunt nooit objectief vaststellen, welke studies moeilijk en makkelijk zijn, zo vond vrijwel iedereen. Wat voor de een moeilijk is, is voor de ander juist heel makkelijk. Nuis zag dat anders, en dacht er met een commissietje en een onderzoekje wel uit te kunnen komen. Elke studie zijn eigen lengte, prachtig vond hij het.

'Maar wat nu als uit dat onderzoek blijkt dat de studies gemiddeld helemaal geen half jaar korter kunnen worden?', zo wilde JD'er Mariska Petrignani weten. 'Ja, dat zou heel vervelend zijn', zo moest Nuis toegeven. Het geld moet immers toch op tafel komen, waarmee de zogenaamde visie wel erg ongeloofwaardig werd. Geld is ondanks alle mooie woorden blijkbaar toch het enige principe dat telt.

De presentatie van Nuis is sinds 1993 nauwelijks veranderd: Nuis is nog altijd een sympathieke vent en wekt, in tegenstelling tot minister Ritzen, de indruk het beste met de studenten voor te hebben. Inhoudelijk is het verschil tussen het toenmalige terrasjesbezoekende Kamerlid en de huidige Staatssecretaris echter zeer groot, zo bleek deze avond eens te meer.

(CB)

(Foto: Milko Vernooy)

DI MOMPELS

Mirjam van Dijk reageert op al het gedoe rond de evacuatie van de Betuwe:

'Ik vergelijk het altijd maar met een JD-weekend. Met z'n allen op een grote slaapzaal, hartstikke gezellig toch?'

Remko Oijen:

'Mijn computer is dislectisch'

Projecten: onderwijs en drugsbeleid

Den Haag - Zoals inmiddels bekend heeft het ministerie van VWS nieuwe subsidieregels vastgesteld voor de politieke jongerenorganisaties.

Een belangrijk onderdeel daarvan is dat ze projecten moeten indienen om in aanmerking te komen voor subsidie.

Het landelijk bestuur is daar al begin 1994 mee aan de slag gegaan. Een aantal projecten daarvan is inmiddels opgestart.

Onderwijs

Zoals jullie in de vorige Demo hebben kunnen lezen is er een projectgroep onderwijs opgericht. Deze heeft tot doel om een discussie binnen de vereniging te doen losbarsten over het onderwijs. Niet alleen hoger onderwijs, maar ook het middelbaar beroepsonderwijs en het middelbaar onderwijs dienen in de discussie mee te worden genomen. Het is belangrijk om hier als jongerenorganisatie een goed gefundeerde mening over te hebben. Onderwijs is immers bepalend voor het toekomstperspectief van jongeren. Het onderwerp past dan ook uitstekend in het beleidsplan voor 1995. Daarin heeft de ALV immers vastgesteld dat de Jonge Democraten activiteiten gaan organiseren over hoe jongeren hun toekomst zien en hoe zij deze zouden willen inrichten.

De projectgroep heeft daarom een aantal prikkelende stellingen over het onderwijs opgesteld. De di-

verse afdelingen zijn of worden benaderd om een discussie-avond te organiseren waarop dit thema ter sprake komt.

Op het aanstaande congres, wat in deze Demo is aangekondigd vindt ook een debat plaats over onderwijs aan de hand van een aantal politieke moties die door de projectgroep aan de hand van de discussies in de afdelingen worden opgesteld.

Wil jij dan ook alvast je invloed uitoefenen op de inhoud van deze politieke moties, informeer dan bij jouw bestuur wanneer er zo'n avond in jouw afdeling plaatsvindt. Zit jij in een bestuur, en denk je nu: "dat wil ik ook in mijn afdeling", neem dan snel contact op met de projectcoördinator Ido van der Meulen: 030-511753.

Drugsbeleid

Een ander project zoals dat in het kader van de projectsubsidies is ingediend. Dit project heeft een wat langere looptijd. Ook hiervoor is een projectgroep ingesteld. Zij zijn druk bezig met het voorbereiden van een grote thema-avond, en wel op 23 mei (zet alvast in je agenda, de opzet is groots).

Maar het project heeft meer om het lijf. Petter van Raalte bereid een aantal politieke moties voor voor het aanstaande congres. Een ding daarvan is zeker: ze nodigen uit tot een goede, fundamentele discussie. Dus kom naar het congres om jouw mening te laten gelden.

Maar dat was het nog niet. De projectgroep is ook bezig met het opzetten van een netwerk van organisaties en instanties die zich met drugs-verslaving bezighouden. Deze bevinden zich in het hele land. Zo wordt het afdelingen mogelijk gemaakt om het komende jaar bezoeken te brengen aan afkick-centra, consultatiebureau's voor alcohol en drugs en wat dies meer zij. Het wordt ook mogelijk om iemand uit te nodigen om op een politiek cafe langs te komen. Laat deze kans niet lopen en neem contact op met Nadja Jungmann (071-141591), zodat ook jouw afdeling meedoet. Heb je vragen over hoe je de kosten van dergelijke projecten bij het landelijk bestuur moet declareren, want dat kan, neem dan contact op met Xander Mol (010-4047275) of Wim Rampen (030-448520). (Wim Rampen)

Commissie Hoger Onderwijs

Den Haag - Zoals ook al in de vorige Demo stond vermeld, is de commissie hoger onderwijs een stapel moties voor het congres aan het schrijven. Onderwerpen die daarbij aan bod komen zijn o.a. aansluiting van voortgezet onderwijs op hoger onderwijs, alternatieve stelsels en uitgangspunten voor het hoger onderwijs (bijvoorbeeld toegankelijkheid en studeerbaarheid). De geschreven moties dienen als alternatief voor de uitgevallen resolutie.

Het zou leuk zijn als de afdelingen deze Commissie uit zouden nodigen om zodoende in de 'hele' JD discussie over het hoger onderwijs te krijgen. Bovendien levert een activiteit over het hoger onderwijs, de afdeling geld op (het betreft namelijk een landelijk project).

Aarzel dus niet en bel snel naar Ido van der Meulen (030) 511753.

21 Maart:

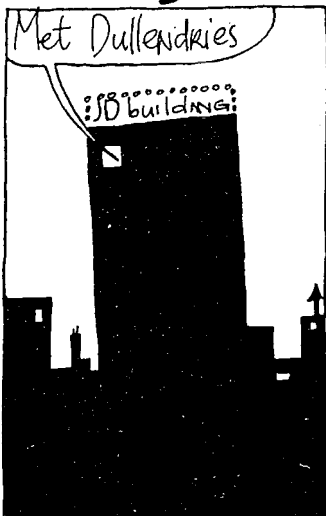
Met de JD naar het Binnenhof

Den Haag - Wil je de Eerste en de Tweede Kamer wel eens van binnen zien? Een fractievergadering van D66 bij wonen? Thee drinken met enkele Eerst-Kamerleden? Kortom: wil je Neêrlands politiek wel eens voelen kloppen?

De JD geeft je hiertoe de kans, en

wel tijdens de binnenhofexcursie die zal plaatsvinden op 21 maart. Als je zin hebt om mee te gaan - en welke vrijzinnig-democraat heeft dat nou niet? - geef je dan als een speer op bij de secretaris Scholing en Vorming, Hinke Post (020-6123718) of op het secretariaat (070-3622162).

DIRK DULLENDRIES ★

5 tot 11 mei 1995

Internationaal Seminar in Frankrijk

Van 5 tot 11 mei organiseert een aantal Franse, Duitse en Nederlandse politieke jongerenorganisaties een seminar met als thema 'De jeugd en de geschiedenis'. Het initiatief hiertoe is uitgegaan van een Duits-Franse organisatie, het DFJW, dat ook de nodige financiële middelen ter beschikking stelt.

Het DFJW (Deutsch-Französisches Jugendwerk/Office Franco-Allemand pour la Jeunesse) is een organisatie die na de oorlog is opgericht op initiatief van Adenauer en De Gaulle om samenwerking en begrip tussen Duitse en Franse jongeren te bevorderen. Sinds jaar en dag profiteren honderdduizenden Duitse en Franse jongeren van door het DFJW georganiseerde uitwisselingsprogramma's en taalcursussen. Een poos geleden besloten de Duitse en Franse politieke jongerenorganisaties (die deelnemen in deze vriendschaporganisatie) een derde EU-land uit te nodigen om mee te doen aan een gezamenlijk op touw te zetten seminar. De keuze viel op Nederland.

Binnen het thema 'De jeugd en de geschiedenis' wordt vooral gekeken naar de verwerking van de Tweede Wereldoorlog en naar de huidige en toekomstige samenwerking in de Europese Unie. Daarnaast is er veel aandacht voor de Franse presidentsverkiezingen, die tijdens het seminar (dat plaatsvindt in Parijs en

Normandië) gehouden worden. De sprekerslijst is nog niet precies bekend, maar zeer waarschijnlijk zullen we een keur aan interessante gasten uit politiek, wetenschap en diplomatie mogen begroeten.

Het seminar telt uit ieder deelnemend land twee organisatoren. Namens Nederland bezoeken Michel de Visser (JOVD) en Ran van Reedt Dortland (JD) de voorbereidende vergaderingen. Behalve de twee organisatoren mogen nog acht Nederlanders aan het seminar deelnemen, bij voorkeur van het CDJA, de Jonge Socialisten, de JOVD en de Jonge Democraten ieder twee deelnemers. De kosten van dit alles (zes dagen, inclusief reiskosten, verblijfskosten en maaltijden) bedragen tussen de f. 150,- en f. 200,-. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij redelijk Duits en/of Frans spreken; een Duits-Franse tolk is aanwezig. Engels spreekt men niet! De Nederlandse organisatoren spannen zich nog in om de Fransen en de Duitsers over te halen ook het Nederlands als voertaal van de bijeenkomst in te voeren, maar de kans dat dat lukt is niet erg groot.

Heb je belangstelling? Meld dat even bij Ran van Reedt Dortland (071-768851). Na de derde voorbereidende vergadering op 1 april in Den Haag zullen belangstellenden de kans krijgen om met de organisatoren te spreken. (Ran van Reedt Dortland)

Polen-Litouwen-reis

Er zijn nog plaatsen vrij voor de Polen-Litouwen-reis van 21 tot 30 april. De reis bestaat uit twee delen. Een deel in Warszaw en een deel in Vilnius. In beide steden hebben we een algemeen politiek programma, zoals het bekijken van het parlement en de culturele highlights. Daarnaast gaan we het ook hebben over drugsproblematiek. In Oost-europa gaat het dan voornamelijk over de drugshandel en de criminaliteit die daar mee samengaat. Wil je mee, geef je dan op bij Eddie Orlowski (030-522213).

Friesland leeft !

Leeuwarden - Nadat de afdelingen Drachten en Leeuwarden begin 1994 in een permanent lijkende winterslaap waren gevallen, is er nu weer wat te beleven in Friesland. Het eerste witte vlekteam en de nodige Beerenburg heeft zijn werk gedaan, en dat heeft geleid tot de samenvoeging van de twee afdelingen tot één afdeling Friesland. Er zijn al enthousiaste leden geworven, en er is al een interim bestuur aangesteld. Ook hebben de Friezen weer een ledenbladje genaamd het 'Pompeblêdje'. Om dit te vieren is er op 23 maart a.s. een oprichtings AAV. Er zal een JD en D66-spreker aanwezig zijn. Alles begint om 19.30 uur in café 'De Vrouwenpoort' op de Nieuwstad 1 te Leeuwarden. Komt allen! (Edwin Peek)

WERELDSE ZAKEN

Droog

Ik beschouw mezelf niet als een opgewonden standje. Nog sta ik op mijn kop bij het minste of geringste nieuws. Maar af en toe wordt het zelfs mij te bont.

Het duurde even voordat Nederland in de gaten had dat er iets gaande was buiten de Randstad. Toen dit echter duidelijk en helder was, kon het ook niet meer stuk. Dag in dag uit, uur op uur af, we konden er maar geen genoeg van krijgen. Het water steeg en steeg, gelijk de spanning in het land. Die spanning, opgeklapt en eenzijdig, deed Nederland het middelpunt zijn van de wereld. Nederland vergat de wereld, terwijl de wereld gewoon door draaide. Politiek bleef bestaan, oorlogen gingen onverstoort verder en mensen bleven sterven. Ondanks al het echte nieuws bleef ons mooie en tolerante land alleen geïnteresseerd in zichzelf.

En het begint er op te lijken dat dit een tendens wordt. Als je naar Bolkestein luistert lijkt het wel alsof Nederland echt het centrum van de wereld is. Nederland moet bezuinigen en dat mag op alles, zeker als het geld naar mensen gaat die je niet kent waar je 'geen' verantwoordelijkheid voor hebt. En die jou ook niets kunnen bieden. Die jouw financieel niet tegemoet kunnen komen en je dus alleen maar geld en andere investeringen kost. Waar ik mij aan erger is dat er nu een debat wordt geopend op een manier die niet constructief genoemd kan worden. Een debat dat rond de zomer echt los gaat barsten, maar waar Bolkestein meent op te moeten voorlopen. Op deze manier laat je de wereld een kant van jezelf zien die absoluut niet past in wat er met Paars oorspronkelijk werd bedoeld. Er zou in dit mooie Paars een evenwicht moeten zitten tussen realisten en idealisten. In de discussie van het moment is het idealisme ondergesneeuwd. Gelukkig is dat bij de JD niet het geval; probeer, bel of kom langs!

Maartje te Hennepe
Internationaal Secretaris

20 maart

InFo in Twente

Ook in maart gaat het InCo weer de vereniging in. Op 20 maart is Twente aan de beurt. Daar zal dan weer het Internationale Forum (InFo) gehouden worden. Thema is deze keer Europa. Dat betekent, dat op deze avond het Europa-spel van het InCo gespeeld gaat worden.

Natuurlijk zijn op deze avond alle leden van het InCo aanwezig. Als jij internationaal geïnteresseerd bent, is dit dé gelegenheid, om erachter te komen, wat jij binnen de JD kunt doen. Voor meer informatie kun je bellen met Frederic (071-175967). (PDe)

Doe mee !!!
Meld je aan !!!
Campagnekranten zat !
Campagneteam !
Afdelingen !
Landelijk Bestuur !

Agenda

Maart

- 11 Forum legalisatie van drugs in Amsterdam. Zie pagina 19 van deze Demo
- 13 Forum in Rotterdam over justitie. Zie pagina 19 van deze Demo
- 13-15 Uitstapje naar het Europees Parlement
- 17 St. Patrick'sday. Allemaal kaartjes sturen!
- 20 InFo in Twente. Zie pagina 22 van deze Demo
- 21 Binnenhofexcursie. Zie pagina 21 van deze Demo

- 23 Oprichtings-AAV Friesland. Zie pagina 22 van deze Demo

April

- 6 Debatwedstrijd Twente. Zie pagina 19 van deze Demo
- 7 Volleybaltoernooi in Nijmegen. Zie pagina 20 van deze Demo
- 22-23 ALV 25 in Elst. Zie congresbijlage in deze Demo

Mei

- 5-11 Internationaal Seminar in Frankrijk. Zie pagina 22 van deze Demo
- 23 Avond over het drugsbeleid in Den Haag.

Werkgroepen

Burger, Politiek, Overheid
Macs Rosielle, 030-332146

Ethiek
Eddy Orłowski, 030-510318

Europa
Gladys Koenders, 030-732960

Gezondheidszorg
Michiel Blankenvoorde, 030-316149

Internationale Betrekkingen
Marleen van Oort, 030-441562

Internationale Commissie
Frederick Petrigani, 071-175967

JD/VUJO-werkgroep
Rachel van Vreeswijk, 043-257278

Jongerenbeleid
Inge Hagens, 08850-14938

Mensenrechten
Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten
Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milleu
Ward Biemans, 030-870031

Onderwijs
Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking
Henriëtte de Rooij, 030-898005

Politie en Justitie
Karin Hoogenboezem, 020-6164924

Projectgroep Minderheden
Fatih Lektür, 053-305939

Sociale economie
Paul Kraan, 020-6192618

Vrijzinnig-democratie
Marieken Jansen, 071-155813

Voor algemene informatie: Ido van der Meulen, 030-511753

Landelijk Bestuur

Voorzitter
Henriëtte de Vos, Achillesstraat 128-1 hoog, 1076 RK Amsterdam, 020 - 6715119

Secretaris Politiek
Ido van der Meulen, Ina Boudier Bakkerlaan 139, 3582 XV Utrecht, 030-511753

Algemeen secretaris
Evert-Jan van Veen, Da Costakade 13, 3521 VR Utrecht, 030-910141

Penningmeester
Xander Mol, Goudse Rijkweg 575-I, 3031 CG Rotterdam, 010-4047275

Secretaris Organisatie
Wim Rampen, Werner Helmichstraat 29, 3553 JT Utrecht, 030-448520

Internationaal Secretaris
Maartje te Hennepe, Apeldoornseweg 72, 6814 BM Arnhem, 085-455426

Secr. Scholing en Vorming
Hinke Post, Kinkersraat 222-3, 1053 EM Amsterdam, 020-6123718

Secretaris Ledenwerving en Opvang
Edwin Peek, Uilenstede 417-2, 1183 AE Amstelveen, 020-6456126

Secretaris Public Relations al.
Nadja Jungmann, Middelstegegracht 22a, 2312 TW Leiden, 071-141591

HR Demo a.i. (geen LB-lid)
Patrick Dersjant, van Alkemadelaan 43, 2597 AB Den Haag, 070-3262054

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Arnhem

vierde dinsdag, 20 uur, Grand Café, Korenmarkt, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Stadscafé Couperus, Lange Houstraat 25, Den Haag

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30 uur, Café Pardoens, in de Oude Haven

Twente

derde woensdag, 20 uur, Café De Beiaard, Hengelo

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanshuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f25,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

MARKANT

Mark van Barschot

De verkiezingen van de Provinciale Staten staan weer voor de deur. Voordat de provincie over U beslist, beslist U over de provincie, zo probeert Postbus 51 ons wijs te maken. Maar, laat je niets wijs maken en al helemaal niet door Postbus 51.

Postbus 51 valt namelijk onder de rijksvoorlichtingsdienst. De instantie die ons probeert wijs te maken dat Prins Willem-Alexander ondanks zijn studentenleven, zijn leeftijd en good-looks, nog nooit seks heeft gehad. De prins is tragisch genoeg nooit verder gekomen dan het stadium van 'alleen maar goede vrienden zijn'.

De openheid van de RVD kan ook worden afgeleid uit de berichtgeving rond de ziekte van prins Bernhard. 'De toestand van de prins is normaal voor iemand van zijn leeftijd die met een ernstige complicatie te maken krijgt na een zware operatie.' Wat is in hemelsnaam de normale toestand in zo'n situatie? Deze zeer vertrouwenwekkende RVD wil ons nu doen geloven dat de provincie over ons beslist en wij over de provincie. Maar wij beslissen helemaal niet over de provincie. Wat wij doen op 8 maart is iets heel anders. Ten eerste doen wij in meerderheid helemaal niets op 8 maart. We gaan misschien naar school, of

naar het werk, maar de meesten van ons gaan in ieder geval niet stemmen. Degenen die wel gaan stemmen, beslissen ook al niet over de provincie. Zoals iedereen weet, gaan provinciale verkiezingen helemaal niet over de provincie. Het betreft hier namelijk een populariteitsenquête voor de landelijke politiek. Dit is steeds weer gebleken in het verleden, en blijkt ook nu weer. Campagnes worden landelijk gevoerd, met nationale politieke kopstukken.

De toon in de Tweede Kamer wordt harder en provocerder naarmate de provinciale verkiezingen naderen. Op verkiezingsavond zal er wel weer een TV-programma met uitslagen zijn. De meest voorkomende zin zal dan zijn: 'Als dit landelijke verkiezingen zouden zijn geweest, dan zou dat deze en deze gevolgen voor de zetelverdeling in de Tweede Kamer hebben gehad.' De winnars en verliezers zullen worden bepaald in vergelijking tot het huidige aantal Tweede

kamerzetels. Kortom, het enige wat wij doen door te stemmen voor de provincie is het bestaan ervan democratisch legitimeren.

De stelling van Postbus 51 is dat de provincie beslist over u, en u over de provincie. Dat u niet beslist over de provincie, is hierboven onomstotelijk vastgesteld. Maar wat u misschien nog meer zal verontrusten, is dat de provincie ook niet over u beslist. Zelfs de rijksoverheid beslist niet over u. Door de uitlatingen van verschillende journalisten en huisjesmelker annex kamerlid van Rey (VVD) is de afgelopen tijd duidelijk geworden wie beslissingen neemt in Nederland. Het is een **misvatting, dat de overheid verant-**

woordelijk is voor het bestuur van het land, de veiligheid van de burgers of de stimulering van de economie. In de huidige tijd is het namelijk de milieubeweging die hiervoor verantwoordelijk is. Als de rivierdijken op breken staan, is dat de schuld van de milieubeweging. De milieuorganisaties zijn namelijk verantwoordelijk voor het 'slechte' onderhoud van de dijken. Zij gaan ook over dijkverwaring, bestemmingsplannen, financiële onderbouwing en uitvoering van dijkprojecten. Ook de rechtsgang en middelen hieromtrent worden door de milieubeweging opgesteld.

Zoals je zult begrijpen, behoort het natuurlijk ook tot de taken van de milieubeweging, om de toestand van de dijken te controleren. Toen die toestand op sommige plaatsen erbarmelijk bleek te zijn, had de milieubeweging op grond van het gevaar voor de bevolking een noodwet moeten doorvoeren om een deltaplan voor de rivieren uit te kunnen voeren. Door dit

niet te doen is de milieubeweging ernstig in gebreke geleverd. In dit licht bezien begrijp ik niet waarom de staat schadevergoeding betaald aan gedupeerden. Aangezien de veiligheid van burgers door de milieubeweging gegarandeerd wordt, moet zij alle schades vergoeden. De verantwoordelijkheid van de milieubeweging houdt natuurlijk niet op bij de dijken. Zij beslist ook over de uitbreiding van Schiphol, de Hogesnelheidslijn, de Betuwelijn, het nieuwe tracé van de A73, de energievoorziening en afvalverwerking in Nederland, de maximumsnelheid, de ecotax, het bosbeheer en landbouwbeleid en de gehele ruimtelijke ordening, om over de oefeningen van F16's met echte bommen op Vlieland nog maar te zwijgen.

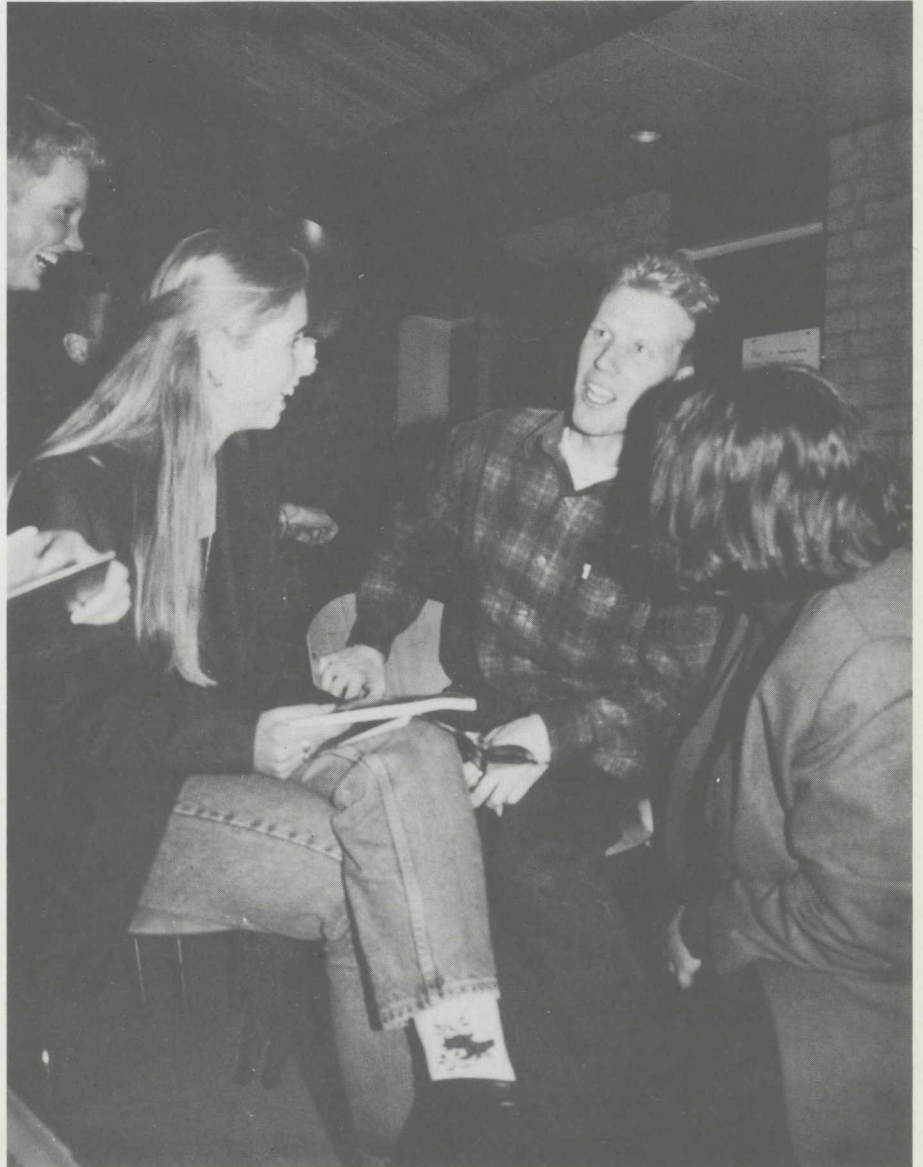
Natuurlijk wisten wij al lang, dat de milieuorganisaties de touwtjes in handen hebben in Nederland. Tijdens de wateroverlast deed de politiek nog een laatste doorzichtige poging, de macht van de milieubeweging te breken. Een groepje deskundigen en bestuurders werd geselecteerd op achternaam. Die achternaam moest vertrouwen wekken bij het volk. Zo werden we dagenlang bestookt met de opvattingen van de heren

Maas, Waal, Ijssels en Zomerdijk, burgemeesters van respectievelijk West Maas en Waal, Deventer, Gorinchem en Ochten, gemeenten in de waterlinie. Ook Dijkgraf van Dijken, VVD-dijkdeskundige Eversdijk en natuurlijk minister Dijkstal lieten zich niet onbetuigd. Tezamen besloten zij 250.000 mensen te evacueren, om zo aan te tonen dat de dijken zwak waren. Aangezien het hier een verantwoordelijkheid van de milieubeweging betreft, zou haar macht gebroken zijn. Echter de dijken zijn niet gebroken, en evenzomin de macht van de milieubeweging.

Ga dus niet stemmen op 8 maart, want u beslist niet over de provincie, en de provincie beslist niet over u. Dat doet de milieubeweging. Er staat ons dus maar een ding te doen: lid worden van zo veel mogelijk milieuorganisaties om zodoende een vinger in de vaderlandse democratische pap te houden.

DEMO

Onderwijs, drugs en (e)moties op ALV25

EN VERDER

De redding voor links!

Maleisië: Geld versus ontwikkeling

Een JD-er: Mariska Petrignani

Ontwikkeling alom

Ontwikkeling gaat zelden zonder belemmering.

In deze DEMO wordt een lid van een studentenorganisatie uit Maleisië gevraagd naar zijn visie op de ontwikkeling van zijn land. In zijn positie wordt het uiten van een vrije mening bemoeilijkt door bureaucratische regelingen. Het artikel is geschreven door Dennis Hesseling, onze nieuwbakken voorzitter.

Op het afgelopen congres heeft een groot aantal bestuurswisselingen plaatsgevonden, waarover je meer kunt lezen in het congresverslag en in de rubriek D'emotionen. Op deze plaats zullen jullie ook geen stukje meer aantreffen van Patrick Dersjant. Bij deze wil ik hem bedanken voor het vervullen van zijn halfjaarlijkse periode als hoofdredacteur. Nu ik hem in deze functie ben opgevolgd, hoop ik de kwaliteit van de DEMO te kunnen continueren en waar mogelijk te verbeteren.

Ontwikkelingen en belemmeringen ook in de landelijke politiek. terwijl de Haagse politici zich bekommeren om de Schengenafspraken, zoals ook Raymond van Doorn in zijn column "Doorn in het oog" beschrijft, worden de laatste blokkades weggehaald voor de komst van de Betuwelijn en een groter Schiphol. Voor de wijze waarop deze vorm van ontwikkeling gestalte krijgt, was op het congres weinig waardering te vinden.

Waardering was er wel voor de manier waarop Henriëtte de vereniging de afgelopen twee jaar heeft voorgezeten. Samen met de andere LB-leden heeft ze de JD door een moeilijke periode gesleept, waaraan met de goedkeuring van de projectsubsidies voorlopig een einde is gekomen. Zodat we nu met veel nieuwe activiteiten de zomer kunnen ingaan!

Ward Biemans

Deadline
Demo 12.4
16 juni 1995

Deze DEMO werd in de ochtend (4:00)
van maandag 1 mei afgemaakt

Inhoud

Congrsverslag ALV 25	3
Maleisië: Geld versus ontwikkeling	10
'Het westen steunt in feite het Chinese Regime	11
Een basisinkomen is a-sociaal of onbetaalbaar	12
D'emotionen	14
De redding van links	16
In de GOS-landen is het verleden heden	18
Het gelijk van Ritt Bjerregaard	20
'Ik heb de JD geen schade berokkend'	21
De rol van NGO's in ontwikkelingssamenwerking	22
UptoJDate	23
Een JD-er: Mariska Petrignani	28

DEMO

Vrijzinnig-democratisch magazine
van de Jonge Democraten
nummer 3, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Ward Biemans
Redactie: Christiaan Bonebakker
Patrick Dersjant
Dorkas Koenen
Paul Kraan
Marco van Lierop
Sonny Lim
Marcel van Nijnatten
Edwin Peek
Milko Vernooy
Sandra de Vries
Illustraties: Marco van Lierop
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. Demo
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917
e-mail: d66ned@xs4all.nl, Re: Demo

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel uitmaakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer. Bijdragen die op floppy worden aangeleverd worden met voorkeur behandeld (WP 5.1 & 5.2 for Windows, MSWord 2.0 & 4.0, Amipro 3.0). Eén Demo-pagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende Demo worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit Demo worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor 5 gulden per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen Demo gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

ALV 25

22 & 23 april 1995

Congresverslag

22 en 23 april 1995: de Jonge Democraten komen bij elkaar in Elst voor de 25-ste Algemene Ledenvergadering. Van Groningen tot Limburg zijn JD'ers naar het halfjaarlijks congres afgereisd. Hen wachtte weer een agenda vol politiek. Jan Marijnissen, fractievoorzitter van de Socialistische Partij beet met een felle toespraak het spits af. Later die middag en op zondag zouden 75 politieke moties aan de orde komen. In dit congresverslag vind je een verkorte weergave van de aangenomen moties. Voor zes JD'ers was de zaterdagmorgen zenuwslopend. Zij hoopten die middag gekozen te worden als Landelijk Bestuurslid. Er was natuurlijk ook ruimte voor ontspanning. Theatersport op zaterdagavond werd door velen ervaren als een van de hoogtepunten. Door het feest die nacht, zou menig JD'er het ontbijt missen. Voor iedereen die het heeft gemist, een verslag.

Foto's:
Milko Vernooy

'De SP heeft z'n wortels nog'

'Dit is de eerste keer dat ik spreek voor een zaal waar gegarandeerd geen één SP-stemmer zit', was de zin waarmee SP-fractievoorzitter Jan Marijnissen het congres opende. Eén JD'er stak zijn hand omhoog: 'Jawel, ik!'. De stemming zat er meteen goed in, Marijnissen hield ontspannen en nonchalant zijn betoeg, en had na afloop ongetwijfeld de sympathie van vele JD'ers gewonnen. Maar of zij de volgende keer SP zullen stemmen... daarvoor zijn de meesten toch te genuanceerd.

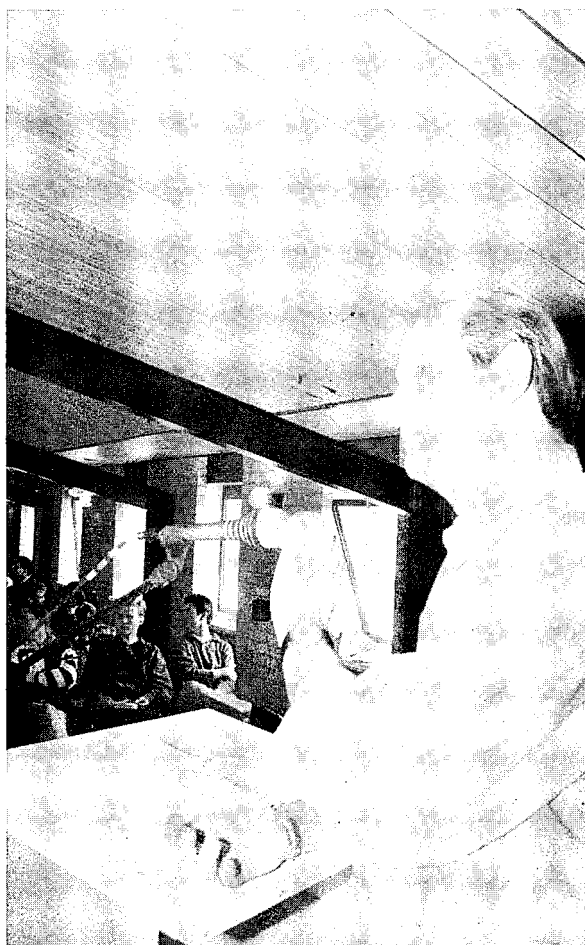
Niet dat het allemaal onzin is, wat de SP beweert. Als een van de weinige partijen die echt geworteld is in de volkswijken, weet de SP de vinger op vele zere plekken in de samenleving te leggen. In tegenstelling tot de andere partijen die, aldus Marijnissen, 'hun wortels in de samenleving verliezen.' Als voorbeeld noemde hij de PvdA, die noodgedwongen door middel van enquêtes te weten wil komen wat er leeft in de samenleving. Daar heeft de SP z'n wortels voor: 17.000 leden, meer dan D66. De belangrijkste boodschap van de SP is dat de cohesie in de samenleving verloren gaat en dat de burgers zich niet meer herkennen in het bestuur. De eerste stelling illustreerde Marijnissen met de trend in de woningcorporaties: deze vormen zich in toenemende mate om van verenigingen in stichtingen, terwijl de mensen juist méér zeggenschap zouden moeten krijgen. De onherkenbaarheid van het bestuur is vooral het gevolg van bestuurslagen die te ver van de burger af staan, zoals streekgewesten en vooral Europa. Marijnissen: 'Zelfs als het Europees Parlement capabel en slagvaardig zou zijn, beantwoordt het niet aan de gevoelens van de bevolkingen. Het volk voelt zich niet in eerste instantie Europeaan. Je zegt niet: "Wat is ons Toscane toch mooi". Het netto-resultaat van een democratisch Europees

Parlement is dus niet democratisch. Europa verschaft de nationale regeringen een alibi om verslechtingen door te voeren onder verwijzing naar Europese regelgeving.'

'Big is beautiful' is volgens Marijnissen een gevaarlijk motto. Alles moet op veel kleinere schaal worden georganiseerd. 'En het milieu dan', was een voor de hand liggende vraag uit de zaal. Ja, daar hebben we Europa voor nodig, erkende Marijnissen. Hoe dit te rijmen was met zijn eerdere betoeg, kon hij niet helemaal duidelijk maken.

Wel werd duidelijk dat de SP meer heeft te bieden dan alleen een 'tegen'-stem, en dat Jan Marijnissen een aanwinst is voor de grijze Haagse politiek. Laten we hopen dat hij een blijvertje is.

Christiaan Bonebakker

LB op het nippertje compleet...

Wisseling van de wacht

Het belooft een van de eerste zonnige dagen van het jaar te worden. Voor de LB-kandidaten was het aangename zonnetje slechts decor. De mise-en-scène van hun (hopelijke) verkiezing. Er werd deze dag een algemeen secretaris, een secretaris ledenwerven en opvang, een secretaris organisatie, een secretaris scholing / vorming en -last but not least- een voorzitter door de algemene ledenvergadering gekozen. Voor de meeste posten was er een kandidaat beschikbaar. De vacatures voor secretaris publiciteit en het hoofdredacteurschap van de DEMO waren vacant gebleven. De gegadigden voor de AS-, SO-, SLWO-post werden soepel verkozen door de aanwezige Jonge Democraten. Zij waren immers de enige kandidaat voor hun post. Gerrit-Wim Gerritsen (22) uit Enschede (AS) behaalde 95 van de honderd uitgebrachte stemmen. De Rotterdammer Michael Mol (21) werd verkozen tot SO met 90 van de honderd-en-één uitgebrachte stemmen. Frederick Pettrignani (23) uit Leiden (SLWO) wist 79 van de honderd stemmen te vergaren. De voorzittersverkiezing moest deze middag voor de spanning zorgen. Daar waren namelijk twee kandidaten voor. Bastiaan Winkel (22) uit Leiden maakte het echter onbedoeld het spannendst. Als kandidaat SSV kon hij zijn publiek blijkbaar niet overtuigen. Zijn voorstel om de JD in de toekomst taalcursussen te laten verzorgen zorgde voor grote hilariteit onder de aanwezigen. Van de honderd-en-één stemmen kreeg hij er 47. (Zie pagina 21 voor Bastiaans reactie). Het afkeuren van de enige kandidaat voor een post is een unicum in de JD-historie. Een treurige gebeurtenis. De race om het voorzitterschap tussen Rob Verhofstad (23) uit Nijmegen en Utrechenaar Dennis Hesseling (25) volgde na Winkels kandidaatstelling. Verhofstad beet het spits af met een plei-

Het oude en nieuwe LB

dooi voor meer visie. "Sturen, niet roeien. Of liever, al sturend roeien" aldus de Nijmegenaar. "Een goede voorzitter moet een generalist zijn, niet de bomen maar het bos!". Zo stellig als deze woorden waren, zo flauw en passieloos las Verhofstad ze op van een blaadje. Toen er vanuit een roerige zaal werd gevraagd naar een concrete visie van Verhofstad zelf moest de koningskandidaat even nadenken, "Eh.. dat kan ik niet in twee zinnen zeggen".

Dennis Hesseling had, eerlijk is eerlijk, een voorsprong. Hij was geen onbekende voor vele Jonge Democraten. Hesseling was tussen november '93 en november '94 al internationaal secretaris in het landelijk bestuur geweest. Hesseling pleitte voor meer praktisch engagement. De JD zou zich meer op straat moeten begeven. "De JD moet solidair zijn met de zwakkeren zowel nationaal

als internationaal". Als grootste binnenlandse probleem noemde Hesseling "het milieu en de beeldvorming van de vluchtelingen". Het was blijkbaar precies wat het JD-publiek wilde horen. Van de honderd-en-drie Jonge Democraten die hadden gestemd brachten er 72 een stem uit op Dennis Hesseling. 27 JD'ers stemden op Rob Verhofstad.

Voor de posten secretaris publiciteit, hoofdredacteur DEMO en secretaris scholing/vorming zijn uiteindelijk nog geschikte personen gevonden. Robin Paalvast (24) uit Zoetermeer is door het LB aangesteld als de nieuwe SPR a.i., Ward Biemans (24) uit Den Haag werd benoemd tot DEMO-baas a.i.. De post secretaris scholing en vorming a.i. wordt voor een half jaar bezet door Ageeth Telleman (24) uit Amsterdam.

Marco van Lierop

JD-voorzitter Henriëtte de Vos bij haar afscheid

'Ook de JD moet het milieu serieus nemen'

Eén van de hoogtepunten van het congres is de toespraak van de landelijk voorzitter. Deze keer was voor Henriëtte de laatste. Hieronder volgen een paar fragmenten: "Iedere JD'er verkiest milieu boven inkomen, maar als puntje bij paaltje komt dan zijn er nog steeds afdelingen die hun blaadje op stralend wit papier produceren. Overigens moest ook het LB de hand in eigen boezem steken, want ook het congresboek is op milieu-onvriendelijk papier gedrukt. Dat hiervoor een excuus was, telde daarom

niet. Intentieverklaringen zijn met betrekking tot het milieu niet geldig, anders zitten toekomstige generaties met nog grotere problemen dan wij nu al zitten." Het thema waar Henriëtte meerdere malen de aandacht op heeft gevestigd, is extreem rechts. Weliswaar hebben er bij de laatste verkiezingen minder mensen op een extreem rechtse partij gestemd, toch baart de verrechtsing van jongeren haar zorgen. "Het is vooral de angst voor het onbekende dat mensen ertoe beweegt op een extreem recht-

se partij te stemmen."

Er zijn nog altijd zeer veel jongeren die zich weinig met politiek bemoeien. Eén van de centrale doelstellingen van de Jonge Democraten blijft het interesseren van jongeren in politiek. Het is daarom zo belangrijk, omdat je je eigen mening leert te bepalen in wat niet allemaal eenvoudige kwesties zijn. Het is een van de manieren om de typering van 'generatie nix' te logenstraffen.

Ward Biemans

Met hersenschudding naar een bestuursvergadering

Het Landelijk Bestuur raakte op dit congres zes van zijn negen bestuurders kwijt. Zes mensen waarvan de meeste een jaar LB'er waren en één zelfs twee jaar. Organisatiedeskundige Wim Rampen werd door Evert-Jan van Veen getypeerd als de initiatiefnemer binnen het LB, die alle congressen tot een goed einde bracht. Wim werd nauwkeurig beschreven vanaf zijn intrede in de regio Utrecht/'t Gooi tot z'n afscheid op het congres. Iedereen kon Wims drukke way-of-life herkennen, aan zijn altijd gehaaste manier van doen en laten, maar die overal tijd voor vrijmaakte. Hij kreeg als dank een mooie vulpen.

Nadja Jungmann werd op het vorige congres benoemt tot SPR ad interim en bleek een aanwinst. Nadja werd geprezen om haar onbegrensde vrolijkheid en enthousiasme, dat voor het hele LB een inspiratiebron was! Menig LB'er kan dat beamen. Wim Rampen wees vooral op haar inzet, die goed naar voren kwam toen ze zelfs met een lichte hersenschudding op een bestuursvergadering aanwezig was, waar ze zelfs nog notuleerde! Enig andere LB'er kroop lekker onder z'n dekbed. Een overzichtboek van Maus was haar deel.

Nadja nam daarna afscheid van Secretaris Ledenwerving en Opvang Edwin Peek. Haar openingszin kon geen congresganger verstaan, want deze was in het Zweeds; Edwins tweede passie. Nadja 'onthulde' dat Edwin bij elke discussie de andere LB'ers er nog even aan herinnerde of ze wel alle juiste overwegingen hadden gemaakt: een soort 'geweten'. Voor Edwins open benadering in het LB werd hij bedankt met een reisboek over Zweden.

Evert-Jan van Veen werd vervolgens bedankt voor het bekleden van zijn functie als AS. Evert-Jan vond het een ervaring om

LB'er te zijn. Edwin Peek beschreef de avond voorafgaande aan ALV 25. Tijdens het diner: "Telefoon voor de heer Van Veen!", waarop Evert-Jan meldde: "Dat vind ik nou stoer, voor het eerst in mijn leven wordt mijn naam omgeroepen!" Evert-Jans verdiensten werden gewaardeerd met een paar sokken en een cd.

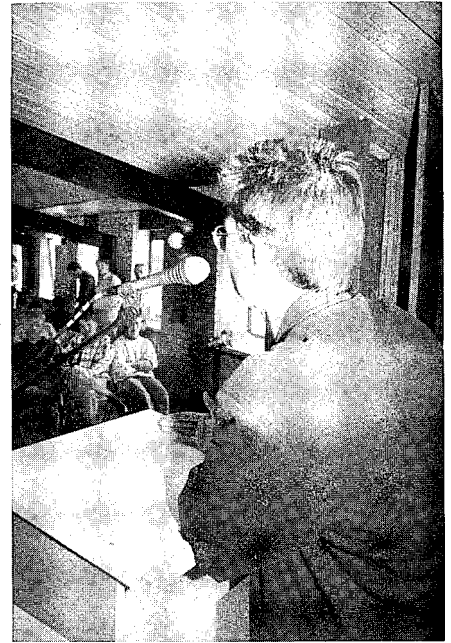
Hinke Post, Secretaris Scholing en Vorming, werd door Henriëtte de Vos geroemd om haar perfecte benadering van de verschillende allochtone jongerenorganisaties. Henriëtte benadrukte de jarenlange vriendschap die ze hadden beleefd, die zelfs binnen het LB kon worden gevoeld. Een geschikte Country-cd (Hinkes favoriete muziek) kon Henriëtte niet vinden, daarom werd Hinke bedankt met een stukje klassiek.

Patrick Dersjant werd voor zijn ad interim hoofdredacteurschap voor Demo bedankt. Paul Kraan herinnerde Patrick als de man van de Drie Dunne Demo's. Als dank kreeg hij van het LB en de Demo-redactie Ierse geschenken.

Ten slotte werd het dankwoord gericht op Henriëtte de Vos. Sinds april 1993 was zij met grote toewijding JD-voorzitter. Hinke herinnerde Henriëtte aan al haar toespraken (op demonstraties), radio- en televisioptredens, vergaderingen en contacten met allerlei organisaties. Lof over haar handelen (i.s.m. Remko van Oijen en Mirjam van Dijk) in de paarse onderhandelingen én tijdens de vele LBV's die zij voorzat.

Tijdrovend was deze functie, maar nooit een klacht. Dan nog te bedenken dat Henriëtte zich in de eindfase van haar studie bevond en dat ze daarbij ook nog eens een baan had! Als dank kreeg Henriëtte een boek met dankwoorden van vele LB'ers met wie zij in een bestuur zat. Henriëtte bedankt!!!

(E.P.)

Dennis Hesseling verdedigt zich

Weinig vuurwerk bij onderwijsmoties

Dode beestjes als studievertraging

Dit congres waren er een aantal moties over het hoger onderwijs, ingediend in het kader van het project onderwijs. Aangezien er op dit congres geen resolutie was, kon voor dit onderwerp extra tijd op de zaterdag middag worden ingeruimd. Deze moties vormden een cluster en waren zodanig ook in het congresboek afgedrukt. Bij de behandeling zijn echter nog een aantal moties aan de orde gekomen die niet in het blok stonden, maar toch betrekking op het onderwijs hadden.

In de redelijk gevulde zaal (alleen de Demoredactie was afwezig) was nog de sfeer van de bestuursverkiezingen te proeven toen de discussie over de eerste motie losbarstte. Een groot gedeelte van de argumenten waarmee over en weer werd gestreden kon echter al op eerdere JD-activiteiten worden opgemerkt. Niet verwonderlijk, de JD is immers al een hele poos met dit onderwerp bezig. Bovendien waren veel van de aanwezigen student, wat hen al snel tot verdedigers van eigen belang maakt. Ook een aantal nieuwe argumenten -studieverlenging voor biologiestudenten vanwege afgestorven beestjes is niet aan de orde, immers de JD is tegen dieproeven- kon niet verhullen dat het conflict tussen algemeen en eigenbelang in het hoger onderwijs al talloze malen in de vereniging aan bod gekomen is. Voor sommigen zelfs zo vaak, dat zij een uitstekend betoog konden houden tegen een motie - een half uur nadat deze was behandeld.

Maarten Corvers

Wim en Nadja nemen hun welverdiende kado in ontvangst

Overzicht (Actueel) Politieke Moties

Hieronder volgt een samenvatting van de aangenomen (actueel) politieke moties op ALV25, gesorteerd op onderwerp, met tussen haakjes de indieners.

Bestuurlijke vernieuwing

- Er moet een facultatief, corrigerend wetgevingsreferendum worden ingesteld, hetgeen betekent, dat wetsvoorstellen die door de volksvertegenwoordiging worden aangenomen, zullen worden onderworpen aan een volksstemming, indien hiervoor vanuit de bevolking een minimum aantal handtekeningen wordt verzameld binnen een nader vast te stellen termijn. (AAV Utrecht)
- Er moet een zogeheten Volksinitiatief worden ingesteld; dit betekent dat, indien er een voorstel, vergezeld van een minimum aantal handtekeningen vanuit de bevolking wordt aangeboden aan de volksvertegenwoordiging, deze de keus heeft tussen: of dit voorstel aannemen, of het voorstel gezamenlijk met een tegenvoorstel onderwerpen aan volksstemming. (AAV Utrecht)
- In de diverse volksvertegenwoordigingen moet door middel van logo's of kleuren zichtbaar worden gemaakt, hoe de politieke partijen over de zetels verdeeld zijn. (Christiaan Bonebakker e.a.)
- Het lokale karakter van gemeenteraads- en provinciale verkiezingen mag niet worden ondergesneeuwd door de landelijke politiek, ook al gaat dit ten koste van de opkomst. (AAV-Utrecht)
- Burgers moeten in de mogelijkheid te worden gesteld om hun stem uit te spreken over de opdeling van hun stad en
- Er dienen mogelijkheden te worden onderzocht om in plaats van de vorming van stadsprovincies, over te gaan tot het creëren van sterkere provincies. (Rogier Oet e.a.)

Minderheden

- Een beleid dat uitgaat van een gedwongen spreiding van allochtonen is niet aanvaardbaar. (AAV Twente)

Justitie

- Iedereen dient bij testament over haar/zijn goederen te kunnen beschikken, dus zonder de beperking dat kinderen hun wettelijk deel kunnen opeisen; indien er geen testament is blijft de oude regeling voor dit soort gevallen gelden. (AAV Nijmegen)
- Zelfmoord moet uit het Nederlandse wetboek van strafrecht verwijderd worden (Dennis Hesseling e.a.)
- De discussie over opgelegde straffen in verhouding tot de misdaad moet weer geopend worden. (AAV Rotterdam)
- Het verstrekken van gratis hard-drugs aan 'terminaal-verslaafden' onder medisch toezicht moet worden toegestaan. (Petter van Raalte e.a.)
- De stof MDMA (extacy) moet per direct onder de werking van de opiumwet vandaan worden gehaald;
- MDMA moet worden aangemerkt als soft-drug;
- De productie, verkoop, handel, bezit en gebruik van MDMA moet gelegaliseerd worden. (Petter van Raalte e.a.)
- Gebruik en bezit van cannabisproducten moet

worden gelegaliseerd, evenals de productie en verkoop van en de handel in cannabisproducten ten behoeve van de Nederlandse markt;

- Coffeeshops moeten worden ondergebracht in een vergunningenstelsel. (Mark van Barschot e.a.)

Economische Zaken

- De Nederlandse regering moet het onderzoek naar kernfusie als energiebron stimuleren;
- het zou goed zijn als Nederlandse onderzoekers zouden deelnemen aan internationale research projecten naar kernfusie;
- De JD uit haar teleurstelling over de recente korting op het onderzoeksbudget voor energie. (AAV Utrecht)
- Overbevissing moet worden tegengegaan;
- De EU-visquota dienen te worden verlaagd;
- Een herijking van het totale wereldvisbeleid is gewenst. (AAV Nijmegen)

Financiën

- Nederland moet kiezen voor een boekhoudkundig systeem waarbij duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen consumptieve uitgaven en investering-suïtaven en de huidige regering moet dus een start maken met de 'Gulden Financieringsregel'. (Werkgroep Sociale Economie)
- de hypotheekrenteaftrek moet tot een hypotheekbedrag van f 200.000 beperkt worden. (AAV Nijmegen)

Milieu

- Onnodig autoverkeer moet worden ontmoedigd door een verhoging van de brandstofprijs, onder gelijktijdige verlaging van de motorrijtuigenbelasting (Werkgroep Milieu)
- Stankbeleid: indien er geen hinder door stank is, hoeven bedrijven geen maatregelen te nemen; indien dit wel het geval is, moeten effectieve en efficiënte maatregelen genomen worden. Voor nieuwe bedrijven moet als uitgangspunt gelden dat ze moeten voldoen aan de meest geavanceerde technische mogelijkheden. (AAV Nijmegen)
- Alle plezierjacht moet verboden worden. (Jan Coppoolse e.a.)

Buitenlandse Zaken

- Het vetorecht van permanente leden van de veiligheidsraad moet worden afgeschaft. (AAV Nijmegen)
- Het buitenlands beleid van Nederland moet een meer continentaal karakter krijgen;
- Nederland moet zijn politiek/diplomatieke betrekkingen met Duitsland sterk verbeteren;
- In het onderwijs moet worden gewerkt aan een evenwichtig beeld van Duitsland met meer aandacht voor de geschiedenis van na WOII;
- Aandacht moet worden besteed aan de contacten tussen de beide bevolkingsgroepen. (AAV Rotterdam)
- In Nederland moet worden gekozen voor een Europa van twee (of drie) snelheden, waarbij geldt dat de kopgroep slechts vastgesteld beleid (EMU en EPU)

uitvoert, maar geen geheel nieuw beleid creëert;

- Landen zoals bijvoorbeeld Tsjechië, Polen, Hongarije en eventueel de Baltische staten moeten de mogelijkheid krijgen te integreren met een officiële lidmaatschapsstatus;
- Het doel van de integratie is voor alle lidstaten gelijk. (Christiaan Hiddink e.a.)
- Er moet niet bezuinigd worden op structurele hulp zolang de ineffectiviteit van onderdelen hiervan niet is aangetoond. (Ward Biemans e.a.)
- De VN en de EU moeten Rusland harder veroordelen bij haar optreden in Tsjetsjenië;
- De EU dient geen structurele hulp te geven aan Rusland zolang Rusland in Tsjetsjenië de mensenrechten schendt. (AAV Nijmegen)
- De oprichting van een Koerdisch parlement in ballingschap wordt ondersteund, zolang dit streeft naar een vreedzame oplossing;
- De Nederlandse regering wordt aangemoedigd het Koerdisch verlangen naar een rechtvaardiger toekomst voor de Turks-Koerdische bevolking op alle mogelijke manieren te ondersteunen.
- De oproep aan de bevolking, afkomstig van achttien organisaties in Nederland, Duitsland en België, om Turkije voorlopig als vakantieland te mijden, om op deze wijze de Turkse regering onder druk te zetten de mensenrechten te respecteren en onderhandelingen te beginnen met Koerdische opstandelingen, wordt ondersteund, waarbij D66 door het LB wordt verzocht hetzelfde te doen;
- De Nederlandse regering de lopende wapenleveranties naar Turkije met onmiddellijke ingang opschort;
- De Nederlandse regering zich veel kritischer en minder defensief en afwachtend gaat opstellen ten opzichte van Turkije. (Peter Ras e.a.)
- Turkije diskwalificeert zich al partner in een douaneunie met de EU. (Werkgroep Europa)
- De Nederlandse regering moet het staatsbezoek van de koningin aan Indonesië afzeggen (Christiaan Bonebakker e.a.)

Onderwijs

- Door staatssecretaris Netelenbos moet de mogelijkheid worden bekeken om klasse-assistenten aan te stellen die het triviale werk van de leerkrachten overnemen; hiervoor moeten de regels van het ministerie worden aangepast;
- Mensen met een agogische opleiding zijn geschikt als klasse-assistenten. (Inge Hagens e.a.)
- Er moet een grotere instroom van speciaal naar normaal onderwijs plaatsvinden;
- De individuele leerweg als voorgesteld in het rapport 'Recht doen aan verscheidenheid' kan ertoe bijdragen dat leerlingen in een later stadium weer naar het normale onderwijs terug kunnen keren en moet dus als zodanig ingevoerd worden;
- Hiervoor moeten middelen beschikbaar gesteld worden. (Irene ter Borg e.a.)
- De basisbeurs moet blijven en wel op een zodanig niveau dat toegankelijkheid van het hoger onderwijs en de koopkracht van studenten gewaarborgd blijft.

(Henriëtte de Vos e.a.)

- De JD is voor differentiatie van de cursusduur in het hoger onderwijs. (Remko van Oijen e.a.)

- De JD is tegen selectie aan de poort. (Henriëtte de Vos e.a.)

- Doorstroming zoals van MAVO, HAVO en VWO of MBO, HBO en WO mag niet belemmerd worden. (Marga Remmers e.a.)

- De overheid dient met de student een studiecontract aan te gaan bij het begin van de studie (Leendert de Lange e.a.)

- Op middelbare scholen moet voorlichting over het hoger onderwijs zoveel mogelijk worden uitgevoerd door de docent, ondersteund door de decaan;

- Voorlichtingsdagen moeten een natuurgetrouw beeld geven van een opleiding;

- Leerlingen moeten snuffelweken in het hoger onderwijs krijgen, wat ook moet worden gehonoreerd als schoolweek in het kader van de tweede fase;

- Er moeten uitwisselingsprogramma's tussen docenten van middelbaar en hoger onderwijs worden ontwikkeld, bijvoorbeeld in het kader van het forum 'vitaal leraarschap'. (Irene ter Borg)

- Het afschaffen van de kinderbijslag vanaf 18 jaar is een ongeschikte maatregel;

- Het is goed dat de studiefinanciering van middelbare scholieren is afgeschaft als bezuinigingsmaatregel, waarbij tegemoetkoming in de kosten weer mogelijk is. (AAV Nijmegen)

Verkeer en vervoer

- De JD wijst het huidige plan tot uitbreiding van Schiphol af en is voorstander van een uitbreiding van

Schiphol door middel van een railport. (LB)

- Inzake de Betuwelijn dient de D66-fractie in de Tweede Kamer stevig vast te houden aan haar standpunt, met name met betrekking tot de vijf knelpunten, ook wanneer dat leidt tot een kabinetscrisis. (AAV Nijmegen)

Defensie

- Nederland moet snel overgaan tot ratificatie van het Chemische Wapenverdrag; de JD spoort de D66-Tweede Kamerleden aan om dit in een parlementair debat aan de orde te stellen. (Edwin Peek e.a.)

Diversen

- Radio 538 moet een etherfrequentie krijgen. (AAV Friesland)

- Het is verkeerd dat er geen discussie wordt gevoerd over het uitnodigen van Russen bij de viering van bevrijdingsdag, terwijl er wel een discussie bestaat over hetzelfde met Duitsers;

- Er moeten alsnog Russen worden uitgenodigd. (Irene ter Borg)

- De procureur-generaal Steenhuis heeft zich, gezien zijn functie, onverantwoordelijk gedragen met zijn publieke uitspraken over o.a. de positieve invloed van één of twee biertjes op de rijvaardigheid; hij dient zich in de toekomst dan ook van dergelijke politieke uitspraken te onthouden en het nuttigen van alcoholische dranken wordt hem, in verband met de "ontremmende" werking ervan, sterk ontraden.

De moties over de invoering van een basisinkomen worden doorgeschoven naar het volgende congres.

Fier wappert de Friesche onder die van de Jeugdherberg. Het had weinig gescheeld; de vlag die de afdeling Friesland had meegenomen, was ineens verdwenen. Aan iedereen die hij tegenkwam vroeg afdelingsvoorzitter Hans Giesing -met een grote grijns op zijn gezicht, dat wel- wie de vlag had gezien. Eigenlijk wilde Hans een oproep doen in de congreszaal, maar dat durfde hij niet. En dat terwijl hij normaal gesproken toch niet bang is om het kathedraal te beklimmen.

Hans: "Nee, maar ik ben bang dat ik het nu niet kan zonder in de lach te schieten!"

Van kleur bekennen tot kernenergie:

Politiek vuurwerk bij behandeling moties

Gedurende het congres was er weer volop gelegenheid tot inhoudelijke discussie. Hieronder volgt een greep uit de behandelde moties; de standpunten uit de aangenomen moties zijn hiernaast en -boven geplaatst.

De Jonge Democraten hebben definitief de deur opengezet voor bestuurlijke vernieuwing. De motie over een correctief wetgevingsreferendum werd aangenomen, evenals die over het Volksinitiatief. Hierbij kunnen burgers, aldus indiener Wim Rampen, zelf een wetsvoorstel doen. Het is vervolgens aan de Kamer om te beslissen of het voorstel wordt overgenomen of vergezeld van een tegenvoorstel aan een volksstemming wordt onderworpen.

Geen steun kreeg de motie waarin werd gepleit voor de uitbreiding van het aantal kerncentrales in Nederland, ondanks de uitleg van Gerard Janssen over de veiligheidsaspecten van de nieuwe generatie centrales. Verder onderzoek naar kernfusie moet volgens de aanwezige JD'ers wel worden gestimuleerd.

Er bleef ook ruimte voor wat luchtige onderwerpen. Christiaan Bonebakker bracht een motie naar voren die voor meer kleur in de politiek moet zorgen. Dit kan volgens hem

door duidelijker zichtbaar te maken, via logo's of kleuren, tot welke partij een politicus behoort. De toevoeging in de openingszin, afkomstig van oud-voorzitter Roel van der Poort: "ALV van de Jonge Democraten, in een melige bui bijeen", werd niet overgenomen, evenmin als het bezwaar dat Arthur van Buitenen aantekende, dat er voor het Europees Parlement te weinig kleuren zouden bestaan.

Van een geheel andere orde was de discussie over de Betuwelijn. Hierbij ging het vooral over de politieke geloofwaardigheid van D66. Deze partij heeft immers op haar congres de motie aangenomen van onder meer Michiel Ruis over het ten minste oplossen van vijf grote knelpunten in het traject. Dit zou een belangrijke overweging moeten zijn voor een partij die de inbreng van haar eigen leden serieus neemt.

Politiek vuurwerk was er ook bij de behandeling van een viertal moties over de situatie in Turkije. De oprichting van een Koerdisch parlement in ballingschap kreeg weliswaar steun, maar alleen indien dit streeft naar een vreedzame oplossing van het Turks-Koerdisch conflict.

Vanwege de Turkse inval in Irak en vanwege de door Amnesty International aangevoerde schendingen van de mensenrechten in Turkije zou de Nederlandse regering de lopende wapenleveranties aan Turkije met onmiddellijke ingang moeten opschorten. De finale werd gevormd door vier moties van de werkgroep sociale economie, die allen een afkeuring van verschillende varianten van het basisinkomen inhielden.

Deze moties leidden tot een stevige discussie over de voors en tegens van een basisinkomen, maar tot een stemming kwam het uiteindelijk niet. Een ordevoorstel van Suzanne Bakker om dit op het eerstvolgende congres uitvoeriger te behandelen, werd aangenomen, tot tevredenheid van de werkgroepsleden. Tweede Kamerlid en naamgenoot Bert Bakker, die het debat vanaf de zijlijn volgde, knikte instemmend.

Zijn partij heeft op het laatste congres ingestemd met het basisinkomen als goed alternatief voor het huidige sociale zekerheidsstelsel, hoewel een groot deel van de fractie (waaronder hijzelf) dit niet bepaald toejuichte.

En de zaal riep: DOOD !!!

Met theatersport konden de Jonge Democraten al kennismaken tijdens de Duurzame Democratie Dag in december. Deze keer was er ook voor een groter publiek de kans om deze interactieve vorm van theater te leren kennen. *De Kandidaten* uit Enschede wisten van de zaterdagavond een geslaagde gebeurtenis te maken. De bomvolle zaal viel van de ene in de andere lachstuip. Vooral het onderdeel waarbij men in een reflex, voor een joelend publiek, een zin moest afmaken viel in goede aarde. Wanneer de persoon in kwestie 'uuuh....' zei of langer dan drie seconden aarzelde, zou het publiek en masse *DOOD* roepen. Aan Ron Hendriks, oud-penningmeester te Best, was dit spelletje welbesteed. Als een verbaal jongleur toverde hij de meest onmogelijke zinnen aan elkaar. "Het muisje ging op reis naar...Australië, want dan was 'ie al bijna

onderaan de wereld!" Het publiek zat op het puntje van de stoel totdat de fantasie-virtuoos het even niet meer wist en aarzelde. Zijn gehoor juichte zonder genade: *DOOD*.

Dat de Jonge Democraten een goed stuk toneel in huis gehaald hadden bleek ook na de pauze. Tijdens de korte vermakelijke interactieve sketches bleken de *De Kandidaten* over een fenomenaal improvisatietalent te beschikken. Ze dansten, zongen en speelden op ieder willekeurig, uit de zaal geroepen thema zonder enige hapering. 'De bouwvakker op de wip', 'de jaarlijkse fietsenmaakster van 64' en 'de Verhuisopera': Het behoorde allemaal tot het repertoire in de Eikelkamp.

Marco van Lierop & Paul Kraan

PULPPARTY MET BLAUWE PLEKKEN

Een half jaar geleden gingen ze nog 'back to the seventies', nu was het 'pulp' dat de party vorm moest geven. DJ Marco 'Tiger diamond' van Lierop en DJ Edwin 'Neutron Dance' Peek zijn van alle markten thuis. Wederom slaagden zij erin iedereen uit z'n politieke dak te laten gaan. Alleen het smurfenlied was net even te pulp voor de beide heren, verder was niets hen te dol. Zelfs toen de aanwezigen tegen het ochtendkrieken het dansen verruilden voor een potje zaalvoetbal, draaiden zijn onverstoobar hun platen. Doordat ze daarbij kozen voor het wat ruigere genre, zweepten ze de twee Gooische 'stormrammen' op tot het uitdelen van blauwe plekken aan hun directe tegenstanders. Zo blauw waren vele feestgangers nog nooit geweest.....

Paul Kraan

Een Gooische 'stormram'

Vroeger was alles beter.....toch?

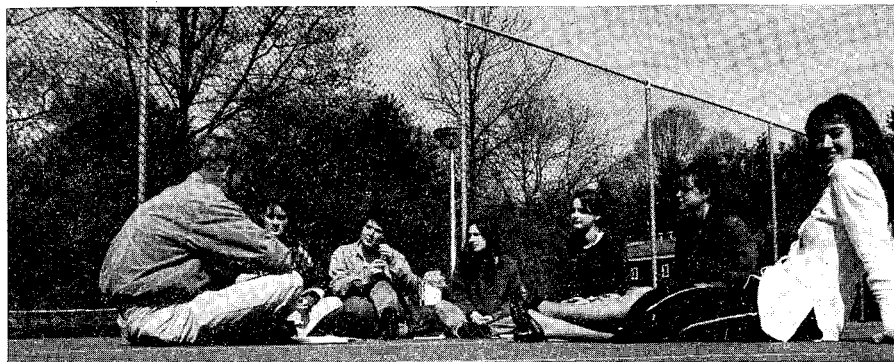
Het vragenronde aan het Landelijk Bestuur werd door de 'overbekende' Christiaan Bonebakker geopend. Hij wilde meer weten over het roeyement van oud-LB'er Pieter Moens uit Hengelo. Of het LB nu gelukkiger was bijvoorbeeld. Dat was Henriëtte de Vos in ieder geval niet. De vertrekkende JD-voorzitter had het er heel moeilijk mee gehad om zo'n zware stap te zetten. Met behulp van Mirjam van Dijk uit Arnhem, namens het LB lid van de geschillencommissie die de zaak had behandeld, maakte Henriëtte evenwel duidelijk dat het de enige oplossing was in een uitermate pijnlijke zaak. Ze benadrukte nog maar eens, dat Pieter Moens heel veel voor de JD betekend heeft, wat het extra moeilijk maakte om hem te roeyeren. Suzanne Bakker, namens de JD lid van het IFLRY-bestuur, had de affaire

graag in *Demo* behandeld gezien, zodat de kwestie meer in de openbaarheid had gestaan. Maar daar had geen van de betrokken partijen kennelijk behoefte aan gehad.

Erik Boog uit Hilversum wilde weten waarom de Binnenhof-excursie zo bijzonder slecht verlopen was. SSV Hinke Post beloofde de zaak te zullen evalueren en vooral beterschap. Mede door haar vakantie was een en ander misgelopen. Erik wilde ook weten wat er met zijn motie was gedaan. Hij had namelijk in november een voorstel door de ALV laten goedkeuren, waarin het LB werd opgedragen om informatiepakketten over allochtonen ten bate van de scholenprojecten samen te stellen. Henriëtte de Vos vond dat een goede vraag. Haar antwoord luidde: "Ik kan nu wel een mooi ver-

haal gaan verzinnen, maar we zijn het domweg vergeten!" Ook hier zou verandering in komen onder het nieuwe LB. Steven van Weyenberg uit Benningbroek wilde weten of het LB de toenemende problemen bij het opvullen van de vacatures in afdelingsbesturen als een bedreiging voor het voortbestaan van de JD zag. Wim Rampen bevestigde dit, maar gaf aan dat de verantwoordelijkheid voor het oplossen van dit probleem ook bij de afdelingen zelf lag. Wim moest ook Elwin Lammers nog uitleggen, waarom hij het in zijn hoofd had gehaald om een kandidaatstelling voor het LB van meer dan 300 woorden te accepteren. In Elwin's tijd ging dat wel even anders! Maar vroeger was alles beter.....toch?

Paul Kraan

Workshopronde

Vrouwenconferentie

Het zag er wat droevig uit voor de workshoporganisator Bart Hoogenboom. Het aantal deelnemers aan de workshop "VN vrouwenconferentie" dreigde niet boven de twee uit te stijgen. Na een ronseltocht langs loslopende JD'ers bleek er toch animo te bestaan voor zijn workshop. Acht vrouwelijke JD'ers hadden zich uiteindelijk bij Bart verzameld. De workshop kreeg de vorm van een interessant kringgesprek. Bart vertelde zijn gehoor over de VN wereldvrouwenconferentie, die in september in Peking zal plaatsvinden. Hij neemt aan deze bijeenkomst deel namens een organisatie die zich inzet voor internationale samenwerking, het COS. Eerdere conferenties in Wenen, Rio en Caïro over respectievelijk de mensenrechten, het milieu en de bevolkingsgroei waren de VN-voorlopers van de vrouwenconferentie. "Het doel van de conferentie is de positie van vrouwen te verbeteren, wereldwijd. 90 procent van het werk

op deze aardkorst wordt door vrouwen verricht terwijl zij één-tiende van het loon toegeschoven krijgen". Vooral de mensenrechten zijn enorm belangrijk voor vrouwen, aldus Hoogenboom. "Twee-derde van de vluchtelingen is vrouw. Vooral in de Derde Wereld en de Arabische landen zijn mensenrechten vrouwenrechten". De Nederlandse situatie is ook nog niet perfect aldus de aanwezige JD'ers. Unaniem vonden zij dat het vooral een moeilijke mentaliteitskwestie is. "De Nederlandse vrouwen nemen vaak automatisch de opvoeding op zich". Vrouwenemancipatie is echter niet alleen een vrouwenzaak, ook mannen moeten emanciperen. "De mannen moeten vaker afwassen, zichzelf emanciperen en uit het cultuurpatroon van "carrière maken" stappen". Een Groningse JD'ster zei zich kwaad te kunnen maken om de houding van veel jongeren, "ze zijn zo conservatief, zowel jongens als meisjes". De vrouwen vonden het echter positief dat een man naar de vrouwenconferentie gaat, "want mannen moeten zich hier ook mee bezighouden". En zo bleef er hoop.

Marco van Lierop

SSV moet SSV blijven!

Voor de meeste JD'ers leek het onmenselijk vroeg; de zaal was dan ook zo goed als leeg toen om kwart over negen zondagochtend begonnen werd aan de behandeling van de HR-wijzigingen en de Organimo's. De wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement - allemaal ingediend door de CPZ (Commissie Politieke Zaken) - werden er in een mum van tijd doorheen gejaagd, en allemaal aangenomen. Het ging dan ook slechts om 'het aanpassen van de letter van het HR aan de geest zoals die al in de vereniging heerst', aldus woordvoerder Christiaan Bonebakker.

Wat meer commotie ontstond tijdens de behandeling van de Organimo's. Een motie van Inge Hagens e.a. om ervoor te zorgen dat LB'ers in eerste instantie de contacten met hun eigen afdeling onderhouden, bleek niet houdbaar en werd ingetrokken. De indieners waren ervan uitgegaan dat het

een vaste regel was, dat LB'ers juist niet verantwoordelijk zijn voor hun eigen afdeling - en dat bleek slechts een interne afspraak van het laatste LB te zijn.

Vervolgens vroeg de afdeling Friesland om een giromaatpasje voor hun afdelingsrekening. Na een uitgebreide uitleg van de landelijk penningmeester over de praktische onmogelijkheid en grote fraudegevoeligheid van zo'n systeem, werd de motie met grote merderheid verworpen.

Als afsluiting besloot de ALV nog, het takenpakket van de secretaris Scholing en Vorming (SSV) te verzwaren met de toevoeging van de projecten in zijn/haar portefeuille. Uit respect voor de emotionele waarde die Ruud van den Brink aan de naam SSV hechtte ('die naam bestaat al tien jaar'), werd een voorstel om de naam te veranderen in Secretaris Scholing, Vorming en Projecten (SSVP) ingetrokken.

Hierna konden de jaarverslagen en de jaarrekening met een gerust hart en zonder problemen worden aangenomen.

Patrick Dersjant

Hoogoplopende emoties op het congres door drugs...

Van hard-drug tot soft-drug

Nee, niet het gebruik van drugs (althans niet op dat moment, voorzover bekend) maar door de discussie rond het al dan niet legaliseren van hard- en soft-drugs en de eventuele gevolgen daarvan.

Het blok van politieke moties over drugsbeleid stond garant voor felle discussies tussen voor- en tegenstanders van legalisering. In de zaal zaten mensen die zich behoorlijk opwonden over de overwegingen die Petter en Marc gaven in de moties en mensen die het maar even allemaal over zich heen lieten komen. Ach wat wil je, legalisering van drugs blijft een hot-issue, zeker onder de gebruikers en de principieel niet-gebruikers. Maar wat zijn drugs nou eigenlijk? Om moeilijkheden hierover te voorkomen hadden Petter en Marc in een workshop alvast een groep mensen 'voorgelicht' en was de discussie al begonnen die na de lunch plenaire werd voortgezet. En om hen die niet bij de workshop aanwezig waren toch van informatie te voorzien, lagen er stencils met informatie op de stoelen klaar.

Een citaat: "Drugs zijn stoffen die op het bewustzijn inwerken (...)" En dat zouden we weten, politiek leek ineens een drug te worden want de strijd brandde los. Argumenten voor en tegen gingen door de zaal. Geknik en geschud van hoofden gaven de innerlijke gevoelens weer van hen die niet aan het woord waren en uiteindelijk moest er dan toch tot een eindoordeel gekomen worden. Ten aanzien van hard-drugs was er toch een meerderheid tegen legalisering. Wel moet er gratis heroïne verstrekt worden aan terminaal verslaafden... zo besloot de zaal.

Een beslissing over soft-drugs was gemakkelijker. De moties in het congresboek gingen uit van een steeds verdergaande legalisering en de stemming begon dan ook met de laatste uit het blok. Deze werd verworpen, maar motie 3 niet: "Het gebruik en bezit van cannabisproducten moet worden gelegaliseerd. De productie en verkoop van en handel in cannabisproducten t.b.v. de Nederlandse markt moet worden gelegaliseerd en de coffee-shops moeten worden ondergebracht in een vergunningstelsel." Wij zijn het in meerderheid eens, nou de politiek in Den Haag nog...

Inge Hagens

ASA leert squatters voor hun rechten op te komen

Maleisië: geld versus ontwikkeling

Dennis Hesseling

Soms vraag je je wel eens af, of andere landen niet willen leren van de fouten die westerse landen bij hun ontwikkeling gemaakt hebben. Een land dat dergelijke vragen vragen oproept is Maleisië. Onder de strakke leiding van premier Mahathir is dat land hard op weg Zuid-Korea en Singapore te volgen als één van de regionale economische krachten in Zuid-Oost-Azië. De regeringsplannen hebben het maar over één ding: economische groei. Over de gevolgen voor het milieu, over de slechte werkomstandigheden wordt niet gesproken, laat staan over democratie of mensenrechten.

Debat ontbreekt

In Kuala Lumpur, de hoofdstad, leg ik Christian die vraag voor: is er dan niemand in Maleisië die deze ontwikkelingen kritisch volgt? Nee, zegt hij, het debat over de negatieve gevolgen van de industrialisatie ontbreekt volkomen, en er is slechts een zeer kleine minderheid die tegen is. Hij kijkt de zaal eens rond, die goed gevuld is met jongeren die er komen lunchen of thee met kaneel komen drinken: "In this room, I think, just one."

Christian is lid Asian Students Organisation (ASA), een organisatie die de JD via de wereldkoepelorganisatie Youth for Develop-

ment and Cooperation heeft leren kennen. Hoewel een organisatie van studenten, houdt ASA zich met zeer verschillende politieke en maatschappelijke onderwerpen bezig. Op die manier is Christian betrokken bij gebeurtenissen in heel Azië, van Tibet tot Oost-Timor en van Burma tot Palestina. En bij Maleisië zelf.

Squatters

Als belangrijkste probleem van Maleisië op dit moment, noemt Christian het overgangsproces van landbouw- naar industrieel land.

Maar ja, wat wil je van een regering die ontwikkeling alleen in termen van economische groei defineert?

Eén van de duidelijkste voorbeelden van de negatieve gevolgen daarvan is de situatie van de mensen die squatters genoemd worden: de bewoners van de krottenwijken. Deze mensen werden in de jaren '70 door de overheid aangemoedigd om naar de stad te komen, aangezien daar veel goedkope arbeidskrachten nodig waren. Dus bouwde men zijn huis op overheidsgrond, waarmee de krottenwijken ontstonden. Nu, 25 jaar later, laat diezelfde overheid bulldozers over deze wijken heenwalsen, omdat ze plaats moeten maken voor altijd maar meer kantoorpanden.

En dit is niet het enige probleem dat de squatters treft. Er is voor hen geen toegang tot het onderwijs geregeld, en meer in het algemeen zijn deze mensen onwetend van de rechten die zij hebben of zouden moeten hebben.

ASA springt in

ASA zit daarbij niet stil. Waar de overheid faalt, springen zij in: Christian en andere leden gaan zelf de krottenwijken in om les te geven aan de squatters, zorgen ervoor dat ziekenhuispersoneel langskomt om de nodige medische hulp te verlenen, en meer in het algemeen proberen zij bewustwording te kweken, zodat squatters voor hun eigen rechten op kunnen komen.

Het werk van ASA wordt door de overheid niet aangemoedigd, integendeel. Zo is het hen niet toegestaan om scholen te bezoeken, en de Internal Security Act, ooit ingesteld om Maleisië "tegen de communisten

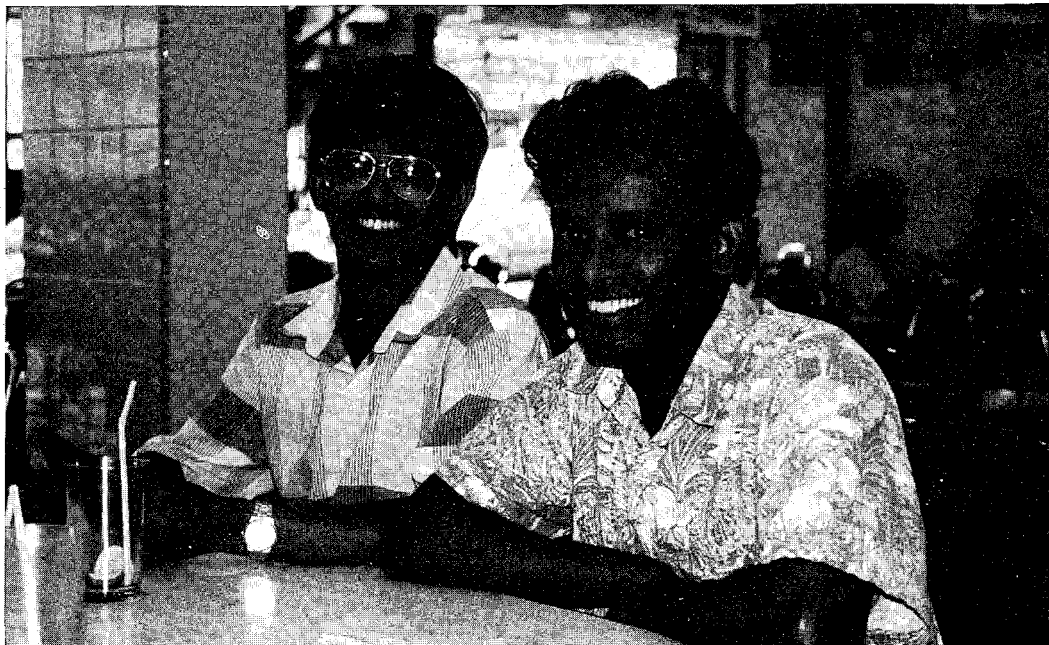
te beschermen" maar vervolgens nooit meer is ingetrokken, zorgt ervoor dat zelfs elke nieuwsbrief die ASA uit wil geven door de overheid goedgekeurd moet worden, en verbiedt in het algemeen elke bijeenkomst van meer dan vier personen.

Geld uit helikopters

Maar ja, wat wil je van een regering die ontwikkeling alleen in termen van economische groei defineert, een regering van een partij die campagne voert door, letterlijk, geld uit helikopters te strooien, en die met een (frauduleus verkregen) absolute meerderheid in het parlement regeert?

Geruststellend

In het vliegtuig terug naar Nederland laat Malaysian Airlines ons een video zien over wat er op dit moment in Maleisië gebeurt. Geen woord over squatters, maar wel wordt uitgebreid verteld hoe het de Maleisische regering gelukt is om een internationale firma van Korea naar Maleisië te halen - de lonen werden daar te hoog. Gelukkig maar; nu kan iedereen tenminste de rest van de vlucht doorbrengen met de geruststellende gedachte dat de Maleisische regering goed haar best doet voor de bevolking.

Rechts op de foto: Christian (foto: Dennis Hesseling)

Michiel van Walt van Praag (UNPO)

'Het Westen steunt in feite het Chinese regime'

Christiaan Bonebakker

Hoe gaan we om met landen die de mensenrechten schenden? Regelmatig steekt deze vraag de kop op, vooral als economische belangen in het geding zijn. Vaak wordt dan gesteld dat je maar beter een goede verstandhouding kunt opbouwen met het betreffende regime (en dus lekker handel drijven), omdat het regime dan eerder geneigd is zich iets van jouw opinie aan te trekken. 'Constructive dialogue' of 'constructive engagement' heet dat. Momenteel speelt deze discussie met betrekking tot China en - heel recent maar nauwelijks hoorbaar - Burma, waar juist een handelsmissie heen is vertrokken.

Enkele leden van de JD-werkgroep Mensenrechten spraken hierover met dr. Michiel van Walt van Praag, secretaris-generaal van de Unrepresented Nations and Peoples Organization (UNPO), ook wel bekend als 'de VN van niet-erkende landen'. UNPO vertegenwoordigt 43 landen en volkeren, waaronder Tsjetsjenië, Iraaks Koerdistan, Oost-Timor, de Republiek der Zuid-Molukken, de Aboriginals in Australië, Tibet en - ook nog steeds niet erkend - Taiwan. Het hoofdkantoor van UNPO staat in Den Haag.

Zuid-Afrika

Van Walt van Praag vergelijkt het debat over 'constructive engagement' met de discussie die destijds werd gevoerd over Zuid-Afrika. De economische en culturele boycot waartoe toen werd besloten, heeft duidelijk resultaat gehad. Ook de voormalige Sowjet-Unie is gevallen omdat het Westen zich niet constructief heeft opgesteld. Tegenover China en Burma neemt het Westen nu ineens een andere houding aan. Volgens Van Walt van Praag steunt het Westen met haar 'constructieve' houding in feite de regimes aldaar: "Uiteindelijk is elk regime afhankelijk van de economie. De huidige handelsmissie naar Burma versterkt dus de positie van SLORC, het militaire bewind." Zo is ook het 'economische wonder', waaraan de Chinese regering haar legitimiteit ontleent, mogelijk dankzij de steun van Europa en de VS.

Hoewel het Westen lekker doorhandelt, voelt de Chinese regering zich toch ongemakkelijk onder de internationale druk met betrekking tot de mensenrechten. Dit levert

alleen nog niet veel op, omdat sancties uitblijven. Toch is de huidige tactiek van de Dalai Lama, de geestelijk en politiek leider van de Tibetanen, volgens Van Walt van Praag het meest kansrijk. De Dalai Lama streeft op vreedzame wijze naar autonomie voor zijn land en volk. Hij stuurt aan op onderhandelingen met China, hetgeen hem veel krediet van het Westen oplevert. Dit versterkt de onderhandelingspositie van de Tibetanen.

Deng dood

Wat er gebeurt als de Chinese leider Deng Xiaoping doodgaat, is volgens Van Walt van Praag erg onzeker. Deng is - afgezien van

Michiel van Walt van Praag (tweede van links) tijdens de general assembly van UNPO (Foto: Sijmen Hendriks)

één of twee andere oude mannen - de enige leider die de revolutie nog persoonlijk heeft meegemaakt. Daaraan ontleent Deng zijn autoriteit en overwicht. Als Deng wegvalt, is de economie nog het enige bindmiddel in China. De economische groei is echter erg ongelijk over het land verdeeld. Er is dus een behoorlijke kans dat China op termijn uit elkaar valt. Of Tibet hierbij gebaat is, is nog maar de vraag. Nu al zijn de Tibetanen door de Chinese transmigratie minderheid in eigen land.

Onjuist en onwerkbaar

Over het Nederlandse buitenlandse beleid is Van Walt van Praag kritisch. Nederland erkent namelijk wel landen, maar geen regeringen. Dat is onjuist en onwerkbaar. Dat blijkt bijvoorbeeld als besloten moet worden wie in Nederland officieel moeten worden

ontvangen. Als Nederland zijn eigen richtlijn consequent zou hanteren, zou het iedereen moeten ontvangen die zegt een erkend land te vertegenwoordigen. Dat gebeurt echter niet; Nederland is dus ook nog eens inconsequent. Dan heeft Engeland het beter geregeld: Engeland erkent regeringen op basis van 'effective control'. Wie in de praktijk de macht heeft, wordt erkend. Dat is fout, vindt Van Walt van Praag, maar in ieder geval wél werkbaar.

UNPO en geweld

UNPO wordt soms verweten volkeren te vertegenwoordigen die geweld gebruiken. Van Walt van Praag beaamt dat dit het geval is. UNPO geeft die volkeren meer mogelijkheden hun doel te bereiken zonder geweld. UNPO is zelf dus geweldloos; het beoogt geweld te voorkomen. Als je volkeren echter als lid weigert omdat ze geweld gebruiken, bevestig je ze in hun idee dat geweld de enige methode is die werkt. En dat geweld werkt, blijkt vaak genoeg. Wie vecht, wordt door de rest van de wereld serieus genomen. UNPO probeert op vreedzame wijze dezelfde aandacht te krij-

gen. UNPO vertegenwoordigt overigens geen volkeren die terrorisme gebruiken, al erkent Van Walt van Praag dat de grens soms moeilijk is te trekken. Een andere vorm van geweld die UNPO in alle gevallen afkeurt, is geweld van regeringen tegen de eigen bevolking.

Het uiteindelijke doel van UNPO is natuurlijk zichzelf overbodig te maken. Zover is het helaas nog lang niet. Toch is de ledenlijst van UNPO enkele maanden geleden iets korter geworden: Armenië, Belau, Estland, Letland en Georgië zijn inmiddels erkend als onafhankelijke staten en toegelaten tot de 'echte' Verenigde Naties. ♦

(De auteur is lid van de JD-werkgroep Mensenrechten)

De overheid moet alleen voor de zwakkeren opkomen

Een basisinkomen is a-sociaal of onbetaalbaar

Op het afgelopen JD-congres diende de werkgroep Sociale Economie enkele moties in tegen de invoering van een basisinkomen. Nadat bleek dat deze vanwege het late zondagmiddaguur behandeld moesten worden als ware het hamerstukken, werd de behandeling uitgesteld. De JD miste zo een kans om in te haken op de actualiteit, want het D66-congres nam begin maart voorzichtig stelling vóór het basisinkomen. Daar staat echter tegenover dat nu, als voorbereiding op de behandeling tijdens de ALV van november, de (hernieuwde) discussie binnen de JD over het basisinkomen veel uitgebreider gevoerd kan worden. Paul Kraan wil daar namens de werkgroep met dit artikel aan bijdragen.

Paul Kraan

In 1987 bood de JD de toenmalige voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Dr W. Albeda, een nota aan. In deze nota werd gepleit voor invoering van een gedeeltelijk basisinkomen. Op 4 en 5 maart jongstleden nam ook D66 tijdens een speciaal daaraan gewijd congres op Papendal een 'in principe positieve houding' aan ten opzichte van het basisinkomen.

Utopia

De idee van een basisinkomen is natuurlijk niet louter afkomstig uit de vrijzinnig-

democratische koker. De 16e-eeuwse Engelse filosoof sir Thomas Moore pleitte in zijn *Utopia* al voor een vorm van basisinkomen. Sinds die tijd zijn door vertegenwoordigers van diverse politieke stromingen in diverse landen diverse vormen van een basisinkomen bepleit. Modern is het voorstel dus zeker niet, al wordt de laatste jaren door de voorstanders van een basisinkomen vaak als argument gehanteerd, dat het zo goed past in het post-industriële tijdperk waarin wij zouden leven.

Armoedeval

Hoe dan ook, tijdens de later afgebroken behandeling van de politieke moties die de werkgroep Sociale Economie tegen het basisinkomen had ingediend, wees JD-voorzitter Dennis Hesseling er op, dat de werkgroep had verzuimd in haar moties ook de voordelen van een basisinkomen te vermelden. Hoewel het mijns inziens tactisch niet erg voor de hand ligt om de tegen-

D66 nam op Papendal een 'in principe positieve houding' aan ten opzichte van het basisinkomen

standers van je motie zelf alvast maar van munitie te voorzien, had hij daar in principe natuurlijk wel gelijk in.

De invoering van een basisinkomen kent namelijk enkele grote voordelen, waarvan het opheffen van de zogenaamde armoedeval een van de meest in het oog springende is. Deze armoedeval is de benaming van het verschijnsel, dat het vanuit een uitkeringssituatie vaak financieel erg onaantrekkelijk is om weer (wit) te gaan werken. Bijverdiensten worden immers grotendeels gekort op de uitkering, zodat het te verdienen netto-loon daar wel flink boven uit moet stijgen om het verlies aan vrije tijd te compenseren. In geval van een basisinkomen mogen bijverdiensten gewoon behouden worden, afgezien natuurlijk van de afdracht van belasting. Die bedraagt echter slechts 40 tot 50 procent, terwijl de huidige uitkeringsgerechtigden zich geconfronteerd zien met een impliciet tarief van maar liefst 100 procent. Het verdwijnen van de armoedeval zou dus voor velen een stimulans betekenen om weer (wit) aan de slag te gaan, hetzij volledig, hetzij in deeltijd.

Deeltijd

Daar komt meteen een tweede voordeel van

het basisinkomen om de hoek kijken. Aangezien in een gedeelte van de benodigde inkomsten al is voorzien, wordt het eenvoudiger om voor het overige genoeg te nemen met de inkomsten uit een deeltijdbetrekking. Dat schept nieuwe mogelijkheden voor herverdeling van arbeid, hetgeen bij de huidige stand van de werkloosheid op zichzelf een voordeel genoemd mag worden.

Veel gebruikt is ook het argument dat het basisinkomen voor eens en voor altijd af zou rekenen met de schending van de privacy van uitkeringsgerechtigden. De controle van de leefsituatie, voor de vaststelling van de hoogte van de bestaande uitkeringen noodzakelijk, is dan niet meer nodig. De inkomensoverdracht is onvoorwaardelijk geworden en fraude bestaat derhalve niet meer.

Overigens moet in dit verband wel opgemerkt worden dat bij ongewijzigde wetgeving de controle van de leefsituatie in de

fiscale sfeer onverminderd door zou gaan. Bij de belastingheffing speelt het inkomen van de partner namelijk nog wel een rol, maar dat zou natuurlijk ook veranderd kunnen worden.

Ondernemers

De Groningse bedrijfskundige Bart Nooteboom meent dat het basisinkomen een enorme stimulans voor het zelfstandig ondernemerschap zou kunnen betekenen. Aangezien men zekerheid heeft over de voorziening in elementaire levensbehoeftes, durft men voor het overige juist eerder de onzekerheden van het entrepreneurschap voor lief te nemen, stelt de ook binnen D66 actieve hoogleraar. Geen enkele inwoner van Nederland hoeft echter bang te zijn van honger om te komen, omdat voor degenen die zelf niet in hun bestaan kunnen voorzien een sociaal vangnet is gespannen. Dit vangnet is ook bestemd om falende ondernemers van de bedelstaf te redden, zodat angst voor gebrek nooit een reden kan zijn om de stap naar een eigen bedrijf niet te durven wagen. De risico's die het ondernemerschap wél met zich meebrengt kunnen ook door het basisinkomen niet worden weggenomen, aangezien deze te

maken hebben met de altijd aanwezige onzekerheid omtrent het terugverdienen van het te investeren eigen (en vreemde) vermogen. Mocht de overheid deze onzekerheden willen verminderen zou het meer voor de hand liggen om de fiscale faciliteiten voor startende ondernemers uit te breiden. Dat is een veel gerichter middel om het gestelde doel te bereiken. Nooteboom heeft natuurlijk niet helemaal ongelijk, want ondernemers die op de bijstand aangewezen zijn moeten zich beschikbaar houden voor de arbeidsmarkt, hetgeen in de opstartfase van een onderneming nogal een handicap is. Daar moet echter een goedkopere remedie tegen zijn.

Emancipatie

Je hoort ook vaak zeggen dat het basisinkomen zou kunnen bijdragen aan de emancipatie van vrouwen waarvan de echtgenoot kostwinner is. Deze krijgen dan immers een eigen inkomen en worden zodoende onafhankelijker van hun partner. In de praktijk zal het schamele basisinkomen de financiële afhankelijkheid echter niet wegnemen, maar hooguit verminderen. Indien men gewend is aan een leuk salaris bovenop de beide basisinkomens, zal het vooruitzicht te moeten leven van slechts één basisinkomen heus geen wenkend perspectief vormen. Het eigen inkomen betekent in dat geval slechts schijnafhankelijkheid, terwijl het naar alle waarschijnlijkheid nog lager zal zijn dan de huidige bijstandsuitkeringen voor alleenstaande vrouwen. Tel uit dus je winst. Emancipatie betekent volgens mij niet zozeer een eigen uitkering hebben, als wel zelf in staat zijn om de kost te verdienen. Het basisinkomen draagt daaraan niet bij, maar laat zoals gezegd juist alleenstaande vrouwen, die door omstandigheden niet de mogelijkheid hebben om te gaan werken, in nog schrijnender armoede achter dan nu al het geval is. Tenzij men zich natuurlijk een wel heel riante voorstelling van de hoogte van zo'n basisinkomen maakt, maar daarover straks meer.

Verwarring

Pleiten voor een basisinkomen in het kader van de individualisering is naar mijn mening het verwarren van twee verschillende zaken. Zo je namelijk van mening bent, dat het inkomen van de eventuele partner nooit een rol mag spelen bij het bepalen van de uitkeringshoogte of het belastingtarief, dan staat dit los van de keuze voor een basisinkomen. Het huidige sociale en fiscale stelsel valt heel goed te individualiseren, dat is dus een heel ander proces. Een dergelijke verwarring van twee totaal verschillende dingen vindt ook plaats, wanneer het basisinkomen in een adem wordt genoemd met de ecologisering van het belastingstelsel. Kies je daarvoor, dan betekent dat helemaal niet dat je ook voor een basisinkomen hoeft te kiezen. Het eerste

heeft te maken met het binnenhalen, het tweede met het besteden van middelen.

Te laag of te hoog

De enige wezenlijke voordelen van een basisinkomen zijn wat mij betreft het verdwijnen van de 'tandenborstel-controles' en vooral het opheffen van de armoedeval. Voordelen die naar mijn mening in het niet vallen ten opzichte van de nadelen van een

Wel beschouwd is het basisinkomen een buitengewoon rechts instrument

basisinkomen.

Op de eerste plaats wordt alom de -zeker in internationaal perspectief- torenhoge lastendruk in Nederland als fruikend voor de werkgelegenheid beschouwd. De inspanningen van de regering zijn er dan ook juist op gericht om te werken aan verlaging van lasten, zeker die op laagbetaalde arbeid. De JD koos daar in november zelf ook voor. Invoering van een basisinkomen zou de lastendruk daarentegen weer nodeloos opvoeren, en niet zo'n klein beetje ook. Tenzij je natuurlijk bereid bent te kiezen voor een dermate laag basisinkomen dat het budget-neutraal (of zelfs verlagend!) kan worden ingevoerd.

Daar zit 'm het cruciale punt. Het basisinkomen is *te laag* wanneer het mensen die niet bij kunnen verdienen in de kou laat staan. Doet het dat echter niet, dan rijzen de kosten de pan uit en wordt het dus *te hoog*. Alle vormen van basisinkomen die tot nu toe door de erkende rekenmeesters (CPB, WRR) van het predikaat 'betaalbaar' zijn voorzien, waren qua hoogte sociaal onaanvaardbaar. Daar komt nog bij, dat onbetaalbare stelsels de neiging hebben steeds onbetaalbaarder te worden. Door de torenhoge marginale tarieven zullen steeds meer mensen geneigd zijn niet of zwart te gaan werken, waardoor er belastinginkomsten mis worden gelopen, waardoor de tarieven weer verder omhoog moeten, etcetera. Bovendien is het helaas zo, dat een al te riant basisinkomen zichzelf op zal blazen, doordat het te veel mensen van het verrichten van betaalde arbeid afhoudt. Op zich is dat niet erg, maar voor het blijvend in stand houden van het stelsel is voldoende betaalde arbeidsparticipatie wel een absolute noodzaak.

Dilemma

Voor de voorstanders van een basisinkomen is er maar een weg om aan dit dilemma te ontsnappen. Om de afruil tussen betaalbaarheid enerzijds en sociale aanvaardbaarheid anderzijds nog enigszins rechtvaardig te doen verlopen, wordt vaak voorgesteld om een laag basisinkomen in te voeren, waarop voor degenen die er echt niets bij kunnen verdienen dan een aanvulling te krijgen is.

Inderdaad zou het dilemma daarmee opgelost zijn. Maar de voorstanders lijken het paradoxale van zo'n oplossing niet in te zien. Want wat gebeurt er met de introductie van zo'n stelsel van aanvullende uitkeringen? Juist, de armoedeval en de controle zijn weer terug! Wederom wordt het voor mensen met een aanvullende uitkering financieel weinig aantrekkelijk om erbij te verdienen, wederom moet de overheid

de rechtmatigheid van de verstrekte uitkeringen gaan toetsen. Ziedaar, een stelsel van basisinkomen dat de twee belangrijkste problemen van het huidige sociale stelsel met zich meedraagt!

Vrouw van de miljonair

Met een basisinkomen geef je ook een uitkering aan mensen die het helemaal niet nodig hebben, zoals de spreekwoordelijke vrouw van de miljonair uit Wassenaar. Geld dat ook gebruikt had kunnen worden voor de lastenverlichting die we zo hard nodig hebben voor de werkgelegenheid. Geld dat gebruikt had kunnen worden voor bodemsanering, infrastructuur, ontwikkelingshulp of onderwijs. Of misschien wel om de uitkeringen te verhogen van de mensen die *echt* in de knel zitten. Van de mensen die op de overheid zijn aangewezen en zelf geen middelen hebben om in hun bestaan te voorzien.

Basisgedachte

Iedereen dat zelf kan moet ook daadwerkelijk zelf zijn broek ophouden. Burgers moeten in principe zelf in hun inkomen voorzien, de meesten hebben daar de overheid helemaal niet bij nodig. Maar ik vind het wel van het grootste belang dat wie daartoe zelf niet in staat is, terecht kan bij de overheid. Een basisinkomen zou de middelen die voor deze groep beschikbaar zijn verminderen ten gunste van uitkeringen aan mensen die zelf al genoeg hebben. Welbeschouwd is het dus een buitengewoon rechts instrument. Een basisinkomen is niet het wondermiddel om de problemen met de sociale zekerheid op te lossen. Het zou de zwakkeren in de samenleving alleen maar meer in de hoek drukken.

Ik ben de eerste om toe te geven dat ons huidige sociale stelsel niet zonder problemen is, maar de basisgedachte erachter deugt wat mij betreft nog steeds. Ook in de post-industriële jaren negentig is solidariteit met mensen die zelf geen inkomen hebben een goede zaak. Maar dan ook wel *alleen* met hen, want als iedereen uitkeringstrekker wordt, bestaat er straks helemaal geen solidariteit meer.

D'émoties

The Silent Party

Dit congres zijn er ongeveer zeventig politieke en actueel politieke moties behandeld. Van kernenergie tot kleur bekennen, van zelfmoord tot Betuwelij. Soms ging het over feiten, vaak over principes en met name de moties over drugs maakten veel discussie los. In totaal zijn er, schat ik, zo'n vijftig nieuwe standpunten ingenomen.

Maar daar waar de betrokkenheid en inzet van een groot aantal leden onvermoeibaar was, liet de meerderheid van het Landelijk Bestuur, oud en nieuw, het volledig afweten. Het aantal Landelijk-Bestuursleden in de zaal was op één hand te tellen en het aantal LB'ers dat zich actief met de discussie bemoeide was nog minder. De basketball-, zon- en theebransjesgroep buiten telde daarentegen een aanzienlijk aantal LB'ers. Al met al vond ik het van weinig respect voor de leden en de politiek van de JD getuigen. Hoe kun je in hemelsnaam een vereniging vertegenwoordigen, als je je niet met de politieke discussie bemoeit. Of, veel erger nog, niet weet waar we als JD voor of tegen zijn.

Ik verwacht niet dat Landelijk-Bestuursleden tijdens een Algemene Ledenvergadering continu op de voorste rij zitten en bij elke motie hun mening geven. Liever niet zelfs. Maar enig zicht op de mening van de leden en het volgen van het verloop van de discussie kan nooit kwaad.

Dus voordat jullie als Landelijk Bestuur ons gaan vertegenwoordigen, laat je in ieder geval eens bijpraten door enkele van de weinige (oud) LB'ers die wel in de zaal waren, zoals Dennis of Henriëtte. En mochten jullie er niet uitkomen, informeer dan eens bij de verschillende leden in de afdelingen: zij waren er wel.

Mirjam van Dijk,
Nieuwegein

Vijftig jaar vrede

Deze Demo valt bij je in de bus op 8 mei 1995, op de dag af vijftig jaar na de geallieerde 'Victory in Europe'. Stilstaan bij de totale capitulatie van de Nazi's wordt dezer dagen al genoeg gedaan.

Demo staat dus stil bij vijftig jaar vrede: Indonesië, Korea, Suez, Budapest, Nieuw-Guinea, Vietnam, Praag, Gaza, Noord-Ierland, Cambodja, Libanon, Afghanistan, Nicaragua, El Salvador, Falkland, Grenada, Irak, Iran, Panama, Koeweit, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Ruanda, Tsjetsjenië.

War is over.... if you want it
(John Ono Lennon, 1940-1980)

Paul Kraan,
Amsterdam

Koerdisch Parlement

Nederland doet zich in de wereld graag wat groter voor dan het in werkelijkheid is. In onze buitenlandse politiek is nog een vleugje terug te vinden van de oude zeventiende eeuwse glorie. Vaak reageren wij met onbegrip, als de wereld ons wijst op onze 'ware' grootte. Uiteindelijk zijn we inderdaad maar met zo'n 16 miljoen (van de 5,5 miljard, da's dus 0,29 %), en bezetten we maar 37.000 km² landoppervlak (van de 148 miljoen, da's bijna 0,03 %).

Eerdergenoemde cijfers zijn echter geen reden om te wanhopen. Tenslotte is het niet altijd de kwantiteit die telt, maar ook de kwaliteit. En daardoor spelen we wel degelijk een rol.

Nog niet eens zo lang geleden besloten wij dat de voormalige Joegoslavische republiek Macedonië toch niet eeuwig onder de naam FYROM bij de Verenigde Naties vertegenwoordigd kon blijven. En als die mensen zich Macedonië willen noemen, wie zijn wij Nederlanders dan om dit tegen te houden? We erkennen de staat Macedonië dus, inclusief de naam.

Onze grote EU-vrienden uit Griekenland vonden dat een slecht idee. Tenslotte, zo redeneerden zij, is Macedonië altijd de naam van een Griekse provincie geweest, en zou een republiek die zich dezelfde naam geeft dus ook deze provincie willen inlijven. De Grieken werden boos op Nederland en begonnen onze producten te boycotten. Daarmee was deel 1 van het bewijs geleverd: we zijn toch niet zo klein, er zijn toch mensen die naar ons luisteren (al willen ze het niet

met ons eens zijn, maar ja die mensen blijven er natuurlijk).

Deel 2 zou spoedig volgen. Want wij besloten de oprichting van een Koerdisch parlement in ballingschap in Nederland niet te verbieden. Daar was Turkije het niet mee eens. En ze dreigden... met een boycot. Waarin een klein land groot kan zijn.

De Turkse boycot is tot nu toe nog niet doorgegaan. En dat geeft weer blijk van het Nederlandse inzicht in internationale verhoudingen. Want, natuurlijk kán Turkije onze producten niet boycotten, zolang de Grieken dat al doen. Het is uiteraard niet mogelijk, dat Griekenland en Turkije het 'ns met elkaar eens zijn. (Zelfs niet op het Eurovisie Songfestival. Weliswaar weten de jury's niet wat de andere landen voor waarderungen geven, maar Griekenland omzeilt dit door al jaren (Grieks-) Cyprus 12 punten te geven, wat Turkije nóóit zal doen.) Nederland kon het Koerdisch parlement dus gewoon zijn gang laten gaan, zonder bang te hoeven zijn voor een boycot! (En natuurlijk waren wij ook nog een beetje boos, omdat zelfs Turkije geen enkele punt aan onze Willeke heeft gegeven).

Het kabinet heeft wat mij betreft met deze kwesties voldoende bewezen in het spel der grote machten mee te kunnen. Ik ben benieuwd wanneer wij met de 'Amsterdam', de 'Batavia' en de nog te bouwen 'Zeven Provinciën' naar New York zullen zeilen, om onze permanente zetel in de veiligheidsraad te claimen.

Patrick Dersjant,
Nijmegen

Poncke II

Poncke Princen is een held, omdat hij de moed had voor de zwakke (tegen)partij te kiezen. Dat hij daarom wat mensen doodde kunnen we hem niet kwalijk nemen. Bovendien stonden die aan de "verkeerde kant". Arafat is ook een held. Nee, niet alleen een held, maar ook nog een Nobel-prijswinnaar van de vrede. Zijn terroristische aanslagen staan natuurlijk niet in verhouding tot de grootmoedig uitgestoken hand naar Rabin. Ook Stalin was een held; hij heeft ons niet alleen van het nazisme bevrijd, maar ook bevrijdde hij de Sovjet-Unie van de bourgeoisie. In conflictsituaties kan je de wereld altijd indelen in zij die goed zijn, zoals Poncke, Arafat, Stalin, Assepoester en zij die fout of slecht zijn, zoals de Nederlanders in Indië, de Likudpartij, de Duitsers en de boze stiefmoeder. Wat is de wereld toch simpel!

Barbara Naumann,
Utrecht

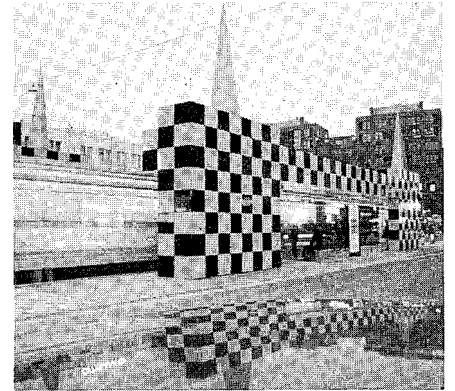
Veiligheid op straat

Vele mensen in Rotterdam en Amsterdam klagen terecht over de veiligheid in en om metrostations. Junks liggen in hoeken, vuilnisbakken lijken nooit te worden geleegd, het overzicht in de (ondergrondse) stations is niet al te best en de verlichting laat de mensen over. De verschillende vervoerbedrijven praten al jaren over verbeteringen, maar er is volgens hun geen geld om de stations te verbeteren. Voordat men eventueel overgaat naar een kapitaalintensief 'Parijs-systeem', waar zwart-rijden praktisch onmogelijk is, kan men eerst eens gaan denken aan het opfrissen van vele stations. Het gemeentebestuur van de Duitse stad Hannover besloot een tijd geleden om een aantal kunstenaars geld te geven, waarna ze hun zicht mochten geven op het openbaar vervoer en metrostations in het bijzonder. Het resultaat is een fantastisch straatbeeld, veilige en overzichtelijke stations met vele tevreden passagiers, die alleen moeten wen-

nen aan de moderne interpretaties van de diverse kunstenaars.

Ik vind dan ook dat dit idee vervolg moet krijgen in Rotterdam en Amsterdam. Bovendien levert het naast het gewenste resultaat ook nog eens banen op! Wat willen we nog meer?

Edwin Peek,
Amstelveen

(Foto uit 'Rails': Thomas Deutschmann)

Doorn in het oog

In de jaren tachtig probeerde de Nederlandse regering een fraudebestendig paspoort in elkaar te knutselen. De politieke gevolgen waren opzienbarend: een minister en een staatssecretaris, Van Eekelen en Van der Linden, struikelden over dit ogenschijnlijk eenvoudige project, terwijl minister van Buitenlandse Zaken Van den Broek zich nog maar net staande wist te houden. Misschien is een paspoort ingewikkeld te maken, maar een pasje moet toch kunnen. De actualiteit leert echter dat het Schengenpasje het paspoort van de jaren negentig dreigt te worden. In een recordtijd van drie dagen werden de verantwoordelijke staatssecretarissen, Patijn en Schmitz, al in de Kamer op het matje geroepen en bleek het toen al tijd voor de eerste corrigerende maatregelen.

Het Schengenverdrag associeer ik, zolang ik van het bestaan afweet, met woorden als 'uitstel', 'aanpassingen' en 'politieke onwil'. Het accoord werd in 1985 in het Luxemburgse plaatsje Schengen ondertekend door vijf EG-landen en heeft als voornaamste gevolg het opheffen van controles aan de gemeenschappelijke grenzen. Daarnaast formaliseert het accoord de wederzijdse bijstand aan de politiediensten van de deelne-

mende landen. Het geeft bijvoorbeeld een recht op achtervolging indien de persoon in het ene land op heterdaad betrapt is en in een ander Schengenland vlucht. Dan regelt het Verdrag ook nog harmonisatie van wetgeving over onderwerpen als verdovende middelen, wapens en de registratie van reizigers in hotels.

Na ondertekening stuitte het verdrag op allerlei obstakels. Verschillende parlementen, waaronder het Nederlandse, spartelden tegen bij de goedkeuringsprocedures en de verdragteksten moesten aangepast worden. Het Nederlandse drugsbeleid bleef, ondanks een poging tot harmonisatiewetgeving in het verdrag overeind. In 1990 kwam er een overeenkomst ter uitvoering van het Schengenverdrag tot stand. Die uitvoering zou mede mogelijk moeten zijn door het Schengen-informatiesysteem, maar helaas, dat werkte niet doordat niet alle landen over de juiste computerapparatuur beschikten, die nodig was voor aansluiting op het systeem.

Last but not least is er dan nu het probleem rond het Schengenpasje. Schiphol was onvoldoende voorbereid en kan haar reizigersstromen moeilijk scheiden. Frankrijk zag de bui al hangen en controleerde

van begin af aan de Schengenreizigers die van Schiphol kwamen. Het pasje is inmiddels verleden tijd en er is weer paspoortcontrole op Schiphol. Rond 1997 is Schiphol waarschijnlijk wel gereed voor Schengen.

Wat ik mis in de berichtgeving over de invoering en afschaffing van het Schengenpasje is hoe de andere landen hun Schengencontrole regelen. Uiteraard is Schiphol een enorm vliegveld, maar dat is het Parijse vliegveld Charles de Gaulle ook en daar kan het schijnbaar allemaal wel geregeld worden. Aangezien het verdrag van Schengen al tien jaar geleden werd ondertekend, lijkt het mij sterk dat de leiding van Schiphol volslagen verrast was over de invoering van een ander soort controle voor Schengenreizigers naast de reguliere paspoortcontrole.

Het mooie van Europese samenwerking is dat je iets van elkaar kunt leren. Zou er nu niemand van de Schipholdirectie of van de KLM-leiding (recentelijk nog door de Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers uitgemaakt voor 'arrogant', 'onzorgvuldig' en 'deloyaal') nagevraagd hebben bij de andere vliegvelden hoe daar de controle geregeld wordt, voordat Schiphol zich in deze afgang stortte? De onwil op Schiphol is dermate groot dat weinig moeite is ondernomen om de Schengencontrole te laten werken. Daarom is niet zozeer het Schengenpasje een doorn in het oog, maar eerder de verantwoordelijken op Schiphol.

Raymond van Doorn

Sociaal-flexibel:

De redding van links!

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie is na de provinciale statenverkiezingen de grootste partij van Nederland. Op het moment dat ik hoorde dat de partij van Bolkestein zelfs de populairste partij van Amsterdam was geworden beseffe ik dat de tijden echt waren veranderd. De liberalen behaalden maar liefst een spectaculaire winst van 73 procent. Vijf jaar geleden zou ik zeker zijn uitgelachen wanneer ik een toekomstvoorspelling met deze uitslag had gedaan. Amsterdam was immers traditioneel rood, sociaal-democratisch en altijd "aksiebereid". Dat is voorbij en het komt nooit meer goed met links Nederland. Of toch wel?

Marco van Lierop

Als democraat vind ik dat de linkse politiek een sterke kracht moet blijven in de politieke arena. Tegenover een sterke rechtse vertegenwoordiging in de bestuurlijke organen behoort een sterke linkse te staan. Wat mij betreft mag links zo nu en dan de rechtse ballensoep wat meer aanlengen (opdat die niet zo heet gegeten hoeft te worden). Wat dat betreft heeft het Nederlandse consensusmodel ook mij geïnfecteerd. Het stoort mij wanneer linkse politici weer in de verdediging gaan. De linkse politicus wringt zich dan in allerlei bochten om "realistische" maatregelen toch als links

te verkopen aan het Den Haag-vandaag-publiek (uitzonderingen: Pronk, Van Traa, Rosenmöller en de SP-fractie). Dat publiek koopt echter niks van deze valse colporteur. Het valt natuurlijk ook niet mee om een bij uitstek links ideaal, de verzorgingsstaat gedeeltelijk te moeten helpen afbreken. Het meest sprekende voorbeeld is natuurlijk het WAO-debâcle. Er zijn echter nog vele recente voorbeelden te noemen van maatregelen die de onder links (sociaal-democratisch) bewind genomen zijn maar waarvan het linkse karakter ver te zoeken

Links zou er eens over na kunnen denken of het wel wenselijk is dat een bijstandsmoeder niet eens meer een pagagaai kan houden omdat een telefonerende ambtenaar dan stemmen op de achtergrond hoort

is. Links beperkt zich in die gevallen tot een "neo-liberale" opstelling om het hoofd in "neo-liberale" tijden electoraal boven water te houden. Uit de resultaten van de afgelopen provinciale statenverkiezingen blijkt echter dat het electoraat het liberale origineel verkiest boven de kopie. Toch denk ik dat de linkse (sociaal-democratische) politiek toekomst heeft. Men moet dan wel een duidelijke visie tonen. Daar heeft het de afgelopen jaren namelijk aan ontbroken.

NIEUWE TWEEDELING

Er zijn twee belangrijke ontwikkelingen gaande. Aan de ene kant behoren steeds meer mensen tot de middenklasse. Zij zijn tevreden. Huisje-boompje-beestje. 's Avonds, na een dag hard werken lekker knus op de bank voor de buis in een ruime nieuwbouwwijk; "Schatje, wat hebben we het toch goed". De gezaghebbende Amerikaanse econoom Galbraith spreekt van een heersende "culture of contentment". Tegelijkertijd zijn er meer en meer mensen langdurig afhankelijk van een uitkering. Armoede wordt weer een structureel verschijnsel. Er ontstaat dus een nieuwe tweedeling in de Nederlandse samenleving.

FLEXIBILITEIT

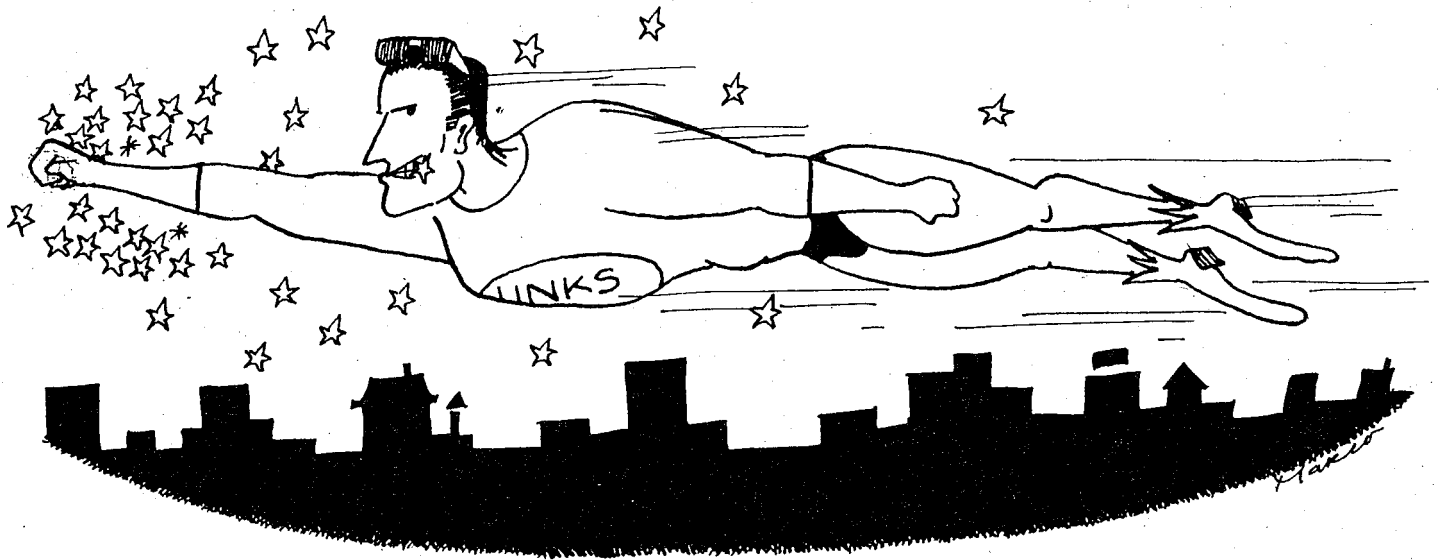
Links kan voor beide groepen weer in beeld komen. De linkse politiek moet echter wel

op moderne leest geschoeid worden. De progressieve politiek moet inzien dat de Nederlandse economie in een sneltreinvaart globaliseert en de arbeidsverhoudingen in een razend tempo mee veranderen. Daar doet geen lieve moedertje wat aan. Flexibiliteit op, boven en buiten de werkvloer is hoogst noodzakelijk. Links doet er goed aan te erkennen dat in meer en meer bedrijven werkgevers en werknemers de problemen van een dynamischer wordende economie met elkaar prima kunnen oplossen. IKEA is een mooi voorbeeld van het tot ieders

volle tevredenheid doorvoeren van een flexibeler werksysteem zonder inbreng van de overheid of zelfs de bonden. Paternalisme past niet meer. Ook wat betreft de sociale zekerheid moet links eens ophouden met het achter de feiten aanhobbelen. Er zijn zeker nog andere mogelijkheden om het "sociaal vangnet" te sparen dan het ene fraude-opsporend wetje na het andere controleregeltje in elkaar te knutselen en overhaast door te voeren. Voor sommigen is het uitkeringenstelsel verworpen tot een fluwelen dictatuur. Links zou er eens over na kunnen denken of het wel wenselijk is dat een bijstandsmoeder niet eens meer een pagagaai kan houden omdat een telefonerende ambtenaar dan stemmen op de achtergrond kan horen. "U bent toch alleenstaand? Wie hoor ik dan op de achtergrond? Een pagagaai, zegt u? Ha ha...Neemt u mij in de maling? Dit heeft consequenties, dat begrijpt u wel!"

WERKELOOSHEID

De gevleugelde woorden "eigen verantwoordelijkheid" moeten, meer dan nu het geval is, in het progressieve woordenboek prijken. Neem het probleem van de gigantische werkloosheid. Er is geen werk? Dat is zeker gedeeltelijk waar. Maar werkgelegenheid is toch geen statisch gegeven? Er kan ook werk gecreëerd worden door mensen zelf. Schaf het minimumloon af en velen

kunnen weer aan het werk. Volgens de laatste cijfers van de Organisatie voor Strategisch Arbeidsmarktonderzoek (OSA) kunnen 125 duizend werkwilligen aan de slag voor netto tien à vijftien gulden per uur. Het gaat hier om banen in de lagere regionen van de arbeidsmarkt. Nogal wat huishoudens willen een kinderoppas, huishoudster of klusjesman inhuren alleen niet voor dertig gulden per uur. Volgens de OSA kunnen, bij afschaffing van het minimumloon bij deze huishoudens 45 duizend mensen aan de slag.

Daarnaast kunnen mensen ook zelf ondernemen. Daar is echter wel creativiteit voor nodig. Een prachtig voorbeeld van een creatieve initiatiefnemer: scheepsbouwmeester Vos. Hij nam tien jaar geleden het gedurfde initiatief om de Batavia (VOC-schip dat in 1629 voor de kust van Australië verging) na te bouwen. Op alle fronten is dit particuliere project een succes geworden. Van de driehonderd vrijwilligers die meewerkten aan de bouw van het schip vonden er inmiddels tweehonderd een baan, terwijl er nog 55 op de werf werken. De overheid stond erbij en keek ernaar. Links zou er beter aan doen na te denken over hoe men deze broodnodig creatieve stimulering kan stimuleren in plaats van cosmetisch te flauwekullen over "dappere keutels" (Poppe, SP).

Met het geld dat men kan besparen door een verregaande versobering van het uitkeringsstelsel door te voeren (Inderdaad beste linkse lezer, dit klinkt liberaal maar leest u alstublieft verder!) kan men subsidies voor beginnende creatieve ondernemers bekostigen (meer dan nu al het geval is). Een aankomende onderklasse zal daar zeker mee geholpen zijn. Wie nu rondkijkt in de oude wijken ontdekt dat er genoeg ondernemingszin is (de Turkse groenteman, de Surinaamse toko en de klussende loodgieter). Deze middenstanders zorgen voor

nieuwe werkgelegenheid (al zullen de beginners niet meteen een minimumloon kunnen betalen).

GOEDE "RANDVOORWAARDEN"

Visie tonen betekent prioriteiten stellen. Zaken als onderwijs, gezondheidszorg en openbare voorzieningen (openbaar vervoer, bibliotheken, enz.) zijn van grote waarde om een potentiële onderklasse "erbij te houden".

Zoals oud-PvdA-bons Hans van den Doel ooit zei: "Onderwijs in plaats van frisdrank". Of om een andere autoriteit, milieu-profeteet en lid van de Club van Rome Wou-

mensen met een krupper-dan-krappe beurs toegang blijven houden tot deze voorzieningen. Men moet de onderklasse "erbij houden", al is het maar uit eigen belang. In potentie is een samenleving met een grote groep kanslozen een instabiele samenleving. Daar betaalt iedereen de prijs voor.

De positie van de (nieuwe) "middenklassers" is alles behalve onbedreigd. Dat kan dus nog wel gaan schuiven in de toekomst. Een toename van het aantal middenklassers loopt vaak parallel met een toename van het aantal post-materialisten. Juist bij deze laatste groep kan links in de toekomst scoren met

Linkse politici bezuinigen nu lustig mee op het openbare vervoer, de bibliotheken, het onderwijs en de gezondheidszorg. Deze beleidsterreinen zouden door links heilig verklaard moeten worden

ter van Dieren aan te halen: "De totale welvaartsbeleving gaat achteruit. En waar vallen de klappen? Niet bij consumptie en inkomen, wel bij milieu, werkgelegenheid en gezondheidszorg" (*NRC Handelsblad*, 22 april 1995).

Linkse politici bezuinigen nu lustig mee op het openbaar vervoer, de bibliotheken, het onderwijs en de gezondheidszorg (rampzalige maatregelen als de "200 gulden eigen risico regeling" zouden onder een PvdA-premier taboe moeten zijn). Deze beleidsterreinen zouden door links heilig verklaard moeten worden.

Duidelijkheid is noodzakelijk. Vooral openbaar vervoer en onderwijs zijn enorm belangrijk wanneer je "kanslozen" aan een baan wilt helpen. Mobiliteit, zowel fysiek als geestelijk is onontbeerlijk voor een arbeidsmarkt waarin van (toekomstige) werknemers grote flexibiliteit verwacht mag worden. Het is enorm belangrijk dat

immateriële zaken als onderwijs, gezondheidszorg en milieu (Ook hier graag met visie: niet meegaan met populaire nimby klachten).

EEN GOEDE TOEKOMST

Het lijkt mij dus dat links een goede toekomst voor zich kan hebben. Herijk het linkse gedachtegoed. Het is nu noch vlees noch vis. De onderklasse wordt niet serieus genomen terwijl de progressieve middenklasse zich blijkbaar niet meer herkent in de linkse politiek. Links dient prioriteiten te stellen en dat niet te kinderachtig. Stimuleer creativiteit en ondernemingszin. Laat de krachten op de arbeidsmarkt grotendeels vrij maar zorg voor goede, zeer goede randvoorwaarden zoals onderwijs, vervoer en gezondheidszorg. Onderklassers kunnen zich dan ook de noodzakelijke flexibiliteit permitteren.

Conflicten op zowel de Kaukasus als in Centraal-Azië

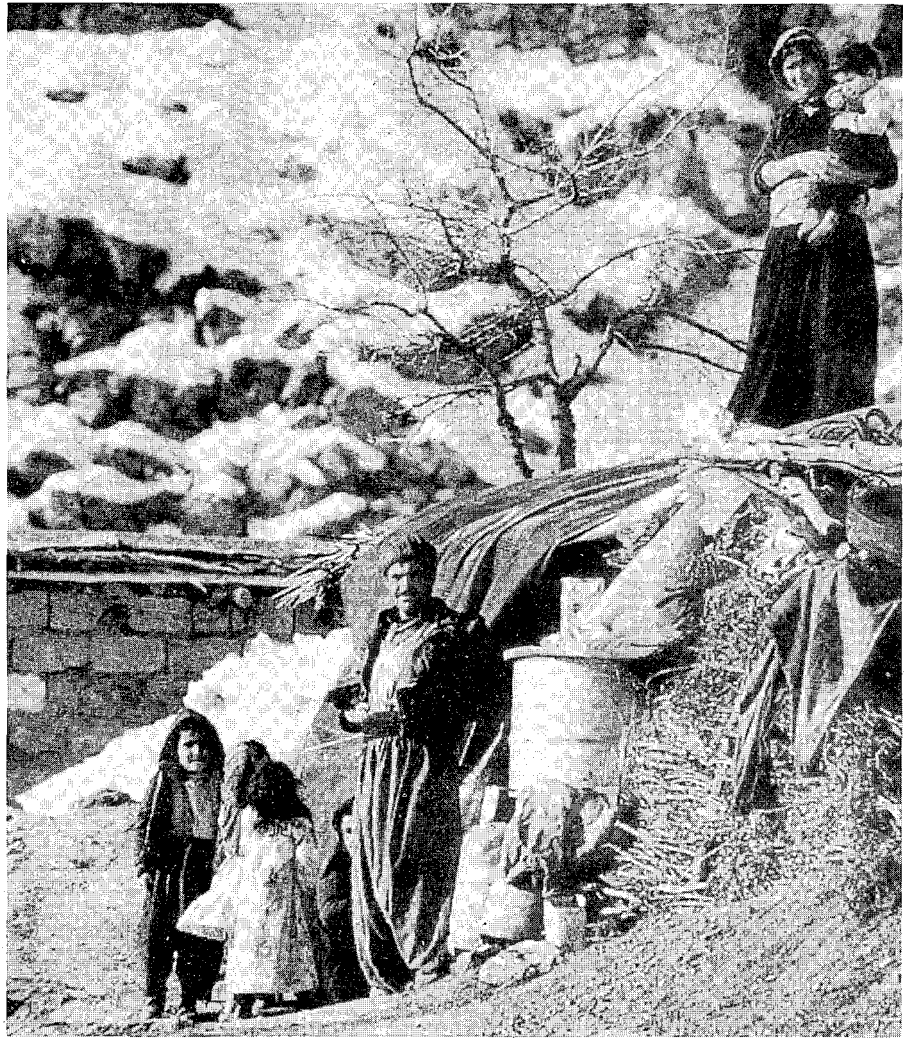
In de GOS-landen is het verleden heden

Op 11 december 1994 vielen Russische troepen de autonome republiek Tsjetsjenië binnen. Volgens Moskou ging het hier om het 'herstellen van de binnenlandse orde'. Ruim vier maanden later weet de hele wereld wat voor gruweldaden er hebben plaatsgevonden. De Tsjetsjeense hoofdstad Grozny ligt volkomen in puin. Er zijn ruim vijftienduizend doden onder de burgerbevolking gevallen en er zijn ruim vijftienhonderd Russische soldaten omgekomen. Als Jeltsin en zijn vriendjes in de satellietstaten hun huidige politiek doorzetten, zal de situatie verder uit de hand lopen en zullen nog veel meer onschuldigen onnodig sterven.

Edwin Peek

De problemen in Tsjetsjenië kunnen niet los worden gezien van andere potentiële brandhaarden in de regio. Het aantal dagen dat er vrede op Kaukasus is geweest, zijn op één hand te tellen sinds de val van het Sovjet-imperium. Langs de zuidgrenzen van de voormalige Sovjet-Unie escaleren meerdere conflicten tot burgeroorlogen met vele (onschuldige) slachtoffers.

Terwijl de Russische leiders de 'overwinning' in Tsjetsjenië al hebben geclaimd, wordt er in de bergen nog doorgevochten door de laatste opstandelingen. Het Tsjetsjeense verzet blijkt voor president Jeltsin,

Ook conflicten in de verschillende GOS-landen leiden tot onnodig veel onschuldige vluchtelingen (Foto: Uit boek "Life, death and aid; the medicin sans frontier report on a world crisis intervention")

minister van Defensie Gratsjov én de legerleiding taaier dan verwacht. De slag om Grozny zou zo geklaard worden, maar duurde weken. Dat het herstellen van de orde langer duurt dan gepland komt door de slechte moraal en de matig uitgeruste Russische soldaten, die er niet eens van op aan kunnen of hun loon wel wordt uitbetaald. Bovendien staat de naam van de voormalige wereldmacht op het spel nu alle excessen van het Russische leger naar buiten komen.

Trots en allergisch

Niet alleen in de Tsjetsjeense bergen heerst verzet tegen de Russische overheersers. Het hele gebied van de noordelijke Kaukasus wordt bevolkt door tientallen bergvolkeren,

die niets gemeen hebben met de Russen.

Deze bergvolken zijn zéér trots van aard, zijn allergisch voor overheersing uit verre hoofdsteden en zijn berucht om hun meedogenloosheid. In het verleden werden deze volkeren geleid door legendarische moslimleiders, die tot op heden geciteerd worden door leiders in de regio, zoals de Tsjetsjeense verzetsleider Doedajev. Zij brachten het bewustzijn van deze volken boven, wat na de Oktober-revolutie van 1917 leidde tot de oprichting van een Assemblee van Noord-Kaukasische Bergvolken. In de Tweede Wereldoorlog sympathiseerden de Tsjetsjenen en Ingoesjeten met de Duitsers, waarvoor ze in 1944 door Stalin werden gestraft met massale deportaties naar Centraal-Azië.

Pas onder Chroetsjov mochten de vele mensen terugkeren naar hun grondgebied. Tijdens het communisme sluimerden vele conflicten door en deze kwamen weer tot uitbarsting na 1991.

Méer conflicten

Naast de Tsjetsjeense oorlog zijn er nog meer Kaukasische conflicthaarden. De republieken Armenië en Azerbajdzjan zijn al sinds 1988 in een wrede oorlog verwickeld rond de door etnische Armeniërs bewoonde enclave Ngorno-Karabach. Na ruim zes jaar oorlog, twintigduizend doden en één miljoen vluchtelingen zijn de landen aan het eind van hun (economische) Latijn, maar van opgeven is nog geen sprake. In Georgië hebben ze nóg meer conflicten gehad in hun nog maar prille onafhankelijke bestaan. Eerst waren het de Zuid-Osseten die in opstand kwamen, omdat de Zuidosseten liever bij Rusland dan bij Georgië wilden horen. Hierna kwamen de aanhangers van ex-president Gamsachoerdia in opstand tegen zijn democratisch gekozen opvolger Sjevarnadze (minister van Buitenlandse Zaken onder Gorbatsjov), waarna er een heftige strijd ontbrak tussen het Georgische regeringsleger en Abchaziërs. Dit laatste conflict ging om het onafhankelijkheidsstreven van Abchazië, waarbij alleen al elfduizend Georgische soldaten omkwamen en de helft van de Abchazische bevolking op de vlucht sloeg naar veiliger oorden. Nu lijken in Georgië stabielere tijden te zijn aangebroken.

'Democratie'

In de Centraalaziatische republieken Kazachstan, Oezbekistan, Turkmenistan en Kirgizië heerst een schijnbare rust. Volgens de zittende presidenten hebben de landen

In veel van deze republieken is het fenomeen 'referendum' erg populair, wat de schijn van een democratie hoog houdt

rust en stabiliteit nodig om hun economie op te bouwen los van Rusland. In veel van deze republieken is het fenomeen 'referendum' erg populair, wat de schijn van een democratie hoog houdt, en de bevolking het idee geeft dat men nog enige invloed heeft op de gang van zaken. Onlangs liet president Karimov van Oezbekistan zijn termijn in een 'referendum' (zonder internationale waarnemers!) verlengen tot het jaar 2000, en president Niazov van Turkmenistan lukte dit tot 2002. President Nazarbajev van Kazachstan heeft 29 april jongstleden een referendum gehouden wat hem een mandaat tot 2001 opleverde. Intussen heeft hij het parlement op een zijspoor gemanou-

vreed, omdat het zijn 'hervormingen' blokkeert. In Kirgizië hebben ze sinds vorig jaar een parlement dat monddood gemaakt is. Dit omdat er niet genoeg 'geschikte' kandidaten werden gevonden bij de meest recente parlementsverkiezingen. Het geeft president Akayev een vrijbrief om het land te regeren. In al deze nieuwe staten kan men slechts hopen dat de terugval naar een situatie met één 'gekozen' sterke leider niet tot een echte dictatuur zal uitdraaien.

GOS-vredestroepen

In Tadzjikistan vindt sinds de val van het

Jeltsin moet Ruslands koers wijzigen, wil hij de voorwaardelijke steun van Westerse leiders niet verliezen

communisme een burgeroorlog plaats tussen presidentsgetrouwe troepen van Nazarbajev en zijn regering, én de islamitische oppositie. Deze oppositie is in 1992 naar buurland Afghanistan verdreven na een bloedige burgeroorlog. Nu voeren de moslim-rebellen vanuit dat buurland hun strijd tegen de regering in Doesjanbe, die gesteunt worden door Russische 'vredestroepen'. Vele van deze troepen zijn gelegen in Centraal-Azië, omdat dit is vastgelegd in het Verdrag van Tasjkent (mei 1992), waarin zes landen van het GOS (Gemenebest van Onafhankelijke Staten) een veiligheidspact sloten. Rusland levert het grootste contingent van deze troepen, en vele soldaten zijn gestationeerd langs de grens met Afghanistan, waar ze regelmatig het slachtoffer worden van aanslagen van Tadzjiekse moslim-rebellen. Sinds half april 1995 zijn de gevechten in het grensgebied

weer geëscaleerd, waarbij Russische vliegtuigen onlangs het bolwerk van het Tadzjiekse verzet, de Noordafghaanse stad Taloq'an, bombardeerden.

Oude invloedssfeer

In zowel alle Kaukasus-republieken als in de centraalaziatische staten zijn de conflicten terug te leiden op oude emoties, die na onderdrukking van het communisme weer naar boven zijn gekomen. De bevolking van deze republieken heeft iedere dag weer te maken met de actualiteit, die verdacht veel lijkt op het (recente) verleden. De leiders in het Kremlin staan nu voor een dilemma. Enerzijds zijn ze huiverig om,

naast het voortdurende Tsjetsjeense conflict, in nóg een conflict in te grijpen. Anderzijds is Rusland bang om haar invloed in de Centraalaziatische republieken te verliezen. Minister van Buitenlandse Zaken Kozyrev waarschuwde daarom onlangs verschillende GOS-staten, om de rechten van Russische landgenoten in hun landen niet te ondermijnen. Hij vertelde dat Rusland desnoods 'geweld zal moeten gebruiken om Russische burgers eventueel te beschermen'. Er wonen ruim twintig miljoen etnische Russen in de Baltische staten en de GOS-staten. Verder heeft de Russische regering

te maken met de druk van de publieke opinie én de kritische houding van diverse westerse landen. Zij wijzen de machthebbers erop om te matigen met het roekeloos ingrijpen in de voormalige 'invloedssfeer' van de Russen.

President Jeltsin zal zijn grillige koers niet langer meer kunnen verantwoorden aan diverse westerse leiders. Voorzichtigheid is dus geboden voor Jeltsin c.s., om de grote financiële toezeggingen van het IMF, de G7 en andere westerse staten aan Rusland niet in de waagschaal te stellen. Grotere, en concrete druk van het westen op Rusland zal hopelijk leiden tot een meer overdachte manier van ingrijpen bij conflicten.

DEMO

zoekt nieuwe
enthousiaste redacteuren
M/V

(met een 'lichte' voorkeur voor V)

Wij bieden:

- Geen salaris
- Een gezellige redactie met een uitstekende werksfeer (meestal)
- Een stoel om op te zitten
- Koffie, thee, Cola-licht, D66 pepermintjes
- Christiaan Bonebakker

Wij vragen:

- Veel enthousiasme, inzet en toewijding
- enig journalistiek inzicht

Kandidaten kunnen zich aanmelden middels een (handgeschreven) brief met Curriculum Vitae

Hoe het Europees parlement geen parlement is

Het gelijk van Ritt Bjerregaard

Gerrit-Wim Gerritsen

Woensdag 18 januari jl. heeft het Europees Parlement (EP) met een overweldigende meerderheid (416 tegen 103 stemmen) zijn vertrouwen uitgesproken in de nieuwe Europese Commissie onder leiding van Jacques Santer. Deze meerderheid mag verbazingwekkend heten nadat verscheidene parlementsleden zich bezwaard hadden getoond over uitlatingen van de kandidaat-commissieleden. Het kandidaat-lid Ritt Bjerregaard trapte het EP boven op de toch al zo gevoelige tenen door in Denemarken te verkondigen dat het EP "eigenlijk geen parlement" is.

Geen Euro-scepticisme

In dit artikel zou ik, zonder in een defaitistisch euro-scepticisme te vervallen, willen laten zien, waarom er zoveel waarheid in deze opmerking schuilt en, uiteraard, of er voor de JD ook nog "wat in zit".

Ten eerste is het interessant om kort te bezien welke bevoegdheden het EP momenteel bezit, om vervolgens enige woorden te wijden aan ideaaltypische constructies. Grofweg kunnen de bevoegdheden verdeeld worden in medewetgevende, controlerende en budgettaire bevoegdheden. Wat betreft de medewetgevende bevoegdheid is het aan het parlement toegestaan door de Raad van Ministers geraadpleegd te worden, wanneer de laatste bevoegd is een besluit te nemen.

In andere gevallen behoeft de Raad de instemming van het EP voor een besluit. Daarnaast bestaat er via de zogenaamde samenwerkings- en de medebeslissingsprocedure de mogelijkheid tot een meer wezenlijke invloed op de besluitvorming van de Raad. In het uiterste geval bestaat er voor het Parlement een vetorecht. Centraal blijft echter de besluitvorming door de Raad.

De controlerende bevoegdheden hebben betrekking op de Europese Commissie en haar beleid. De Commissie dient te antwoorden op vragen van (leden van het) het Parlement, er is een jaarlijks debat over het algemeen verslag van de werkzaamheden van de Gemeenschappen dat door de Commissie elk jaar wordt uitgebracht en er bestaat de mogelijkheid van een motie van afkeuring tegen de gehele Commissie.

Op het gebied van de budgettaire bevoegdheden bestaat onder meer de

mogelijkheid voor het Parlement om de gehele begroting om gewichtige redenen te verwerpen.

Van de werkelijke bevoegdheden van het Parlement dan nu naar de normatief-theoretische zijde. Wanneer een vertegenwoordigend lichaam zich tooit met de titel Parlement, dan mag je vanuit liberaal-democratische optiek toch tenminste een belangrijk aandeel in het wetgevingsproces verwachten. Daarnaast zou over de uitvoering verantwoording moeten worden afgelegd aan het parlement. Zoals te voorzien, voldoet het EP niet aan deze verwachtingen. De wetgevende bevoegdheid gaat eigenlijk niet verder dan een vetorecht en de controlerende bevoegdheid is via een tot nu toe niet effectieve motie van afkeuring gericht op de Europese Commissie, terwijl juist de Raad van Ministers het machtscentrum en

Het grote probleem is dat nog nooit in de geschiedenis van de Europese integratie een fundamentele keuze is gemaakt voor de te volgen methode

de centrale wetgever van de Europese Unie is. De Raad van Ministers is geen verantwoording schuldig aan het EP, maar de individuele leden zijn verantwoordelijk naar hun eigen nationale parlementen. Helaas werkt deze nationale controle niet. Nu nagegaan is wat de realiteit is en wat normatief-theoretisch meer ideaal is, volgt automatisch de vraag hoe deze onbevredigende situatie ontstaan is.

Supranationale arrangementen

De huidige bevoegdhedenstelling van het EP kan direct gezien worden als gevolg van het proces van de Europese integratie. Er bestaan onder de deelnemers aan deze integratie verscheidene visies over de verwezenlijking ervan. Enerzijds bestaat de opvatting die uitgaat van een intergouvernementele benadering als oplossing voor Europese integratie. Anderzijds bevinden zich de voorstanders van supranationale arrangementen, waarbij onder meer nog onderscheid gemaakt kan worden tussen federalisten, functionalisten en neo-functionalisten. Wanneer men een keuze maakt uit een van de benaderingswijzen om te komen tot een Europese integratie, dan

heeft dat direct gevolgen voor het EP. Afhankelijk van die keuze zal een staat die deelneemt aan het integratieproces namelijk een deel van zijn macht en dus bevoegdheden aan een andere instantie moeten overdragen. Een EP krijgt dan ook pas echte betekenis bij supranationale integratie. Het grote tot op heden voortsuddende probleem is, dat nog nooit in de geschiedenis van de Europese integratie een fundamentele keuze gemaakt is voor een methode van Europese integratie.

Nu bekeken is waarom het EP het moet doen met de huidige beperkte bevoegdheden, wordt het interessant om te zien wat de positie van de JD is. Overigens wordt die positie nog interessanter met het oog op de Inter Gouvernementele Conferentie (IGC) in 1996. De JD is "voor een Europese federatie van staten," met als absolute voorwaarde "een goede democratische controle. Dat zal dan moeten gebeuren waar de besluiten worden genomen: op Europees niveau." Daarnaast "moeten de bevoegdheden van het EP worden uitgebreid." Wanneer het voorgaande wordt vertaald naar structuren, dan ontstaat een onduidelijk beeld. Niet helder wordt wat de rol van de nationale parlementen, Raad van Ministers, Europese Commissie en EP zou moeten zijn, met name wat betreft besluitvorming. Duidelijk is wel dat de centrumpositie in wetgeving

dient te verschuiven naar de Commissie en het Parlement.

Versterking

Voorlopig kan geconcludeerd worden dat het EP, normatief gezien, te beperkte bevoegdheden bezit, met name in en rond het besluitvormingsproces. Het is belangrijk dat het Europese besluitvormingsproces gedemocratiseerd wordt. Een dergelijke democratisering is pas werkelijk zinvol en consistent, wanneer binnen de Europese Unie de fundamentele discussie over de wijze van integratie door de partners gevoerd en besloten wordt. De Jonge Democraten kiezen, mijns inziens terecht, voor een versterking van de rol van het EP, vanuit een supranationaal, want federaal, kader om die democratisering gestalte te geven. Gezien de IGC van 1996, zal de JD die boodschap duidelijk moeten uitdragen. Het zou triest zijn indien niets rest dan uiteindelijk met Ritt Bjerregaard te moeten concluderen dat het Europees Parlement inderdaad geen parlement is. ◆

De auteur is lid van de werkgroep Europa

Hoor en wederhoor:

'Ik heb de JD geen schade berokkend'

Bastiaan Winkel

Er is geen twijfel mogelijk: het afgelopen congres heeft bij mij een enorme kater achtergelaten. Het gaat je niet in de koude kleren zitten dat je als enige kandidaat voor een functie niet wordt verkozen. Maar wat me echt pijn doet, is dat mij is verweten dat ik met een interview in *de Volkskrant* de JD schade zou hebben toegebracht.

Op het congres ben ik slechts zijdelings op deze beschuldiging ingegaan. Maar het zit me wel dwars. Daarom wil ik jullie een duidelijk beeld geven van wat er nu eigenlijk gebeurd is en wat er in dat *Volkskrant*-artikel heeft gestaan. Jullie kunnen dan voor jezelf concluderen of er inderdaad schade is berokkend.

Op vrijdag 12 augustus 1994 verschijnt er een artikel in *de Volkskrant* met de titel 'Studenten voelen voor ons plan'. Het-toen nog-kamerlid Nuis geeft daarin zijn visie op het hoger onderwijs. Vergeet niet dat men in de maand augustus midden in de onderhandelingen over de paarse coalitie zat. Nuis tracht in het artikel een lans te breken voor differentiatie in het hoger onderwijs. In het kort komt het erop neer, dat hij het absurd vindt dat alle studies vier jaar duren. Voor de ene studie heb je meer tijd nodig en een aantal andere studies zou best in drie jaar kunnen.

En nu komt de crux van het verhaal: in het artikel wordt de nadruk gelegd op de studies die terug zouden kunnen in tijd. Nuis wil dat alle studies straks drie jaar duren, zo is de tendens van de artikelen en de reacties die de volgende dagen in de *Volkskrant* verschijnen. Kees Fens schrijft een vernietigend stuk over Nuis' opvatting. Centraal in zijn verhaal staat de driejarige studie. Dat andere studies langer moeten gaan duren, wordt voor het gemak vergeten. Nuis probeert het de week daarop nog eens uit te leggen in de krant wat hij nu echt heeft bedoeld. In het artikel - deze keer van hemzelf, dus niet vatbaar voor verkeerde interpretatie van een journalist - schrijft hij letterlijk: "Persoonlijk twijfel ik er met Fens ernstig aan of het kan in vier jaar. En juist daarom ben ik zo'n warm voorstander van differentiatie in de studieduur, van drie tot zes jaar."

Maar het mag niet baten. De volgende dagen verschijnen er constant stukken in *de Volkskrant* waarin Nuis afgeschilderd

wordt als de persoon die opleidingen wil terugbrengen naar drie jaar.

Ik zit me de hele week te ergeren en schrijf vervolgens een brief naar *de Volkskrant*. Strekking van die brief: kijk nu eens wat Nuis écht heeft gezegd en trek dan pas conclusies. De volgende dag word ik opgebeld door de redactie van *de Volkskrant*. Of ik geen interview wil. En zeg nou eerlijk, is er één van jullie die zo'n kans voorbij laat gaan? Ik ga dus naar Amsterdam en geef daar een interview. Ik probeer nog eens uit te leggen wat Nuis nu werkelijk gezegd heeft: differentiatie, daar gaat het om. En de bezuinigingen die PvdA en VVD willen doorvoeren zijn absurd.

Ik gaf het interview op persoonlijke titel en was niet van plan de JD te noemen. Totdat mij tijdens het interview werd gevraagd hoe ik met Nuis in gesprek was gekomen. Ik kon niets anders zeggen dan dat de JD in Leiden een activiteit georganiseerd had en dat ik daar ook was gekomen.

Of ik ook lid was? Ja, dat was ik. Of zat ik soms zelfs in het bestuur? Ja, ik was voorzitter van de afdeling. Maar dat had niets met het interview te maken, zei ik er duidelijk

'Het feit dat ik fel tegenstander was en ben van het hoger onderwijs kwam in het artikel helaas niet naar voren'

bij. Het interview werd gegeven op persoonlijke titel.

Dit resulteerde in de volgende paragraaf in het artikel: "Naast zijn studie politicologie doet hij nog vakken bij de faculteit pedagogiek. (...) Daarnaast bekleedt hij het voorzitterschap van de afdeling Leiden van de Jonge Democraten, de jongerengroep van D66. Dat hij op de partij van Nuis stemt, heeft niets te maken met zijn instemming ten opzichte van dit plan, zegt hij."

Wees eerlijk, hoe kan dit uitgelegd worden alsof ik het standpunt van de hele JD zou hebben verkondigd? Dat is toch net zo absurd als te beweren dat dit het standpunt is van de vakgroep politicologie of van de vakgroep pedagogiek van de universiteit in Leiden?

Schade

Maar al was het wel zo, wat is dan de schade die ik aan de JD heb toegebracht? Wat is in

godsnaam het verschil tussen datgene wat ik in *de Volkskrant* heb gezegd en de moties die jullie op het congres hebben aangenomen? Ook Henriëtte de Vos verklaarde dat zij het eens was met de strekking van het verkiezingsprogramma maar dat de uitvoering daarvan teleurstellend is. dat is iets wat in augustus nog niet te overzien was. Het politiek programma van de JD pleit voor differentiatie. Dat heb ik ook gedaan. Het veroordeelt verdere bezuinigingen op het hoger onderwijs en op de hoogte van de studiefinanciering. Ook dat heb ik gedaan. Het pleit voor decentralisering naar de universiteiten. Geheel analoog aan mijn mening.

Ik zie niet in wat ik fout heb gedaan. Oké, misschien had ik zelf een stuk moeten schrijven in plaats van een interview, waar dingen soms net even anders in komen te staan, zoals je ze gezegd hebt (dat blijkt wel uit bovenstaand citaat, want ik weet echt wel dat JD staat voor Jonge Democraten en dat het al helemaal niet 'de jongerengroep van D66' is). Maar goed, al doende leert men.

Ik heb het idee dat de weerzin tegen mijn interview met name is ontstaan omdat D66 op onderwijsgebied zo enorm veel heeft toegegeven in de paarse onderhandelingen. Het feit dat ik fel tegenstander was en ben van de bezuinigingen op het hoger onderwijs, kwam in het artikel helaas niet naar voren. Nuis heeft de paarse onderhandelingen waar het gaat om de bezuinigingen op het Hoger Onderwijs ronduit slecht gevoerd. D66 had nooit akkoord mogen gaan met de bezuiniging van f 1,5 miljard op het hoger onderwijs. Uit het meest recente

OESO-rapport blijkt dat Nederland slecht scoort waar het gaat om investeringen in het onderwijs. Maar deze kritiek kon ik nog niet op Nuis uitoefenen in de tijd waarin het interview plaatsvond. Immers, men zat toen nog midden in de onderhandelingen en D66 stelde zich toen nog op als fel tegenstander van de bezuinigingen op het hoger onderwijs.

Graag had ik in het LB gezeten, maar het congres besliste anders. Dat is jullie goed recht, natuurlijk. Maar als je een tegenstem hebt uitgebracht, laat dat dan een tegenstem zijn omdat je me niet geschikt vond voor de functie van SSV, maar niet omdat ik de JD schade zou hebben toegebracht want dát is echt niet waar.

De rol van NGO's in ontwikkelingssamenwerking

Bart Hoogenboom & Ido van der Meulen

De VN is er de laatste jaren alles aan gelegen om meer aandacht te vragen voor de sociale aspecten van internationale samenwerking. Groot opgezetste conferenties in Wenen, Cairo, Kopenhagen en Peking moe(s)ten als katalysator dienen voor ontwikkelingsprocessen gericht op meer dan verhoging van het BNP alleen. NGO's (Niet Gouvernementele Organisaties) spelen een voorname rol in ontwikkelingsprocessen en krijgen derhalve ook invloed op dit vernieuwende internationale beleid. In het politieke debat rond de herijking in Nederland wordt echter bijna alleen maar over economische ontwikkeling gesproken en raakt het belang van NGO's ondergesneeuwd.

Economische groei

Economische ontwikkeling is in veel ontwikkelingslanden slechts ten goede gekomen aan een rijke, maar smalle bovenlaag. Het overgrote en armere deel van de bevolking heeft er in veel gevallen nauwelijks profijt van gehad, zal dat de eerstkomende tijd ook niet hebben, en heeft vaak zelfs nadelige gevolgen ondervonden van de neveneffecten van economische groei. India is een voorbeeld van een land dat een sterke groei van het BNP niet weet te combineren met spreiding van de welvaart over de hele bevolking: in India alleen leven meer mensen onder de armoedegrens dan in heel Afrika tezamen. En dat terwijl India hard op weg is een economische grootmacht te worden, als zij het al niet is.

Economische groei zal slechts dan tot verbeteringen voor brede lagen van de bevolking leiden indien zij vergezeld gaat van maatregelen op het gebied van menselijke ontwikkeling. Het is van eminent belang te investeren in mensen, en mensen de kansen en mogelijkheden te geven zich zelf te ontwikkelen. Hiervoor dienen zij toegang te krijgen tot scholing, sociale voorzieningen, kapitaal, juridische bijstand en besluitvorming. Juist NGO's zijn in staat hieraan bij te dragen, vanwege hun *bottom-up* benadering en hun goede contacten met de bevolking. Overheden zijn niet altijd in staat om tot een dergelijk beleid te komen; pogingen daartoe verzanden vaak in bureaucratie en onwil bij de machthebbers. Via NGO's kunnen zich mensen organiseren en invloed uitoefenen op de besluitvorming.

NGO's

NGO's zijn in staat een effectieve lobby te vormen voor de belangen van kansarmen in de samenleving. Worden zij niet gehoord bij hun eigen regering, dan kunnen zij toch nog een beroep doen op de solidariteit van andere landen en instanties.

Door een vergaande organisatie en samenwerking op internationaal niveau hebben NGO's tegenwoordig ook een belangrijke input in internationale beleidsvorming. Dit laatste werd onlangs onderkend door de Chinese regering, die uit angst voor deze input besloot het NGO-forum parallel aan de Wereldvrouwenconferentie in Peking (september '95) plaats te laten vinden op grote afstand van het overleg tussen de regeringsdelegaties.

Bewustwording bevolking

Voordat de bevolking gebruik kan maken van de hierboven genoemde lobby, zal zij eerst op de hoogte moeten zijn van de besluitvorming die zich boven hun hoofden afspeelt. NGO's dragen bij tot bewustwording van de mogelijkheden deze besluitvorming te beïnvloeden. Door training en scholing kunnen ze mensen de kennis en

Ook Nederlanders moeten nog bewust gemaakt worden van het belang van internationale solidariteit

verworvenheden overbrengen die nodig zijn om te kunnen participeren in besluitvorming en om in het eigen levensonderhoud te kunnen voorzien. Ook het bewust maken van maatschappelijke problemen zoals milieubehoud behoort tot het takenpakket van sommige NGO's. Een voorbeeld is *Wildlife Clubs of Kenya*, een jongerenorganisatie die poogt de plattelandsbevolking kennis omtrent milieubehoud over te brengen. In Nederland zou je Novib kunnen noemen, die door middel van campagnes poogt Nederlanders bewust te maken van het belang van internationale solidariteit.

Trainingen en uitwisselingen zijn manieren om de boven genoemde bewustwording en scholing gestalte te geven. Via contacten tussen verschillende NGO's kunnen verschillende visies, inzichten en culturen samenkomen. Zeker voor jongeren, die nog open staan voor andere ideeën en levenswijzen, is dit van belang. De JD brengt dit

onder andere in praktijk door contacten met en via YDC, een mondiale netwerkorganisatie voor jongeren NGO's. De lidorganisaties van YDC worden gekenmerkt door een grote diversiteit, en vooral ook zeer uiteenlopende activiteiten: mensenrechten, milieu, internationale samenwerking, bewustwording van sociale ongelijkheden, et cetera.

Zelfvoorzienend

Via NGO's loopt ook de stimulering van en financiering voor projecten die erop gericht zijn mensen in staat te stellen in hun eigen levensonderhoud te voorzien. Hierbij kan gedacht worden aan kleinschalige landbouwprojecten, maatregelen ter verbetering van hygiëne, het verlenen van juridische bijstand aan gedupeerden, en het verstrekken van leningen aan kleine ondernemers.

Hoofdzaak is het scheppen van randvoorwaarden die het voor mensen mogelijk maken om initiatieven te kunnen nemen om hun situatie te verbeteren.

Al met al vormen NGO's een divers netwerk van organisaties, en tevens een platform waarlangs groeperingen hun geschillen op vreedzame wijze kunnen oplossen. Via NGO's kunnen die groeperingen hun invloed uitoefenen, en zo als uitlaatklep dienen voor gevoelens van onvrede, zodat geweld minder snel als oplossing wordt gezien. NGO's kunnen op deze wijze mogelijke conflicten voortijdig signaleren en een rol spelen bij de oplossing ervan.

Cruciale rol

Ondanks enige geluiden op de opiniepagina's van de landelijke dagbladen, wordt er

in het debat rond de herijking nog veel te weinig aandacht besteed aan het belang van NGO's in ontwikkelingsprocessen. Hun rol heeft vooral betrekking op de minder macro-economische aspecten van internationale samenwerking: politieke participatie, bewustwording, scholing en training van mensen, uitwisseling van ervaringen en gedachten. Verder wordt stimulering en financiering van projecten op micro-economisch niveau in de samenleving als prioriteit gezien. Ook buiten het wereldje van ontwikkelingssamenwerking dient men zich de voordelen te realiseren van samenwerking met NGO's, en zij moeten daarom ook meer geraadpleegd te worden door beleidsmakers. NGO's spelen een cruciale rol binnen een maatschappij, waar ook ter wereld, en dienen ook als zodanig erkend te worden.

VWS keurt alle projecten goed

Den Haag - Het was nog niet bekend op het congres, maar inmiddels heeft VWS al onze ingediende projecten voor 1995 goedgekeurd. Aangezien we tevens de grens van 750 betalende leden onder de 26 hebben gehaald, hebben we daarmee voor dit jaar dus de maximale subsidie binnen. Behalve een financieel succes is de goedkeuring van de projecten ook een stimulans geweest voor een nog actievere JD. Nooit eerder is de JD zo creatief bezig geweest met het organiseren van

activiteiten, en nog nooit stonden er zoveel nieuwe landelijke en afdelingsactiviteiten op het programma.

De nu door VWS goedgekeurde projecten houden in het kort het volgende in. Allereerst wordt ook dit jaar weer de Nacht van de Democratie georganiseerd. De andere projecten zijn wel nieuw en hebben als centraal thema de naam 'Jongeren en hun Toekomst' meegekregen. Onder dit centrale thema vallen de volgende

projecten: Themabijeenkomsten Onderwijs, Multiculturele Samenleving, Drugsbeleid, Paars en Jongeren en Werk. Bezoekers van het afgelopen congres hebben reeds de politieke discussie naar aanleiding van de projecten onderwijs en drugsbeleid kunnen volgen. Van de andere projecten zul je als actieve JD'er nog veel merken: hou hiervoor de activiteitenagenda in Demo en de afdelingsbladen in de gaten.

Ik hoop dat iedereen in de JD

meewerkt door het bezoeken van de activiteiten en mee te doen aan de politieke discussie, te beginnen bij de thema-avond over drugs op 22 mei in Den Haag.

Voor meer informatie over de projecten: de projectvoorstellen worden binnenkort naar alle afdelingsbesturen verstuurd. Ook kun je uiteraard met de nieuwe Secretaris Scholing en Vorming, Ageeth Telleman of met mij bellen voor vragen, of ook heel welkom: ideeën voor projecten voor 1996. (Xander Mol)

Echte Twentse Krentenweg voor Rob Verhofstad

Enschede - Zou Rob Verhofstad uit Nijmegen, kandidaat-voorzitter van de JD, eigenlijk socialist zijn? Wie 6 april j.l. aanwezig was op de debatwedstrijd van de afdeling Twente, zou het bijna denken. Rob verdedigde in de finale de stelling 'De SP lost al uw problemen op' met veel verve. In een goedvol betoog schetste Rob eerst de belangrijkste maatschappelijke problemen, vervolgens betoogde hij dat het socialisme de enige stroming is die echte oplossingen biedt, en ten slotte zette hij uiteen dat de SP de enige echte socialistische partij is. Het verweer van tegenstander Iris Meerts uit Enschede ('Maar aan het probleem dat mijn kat zo slecht slaapt, doet de SP niks') bracht Rob niet uit balans, waarmee Rob de terechte winnaar werd.

Voor een eerder hoogtepunt zorgden Marleen van Oort uit Utrecht en Marcel de Boer uit Enschede in de eerste ronde. Marleen, erkend liefhebber van honden, verdedigde vol overgave de stelling dat huisdieren verbo-

den moeten worden: "Honden die blaffen, katten die verharen en een fret die in je neus bijt... huisdieren zijn verschrikkelijk!" Het best konden ze allemaal worden afgemaakt. Hier zag Marcel een praktisch probleem: wat doe je dan met al die dode dieren? "Inblikken en opsturen naar de Derde Wereld. Daar eten ze die dieren toch al", antwoordde Marleen. De jury legde Marcel uit dat hij die vraag beter niet had kunnen stellen, omdat hij zich daarmee impliciet neerlegde bij Marleens stelling dat huisdieren moeten worden afgemaakt. Marcel begreep het en Marleen ging naar de tweede ronde.

Daar kreeg ze weer zo'n tegendraadse stelling: 'Als Willem-Alexander homo blijkt te zijn, mag hij geen koning worden'. Marleen bedacht een pragmatisch

verhaal over de PR-functie van het koningshuis ("Wat we nodig hebben, is een fijne, heteroseksuele koning"), maar kon niet op tegen Iris' argument dat de grondwet discriminatie verbiedt. Uiteindelijk mocht Iris het in de finale tegen Rob opnemen.

Elke zichzelf respecterende afdeling heeft tegenwoordig haar eigen debatwedstrijd, met als het even kan een pakkende naam. Zo heeft 't Gooi al jaren De Gooische Wisselmatras en begon Amsterdam vorig jaar met Het Amsterdammertje. Een naam heeft men in Twente nog niet bedacht, maar een goede suggestie kwam na afloop van de wedstrijd uit het koffertje van afdelingssecretaris Allard Sijm: alle deelnemers kregen als dank een Echte Twentse Krentenweg. (CB)

DE MOMPEL

Gerrit-Wim Gerritsen ziet een groep JD'ers bij elkaar staan: "Wat staan daar een boel mensen bij elkaar! Is daar soms iets gratis of zo?"

15 tot en met 21 oktober Goethe'95

Den Haag - Dit jaar gaat de JD op zoek naar de wijsheid in het Oosten. Van 15 tot en met 21 oktober worden Berlijn en Dresden bezocht en onderzocht. De JD leert de Duitse samenleving kennen door middel van werkgroepen, zusterorganisaties en excursies. De kosten zullen tussen de 375 en 425 gulden zijn en voor meer info of opgave kun je bellen met Pascal Weel (020-6938393) of Marco van Lierop (020-6951096).

23 tot en met 28 mei De wereld in Kampen

Den Haag - Van 23 tot en met 28 mei zal IFLRY de internationale en radicale koepelorganisatie in Nederland een seminar organiseren. In Kampen zal er gesproken, gediscussieerd en gedacht worden over de toekomst, de structuren, voor- en nadelen van internationale samenwerking.

Wil je mee en/of informatie, neem dan contact op met Suzanne Bakker, 071 - 221 728, of Maartje te Hennepe, 085-455426.

JD'er naar VN-Wereldvrouwenconferentie

Den Haag - In september 1995, in het Chinese Peking, zal voor de vierde keer een Wereldvrouwenconferentie georganiseerd worden door de Verenigde Naties. De positie van vrouwen wereldwijd zal centraal staan, en komt terug in thema's als economische ongelijkheid, onderwijs, mensenrechten en milieu.

Namens YDC (Youth for Development and Cooperation) en COS Nederland (Centra voor Internationale Samenwerking) zal een jongerendeleгатie, met een

JD'er, naar de Wereldvrouwenconferentie gaan.

In Peking zal een document behandeld worden (het zogenaamde Platform for Action), waarin gepoogd wordt beleidslijnen te geven om de positie van vrouwen te verbeteren. Regeringsdelegaties zullen hier beslissen. Aangezien VN-conferenties vaak pas op lange termijn enig effect hebben, zullen vooral jongeren met de gevolgen te maken krijgen. Vandaar dat wij proberen ook jongeren inspraak te geven in de confe-

rentie.

Mensen, voornamelijk vrouwen, uit de hele wereld zullen zich naar Peking begeven om ervaringen uit te wisselen en hun stem te laten horen. Wil je meer weten over de Vierde Wereldvrouwenconferentie, of vraag je je af wat (een in dit geval mannelijk) iemand bezield om naar de Vrouwenconferentie af te reizen, dan kun je bellen of e-mailen met Bart Hoogenboom (tel. 050-137582; b.w.hoogenboom@cpedu.rug.nl).

14 oktober: mensenrechtenconferentie voor jongeren

Werkgroep Mensenrechten strijdt tegen 'gevoeligheid' en onwetendheid

Utrecht - Als lid van de werkgroep Mensenrechten ontmoet je nog eens iemand. Zo hadden leden van de werkgroep onlangs gesprekken met Michiel van Walt van Praag van UNPO (waarvan je elders in deze Demo een verslag kunt lezen), met Frieda Souhuwat van de Molukse regering-in-ballingschap en met de Tweede-Kamerleden John Lilipaly (PvdA) en Leonie Sipkes (GroenLinks). Doel van deze gesprekken is steeds informatie te verzamelen over de mensenrechtensituatie in verschillende landen, manieren te bedenken waarop de JD-werkgroep een steentje kan bijdragen aan de verbetering van die situatie, en het beïnvloeden van de Nederlandse buitenlandse politiek.

Om met het laatste te beginnen: het gesprek met Sipkes heeft ertoe geleid dat GroenLinks kamervragen heeft gesteld over Burma. Eerder heeft de werkgroep via andere politieke jongerenorganisaties en hun moederpartijen de situatie in Tibet iets hoger op de politieke agenda weten te plaatsen.

Veel vertegenwoordigers van onderdrukte volkeren weten niet goed hoe ze tot de Nederlandse politiek kunnen doordringen. Het Burma Centrum Nederland was dan ook erg blij met de kamervragen van GroenLinks. Ook

mevrouw Souhuwat, minister van Buitenlandse Zaken van de Molukse regering-in-ballingschap, was erg geïnteresseerd in de rol die de JD-werkgroep kan spelen. Souhuwat vertelde dat het aanstaande bezoek van koningin Beatrix aan Indonesië door veel Molukkers, in Nederland maar zeker ook op de Molukken, als een klap in het gezicht wordt ervaren. Het valt echter niet mee de politiek ervan te doordringen dat het staatsbezoek de mensenrechtensituatie in Indonesië absoluut niet ten goede zal komen. De werkgroep besloot zelf te proberen aandacht voor deze kwestie te vragen. Op het JD-congres werd een motie ingediend en aangenomen, met de strekking dat Beatrix haar staatsbezoek moet afzeggen. Hoewel het waarschijnlijk te laat is om het tijd te keren, lukt het misschien wel de pers te halen en de discussie op die manier een beetje aan te zwengelen.

Sinds haar oprichting, ruim een jaar geleden, heeft de JD-werkgroep Mensenrechten drie aandachtsgebieden, die elk in dit artikel al ter sprake zijn gekomen: Indonesië, Burma en China/Tibet. Al snel viel op dat de houding van de Nederlandse politiek richting deze landen sterk uiteenloopt. Indonesië en China 'liggen heel gevoelig'; Indonesië vanwege het koloniale verleden en

China vanwege de economische belangen. Onder vier ogen zeggen politici wel dat de zaak hun aan het hart gaat, maar omdat het zo 'gevoelig' ligt, doen ze er niks aan. Burma ligt daarentegen helemaal niet gevoelig. Sterker nog: de meeste politici weten niet waar het ligt, wat er zich afspeelt en wat ze eraan kunnen doen. Dus doen ze niks, terwijl ondertussen een Nederlandse handelsdelegatie naar Burma is vertrokken om goede zaken met het militaire regime aldaar te doen.

'Gevoelig' of niet, Indonesië, China/Tibet en Burma staan centraal in de conferentie die de werkgroep Mensenrechten in samenwerking met collega-werkgroepen van JOVD, CDJA en JS op 14 oktober a.s. organiseert. De bedoeling is jongeren en vooral politici meer bij de mensenrechtenproblematiek te betrekken. Door politici te confronteren met de verhalen van de onderdrukte volkeren zelf, probeert de werkgroep te bereiken dat 'gevoeligheid' en onwetendheid geen redenen meer zijn om je ogen te blijven sluiten. Wie meer informatie over de conferentie wil, kan contact opnemen met Barbara Naumann (030-939257) of lees de berichten in de komende Demo's. Voor algemene informatie over de werkgroep kun je bellen met Peter Ras, tel. 03403-78830. (CB)

Declaratie voor reisen en andere kosten...

Den Haag - Penningmeester Xander Mol krijgt uiteenlopende declaraties in zijn postvak. De meeste hebben betrekking op reiskosten, maar in principe zijn alle noodzakelijk gemaakte kosten te declareren. Maar ja, wat is 'noodzakelijk'?

Een lid uit het noorden van het land, wiens naam we maar niet zullen noemen, schreef Xander de volgende brief:

Beste Xander,

Men heeft mij verteld dat ik een vergoeding kan krijgen voor de kosten die ik gemaakt heb.

Als dit zo is, zou ik graag f90,- vergoeding krijgen voor de reiskosten. Hoe ik op dit bedrag kom, zul je wel op de treinkaartjes terug kunnen vinden (overigens heb ik op de heenreis minder kosten gemaakt als op de terugreis, i.v.m. het kopen van een verkeerd kaartje).

Tevens zou ik van jou willen weten of kosten gemaakt i.v.m. het 'vermaken van een internationale gaste' ook gedeclareerd kunnen worden. Zo ja, dan zou ik graag ook nog f10,- terugkrijgen.

Deze 10 gulden aan kosten heb ik gemaakt om 2 automaatverpakkingen 'Durex' te kunnen kopen, nodig als bescherming tegen geslachtsziekten en ongewenste zwangerschappen.

Het geld zou ik graag zo spoedig mogelijk op mijn rekening gestort krijgen.

Bij voorbaat dank.

Xander is de beroerdste niet. Als er maar een bon bij zit, wil hij best betalen. Maar omdat het een internationale gaste betrof, moest eerst de Internationaal Secretaris, Maartje te Hennepe akkoord gaan. En die zag liever geen kosten voor voorbehoedsmiddelen ten laste van haar begroting komen. Waarom niet, wilde Demo weten. Maartje: 'Internationale gasten moeten op een ander niveau vermaakt worden.' (CB)

'Als ik aan een werkgroep denk, dan weet ik dat ik besta'

Utrecht - Wie dacht dat het een groot probleem is als werkgroepen een beetje in zichzelf gekeerd zijn, heeft het mis. Dit is een van de opvallendste conclusies uit de enquête die de Commissie Politieke Zaken op het JD-congres van 22 en 23 april heeft gehouden. 56 JD'ers, waaronder 19 werkgroepsleden, vulden de vragenlijst in.

De twee belangrijkste taken van een werkgroep zijn volgens de respondenten intern gericht: discussiëren over een onderwerp binnen de werkgroep en het verzamelen van kennis en informatie. Op drie eindigde het discussiëren met andere JD'ers, gevolgd door andere 'externe' taken als het organiseren van workshops en het schrijven van politieke moties. Lange teksten zijn niet erg populair: artikelen in Demo, resoluties en nota's kwamen respectievelijk op plaats 7, 9 en 10 terecht. Ook buiten de JD liggen er voor werkgroepen weinig taken: deelname aan het maatschappelijk debat, discussies met kamerleden, ministers en ambtenaren, en beïnvloeding van de politiek eindigden op de plaatsen 6, 8 en 11.

Opvallend is het geringe belang dat men hecht aan resoluties

(plaats 9), een van de belangrijkste bronnen voor het Politiek Programma van de JD. Wellicht heeft meegespeeld dat de behandeling van een resolutie op een congres niet altijd zo'n feest is. JD'ers geven duidelijk de voorkeur aan politieke moties. Bij werkgroepsleden is deze voorkeur zelfs groter dan bij JD'ers die geen lid zijn van een werkgroep. Voor het overige zijn werkgroepsleden en niet-werkgroepsleden het grotendeels met elkaar eens.

Van de werkgroepsleden is tweederde tevreden over de werkgroep waar hij of zij in zit. De ontevredenen klagen vooral over een gebrek aan leden, waardoor de werkgroep te weinig kan doen. Het idee om in het najaar een dag of avond voor werkgroepsleden te organiseren, met een coördinatorenoverleg, kennismaking met andere werkgroepsleden, 'iets inhoudelijks', een spel en feest, wordt enthousiast ontvangen: ruim 80 procent staat er positief tegenover.

Van de JD'ers die geen lid zijn van een werkgroep, zegt bijna 40 procent geen tijd te hebben. Een even grote groep is geen lid omdat het er gewoon nog niet van is gekomen en de rest heeft wel in een werkgroep gezeten, maar is

om uiteenlopende redenen afgehaakt. De enquête lijkt een flink aantal mensen uit de tweede groep over de streep te hebben getrokken: 15 JD'ers wilden meer informatie hebben of zelfs direct lid worden van een werkgroep.

Ter afsluiting van de enquête werd de respondenten gevraagd de zin 'Als ik aan een werkgroep denk' aan te vullen. De mooiste aanvulling kwam van een anonieme inzender, wiens handschrift erg op dat van Marco van Lierop lijkt: 'dan weet ik dat ik besta'. Eer-

volle vermeldingen zijn er voor Jilda Mercx uit Groningen ('dan denk ik dat ik nog een glaasje sterk inschenk'), Inge Hagens uit Nijmegen ('dan denk ik aan gedachtenstromen, hoogoplopende discussies... (naar Marsman)'), een CPZ'er ('dan denk ik aan Marcellus Ubbink'), Marieke Taanman uit Nijmegen ('dan denk ik aan het ontwikkelen en eventueel uitvoeren van plannen met de hoop dat problemen veranderen') en Marleen van Oort uit Utrecht ('dan krijg ik een heel erg warm gevoel van binnen'). (CB)

DE MOMPELS

Maud du Marchie Sarvaas heeft een paar telefoontjes gepleegd voor de werkgroep Mensenrechten, met wisselend succes:

'De Molukse regering was niet thuis.'

Afdelingsvergadering in Utrecht:

Laurens Harteveld: 'Hoe komt het toch dat er steeds op studenten bezuinigd wordt en niet op de universiteiten?'

Marcel van Nijnatten: 'De universiteiten hebben vrienden in Den Haag en wij niet.'

Laurens: 'Wij hebben Nuis!'

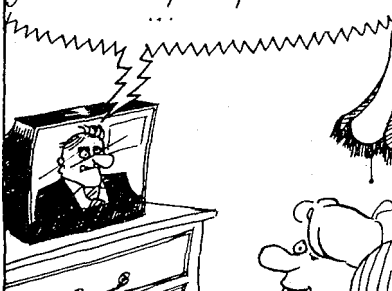
Zelfde AAV. Gerard Janssen pleit vóór kernenergie en krijgt de hele afdeling over zich heen. Gerard hoort het allemaal aan en concludeert tevreden:

'Nou, jullie hebben niets gezegd dat ik niet verwacht had.'

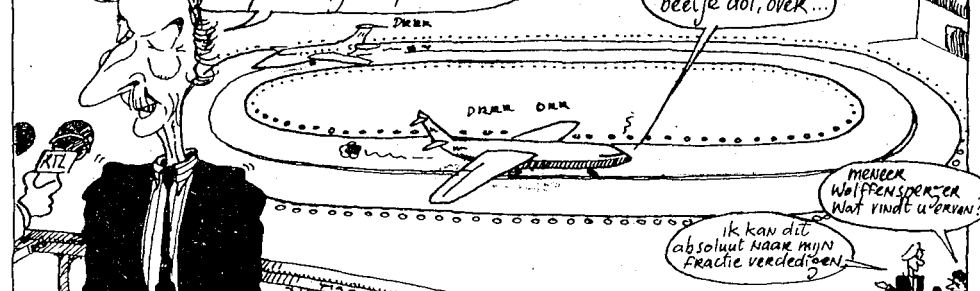
DIRK DULLENDRIES ★

STARRING: Job Frico

...Tijdens de feestelijke opening van de vijfde landingsbaan van Schiphol sprak vriend & vijand al over "het ei van Kok". Job Frico is op Schiphol.....

...Meneer Frico, u moet weten dat ik vreselijk blij ben mee te kunnen delen dat Nederland is verlost van de enorme vliegoverlast, milieu-problematiek, fraude-gevoelige Schengenpasjes, lastige vluchtelingen, controle..... Een prachtig compromis.

Kostuums, mantelpakjes, lunches en diners in Straatsburg

Straatsburg - Van 13 tot 15 maart vond de tweejaarlijkse JD-excursie naar het Europees Parlement (EP) in Straatsburg plaats. Met een groep van 25 JD'ers togen we in een luxueuze autobus naar de Frans-Duitse Rijnstad, waar we in een hotel pal op de grens logeerden. Na aankomst begon het al goed met een diner, aangeboden door D66-Europarlementariër Jan-Willem Bertens. We spraken met medewerkers van de D66-afgevaardigden en lieten de Elzasser wijn rijkelijk vloeien. Al snel werd ons duidelijk dat het EP valt of staat met de afspraken gemaakt tijdens lunches en diners in de vele voortreffelijke restaurants die Straatsburg rijk is.

Op de dinsdagmorgen bezochten we een plenaire vergadering van het EP. We mochten plaatsnemen op de publieke tribune, waar we met een koptelefoon konden afstemmen op onze favoriete Europese taal. Het schouwspel was mooi om te zien, echter of de Europarlementariërs, gewapend met koptelefoon en gebarentaal, erg effectief zijn in hun vergader-technieken valt te betwijfelen. Het was trouwens een vreemde gewaarwording: wie zijn koptelefoon afzette, kon niets van de vergadering volgen. Katheders en zaalversterking kennen ze er niet.

Wat ons het meest verbaasde, was dat de parlementariërs met al het personeel en hun archieven iedere drie weken verhuizen tussen Brussel (waar ze drie weken verblijven) en Straatsburg (waar ze één week verblijven). De gangen van het parlementsgebouw stonden vol met metalen verhuiskisten. We hebben er veel, heel veel gezien; te meer daar het zeker een half uur duurde voordat we de uitgang weer hadden gevonden.

Individuele ontmoetingen met verschillende Europarlementariërs leverden meer resultaten op. Zo pleitte Bertens (D66) licht geëmotioneerd voor het optimaliseren van ontwikkelingsbeleid,

dat de afgelopen 25 jaar jammerlijk had gefaald. Er moest volgens hem "maar eens gestopt worden met het 'komma-geneuk' van velen; 0,7% of 0,9% van BNP maakt niet uit. Het beleid, daar gaat het om." We moesten maar eens bereid zijn een stapje terug te doen in onze welvaart om de Derde Wereld eerlijke kansen te geven, vond Bertens. Toen een JD'er hem vroeg of hij dat ook in verkiezingstijd gaat verkondigen, krabbelde hij snel terug.

Jan-Kees Wiebenga (VVD) pleitte in een meer informele discussie voor het eventueel samengaan van D66 en VVD tot één liberale volkspartij, wat de monden van vele JD'ers liet openvallen. Tevens had hij twijfels over het optreden van VVD-leider Bolkestein, hetgeen duidelijk in betere aarde viel. Nel van Dijk (GroenLinks) legde het visserij-

conflict tussen de EU en Canada uit en koos zelf de zijde van de Canadezen, en met de frivole Carla Peijs (CDA) discussieerden we over het internationale veiligheidsbeleid.

Fries, Nederlander én vooral Europeaan Douke Eisma (D66) had het over het Europees milieu-beleid en maakte de besluitvormingsprocedures van de Europese liberale fractie (ELDR) wat duidelijker. Samen met een paar Scandinaviërs en een Portugees vormt hij de milieu-lobby in de liberale fractie, maar hun invloed is gering. Jopie Boogerd (eveneens D66) vond de macht van het EP, op haar terrein, wel groot genoeg. Nee hoor, geen enkel probleem.

De discussie met oud-fractievoorzitter van D66 Laurens-Jan Brinkhorst, die ons dinsdagavond

van een maaltijd met nog meer wijn voorzag, spitste zich toe op het probleem van D66 om de nationale politieke agenda meer te bepalen.

De verschillende Europarlementariërs maakten ons niet erg duidelijk hoe het nu gaat met de besluitvorming in het parlement. De elf officiële EU-talen geven toch een communicatieprobleem, en het brengt veel emoties met zich mee, als daaraan gezaagd gaat worden.

Na veel gezien en gehoord te hebben in en vooral om het EP gingen we met gemengde gevoelens naar huis. Het was een interessante en vooral heel leuke reis, maar of het 'fort Europa' ooit helder en duidelijk zal worden voor de half miljard EU-burgers is maar de vraag.

(EP/CB)

WERELDSE ZAKEN

De doden

De doden alleen zijn herkenbaar. Naast de nette kerk onder strak-gehart grind liggen zij onaantastbaar verrot op hun dooie gemak.

Recht op en een handbreedte hoger gaan de levenden door met gebeuren in elkaars metende ogen, zij moeten door alle deuren

nog ingaan tot alle kamers. Slaapkamer. Bed. Korte dood gestorven op elkaars blootgegeven lieve lichamen.

Huiskamer. Achter vitrage speelt zich af het weinige van levenden herkenbare: mondstanden en gebaren, theeschenken, eten samen, of doen alsof. Om eindelijk

in de laatste kamer alleen te worden en onaantastbaar, dichtgedaan, dode, herkenbaar elk aan zijn eigen steen.

W. van Toorn

Een ieder van ons zal er mee geconfronteerd worden of zijn. De bevrijding. Maar in hoeverre kunnen wij spreken van een bevrijding als wij Duitsers nog steeds niet kunnen accepteren als burens?

Als we niet het respect op kunnen brengen om Duitsers open, eerlijk en vrij tegemoet te treden?

Hoe kunnen wij spreken van bevrijding als ons enige argument bij het Koerdisch parlement in ballingschap is dat onze Grondwet het niet kan verbieden?

Hoe kunnen wij spreken van een bevrijding zonder te denken aan Iran, Koerdistan, Ruanda, Birma en al die andere brandhaarden?

Al die anderen die ervaren wat wij herdenken, ervaren waar wij tegen strijden.

Als eenieder op vier en vijf mei nu ook eens aan de rest van de wereld denkt en besluit dat het zo niet langer kan, pas dan, en alleen dan, kan er volgend jaar gesproken worden over herdenken en bevrijden.

Maartje te Hennepe, IS

Agenda

Mei

- 22 JD discussie over drugs beleid in afdeling Groningen. Tijd: 20.00
Voor plaats en meer informatie: Wiebout Feenstra, 050-258508
- 22 JD Café over legalisering van drugs in Het Volksbuurtmuseum, Hobbemanstraat 120 in Den Haag.
- 23-27 IFLRY seminar, de toekomst van internationale samenwerking in Kampen. Dit seminar zal in het teken staan van besluitvormingprocessen, veiligheidspolitie, de mocratie, de vredesbeweging en de activiteiten op internationaal gebied. Aanmelding

Maartje te Hennepe

- 27-28 IFLRY, executive committee te Kampen. Dit keer in NL, dus zeer de moeite waard om bij te zijn
- 27 "31" ALV te Utrecht, info: Gerrit-Wim Gerritsen

Juni

- 10 Festival Mundial te Tilburg. Voor meer informatie; bel Rik Zeeuwen bij de Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling (NJMO) 030-316833
- 12-17 Luf Congres te Uppsala, Zweden info: Edwin Peek 020-6456126

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in Café P96, Prinsengracht 96, aanvang 21 uur

Arnhem

vierde dinsdag, 20 uur, Grand Café, Korenmarkt, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Stadscafé Couperus, Lange Houstraat 25, Den Haag

't Gool

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog

Leeuwarden

eerste woensdag, 20 uur,

De Kannekijker, Bagijnestraat 63

Leden

tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30 uur, Café Pardoën, in de Oude Haven

Twente

derde maandag, 20.30 uur, Café Mark Twain, Walstraat 41, Enschede

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café De Kijker, Lange Jansstraat

Zoetermeer

eerste donderdag, 20 uur, De Graanschuur, Dorpsstraat 74A; derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

Werkgroepen

Belastingen

Jeroen Tan, 020-6247312

Burger, Politiek, Overheid

Wim Rampen, 030-448520

Ethiek

Eddy Orlowski, 030-510318

Europa

Gladys Koenders, 030-732960

Internationale Betrekkingen

Marleen van Oort, 030-441562

Internationale Commissie

Frederick Petrigani, 071-175967

JD/VUJO-werkgroep

Rachel Vreeswijk, 043-257278

Jongerenbeleid

Inge Hagens, 08850-14938

Mensenrechten

Peter Ras, 03403-78830

Midden Oosten

Onno van den Muysenberg, 020-6627248

Milieu

Ward Biemans, 070-3801923

Onderwijs

Marga Remmers, 050-770573

Ontwikkelingssamenwerking

Henriëtte de Rooij, 030-898005

Politie en Justitie

Karin Hoogenboezem, 020-6164924

Sociale economie

Steven van Weyenberg, 020-6195209

Vrijzinnig-democratie

Marieken Jansen, 071-155813

Voor algemene informatie over alle werkgroepen kun je terecht bij Ido van der Meulen, 030-511753

Landelijk Bestuur

Voorzitter

Dennis Hesseling, Abstederdijk 261, 3582 BK, Utrecht, 030-513626

Secretaris Politiek

Ido van der Meulen, Ina Boudier Bakkerlaan 139, 3582 XV Utrecht, 030-511753

Algemeen secretaris

Gerrit-Wim Gerritsen, Calslaan 56-a-51, 7522 MG Enschede, 053-895057

Penningmeester

Xander Mol, Goudse Rijweg 575-I, 3031 CG Rotterdam, 010-4047275

Secretaris Organisatie

Michael Mol, Goudse Rijweg 567, 3031 CG, Rotterdam, 010-4149621

Internationaal Secretaris

Maartje te Hennepe, Apeldoornseweg 72, 6814 BM Arnhem, 085-455426

Secr. Scholing en Vorming a.l.

Ageeth Telleman, Eerste J vd Heijdenstraat 78-3, 1072 TZ Amsterdam, 020-6752238

Secretaris Ledenwerving en

Opvang

Frederick Petrigani, Flanorpad 7b, 2333 AS, Leiden, 071-175967

Secretaris Public Relations a.l.

Robin Paalvast, Gaardedreef 32, 2723 AH, Zoetermeer, 079-314095

HR Demo a.l.

Ward Biemans, Ruysdaelstraat 136, 2525 AK, Den Haag, 070-3801923

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f25,- per jaar
 Ik wil graag een kennismakingspakket
 Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Stuur deze bon op naar het secretariaat van de JD, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag

Een JD'er

Mariska Petrignani
uit Utrecht

"Ik ben best idealistisch. Ik wil graag als arts in de tropen gaan werken, het liefst in Afrika. Ik wil mensen helpen die ziek zijn, of om een andere reden hulp nodig hebben. Mijn idealisme richt zich dus vooral op mensen. Dingen als milieu of dieren vind ik ook wel belangrijk, maar mensen staan dichterbij; daar voel ik me meer bij betrokken. Daarom ben ik ook geneeskunde gaan studeren.

Ik denk dat het zin heeft om idealistisch te zijn. Ik ben me er wel van bewust dat ik niet op heel grote schaal dingen kan veranderen, maar als ik één iemand gelukkig kan maken, ben ik al blij. Anders wordt iedereen toch aan zijn lot overgelaten? Een beetje idealisme moet er gewoon zijn. Dat wil trouwens niet zeggen dat er te veel realisten op de wereld zouden zijn. Ik heb er tenminste niet zo veel last van.

Sommige mensen verklaren me wel voor gek, zelfs mensen van mijn studie. Tot mijn verbazing kreeg ik laatst ineens van een vriendin te horen dat ze het allemaal maar nutteloos vond. Zij zou absoluut geen ontwikkelingssamenwerking willen doen. Het is zo ver van je bed, vond ze. Ik was eigenlijk wel een beetje teleurgesteld. Ik had juist de dag ervoor bij de JD het verhaal gehoord van Peter Ras over mensenrechten, en dat veel mensen zich nergens druk over maken omdat het zo ver van hun bed is. En nu zei die vriendin precies hetzelfde! Dus heb ik mijn klauwen d'r in gezet en flink tegengesputterd, maar ik heb haar niet helemaal kunnen overtuigen. Ze geloofde ook niet dat je in de politiek best wat invloed kunt uitoefenen, ook al is het maar weinig. Het was eigenlijk best frustrerend dat ze dat helemaal niet geloofde. Nu ik er zo over nadenk: misschien zijn er toch wel wat te veel realisten op de wereld...

Als ik niet voor geneeskunde was ingeloot, had ik misschien al wel in Afrika gezeten. Ik ken een plastisch chirurg in Haarlem, die elk

jaar drie weken naar Ghana gaat om operaties te verrichten. Hij gaf me het adres van een 'mission hospital' - waar allemaal nonnen rondlopen, heel grappig - en zei dat ik, als ik zou willen, daar zo heen zou kunnen. Dat verbaasde me wel, want ik was op dat moment natuurlijk helemaal onervaren. Ja, ik ben eigenlijk best nieuwsgierig naar wat ik daar had kunnen doen. Maar goed, ik

werd in één keer ingeloot, dus dat was meteen van de baan.

Of ik mijn plan om in de tropen te gaan werken ook echt zal uitvoeren, hangt af van de relaties die ik op dat moment heb. Ik wil met iemand samen kunnen gaan. Dat is misschien niet zo idealistisch, maar ik weet niet of ik alleen sterk genoeg in mijn schoenen sta. Ik heb mensen gesproken die het hebben gedaan, en die zeiden dat je er niet uit idealisme in je eentje heen moet gaan, want dan red je het niet. Maar ja, dat zeg ik nu. Misschien zeg ik over zes jaar wel: nou ga ik er in m'n uppie heen.

Ik denk dat ik het beter red in een land waar het een beetje de goede kant op gaat dan in een rampgebied als Ruanda. Ik ben gewoon te emotioneel, daar ben ik wel realistisch in. Ik weet ook niet of ik later als arts overdag praktijk kan houden, en 's avonds gewoon kan gaan slapen.

Als ik echt doorzet, zal ik zeker gaan. De grote vraag is alleen: voor hoe lang? Zoals ik het nu zie, wil ik mezelf daar niet definitief vestigen. Maar ik kan me ook voorstellen dat ik, als ik er een paar jaar geweest ben, toch wil blijven. Ik heb wel van mensen gehoord dat het, als je weer terug bent in Nederland, best lastig kan zijn om aan de slag te komen.

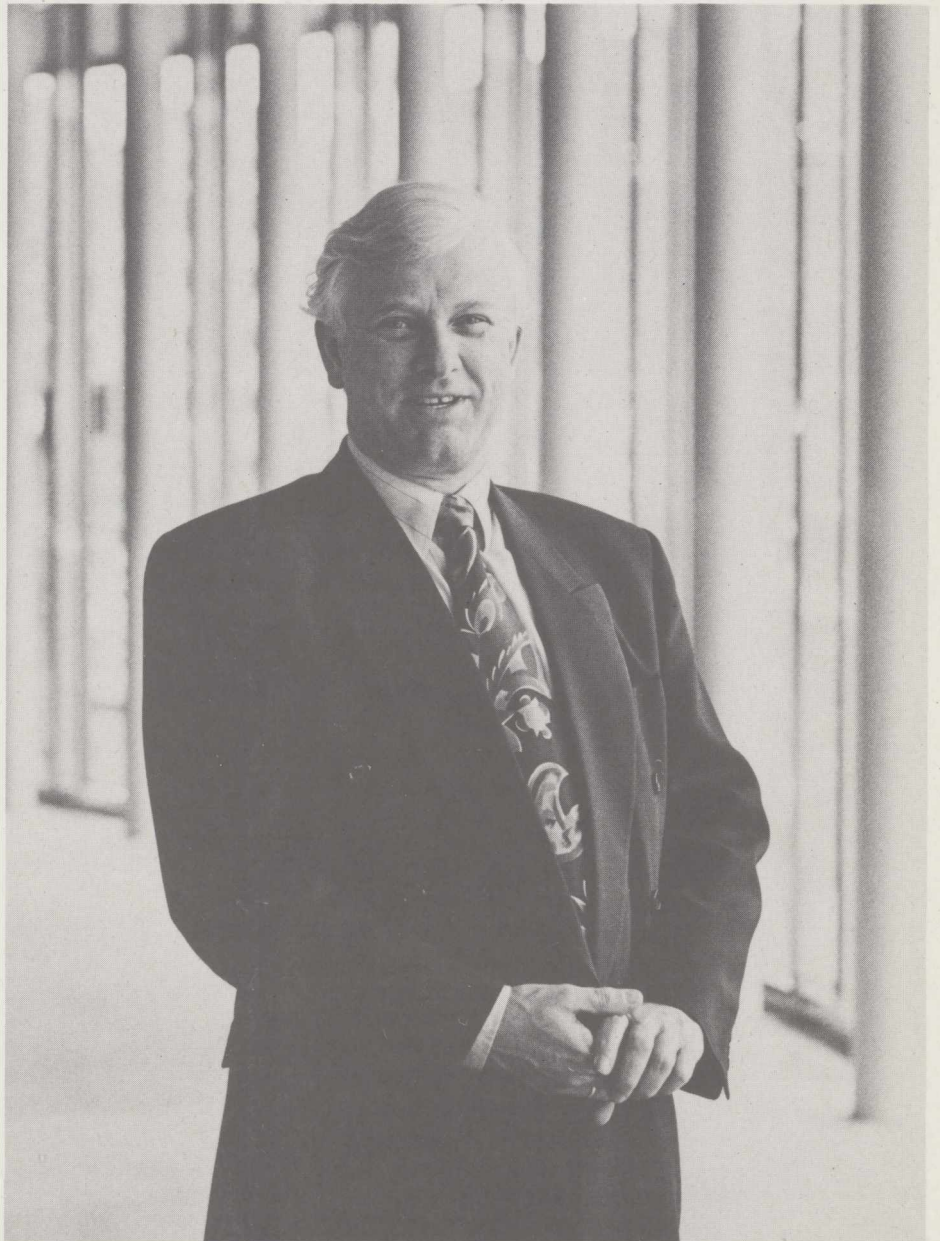
Door de JD heb ik belangstelling gekregen voor, zeg maar, de wereld van de beslissingen. Het zou dus best kunnen dat ik na terugkomst iets met beleid ga doen. Misschien word ik ooit nog minister van Ontwikkelingssamenwerking! Ik begrijp trouwens niet dat er op ontwikkelingssamenwerking bezuinigd moet worden. Ik heb gelezen dat veel ontwikkelingslanden daar ook best boos over zijn, en dat zijn ze natuurlijk niet voor niets. Het is toch ook vreemd: het gaat bij ons toch niet zo veel slechter? Of wel soms?"

'Een beetje idealisme moet er gewoon zijn'

Tekst en foto: Christiaan Bonebakker

DEMO

Schutte over D66, God en gokken

JD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

EN VERDER
Jongerenpartij is geen oplossing
Het basisinkomen
NEE! tegen het referendum

Eilandje

In de stille oceaan is een nieuw eilandje geboren. Een enorme vulkaanuitbarsting zorgde ervoor dat het nieuwe land in een zee van rook en vuur boven de zeespiegel uitrees. Dat de natuur een ongekende kracht in zich bergt, wisten we al langer en dat de toestand van die natuur mensen ter harte gaat, is ook geen nieuws. Maar dat Greenpeace in korte tijd honderdduizenden Europeanen mobiliseert tot een boycot van Shell, sympathie vindt voor hun actie bij politici en bij veel Shellmedewerkers en dat Shell vervolgens haar beslissing de Brent Spar tot zinken te brengen herroept, mag zeer verrassend genoemd worden. In hoeverre deze gebeurtenis de aandacht voor het milieu terugbrengt op de politieke agenda, is verderop in deze *Demo* te lezen. Een kritische noot bij het verloop van de acties vermeldt de rubriek d'Emoties.

Wanneer iedereen straks weer van vakantie terug is, zal een voorbereidingsgroep van de Internationale Commissie het land ingaan met hun resolutie over internationaal veiligheidsbeleid. In dit nummer wordt alvast een tip van de sluier opgelicht. Eveneens op het congres, dat 11 en 12 november in Elst zal plaatsvinden, het vervolg van de discussie over het basisinkomen. In reactie op het artikel van Paul Kraan komt nu een voorstander, Bèant Haarsma uit Leeuwarden, uitgebreid aan het woord. Genoeg stof om over verder te praten, dus zet 11 en 12 november vast in je agenda!

Ward Biemans

Rectificatie: in het artikel van Bastiaan Winkel uit *Demo* 12.3 stond een fout in de *streamer*: 'Het feit dat ik fel tegenstander was en ben van het hoger onderwijs...' De juiste zin is: 'Het feit dat ik fel tegenstander was en ben van *de* bezuinigingen op het hoger onderwijs...'. Onze excuses hiervoor.

Deadline
Demo 12.5
31 augustus 1995

Inhoud

'De overheid is geen predikant'	3
Onder de hamer	4
Het basisinkomen als serieus alternatief	5
Milieu eindelijk terug op politieke agenda	8
'An organized common peace'	10
In Litouwen is de drugswetgeving troebel	11
Een jongerenpartij is niet de oplossing	12
Mid-term review	13
Wikken, wegen en de wig	14
Goethe '95	15
D'emotionen	16
Doorn in het oog	17
Hard drugs legaliseren is vragen om meer problemen	18
'Ik ben het spuugzat'	19
Sociale ontwikkelingshulp en fundamentalisme	20
NEE! tegen het referendum	22
Te gast: Wim Vrijhoef	24
Banaal liberaal	25
UptoJDate	26
Een JD'er: Irene ter Borg	32

DEMO

Vrijzinnig-democratisch magazine van
de Jonge Democraten
nummer 4, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)

Redactie

Hoofdredacteur: Ward Biemans
Redactie: Christiaan Bonebakker
Paul Kraan
Roosje van Leer
Marco van Lierop
Sonny Lim
Marcel van Nijnatten
Edwin Peek
Milko Vernooij
Dijlan van Vlimmeren
Sandra de Vries
Illustraties: Marco van Lierop
Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge Democraten
t.a.v. Demo
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
tel. 070-3622162
fax. 070-3641917
e-mail: d66ned@xs4all.nl, Re: Demo

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat deel maakt van het Huishoudelijk Reglement van de JD. Bijdragen kunnen worden geplaatst indien ze zijn voorzien van naam en telefoonnummer. Bijdragen die op floppy worden aangeleverd worden met voorkeur behandeld (*WP 5.1 & 5.2 for Windows, MSWord 2.0 & 4.0, Amipro 3.0*). Eén Demopagina bedraagt ±850 woorden exclusief illustraties. De redactie behoudt het recht artikelen in te korten of in het geheel niet te plaatsen. Bijdragen die na de deadline binnenkomen, kunnen op zijn vroegst in de volgende Demo worden geplaatst. Zonder toestemming van de hoofdredacteur mag niets uit Demo worden overgenomen. Advertenties: contact opnemen met de penningmeester van de JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost 30 gulden per jaar. Gaarne schriftelijk aan te vragen bij het landelijk secretariaat. Ook losse nummers zijn hier te bestellen voor fl 5,- per stuk excl. portokosten. Leden ontvangen Demo gratis. Leden en abonnees wordt verzocht adreswijzigingen door te geven aan het Landelijk Secretariaat van de Jonge Democraten.

GPV-fractievoorzitter Gert Schutte:

'De overheid is geen predikant'

Het Gereformeerd Politiek Verbond. Iedereen heeft er ooit van gehoord. Maar wat de partij precies doet, dat weet slechts een handjevol Nederlanders. De partij wordt gemakshalve altijd in een adem genoemd met de andere christelijke partijen. Onjuist, vindt fractievoorzitter Gert Schutte. Voor Demo nam hij even de tijd om dit misverstand uit de wereld te helpen.

Sandra de Vries en
Dijljan van Vlimmeren

Een vrij forse man loopt met grote passen door de hal van de Tweede Kamer. Hij weet als geen ander de weg te vinden door de doolhof van eindeloze gangen. Al ruim veertien jaar bezet hij de stoel van fractievoorzitter van het Gereformeerd Politiek Verbond, het GPV. En al die tijd hoopt hij op een ideale samenleving. Ideaal is volgens Schutte een samenleving die dienstbaar is aan God. Want als je naar God luistert, dan komt het wel goed.

Gert Schutte. Zijn inmiddels witte haardos verraaft dat hij de leeftijdsgrens van vijftig ruim is gepasseerd. Terwijl zijn partijgenoten druk door de paperassen bladeren ter voorbereiding van de commissievergadering over de uitbreiding van Schiphol, gaat hij eens rustig zitten. Achteroverleunend in zijn fauteuil neemt hij een flinke slok van zijn koffie. Bij de vraag of politiek en godsdienst wel hand in hand gaan, veert hij echter onmiddellijk op uit zijn stoel. 'Politiek en godsdienst gaan altijd hand in hand,' reageert hij fel. 'Het geloof is een wezenlijk deel van je leven. Je neemt het mee in je denken, dus ook in je politiek denken. Dat is onvermijdelijk.'

Foto: Fotopersbureau Dijkstra

Het GPV, dat in 1948 is opgericht, streeft een politiek na die luistert naar en gehoorzaamt aan de bijbel. Wie de bijbel serieus neemt als richtlijn voor het leven, kent de opdracht die God heeft gegeven. Je moet Hem dienen. Want Hij is de Schepper van het leven. Dat is althans de diepe overtuiging van Gert Schutte en zijn partij. 'Maar,' voegt hij toe, 'je moet het geloof niet zien als een slaafse dienst. We zijn juist heel blij dat we mogen geloven.' Als je lid wilt worden van het GPV moet je de grondslag onderschrijven. Die grondslag is de bijbel en de geloofsbelijdenis. Het GPV wil hiermee voorkomen dat

mensen allerlei eigen interpretaties van de bijbel gaan hanteren.

Voor een buitenstaander klinkt het misschien wat vaag. De 56-jarige fractievoorzitter probeert het te verduidelijken met de recente discussie over de verruiming van de winkelopeningstijden. 'In bepaalde gevallen is het noodzakelijk op zondag te werken. Op zondag werken is dus geen taboe, maar iedereen moet de gelegenheid krijgen om naar de kerk te kunnen gaan. Of de burger het ook daadwerkelijk doet, dat is zijn verantwoordelijkheid. Maar de overheid moet

Foto: Jaco Klamer

ervoor zorgen dat het zondagse kerkbezoek mogelijk blijft.'

De strijd tegen het gokken, is in de ogen van Gert Schutte een ander voorbeeld waarbij de overheid God kan dienen. In de bijbel staat immers beschreven dat de mens niet mag begeren wat niet van hem is. 'D66 is op dit punt gelukkig een partner. Nooit was er steun tegen gevolgen van gokverslaving. De laatste jaren neemt de aandacht van andere partijen toe nu de gevolgen steeds zichtbaarder worden.'

Over D66 is de GPV-leider maar matig positief. 'D66 is een on-Nederlandse partij,' meent Gert Schutte. 'De democraten hebben nauwelijks wortels in de Nederlandse geschiedenis geschoten. Ze kennen nog geen traditie. Dat maakt ze zo kwetsbaar bij de verkiezingen.' Verder heeft het GPV moeite met het pragmatische van D66. 'Wij handelen uit een bepaalde overtuiging. D66 mist die overtuiging, een eigen karakter. En minister Wijers van Economische Zaken toont verder weinig verantwoordelijkheid om mensen op de vrije zondag te laten werken. Wat Gert Schutte prijst aan D66 is de be-

scherming van het milieu. Ook is de fractievoorzitter geen tegenstander van het referendum. 'Alleen moet de overheid dan zorgvuldiger optreden dan bij de afgelopen twee referenda over de stadsprovincies. Slechts een deel van de belanghebbenden mocht een stem uitbrengen. Als de bewoners van de omringende gemeenten ook hadden mogen stemmen, dan pakte de uitslag waarschijnlijk net iets anders uit. Maar het oordeel is zo duidelijk dat de overheid te kort zou schieten als ze in deze vorm de stadsprovincies doordrukken.'

Het Gereformeerd Politiek Verbond is een van de drie kleine christelijke partijen. Het GPV en de SGP hebben sinds 1993 beide twee zetels en de RPF heeft er drie. Met het CDA in de oppositie zouden ze gezamenlijk heel wat in de melk te brokkelen hebben. Samengaan van deze partijen lijkt nog ver weg, aangezien de partijen op een aantal wezenlijke punten van elkaar verschillen. Zo wil de SGP geen vrouwen in de politiek, terwijl de RPF en het GPV hier geen bezwaar tegen maken. Ook vindt het GPV in tegenstelling tot de SGP dat de geestelijke vrijheid verder reikt dan tot het christendom. Tegen de bouw van een moskee zullen wij nooit moeilijk doen. 'De SGP gebruikt de Tweede Kamer als een kansel. Deze partij probeert mensen te bekeren. Maar de overheid is geen predikant. Dat is de taak van de dominee. De opvatting van het GPV is dat kerk en staat gescheiden moeten zijn. In een discussie prediken wij niet, het gebeurt wel dat wij in onze argumentatie verwijzen naar de bijbel.' De RPF staat met zijn politieke opvattingen dicht bij het GPV. Alleen meent Gert Schutte dat de evangelische poot van de RPF minder voorspelbaar is.

Het GPV is nieuwsgierig wat het CDA gaat doen. 'In het verkiezingsprogramma,' zegt Gert Schutte, 'hebben wij de mogelijkheid besproken om met het CDA te gaan samenwerken. Maar dan moet de partij wel meer inhoud geven aan het christelijke element. Dat heeft het CDA in het verleden te weinig gedaan. Het is een keuze die het moet maken. De samenwerking zal niet makkelijk zijn. Bij de christen-democraten zijn ook niet-christenen lid.

'Het vreet soms aan je', treurt de GPV-leider. 'De kerken lopen leeg. Het aantal ongelovigen neemt toe. In de politiek moet je door een blokkade heen. Zo vinden wij dat God het leven van de mens heeft gegeven. Je mag dus niet actief ingrijpen in een mensenleven. Euthanasie is uit den boze, evenzo het kunstmatig verhinderen van het sterven. Ook zijn wij tegen abortus, tenzij het leven van de vrouw in gevaar is. Dat het overgrote deel van Nederland daar anders over denkt, dat vreet.'

Vliegen

Terwijl in Bosnië de vliegvelden gesloten blijven, maken wij ons in Nederland druk over de uitbreiding van Schiphol.

Gelukkig is onze regering zo vooruitstrevend om deze uitbreiding al van flankerend beleid te voorzien, nog voordat het door de Tweede Kamer is goedgekeurd. Zo vloog Kok met 1,25 miljard naar China, en kreeg het daarmee gedaan dat de KLM op Peking mag gaan vliegen. Het is jammer dat er nog een boycot tegen Irak geldt, maar ik stel voor dat zodra deze opgeheven wordt, het kabinet Saddam Hoessein een bezoekje gaat brengen. Met enkele miljarden ontwikkelingsgeld moet het toch mogelijk zijn dat onze nationale trots ook op Bagdad gaat vliegen, en het zou helemaal mooi zijn als het geheel afgesloten kon worden met een gezamenlijke persconferentie, om duidelijk te maken dat wij ook met dit land geen politiek konflikt hebben.

Terug in eigen land mengt ook de JD zich in de Schipholdiskussie. Zo liepen wij mee in de door Milieudefensie georganiseerde demonstratie tegen de uitbreiding. Maar wat jammer nou dat het er zo tam aan toe ging, en dat zo weinig anderen hun zorgen over deze plannen kwamen uiten. Misschien dat de meesten toch te druk waren met het sparen van hun airmiles?

Via de NJMO (Nationale Jongerenraad voor Milieu en Ontwikkeling) probeert de JD D66-kiezers te mobiliseren om ervoor te zorgen dat het milieustandpunt niet geheel door de economische argumenten wordt weggevaagd. Maar ons standpunt ligt, sinds het eerste kamerdebat in de afsluitende reeks, al 'buiten de politieke realiteit': wij pleiten tegen de vijfde parallelle baan, terwijl het hoogst haalbare lijkt dat D66 en de PvdA vast blijven houden aan hun eis van een absolute grens van 10.000 huizen die geluidsoverlast krijgen.

Je ziet het: zodra er echt belangrijke besluiten genomen moeten worden, verzandt de discussie in details. Terwijl eigenlijk juist een onderwerp als dit, waar een principiële keuze gemaakt moet worden voor de besteding van zo'n groot bedrag, zich uitstekend had geleend voor een staaltje bestuurlijke vernieuwing. Een referendum dus; maar dan wel één met een echte keuzemogelijkheid. Met een vraagstelling in de volgende trant: -Dames en heren, uw regering is voornemens een bedrag van 31 miljard te investeren in de uitbreiding van Schiphol. Aangezien het hier om een aanzienlijk bedrag gaat, vragen wij uw expliciete toestemming om dit inderdaad te doen. Als alternatief stellen wij voor dat het geld gebruikt wordt ter versterking van de internationale troepenmacht in Bosnië. Ik zou het wel weten.

Dennis Hesseling
Voorzitter Jonge Democraten

Een sterke vereenvoudiging van de sociale zekerheid

Het basisinkomen als serieus alternatief

Op het komende congres van de JD, 11 en 12 november a.s., wordt een aantal moties over het basisinkomen behandeld. Ter voorbereiding op deze moties besteedt Demo ruime aandacht aan dit onderwerp. In de vorige Demo pleitte Paul Kraan tegen de invoering van een basisinkomen; in deze Demo zet Bêant Haarsma uiteen waarom het basisinkomen er volgens hem wèl moet komen.

Bêant Haarsma

Met enige verbazing heb ik het artikel "Een basisinkomen is a-sociaal of onbetaalbaar" van Paul Kraan gelezen. Ik ben nog niet zo lang lid van de JD en weet niet in hoeverre de discussie rond het basisinkomen al in brede kring gevoerd is (dus buiten de werkgroep sociale economie). Ik krijg echter de indruk dat er geen discussie gevoerd is over de fundamentele ideeën achter het huidige stelsel en het basisinkomen. Als voorstander van het basisinkomen wil ik daarom in de vorm van dit artikel een bijdrage leveren aan de discussie.

Het huidige sociale stelsel

Het huidige sociale stelsel in Nederland is gebaseerd op de gedachte dat iedereen zoveel mogelijk in zijn eigen levensonderhoud moet voorzien. Degene die buiten zijn eigen schuld niet in staat is om dat te doen kan een beroep op de overheid doen. De herverdeling van inkomen door de overheid moet ervoor zorgdragen dat iedereen in Nederland voorzien is in zijn basisbehoeften. In de praktijk betekent dit dat we een uitgebreid stelsel van sociale zekerheid opgebouwd hebben dat nu op springen staat. Samen met het ingewikkelde stelsel van uitkeringen,

waarvoor allerlei dubbelzinnige voorwaarden gelden om ervoor in aanmerking te komen, hebben we een groot bureaucratisch circus in het leven geroepen dat haar eigen leven is gaan leiden. Het vorige kabinet heeft een poging gedaan om weer greep op de zaak te krijgen wat uitgelopen is op het bekende "WAO-debâcle".

Het huidige stelsel van de sociale zekerheid is, zoals al eerder opgemerkt een ingewikkeld systeem, waarvan de uitvoering ook nog eens is verdeeld over verschillende instanties.

Om de financiële middelen bij elkaar te krijgen worden op verschillende manieren premies en heffing op het inkomen toegepast. Sommige van de premies worden alleen opgebracht door de werknemers (b.v. AOW), anderen gezamenlijk door de werknemers en werkgevers (b.v. ZW) en anderen uit de algemene middelen van het rijk (b.v. de kinderbijslag). Een stelsel dat in principe voldoet aan het uitgangspunt; solidariteit met de mensen die niet in hun eigen onderhoud kunnen voorzien.

Wat betekent dit in de praktijk? Een stelsel dat onbeheersbaar blijkt, uitnodigt tot willekeur, inefficintie, bureaucratie en het plegen van fraude en misbruik, zowel door werkgevers als uitkeringsgerechtigden. Zit men

oplossing van de ideële praktische en budgettaire problemen. Door de toename van de regels en voorwaarden zijn de mogelijkheden voor fraude toegenomen en personen die 'ter goede trouw zijn' gaan er ieder jaar weer financieel op achteruit. Een grondige renovatie van het huidige stelsel is dan ook nodig. Nu kunnen er eindelijk eens vraagtekens gezet bij de fundamentele van ons sociale stelsel en kan eens serieus gekeken worden naar alternatieven. Een van die alternatieven is het basisinkomen.

Het basisinkomen

Het basisinkomen wil zeggen: een onvoorwaardelijke uitkering aan iedere staatsburger die de volwassen leeftijd bereikt heeft. Tegen het basisinkomen blijken, nog los van de hoogte ervan, principiële bezwaren te bestaan. Tegenstanders van het basisinkomen leggen het begrip "onvoorwaardelijk" uit als "zonder tegenprestatie". Zij zien het basisinkomen als een 'premie voor lui-zijn'. En ja, als men deze interpretatie geeft aan het basisinkomen dan kan men het idee snel van tafel wegen.

Daarna komen tegenstanders vaak aan met het argument dat het basisinkomen uitgekeerd zou worden aan een grote groep mensen die het helemaal niet nodig hebben. Paul Kraan geeft het voorbeeld van de vrouw van

Het basisinkomen betekent voor de vrouw van de miljonair alleen dat zij een eigen uitkering op de giro krijgt en dat haar man niet langer een voordeeltje kan behalen met haar belastingvrije voet.

eermaal gevangen in het systeem dan komt men er niet uit. Valt men er buiten dan komt men er niet in. Daardoor blijkt het stelsel veel minder aan de doelstelling te kunnen voldoen dan we met z'n allen zouden willen. Het stelsel blijkt onrechtvaardig, onbeheersbaar en uiteindelijk onbetaalbaar.

Tot nu toe heeft de politiek niets anders gedaan dan op het terrein van de uitvoering kleine aanpassingen doorgevoerd, de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een uitkering aangescherpt en de uitkeringen verlaagd. We kunnen echter de conclusie trekken dat dit niet geleid heeft tot de

de miljonair. Het zou dus onnodige verspilling van geld zijn. Ook dit argument klopt niet. Het basisinkomen betekent voor haar alleen dat zij een eigen uitkering op de giro krijgt en dat haar man niet langer een voordeeltje kan behalen met haar belastingvrije voet. Het gezamenlijk besteedbaar inkomen van het echtpaar zal niet toenemen. Haar man zal over zijn inkomen meer belasting moeten betalen. Zie daar; slechts herverdeling van inkomen die voor de overheid nog budgettair neutraal verloopt ook! Beter kan het volgens mij niet.

Op het principe van het basisinkomen kan

men dus niets tegen hebben. Het basisinkomen is net als het theoretische huidige stelsel slechts een instrument voor de herverdeling van inkomen.

Effecten op de Nederlandse samenleving
De invoering van het basisinkomen zal een groot aantal effecten hebben op de Nederlandse samenleving. Zo zal bijvoorbeeld de arbeidsmarkt een stuk flexibeler worden, de arbeidsparticipatie zal sterk toenemen, de vrijheid van het individu zal toenemen, de bureaucratie kan afgebroken worden, het gevaar van de 'verklik-maatschappij' is geweken, de 'tweedeling in de maatschappij' wordt voorkomen. Om de belangrijkste aspecten te noemen.

De arbeidsmarkt

De arbeidsparticipatie, het aantal mensen dat betaalde arbeid verricht, zal sterk toenemen door invoering van het basisinkomen. Niet doordat het basisinkomen werk creëert maar omdat de populariteit van deeltijdbanen groter zal worden, met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Personen die nu zwaar en onaangenaam werk verrichten zullen ervoor kiezen minder te werken en door het verdwijnen van de 'armoede val' zullen velen die nu gevangen zitten in het sociale stelsel een deeltijdbaan accepteren.

Daarnaast zal het aantal zelfstandigen sterk toenemen. Wetend dat men gegarandeerd het sociaal minimum ontvangt zullen personen sneller het risico verbonden aan het ondernemerschap accepteren. Het gaat dus niet om het wegnemen van de ondernemersrisico's. Het gaat erom dat de persoon zich verzekerd weet dat hij/zij zichzelf en eventuele kinderen ten alle tijden in het onderhoud zal kunnen voorzien. In de 'opstart-fase' worden zij niet belemmerd door allerlei verplichtingen. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor kunstenaars en sporters die meer

ideologische redenen voor kiest om je volledig in te zetten voor de kerk, Greenpeace, Vluchtelingenwerk of een plaatselijke vereniging is er niets dat je in die keuze kan beperken. Je weet je in je privacy beschermd, de overheid heeft niets meer te maken met je levenswijze en voor de bureaus hoeft je niet

Je kunt de gok wagen en een studie proberen zonder dat je in hoeft te zitten over het risico van een enorme studieschuld.

meer elke dag op vaste tijden met het lunchpakket achterop de fiets net te doen of je naar je werk gaat.

Je bent financieel helemaal onafhankelijk van je ouders of je partner. Je ouders zijn het financiële pressiemiddel om je hun wil op te leggen kwijt. De keuze tussen studie en werk hoeft niet meer gemaakt te worden op basis van de financiën. Je kunt de gok wagen en een studie proberen zonder dat je in hoeft te zitten over het risico van een enorme studieschuld. Zo zijn er nog tal van voorbeelden te bedenken. De mogelijkheden van het individu om zijn eigen weg te gaan, zijn eigen plaats in de maatschappij te kiezen zullen enorm toenemen. Volgens mij een onbetaalbaar goed en dat brengt mij op de betaalbaarheid van het basisinkomen en de hoogte van de uitkering.

Betaalbaarheid

Paul Kraan stelt dat door invoering van het basisinkomen de lastendruk toe zal nemen, een dergelijk stelsel een uitdijende neiging zou hebben, een stimulans is voor zwart werken en te veel mensen van betaalde arbeid af zou houden. De laatste zinsnede, een afname van de arbeidsparticipatie wordt helaas niet door hem toegelicht. Dit kan hij ook niet omdat eerder in zijn artikel duidelijke

is dus ongegrond.

Voor uitkeringsgerechtigden is de reden om zwart bij te gaan klussen in de eerste plaats de 'armoede val'. In gewoon Nederlands: "Je schiet er niets mee op." De marginale lastendruk is voor hen 100%, voor hen neemt

de lastendruk door invoering van het basisinkomen dus juist af. Voor 'zwart-bijklussende personen' met een betaalde baan geldt dit helaas niet. Toch durf ik te beweren dat het argument niet erg steekhoudend is. Immers belastingfraude is een probleem dat inherent is aan belastingheffing.

De indruk die gewekt wordt dat het basisinkomen dezelfde uitdijende neiging zou hebben als het huidige sociale stelsel kan naar het rijk der fabelen verwezen worden. Immers objectieve en onweerlegbare criteria (leeftijd en Nederlandse nationaliteit) liggen ten grondslag aan het basisinkomen. De problemen zoals willekeur, fraude etc. kunnen zich niet voordoen. Ook de hoogte van de uitkering kan dit probleem niet in de hand werken.

Daarmee ben ik aangekomen op het punt van de lastendruk. Een begrip dat in alle discussies over welk onderwerp dan ook, wel door voor- of tegenstanders aangehaald wordt. Met een dergelijk vaag en abstract begrip kan men immers alle kanten op. Dit begrip omvat namelijk meer dan Paul Kraan ons wil doen geloven. Er is een tweede component naast, om het eenvoudig te zeggen, het verschil tussen de loonkosten voor de werkgever en het loon dat de werknemer daadwerkelijk ontvangt. Dit tweede component is de zogenaamde 'administratieve lastendruk'. Deze vloeit voort uit het huidige uitgebreide en ingewikkelde sociale stelsel en zorgt voor een enorme financiële last die met name gedragen wordt door de werkgevers.

Verschuiven van de lastendruk, alle met hun eigen tarief, heffingsgrondslag, vrijstellingen, minimale en maximale bedragen en verdelingen over werkgever en werknemer, bezorgen tienduizenden mensen werk, zelfstandigen enorme frustraties en kolossale instituten zoals de bedrijfsverenigingen. Invoering van het basisinkomen maakt hier een einde aan; een gigantische lastenverlichting! Met name voor het midden- en kleinbedrijf, de motor van de Nederlandse economie, zal dit een grote impuls zijn. De drempel om personeel aan te nemen zal erdoor verlaagd worden.

Als je er uit ideologische redenen voor kiest om je volledig in te zetten voor de kerk, Greenpeace, Vluchtelingenwerk of een plaatselijke vereniging is er niets dat je in die keuze kan beperken.

ruimte krijgen om zich persoonlijk te ontwikkelen en niet belemmerd worden door de sociale dienst (denk o.a. aan de sollicitatieplicht).

De vrijheid van het individu

Een van de belangrijkste rechten van de Nederlandse samenleving zal door de invoering van het basisinkomen beschermd worden: de vrijheid van het individu. Het basisinkomen betekent dat wij een sterker positie tegenover de werkgever krijgen, immers ook als je zelf ontslag neemt weet je je gegarandeerd van het sociaal minimum. Als je er uit

lijkt aangegeven wordt dat de arbeidsparticipatie juist een enorme stimulans krijgt. In feite spreekt hij zichzelf dus tegen in het artikel.

Hiervoor heb ik al aangegeven waarom het basisinkomen juist een stimulans is om aan het werk te gaan. Daar komt nog bij (en dit wordt zelfs binnen de VVD erkend) dat werk meer is dan het loonstrookje, werk betekent voor het merendeel van de mensen, plezier en structuur in het leven, sociale contacten, de mogelijkheid tot ontplooiing van talenten etc. De angst dat iedereen ontslag neemt

Blijft over de wig tussen het nettoloon en de loonkosten. Vooral voor de internationale concurrentiepositie van Nederland is dit van groot belang. Dat zal ik niet ontkennen. Toch denk ik dat dit argument sterk overtrokken wordt. Zo wordt in de meeste gevallen bij vergelijking van de verschillende premies alleen gekeken naar het percentage en niet naar de heffingsgrondslag en de riante aftrekposten. Neemt men die mee in de beschouwing dan blijkt het met de lastendruk nogal mee te vallen. Daarnaast is het zo dat West-Europa de slag om de loonkosten al lang verloren heeft van de lage-lonenlanden. Dit zal in de nabije toekomst alleen nog maar sterker worden door de opkomst van Oost-Europa. De tendens naar meer internationale vrijhandel zal de internationale arbeidsverdeling (specialisatie) in de toekomst nog meer dan in het verleden, sterk doen toenemen. Aldus is een sterke concurrentiepositie van Nederland van groot belang. Dat echter de indruk die gewekt wordt dat verlaging van de lastendruk het wondermiddel is voor de werkgelegenheid wil ik graag ontzenuwen.

De internationale concurrentiepositie van een land is afhankelijk van een veelvoud van factoren. Zo kent Nederland van oudsher een sterke agrarische sector en de daar aan gekoppelde voedingsmiddelenindustrie. Dit feit hebben we o.a. te danken aan het Nederlandse klimaat, de uitzonderlijk efficiënte kennisinfrastructuur en de traditioneel sterke en flexibele familie- en bedrijfscultuur van de agrarische sector. De groei van de procesindustrie (olie, chemie, staal, aluminium, papier) en van de vervoerssector hebben we mede te danken aan de geografische ligging van Rotterdam.

In geen van de hiervoor genoemde sectoren vormt de lastendruk een probleem, althans op macro-niveau. Op het niveau van het individuele bedrijf is het natuurlijk een ander verhaal. Iedere werkgever zal streven naar een zo hoog mogelijke winst, op korte dan wel lange termijn. Logisch dat de werkgevers daarom alsmaar roepen om lastenverlichting. De angst voor verslechtering van de internationale concurrentiepositie is naar mijn mening dan ook sterk overtrokken.

Paul Kraan noemt de lastendruk fnuikend voor de werkgelegenheid. Hierbij gaat hij uit van de gedachte dat hoe goedkoper de werknemer, hoe meer personen de werkgever aan zal nemen. Echter dit is maar gedeeltelijk waar. Werk dat gedaan moet worden, wordt, ongeacht de kosten die daar tegenover staan, wel gedaan. De winstgevendheid van dergelijke arbeid zal alleen maar toenemen. Werk dat niet gedaan wordt omdat het niet uit kan, is slechts een gevolg van de marktwerking; de 'onzichtbare hand'. Immers zou de vraag groot genoeg zijn dan zou

de consument daar een dergelijk hoge prijs tegenover stellen dat de produktie van het goed wel economisch verantwoord is.

Natuurlijk wil ik hiermee niet het idee oproepen dat we rustig door kunnen gaan met verhoging van de lastendruk. Want lastenverlichting zal het punt dat produktie economisch verantwoord is dichterbij brengen. Echter dit effect kan veel gerichter en doeltreffender bereikt worden door afschaffing van het minimumloon. Lastenverlichting zal niet alleen aan de onderkant van de arbeidsmarkt de loonkosten drukken,

Op de lange termijn zal de lastendruk kunnen dalen. We zullen dus met z'n allen door de 'zure appel' heen moeten bijten.

maar ook die van hooggekwalificeerde banen. De noodzaak hiervoor is niet aanwezig.

Helaas zal de invoering van het basisinkomen de lastendruk op korte termijn doen toenemen. Echter op de lange termijn zal zij kunnen dalen. We zullen dus met z'n allen door de 'zure appel' heen moeten bijten. Echter door een gestage invoering zoals voorgesteld in 'Basisinkomen in Drievoel' kunnen de nadelige effecten voor de economische groei beperkt worden.

Sociaal minimum?

Blijft dus alleen de vraag over hoe hoog de uitkering moet zijn. Met opzet heb ik de hoogte van het basisinkomen tot dusverre opengelaten en gesproken over het sociaalminimum. Een prachtige uitdrukking maar hoe gaan we die bepalen? Wat is het sociaalminimum? 600 gulden zoals Rick van der Ploeg van de PvdA tweede kamerfractie voorstelt? 1.500 gulden zoals voorgesteld door GroenLinks? Het huidige niveau van de bijstandsuitkering wordt door het over-

grote deel van de Nederlandse bevolking als aanvaardbaar gezien. Voor een echtpaar bedraagt dit momenteel fl. 1.803,16 per maand. En aangezien een basisinkomen van een dergelijk niveau (dus fl. 900,- per persoon per maand) haalbaar is lijkt mij dit een redelijk bedrag.

Waarom zoveel tegenstand?

Als het dus zo is dat het basisinkomen alleen maar voordelen heeft en de nadelige effecten voor de economische groei slechts van korte duur zijn waarom zijn de traditionele machtspartijen in Nederland dan tegen?

De werkgevers onder aanvoering van Rinnooy Kan (D66'er) en de werknemers onder aanvoering van Johan Stekelenburg zien niets in het basisinkomen. Hiervoor is volgens mij slechts één reden. Beide partijen verliezen hun machtspositie.

De werkgevers omdat ze geconfronteerd worden werknemers die sterker staan ten opzichte van hun werkgever. Werknemersorganisaties (FNV, CNV) omdat de werknemer zichzelf kan redden en daardoor de noodzaak om lid te worden van de vakbond af zal nemen. En aangezien de werknemersorganisaties al te kampen hebben met een jarenlange terugloop van het aantal leden is dat voor hen natuurlijk een beangstigend vooruitzicht.

Al met al komt het er dus op neer dat traditionele machtspartijen om hun eigen positie te beschermen, een open en eerlijke discussie over het basisinkomen tegenhouden.

(Ingezonden mededeling)

Goethe... ◆◆◆

Wie was dat eigenlijk?

Maar wat heeft de JD met hem te maken?

En wanneer vindt die reis dan wel plaats?

(Zie pagina 15 van deze Demo)

Brent Spar redding voor het milieu?

Milieu eindelijk terug op politieke agenda

Het milieu dreigde aan importantie in te boeten na de roerige jaren tachtig. Er was destijds sprake van milieu-terrorisme door zowel milieuactivisten als overheid, met de aanslag op de Rainbow Warrior in Nieuw-Zeeland door Franse geheime dienst in 1986 als hoogtepunt. Nu er in diverse delen van de wereld besluiten moeten worden genomen over belangrijke infrastructurele projecten, die gepaard gaan met bedreigingen voor mens en milieu, moeten er duidelijke keuzes gemaakt worden tussen economische en ecologische argumenten. Hierdoor lijkt het milieu eindelijk weer eens in het middelpunt van de politieke belangstelling komen te staan.

Edwin Peek

De stijging van de welvaart, en de daarmee onlosmakelijk verbonden toename van de consumptie, lijkt in de westerse wereld niet meer te stuiten. Bij deze toename blijft ook de onophoudelijke stroom nieuwe produkten op de wereldmarkt doorgroeien. Met de opkomst van de gevreesde Aziatische Tijgers zoals Zuid-Korea, Vietnam, Maleisië en China, de gestage opkomst van de Oosteuropese landen en de voorzichtige schreden van de diverse ontwikkelingslanden op het kronkelige pad van de vrije wereldhandel, komen vele nieuwe markten vrij voor zowel bestaande

als nieuwe produkten. Deze onbegrensde materiële groei, leidt binnen niet al te lange tijd tot onoverkomelijke milieuproblemen die verstrekende gevolgen zullen hebben voor huidige én met name toekomstige generaties.

Gerichte acties

Ruim vijftientig jaar na het verschijnen van het rapport van de Club van Rome ('Grenzen aan de groei'), begint het bij sommige mensen in het Westen door te dringen, dat de huidige (en vooral toekomstige) milieuproblemen ons in de toekomst wel eens de das om kunnen doen. De groeiende afvalberg, het gat in de ozonlaag en het broeikas-effect moeten uiteindelijk leiden tot een gedegen en milieuvriendelijke aanpak. Aanpakken dus! Een groot probleem bij het verwezenlijken van een helder milieubeleid is dat de huidige 'groene' politici en milieucac-

De groeiende afvalberg, het gat in de ozonlaag en het broeikas-effect moeten uiteindelijk leiden tot een gedegen en milieuvriendelijke aanpak

tivisten die zich bewust zijn van de milieuproblemen, niet dié maatschappelijke posities bezitten die nodig zijn om enige invloed te hebben op een progressief milieubeleid. Als we terugkijken naar de eigen Nederlandse milieupolitiek van de afgelopen jaren, dan kunnen we zien dat het milieu al tijdens niet meer op de politieke agenda was terug te vinden. Na de vele (harde en gerichte) acties van organisaties als Greenpeace en Milieudefensie in de jaren tachtig, stond het milieu hoog op de agenda van het nationale parlement. Een politieke partij als GroenLinks spon garen bij deze ontwikkelingen. Echter, vandaag de dag bevat de politieke agenda prioriteiten als werkgelegenheid en economische groei. Onderwerpen die juist in combinatie met het milieu benadert zouden moeten worden, willen we in de richting van een meer duurzame maatschappij komen.

Lichtpuntjes

Ook bij de laatste verkiezingscampagne van mei 1994 speelde het milieu een bescheiden rol. Lokaal waren politici van de verschillende partijen wel bezig. De beloften van de diverse politieke kleuren rond de aanleg van de Betuwelijn gaven de doorslag bij de partijkeuze

van de kiezers. De omwonenden van het toekomstige traject van de Betuwelijn kozen, vanwege de welgemeende belangstelling van de democraten en de concrete ideeën en oplossingen en masse voor D66. Vele direct betrokkenen zullen zich, ondanks de vele inspanningen van vooral D66 en PvdA, toch niet zo tevreden voelen met de behaalde resultaten. Dit ondanks dat de aanpassingen rond de aanleg van de Betuwelijn zo'n 820 miljoen gulden meer gaan kosten dan was begroot. Over het algemeen is het milieugezicht van het paarse kabinet zuinig. Voor de snelle besluitvorming bij de verhoging van de rivierdijken van Maas en Waal gold nog het excuus van nationale veiligheid. Kijkend naar de uitkomsten van de discussies rond de uitbreiding van Schiphol en de aanleg van de A73 in Noord-Limburg, kan men concluderen dat vooral sociaal-economische argumenten de boventoon

hebben gevoerd bij de besluitvorming, en het milieu dus het kind van de rekening lijkt te worden.

Toch zijn er ook lichtpuntjes te zien in het nationale milieubeleid. De verschillende Natuur en Milieubeleids Plannen, ingeleid door de ex-ministers van VROM Winsemius, Nijpels (beiden VVD) en Alders (PvdA), beginnen hun vruchtjes af te werpen. Er zijn door deze ex-bewindslieden reeds vele convenanten gesloten tussen de overheid en het bedrijfsleven, wat tot aanzienlijke reducties van o.a. de CO₂ (kooldioxide)-uitstoot moet leiden in de nabije toekomst. Echter zijn de inspanningen die tot op heden zijn gemaakt niet genoeg om tot een reductie van de uitstoot van CO₂ te komen. Het is wachten op de, in augustus 1995 te presenteren, CO₂-nota waarin moet blijken of de gestelde reductie van de CO₂-uitstoot in het jaar 2000 gehaald wordt. Echter uit recente studies blijkt dat de kooldioxide-uitstoot niet is afgenomen, maar zelfs is gestegen. De huidige Minister van VROM, De Boer, probeert nu de milieubal naar het bedrijfsleven te spelen, maar zonder resultaat. Het lijkt dat de bewindsvrouw het onderspit delft tegenover haar collega van Verkeer & Waterstaat en Economische Zaken.

Hiernaast bevindt men zich op het ministerie in een omvangrijke reorganisatie, waardoor er maar mondjes maat gecontroleerd wordt door milieuambtenaren. Dus de aanhoudende kritiek van zowel milieubeweging, als van het parlement op de Minister van VROM blijft (terecht) toenemen.

Flets

Ziet het Nederlands milieubeleid er enigszins flets uit als we kijken naar EU-partners Duitsland, Denemarken, Zweden en Oostenrijk; het steekt zeer goed af bij een andere EU-partner: Groot-Brittannië. Het desastreuse milieubeleid van de Britten heeft de verantwoordelijkheid voor een milieubewust beleid gelegd bij het bedrijfsleven, dat echter nauwelijks gecontroleerd wordt op haar reilen en zeilen. Het besluit van de Britse regering, in februari van dit jaar, om toestemming te verlenen voor de dumping van het olieplatform de Brent Spar in de Atlantische Oceaan door Shell, spant hierbij de kroon. Nadat er tot afzinken was besloten trok er nog niemand aan de bel, maar nadat Greenpeace het allemaal in de gaten kreeg en een media-offensief begon om aandacht voor de dreigende dumping te vragen, kreeg zowel Shell als de regering Major het zwaar te verduren. Greenpeace bezette de Brent Spar, dat reeds op weg was naar zijn 2500 meter diepe rustplaats, en riep op tot een boycot tegen Shell.

De respons van de consumenten in vooral Duitsland en Denemarken was enorm. Zo groot zelfs, dat ook de politici van de Noordzeelanden op de Noordzeeconferentie in Esbjerg de Britse regering vroegen om een herziening van het genomen besluit. Zelfs Minister Wijers van Economische Zaken praatte op zowel de Nederlandse als Engelse Shell-top in om van dumping af te zien. Waarschijnlijk werkte dat niet, maar de consumentenboycot van vooral de Duitse automobilisten leverde Shell zo'n 50-75% omzetverlies op. Belangrijker, en wat Shell waarschijnlijk deed zwichten voor de druk van alles en iedereen, is dat het zorgvuldig opgebouwde imago van het bedrijf na de dramatische Zuid-Afrika-politiek, in het geding kwam. Nu wordt de Brent Spar voorlopig geparkeerd in een Noorse fjord, en moet Shell op zoek naar een plek waar het olieplatform op land kan worden ontmanteld.

Moratorium

Ook EU-partner Frankrijk neemt het niet zo nauw met het milieu. Waren het vroeger de zoutmijnen die de Rijn vervuilden; voor de groothedswaanzin van ex-president Mitterrand moest bijna alles wijken om 'zijn' bouwprojecten te realiseren. Nu dat Mitterrand plaats heeft moeten maken voor Chirac, zijn ook de, al zwaar vervuilde, koraaleilanden in de Stille Zuidzee niet meer veilig. Mitterrand maakte een einde aan de atoomproeven van de Fransen op Mururoa in 1992, omdat Frank-

rijk wel zonder het testen van echte atombommen kon. Chirac denkt daar kennelijk anders over, en wil in september van dit jaar weer starten met acht kernproeven in het Pacific-gebied. Dit tot grote verontwaardiging van praktisch de hele wereld, die nog niet zo lang geleden het Non-Proliferatie Verdrag (NPV) voor onbepaalde tijd verlengden (inclusief de Fransen!). Frankrijk was nota bene de woordvoerder voor de EU tijdens de discussies rond het NPV.

Het verbreken van het moratorium kan gevolgen hebben voor het bereikte akkoord op de NPV-conferentie. De Australische en

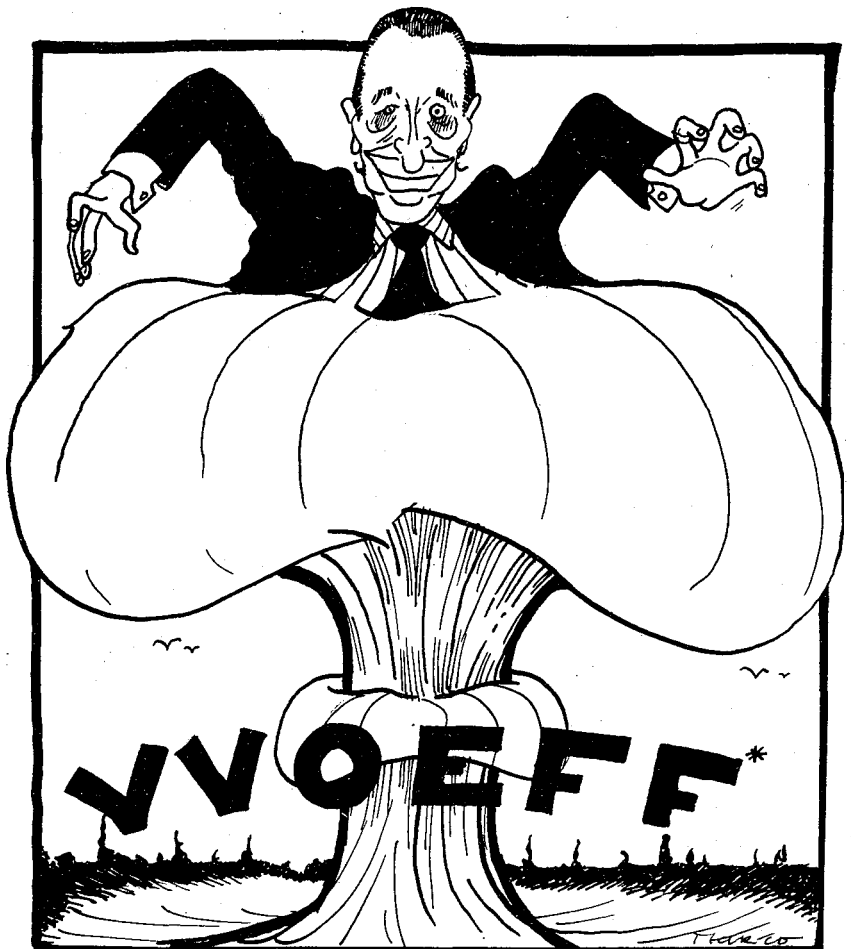
Europese top in Cannes werd het onderwerp gemeden, en alleen de socialistische leiders van zeven EU-landen protesteerden bij Chiracs hofhouding, zonder resultaat natuurlijk.

Bij dit conflict zou het nu eens goed zijn als Duitsland (met in haar kielzog de andere EU-leden) het hooghartige gedrag van de Fransen hard veroordelen. Een aardige zet zou bijvoorbeeld zijn om de wederzijdse betrekkingen op een laag pitje te zetten. Dit is ook een helder teken van de nationale- en Europese politici naar de publieke opinie in de EU toe, die dan ook eens respons krijgt

Bij dit conflict zou het nu eens goed zijn als Duitsland (met in haar kielzog de andere EU-leden) het hooghartige gedrag van de Fransen hard veroordelen

Nieuwzeelandse regering hebben al heftig geprotesteerd in Parijs, en vooral de Australische bevolking reageerde verbolgen met een allesomvattende boycot op Franse producten. Zowel de 'Ausies' als de 'Kiwis', die dicht bij het door kernproeven besmette gebied leven, hebben beide economische sancties getroffen. De invloed van de regeringen in Canberra en Auckland zijn echter beperkt. Of Chirac op zijn troon in het Elysée zal zwichten voor de internationale druk valt nog maar te betwijfelen. Op de meest recente

voor haar bereidheid zo nu en dan eens in de bres te springen voor een belangrijk item als het milieu. Hopelijk wordt het internationale milieubeleid binnen een niet al te lange tijd zo helder en vooruitstrevend, dat een tot actie bereidde bevolking niet meer nodig is. Zeker is dat we niet nog eens vijfentwintig jaar kunnen wachten op enige actiebereidheid van de mondiale politiek inzake een echt 'groen' milieubeleid.

* VVOEFF

Resolutie Internationaal Veiligheidsbeleid

'An organized common peace'

Ran van Reedt Dortland

Op het volgende congres zal een voorbereidingsgroep van het INCO een resolutie indienen over internationaal veiligheidsbeleid. In onderstaand artikel wordt ingegaan op het ontstaan van de Verenigde Naties, wiens rol bij het bewerkstelligen van vrede in de resolutie centraal zal staan.

Op 26 juni 1945 werd het Handvest van San Fransisco ondertekend, dat de oprichting van de Verenigde Naties behelsde. Een wereldomvattende statenbond zou burgeroorlogen en internationale conflicten in de toekomst moeten voorkomen. Daarnaast zou een in verdragen vastgelegde internationale rechtsorde de V.N. een maatstaf bieden om de ernst van een brandhaard te beoordelen, of de schulddigen van schendingen van mensenrechten aan te wijzen.

De V.N. verschaffen een wereldorde op ideologische basis (mensenrechten en volkenrecht). In het verleden is een internationale orde op ideologische gronden vaker voorgekomen: de Romeinse Oudheid en de Middeleeuwen kenden het ideaal van het universele keizerrijk dat op de hele aarde vrede en recht zou brengen. Toen aan het einde van de Middeleeuwen de gecentraliseerde ambtenarenstaat zijn intrede deed, bleek het universele keizerrijk echter steeds meer een instelling van nul en generlei waarde. De op een wereldomvattende rijksideologie gegrondveste mondiale orde werd vervangen door de ordening van het machtsevenwicht tussen soevereine staten ('Raison d'état' of 'Realpolitiek').

Realpolitiek

Landen baseerden hun buitenlandse politiek niet meer op ethische argumenten, maar hoopten door koele calculaties van de internationale machtsverhoudingen de eigen positie te versterken. Dit gedachtengoed vond zijn hoogtepunt onder de Duitse rijkskanselier Bismarck aan het einde van de negentiende eeuw. Lange tijd bracht het precaire machtsevenwicht van de 'Realpolitiek' vrede en stabiliteit (de tweede helft van de negentiende eeuw kende relatief weinig oorlogen). De Eerste Wereldoorlog bewees niettemin dat een geheel van ideologische fundamenteen beroofde wereldorde tot de meest verschrikkelijke slachtingen kon leiden. Men beseftte dat ethische, en niet machtspolitieke, motieven de internationale rechtsorde zouden moeten sturen.

De Amerikaanse president Wilson ver-

woordde dit in 1917 (toen de V.S. het strijdtoneel van de Eerste Wereldoorlog betraden) als volgt:

'The question upon which the whole future peace and policy of the world depends is this: is the present war a struggle for a just and secure peace, or only for a new balance of power? There must be, not a balance of power, but a community of power; not organized rivalries, but an organized common peace.'

Volkenbond

Wilson nam dan ook het initiatief tot de oprichting van de Volkenbond. Maar de Volkenbond werd geen succes. De V.S. traden bij nader inzien toch niet toe tot de organisatie die ze zelf gesticht hadden. Bovendien kreeg de volkenbond geen machtsmiddelen om uitvoering van haar resoluties af te dwingen. Een nieuwe wereldoorlog kon niet worden voorkomen en die oorlog werd door de moord op joden, zigeuners en geestelijk gehandicapten de ergste die de mensheid ooit gekend heeft.

Bij de oprichting van de Verenigde Naties probeerde men de gebreken van de Volkenbond uit te bannen. Alle grote staten traden toe en zij verkregen in de Veiligheidsraad een middel om hun belangrijke internationale positie ook in de V.N. tot uitdrukking te brengen. Door middel van 'blauwhelmen' kreeg de volkerenorganisatie ook daadwerkelijk de middelen om de vrede te handhaven in conflictgebieden. Hoewel zij dikwijls vleugellam waren door de rivaliteiten tussen de supermachten in de Koude Oorlog, zijn de V.N. in dit opzicht dan ook redelijk succesvol geweest. Het afdwingen van vre-

de (hetgeen een actievare rol van de V.N. veronderstelt dan slechts het handhaven van vrede) oogst vandaag de dag meer kritiek. De V.N. hebben drie keer actief ingegrepen in een gebied met oorlog: Korea, Koeweit en Somalië. Telkens gebeurde dat onder leiding van de V.S., die zo de verdenking op zich laadden de V.N. te misbruiken voor hun eigen militair-strategische doeleinden.

Resolutie

De commissie die de resolutie voor het komende congres schrijft, heeft zich tot taak gesteld een aantal voorstellen te doen die de V.N. meer middelen moeten verschaffen om de vrede te handhaven of af te dwingen. Daarbij staat voorop dat de wereldorde gebaseerd moet zijn op ethische beginselen en niet op de luimen van de sterkste staat. Al discussiërend hebben we ontdekt dat we een compromis moesten vinden tussen idealisme en realisme. Het lijkt ons wat al te gemakkelijk om een utopische situatie te beschrijven die geen enkele binding heeft met de werkelijkheid en die in de nabije toekomst niet te verwezenlijken valt. Anderzijds is puur realisme ook geen oplossing voor een goede resolutie: binnen de huidige mogelijkheden zijn slechts minimale veranderingen in de structuur van de V.N. mogelijk, aangezien een aantal staten het vetorecht heeft in de machtige Veiligheidsraad.

Een lastig probleem is vooral het formuleren van criteria die een militair ingrijpen door de V.N. zouden moeten rechtvaardigen. Die criteria zijn volgens ons noodzakelijk om willekeur (wel ingrijpen in Koeweit en niet in Ruanda of Bosnië) te voorkomen. Een tweede punt waarmee we ons bezig houden is de structuur, die de Verenigde Naties zouden moeten hebben. Duidelijk is ons in ieder geval dat regionale organisaties taken van de V.N. kunnen overnemen.

Uiteraard is de resolutiecommissie van harte bereid om het resultaat van haar inspanningen te komen toelichten. Wie daarvoor belangstelling heeft kan bellen met Raymond van Doorn (tel. 030 -714326).

Verslag Polen-Litouwenreis

In Litouwen is de drugswetgeving troebel

Paul Leenards

Het Nederlandse drugbeleid is een belangrijk exportprodukt. Dat bleek wel weer eens tijdens de onlangs georganiseerde JD-excursie naar Warschau en Vilnius. Acht JD'ers brachten van 23 tot en met 30 april een bezoek aan deze steden als vervolg op een bezoek van Poolse en Litouwse jonge liberaal-democraten aan Amsterdam in maart. Tijdens beide reizen stond het drugbeleid centraal. Discussies over de legalisatie van soft-drugs, de behandeling van heroïne-verslaafden, het methadon-project en de preventie van ziektes als AIDS en hepatitis, het kwam allemaal aan de orde.

Scheiding

In Nederland zijn we gewoon een scheiding te maken tussen soft- en harddrugs. Soft-drugs worden gedoogd en zijn onder voorwaarden verkrijgbaar in coffeeshops. Het drugbeleid blijkt al twintig jaar te werken en heeft ervoor gezorgd dat Nederland een relatief klein aantal gebruikers heeft van hard-drugs. De afgelopen tien jaar hebben de hulpverleners ook meer te zeggen gekregen in de behandeling van de gebruikers, zodat deze niet meer worden gezien als crimineel, maar als patiënt. Dit zijn in het kort de belangrijkste aspecten van ons drugbeleid. In landen als Polen en Litouwen is de situatie anders. In het eerste land is het gebruik en het bezit van drugs legaal, maar het verhandelen, produceren en het gratis weggeven strafbaar. In Polen mag je heroïne hebben en gebruiken, je kan er alleen niet legaal aankomen. Theoretisch is het roken van cannabis toegestaan, maar het gebruikelijke rondgaan van de joint verboden.

In Litouwen is de situatie feitelijk nog complexer. Drugs, het gebruik en de handel, is verboden, maar goede wetgeving ontbreekt. Pas het laatste jaar zijn politie en justitie gaan optreden tegen het drugsverkeer. Litouwen is een belangrijk doorvoerland van drugs vanuit de Aziatische republieken naar het Westen.

Over legalisering van soft-drugs waren de Nederlandse, Poolse en Litouwse deelnemers aan beide seminars het spoedig eens. Meerdere malen werd hun liberale standpunt in de praktijk onderstreept door de verbroederende werking van Neerlands nederwriet. Evenmin was er discussie over dat andere aspect van het Nederlandse drugbeleid: de behandeling van drugverslaafden als

patiënten in plaats van criminelen. De drie jongerenorganisaties zijns eensgezind voor een liberaal en humaan drugbeleid. Deze eensgezindheid komt naar voren in het slotdocument, waarin gepleit wordt voor een liberaal drugbeleid. In dit document vind je ook de belangrijkste conclusie van het seminar: het ontbreken van informatie en kennis bij de beleidsmakers op dit gebied.

In Polen komt een nieuwe wet waarin het bezit van drugs wordt gelegitimeerd en waarmee gebruikers worden gedwongen naar een afkick-centrum te gaan. Wanneer een Poolse gebruiker voor de derde keer wordt gegrepen, krijgt deze gevangenisstraf. Een medewerker van het ministerie, betrokken bij deze wetswijziging, kwam tijdens het seminar dit beleid verdedigen. Op de vraag hoe zij dacht cannabis-verslaafden te behandelen bleef zij het antwoord schuldig. Logisch, aan cannabis zelf kan je niet verslaafd raken. Volgens het ministerie is er wel verschil tussen hard- en softdrugs; blowers krijgen een lichtere gevangenisstraf, want marihuana is minder schadelijk dan heroïne. Kortom, van een scheiding zoals in Nederland is geen sprake.

Uit de bijdrage van de socioloog Mikolaj Kozakiewicz, betrokken bij de drugswet uit 1985, het volgende citaat: "In a world, Parliamentarians are to make their decisions blindfolded, without any knowledges to what they are actually determining."

Koude oorlog en drugs

In Polen werden de deelnemers opgesloten in het academie-gebouw. Terwijl buiten het verkeer doorraasde en, te horen aan de sirenes, Lech Walesa het druk had met het ontvangen van gasten in zijn paleis iets verderop, luisterden wij naar de bijdragen van professoren, juristen en hulpverleners. De totstandkoming van de anti-drugswet van 1985 onder het communistisch bewind werd vergeleken met de huidige discussie. De koude oorlog en de drugs, had de titel van het seminar geweest kunnen zijn. Onder de communisten werd een pragmatisch en enigszins liberaal beleid gevoerd. Nu wordt onder druk van Verenigde Staten het drugbeleid repressiever. De internationale druk op Oosteuropese landen om hun drugbeleid te verharderen is groot. De Amerikanen hebben immers de hand gelegd op de geldkraan en zonder economische steun kunnen deze

nieuwe inwoners van het kapatalistische huis het wel vergeten. Terwijl in Westers landen als Duitsland, Zwitserland en Italië het drugsbeleid reeds vooruitstrevender is dan de Nederlandse, worden de Oosteuropaanen gedwongen de fouten van hen te herhalen.

In Vinius is er meer aandacht voor de praktijk. Op het programma stond een bezoek aan het Litouwse drugs- en aidscentrum gepland. In de Lommerrijke omgeving van een toekomstige villawijk probeert men voor een kleine groep patiënten een leefbaar bestaan op te bouwen. Met weinig middelen, maar met veel inzet wordt hieraan gewerkt. Voor sommige deelnemers een nieuwe ervaring om aidspatiënten en drugsverslaafden te zien die gewone mensen zijn. Het centrum kan veel hulp gebruiken, zowel informatie als middelen zijn welkom. De Nederlandse delegatie heeft beloofd vanuit Nederland deze naar hen op te sturen en contacten te leggen met soortgelijke Nederlandse projecten.

De terugreis naar Nederland was voor ons zeker enerverend. Voor Schengen-burgers is het bestaan van grenzen iets onwerkelijks geworden. Transit-visa voor een uurtje rijden over Witruisisch grondgebied à 100 gulden per persoon, het doorzoeken van de vuile was op wapens en Zloty's, rascistische beamtben die enkel de bagage van donkere mensen doorzoeken, voor mij nog meer redenen om te pleiten voor het opheffen van alle grenzen waar ook ter wereld. Overigens werd dat transit-visum uiteindelijk 30 gulden onder meer dankzij het optreden van onze reisleider Lidwien van Langen en onze expert in de Poolse en Russische taal- en letterkunde Eddy Orłowski.

Twee jaar is er gewerkt aan het leggen van contacten met Litouwen en Polen en de organisaties van beide seminars over drugbeleid. Met bescheiden middelen hebben Lidwien, Eddy en internationaal secretaris Maartje te Hennepe dit werk voltrokken. Niet alleen hebben we nu twee bevriende jongerenorganisaties erbij, inhoudelijk vraagt het seminar om meer. Het drugbeleid is een goed onderwerp gebleken om te praten over zelfbeschikking van mensen tegen het belang van de samenleving. De uitwissling van ideeën tussen organisaties vanuit zeer verschillende achtergrond is een verrijking voor de interne discussie over dergelijke onderwerpen.

JD/VUJO-weekend.
van 29 sept. tot 1 okt.
Zie pagina 27 van deze Demo.

Er ligt een fraaie taak voor de pjo's

Een jongerenpartij is niet de oplossing

René Biezenbeek

Zoals we de afgelopen verkiezingen van de Tweede Kamer weer eens van dichtbij mee hebben mogen maken, is de politiek altijd in beweging. Schuivende panelen, wijzigende standpunten, vloeibare electorale aanhang en de waan van de dag spelen een opmerkelijke rol in de samenstelling en de besluitvorming van de volksvertegenwoordiging in ons land. Tussen deze molenstenen worden de belangen van jongeren als kiezelzjes vermalen. Wordt het niet tijd om in de aanval te gaan?

De feiten

Hoewel een oprisping van de Eerste Kamer nog wel eens roet in het eten van deze of gene minister wil gooien kan je veilig stellen dat het de jongeren in ons landje de laatste jaren niet gemakkelijker wordt gemaakt. Ondanks dat een zekere mate van zelfbeklag niet te ontkennen valt, is er ook feitenmateriaal aan te dragen om deze bewering te staven. Studieduur omlaag, studiebeurzen idem, collegegelden omhoog, uitkeringen voor jongeren geschrapt, slecht uitgevoerde stelselherzieningen in het MBO en AVO, een JWG-plan dat niet functioneert, het schrappen van de subsidie voor het leerlingwezen, en zo zijn er nog wel wat zaken te noemen. Dit roept al snel de vraag op of we de zaken wel goed aanpakken en afdoende in staat zijn om onze belangen te verdedigen.

Tot nu toe is bij elke maatregel die Jong Nederland treft een beetje stampeel gemaakt, maar is echt massaal en hard maatschappelijk protest uitgebleven en de invloed op het politieke debat beperkt. Zelfs Kysia Hekster (LSVb) verzuchtte wel eens dat het leek alsof het ondanks alle acties alleen maar slechter leek te gaan met de belangen van de jeugd. Let wel: dit is geen betoog om maar op te houden met demonstraties en bezettingen, slechts een weergave van de realiteit, hoe droevig het ook is dat 15.000 demonstranten op de Dam niet genoeg zijn voor in ieder geval één politieke partij om eens stevig aan de onderwijskundige bel te trekken.

Misschien komt dat omdat de partij die dat zou moeten doen er (nog) niet is. Waarom is er geen Jongerenpartij die die rol zou kunnen spelen? Een korte duik in de vaderlandse politieke geschiedenis levert een illustere keur aan partijen en partijtjes op die ter verdediging van een uitermate breed scala aan

onderwerpen zijn opgericht. Helaas blijkt dat al deze one-issue partijen (eventueel na aanvankelijk succes) allemaal na verloop van tijd ten onder zijn gegaan. Vaak als gevolg van interne strubbelingen.

Anti-partij

Het aardigste voorbeeld is natuurlijk de Boerenpartij (BP). Tijdens de invoering van het Landbouwschap in de jaren vijftig verzette een groep boeren rond Hendrik Koekoek zich heftig. De organisatie wist een enorme publicitaire offensief te ontketenen bij de openbare verkopen van boerderijen en vee van boeren die weigerden hun contributie van het Landbouwschap te voldoen. Uiteindelijk belandde boer Koekoek in '67 zelfs met zes volgelingen in de Tweede Kamer, maar daarmee was wel het hoogtepunt van de BP bereikt. Hoewel het misschien een beetje generaliserend is om te stellen dat de BP een one-issue partij is gebleven, beperkten de standpunten zich vaak tot "er tegen" zijn. Daarmee was de BP min of meer een politiek tehuis geworden voor eenieder die een anti-politieke signaal wilde laten horen. Zo af en toe maakte men dan ook de indruk "tegen" te zijn omdat men "ertegen" was, hoewel boer Koekoek absoluut een verrijking voor de Nederlandse politiek is geweest. Toch bleek de binding binnen de BP niet sterk genoeg en al snel won het persoonlijk gekrakeel het van de gezamenlijk strijdvaremdigheid en viel de BP uiteen in drie stukken. De laatste zetel ging verloren bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1981.

Gedonder

Iets recenter is het gedonder rond het AOV. De ontstaansgeschiedenis is terug te voeren op wat ongelukkige uitspraken van Brinkman c.s. rond bevrozing en/of kortingen op de AOV-uitkeringen. Nu waren ongelukkige uitspraken toen eerder regel dan uitzondering in kringen van het CDA. Maar deze keer schoot het vele mensen toch echt in het verkeerde keelgat. Een hele stapel acties en protestbijeenkomsten verder begonnen de electorale contouren zich wat duidelijker af te tekenen, en uiteindelijk was de deelname van een tweetal protestpartijen uit de bejaardenhoek een feit. Een hele tijd bleef onduidelijk op wat voor aanhang deze politieke splinters precies konden rekenen. Het uiteindelijke resultaat van zes zetels voor het AOV liet aan duidelijkheid echter

niets te wensen over. Ongeveer meteen na dit succes begon het tij zich danig te keren en de chaos die volgde zullen velen met enig leedvermaak hebben gadeslagen. Het AOV heeft het dan ook wel bont weten te maken. Waar bij een ouderenpartij op in ieder geval één punt -de belangen van ouderen- overeenstemming verwacht zou mogen worden, wilde fractieleider Jet Nijpels partijvoorzitter Batenburg uit de Eerste Kamer weren omdat hij te oud zou zijn. Hoewel dit het toppunt was, bleek het slechts één geval in een imposante reeks van problemen. Ik noem slechts het om de beurt schorsen van voetstukken uit de fractie, een faillissementsaanvraag, vermeende extreem-rechtse opvattingen, de legitimiteit van het hoofdbestuur en enkele lieden die de partij gedwongen vroegtijdig hebben verlaten (en al dan niet weer terugkeerden...). Het is derhalve niet te verwachten dat er nog veel over zal zijn van het AOV na de volgende verkiezingen.

Wijze les

De wijze les die uit deze verhalen te trekken is, is dat grote overeenstemming op één politiek vlak niet voldoende is om volwaardig aan het besturen van het land richting te geven. Het ontbreken van een specifieke jongerenpartij is in die zin geen gemis, daar iedere partij die stoelt op slechts één gezamenlijk aandachtspunt gedoemd is te stranden zodra er over andere zaken moet worden nagedacht, gesproken en beslist. Dan immers komen inhoudelijke geschilpunten boven en dreigt roddel, achterklap en splitsing. Ook een Jongerenpartij zal hiermee welhaast onvermijdelijk te maken krijgen. Het opkomen voor het eigen belang vindt op die manier plaats zonder oog voor wat uit solidariteit en gemeenschappelijk belang moet gebeuren en gaat ten koste van de slagvaardigheid en geloofwaardigheid van de volksvertegenwoordiging.

Dat de Jongerenpartij er nog niet gekomen is heeft echter waarschijnlijk meer te maken met een gebrek aan financiële middelen, expertise en een zekere dosis gemakzucht en desinteresse dan met een bewuste afweging van bovenstaande argumenten. Daarnaast is de electorale basis zeer smal als gevolg van de hoge stemgerechtigde leeftijd en de grote diversiteit binnen de categorie mensen die door een Jongerenpartij aangesproken zouden moeten worden. Dit wil echter zeker niet zeggen dat invloed van jongeren op de politieke besluitvorming niet van belang zou zijn. Juist degenen die nog het langste met de besluiten van de hedendaagse bewindslieden te maken zullen krijgen verdienen een stem te hebben in de politieke arena, maar dan middels de bestaande politieke stromingen. In die zin staat de pjo's nog een fraaie taak te wachten...

Evaluatie van het beleidsplan

Mid-term review

Dennis Hesseling

Op het afgelopen najaarscongres is het beleidsplan van de JD aangeneomen. Nu we ruim een half jaar op weg zijn, wordt het tijd om te kijken wat we tot nu toe gedaan hebben, en wat er nog moet gebeuren. Ik zal daarom de tien punten van het beleidsplan één voor één langslopen.

1. Er moet meer worden samengewerkt met diverse jongerenorganisaties.

Er is met JOPLA samengewerkt bij de treinactiviteit over sociale zekerheid; binnen het LAK/AJV wordt met organisaties als de FNV-jongeren, LAKS en LSVb samengewerkt, en in het kader van het Multi-Culti-project worden contacten met allochtone jongerenorganisaties aangeknoopt. Zo bezocht de afdeling Utrecht een moskee samen met een Turkse studentenvereniging, en organiseerde de afdeling Den Haag met allochtone organisaties een avond over de sluiting van een arbeidsbureau.

2. De JD gaat zich inzetten voor het bestrijden van racisme o.a. door het organiseren van een cursus reageren op racisme.

Er is reeds veel informatie verzameld, en er wordt nu gewerkt aan de uitwerking.

3. De JD zal activiteiten organiseren over hoe jongeren hun toekomst zien, en hoe zij deze zouden willen inrichten.

Alle projecten die de JD momenteel uitvoert zijn samengebracht rond het thema: 'Jongeren en hun toekomst.' Hieronder vallen de projecten drugs, onderwijs, multi-culti, Paars, de 'Nacht van de Democratie', en het politiek café van de afdeling Amsterdam over Jongerenbeleid met Stefanie van Vliet (D66).

4. Om kennis tussen de afdelingen over te dragen, zal tweemaal per jaar een kaderdag worden georganiseerd.

De eerste kaderdag heeft reeds in maart plaatsgevonden; de tweede wordt als kaderweekend gecombineerd met de multi-cultidag en zal plaatsvinden in december. Daarnaast is het SOG (SLWO Overleg Groep) opgericht, die ook duidelijk tot doel heeft ledenwerfkennis tussen de afdelingen uit te wisselen.

5. Er moeten meer projecten en activiteiten worden georganiseerd waarbij de JD zich inhoudelijk profileert; hierbij moet bovendien financiële ruimte worden gere-

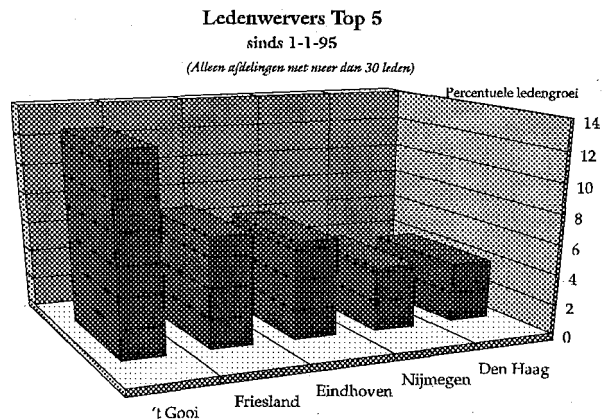
serveerd.

De reeds hierboven genoemde projecten (punt 3) vallen hieronder, en de financiële ruimte is uitgebreid van fl 4000,- naar fl 7000,-.

6. Er komt een JD-Jaarboek met een overzicht van diverse activiteiten van het betreffende jaar.

Het Jaarboek van 1994 is uitgekomen, en van het jaar 1995 wordt er weer een gemaakt.

7. Het LB zal afdelingen stimuleren om zelf contact te onderhouden met afdelingen van diverse buitenlandse organisaties.

De JD-Limburg heeft goede contacten met de VUJO-Limburg, waarmee onlangs de veerpontactie werd georganiseerd. Nijmegen heeft een uitwisseling gehad met de LHG-Marburg, en heeft goede contacten met de VLD-jongeren in Leuven. In Groningen wordt gewerkt aan een uitwisseling met de Jul'i's in Oldenburg en in Arnhem zijn Engelsen van de LDYS op bezoek geweest. Verder heeft de JD-Twente contact met Jul'i's Münsterland, en nam tijdens de bevrijdingsactiviteiten deel aan een grensoverschrijdende dialoog met de Jul'i's en de LHG.

8. De JD zal de paarse regering en D66 kritisch blijven volgen, om aan te geven in hoeverre er nog sprake is van het 'Paarse idee' van de Paarse pjo's.

Er is een confrontatiebijeenkomst geweest met staatssecretaris Nuis over de Hoger Onderwijs-plannen; er zijn persberichten verstuurd samen met de Paarse pjo's, en er is het doorlopende project Paars, waarbij regelmatig 'Paars' overleg plaatsvindt.

9. Er moet veel aandacht worden besteed aan de opvang van nieuwe leden.

In verschillende afdelingen worden niet alleen tijdens de introductiedagen van universiteiten en (hoge) scholen activiteiten georganiseerd, maar er worden ook gedurende het jaar introductieavonden gehouden.

10. De afdelingen van de JD moeten zich meer op lokaal en regionaal niveau profileren, door meer gebruik te maken van de lokale en regionale pers.

Zoetermeer komt regelmatig in de Zoetermeerse kranten en in de Haagse Courant met de jongerengemeenteraad, en ze haalde hiermee zelfs de Volkskrant. Het Algemeen Dagblad besteedde aandacht aan het inmiddels vermaarde 'Nachtsprinter' project. De Haagse Courant en Radio West. Gerard Jansen, voorzitter afdeling Utrecht, haalde tot drie keer toe het Utrechts Nieuwsblad met een ingezonden brief/opinie-artikel, waaronder één over de situatie van daklozen. Eindhoven/Tilburg zijn samen met andere PJO's één

keer per maand te horen op de radio bij Omroep Brabant. Rotterdam mag geregeld haar mening verkondigen op de stadsradio, zoals na het referendum. Nijmegen haalde het Gelders Dagblad met een enquête over het verwijderen van buslijnen uit de binnenstad. In Groningen bracht Radio Noord verslag uit van het media-forum, en de jongerenparlementsdag kwam in het Nieuwsblad van het Noorden. Friesland richt zich heel expliciet op de media, en met succes; de contacten tussen JD en pers aldaar zijn goed. De (stads) omroepen Fryslân, Leeuwarden en Harlingen, evenals de Leeuwarder Courant, het Friesch Dagblad en diverse kabelkranten besteedden aandacht aan hen. 't Gooi vocht de leeftjdsdiscriminatie van jongeren op de Hilversumse woningmarkt aan in de Gooi- en Eemlander en in de Woonbode; daarnaast haalde hun oproep voor langere openingstijden van cafés nogmaals de pers. Amsterdam kwam voorafgaand aan de Statenverkiezingen op de lokale tv-zender AT5 met het forum van pjo-voorzitters. En tot slot kwam Twente op de lokale radio met het Europaspel.

Mogelijkheden om banen te scheppen onderzocht

Wikken, wegen en de wig

De Nederlandse samenleving kampt met een groot probleem: werkloosheid. Deze werkloosheid is zelfs zo'n groot probleem dat de Paarse regering het creëren van werkgelegenheid tot topprioriteit heeft gemaakt. Om tot een groei van de werkgelegenheid te komen is dan ook een zeer grote bezuinigingsoperatie in werking gesteld. Dit alles met het doel om de belastingen te verlagen. Lastenvermindering, met name die voor het bedrijfsleven, leidt immers tot meer besteedbaar inkomen en meer winsten. De stijgende productie leidt tot meer investeringen en zo tot meer werk.

Wim Rampen

Dit lijkt een logische gedachte, alleen blijft het effect achter bij wat wenselijk zou zijn. De werkgelegenheidsgroei ontstijgt de komende jaren maar nauwelijks het aanbod van nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Iedereen weet ook waar dit aan ligt, namelijk aan de te hoge kosten die arbeid met zich mee brengt. Het verschil tussen de brutolonen, die de werkgever moet betalen, en de netolonen, die de werknemers ontvangen is veel te groot. Dit verschil noemt men de "wig". Deze wig wordt gevormd door de premies die over arbeid worden geheven voor de financiering van de sociale zekerheid.

Reeds door velen is het verkleinen van dit verschil bepleit. Veel verder dan het verlagen van de uitkeringen (waardoor minder premie-inkomsten nodig zijn) en flink bezuinigen op andere overheidsuitgaven als middelen om dit te bewerkstelligen komt men

echter niet. Vooral de effecten van de laatste maatregelen worden nu overal in de maatschappij gevoeld.

Het structureel verlagen van de wig is tot nu toe nog niet gelukt daar het verlagen van de uitkeringen als niet wenselijk wordt beschouwd en het aantal uitkerings-gerechtigden ook niet erg hard wil teruglopen.

Wanneer we op deze manier doorgaan, zal na iedere recessie het aantal uitkerings-gerechtigden weer hoger uitkomen. Een stijging die niet door een economische opleving wordt gecorrigeerd. Het probleem is dus structureel.

Dit is op zich niet vreemd, er is namelijk iets structureel fout met ons belasting- en premieheffingssysteem. Het moge duidelijk zijn dat ik hier niet spreek over onrechtvaardigheden als kostwinnersvoordelen en andere zaken, alhoewel deze regering ook niet echt vaart lijkt te maken met het opheffen van dergelijke aan de werkelijkheid afbreuk doende regels.

De bron van belastingheffing dient dus niet arbeid te zijn, maar de toegevoegde waarde (omzet-kosten) die een bedrijf door uitoefening van zijn werkzaamheden creëert

Nee, het zit hem in de oorsprong van ons belastingstelsel. De belangrijkste heffingsbron voor belastingen is namelijk arbeid, inkomen uit arbeid wel te verstaan.

Van de totale belastinginkomsten van de overheid komt ca. 32% van de loon- en inkomstenbelasting (gegevens: Centraal Economisch Plan 1995, CPB). De premieinkomsten om de sociale zekerheid te financieren komen zelfs voor de volle 100% uit heffingen op inkomen uit arbeid.

Dit heeft als gevolg dat arbeid als productiefactor zwaar uit de markt wordt geprezen, of liever gezegd geprijsd. Dit is niet alleen vanwege sociale redenen, maar zeker ook uit milieuoverwegingen een niet wenselijke situatie. Arbeid geeft mensen juist een bestaansreden of bestaansmogelijkheid, en is een milieuvriendelijk produktiemiddel.

Zoals eerder aangegeven zullen, om echt werk te maken van werk, de loonkosten drastisch omlaag gebracht moeten worden. Nu in Nederland de nettolonen niet overdreven hoog zijn zal de kostenbesparing uit de wig moeten komen.

Er dient dus een systeem van belastingheffing te komen waarbij arbeid als productiefactor relatief goedkoop is, en waarbij bedrijven belasting betalen naar rato van wat zij produceren.

Het niveau van de te betalen belasting dient dus mee te fluctueren met het omzetniveau. Dit om ervoor te zorgen, dat ondanks een vermindering van de omzet, de belastingen en premies relatief meer van de winst opeisen. Dit ontnemt ondernemers de zin om te investeren, en is niet goed voor de werkgelegenheid.

De bron van belastingheffing dient dus niet arbeid te zijn, maar de toegevoegde waarde (omzet minus kosten) die een bedrijf door uitoefening van zijn werkzaamheden creëert.

De ondernemer berekent zijn kosten, telt daarbij op wat hij wil verdienen, en over dit surplus wordt dan een bepaald percentage belasting geheven. De inkomsten hieruit kan de overheid aanwenden voor al haar uitgaven,

inclusief die voor de sociale zekerheid. Een bedrijf wat een tijdje wat minder draait betaalt ook minder belasting. Mensen eruit gooien zal hij minder snel hoeven doen, nu de loonkosten in dit systeem veel lager zijn dan op dit moment het geval is. Een werknemer is eerder productief. Dat heeft ook zijn positieve gevolgen voor bedrijven die wel goed draaien. Zij kunnen nu eerder nieuwe mensen aannemen. Zo ontstaat dan een groei in de werkgelegenheid, een daling in het aantal te betalen uitkeringen en dus ruimte voor andere broodnodige uitgaven of een tariefsverlaging.

Verder zijn er weer mogelijkheden om verschillende lage-loonbanen, die in het verleden allemaal te duur zijn geworden te laten ontstaan. Ik denk hierbij aan software ontwikkeling voor het bankwezen, wat nu op grote schaal in Zuid-Oost Azië gebeurt, maar ook de plantsoendienst, etc. etc.

Dit systeem is ook meteen de oplossing voor de vergrijzingsproblematiek. Op dit moment wordt door het nu werkende gedeelte van

de bevolking betaald voor de oudedagsvoorziening van gepensioneerden. De kosten worden wederom alleen op de arbeidsinkomens verhaald. Bij dit systeem blijft het omslagstelsel gehandhaafd, maar is beter te beheersen nu de kosten over de gehele produktiviteit worden omgeslagen.

Als laatste voordeel wil ik nog vermelden wat een geweldige kostenbesparing voor de overheid deze maatregel ten gevolge heeft. Het ambtenaren-apparaat wordt veel goedkoper, alsmede de extern-ingehuurde werknemers door de overheid. Daarnaast wordt ook de gezondheidszorg, een zeer arbeidsintensieve sector, weer veel goedkoper. Kommen er wellicht wat verpleegkundigen bij.

Zo bezien lijken er alleen voordelen aan het systeem te zitten. Dat is uiteraard niet waar.

Het belangrijkste nadeel is dat de arbeidsintensieve sectoren bovenmatig voordeel hebben. Bedrijven die veel geïnvesteerd hebben in automatisering om arbeidskrachten te vervangen profiteren minder. Dit is echter een tijdelijk nadeel. Wanneer de overheidskosten dalen en het aantal uitkeringsgerechtigden afneemt zullen de tarieven niet te hoog hoeven te zijn. Kapitaalintensieve bedrijven profiteren hiervan uiteraard ook mee. Daar komt dan nog bij dat Nederland een land van dienstverleners is. Deze arbeidsintensieve industrie krijgt zo een impuls, die de gehele economie ten goede komt.

Dan nu de hamvraag: levert een dergelijk systeem genoeg inkomsten op om de uitgaven te kunnen dekken?

Het is voor iedereen in te zien dat wat nu via arbeidsinkomen aan belastingen wordt

binnengebracht gemakkelijk is op te brengen uit de omzetten van bedrijven en ondernemers. Ieder jaar weer stijgt ons Nationaal Produkt. Ieder jaar weer wordt er meer geconsumeerd, geproduceerd en geïnvesteerd. Kortom, ieder jaar wordt Nederland (en de hele wereld) een beetje rijker. Alleen wordt niet iedereen rijker, maar slechts die mensen die mogen deelnemen aan het proces. Middels dit systeem wordt het voor meer mensen mogelijk om deel te nemen aan het proces en op deze manier te delen in de vergaarde rijkdom die beschikbaar komt. Een eerlijker verdeling van de inkomens wordt bewerkstelligd. Dat is toch iets wat iedere vrijzinnig democraat moet aanspreken.

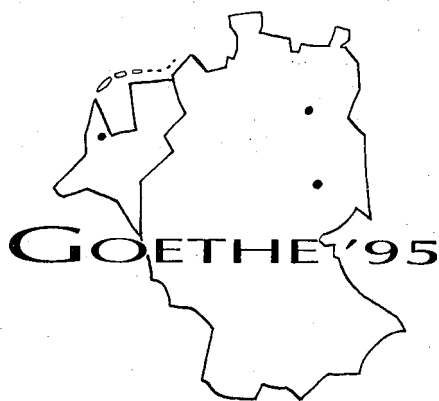
Goethe '95: Reis mee naar Berlijn en Dresden.

Het zijn de steden met een bewogen verleden maar tegelijkertijd zijn het de steden van de toekomst: Berlijn en Dresden. Tijdens een wandeling door deze steden voel je bij elke stap vooruit de geschiedenis uit het plaveisel door je zolen omhoogtrekken. De Brandenburger Tor, de Humboldt Universität, Unter den Linden confronteren de bezoeker met het grootse verleden van 'die Hauptstadt'. De Kurfurstendam en het nieuwe philharmonie-theater tonen ons het moderne berlijn. De Saksische hoofdstad Dresden was op 9 oktober 1989 het toneel van de grote 'Wir sind das Volk' demonstratie. Goethes 'Klein-Paris' was in die tijd het middelpunt van verzet tegen het toenmalige communistische regime. De Dresdner Zwinger is het overblijfsel van deze 'Perle des Barock'. De Frauenkirche is het monument dat ons herinnert aan de gruwelijke bombardementen van '45 die mede een einde maakte aan WOII.

In een verkrampte poging om een eigen historisch beeld en een nationaal besef te scheppen, werd in de vroegere DDR het oude verwaarloosd, verloochend of in het ergste geval afgebroken. Zowel de oorlog als de stedenplanners van zowel Berlijn als Dresden hebben zonder gevoel voor historie maar met gevoel voor ideologie zoveel gaten in het stadsbeeld van beide steden geslagen. Het opbouwen, zowel letterlijk als figuurlijk gaat ondanks enkele tegenslagen inmiddels voorspoedig.

In 1989, het jaar van de val van de Muur, stond de Oostduitse economie er slecht voor.

Van 15 tot 21 oktober

Slechter dan men over het algemeen in het Westen dacht. Onder het bewind van Honecker (vanaf 1971) leefde de DDR boven haar stand. Tegen de adviezen van vele politici en deskundigen in, besloot de Bondsregering per 1 juli 1990 de monetaire, economische en sociale unie tussen de beide Duitslanden in te voeren. Deze unie viel niet direct gunstig uit voor de voormalige DDR. De werkloosheid in Oost-Duitsland steeg tot 40% en hun waren werden grotendeels verdreven door Westduitse produkten. Door het verbreken van de relatie met de COMECON-landen viel ook de vrijwel gehele export weg. DDR-bedrijven werden, door het ontbreken van goede managerscapaciteiten, verkocht aan Westerse investeerders. Hiertoe werd de Treuhandsanstalt opgericht. De verkoop liep niet zoals gehoopt: in de plaats van een verwachte winst resteerde, na de veiling van

de failliete DDR-boedel, een schuld van 260 miljard gulden.

Door op korte termijn blühende Landschappen te beloven hebben Kohl c.s. te hoge verwachtingen gekweekt bij de Oostduitse bevolking. Het ziet er echter naar uit dat de nieuwe Länder (Thüringen, Saksen Anhalt, Brandenburg, Mecklenburg Vorpommern en Saksen) het dieptepunt van de crisis al hebben doorgemaakt. Investerings in de infrastructuur zijn niet van de lucht. Nabij Leipzig bouwen grote Westerse bedrijven die zich richten op informatie-technologie aan een Europese Siliconvalley. Uit enquêtes blijkt dat ondernemers weer vertrouwen hebben in de toekomst. Er zal echter nog veel moeten gebeuren om de schade van 40 jaar communistisch wanbeleid teniet te doen.

Goethe '95 is de naam van de reis die de Jonge Democraten van 15 tot 21 oktober gaan maken naar deze twee fascinerende steden Berlijn en Dresden. In samenwerking met Duitse politieke jongeren organisaties als de Junge Liberalen, Junge Democraten/Junge Linke en de Liberale Hochschul Gruppe is er voor deze trip een interessant programma samengesteld. Deelnemers kunnen zich verdiepen in verschillende onderwerpen tijdens werkgroepsbijeenkomsten. Deze werkgroepen zijn: economie, Oost-West verhouding, de Nederland-Duitsland-relatie en media. De reis kost je, inclusief overnachting en de meeste maaltijden (ongeveer 2 maaltijden zijn voor eigen rekening) f 400,-. Naast dit alles is het natuurlijk ook erg gezellig! Dus kein geloei, gewoon mitfahren!

D'émoties

Aandacht LB'ers

Mirjam van Dijk stelde in de vorige Demo, dat het oude en nieuwe LB tijdens het congres te weinig bij de discussie betrokken was en teveel balde en thee dronk. Dit zou inderdaad heel kwalijk kunnen zijn, als het LB werkelijk de standpunten niet kende. Navraag leerde mij echter, dat in het nieuwe LB 9 van de 9 leden de bladzijde met standpunten (laatste Demo) zeer goed bestudeerd hebben. Dan is het alleen maar goed, dat het LB zich niet teveel in de discussie mengde: Het inhoudelijke primaat ligt immers bij de vereniging. Het moet dan ook niet zo zijn, dat LB'ers zich in de discussie mengen, om hun gezag zo uit te buiten. Bovendien, gezien het aantal LB-vragen was een stukje communicatie op dat moment ook handig. En die communicatie vindt nu juist plaats in de wandelgangen, of je dit wenselijk acht of niet. Overigens komen we ook vaak genoeg in het land om de discussie in de vereniging te kunnen volgen (bezie maar eens het programma van een willekeurige LB'er).

Michael Mol
Rotterdam

We gaan ervoor!

De Nederlandse Spoorwegen (NS) gaan ervoor! Waarvoor vraag ik me af na de aangekondigde verzelfstandiging. In het jaar 2000 krijgt de NS geen financiële ondersteuning meer van de overheid, en men heeft nu al een contract ondertekent met het Ministerie van Verkeer en Waterstaat waarin staat dat de NS een deel van haar onrendabele lijnen mag afstoten. En ja hoor, nog voor de ondertekening van deze overeenkomst zijn, volgens de NS, de lijnen in en rond de plattelandgebieden van Groningen, Friesland en de Achterhoek te duur voor blijvende exploitatie. Toch vreemd als de NS daar toch al rijdt met afgeschreven materiaal in een gebied waar de trein het enige goede openbaar vervoer is. Daarnaast jaagt het de mensen weer terug in de vervuilde en toch ook comfortabele auto. De NS zegt 200 miljoen op jaarbasis nodig te hebben voor de exploitatie van de onrendabele lijnen, en Minister Jorritsma heeft hier maar ca. 80 miljoen voor over. Laat ze dat geld nou aan de provincie geven, die dan kan uitzoeken welk bedrijf de treinen kan laten rijden voor zo min mogelijk geld. Misschien iets voor de NS zelf, KPN of DSM? Tja, vroeger toen ging de NS er nog voor.....

Edwin Peek
Amstelveen

Brent Spar-bedenkingen

Dinsdag, 20 juni: Shell besluit af te zien van het afzinken van de *Brent Spar*. Een opluchting. Sommigen spreken al van een revolutionaire gebeurtenis. Greenpeace heeft met haar acties een prachtig precedent geschapen. Hopelijk is het een begin van die mentaliteitsomslag die zo hard nodig is om de aarde te redden (Een zicht op het aantal vliegvakanties deze zomer -vele malen vervuilender dan de *Brent Spar* dumping- doet die hoop overigens weer snel vervliegen). 'Australische volksopstand tegen Parijs krijgt hysterische trekjes', kopte de *Volkskrant*. Het lijkt erop dat de Westerse mens de vervuiling, het lawaai en de stank zat is. Spontane acties vanuit de bevolking aangezet door een belangengroepering: het is in principe een mooi gegeven, toch heeft het in het geval van de *Brent Spar* een bedenkelijk kantje. Een actiegroepering met een goede pr krijgt het voor elkaar om, zonder eerst een grondige discussie te entameren, een bijna-massahysterie te ontketenen. 'Voor een democratie is het ernstig wanneer het niet langer mogelijk is nuchter over de betekenis van een bepaalde gebeurtenis te debatteren', schreef de hoofdredacteur van *Die Welt* in de *Volkskrant* van 22 juni. De emoties die collectief hoog opliepen zetten mensen aan tot gewelddadigheden. Bommeldingen, brandbommen en kogels vlogen om de oren van sommige pomphouders, terwijl vooraanstaande politici het woedende volk via de media lieten weten dat zij Shell voortaan

Blind

'VS staan onder druk te stoppen met blind makend laserwapen', las ik op de voorpagina van de *Volkskrant* van 10 juni j.l. Het betreft laserwapens die met lichtsnelheid, geluidloos en onzichtbaar over een afstand van 1 kilometer met slechts 50 centimeter onnauwkeurigheid onherstelbare blindheid veroorzaken. Bescherming is vrijwel onmogelijk. Behalve de VS werken Groot-Brittannië, Frankrijk, Rusland, China en Israël aan zulke laserwapens.

'Een internationale coalitie van landen, vredesgroepen en mensenrechtenorganisaties tracht de produktie en invoering te voorkomen', lees ik verder in de krant. 26 VN-landen, waaronder Nederland, België en Zweden willen de wapens verbieden. Het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap is het daarmee eens omdat de wapens uitsluitend tot doel hebben mensen 'blijvend te invali-

deer'. Human Rights Watch zou het 'bijzonder schokkend' vinden als Clinton instemt met de produktie van zo'n 'zeer gevaarlijk wapen'. Pax Christi zegt: 'Europa moet druk uitoefenen op de VS om ze te overtuigen van het onmenselijke karakter van deze wapens.'

Beste 26 VN-landen, Oogheelkundig Gezelschap, Human Rights Watch en Pax Christi, zal ik jullie iets vertellen? Er zijn ook wapens, echt waar, die mensen dóód maken. Niet blind, maar dood! (Dan kun je trouwens ook niets meer zien - het tegendeel is in ieder geval nog niet bewezen.) Daar schrikken jullie van, hè? Als het jullie nou lukt om die laserwapens de wereld uit te helpen, dan moet het zeker mogelijk zijn ook die nog véél gevaarlijkere, dodelijke wapens te verbieden.

Marco van Lierop, Diemen

Christiaan Bonebakker,
Utrecht

Wijers weet van niets

Meneer Wijers, vindt u dat Kok en Van Mierlo in China de mensenrechten aan de orde moeten stellen, vroeg Vrij Nederland enkele weken geleden aan de Minister van Economische Zaken. Als ze het op passende wijze doen, kan dat wel, antwoordde de D66-minister. Maar ze moeten wel uitkijken dat ze het niet alleen voor de bühne thuis doen, voegde hij eraan toe. Met andere woorden: het moet wel zoden aan de dijk zetten. Tot zover akkoord.

Ja, want er is natuurlijk wel iets mis met de mensenrechten in China, vervolgden de interviewers van Vrij Nederland. Wijers' reactie was onthutsend: 'Ja, dat zal wel, hè? Ik weet het niet. Het is niet mijn vakgebied.' Wijers weet het niet. Wijers weet niet dat

China duizenden politieke gevangenen heeft. Wijers weet niet dat China Tibet onderdrukt. Wijers weet niet dat China verplichte abortussen en sterilisaties uitvoert. Wijers weet niet dat China meer executies voltrekt dan de hele rest van de wereld.

Wijers weet niets. Het is zijn vakgebied niet. Nee? Wijers is toch politicus? Dan mag je toch verwachten dat hij zich interesseert voor iets meer dan één deelbelang? En als hij zich voor dat 'iets meer' interesseert, zal hij er toch wel iets van af weten?

Wijers weet er niets van, dus hij interesseert zich er niet voor. Leuk, zo'n geestverwant.

*Christiaan Bonebakker,
Utrecht*

Drie miljard extra

De NAVO stelde onlangs een nieuwe norm c.q. richtlijn voor defensieuitgaven voor: 2,68% van het nationale inkomen. Ook Nederland (nu 2,26%) zou hieraan moeten voldoen, er moet maar even 3 miljard extra voor defensie (van wat eigenlijk nog?) worden uitgegeven. Voorhoeve en ik waren het deze keer eens: dit kan niet. Hadden ze ook maar wat langer nagedacht bij de NAVO: Nederland had ook de defensie-uitgaven gelijk kunnen houden en tegelijk het nationale inkomen in kunnen krimpen met 100% * (1-2,26:2,68), ofwel 15,67%. Wat meer originaliteit graag, dames en heren!

*Michael Mol
Rotterdam*

Het schijnt in Den Haag al 'The Old and the Pitiful' genoemd te worden, en het heeft inderdaad -op sex na- echt alle elementen in zich voor een goede soap. Ook zij zijn dagelijks op televisie en doen aan politiek, hoewel dat laatste er een beetje bij in schiet. Het heet: Het Algemeen Ouderen Verbond (AOV).

Elke avond zit ik weer gespannen voor de TV om te zien wie er vandaag weer uit de partij getrapt is. Deze eigentijdse Hoekse en Kabeljauwse twisten komen voort uit een stammenstrijd tussen de 'Nijpelianen' en de 'Batenburgers'. Jet Nijpels regeert als een soort Sally Spectra (om de link met de bovengenoemde soap maar eens door te trekken) over haar imperiumpje in de Tweede Kamer. Haar straffe aanpak lijkt niet erg in goede aarde te vallen bij de 'Batenburgers', enkele heren die de oprichter en voorzitter van het AOV, Martin Batenburg, trouw zijn. De reden van deze twisten: politiek inhoudelijke meningsverschillen? Nee, het blijkt gewoon op persoonlijke gronden te zijn ontstaan. Het gevolg is een ordinaire ruzie die uniek is voor de Nederlandse politiek. Voor goede -inside- informatie moet je vooral bij de heer Van Wingerden zijn. Deze sympathiek ogende man publiceerde onlangs zijn brief van vierentwintig kantjes, waarin de gang van zaken binnen de Kamerfractie van het AOV aan de kaak werd gesteld. Zelfs mevrouw Aiking -een vrouw waarvan je zou

Doorn in het oog

willen dat het je oma was- moest het ontgelden. Waarom is zij ertegen dat Batenburg - met slechts zijn AOV en een invalide vrouw- in de Eerste Kamer komt, terwijl Aiking zelf een goed pensioen heeft, een man met een eigen bedrijf, een groot huis in Arnhem en een landgoed in de Achterhoek, zo vroeg Van Wingerden zich voor de verzamelde pers af. Volgens hem misgunt Aiking Batenburg de geldelijke vergoeding die hij als senator zou gaan krijgen. Ook is Van Wingerden niet te beroerd om even voor de camera's de schopbeweging na te doen, zoals hij die richting Nijpels had gemaakt.

Er is op het moment geen touw aan vast te knopen, als het om de situatie in het AOV gaat. Er is toch een ledenvergadering gekomen, die bijeen geroepen werd door voorzitter Batenburg. Hoewel, voorzitter? Anderen in de partij hadden hem al lang afgezet. Om te voorkomen dat hij nog het AOV-kantoor in Eindhoven binnen zou komen, had men daar alvast de sloten van de deuren vervangen. Ook financieel is de partij een drama geworden: de lening voor de campagne van de Provinciale Staten kan niet worden terugbetaald en een faillissement dreigt. Het AOV heeft overigens in het laatste jaar al vijf tot zes penningmeesters versterkt.

Ik heb geen flauw idee hoe de partij ervoor staat wanneer jullie deze Demo openslaan: Jet Nijpels ver-

moord? Aiking voor politiek asiel naar Chili. Toen de AOV en de Unie 55+ verleden jaar in de Tweede Kamer gekozen werden, zeiden vele politici: die zijn over vier jaar weer verdwenen. Lag het suïcidale karakter van de AOV er dan zo dik bovenop? Voor de vele ouderen die op 3 mei 1994 met het rode potlood in de hand een black-out kregen en even niet dachten aan de kinderen en kleinkinderen die ook bepaalde belangen hebben in deze samenleving zoals werk, onderwijs en huisvesting, is dit wel een genadeloze afstraffing. Zij gaven het AOV een grote fractie in de Kamer, maar die heeft tot nu toe nog niets bereikt voor hen. Daarbij denk ik dat er op het moment in Nederland geen bejaarde meer rond loopt die het lef heeft zich met zijn of haar leeftijd te beroepen op levenswijsheid. Het AOV heeft wat dat betreft de ouderen op hetzelfde plan gezet als alle andere mensen: de onderlinge omgang van de AOV'ers kent echt zijn weerga niet.

Maar deze grijze partij heeft de Nederlandse politiek weer wat meer kleur gegeven en wie had dat ooit gedacht? Als ik ook heel eerlijk moet zijn, dan vind ik de partij niet echt een doorn in het oog. Het is eigenlijk wel heel vermakelijk.

Raymond van Doorn

Ons economisch systeem hoofdoorzaak

Hard-drugs legaliseren is vragen om meer problemen

Martijn van der Kooij

Op het Congres van de JD van 22 en 23 april is een aantal moties ingediend waarin gepleit wordt voor de legalisering van hard-drugs. De indieners denken dat de vrije verkoop van hard-drugs in 150 drugwinkels in Nederland het ei van Columbus is. Om drugstoerisme te voorkomen zou iedereen boven de achttien een drug-chipkaart aan kunnen vragen. Hoe verleidelijk de legalisering van hard-drugs ook klinkt, volgens mij biedt het op lange termijn geen oplossing.

Methadonbonus

Dat er in sommige gebieden in Nederland grote problemen zijn ontstaan door hard-drugs zal ik niet ontkennen. De politie besteedt erg veel tijd aan het opsporen van drugs en dealers. De cellen zitten vol met drugscriminelen. In een aantal wijken in de grote steden wordt het leven beheerst door stelende junkies en de handel in drugs. De leefbaarheid van deze wijken wordt steeds slechter. De politiek en buurtbewoners zoeken al jaren naar oplossingen, maar een echte oplossing hebben ze nog niet gevonden. Op dit moment zijn er in Rotterdam proeven met het onder medisch toezicht vrij verstrekken van hard-drugs aan zwaar verslaafden die geen enkele kans meer hebben op afkicken. Het voordeel van vrije verstrekking is dat de verslaafden er niet elke dag meer op hoeven uit te trekken om hun dagelijkse dosis bij elkaar te stelen. Ik vind deze manier van legalisering wel aanvaardbaar. Bij de verstrekking van methadon is echter gebleken dat verslaafden de methadon vaak als een "extraatje" beschouwen. Het methadonprogramma draagt op deze manier dus weinig bij aan de vermindering van het criminele gedrag van de gebruiker.

De voorstanders van de legalisering van hard-drugs op het Congres beroepen zich op de vrijheid van de mens om zelf te kiezen wat ze met hun eigen lichaam doen. Ze vinden het redelijk dat hard-drugs worden gelegaliseerd, omdat alcohol, de meest gebruikte hard-drug, wel legaal te verkrijgen is. Het feit dat de meeste mensen alcoholische dranken nuttigen en slechts een gering aantal alcoholist is, vinden de indieners een argument voor de legalisering van hard-drugs. Ze denken dat het vrij geven van hard-drugs een enorme daling van de criminaliteit teweegbrengt, de politie ontlast en

het aantal verslaafden bovendien niet per definitie meer zal worden.

Drugswinkels

De indieners van de motie voor legalisering maken echter een aantal fouten in hun redenering. Ze vergelijken alcohol, tabak en hard-drugs en komen tot de conclusie dat je hard-drugs niet kunt verbieden, omdat de meest gebruikte drugs (tabak en alcohol) wel legaal verkrijgbaar zijn. Zij vergeten daarbij dat de meeste hard-drugs veel sneller verslavend werken dan alcohol of tabak. Zowel lichamelijk als geestelijk. De meeste hard-druggebruikers zijn verslaafd, terwijl lang niet iedereen die alcohol drinkt alcoholist is. Ten tweede is het zo dat een veel minder verslavende "hard-drug" als alcohol al gro-

In de huidige samenleving vallen steeds meer mensen buiten de boot. De zwakkeren in de samenleving beschermen is echter meer dan ze tevreden houden met een uitkering.

te problemen geeft. Denk aan de door drank veroorzaakte verkeersongelukken of de destructieve werking die alcohol heeft op het leven van 600.000 alcoholisten en hun gezinnen! Moeten we dan een veel verslavender drug legaliseren? Het zou waanzin zijn om hard-drugs te legaliseren, want behalve een wijd verbreid alcohol- en tabakgebruik lopen we dan het risico een snuifje cocaïne op zijn tijd heel gewoon te vinden. De indieners van de motie willen immers het liefst dat er drugwinkels komen, waarin iedereen boven de achttien drugs naar behoeven kan kopen.

Last

Het argument dat iedereen over zijn eigen lichaam moet kunnen beschikken, klinkt zeer humaan, maar is dit beslist niet. Je kan je afvragen hoe wilsbekwaam de meeste gebruikers zijn. Hard-druggebruikers zijn in de ban van hun drug. De meeste zouden niet liever willen dan er af komen, maar slagen hier niet in. Het is echt geen mooi leventje dat je leidt als alles in het teken staat van je dagelijkse dosis. Verder is het principieel onaanvaardbaar dat een samenleving toelaat dat mensen aan de onderkant van de samenleving, want daar bevindt zich de grootste groep verslaafden, aan hun lot worden over-

gelaten. Bij legalisering van drugs zeggen we: "Laat ze maar lekker gebruiken, als ik er maar geen last van heb."

Naar mijn mening ligt de oplossing van het hard-drugprobleem in een heel andere sfeer dan legalisering van of (het tegenovergestelde) zware bestrijding van de verkoop van drugs. Ik denk dat de toename van het aantal verslaafden sinds de jaren zeventig is te wijten aan sociaal-economische problemen als werkloosheid en ermee gepaard gaande verschijnselen als lusteloosheid en vervlakking. Ook de toegenomen stress en het jachtige bestaan van velen kunnen een verklaring zijn. Dit is volgens mij ook de rede waarom het aantal verslaafden in de Verenigde Staten zo hoog is. Het land nota bene waar een groot taboe heerst op drugs en de bestrijding ervan veel heviger is. In de armste buurten van Amerika is een drug, zoals alcohol, de enige manier om het leven even te vergeten. Tegelijkertijd wordt een kleine groep mensen door de hoge prijzen van drugs stinkend rijk. De manier om het drugsprobleem op te lossen, is dus noch legalisering, noch zware repressie. We zullen beter moeten gaan nadenken over de manier waarop ons economisch systeem werkt. In

de huidige samenleving vallen steeds meer mensen buiten de boot. De zwakkeren in de samenleving beschermen is echter meer dan ze tevreden houden met een uitkering.

Toename

Mijn conclusie is dat legalisering van hard-drugs geen directe voordelen oplevert. De criminaliteit zal misschien even afnemen, maar de georganiseerde misdaad zal andere wegen vinden om aan geld te komen.

Het aantal gebruikers zal niet dalen, maar waarschijnlijk alleen maar toenemen. Meer mensen zullen gaan experimenteren met hard-drugs en de sociale gevolgen hiervan in hun maatschappelijk functioneren zullen niet uitblijven. Drugsverslaving is een verschijnsel dat niet los te zien is van de manier waarop de maatschappij functioneert. Als we een maatschappij willen waarin alles draait om eigen belang en steeds meer welvaart voor steeds minder mensen, dan zal het aantal drugsverslaafden alleen nog maar toenemen.

De map 'Afmeldingen' van de JD

'Ik ben het spuugzat'

Christiaan Bonebakker

Lid worden van de JD is makkelijk. Je zet één keer je naam op een formuliertje en alles is geregeld. Maar opzeggen, dat is heel wat lastiger, zo blijkt uit vele brieven van ex-JD'ers. 'Reeds een half jaar ben ik bezig mijn lidmaatschap van de JD op te zeggen', schrijft een meisje uit Rotterdam. Acceptgiro's blijken feilloos de weg naar steeds heviger geïrriteerde, niet-erkende oud-leden te vinden. Wie de map 'Afmeldingen' op het JD-secretariaat doorbladert, komt heel wat klein leed tegen. JD'ers met een beetje zelfspot kunnen er veel plezier aan beleven.

Post en andere troep

Een oud-lid uit Drachten: 'Het is nu reeds meer dan 2 jaar geleden dat ik bedankt heb voor mijn lidmaatschap v/d JD. Toch blijf ik, tot mijn grote verbazing & irritatie accept-

weest, raken in het JD-web gevangen. Een meisje uit Maarssen: 'Ik heb uw aanmaning om te betalen voor lidmaatschap ontvangen. Er is echter één probleempje. Ik ben namelijk geen nog-niet-betalende Jonge Democraat, maar een niet-betalende-geen-Jonge Democraat. Ik zou van de ledenlijst willen worden geschrapt - hoe ik daar op kom snap ik niet, ik heb me slechts een keer via school als geïnteresseerde opgegeven.'

Tienerfuijje

Ze vallen op, de opzeggers-die-maar-in-het-bestand-blijven-staan, maar ze zijn ruim in de minderheid. Op het secretariaat wordt immers dagelijks hard gewerkt om aan de laatste wil van de opzeggers te voldoen. Maar waarom willen mensen nou zo graag niet lid zijn van de JD? Bladerend door de

maatschap van de Jonge Democraten op Gecondoleerd!

Een oud-lid uit Appelscha: 'Het begrip vrijzinnig-democratie spreekt mij steeds minder aan; vooral het als onwelkom betitelen van de heer Gruijters, burgemeester van Lelystad, getuigt naar mijn mening van onrealistisch idealisme en intolerantie.' Ook Demo en D66 vinden in zijn ogen geen genade: 'De naam van Christiaan Bonebakker was wel zéér vaak te lezen bij het omslaan van een Demo-pagina. Als laatste zou ik willen vermelden dat D66 naar mijn mening A: de meest stijlloze partij van Nederland is, en B: niet kan regeren.' Ook voor een oud-lid uit Tilburg heeft D66 het, nog voordat het paarse kabinet er was, verpest: 'Ik vind een stem op D66 een blanco stem. De partij waarvoor ik zoveel ambities koesterde, profileert zich zo walgelijk onopvallend dat ik niet weet waarop ik wél zou stemmen.'

Jezus Christus

In de categorie 'andere bezigheden' springt de brief van een oud-lid uit een klein Gronings dorpje eruit: 'Ik ben de laatste tijd druk bezig geweest met mijn geloof in Jezus Christus. Dat heeft ertoe geleid dat ik dat geloof ook in alle facetten van mijn leven wil laten doorklinken, ook in de politiek. Ik heb voor mijzelf besloten dat de vrijzinnig-democratische stroming daarbij niet de meest logische keus is.' Waarschijnlijk een terechte keuze, die in ieder geval respect verdient.

Een oud-lid uit Enschede is minder principiële en beroept zich op zijn lege portemonnee: 'De reden voor deze stap is niet gelegen in een politiek avontuurtje c.q. affaire met een andere politieke groepering, maar meer in de bezuinigingspolitiek van onze minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap. Ik begrijp dat een van

giro's e.d. ontvangen. Dat ben ik spuugzat. Voor de ene en laatste male; ik ben géén lid meer en wil dat nooit meer worden ook. Het zou erg prettig zijn als mijn naam en verkeer geschreven adres nu eens uit het ledenbestand gewist zouden worden.' Nog een noodkreet uit het noorden: 'Ik wens geen post en andere troep meer van jullie te ontvangen. Het spijt me dat ik jullie dit op zo'n toon moet laten weten, maar misschien is dit de enige manier om te laten weten dat ik niks meer van jullie wens te ontvangen. Wis mijn naam dus nu maar eindelijk uit dat computertje van jullie.'

Niet alleen oud-leden hebben het moeilijk. Zelfs mensen die menen nooit lid te zijn ge-

map 'Afmeldingen' kunnen we vijf categorieën onderscheiden: onvrede met de JD, onvrede met D66, andere bezigheden, te oud en te weinig geld. De eerste twee categorieën leveren de mooiste verhalen op. Een oud-hoofdredacteur van *Demo*: 'Voortaan hoef ik me niet meer te ergeren aan volstrekt oninteressante ons-kent-ons berichten in *Demo*. Bovendien hoef ik niet naar het tienerfuijje op 16 en 17 april a.s., waar een volstrekt incapabel landelijk bestuur ongetwijfeld gezouten kritiek op D66 zal leveren. Ach ja, dat mag ook best, als je toch op geen enkele wijze weet te profiteren van het succes van die partij. Ik schud de modder van mijn schoenen en stap met goede moed de grote-mensen-wereld in. Bij deze zeg ik mijn lid-

de weinige manieren om deze man te stoppen een lidmaatschap van de JD is, maar ik vrees dat ook dan mijn financiële positie niet snel zal verbeteren.'

Even een briefje

Eén troost voor alle mensen in de map 'Afmeldingen': wie in de map zit, is uit het bestand. Definitief. Althans, dat is de bedoeling. Het kan natuurlijk altijd voorkomen dat het JD-computertje het in sommige gevallen toch nog wint van de administrateur. Mocht je toch nog deze *Demo* in de bus krijgen, stuur dan gewoon even een briefje naar het secretariaat. Een koud kunstje.

Armoede en repressie verantwoordelijk opkomst islamistisch-fundamentalisme

Sociale ontwikkelingshulp vormt antwoord op fundamentalisme

Een van de na-oorlogse gebeurtenissen die de (westerse) wereld op haar grondvesten heeft doen schudden, was de islamistische revolutie in Iran. Men was geschokt door de metamorfose van een voormalige westerse bondgenoot in zo'n ontstellend korte tijd: was de Islamitische Republiek Iran van eind '79 werkelijk hetzelfde land als dat waar toenmalig President Carter in januari van dat jaar nog de hand van de sjah had gedrukt; de belangrijkste westerse steunpilaar, een beschaafd 'eiland' temidden van een roerige, vijandige omgeving?

Peter Ras

De sluimerende dreiging van de Koude Oorlog lijkt verdwenen, en toekomstige ontwikkelingen in Rusland laten zich moeilijk voorspellen. Maar de (westerse) mens zou zijn aard verloochenen en de NAVO zou geen NAVO zijn, indien men niet al weer spoedig een nieuwe vijand, een nieuw potentieel gevaar zou hebben ontdekt. Dit hebben bondgenootschappen, regeringen, politieke partijen en lobbyisten uit de defensie-industrie inmiddels gevonden in het 'islamitische gevaar'. Wat in Iran is gebeurd kan tenslotte overal gebeuren en de opkomst van allerlei islamitisch-fundamentalistische groeperingen in tal van landen lijkt de vrees te rechtvaardigen voor een toename van intolerantie en geweld, alsmede de creatie van een anti-westerse gordel van landen rondom 'democratisch Europa'. Willy Claes rechtvaardigt hiermee zijn pleidooi voor het eventueel inzetten van de NAVO-strijdkrachten tegen islamitisch-fundamenta-

listische groeperingen ter verdediging van vrijheid en democratie. Wie John Laffins' boek: 'De Dreiging van de Islam, Moord en Terreur als Politieke Norm' leest, bekruipt ook een onbehaaglijk gevoel van een opkomende dreiging uit het Midden-Oosten. Ook Minister Pronk pleit echter in zijn boek 'De Kritische Grens, beschouwingen over tweespalt en orde' voor een overtuigende keuze in het debat tussen enerzijds 'het opkomend rigide, introverte fundamentalisme (van welke nationalistische, culturele, etnische of religieuze origine dan ook), en anderzijds de open, cultureel gedifferentieerde samenleving, gebaseerd op individuele vrijheid en verantwoordelijkheid voor iedereen.'

Bezwerend vingertje

Hoe fraai het laatste ook moge klinken: het lijkt mij verstandiger om minder te polariseren en tot een genuanceerder standpunt te komen ten opzichte van de problemen in landen die op grote schaal te maken hebben met fundamentalistische sympathieën. Westerse regeringen dienen meer respect te tonen voor de problemen van de bevolking in deze landen. Ook dient er beter inhoudelijk geluisterd te worden naar de vragen en suggesties van islamitische bewegingen. Het laatste is fundamenteel. Veel te vaak heffen wij ons bezwerende vingertje op en zullen de westerse regeringen wel even vertellen hoe men in islamitische landen moet optreden tegen het 'fundamentalistische gevaar'. De Franse politiek inzake Algerije is hier een schrijnend voorbeeld van. Deze houding getuigt van een groot gebrek aan respect voor de bevolking van deze landen. Als het al zo zou zijn dat de bevolking van een aantal islamitische landen in het Midden-Oosten zich massaal schaart achter radicale groeperingen, dan mogen we daar een goede reden voor verwachten. Leg dus een oor te luisteren, respecteer de mening van andersdenkenden en versta de noodroep van de onderklassen. Bovenal: probeer de wortels van ellende, ongeluk en kwaad te bestrijden, in plaats van de symptomen ervan, door middel van loos militair gekef vanuit bijvoorbeeld NAVO-zijde.

Bron van vreugde

In het belang van een beter begrip van islamitische volkeren dient in de eerste plaats het grote vooroordeel de wereld uitgeholpen te worden dat vrijwel iedere islamiet een fundamentalist is. Niek Biegan, oud-am-

bassadeur in Egypte en tegenwoordig directeur-generaal Internationale Samenwerking op het Ministerie van Buitenlandse Zaken is hierover heel duidelijk in zijn boek over Egypte: binnen de fundamentalistische visie ligt de toekomst van de mensheid in het verleden. De ideale, door Allah gewilde maatschappij ligt volgens hen achter ons, in de tijd dat Zijn Profeet op aarde was om Zijn leer te verkondigen. Het zou de plicht voor iedere 'ware' gelovige zijn om de maatschappij te herstellen, zoals Allah hem wilde. Verreweg de meeste moslims nemen de regels echter veel minder strikt, leven meer naar de grote lijnen van de Koran en hechten meer belang aan Allah's vergevingsgezindheid en mededogen met dwalende schepselen. De Islam is voor deze moslims niet de religie van agressie en haat, verspreid door fanatici, maar daarentegen de bron van vreugde en troost die men zo hard nodig heeft in onze complexe wereld.

Minderwaardigheidscomplex

Waarom maken fundamentalistische bewegingen in een aantal landen dan toch heden-tendage zo'n onstuimige groei door? Met betrekking tot de islamitische staten in het Midden-Oosten worden verschillende verklaringen genoemd voor de opkomst van -zowel vreedzame als gewelddadige- fundamentalistische groeperingen. Sommige (godsdienst-)wetenschappers zien de versterkte neiging om de islamitische identiteit te benadrukken als inherent aan het dekolonisatie-proces: het is slechts een logische reactie, voortkomend uit de koloniale overheersing die ook op cultureel vlak diepe wonden heeft gemaakt. Wellicht zal het dus ook hier slechts om een fase in de geschiedenis gaan, die van voorbijgaande aard zal blijken te zijn. Gegronde angst voor een opkomend islamitisch-fundamentalisme dat zich tegen Europa zou keren, is alleen gegrond indien Europa een overassertief beleid jegens fundamentalistische organisaties zou voeren. De meeste fundamentalisten streven naar interne sociale, politieke en culturele veranderingen en kijken wel uit om zich tegen het veel machtiger Europa te keren.

Een andere verklaring valt te vinden in het vermeende minderwaardigheidscomplex van veel islamieten door bijvoorbeeld de verloren Zesdaagse Oorlog tegen Israël en diens huidige militaire overwicht. Ook de Golfoorlog heeft veel kwaad bloed onder is-

lamieten gezet: velen sympathiseerden met Saddam Hoesseins' strijd tegen de -in hun ogen- westerse imperialisten. Verder heeft de halfslachtigheid van de westerse steun aan de moslims in Bosnië voor veel onbegrip onder islamieten gezorgd.

Onoverbrugbare kloof

Feitelijk krijgen fundamentalistische groeperingen echter vooral daar voet aan de grond, waar de kloof tussen rijk en arm onoverbrugbaar wordt. Dit proces is geenszins inherent aan de Islam of de islamieten: simpel gesteld is wat we bijvoorbeeld in de jaren '30 in Duitsland zagen, eerder nog in Rusland en later in het China onder Mao, vergelijkbaar met wat we nu in bijvoorbeeld Algerije zien. Extremen gedijen daar, waar brede lagen van de bevolking het structureel slecht hebben. Wanneer er dan een krachtig demagoog het woord neemt, heb je de poppen aan het dansen. De boodschap van Hitler, Lenin, Mao, Khomeini en FIS-leider imam Benhadji was in zoverre vergelijkbaar, dat zij allen

gelegd en we kennen de gevolgen. Democratisering, geïnitieerd door toenmalig president Chadli, kwamen te laat: de bittere armoede, de groeiende groep jonge werklozen, de kloof tussen bevolkingsgroepen en dit alles in combinatie met de jarenlange grove onderdrukking van protesten en politiek-andersdenkenden legde een krachtige basis voor radicalisering. Na de militaire coup van januari '92 en de annulering van de verkiezingen, die overtuigend gewonnen zouden zijn door het Islamitisch Heilsfront (FIS), is een guerilla van de zijde van laatstgenoemde geëscaleerd in een bloedige burgeroorlog met inmiddels tienduizenden doden.

In Egypte is het tot op heden nog niet zover gekomen, al bestaat de dreiging voor escalatie er nog steeds. De Egyptische president Mubarak wenste niet in de Algerijnse fuik te lopen door de fundamentalisten onvoorwaardelijk te gedogen. Ook in Egypte zouden de fundamentalisten hedentenda-

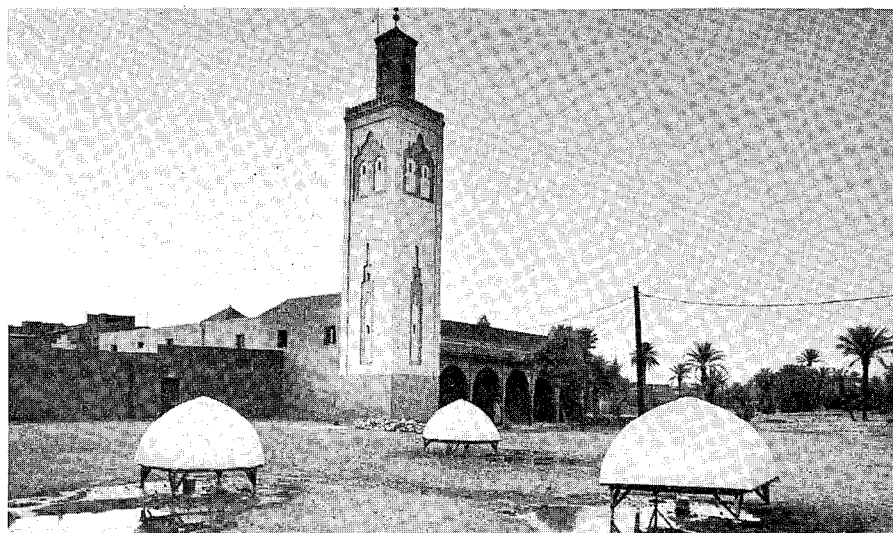
wel eens een radicalisering in de vorm van een toevlucht naar geweld en terrorisme te weeggebracht kunnen hebben.

Onuitputtelijk reservoir

Naast deze harde repressie tegen de politieke en ondergrondse oppositie, tracht Mubarak echter ook de voedingsbodem van het fundamentalisme te elimineren door middel van een ambitieus sloppen-programma. Momenteel is 56 procent van de Egyptenaren jonger dan 25 jaar en veel jongemannen bezitten geen werk en daardoor ook geen woning en gezin. Deze groep vormt natuurlijk een vrijwel onuitputtelijk reservoir van nieuwe sympathisanten van de Moslim Broederschap. Mubarak zag dit in; mogelijk net op tijd. De regering-Mubarak is begonnen met het op grote schaal verstrekken van sociale en ontwikkelingshulp aan de armsten onder de armen. Binnen drie tot vijf jaar besteedt de regering 1,5 miljard dollar in de sloppenwijken en de achtergebleven dorpen. Hiermee zullen bijvoorbeeld de infrastructuur, het openbaar vervoer, rioleringen, etc. worden verbeterd. Op deze manier werkt Mubarak op meer structurele wijze aan het ledigen van de hoogste noden van de bevolking, en verkleint daarmee de kans op groei van het extremisme.

Probleem voor Mubarak is dat zijn regering heel voorzichtig moet manoeuvreren tussen enerzijds het IMF, met zijn non-sociale economische shock-therapie, en anderzijds de islamitisch-fundamentalisten. Hierbij hangt de torenhoge schuldenlast van het land de Egyptische regering als een molensteen om de nek.

Wie hier in het westen het islamitisch-fundamentalisme serieus als bedreiging ziet en het werkelijk een halt toe wil roepen, dient naast het stimuleren van democratische processen om te voorkomen dat sympathisanten van het fundamentalisme in de armen van terrorisme en geweld worden gedreven, initiatieven als Mubaraks' sloppen-programma krachtig te ondersteunen. Kwijtschelding van de schulden van de arme landen, in combinatie met sociale ontwikkelingsprogramma's voor zowel achtergebleven plattelandsgebieden als de uitdijende sloppen in de steden vormen het enige effectieve antwoord op de radicaal-islamitische politieke visie. Deze visie, aan aanhang winnend onder bevolkingsgroepen die niets meer te verliezen hebben, behelst dan ook in wezen niet meer dan een correctie op het huidige (niet-)functioneren van staten, door middel van het terugdringen van extreme vormen van armoede. Eigenlijk niet anders dan wat sociaal-democraten en christenen in Europa al sinds jaar en dag bepleiten.

Uit: Internationale Samenwerking, foto Henk Jan Kamerbeek

inspeelden op de onlustgevoelens van de armen en verbetering van inkomen en levensomstandigheden beloofden. Wie jarenlang aan zijn lot is overgelaten door diverse machthebbers en geen uitzicht heeft op enige verbetering in welvaart en welzijn, zal al gauw gevoelig zijn voor beloften van een demagoog.

Wanhoop leidt tot extremisme. Algerije is hier een treurig maar overduidelijk voorbeeld van. Dit land had regeringen die in hun sociaal-economisch beleid volkomen gefaald hebben. In de afgelopen jaren is de elite vervreemd van de paupers: er ontstonden twee maatschappijen naast elkaar, van de 'have's' en de 'have-nots'. Het onbegrip in de sloppen nam logischerwijs toe en de kloof tussen beide werd onoverbrugbaar na de oktoberrellen in 1988, waar 500 mensen de dood vonden in een ware strijd tussen de armen (met name werkloze jongeren) en ordetroepen. De basis voor verdere escalatie was

ge volgens voorzichtige schattingen meer dan 50 procent van de stemmen krijgen, indien er werkelijk vrije verkiezingen zouden worden gehouden. Vanuit de Al Azhar Universiteit te Cairo preken imams voor een islamitische oplossing voor de sociale noden van de Egyptische bevolking. De Egyptische regering reageert hierop middels grootschalige contra-terreur: volgens de mensenrechtenorganisatie Middle East Watch zitten er in Egypte al minstens 8000 politieke gevangenen achter de tralies, waarvan de meesten fundamentalistische sympathieën hebben. Niet alleen leden van de gewelddadige ondergrondse bewegingen al-Gama'a al-Islamiya (Islamitische Groep) en Jihad (Heilige Oorlog) werden opgepakt en in het gevang gegooid; ook diverse kaderleden van de officieel-getolereerde geweldloze Moslim Broederschap verdwenen zonder vorm van proces achter de tralies. De vervolging van islamitisch-politieke bewegingen zou echter

De auteur is coördinator van de werkgroep Mensenrechten

Het stokpaardje van D66 is achterhaald

NEE! tegen het referendum

Onlangs vonden in achtereenvolgens Amsterdam en Rotterdam referenda plaats over het besluit deze steden op te delen ten behoeve van de vorming van een stadsprovincie. De burgers konden hun gekozenen corrigeren, hetgeen ook gebeurde. Op de avond van de uitslag van de Amsterdamse referenda (er werd daar ook nog over de bebouwing van een weilandje gestemd) maakte de hoofdstedelijke D66-fractie bekend het resultaat van de referenda, ongeacht uitslag en opkomst, als 'winst voor de democratie' te beschouwen. Ageeth Telleman en Paul Kraan betogen, dat dit eerder schijn dan werkelijkheid is.

Ageeth Telleman
en Paul Kraan

Op een koude zaterdagmorgen in januari maken enkele Amsterdamse JD'ers aan den lijve kennis met het fenomeen referendum. Wanneer zij van het besneeuwde Koningsplein de Universiteitsbibliotheek binnenstappen, duiken ze eerst de kantine in voor een kop koffie. Nauwelijks hebben ze daar een plekje bemachtigd, of een Amsterdammer op leeftijd verzoekt hen een handtekening te plaatsen onder de aanvraag voor een referendum over de bebouwing van het weilandje de Vrije Geer. De gevraagde handtekeningen worden niet geplaatst. Niet dat de koffiedrinkers zulke fervente voorstanders van bebouwing van de Vrije Geer zijn, maar

veeleer omdat zij hartstochtelijke tegenstanders van een referendum zijn. De handtekeningenjager druipt af, maar heeft elders duidelijk meer succes. Enkele maanden later is de toekomst van het weilandje immers tegelijkertijd met die van de gemeente Amsterdam onderwerp van een volksraadpleging. Zowel het weilandje als de gemeente moeten in hun huidige vorm bewaard blijven, zo luidt de mening van zo'n negentig procent van de ongeveer veertig procent opgekomen burgers.

Democratische winst

Nadat deze uitslag bekend is geworden, komt de gemeenteraadsfractie van D66 met een verklaring. Het door de fractie voorgestane beleid mag dan op een wezenlijk punt door de bevolking zijn afgewezen, de democraten beschouwen de gang van zaken rond de beide referenda als 'winst voor de demo-

Doordat er slechts keus is tussen ja of nee wordt de nadruk gelegd op meningen, terwijl juist de argumentatie achter die meningen van belang is.

cratie'. De burgers hebben immers met succes gebruik gemaakt van de mogelijkheid de door hen gekozen politici terug te fluiten. Daarnaast is er lang niet meer zo'n breed maatschappelijk debat geweest over besluiten van de raad, constateert de D66-fractie. Hoewel deze verklaring tandenkarsend op de fax moet zijn gezet, kan ze niet anders dan gemeend zijn. Al hebben de burgers massaal 'nee' gezegd tegen wat alle grote partijen voor ogen stond, uitgevoerd is nu immers waar D66 al jaren voor pleitte. De bevolking heeft de mogelijkheid gekregen aan de 'noodrem' te trekken door een besluit van de gekozen volksvertegenwoordiging achteraf ongedaan te maken. Dit extra machtsmiddel voor de burgers zal in de democratische optiek leiden tot het verkleinen van de vermeende kloof tussen kiezer en gekozene.

Kroonjuweel

Het is echter maar zeer de vraag of dat wel zo is. Het verkleinen van de kloof tussen burger en politiek vormt een essentieel onderdeel van het D66-gedachtengoed. De middelen daartoe staan al jaren vast, de door D66 van oudsher nagestreefde staatsrechtelijke en bestuurlijke vernieuwingen,

met het referendum als 'kroonjuweel'. Dat middel lijkt zelfs doel op zich te zijn geworden. Op het eerste gezicht het toppunt van democratie, de meerderheid van het volk beslist. In werkelijkheid vermindert het echter het democratisch gehalte van de besluitvorming. Want het middel werkt niet.

Slogans & Personalities

Een referendum geeft de burgers achteraf, aan het einde van het beleidsvormingsproces, de keuze tussen ja of nee. Het is dan slikken of stikken, hetgeen er vaak toe leidt dat het, net als in Amsterdam en Rotterdam, stikken wordt. De burgers hebben het gevoel dat hun iets door de strot geduwd wordt en stemmen uit protest tegen. Deze beruchte conserverende werking van het referendum houdt vele noodzakelijke veranderingen, waarvan de bestuurders soms eerder de noodzaak inzien, nodeloos op. Doordat er

slechts keus is tussen ja of nee wordt de nadruk gelegd op meningen, terwijl juist de argumentatie achter die meningen van belang is. Het gaat erom *waarom* mensen iets vinden en niet zozeer *wat* ze vinden. Een referendum legt deze overwegingen niet bloot, haalt niet naar boven wat er precies onder de bevolking leeft, maar blijft aan de oppervlakte. Het leidt niet tot een dialoog tussen voor- en tegenstanders, zodat begrip voor elkaars standpunten ontstaat, maar polariseert de discussie. Deze mondt vervolgens uit in het overtuigen van de massa door gebruik te maken van *slogans* (Amsterdam moet Amsterdam blijven!) en *personalities* (Koos Postema). Op dat moment is van verantwoorde besluitvorming geen sprake meer, maar heeft democratie voor demagogie plaatsgemaakt.

Information overload

Toch kun je dit verwachten bij referenda. De gemiddelde burger kon de hoeveelheid informatie die bijvoorbeeld over de stadsprovincie beschikbaar was, onmogelijk behappen. Niet omdat hij daarvoor te dom zou zijn, maar simpelweg omdat hem daarvoor de tijd ontbrak. Zelfs bij politici, helemaal vrijgemaakt om zich in de problematiek te

verdiepen, is er vaak sprake van een *information overload*. Ga bijvoorbeeld eens na hoeveel rapporten er wel niet over de uitbreiding van Schiphol zijn uitgekomen en welk een overdosis aan technische gegevens (geluidsnormen, vliegbewegingen) deze wel niet bevatten. Door de enorme hoeveelheid beschikbare informatie verliest deze al gauw haar waarde, omdat de meeste mensen door de bomen het bos niet meer zien, de bekende informatieparadox. Niet voor niets hebben we destijds gekozen voor een model van representatieve democratie. We mogen vaak al blij zijn dat een fractiespecialist enigszins bekend is met de materie. Van de gemiddelde burger kan niet verwacht worden dat deze zich in alle dossiers verdiept. Van de burger mag je verwachten dat hij op hoofdlijnen zijn politieke voorkeur kan bepalen, maar niet dat hij zich in elk item kan verdiepen.

Cohesie

Een ander gevolg van het houden van referenda is het ontstaan van ad hoc-beleid. Vraagstukken worden afzonderlijk bekeken, terwijl ze in werkelijkheid in een vaak zeer complexe context moeten worden geplaatst. De maatschappij is er de laatste decennia, mede als gevolg van de toenemende individualisering en mondialisering, bepaald niet overzichtelijker op geworden. Juist daarom is het van wezenlijk belang dat contextuele aspecten in de besluitvorming worden meegenomen. Niet voor niets wordt er daarom de laatste jaren naar gestreefd de verkokering binnen en tussen de verschillende departementen te doorbreken. Voor de cohesie van het totale beleid is dat zelfs een voorwaarde. Deze vereist enigszins duurzame coalities waarbinnen structurele compromissen worden gesloten. In de paarse referendum-plannen wordt niet voor niets een uitzondering gemaakt voor begrotingswetten, omdat daarin alles met alles samenhangt. Helaas is het echter zo, dat dit feitelijk voor bijna alle andere wetten ook geldt, iets waar paars zich door toedoen van D66 geen reukenschap van heeft gegeven. Slechts een enkel vraagstuk, zoals bijvoorbeeld euthanasie, staat op zichzelf, alhoewel ook daar vaak weer andere aspecten (buitenlandse kritiek) om de hoek komen kijken.

Eigenbelang

Referenda hebben de neiging deelbelangen te laten prevaleren boven het algemeen belang. Bij het Amsterdamse referendum over de Vrije Geer was er een groep die duidelijk belang had bij het onbebouwd laten van het weilandje (de bewoners van het dorpje Sloten) die dan ook het initiatief tot het houden van het referendum nam. Met een beroep op het latente 'groene gevoel' van de Amsterdammers, een slimme zet, was het pleidooi gauw beslecht. De groep die juist belang had bij bebouwing, namelijk alle Am-

MOKUM BLIJFT MOKUM

sterdamse woningzoekenden, ervaren dat niet als zodanig. Hun belang was namelijk indirect. Zij konden ieder op micro-niveau menen ook elders wel een woning te kunnen vinden, terwijl het natuurlijk op macro-niveau duidelijk is dat door niet te bouwen op de Vrije Geer de spoeling er in de rest van de stad bepaald niet dunner op wordt. De gemeenteraad kon het belang van een stukje extra natuur wel afwegen tegen

Het Amsterdamse referendum over de Vrije Geer liet een gepassioneerde minderheid met een direct belang over een lauwe meerderheid met een indirect belang heenwalsen

de behoefte aan woonruimte, daartoe strekt juist het representatieve model. Het referendum liet echter een gepassioneerde minderheid met een direct belang over een lauwe meerderheid met een indirect belang heenwalsen, alleen al door de opkomst.

Andere wegen

Natuurlijk is het duidelijk dat de politiek momenteel te ver van de burger staat, dat de kloof steeds breder wordt. Wat dat betreft is het streven van D66 om te komen tot nieuwe bestuurlijke vormen lovenswaardig. Juist daarom is het zo jammer dat daarbij met name het platgetreden, doodlopende pad van het referendum wordt betreden. Want er zijn zoveel andere wegen die lei-

den naar bestuurlijke vernieuwing. Deze omzeilen juist de nadelen die aan referenda kleven.

Turnaround

Een van de belangrijkste nadelen van het referendum is het feit dat de burger pas in het allerlaatste stadium van de beleidsvorming in het proces wordt betrokken. Veelal zijn daar jaren van beleidsvorming aan voorafgegaan en is er maanden in het parlement over gedebatteerd. Met één potloodstreep kan dat allemaal voor niets zijn geweest. Alternatieven komen pas achteraf ter tafel, terwijl daar bij een correctief referendum dan niet eens meer voor gekozen kan worden. Er valt dus veel voor te zeggen de burger juist in het beginstadium bij de beleidsvorming te betrekken. Dit vereist wel een *turnaround* in het denken binnen de overheid, analoog aan die welke de afgelopen jaren in het bedrijfsleven (Philips!) al voorzichtig is gemaakt. Niet langer dient beleid te worden gemaakt om daar vervolgens een draagvlak voor te zoeken, zoals vroeger producten werden ontwikkeld waar vervolgens - tevergeefs - een markt voor werd gezocht. Te ontwikkelen beleid moet aansluiten bij de wensen in de samenleving, zoals tegenwoordig producten worden ontwikkeld voor bestaande markten. Het gaat er dus om niet het aanbod van vraag te willen voorzien, maar de vraag met het juiste aanbod te bedienen.

Brent Spar

Dit lijkt eenvoudiger dan het is. Kom daar maar eens om bij de ingenieurs van Rijkswaterstaat als het gaat om dijkverzwaring, of de Raad van Bestuur van Shell als het gaat om het dumpen van een boorplatform. Nog altijd beoordelen deze beleid aan de hand

van 'rationele' doelmatigheids- en effectiviteitscriteria, daarbij totaal voorbijgaand aan de heersende normen en opvattingen in de samenleving c.q. bedrijfsomgeving. Het praktijkvoorbeeld van de Brent Spar heeft uitgewezen dat het veronachtzamen van deze overwegingen uiteindelijk ondoelmattiger kan zijn dan het van aanstonds meenemen van dergelijke factoren in de besluitvorming.

Civic juries

Bij de overheid vinden de laatste tijd experimenten plaats met zogenaamde *civic juries* (lekenpanels), waarbij geïnteresseerde burgers, die de tijd hebben genomen zich in de materie te verdiepen, in discussie treden met

experts op het betreffende beleidsterrein. Zodoende worden uitgangspunten voor nieuw beleid in de samenleving gevonden en deze experimenten vinden dan ook plaats voorafgaand aan de beleidsontwikkeling. De resultaten zijn tot nu toe positief te noemen, een ontwikkeling dus om in de gaten te houden voor democratische vernieuwers.

Juiste plaats, juiste tijd

Wat het referendum betreft, wij behoorden gelukkig tot de meerderheid van de Amsterdammers. Wij hebben namelijk niet gestemd, maar bepaald niet uit desinteresse. In feite hebben we ook gestemd, niet voor of tegen de stadsprovincie, maar tegen het referendum.

Tegen dit referendum in het bijzonder, want als je dan toch een referendum houdt, doe het dan in ieder geval op de juiste plaats en op de juiste tijd. De bewoners van de omliggende gemeenten hadden niets te zeggen over een onderwerp dat hen net zo zeer aangaat als de inwoners van de stad zelf. De uiteindelijke beslissing over de stadsprovincie was ook niet aan de gemeente Amsterdam, maar aan de Staten-Generaal. Of die de uitslag zullen overnemen was en is nog steeds niet duidelijk. Bovendien waren de voorstellen over de stadsprovincie nog niet definitief, zodat niemand nog kon weten waarom het nu precies ging. Zo'n referendum winst voor de democratie noemen is recht praten wat krom is.

Gordiaanse knoop

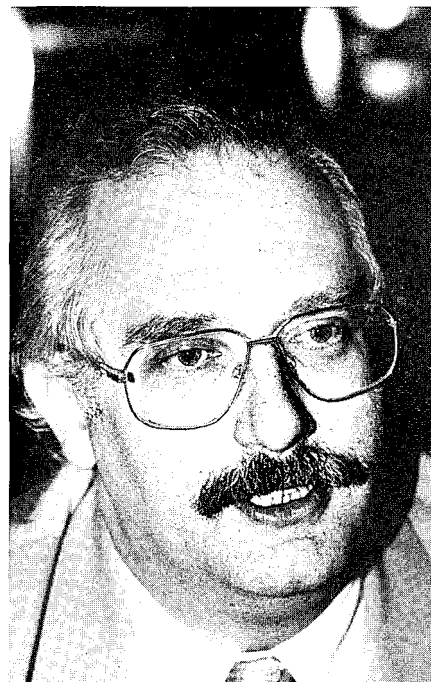
Onze niet-stem was echter nog veel meer een stem tegen het referendum in het algemeen. Dit stokpaardje van D66 is wat ons betreft een achterhaald middel om te komen tot bestuurlijke vernieuwing. Wie de burger werkelijk bij de besluitvorming wil betrekken doet dat niet achteraf, maar betreft hem al in een vroeg stadium bij dit proces. Zodat niet aan het einde van de rit *ja* of *nee* wordt gezegd, maar al veel eerder wordt geluisterd en meegedacht. Veel belangrijker dan de uiteindelijke keuze is de argumentatie. Als het gaat om het bevorderen van participatie kunnen op die manier veel betere resultaten worden geboekt. Na de afgelopen referenda lijkt de kloof tussen burgers en politiek groter dan ooit en is een belangrijk besluitvormingsproces terecht gekomen in een Gordiaanse knoop, die niet eenvoudig te ontwarren zal zijn. De burgers hebben de bestuurders de pas af gesneden, zonder zelf een nieuwe richting aan te hoeven geven. Winst voor de democratie? Tel uit je winst!

Een van de auteurs van dit artikel maakt deel uit van het Landelijk Bestuur van de Jonge Democraten. Dit artikel is echter geschreven op persoonlijke titel.

Te gast...

De JD is gelieerd aan D66. Dat dit niet betekent dat over alle zaken hetzelfde wordt gedacht, is ieder congres duidelijk. De voorzitter van D66, Wim Vrijhoef, geeft zijn visie over de relatie tussen de JD en D66.

Wim Vrijhoef

De Jonge Democraten in Nijmegen hebben onlangs een spraakmakende enquête georganiseerd over de toekomst van het openbaar vervoer in die mooie stad. De uitslag stond ineens als hoofddopening van de plaatselijke ochtendkrant te lezen voor het D66 bestuur en daarna had de PTT weer een goede ochtend. Kort en goed een perfecte activiteit die D66 stadsbestuurlijk niet helemaal convenieerde maar die menig D66 hart sneller deed slaan omdat het instrument ook door zijn uitkomst weer eens liet zien hoe belangrijk het is om niet alleen te besturen maar met name ook om te luisteren naar wat de kiezer nu werkelijk vindt van dit soort onderwerpen.

Ik gebruik dit voorbeeld als illustratie van de verhouding JD-D66. Jonge democraten horen idealisten te zijn en moeten als een luis in de pels kunnen opereren van het grotere systeem. Hun werkelijkheidszin hoeft niet de inschattingen van alle op elkaar inwerkende regelmechanismen te bevatten en zeker niet alle ongeschreven wetten te eerbiedigen. Sterker nog, al die verwevenheid maakt systemen uiteindelijk star en onwerkbaar en juist daar ligt de kracht van een organisatie van buitenaf om op het juiste moment te wijzen naar de plekken waar kortsluiting dreigt.

Een relatie JD-D66 dus waarbij het erkennen van elkaars rollen heel belangrijk is en vervolgens wordt het essentieel om elkaar te waarderen in de inspanningen die dit soort vrijwilligersorganisaties toch maar opbrengen om daarmee een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de eigen omgeving. Een politieke partij zonder jongerenbeweging is op termijn niet levensvatbaar.

Hoe autonoom moet dan uiteindelijk een JD ten opzichte van D66 kunnen staan? In principe geheel waarbij de houding die beiden

aannemen naar de buitenwereld en elkaar uitmaakt of de relatie in stand blijft. Het mag duidelijk zijn dat wanneer op intern en extern niveau niet meer gezien wordt hoe JD en D66 onder een en dezelfde vlag kunnen worden gezien dat dan autonomie geleid heeft tot een verwijdering die ongewenst is, maar zolang verschillen van inschatting over aard en tempo van maatschappelijke verandering in een zelfde open houding binnen een partij worden uitgedragen dan is autonomie waarborg voor kwaliteit en motivatie.

Uiteindelijk komen dit soort relaties in de politiek terecht op vergelijking tussen regering en parlement, partij en minister. Een zakelijk verschil van inzicht onder andere veroorzaakt door de noodzakelijke compromissen; zie Schiphol en Betuwelijk, tussen D66 bewindslieden en kamerfractie wordt pas een bedreiging voor het kabinet wanneer de hoofdrolspelers zelf elkaar niet meer waarderen in hun prestaties en besluitvorming.

Voor D66 in de politiek van ons paars is nu een jaar zoeken naar de juiste verhoudingen achter de rug. Hierbij kan worden gesteld dat paars werkt onder een betere dualistische aanpak en met aantoonbare resultaten voor ons ten opzichte van vorig kabinetsbeleid. Natuurlijk zijn er nog veel verbeteringen in onze ogen haalbaar en daar wordt hard aan gewerkt, maar uiteindelijk zal daarvoor een versterkte positie door de kiezers ons mogelijk moeten worden gemaakt zodat op al onze speerpunten belangrijke stappen voorwaarts gezet kunnen worden.

Het is mijn wens dat de jonge democraten aan deze ontwikkeling hun bijdrage zullen leveren door onafhankelijk, kritisch en met oog voor de ontwikkeling in de omgeving hun opstelling te blijven kiezen.

Mag ik ook géén mening hebben?

Banaal liberaal

Marcel van Nijnatten

Een mens is een individu, twee mensen zijn een koppel en drie of meer mensen vormen een maatschappij. Een maatschappij bestaat uit mensen met (gedeeltelijk) conflicterende meningen die samen moeten leven. Vaak zijn er bij de problemen die onvermijdelijk ontstaan derde partijen. Ieder individu heeft een mening die gekleurd is door zijn eigen ervaringen en invloeden van buitenaf. Met die persoonlijke achtergrond treedt hij de problemen in zijn omgeving tegemoet en zal hij proberen een eigen leven te leiden. Als hij hierin gehinderd wordt door anderen of hij hindert anderen, treedt er een discrepantie op tussen de persoonlijke vrijheid van het individu en het maatschappelijk belang. Over de positie die je als sociaal liberaal in deze kwestie inneemt wil ik graag een discussie uitlokken.

Om niet in vaag gereutel te verzanden, zal ik een typisch Nederlands voorbeeld aandragen dat (hopelijk) bekend is: de zaak Lebak zoals beschreven in de Max Havelaar. Het maatschappelijk probleem is de uitbuiting van de Javaan door het Nederlands gezag en de inlandse hoofden. Multatuli stelt dit heel duidelijk als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hij doet zelfs direct een beroep op de toenmalige koning. Interessant is dat Multatuli de overheid aanspreekt op basis van een aantal individuele aangelegenheden.

De romanfiguur Max Havelaar ondervindt als verantwoordelijk ambtenaar dat zijn onderdanen uitgebuit worden door de inlandse hoofden en dat dit feit genegeerd wordt door zijn meerderen. Uit deze klachten van enkele individuele boeren baseert hij de stelling dat iedere Javaanse boer uitgebuit wordt. Hij verklaart dit verschijnsel vervolgens van toepassing op het gehele Nederlandse beleid in Indie. 'De Javaan wordt mishandeld! Want wederlegging der hoofdstrekking van mijn werk is onmogelijk!'

Opvallend is het gebruik van termen als 'de javaan' en dergelijke in de conclusies van het boek. In feite is in het boek slechts sprake van een handjevol klachten in het achterlijke district Lebak. Rechtvaardigen de schamele feiten de boute uitspraken zoals weergegeven in de vorige alinea?

Deze vraag is mijns inziens niet te beantwoorden met een volmondig ja of nee, maar vraagt om de nodige nuance. De theorie van

het klassieke liberalisme gaat te allen tijden uit van het individu. Alles wat de bewegingsvrijheid van het individu in de weg gelegd wordt, is verwerpelijk en dient vermeden te worden. Een kleine overheid en een economische *laissez faire* politiek zijn het gevolg van deze stellingname. In zijn meest extreme vorm levert klassiek liberalisme als uitwassen a-sociale toestanden op. Mensen die niet beschermd worden door de maatschappij en zodoende buiten de boot vallen.

Het andere extreem is het Marxisme. Het begrip 'individu' is hier gedefinieerd in ter-

Zelf heb ik het probleem dat ik soms zeer sociale standpunten er op nahoud, maar bij vlagen ook rechts direct uit de hoek kan komen. Ik heb absoluut geen interesse voor milieu en sociale zekerheid.

men als deel van de maatschappij. De staat is het centrum waaromheen het leven van ieder afzonderlijk persoonje draait. Ook de uitwassen van deze staatsvorm zijn bekend. Sovchozen, verlies van identiteit en geweldig goede sportprestaties zijn de symptomen.

De democratie zit ergens tussen deze twee extremen in. Niet uit principe, maar omdat de meerderheid dat wil. De democratie is bij uitstek de staatsvorm die individuele belangen samenbundelt tot een algemeen belang. Als maar genoeg ouderen vinden dat

een ouderenpartij nodig is, komt die gewoon sterk vertegenwoordigd in de kamer. De vraag of dit soort aangelegenheden het algemeen belang dient is niet ter zake doende. De kiezer als keizer.

Ieder individu zoekt een partij die het best zijn standpunten vertegenwoordigt. Zelf heb ik het probleem dat ik soms zeer sociale standpunten er op nahoud, maar bij vlagen ook rechts direct uit de hoek kan komen. Ik heb absoluut geen interesse voor milieu en sociale zekerheid. Ik realiseer me dat dat een zwakke karaktereigenschap is en laat de discussie op deze terreinen graag aan anderen over. Mijn interesse ligt op het vlak van de bestuursfilosofie. Ik heb nog net geen foto van Montesquieu boven mijn bed hangen. Er zullen genoeg JD'ers te vinden zijn die dat niet wakker houdt. In hoeverre ik mij moet compromitteren aan het algemeen belang is een probleem waar ik best mee zit. Moet ik sociaal zijn en de Max Havelaar uit-

leggen om dit artikel begrijpelijker te maken, of houd ik vast aan mijn overtuiging dat ik niet begrijpelijk wil zijn voor mensen die dat boek niet kennen?

Nu D66 met een linkse en een rechtse partij in een coalitie regeert en belangrijke staatkundige zaken als een referendum aan de orde zijn, is een discussie over de frictie tussen individuele vrijheden en staatsbelangen mijns inziens aan de orde. Niet alleen voor D66 maar ook voor onze eigen geliefde JD. Graag reactie.

(Ingezonden mededeling)

De Commissie Politieke Zaken, de uit vier mensen bestaande ondersteuningscommissie van de Secretaris Politiek, zoekt wegens vertrek van een van haar leden een

lid van de Commissie Politieke Zaken

Functiebeschrijving:

Als lid van de CPZ begeleid je werkgroepen. Dit betekent dat je regelmatig een werkgroepsvergadering bezoekt en contact houdt met de coördinatoren. Op de vergaderingen wordt verder gesproken over manieren om binnen de JD met politiek om te gaan. Daarnaast organiseer je samen met de andere CPZ-leden het PI-weekend en ben je verantwoordelijk voor een gedeelte van het Politiek Programma.

Functie-eisen:

Van de kandidaat wordt een aantoonbare affiniteit met het Politiek Bureau verwacht. Voorts dien je minimaal een jaar beschikbaar te zijn.

Aanmelding:

Belangstellenden kunnen contact opnemen met Ido van der Meulen, tel. 030-511753, zowel voor vragen als voor aanmelding.

JD is een yuppenclub

Den Haag - 135 JD'ers hebben in januari en februari de moeite genomen om de behoorlijk uitgebreide enquête door het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) in te vullen en op te sturen. Het doel van deze enquête was onder meer inzicht te verwerven in het profiel en de wensen van de JD-leden. Een paar punten zijn zeker het vermelden waard.

De meeste leden van de JD zijn wat men noemt 'young urban professionals': (rand)stedelingen die veelal een universitaire studie volgen of gevolgd hebben. Nog steeds ruim 70% van de respondenten was mannelijk. Het frappante is, dat veel leden enerzijds ondervertegenwoordigde groepen als scholieren, allochtonen, werklozen en vrouwen meer in de vereniging willen zien, maar anderzijds het liefst

intern gericht bezig willen zijn. Gezelligheid wordt dan ook, samen met "interessant", als belangrijkste reden voor het lidmaatschap genoemd. Natuurlijk heeft de JD veel Volkskrant, NRC, Elsevier en VN-lezers, maar wie had verwacht dat de Libelle 9,2% zou scoren?

Over de Demo zijn wij bijzonder tevreden, er wordt een 7,2 gegeven (het hoogste van alle politieke jongerenorganisaties). De belangrijkste conclusie is echter, dat de JD meer naar buiten moet treden. Ledenwerving en bekendheid zijn de twee gebieden waar de JD nog kan scoren. Het hele rapport ligt ter inzage op het Landelijk Secretariaat. Ook alle afdelingen (SLWO's) beschikken over het hoofdstuk JD. Voor meer informatie kun je ook contact opnemen met Michael Mol. (MM)

JD-standpunten over ouderen schieten tekort

'Ouderen zijn witte negers'

"Ouderen worden gediscrimineerd als de pest. Ze zijn de witte negers van onze maatschappij. Ga maar eens een keertje solliciteren als oudere. Je kunt beter een seropositieve allochtoon zijn dan een keurige vakman in de verkeerde leeftijdsklasse. Want als u gaat solliciteren en ze zeggen: 'Meneer, u bent me te bruin of we houden niet van homo's', wint u - als u dat wilt - een kort geding met glans. Maar als ze zeggen: 'Meneer, we moeten u niet, want u bent te oud', dan hebt u geen been om op te staan." Aldus professor Smalhout op een door het seniorenblad 'Plus' georganiseerde debat over de positie van ouderen in de Nederlandse samenleving. Smalhout spreekt uit ervaring: zijn emeritaat was gedwongen.

Aan het debat namen, naast drie

'ouderen', JS, JOVD en JD deel. Zelf heb ik tegen de oprichting van de ouderenpartijen gepleit, en als alternatief voorgesteld dat ze, naar het voorbeeld van de jongeren, beter organisaties als de Oude Democraten op zouden kunnen richten.

Waar ik vooral door getroffen werd bij de voorbereiding op dit debat was het absolute gebrek aan standpunten van de JD op dit gebied: welgeteld vier hele zinnen worden er in onze standpuntenbundel aan hen gewijd. Mocht iemand nog om een onderwerp voor een politieke motie verlegen zitten, dan ligt hier zeker een kans! (Dennis Hesseling)

DE MOMPSEL

Roosje van Leer (Demo) wil weten hoe laat het interview met Schutte (GPV) plaatsvond.

'Half elf? O, dat is wel een christelijke tijd.'

Vele ideeën voor 1996 in Utrecht ter tafel

Projecten blijken stimulans voor actieve JD

Den Haag - Terwijl er nog hard gewerkt wordt aan de projecten die voor dit jaar op de agenda staan, is op de brainstormavond in Utrecht alvast een start gemaakt met de projecten voor 1996.

Geen overbodige zaak, aangezien reeds in oktober de nieuwe projectvoorstellen bij VWS op de deurmat moeten liggen!

Het brainstormen heeft de volgende thema's in willekeurige volgorde opgeleverd: 1. Relatieve armoede in Nederland; 2. Digitale democratie; 3. Vrijzinnig-democratie en verscheidenheid (verscheidenheid binnen de vrijzinnig-democratische stroming, in vergelijking tot onze zusterorganisaties en de wijze waarop vrijzinnig-democratie met verscheidenheid in de samenleving

omgaat); 4. Jongeren en Europa (subthema's: IGC'96 en internationaal veiligheidsbeleid; 5. Econologie (Begrip dat Hans Wijers introduceerde en dat slaat op een synergie tussen economie en ecologie. Subthema's: Agenda 21 en duurzame energie) en 6. Medische ethiek. Het thema Jongeren en werk (7) -dat voor dit jaar al was ingediend, maar teveel bleek- wordt opnieuw ingediend.

Op 13 augustus wordt definitief besloten welke thema's zullen worden uitgewerkt tot projectvoorstellen. Heb je vragen, opmerken of serieuze alternatieven, neem dan voor die tijd contact op met ondergetekende of (i.v.m. vakantie) met één van de andere landelijke bestuursleden. Dit alles neemt niet weg dat er

voor de lopende projecten nog een aantal bergen verzet moet worden. Met name de projectgroep **Multi-culti**, die werkt aan een grote activiteit i.s.m. migrantenorganisaties, kan nog een aantal enthousiaste JD-ers gebruiken. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met Robin Paalvast (SPR). Maar ook de projectgroepen onderwijs en drugs kunnen nog hulp gebruiken!

Voor JD'ers bestaat ook de mogelijkheid om als **stage** een project te coördineren. Misschien zijn er thema's bij waar je binnen je studie veel mee te maken hebt of weet je zelf een thema voor 1996. Stagebegeleiding is mogelijk! (Ageeth Telleman. Tel: 020 - 6752238)

Zak van Max

Laat hem voor wat hij is, die zak van Max met oude kleren, en stuur je afdankertjes naar Suriname. Daar plant onze zusterorganisatie, het DA91 Jongerenforum, een grootscheepse tweedehands verkoopmarkt. Gezien de torenhoge prijzen voor alle goederen in Suriname, maar vooral van kleding, boeken en tijdschriften, slaan deze 'sales' altijd goed aan bij de plaatselijke bevolking. Van het geld dat het Jongerenforum op deze manier op hoopt te halen, willen ze een in september een kinderkamp organiseren voor kinderen uit het binnenland. Zo slaan ze twee vliegen in een klap: Paramaribo weer wat meer rotzooi en de kinderen er weer even uit! Ons vroegen ze te willen helpen met het verzamelen van verkoopmateriaal voor deze actie. Doen we, toch?

Info bij Suzanne Bakker, 071-221728.

Vijfde JD/VUJO weekend van 29 september - 1 oktober

'Media is politiek'

Voeren (B) - Momenteel staan de media volop in de aandacht. De verhuizingen van Hilversum naar Luxemburg, de discussies over de verzuiling van de publieke omroepen, de internationalisering, de ontwikkelingen wat betreft de technologie, de nota van Nuis. Kortom onze bronnen van informatie lijken zich in een kerndtijd te bevinden.

De media zijn toch het venster op de wereld, hoe gekleurd en fragmentarisch ze die dan ook mogen laten zien, het is wel voor zeer bepalend voor onze kennis over wat er in de wereld gebeurt en de opvattingen die wij er over vormen.

Omdat deze vorm van kennis- en informatie overdracht op dit moment zoveel veranderingen ondergaat wordt het vijfde JD/VUJO-weekend hieraan gewijd. In dit weekend zal aan de orde komen de huidige stand van zaken wat betreft de Nederlandse en Vlaamse media, het belang van de media voor de democratie, de ontwikkelingen in het mediabestel op dit moment en ideeën voor de toekomst.

Staatssecretaris Nuis is uitgenodigd om ons te komen vertellen hoe hij het omroepbestel vanaf 1 januari 1997 wil liberaliseren. Zijn nota over dit onderwerp zal hopelijk na het zomerreces in de openbaarheid worden gebracht. Naast Nuis zijn Herman van Voss

(VPRO), Ad Boer (EO) en Rob Out (Veronica) gevraagd om samen met professor Els Witte (BRT) en Leo de Haes (aanhanger van de populaire cultuur) gevraagd om met ons de discussie over commercie en publieke omroepen te voeren.

Voor de invloed van de verzuiling c.q. de talenstrijd op de inrichting van ons mediabestel zijn Jo Bandoel (auteur van het boek 'Informatie, communicatie en media in Nederland') en professor Fauconnier, voorzitter van de mediaraad in Vlaanderen, uitgenodigd. Voor de toekomst van de media, met name de technologie en de internationalisering, zal o.a. Cees Hamelink een beschouwing komen geven. Er zal veel tijd worden vrijgemaakt om vragen te stellen en te discussiëren. Bovendien willen we de mogelijkheid bieden om zelf de grenzen van de media te verkennen. Natuurlijk zal ook dit keer weer volleybal op het programma staan. Het weekend zal, onder voorbehoud, in Voeren worden gehouden (we worden door de Vlamingen in Maastricht opgehaald!) en zal beginnen op vrijdag om 18.00 uur. Het eindigt op zondagmiddag 16.00 uur.

Voor informatie, opgave, of als je wil helpen fondsen te werven, bel Rachel Vreeswijk, tel. 070 - 3622162.

Unie 55+ neemt macht over in AOV

Moergestel - Batenburgers, Nijpelianen en de Unie 55+ stredden om de maht in het AOV tijdens het afdelingsweekend van de afdeling 't Gooi in Moergestel. In een spel dat het midden hield tussen Carrière, Triviant en het Mad-spel probeerden de drie teams zo snel mogelijk duizend leden en 3,5 ton te verdienen. Leden verdiende je door pimpampet-spellen uit te delen in het bejaardentehuis of door een speech te jatten van een politieke tegenstander. Wie tegen een lijkwagen aanreed, was de ledenwinst echter zo weer kwijt. Geld kon je krijgen door voorzitter van de Eerste Kamer te worden, een AOW-opdracht uit te voeren of een politieke vraag te

Boris Jansen, Erik Boog en het AOV-spel. (foto: Christiaan Bonebakker)

beantwoorden. De bejaardenbelasting was echter zo hoog, dat de schulden soms hoog opliepen. Uiteindelijk won de Unie 55+ dit door Boris Jansen en Erik Boog bedachte spel. (CB)

DEMOMPEL

Marco van Lierop tijdens debatwedstrijd: 'Ja ik ben het wel met je eens, maar de realiteit doet niet wat we willen. Heel jammer!'

Werkgroep solidariteit opgericht

De Jonge Democraten nemen stelling tegen racisme en discriminatie. Een kristalheldere stellingname, maar wordt deze door de praktijk gerechtvaardigd? Tot op heden is niemand erin geslaagd duidelijkheid te scheppen in de doorgaans vage discussies over allochtonen, minderheden, vluchtelingen, asielzoekers, migranten en vreemdelingen. Discussies in zwart-wit, zonder nuance. De werkgroep solidariteit wil de discussie aangaan. Hoe ver moet de integratie van minderheden in de Nederlandse samenleving gaan? Moet Nederland een multi-culturele of een inter-culturele samenleving worden? Hoe aangepast is aangepast? Kortom, hoe gaan we nu en straks met elkaar om? De werkgroep zal de JD regelmatig op de hoogte

houden van haar bevindingen, uiteindelijk zal zij deze neerleggen in een boeiende nota. De werkgroep zal ook actief werken aan het leggen van contacten met allochtone jongerenorganisaties en het bezoeken van allerlei activiteiten op het gebied van de multi-culturele samenleving en de bestrijding van racisme. Met het landelijk bestuur zal zij samenwerken aan de organisatie van het themaweekend van de Jonge Democraten over de multi-culturele samenleving in december. Ben je geïnteresseerd in het onderwerp en wil je lid worden van de werkgroep, neem dan contact op met Paul Leenards (020 - 643 7058), met Robin Paalvast (079 - 314 095) voor het project 'multi-culti' of met het landelijk secretariaat.

16 september

'De Nacht' komt eraan!

Rotterdam - De Nacht van de Democratie komt eraan. Voor wie er niet bekend mee is: Dit is een avond en nacht, waar over democratie-gerelateerde zaken wordt gesproken in debatten, forumdiscussies, voordrachten etc. Medewerking wordt verleend door ministers, kamerleden, andere interessante sprekers, maar vooral ook JD'ers. Ideeën zijn dan ook altijd welkom. Informatie over hoe het programma precies in elkaar zit, volgt natuurlijk nog. Ook in jouw afdeling is wel iemand te vinden, die al eens geweest is.

De Nacht (trouwens ook een project) zal dit jaar plaatsvinden op

een steenworp afstand van het Centraal Station van Rotterdam in de sociëteit van SSR-R, Mauritsweg 28-29 (tel. 010-4143256). Als je het station uitloopt en rechtdoor gaat, langs de Doelen en de Pauluskerk, vind je dit pand aan je linkerkant (na 250 meter). Het spektakel zal op 16 september van 20.00 tot 06.00 duren. Tussen 24.00 en 05.30 is natuurlijk ook het nachtnet beschikbaar.

Houd dus ogen en oren open voor het programma. Heb je nog vragen, dan kun je altijd bij Michael Mol of iemand anders van het Landelijk Bestuur terecht. (MM)

14 oktober: Mensenrechtenconferentie voor jongeren

JD'ers praten over mensenrechten met Indonesische ambassadeur

Den Haag - De kwestie van de mensenrechten ligt erg 'gevoelig' in Indonesië. Daarom praten Nederlandse politici er liever niet over. De JD-werkgroep mensenrechten wel. Gewoon, met de Indonesische ambassadeur.

De ambassade wilde erg graag weten met hoeveel mensen de werkgroep langs zou komen. Zes of zeven, antwoordde coördinator Peter Ras. Mooi, moet de ambassade hebben gedacht, dan zorgen we dat wij er met méér dan zeven zijn.

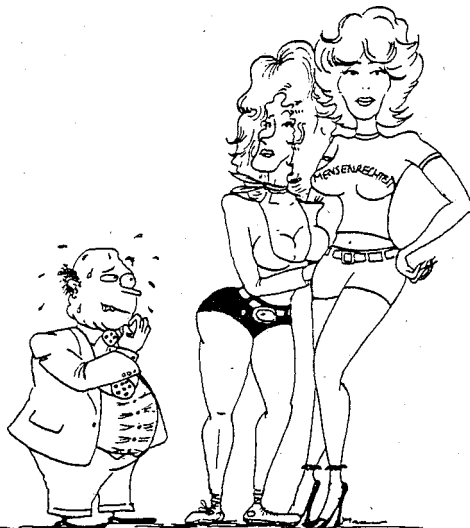
En dus zat de complete ambassadetop - de ambassadeur plus acht naaste adviseurs - te wachten op de komst van de JD'ers. 'The future leaders of the Netherlands', zoals de ambassadeur hen noemde.

De ambassadeur vertelde over de rozegeur en maneschijn in Indonesië, de economische groei en de uitstekende contacten met Nederland. Hij was allerhartelijkst en stond overal voor open: 'You may ask anything you want. For information, not debate. Just information.' En dus sneed werkgroepslid Ido van der Meulen meteen maar de kwestie Oost-Timor aan. De ambassadeur meende dat Oost-Timor gewoon bij Indonesië hoort. 'Nederland laat Friesland toch ook niet zomaar onafhankelijk worden? Indonesië is één land. Ik ben er zeker van dat minstens 90 procent van de Oost-Timorezen tevreden is. Demonstraties heb je overal, ook in Nederland. Waarom zouden wij ons dan zorgen moeten maken?'

Peter Ras vroeg of Indonesië van mening is dat de mensenrechten universeel zijn. De ambassadeur, glimlachend als altijd: 'Ja, maar elk land heeft zijn eigen maatstaven. Neem bijvoorbeeld abortus. Sommige Westerse landen vinden dat een mensenrecht; voor andere landen is dat onbegrijpelijk. Zo geldt ook voor Indonesië: wij respecteren de individuele mensenrechten, maar wel in de context van sociale mensenrechten.' Het algemeen belang prevaleert dus. 'En het verbieden van kranten, is dat ook in het algemeen belang?', wilde werkgroepslid Bas

Vriesema weten. Nu verdwenen de glimlachen aan de andere kant van de tafel even. De ambassadeur: 'Je moet de press control positiever interpreteren. We beperken niet alleen de pers, maar ook de propaganda en reclame, die heel misleidend kan zijn. Zo beschermen we de minder opgeleide mensen.'

Na meer dan twee uur werden de medewerkers een beetje onrustig. Sommigen liepen even weg en kwamen weer terug. De ambassadeur rondde het gesprek af. Hij bedankte de JD voor de interesse, was blij informatie te hebben kunnen geven en vond het van groot belang goede contacten te blijven onderhouden. De werkgroep moet zeker nog een keer langskomen, en moet een keer komen rijsttafelen ('So than we can discuss something more attractive!'). De ambassadeur leerde ter plekke alle namen uit zijn hoofd, vond dat vooral de twee mooie dames twee mooie namen hebben, en adviseerde alle werkgroepsleden een Indonesische partner aan de haak te slaan. Het bezoek was de moeite waard en de ontvangst was voortreffelijk, maar de beantwoording van de vragen bleef toch steken in algemeenheden en betwistbare statements. De werkgroep gaat door de schendingen van de mensenrechten, 60k die in Indonesië, aan de orde te stellen. Dit gebeurt onder meer tijdens de mensenrechtenconferentie voor jongeren, die op 14 oktober a.s. in Utrecht zal plaatsvinden. De organisatie is in handen van de mensenrechten-werkgroepen van JD, JOVD, CDJA en JS. Minister van Buitenlandse Zaken Hans van Mierlo zal de conferentie openen. Verder aanwezig zijn vertegenwoordigers van verschillende onderdrukte volkeren en de Tweede Kamerleden Van den Bos (D66),

WAT EEN MOOIE.... EH... EH... NN AMEN

Bukman (CDA), Van Traa (PvdA) en Weisglas (VVD). Meer informatie kun je krijgen bij Barbara Naumann, tel. 030-939257. Een uitgebreid verslag van het gesprek op de Indonesische ambassade is te verkrijgen bij Christiaan Bonebakker, tel. 030-515020. (CB)

JD strenger ten opzichte van kennismakers

Den Haag - Je kunt je bij de JD aanmelden als lid of als kennismaker. Lid worden kost f25,-, kennismaken is gratis. De filosofie achter het kennismakersschap is dat je de JD enigszins leert kennen, voordat je het besluit neemt om volledig lid te worden. In de praktijk heeft een kennismaker altijd voor tenminste een half jaar, maar vaak ook langer, alle Demo's thuisgestuurd gekregen. Dit beleid is echter te duur voor de JD. Vooral ook omdat de ervaring uitwees dat slechts een gering percentage kennismakers later ook werkelijk lid wordt. De verandering die nu is ingevoerd gaat er nog steeds van uit dat je eerst moet kunnen kennismaken met de JD, als je nog niet zeker weet of je lid wilt worden. Deze kennismaking zal zich voor wat betreft JD-post echter beperken tot het informatiepakket

21 augustus:

Laat racisme niet onbestraft!

Amsterdam - Op 21 augustus vindt in Amsterdam de jaarlijkse Kerwin-herdenking plaats. Op deze dag herdenken jongeren de racistische moord op de vijftienjarige Antilliaan door een skinhead. In de loop der jaren is de herdenking geworden tot een demonstratie tegen racisme en intolerantie. Dit jaar zullen sprekers hun mening geven over het bestraffen van discriminatie op de werkvloer en hoe om te gaan met intolerantie in je eigen omgeving. De herdenking start om 19.00 uur op de Dam in Amsterdam. Voor meer informatie bel Paul Leenards (020 - 643 7058) of de vereniging '31' (020 - 622 3691).

DEMOMPEL

Ron Hendriks uit Best:
'Goede Tijden Slechte Tijden is nu gestopt, maar gelukkig hebben we het AOV nog. Als ze nou tot september doorruzlën, kom ik de zomer wel door.'

(waarin ook een Demo) bij aanmelding als informatievrager en een aantal weken daarna een tweede Demo waarbij een brief die de informatievrager poogt te overtuigen om lid te worden. Het adres van een nieuwe informatievrager (die nog steeds als kennismaker gezien kan worden) wordt altijd doorgestuurd naar de betreffende afdeling. Iedere afdeling moet zelf de beslissing nemen omtrent het wel of niet sturen van het afdelingsblaadje. Mijn advies is om dit tenminste één keer wel te doen (het is dan belangrijk dat dit blaadje er goed uitziet!). De precieze toenadering tot zowel nieuwe leden als kennismakers verschilt per afdeling. NB: Voor de secretarissen ledenwerving: meer hierover in de volgende SOG-vergadering. (Frederick Petrigani, SLWO)

Leden projectgroep Drugsbeleid gezocht !

Den Haag - Heb je een uitgesproken mening over de legalisering van drugs ? Wil je ook wel eens post ontvangen van cannabis consumenten-organisaties ? Of wil je gewoon graag meehelpen met het realiseren van een goede JD activiteit ?

In al deze gevallen heb je nu de kans om je aan te melden voor de projectgroep Drugsbeleid. De taak van deze projectgroep is het vorm geven van het project

drugsbeleid dat dit jaar door de JD wordt uitgevoerd. Taken zijn bijvoorbeeld het organiseren van een landelijke themadag over legalisering van drugs en het begeleiden van activiteiten in de verschillende afdelingen.

Geïnteresseerd ? Bel voor je op te geven of voor meer informatie naar Xander Mol (010 - 404 72 75). Opgeven kan ook via het landelijk secretariaat (070 - 362 21 62).

12, 20 en 28 september

Maand van het Idealisme

Utrecht - September is de Maand van het Idealisme in Utrecht. Op 12 september discussiëren Mahatma Gandhi, Karl Marx en Ronald Reagan over hun idealen. De 20-ste gaan de Groenen, het bedrijfsleven en de wetenschap in op de stelling 'Het milieu is uit'.

De 28-ste is het 'VVD versus SP' over inkomens en 'D66 versus Nederlands Blok' over de kloof tussen burger en politiek. Een bevlogen maand voor idealisten en realisten. Alle activiteiten beginnen om 20 uur in café 't Hart, Voorstraat 10.

Schitter mee in Miss Saigon

Utrecht - Altijd al mee willen doen aan een monsterproductie? Grijp je kans: de Stichting Karakter (bestaande uit veel JD'ers) zoekt mensen die mee willen doen aan de musical Miss Saigon, op hoog amateurniveau. Kun je zingen (koor of solo) of ben je muzi-

kant, meld je dan aan bij Annemiek de Haan (030-910141). Eind augustus zijn de audities, vanaf september wordt elke maandagavond gerepeteerd en in februari en maart zijn de opvoeringen.

Toon Karakter en schitter mee!

Doe mee aan het Jongeren-Referendum 1995

Op 10 oktober van dit jaar wordt een jongerenmilieudag georganiseerd met de naam 'Codename: future'. Een onderdeel hiervan is het landelijk Jongerenreferendum dat wordt gehouden via scholen en jongerenorganisaties.

Via het referendum kunnen we er achter komen wat er in de ogen van de jongeren in hun omgeving zou moeten veranderen op het gebied van veiligheid, milieu, werkgelegenheid, discriminatie; kortom duurzaamheid. De NJMO zal de resultaten gebruiken om politici en bedrijven aan te spreken samen met jongeren werk te maken van een duurzaam Nederland.

De uitslag vormt ook de basis voor een groot internationaal jongerenproject in 1996 waaraan

zeker acht landen meedoen.

Alle leden van jongerenorganisaties die aangesloten zijn bij de NJMO kunnen meedoen aan het referendum.

Deze stemming zal verlopen via het Milieu-Bulletin Board System (BBS) van de NJMO (030 - 369 944) en gewoon via de post. Op 10 oktober vindt landelijk de centrale uitslag-presentatie plaats. Per jongerenorganisatie en per deelnemende school wordt de uitslag bekend gemaakt. Politici en andere kopstukken reageren op 10 oktober ter plekke op de uitslag.

Wil je de stellingen van het Jongeren Referendum toegezonden krijgen? Bel dan even met het jongeren-projectteam 'Codename: future': 020 - 422 38 15.

DEMOMPEL

Bart Heller uit Amsterdam neemt de telefoon op: 'Wie soort mij?'

Alle congresvoorstellen voor 18 augustus opsturen

Den Haag - Eventjes noteren: Het volgende congres zal op zaterdag 11 en zondag 12 november 1995 zijn, wederom op de vertrouwde locatie, de Jeugdherberg in Elst. Dit betekent onder meer dat congresvoorstellen (resoluties, HR-wijzigingen, wijzigingen

statuten, begroting, beleidsplan en voorstellen voor nieuwe reglementen) **uiterlijk 18 augustus** bij het Landelijk Bestuur binnen moeten zijn.

Alle verdere informatie volgt natuurlijk in de volgende (congres) Demo. (MM)

DIRK DULLENDRIES is op vakantie

WERELDSE ZAKEN

Gewijzigde route.

Greenpeace heeft gewonnen. Hoever rijkt die winst eigenlijk als tegelijkertijd duidelijk wordt dat de Fransen niet van plan zijn om ook maar enigszins een open discussie te voeren over te opnieuw te starten kernproeven? Kernproeven die een discussie behoeven waarbij zeker de milieubeweging en de vredesbeweging aanwezig horen te zijn. De vredesbeweging die met steun van de nieuwe wereld probeert een boycot à la Greenpeace af te dwingen. Een boycot die eigenlijk zo vaak uitgevoerd zou moeten worden dat het een groot gedeelte van de wereldhandel er nog wel eens van zou kunnen verschuiven. Een verschuiving die zou kunnen leiden tot een mensvriendelijker wereld. Een wereld waarin mensenrechten, de nieuwe generatie en het milieu worden gerespecteerd. Misschien is er een koerswijziging nodig bij de verschillende pressure-groups. Een koerswijziging ingezet bij ons, jongeren met idealen en ideeën. Na een ruime drie jaar mee te zijn gereisd in de Demo, zal deze reis veranderen. Veranderen van een column met een mening of aankondiging naar een volledige pagina met internationaal nieuws. Nieuws dat je raakt en doet aanzetten tot actie. Actie die nodig is om mensen te blijven wakker schudden. Deze zomer kun je dan ook de hele zomer je hart ophalen, van zomerkamp tot vrouwenconferentie. Heb je nog geen vakantie-idee en wil je zon, mensen en politiek: mogelijkheden te over van Zweden tot Spanje. De volgende mogelijkheid is om in het mooie Vlaanderen een JD/VUJO-weekend bij te wonen over Media, heden, toekomst, en verschillen. Mocht je dit te kort zijn dan is natuurlijk het alternatief de Goethe '95 reis. De reis staat open voor iedereen en zorgt zeker voor ideeën, discussies en achtergronden. Zoals altijd, geldt ook nu: wil je iets weten, wil je ergens naartoe? Eén belletje is voldoende voor de betreffende info.

Maartje te Hennepe

Een JD op z'n Frans!

Den Haag - In Frankrijk is het vaak een komen en gaan van politieke partijen. De Fransen lijken erg gevoelig voor trends: een partij als Radical haalde tijdens de verkiezingen voor het Europese Parlement nog veertien procent en is nu een absolute non-factor in de Franse politiek. Zo ook de gematigde groene partij Génération Ecologie, die in de jaren tachtig aardig meedeed, maar nu hopeloos is versplinterd. Een groepje mensen uit deze partij nam echter het initiatief voor een nieuwe politieke groepering: Démocrates 95, Club des Jeunes Démocrates.

Je hebt niet veel kennis van het Frans nodig om te zien dat deze naam sterk doet denken aan D66 en de Jonge Democraten, en inderdaad. Silvain Pastor en Régis Kerboeuf onderhielden contact namens Génération Ecologie met de JD, en zij raakten hierdoor mede geïnspireerd tot Démocrates 95. Het handvest van D'95 vertelt ons dat ze een politiek project van jongeren is, die willen nadenken en handelen in het Frankrijk van nu. Het wil komen tot een nieuwe meerderheid in de vorm van een grote Franse, democratische partij, als onderdeel van een soortge-

lijke Europese democratische partij. Het handvest wil hervormingen door de democratie te verdiepen, een samenleving die humaner en meer solidair is, veranderingen in het Franse staatsrecht, een federaal Europa en duurzame ontwikkeling. D'95 beschouwt zichzelf als liberaal (ofschoon dit een term is die per land verschilt).

De JD heeft vele zusterorganisaties, maar dit is de eerste keer dat zich een organisatie vormt naar het model van D66 en de JD. Voor JD-ers die geïnteresseerd zijn in Frankrijk en Franse politiek is het lidmaatschap van D'95 een hele leuke gelegenheid om van de Franse politiek op de hoogte te blijven. Hiermee steun je gelijkdenkenden in een nieuwe organisatie, waar ons enthousiasme erg op prijs wordt gesteld. Het lidmaatschap kost 60, franc oftewel 20 gulden.

Wanneer je interesse hebt in het Handvest, een lidmaatschap of gewoon informatie wilt, bel dan Raymond van Doorn, tel. 030 - 714 326.

Word lid en zie hoe een JD in Franse context zich gaat ontwikkelen!

5 tot 13 augustus: IFLRY Summercamp

Politiek Correct op vakantie

Den Haag - Ben je bang de Jonge Democraten te missen deze zomer, houd dan begin augustus een weekje vrij. Dan vindt namelijk het IFLRY Summercamp weer plaats, in Spanje deze keer, en kun je daar je politieke hart ophalen aan de aanwezigheid van andere 'jonge democraten' uit heel Europa.

Politieke discussies over actuele onderwerpen, zwemmen met een Franse slag, voetballen tegen Duitsers, meer filosofische debatten met Oost-Europeanen, of drinken als de Ieren, het kan allemaal!

Wil je graag met andere Europese liberalen en radicalen van gedachten wisselen over het Nederlands drugsbeleid, wil je ze overhalen ook een Paarse coalitie

te promoten in eigen land, of wil je het naadje van de kous weten over de economische hervormingen en de rechten van minderheden in het voormalige oostblok, of heb je zin je sportieve krachten te meten in internationaal verband, grijp dan je kans!

De praktische details zijn nog niet allemaal bekend, maar zeker is dat het zich deze zomer in Spanje gaat afspelen, waarschijnlijk aan de kust vlak onder de Pyreneeën. Je zult kunnen kiezen uit kamperen of een kamer in een goedkoop hotelletje. Aan geld hoeft je niet veel meer kwijt te zijn dan de reiskosten.

Meer informatie bij Maartje te Hennepe (085-455426) of Suzanne Bakker (071-221728).

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met bekende sprekers; derde maandag 'Stamgasten' (participerend). Dit alles in Café P96, Prinsengracht 96, beide aanvang 21 uur

Arnhem

vierde dinsdag, 20 uur, Grand Café, Korenmarkt 16, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20 uur, Stadscafé Couperus, Lange Houtstraat 25, Den Haag

't Gooi

laatste zondag, 19.30 uur, Café Dudok, Larenseweg 2a Hilversum

Groningen

eerste en tweede donderdag, 22 uur, Café Paard van Troje, Kromme Elleboog 5

Leeuwarden

tweede dinsdag, De Kannekijker, Bagijnestraat 63; vierde dinsdag (borrel) 20 uur, Café de Babel, Stationsstraat 1, Leeuwarden

Leiden

tweede dinsdag, 21 uur, Café't Keizertje, Kaiserstraat 4 Leiden

Nijmegen

tweede woensdag, 20 uur, Café De Fiets, Grotestraat 8

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30 uur, Café Pardoën, in de Oude Haven Rotterdam

Twente

derde maandag, 20.30 uur, Café Mark Twain, Walstraat 41, Enschede

Utrecht

eerste woensdag, 20.30 uur, Café 't Hart, Voorstraat 10, Utrecht 030-319718

Zoetermeer

derde woensdag borrel, Café The Old Pall, Oostwaarts 4

DEMOMPELS

Ido vd Meulen: 'De volgende werkgroep Internationale Betrekkingen gaat over Albanië.'

Marco van Lierop: 'Da's het armste land in Europa!' Edwin Peek: 'Ja, ze hebben er zelfs geen oorlog.'

Raymond Jeene over het mooie weer:

'Normaal merk je in Nederland dat het zomer is als de regen warmer wordt.'

Agenda

Augustus

- 5-13 IFLRY-Zomerkamp in El Escorial (bij Madrid), Spanje. Info bij Maartje of bij Suzanne Bakker (071-221728).
- 14-30 Campagne bij introductiedagen van universiteiten en (hoge-) scholen. Meehelpen kan! Info bij Frederick.
- 14-23 Elke maandag, dinsdag en woensdag activiteiten in Utrecht. Info bij Annemiek de Haan (030-910141).
- 21 Kerwin-herdenking in Amsterdam. Zie pag. 28.
- 24 Discussie-training in Eurohotel te Leeuwarden vanaf 14.00.
- 20 'Het milieu is uit' in Utrecht. Zie pagina 29 van deze Demo.
- 26 Debatwedstrijd Café de Vrouwepoort; Afdeling Friesland.
- 28 Twee keer twee tegen twee in Utrecht. Zie pagina 29 van deze Demo.
- 29-1 JD/VUJO-weekend in Vlaanderen. Info bij Maartje of Rachel.
- 30 Introductiedag afdeling Amsterdam. Info bij Karien Hoogenboezem (020-6164924).

September

- 4 Introductiedebat met Tweede Kamer leden over jongerenbeleid in Groningen.
- 12 Debat der Wereld-idealisten' te Utrecht. Zie pagina 29 van deze Demo.
- 16 'Nacht van de Democratie' in Rotterdam.
- 19 JD-discussie over herijking buitenlands beleid, info volgt.
- 11 Feest Amsterdamse pjo's. Info bij Pascal Weel (020-6938393).
- 14 Mensenrechtencnferentie van JD, JOVD, CDJA en JS in Utrecht. Zie pagina 28 van deze Demo.
- 15-22 Goethe '95 naar Berlijn en Dresden. Info bij Maartje en Robert (013-368324).

Oktober

- 6-8 Introductieweekends Noord, Zuidoost en Utrecht. Info bij Minke Hoekstra (050-147766), Debbie Ginter (080-224270) en Mariska Petrignani (030-732487).

Werkgroepen

- Belastingen**
Jeroen Tan, 020-6247312
- Burger, Politiek, Overheid**
Wim Rampen, 030-448520
- Ethiek**
Eddy Orłowski, 030-510318
- Europa**
Gladys Koenders, 030-732960
- Internationale Betrekkingen**
Marleen van Oort, 030-441562
- Internationale Commissie**
Mark Monsma, 074-432449
- JD/VUJO-werkgroep**
Rachel Vreeswijk, 043-257278
- Jongerenbeleid**
Inge Hagens, 08850-14938
- Mensenrechten**
Peter Ras, 03403-78830
- Midden Oosten**
Onno van den Muysenberg, 020-6627248
- Milieu**
Ward Biemans, 070-3801923
- Onderwijs**
Marga Remmers, 050-770573
- Ontwikkelingssamenwerking**
Henriëtte de Rooij, 030-898005
- Politie en Justitie**
Karin Hoogenboezem, 020-6164924
- Sociale economie**
Steven van Weyenberg, 020-6195209
- Solidariteit**
Paul Leenards, 020-6437058
- Vrijzinnig-democratie**
Marieken Jansen, 071-155813

Voor algemene informatie over alle werkgroepen kun je terecht bij Ido van der Meulen 030-511753

Landelijk Bestuur

- Voorzitter**
Dennis Hesselting,
Abstederdijk 261, 3582 BK,
Utrecht, 030-513626
(hesselin@math.ruu.nl)
- Secretaris Politiek**
Ido van der Meulen, Ina
Boudier Bakkerlaan 139, 3582
XV Utrecht, 030-511753
- Algemeen secretaris**
Gerrit-Wim Gerritsen, Calslaan
56-a-51, 7522 MG Enschede,
053-895057
- Penningmeester**
Xander Mol, Goudse Rijweg
575-1, 3031 CG Rotterdam,
010-4047275
- Secretaris Organisatie**
Michael Mol, Goudse Rijweg
567, 3031 CG, Rotterdam,
010-4149621
- Internationale Secretaris**
Maartje te Hennepe,
Apeldoornseweg 72, 6814 BM
Arnhem, 085-455426
- Secr. Scholing en Vorming a.i.**
Ageeth Telleman, 1e Jan vd
Heijdenstraat 78-3, 1072 TZ
Amsterdam, 020-6752238
- Secretaris Ledenwerving en Opvang**
Frederick Petrignani,
Flanorpad 4a, 2333 AP Leiden
071-172609
(petri@strw.LeidenUniv.nl)
- Secretaris Public Relations a.i.**
Robin Paalvast, Gaardedreef 32,
2723 AH, Zoetermeer, 079-
314095
- HR Demo a.i.**
Ward Biemans, Ruysdaelstraat
136, 2525 AK, Den Haag, 070-
3801923

Interesse!

- Ik word lid van de Jonge Democraten voor f25,- per jaar
- Ik wil graag een kennismakingspakket
- Ik neem een abonnement op *Demo* voor f30,- per jaar

Naam:

Adres:

Postcode, woonplaats:

Telefoon:

Geboortedatum:

Handtekening:

Ik ben geïnteresseerd in de volgende onderwerpen:

Stuur deze bon op naar:
Landelijk Secretariaat JD
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Een JD'er

Irene ter Borg (19)
uit Aerdenhout

"Het Laks is de enige scholierenorganisatie voor en door scholieren, zoals we dat altijd enorm trots zeggen. We doen een soort vakbondswerk voor scholieren. Ons doel is de 'leefbare school', waar leerlingen niet alleen de verplichte dingen leren, maar waar ze ook geleerd wordt zelfstandig na te denken, voor zichzelf op te komen en waar ze een prettige sociale omgeving hebben. Ik ben bij het Laks secretaris en doe daarnaast het politiek-inhoudelijke werk. Dat omvat de contacten met het ministerie en met Tweede-Kamerleden en het schrijven en lezen van nota's. Verder organiseer ik een weekend over geweld en onveiligheid op school.

Sommige scholen doen veel voor hun leerlingen. Je merkt dat die leerlingen heel erg geïnteresseerd raken in wat er nog beter kan. Leraren werken daar ook mee. Andere scholen staan daar echter niet voor open, en dan wordt het vaak veel moeilijker om leerlingen enthousiast te houden. Grauwe scholen, noemen we dat. Daarvoor hebben we het Gouden Grauwe Scholen Project bedacht. Afgelopen zaterdag hebben we aan staatssecretaris Netelenbos het eerste exemplaar van de Gouden Checklist aangeboden.

In mei ben ik vier keer voor het Laks in het Eindexamenjournaal geweest. Dat was wel een van de hoogtepunten van mijn bestuursjaar. Ik ben één keer op straat herkend. En allemaal mensen die me vroeger nooit wilden kennen, komen nu ineens naar me toe. Dat was wel grappig. Het is alleen jammer dat veel mensen niet weten dat we daarnaast nog elf andere maanden even hard werken en een heleboel andere projecten doen.

Mensen denken vaak dat bij het Laks allemaal van die opstandige scholieren zitten, maar dat valt wel mee. Ik ben zelf best wel een brave leerling. Ik zit dan ook op een school waar je redelijk met de mensen kunt praten. Als ik op een school van 'bek houden en doorleren' had gezeten, was ik ook wel opstandig geworden. Het Laks wordt niet altijd door iedereen serieus genomen. Bij het Centraal Onderwijsoverleg hebben sommige mensen een houding van: 'O, wat schattig, vinden jullie

het niet enig dat jullie hier ook bij mogen zitten?' Maar de directie Voortgezet Onderwijs van het ministerie neemt ons juist heel serieus. Die willen altijd graag met ons samenwerken en zijn ook erg geïnteresseerd in het geweld-op-school-project. Wij worden door hen serieuzer genomen dan de vier ouderorganisaties. Die zitten bij het onderwijsoverleg altijd in een hoekje te slapen. Beroepsouders worden ze genoemd. Ze zijn allemaal

een jaar of zeventig en hebben de meest vreemde ideeën. Zij zijn het ook die ons zo schattig vinden.

Tussen het bestuurswerk door heb ik zelf eindexamen gedaan. Ik ben maar de helft van de tijd naar school gegaan. Dat betekent dat ik een heleboel onzin heb gemist, dus dat was wel handig. Ik heb wel geluk gehad met mijn school. Mijn ouders hadden een briefje geschreven met: 'Irene kan helaas bijna nooit aanwezig zijn vanwege haar Laks-activiteiten'. Nou, dat vond de school prima. Mijn ouders zijn er wel aan gewend geraakt dat ze geen invloed op me kunnen uitoefenen. Ze waren wel bang dat ik niet zou slagen, maar dat is toch gelukt. Ik had één vier. Voor Wiskunde B, want dat moet je bijhouden.

Vier jaar geleden werd ik lid van de JD. Als ik daar op terugkijk, denk ik: 'Wat hebben ze toch veel geduld met me gehad.' Als ik nu met 15-jarigen praat, merk ik hoe veel moeite het kost om hen het gevoel te geven dat ze erbij horen. Ik had bij de JD het voordeel dat ik vrij assertief was. Ik ben iemand die zegt: 'Hier sta ik en vang me op.' De gemiddelde scholier is minder assertief en heeft bij de JD minder kans dan ikzelf had. Voor hen staat de JD niet voldoende open, vind ik.

Ik heb bij het Laks veel gehad aan wat ik bij de JD had geleerd. Bijvoorbeeld het bellen van Ruud van den Brink. Toen ik 15 was, vond ik dat echt enorm eng. Ik durfde dat helemaal niet. Maar om de één of andere reden moest ik die jongen echt bellen. Nu ik 19 ben is de drempel veel lager om iemand te bellen die misschien nog veel belangrijker is dan Ruud van den Brink.

Het leukste van het Laks komt sterk overeen met het leukste van de JD: het werken in een team. Ik vind dat ik in een heel leuk bestuur zit, en heb het gevoel dat ik echt ergens mee bezig ben. Het Laks is natuurlijk veel concreter dan de JD. Maar het is niet zo dat ik de hele dag denk: 'O, wat streef ik toch een fijn doel na'."

"Ik ben zelf best wel een brave leerling"

Tekst & foto: Christiaan Bonebakker

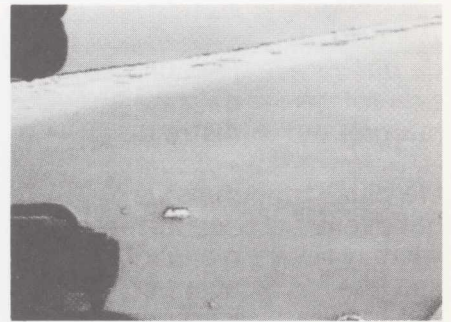
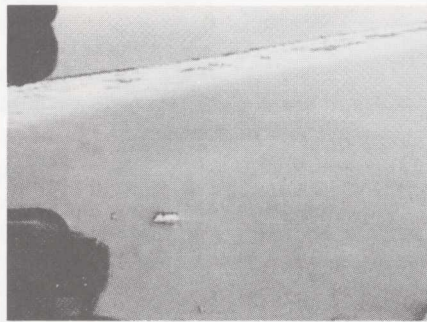
September 1995

Jaargang 12
nummer 5

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

DEMO

Mururoa 6 september 1995 11:30

JDD
JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

Dennis Hesseling & Henriëtte de Vos
Congresbijlage ALV 26
Over.....één jaar Paars

Lelijk maar lief

Als ouder moet je je kind op een gegeven moment kunnen loslaten. Nu ik niet meer in de Demo-redactie zit, moet ik dus ook kindje Demo kunnen loslaten. Dat zal echt wel lukken, want er zit een goede, enthousiaste redactie. De face-lift die al lang op stapel stond, is nu eindelijk doorgevoerd. Demo is er zeer op vooruitgegaan, zeg ik als loslatende ouder. Maar: waar zijn die karakteristieke, brede letters 'DEMO' op de voorpagina gebleven? Ze waren lelijk, okee, maar wel heel erg kenmerkend. Ze waren een soort logo geworden. Hoeveel Demo door de jaren heen ook veranderde, de letters bleven. Je zag ze nergens anders. Ze waren zo apart, dat ze niet eens in onze computer zaten; de drukker moest elke keer de letters uit de vorige Demo knippen en op het nieuwe exemplaar plakken. Eén keer (zomer 1992) vergat de drukker dat en had Demo dus geen naam. Ik hield een beetje van die letters.

Nu zijn ze vervangen door een doorsnee-lettertje. Zonder karakter, zonder herkenbaarheid, zonder charme. Misschien zijn ze mooier, maar de schoonheid is verloren. Dat is geen nostalgisch conservatisme van me. Iets aparts, ongewoons inwisselen voor iets middelmatig is immers geen progressieve stap.

Natuurlijk is het even schrikken als je kind het huis uit gaat en meteen de eerstvolgende dag met een hanekam thuis komt. Maar waarom in vredesnaam zo'n *onopvallende*, karakterloze hanekam?

Christiaan
DEMO *bakker*

N.B. Het is natuurlijk niet de eerste de beste reactie, maar de redactie was toch wel gecharmeerd van dit ietwat melancholieke geluid. Daarbij komt dat Christiaan op onovertroffen wijze Demo lange tijd gezicht heeft gegeven. Christiaan bedankt en we blijven naar je post uitkijken.

De oplettende lezer is het misschien opgevallen dat we niet alleen voor een andere lay-out hebben gekozen, maar ook voor ander papier. Het gaat om 'Bio-top', dat geheel houtvrij en chloorvrij wordt geproduceerd op basis van afgedankt textiel.

Deadline

Demo 12.6
3 november 1995

In deze DEMO

2

'De JD moet zich op actuele zaken richten'
Een dubbelinterview met Henriëtte de Vos en Dennis Hesseling

Het referendum is niet achterhaald volgens Xander Mol

6

8

'Eén is beter'
Saskia Stoffelen over de China's geboortebeperkingsbeleid

Edwin Peek: bombardementen in Bosnië zijn goorloofd

11

14

'Leidsche Rijn: Voorbeeldstad voor Nederland?'
Een opinie van de werkgroep Lokale Politiek Utrecht

Congresbijlage van ALV 26 met de resolutie 'An organized common peace'

16

22

'Human rights, our rights!'
Een verslag van Wouter van Helden & Peter Ras over een Jongerenrechtenconferentie in Turkije

Eddy Orłowski onderzoekt de bedrijfsethiek bij Nutricia

25

27

Evert-Jan van Veen over vrijwillige werkloosheid

'Het kruis van Bonebakker'
Zijn visie op het Nederlandse politieke partijstelsel

28

7

10

12

26

30

35

36

Onder de hamer
Doorn in het oog
D'emoties
Over..... Paars
Up to JDate
Agenda & Colofon
Een JD'er

Interview met Hesseling en De Vos

'De JD moet zich op actuele zaken richten'

Henriëtte, hoe kijk je terug op twee jaar voorzitterschap?
Henriëtte: ik vond het heel erg leuk. Toen ik eraan begon, had ik het idee dat er veel van kon leren en dat ik iets kon doen met de idealen die ik in m'n hoofd had.

Heb je die idealen ook kunnen verwezenlijken?
Ja, verwezenlijken is natuurlijk moeilijk. Het gaat erom dat je dan ook de mogelijkheid hebt ze naar buiten te brengen. Bijvoorbeeld over de positie van werkloze jongeren heb ik het een aantal keren gehad in speeches, gesprekken met politici etcetera. Met Wallage hebben we toen gesprekken gehad, maar of daarmee de positie van werkloze jongeren is verbeterd, is natuurlijk de vraag.

Wat is er in jouw ogen uitgesproken goed gegaan?
Henriëtte: het lustrumcongres vond ik één van de hoogtepunten. Daarnaast waren er toen ik begon erg weinig contacten met bijvoorbeeld (studenten) vakbonden en er bestond ook wantrouwen jegens deze organisaties. Dit ging in de loop van de tijd steeds beter en beter en dat wordt nu gecontinueerd...

Wat vind jij nou typisch JD?
Henriëtte: openheid. Dat er niet argwanend of gesloten wordt omgegaan met mensen die een afwijkende mening hebben. Ik heb het idee dat er bij de JD over het algemeen goed geluisterd wordt. Dan hoef je het nog niet altijd met elkaar eens te zijn, maar dat er niet gezegd wordt: daar willen we niet over praten. Dat heeft er ook mee te maken dat je niet in bepaalde stramienien denkt, zoals: jij bent socialist, jij bent liberaal en zo. Je staat dan opener tegenover een discussie.

Je vindt dat er in de JD veel tolerantie is, maar is het niet moeilijk om dan tot standpunten te komen?
Henriëtte: soms wel, er wordt lang gediscussieerd op congressen. Maar als er dan een standpunt wordt ingenomen, is het vaak een goed standpunt. Volgens mij komt zo'n standpunt juist voort uit de verschillende meningen die er zijn.

De JD is een discussieclub?
Henriëtte: nee, dat vind ik iets heel anders. Onder een discussieclub versta ik dat je alleen maar intern aan het kletsen bent. Maar er wordt niet alleen gediscussieerd, maar met de ideeën die er zijn wordt ook iets gedaan. Het is een JD-kenmerk dat iedereen politieke bewustwording belangrijk vindt. Er worden scholen bezocht, er zijn activiteiten in de afdelingen, dat zijn allemaal manieren waarop je laat zien dat je meer doet dan intern discussiëren.

Dennis, in je verkiezingstoespraak heb je het gehad over zaken waaraan jij als voorzitter meer aandacht zou willen schenken, zoals de beeldvorming van

Het is bijna een half jaar geleden dat Dennis Hesseling aantrad als JD-voorzitter. Daarmee nam hij de hamer over van Henriëtte de Vos, die na twee jaar voorzitterschap de wereld van het personeelswerk inrolde. Reden genoeg voor Demo om met beiden in gesprek te gaan over het verenigingsleven, de landelijke politiek, de favoriete politicus en de toestand in het voormalig Joegoslavië.

Foto: Milko Vermooy

vluchtelingen. Daarnaast vind je dat JD-leden meer de straat op moeten. Wat is daar tot nu toe aan gedaan binnen het LB?

Dennis: om met het eerste te beginnen, we hebben contact met vluchtelingenwerk, we willen van hen weten hoe de situatie nu is, voordat we hiermee naar buiten komen. Daarnaast gaan we een excursie naar een asielzoekerscentrum organiseren. Verder moet de JD zich op actuele zaken richten. We zijn bijvoorbeeld samen met de NJMO met Schiphol bezig geweest en nu met paars.

Ward Biemans & Marco van Lierop

Je bedoelt het paarse jongerenkabinet?

Dennis: ja. Het idee is om een schaduwkabinet met de JS en de JOVD te vormen om een alternatief te bieden voor het beleid dat op dit moment gevormd wordt. Verder willen we in het kader van het PJO-parlement dat eraan gaat komen een 'regering' van PJO's te vormen.

Vind je de JD eigenlijk liberaal?

Dennis: in een artikel dat ik onlangs in het blad van de JOVD heb geschreven heb ik gezegd dat wij geen liberale organisatie zijn. Wat volgens mij het dichtste bij

komt, is sociaal liberaal. Wat ik vind dat ontbreekt aan de meeste liberale partijen is het idee van de-

democratisering. Daarom vind ik dat je als vrijzinnig-democratische organisatie duidelijk verschilt van een liberale organisatie.

Henriëtte: ik heb het idee dat liberalen alles het liefst laten werken zoals het gaat, zonder daar grenzen aan te stellen, terwijl je als vrijzinnig-democraat wel zo veel mogelijk vrijheid wil, maar zo gauw het iemand anders schaadt dan moeten er grenzen gesteld worden. Die grenzen mis ik altijd bij het liberalisme.

Hoe zie je de relatie tussen de JD en D66, zou je op dit punt van de JD meer verwachten?

Henriëtte: nee, ik vind het wel goed eigenlijk. De JD confronteert D66 met haar standpunten en probeert daarover discussie los te krijgen en ze soms tot andere inzichten te brengen. In november is er bijvoorbeeld een confrontatiebijeenkomst over het drugsbeleid. Maar de JD is geen lobbyclub binnen D66 voor jongeren. Dat is niet de taak van de JD.

Dennis: Soms sturen we een minister een brief wanneer we vinden dat er iets mis is of dreigt te gaan. Verder hebben we vooral contact met de Tweede Kamerfractie en met het bestuur voor bestuurlijke dingen. Ik vind dat de JD gewoon een onafhankelijke opstelling moet hebben, z'n eigen beleid moet bepalen, maar wel kritisch met name richting D66 omdat we daar de meeste kans hebben om gehoor te vinden voor onze opvattingen. Ik krijg de indruk dat de meeste kamerleden ook wel geïnteresseerd zijn in wat wij er van vinden.

Ben je tevreden over het huidige paarse kabinet?

Dennis: Op sommige punten wel. Ik vind ze zeker beter dan het vorige kabinet, maar ik had wel meer verwacht, met name meer vernieuwing.

Henriëtte: niet zo enthousiast. Ik ben het wel met Dennis eens dat dit beter is dan het vorige, maar je verwacht er zo veel meer van. Het beleid voor de gezondheidszorg gaat nu met minister Borst veel beter dan in vorige kabinetten. Ik heb ook het idee dat er nu meer kennis zit, en dat er niet alleen naar de verschillende belangen wordt gekeken.

Het primaat van de politiek?

Henriëtte: Ja, dat komt er iets

meer uit. Maar wanneer ik kijk naar de partij waar ik zelf lid van ben D66, af en toe is het zo...weinig krachtadig. Soms denk ik, we hebben prachtige standpunten, kom daar nou mee naar voren. Neem bijvoorbeeld het drugsbeleid, de nota hierover is zo'n slap aftreksel van de ideeën. Neem de reacties op Chirac en z'n kernproeven. Zo ontzettend slap. Dat snap ik echt niet. Dat is ook iets wat Van Mierlo zou moeten doen. Het zijn zaken waar D66 zich mee heeft geprofileerd, daar moet je dan ook je best voor doen.

Wat vinden jullie van het fenomeen Bolkestein?

Dennis: Bolkestein is niet dom. Als je z'n artikelen leest, dan staan er helemaal niet zulke rare dingen in. Maar als je nadenkt wat het impliceert en de sfeer die er omheen hangt, dan ben ik het daarmee niet eens. Een goed voorbeeld is zijn visie over ontwikkelingssamenwerking, waarin hij benadrukt dat eerst gekeken moet worden naar de efficiëntie van de hulp. Daarbij gebruikt hij voorbeelden uit de jaren zeventig om aan te tonen dat het geld allemaal over de balk is gesmeten. Hij laat misschien wel bewust de nuancering uit z'n verhaal weg om een bepaald beeld te scheppen en dat vind ik heel kwalijk. Maar ik vind wel dat er een beetje overdreven op zijn persoon wordt gereageerd en dat hij teveel media-aandacht krijgt.

Henriëtte: Hij weet op een goede manier de pers te bespelen. Hij zegt dingen die mensen graag willen horen. De ideeën die hij voorstelt daar kan je niet zoveel mee, het kan niet of het klopt niet, of hij trekt het terug. Hij is met populisme bezig.

Waar blijven de andere partijen dan?

Henriëtte: Ze hebben hem ook wel nodig voor het maken van beleid. Maar dat is nog geen verklaring voor de houding van de Kamer. Dat is gewoon lafheid en makkelijkheid.

Maar geeft dit nu juist niet de zwakte van de politiek aan? Op zo'n moment kom je er toch achter hoe afhankelijk je als politieke partij bent van de kiezer. De kiezer die dan toch in zo'n grote mate sympathie blijkt te hebben voor iemand als Bolkestein. Komt dan niet de opportunist in de politicus op?

Dennis: Dat risico loop je natuurlijk wel. Maar je moet op een bepaald moment gewoon principieel zijn en ook zeggen: dit is ons standpunt en kost het ons kiezers, dan kost het ons kiezers, maar hier staan wij voor.

Wie vinden jullie op dit moment de beste Nederlandse politicus en waarom?

Dennis: ehmm...ik vind sommige dingen van Pronk erg goed. Ik weet niet of ik hem de beste zou vinden, maar zijn betrokkenheid spreekt me erg aan. Hij doet het niet omdat hij carrière wil maken, maar omdat hij vindt dat er wat moet gebeuren. Dat vind ik een hele goede eigenschap.

Henriëtte: ik vind Paul Rosenmöller op dit moment de beste, vooral als oppositie dan. Maar ik vind het fantastisch zoals Rosenmöller iedere keer weer de vinger op de zere plek legt. Er spreekt naar mijn idee heel veel idealisme uit. En hij maakt zich hartstikke kwaad in de Kamer en dat doen maar weinig mensen.

Voor bewindspersonen vind ik het iets anders liggen, die hebben ook eigenlijk een andere baan. Ik vind dat Borst het heel goed doet. Ze is heel vakbekwaam. Ik vind dat zij heel goed laat zien dat er aan de ene kant bezuinigd moet worden, maar zij probeert dat te doen

'Ik heb het idee dat erbij de JD over het algemeen goed geluisterd wordt'

zonder dat dat mensen schaadt.

Uit onderzoek is gebleken dat afgelopen tijd alle leeftijdsgroepen er in inkomen op vooruit zijn gegaan, behalve de jongeren. Wat is jullie visie hierop?

Henriëtte: Dat is iets waar ik me al zorgen over maakte toen ik voorzitter was, omdat toen al die maatregelen voorgesteld werden die nu langzaam gaan uitwerken. Ik heb altijd gevonden dat wanneer je een groep die toch iets moet gaan doen in de samenleving zo in de hoek zet, dat er wel eens rare reacties uit kunnen gaan komen. Het is een combinatie van maatregelen, die maken dat mensen steeds minder kunnen kiezen wat ze willen en zich steeds moeilijker kunnen ontplooiën en waardoor sommigen er gewoon buiten vallen.

Of maken jongeren misschien te weinig gebruik van de mogelijkheden die ze hebben op het gebied van scholing of het vinden van werk?

Dennis: nee, je kunt sowieso niet de hele schuld bij jongeren leggen. Je zit met een situatie van een structurele werkloosheid van 10%. Dat is niet de schuld van een individuele jongere, die kan daar weinig aan veranderen. Het is wel de taak van de politiek om daar op te reageren en keuzes te maken. Willen we meer deeltijdbanen of laten we het zoals het nu is. We kunnen dit realiseren via fiscale maatregelen om deeltijdwerk te bevorderen, misschien een wettelijk recht op deeltijdwerk, maar ook door betere mogelijkheden voor kinderopvang. Verder moet er niet te hard worden bezuinigd op studiefinanciering. Op het moment dat jij voor je studie een keuze gaat maken, kan je moeilijk inschatten wat over vijf of zes jaar de situatie op de arbeidsmarkt zal zijn. Het kan wel zo zijn dat het budget voor onderwijs heel hoog is, maar zodra mensen bij sociale zaken terecht komen, kost het je ook, en misschien nog wel meer geld. Het is wel de generatie waarin je moet investeren om straks de mensen te hebben die het werk voor hoger opgeleiden kunnen uitvoeren.

Een heel ander onderwerp tenslotte: ex-Joegoslavië. Wat kan een land als Nederland doen aan de situatie daar?

Dennis: een belangrijke les die je uit het internationaal optreden kan leren, is dat je er veel eerder bij moet zijn. En dan maakt het niet uit of je een groot of een klein land bent, dus ook Nederland zou die rol kunnen vervullen. Op het moment dat er iets mis dreigde te gaan, meteen aanklaarten en meteen zorgen dat er sterke maatregelen worden genomen om te voorkomen dat het gaat escaleren.

Zijn er ook nog positieve elementen te noemen aan het optreden van de internationale gemeenschap?

Henriëtte: er wordt altijd gezegd dat toen de VN er nog niet was, er nog veel meer mensen sneuvelden. Dennis: ja, maar ze zijn veel te laat gekomen, met veel te weinig en met een beperkt mandaat.

Welke algemene les kan je nog meer trekken uit het optreden in ex-Joegoslavië?

Dennis: Wat er misgegaan is, is dat de internationale gemeenschap niet weet hoe er omgegaan wordt met volken die op een bepaald moment een eigen staat gaan uitroepen, die het zelfbeschikkingsrecht ter hand nemen. Daar is heel wisselend mee omgegaan. In het Joegoslavië van voor 1990 werd dit zelfbeschikkingsrecht niet

erkend, vervolgens werden onder Duitse druk Bosnië en Kroatië wel erkend, maar hieruit werd niet de consequentie getrokken: dit is een grens die wij als VN erkennen en gaan verdedigen.

Waarom is dat dan niet gebeurd?

Dennis: Staten zullen er toe geneigd zijn, bestaande staten te steunen en nieuwe staten tegen te werken. Ook in dit geval heeft de internationale gemeenschap het oude Joegoslavië gesteund, hoewel dat helemaal niet in overeenstemming was met democratische beginselen en met de mensenrechten. Door oude staten kost wat kostte blijven steunen, kunnen staten blind zijn voor de negatieve gevolgen ervan.

Henriëtte: er zijn wel keuzes gemaakt, maar niet de goede. Er is gekozen voor veilige gebieden en een wapenembargo. Maar daar moet je dan ook wel de consequenties trekken dat het werkelijk veilige gebieden zijn en dat dat heel veel manschappen kost. En dat was nu weer halfslachtig. Je brengt die mensen in een belachelijke positie door ze te zeggen dat ze zichzelf niet kunnen verdedigen en dat je hen wel zult beschermen terwijl je dat vervolgens niet waar maakt.

Dennis: 'je moet op een bepaald moment gewoon principieel zijn en ook zeggen: dit is ons standpunt en kost het ons kiezers, dan kost het ons kiezers, maar hier staan wij voor'

Dus jullie zijn voor opheffen van het wapenembargo?

Dennis: dat heb ik niet gezegd. Mijns inziens moet je een duidelijke keuze maken. Ofwel je zegt: we stellen een wapenembargo in en dan zorgen wij ervoor dat die staat beschermd wordt, ofwel je zegt: wij zijn niet bereid om troepen te leveren, maar dan moet je wel het wapenembargo opheffen.

Dus in de huidige situatie zou je het wapenembargo opheffen?

Dennis: nou, dat is afhankelijk van de politieke wil. En die politieke wil kun je scheppen, door te praten en goede argumenten te leveren. Dat zal binnen het diplomatieke circuit moeten gebeuren, door druk uit te oefenen, door andere concessies te doen.

Henriëtte: wat je in Nederland kan doen, is in ieder geval politieke vluchtelingen opnemen. Met de opvang zijn nog zoveel problemen.

'Het referendum is niet achterhaald'

In het vorige nummer van de Demo noemen Ageeth Telleman en Paul Kraan in hun artikel 'NEE! tegen het referendum' het referendum een achterhaald stokpaardje van D66. Naar mijn mening is het referendum gezien de afnemende invloed van politieke partijen en traditionele stromingen in de politiek echter actueler dan ooit.

Xander Mol

(De auteur van dit artikel maakt deel uit van het Landelijk Bestuur. Dit artikel is echter op persoonlijke titel geschreven.)

Frustratie bij de kiezer

Steeds meer staat de kiezer bij de huidige vorm van onze representatieve democratie voor een dilemma. Traditionele verschillen tussen ideologieën zeggen hem (of haar) steeds minder. Bij verkiezingen eens in de vier jaar moet hij kiezen op partijprogramma's die vaak alleen op details nog van elkaar afwijken of afgaan op de retoriek en de persoonlijkheid van de politici. De kiezer is het zelden voor de volle 100 procent met een enkele partij eens. Vaker zal het voorkomen dat hij het bijvoorbeeld in de discussie over sociale zekerheid grotendeels met de VVD eens is, terwijl hij het (gebrek aan een) milieubeleid bij deze zelfde partij ronduit verwerpelijk vindt. Als hij het bovendien op een belangrijk onderwerp oneens is met de partij waarop hij vorige keer heeft gestemd, maar dit issue bij de vorige verkiezingen nog volledig niet aan de orde was, zal hij zich helemaal bekocht voelen. Veel meer dan protesteren kan hij echter niet doen. Steeds vaker zal daarom deze kiezer gefrustreerd thuisblijven of op een protestpartij stemmen.

Correctief bindend referendum

Waar ons huidige democratische stelsel niet tegemoet komt aan de groeiende wens van veel kiezers om op onderwerpen te stemmen in plaats van een partij of ideologie kan het correctief bindend referendum hiervoor wel een middel zijn. De kiezer kan nu als hij het met een genomen besluit van de regering of gemeenteraad totaal oneens is in actie komen om dit besluit middels een referendum terug te draaien. Hij blijft op deze manier niet

Ongetwijfeld zal een gedeelte van de neestemmers worden geleid door de gedachte de door hun gewantrouwde politici eindelijk eens een hak kunnen zetten

zitten met frustratie over een besluit waar hij weinig tot geen invloed op gehad heeft. Zo had bijvoorbeeld het zonder referendum invoeren van de opdeling van de gemeenten Amsterdam en Rotterdam in enorm veel onbegrip onder de bevolking van deze steden geresulteerd die zonder enquêtes waarschijnlijk niet eens direct voor de politici duidelijk was geworden. De massaliteit van de tegenstem in beide steden duidt op een door de politici volledig onderschatte aversie tegen deze opdeling.

Ongetwijfeld zal het zo zijn dat een gedeelte van de neestemmers in Amsterdam en Rotterdam worden geleid

door de gedachte de door hun gewantrouwde politici eindelijk eens een hak te kunnen zetten. Los van het feit dat dit volgens mij geen doorslaggevende reden was is dit op zich al een signaal dat het huidige stelsel niet aansluit bij de wensen van de kiezers. Als het referendum vaker zal worden gehouden, en burgers zien dat er daadwerkelijk naar hun stem in het referendum geluisterd wordt zal het aantal proteststemmen vanzelf afnemen.

Gepassioneerde minderheden

Veelgehoorde kritiek op het referendum is dat vooral gepassioneerde minderheden de uitslag bepalen. Dit argument lijkt mij niet geheel juist. Allereerst moest zowel in Rotterdam als in Amsterdam een aanzienlijk aantal handtekeningen worden verzameld om het referendum te laten plaatsvinden. Als er ondanks deze drempel toch een referendum plaatsvindt betekent dit dat er blijkbaar voldoende draagvlak is onder de gehele bevolking. Verder bestaat er in beide steden een aanzienlijke opkomstdrempel. De zogenaamde gepassioneerde minderheid moet dus wel erg goede argumenten hebben om a) genoeg mensen naar de stembus te krijgen, en b) deze in meerderheid van hun standpunt te overtuigen. Dat bovendien een gepassioneerde minderheid niet altijd haar zin krijgt blijkt in Amersfoort waar een enorm sterke lobby van alle kerken niet genoeg kiezers naar de stembus kreeg om meer winkelzondagen tegen te houden. Bovendien was het ja van de mensen die wel waren opgekomen verre van overtuigend. Ook in Rotterdam, waar mede op initiatief van een actiegroep van omwonenden bij Rotterdam Airport, in een huis aan huisblad een enquête in de vorm van een referendum werd geplaatst (een echt referendum bestond in Rotterdam toen nog niet) was dit te zien: een overweldigend aantal personen bleek in meerderheid voor behoud van Zestienhoven te zijn.

Brede maatschappelijke discussie

Een ander kritiekpunt dat vaak tegen het referendum wordt ingebracht is dat bij de keuze tussen ja en nee alleen de nadruk wordt gelegd op meningen, slogans en personalities dan op argumenten. Voorbijgegaan wordt aan het feit dat dit zonder een referendum minstens net zo erg is. Mensen stemmen niet op Bolkestein vanwege zijn zinnige argumenten over terugdringing van het begrotingstekort maar vanwege zijn slogans over buitenlanders en zijn persoonlijke charisma. Bovendien is het meestal een illusie dat de mening van kamerleden nog veranderd door argumenten van andere partijen in een debat in de kamer, het van te voren bepaalde partijstandpunt wordt hooguit nog verlaten vanwege coalitiebelang. Bovendien moeten ook politici uiteindelijk kiezen tussen ja en nee. Winstpunt van een referendum is dat er in ieder geval in de gehele samenleving een brede discussie over het onderwerp wordt gevoerd. Nog nooit hadden zoveel mensen een mening over een abstract onderwerp als bestuurlijke herindeling als in Amsterdam en Rotterdam. De taak van politici is hierbij om aan de burgers

duidelijk te maken waarom hij dit besluit heeft genomen, wat de gevolgen zijn voor andere onderwerpen, en wat de door hem verworpen alternatieven waren. Als een politicus dit niet kan voldoet hij niet als volksvertegenwoordiger. Juist hierom is het een pluspunt dat een correctief referendum pas achteraf plaatsvindt: de politicus kan het complete proces van belangenafwegingen aan de burger overbrengen.

Civic juries

Het door Ageeth en Paul aangedragen idee van 'civic juries' is zeker het onderzoeken waard, maar zie ik eerder als aanvulling dan als alternatief. Met inspraak in civic juries vooraf en een mogelijkheid tot correctie via een referendum achteraf is de invloed van de kiezer maximaal. Wel wil ik hierbij de kanttekening plaatsen dat ook civic juries niet zonder nadelen zijn. Allereerst is het inspraak geven aan burgers en vervolgens toch iets anders besluiten zo mogelijk nog destructiever voor het vertrouwen van burgers in politici dan het geheel niet geven van inspraak. Verder zullen door het vrijwillige karakter vooral direct belanghebbenden in civic juries plaatsnemen, zodat de door Paul en Ageeth zo verafschuwde macht van de gepassioneerde minderheid via een achterdeur alsnog wordt binnengehaald.

Internet

Persoonlijk zie ik daarom in de toekomst meer in een integratie van voornoemde civic juries en het referendum via moderne communicatiemiddelen, zoals bijvoorbeeld het Internet. Onderzoek wijst uit dat telefonische referenda goedkoper en sneller kunnen plaatsvinden als welke traditionele manier van kiezen dan ook. Via een medium als Internet en een interface als het World Wide Web kunnen mensen op een laagdrempelige en zonnig anonieme manier hun mening geven over allerlei zaken, en is, zeker in de toekomst, een groter bereik gegarandeerd dan de door Paul en Ageeth genoemde traditionele civic juries ooit kunnen bereiken.

Experimenten met beleidsvoorbereiding via Internet zijn reeds bezig, en ook wordt onderzoek verricht naar referenda via het Internet waar kiezers niet alleen ja of nee kunnen zeggen, maar ook een rangorde in alternatieven kan worden aangegeven, direct de consequenties van de keuze worden getoond, en ook een motivatie gegeven kan worden. Sommige experts (zoals bijvoorbeeld Maurice de Hond) denken dat een combinatie van civic juries en referenda via moderne communicatiemiddelen op termijn onze huidige representatieve democratie kunnen vervangen.

Interactieve democratie

Concluderend ben ik van mening dat het referendum geenszins achterhaald is, en wel degelijk een aanvulling voor onze democratie kan zijn. In combinatie met moderne communicatiemiddelen zoals het Internet en elektronische civic juries is het zelfs actueler dan ooit. Op termijn kan ons huidige partijstelsel misschien worden vervangen door een interactieve democratie via het World Wide Web.

Gezien de grote consequenties voor het politieke bedrijf is het zeker interessant deze ontwikkelingen te volgen. Volgend jaar zal in de JD dan ook middels het project 'Digitale Democratie' aan deze ontwikkelingen aandacht worden geschonken.

Boykot de boykot!

Nippend aan mijn Bordeaux '93, die me onlangs bij het pjo-voorzittersdebat in Leiden kado gedaan werd, zit ik na te denken hoe ik dit het beste onder woorden breng. Ik neem nog een hap van het toastje Brie en begin te schrijven. Het is een vraag van de middelen, niet van het doel. Vrijwel iedereen is tegenstander van de Franse kernproeven. Het gaat erom hoe je denkt daar het beste iets tegen te kunnen doen, en welke middelen je gerechtvaardigd acht.

Het LB heeft zich op het standpunt gesteld dat wij geen voorstander zijn van een consumentenboykot. Natuurlijk, het is op dit moment erg populair om te roepen dat Franse producten geboykot moeten worden. Het helpt waarschijnlijk ook een stuk om zelf het idee te hebben iets tegen deze beslissing te kunnen doen. Maar dat zijn voor ons geen redenen om het hier mee eens te zijn. Er zijn twee hoofdredenen waarom wij geen boykot van Franse producten willen: een principiële en een praktische. De praktische reden is dat het verre van duidelijk is of je met zo'n boykot je doel bereikt. Stel, je bent een Franse wijnboer. Je inkomsten lopen sterk terug wegens een internationale boykot. Als je zelf tot de 60% van de Franse bevolking behoort die al tegen de kernproeven was, is zo'n boykot van jouw producten tamelijk zinloos. Was je dat niet, dan is het twijfelachtig of je nu meer begrip voor het anti-kernproevenstandpunt krijgt. Sterker nog, misschien werkt het wel averechts. Misschien ben je dan juist eerder geneigd om de verhalen van monsieur le président te geloven dat Frankrijk inderdaad zijn eigen force de frappe nodig heeft. 'Zie je wel, de rest van de wereld is tegen ons, we moeten wel zorgen dat we zelf sterk staan.' Vergeet niet dat toen Nederland voor de erkenning van Macedonië was en de Grieken daarom onze producten boykotten, de overwegende reactie hier was: 'die belachelijke Grieken', en niet 'zouden ze misschien toch gelijk hebben?' Overigens staan wij in ons standpunt niet alleen. Ook Greenpeace is, juist omdat zij de steun van de Franse bevolking wil winnen, geen voorstander van een boykot. Maar er is ook een principiële argument. Dat is namelijk het gegeven dat je, door zo'n boykot uit te roepen, je eigen gelijk wilt halen over de rug van de Franse bevolking. Met andere woorden: de Fransen zijn voor jou slechts een middel om je eigen doel te bereiken. In wezen geen andere redenering dan die de Israëli's gebruiken wanneer zij de dorpen in het zuiden van Libanon beschieten, omdat zich daar radicale Palestijnse strijders zouden kunnen bevinden. De argumentatie 'dan moeten de Libanezen er maar voor zorgen dat die Palestijnen daar niet zijn' wijkt niet wezenlijk af van het inzetten van de Franse bevolking tegen Chirac; dat laatste is hooguit iets vreedzamer. Dat wil overigens niet zeggen dat wij vinden dat er niets moet gebeuren - integendeel. Wij zijn voorstander van sterke politieke druk en een boykot van Franse staatsbedrijven, waaronder de defensie-industrie. Maar je moet de druk daar uitoefenen waar de beslissing genomen wordt. Er zijn binnen de JD mensen die handtekeningen inzamelen om tegen het LB-standpunt te pleiten; anderen hebben last van vuiltjes in hun oog en zien daardoor wellicht slechts een gedeelte van het verhaal. Het LB gelooft in argumenten en in democratische besluiten. De ALV heeft het laatste woord.

(Dennis Hesseling, Voorzitter JD)

'Eén is beter'

Hillary Clinton en Benazir Bhutto hebben op de VN-vrouwenconferentie in Peking felle kritiek geuit op het Chinese één-kind-beleid. Clinton veroordeelde het verplicht stellen van abortus en sterilisatie. Bhutto vestigde de aandacht op het gebruik meisjes te aborteren of meteen na de geboorte te vermoorden. Zij noemde geen land met name, maar het was duidelijk dat ook zij het Chinese beleid ter discussie stelde. Saskia Stoffelsen gaat in dit artikel in op de achtergronden en de gevolgen van het één-kind-beleid en doet een voorstel voor een andere politiek.

Saskia Stoffelsen

In 1956 begon de Chinese regering met de propaganda voor geboortenbeperking. Zij verspreide op grote schaal anti-conceptiemiddelen. In deze tijd stond zij ook sterilisatie en abortus toe. Deze campagne had niet veel effect. Twee jaar later besloot de Chinese regering de propaganda voor geboortenbeperking te verminderen, omdat deze niet paste in het programma van de Grote Sprong Voorwaarts. De communistische partij van Mao Zedong wilde de economische achterstand van China wegwerken en trachtte de bevolking hiervoor te mobiliseren.

In 1961 blies Mao deze campagne af en spoorde de Chinese bevolking weer aan minder kinderen op de wereld te zetten. Deng Xiaoping volgde in 1976 Mao op, die in dat jaar overleed. De nieuwe Chinese leider kondigde twee jaar later het één-kind-per-gezin-beleid af.

Tenslotte bepaalde de regering dat vrouwen, die zonder toestemming van de overheid zwanger raken, een abortus moeten ondergaan

Onder de leuze 'één is beter' zette hij in het hele land een grootscheepse campagne op. Het doel was om het inwo-

nertal niet verder te laten stijgen dan tot 1,2 miljard in het jaar 2000.

In grote steden had de campagne succes. In Shanghai bijvoorbeeld, een stad van 11 miljoen inwoners, liep het geboortecijfer terug van 50 promille in de jaren vijftig tot 10 in de jaren tachtig. Maar al in 1986 bleek dat op het platteland de gezinsplanning dreigde te mislukken: veertig procent van de gezinnen op het platteland bezat toen minstens twee kinderen. Boeren met een beetje geld verklaarden dat ze liever boetes zouden betalen dan dat ze maar één kind zouden hebben.

In 1995 kun je zeggen dat het doel van de campagne niet bereikt is. Op dit moment wonen er in China al 1,2 miljard mensen. Het ziet er niet naar uit dat er op korte termijn stabilisatie in het aantal inwoners zal komen. Het één-kind-per-gezin-beleid is tot op de dag van vandaag van kracht. Er zijn wel uitzonderingen: zo zijn etnische minderheden, die vijf procent van de Chinese bevolking vormen, vrijgesteld van deze politiek. Ook voor ouders met een gehandicapt baby geldt het een-

kind-beleid niet.

Vrouwen die niet tot deze groepen behoren, al een kind hebben en in de vruchtbare leeftijd zitten, moeten een spiraaltje laten inbrengen. In sommige ziekenhuizen in China wordt na de geboorte van een kind automatisch een spiraaltje geplaatst, zonder dat de vrouw daarvan op de hoogte is.

Een ander onderdeel van het beleid is sterilisatie. De methoden zijn niet fijnzinnig. Van een Chinees paar, dat twee kinderen heeft, moet een van de ouders zich laten steriliseren. Wanneer de ouders weigeren, wordt hun loon met tien procent verlaagd. In een campagne, die in 1983 in Guangdong startte, richtte de overheid zich op vrouwen van 45 jaar of ouder met twee kinderen. Via het publieke luidsprekersysteem, dat in China in elk dorp de inwoners van publieke zaken op de hoogte brengt, riep de plaatselijke overheid de namen van de vrouwen af. Eveneens vermeldde de overheid de dag dat de vrouwen zich voor sterilisatie bij de kliniek moesten melden. Plaatselijke kranten berichtten dat van echtparen, die weigerden om bij de kliniek te verschijnen, de daken van de huizen werden gehaald.

Tenslotte bepaalde de regering dat vrouwen, die zonder toestemming van de overheid zwanger raken, een abortus moeten ondergaan. Vrouwen kunnen in alle Chinese ziekenhuizen gratis hun baby's laten aborteren. De verpleegster Chi An, die in het verleden assisteerde bij abortussen, vertelt over haar ervaringen met 'hersteloperaties', zoals artsen abortussen noemen: "Soms gebeurde het dat de vrouw geen volledige ontsluiting kreeg. Dan gebruikte dokter Yin een verlostang om de schedel te kraken." Volgens een andere zuster werden in klinieken op het op het platteland baby's in kokend water gegooid of in luchtdichte potten gestopt zodat ze stikken. Artsen maken ook een einde aan late zwangerschappen door het injecteren van een kruidenmengsel in de baarmoeder. Uitstoting van de vrucht vindt dan binnen 24 uur plaats.

Achtergronden en gevolgen

China moet een vijfde van de wereldbevolking voeden met slechts zeven procent van de landbouwgrond die op de wereld beschikbaar is. Om die verhouding beter te maken en daarmee de levensstandaard te verhogen, moet het geboortecijfer omlaag. Een neveneffect van een lager aantal geboorten kan zijn dat de gezinsplanning zorgt voor de emancipatie van de vrouw: vrouwen zouden meer tijd en energie hebben om te werken en te studeren. Tevens zouden zij beter het gezinsbudget kunnen regelen.

De maatregelen waarmee de overheid één-kind-gezinnen wil bevorderen, zijn vooral van economische aard. In een dorp krijgt een gezin met één kind gewoonlijk vijf yuan (vier gulden) per maand extra.

In arme dorpen is er een eenmalige uitkering van twintig yuan, oplopend tot driehonderd yuan in de rijkere dorpen. Daarnaast betaalt de overheid het zwangerschapsverlof van de vrouw na de geboorte van het eerste kind. Het enig kind krijgt bovendien een graantoe-

lage, een verzekerde plaats op een lagere school en gratis medische verzorging. Wie een tweede kind krijgt, verliest al deze rechten en moet de ontvangen premies terugbetalen.

Door de maatregelen om het aantal geboortes te beperken, overtreft in China het aantal abortussen het aantal geboorten. In sommige gebieden zijn er vijf keer zoveel abortussen als geregistreerde bevallingen. Omdat vrouwen nog maar één kind mogen krijgen, ontstaat er een mannenoverschot.

Ouders willen namelijk liever een zoon dan een dochter en sommigen zullen daarom een dochter aborteren of meteen na de geboorte doden. De verhouding van het aantal pasgeborenen liep de afgelopen jaren op tot 118,5 jongens op 100 meisjes. In andere landen worden 105 jongens op 100 meisjes geboren. Chinese ouderparen vrezen dat er bij gebrek aan een zoon niemand zal zijn om hen op hun oude dag te verzorgen.

Er zijn in China immers nauwelijks pensioenregelingen. Tegenwoordig moedigt de overheid de bruidegomen wel aan, om na het huwelijk bij de ouders van de bruid in te trekken.

Bezwaren tegen het één-kind-beleid

De afgelopen jaren is het aantal geboorten in China gedaald en de levensstandaard van een Chinees gezin is

de familie een dochter is, de familienaam langzaam uitsterft. Op de familienaam zijn bijna alle Chinezen trots, omdat deze vele eeuwen teruggaat in de historie. De stamvader kan niet opgevolgd worden als een gezin geen zoon heeft.

Vele ouders willen niet alleen liever een zoon vanwege de traditie, maar ook omdat die meer economische waarde heeft. Het belangrijkste probleem is dat in China, zoals in vele landen in ontwikkeling, kinderen een oudedagsvoorziening zijn. Er zijn geen sociale uitkeringen of pensioenfonds en dus moeten kinderen voor hun ouders zorgen, als ze later zelf volwassen zijn.

In steden zijn ook wel bejaardenhuizen te vinden, maar slechts weinig: één op de driehonderd bejaarden krijgt er een plaats. En een pensioen krijgen alleen zij, die in de staatsbedrijven gewerkt hebben. Voor een gewone arbeider is dat pensioen overigens een derde van het loon. Alleen modelwerkers krijgen pensioenen van tachtig tot honderd procent van het laatstverdiende loon.

Kinderen verzorgen in China dus al eeuwen hun ouders. Deze lange traditie is nu ook wettelijk vastgelegd. Het

Door de maatregelen om het aantal geboortes te beperken, overtreft in China het aantal abortussen het aantal geboorten

Foto: Sunshine

hoger geworden. Toch zijn er vele bezwaren tegen het één-kind-beleid. Het voornaamste bezwaar is dat de regering een te grote invloed heeft op het privéleven van de inwoners van China. Zij bepaalt immers de grootte van het gezin.

De geboortepolitiek strookt ook niet met hoe de Chinezen denken over het gezin. Zij hebben namelijk een traditie van grote gezinnen. In China wordt onder een gezin verstaan: de ouders met de kinderen, de grootouders plus broers en zusters. Dat ouders nog steeds prijs stellen op veel kinderen, blijkt uit officiële enquêtes. Bij een onderzoek op het platteland van de provincie Hubei, midden-China, zei maar vijf procent van de boeren dat ze maar één kind wilden. Slechts twee procent zei tevreden te zijn met een dochter.

Een ander probleem is, dat wanneer het enige kind in

systeem werkte honderden jaren goed, maar het zou de komende jaren wel eens kunnen afbrokkelen. China heeft tot nog toe een overwegend jonge bevolking; het percentage bejaarden is er lager dan in de Verenigde Staten en de meeste Europese landen. Er zijn dus relatief veel werkenden, die voor relatief weinig bejaarden zorgen. Maar door de één-kind-politiek en de verbetering van de medische voorzieningen zal het aantal ouderen naar verhouding snel toenemen. Er zullen steeds minder werkenden zijn, die voor steeds meer ouderen de kost moeten verdienen.

De geboortenbeperking heeft nog niet veel succes, omdat de overheid pas sinds tien jaar aandacht besteedt aan seksuele voorlichting. Pas in 1985 werden in Beijing de eerste lessen over seksualiteit en voortplanting gegeven. Dit waren lessen voor volwassenen, niet voor

jongeren. Zelfs nu nog geven scholen nauwelijks voorlichting aan jongeren. Als gevolg hiervan zijn er nog steeds veel ongewenste zwangerschappen.

Alternatieven

Volgens mij zijn er andere manieren om het geboortecijfer van China te verminderen, dan de één-kind-politiek. De meest eenvoudig uit te voeren oplossing is het verminderen van het aantal ongewenste zwangerschappen door betere voorlichting en educatie over seksualiteit en gezinsplanning. Dit zou moeten gebeuren op scholen en in de massamedia.

Ook zou de overheid een sociaal stelsel in moeten voeren. Als er pensioenen zouden zijn, zouden ouderen minder afhankelijk zijn van de sociale en financiële steun van hun kinderen. Kinderen zouden dan niet meer nodig zijn als oudedagsvoorziening. En dus zijn grote gezinnen minder nodig.

Er is nog een manier, om het geboortecijfer van China te verminderen, maar die is niet eenvoudig te verwezenlijken. Er zou zich namelijk een mentaliteitsverandering moeten voltrekken onder de Chinese bevolking, om het aantal geboorten te verminderen.

De diep verankerde ideeën over het gezinsleven van met name Confucius zouden in het kader van de geboortebeperving plaats moeten maken voor modernere opvattingen. In het Confucianisme geldt immers als een van de drie hoofdzonden wanneer een echtpaar het na laat een zoon te verwekken. Door overheidspropaganda zou die mentaliteitsverandering bereikt kunnen worden. In de modernere visie zou een klein gezin met een of twee kinderen centraal moeten staan.

En een dochter zou van even grote waarde voor het echtpaar moeten zijn als een zoon. Pas dan zullen mijns inziens de misstanden waarover Hillary Clinton en Benazir Bhutto spraken, uit de wereld geholpen kunnen worden.

Doorn in het oog

In 1966 woonde de Franse president De Gaulle kernproeven bij op Mururoa. Na een toespraak tot de bevolking, waarin hij hen bedankt voor de dienst die zij Frankrijk en zichzelf bewezen, bleek de proef niet door te kunnen gaan als gevolg van de slechte weersomstandigheden. Toen De Gaulle de volgende dag terugkwam was het weer ongewijzigd: een briesende De Gaulle beval de start van de kernproeven, weer of geen weer. De gevolgen daarvan zijn niet direct duidelijk geworden, maar een recente RVU-documentaire wekte niet de indruk dat het een positieve bijdrage aan de volksgezondheid had geleverd. De verhalen van ouders over mismaakte en jong stervende kinderen hadden echt een horrorniveau.

Dertig jaar later loopt er in Frankrijk een kloon van De Gaulle rond die waarschijnlijk niet naar RVU-documentaires kijkt en gewoon beveelt tot nieuwe kernproeven. De (bij)bedoelingen van Chirac lijken voor hem zwaarder te wegen dan de gevolgen voor de volksgezondheid, het milieu en het ontbrekende nut van de proeven. De Fransen lijken -ondanks een meerderheid van 63 procent tegen- niet echt te beseffen waar alle ophef uit het buitenland vandaan komt. Misschien wordt dat besef wat sterker door een consumentenboycot. Niet dat Chirac daardoor afziet van de proeven (zo'n gezichtsverlies zal hij zeker vermijden), maar dat de Fransen in ieder geval iets krijgen van: 'hé, we doen iets erg fout.'

Dat laatste besef zou ook het Landelijk Bestuur van de JD moeten krijgen. Zij is namelijk tegen de consumentenboycot. Volgens mij legt het LB zich dan wel erg makkelijk neer bij deze misdraaging van Frankrijk, omdat er weinig alternatieven om te protesteren bestaan. Zelf ben ik altijd een groot voorstander van pragmatisme en realisme in de politiek, maar met dit standpunt haalt het LB de diplomatieke dienst nog op rechts in. We hoeven niet gelijk op de barricaden, maar iets meer felheid van een politieke jongerenorganisatie mag zelfs van mij nog wel. Chirac weet niet beter, maar het LB had ik toch hoger ingeschat. Op het gebied van de Franse kernproeven zijn voor mij zowel het LB als Chirac een doorn in het oog.

Raymond van Doorn

Mensenrechten in Zuid-Oost Azië:

Geijkte machteloosheid of nieuw beleid?

Conferentie voor jongeren,
georganiseerd door JD, JOVD,
CDJA en JS.

Zaterdag 14 oktober 1994, 9.30 - 16.30
CSB Zalencentrum, Kromme Nieuwegracht 39
Utrecht

Toegang jongeren f 5,- inclusief lunch en
informatiemateriaal. Vooraf overmaken op
giro 7023788 van Jolanda Houthuysen in Groningen
o.v.v. Mensenrechtenconferentie.
Kaarten aan de deur f 7,50
Dertigplussers betalen respectievelijk f 7,50 en f 10,-

Bombardementen zijn geoorloofd'

'Wie niet horen wil moet maar voelen'. Dit lijkt het nieuwe credo van de Veiligheidsraad en de NAVO te zijn geworden. Het is rijkelijk laat om eindelijk eens aan de Bosnisch Servische leiding te laten zien dat er geen spelletjes met de internationale gemeenschap zijn te spelen. 'Spelletjes' die inmiddels vier jaar duren, duizenden mensenlevens, en tienduizenden getraumatiseerde kinderen en andere nabestaanden hebben opgeleverd. Om maar niet te spreken van alle indirecte gevolgen voor de toekomst van heel het voormalig Joegoslavië. Voordat steden als Sarajevo en Gorazde een vierde, en misschien wel desastreuze winter ingaan, heeft de Veiligheidsraad met de NAVO (= VS = Bill Clinton) besloten dat de maat nu wel eens vol was. De burgerbevolking van steden als Pale en Tuzla kijken iedere dag angstig omhoog, en horen bommen niet ver bij hun vandaan vallen, als Mirages en F-16's laag over het landschap vliegen.

Oorlogsmisdaden

De NAVO-leiding, die de bombardementen vanuit Vicenza, Italië regisseren, ontzien de Servische burgers in Bosnië (voorlopig) zoveel mogelijk bij de meest recente bombardementen, ook al kunnen de uitvoerende piloten slachtoffers onder de burgerbevolking gewoonweg niet voorkomen. De geavanceerde bombardementen hebben vooral de Servische infrastructuur en telecommunicatiesystemen getroffen, waardoor het commando van de Servische troepen stroever en moeilijker gaat dan voorheen. Iets wat alleen maar is toe te juichen. 'Het doel heiligt de middelen' wordt door Navo secretaris-generaal Claes en de betreffende VN-woordvoerders regelmatig verkondigd. En dat lijkt na jaren van verdragings tactieken van de leiding in Pale de beste oplossing voor het conflict. De Serviërs zijn weer naar de onderhandelingstafel in Genève gebracht, en bombarderen blijkt de enige manier waarop de hardnekkige gedragingen (lees: oorlogsmisdaden) van Karadzic, Mladic en de andere aanhangers van de 'Groot-Servische'-gedachte, kunnen worden gelogenstraf. Het geduld van de internationale gemeenschap was na de debacles rond de veroveringen, door de Bosnische Serviërs van de 'veilige gebieden' Srebrenica en Zepa, dan ook echt op.

Lauwe reacties

'Hoogmoed komt voor de val'; zo ook in het geval van de Bosnisch Servische veroveringsdrang. Na de, voor Mladic succesvol verlopen inname van Srebrenica en Zepa (na een gezellig overwinningborreltje met Overste Karremans van Dutch-Bat), dreigde de Bosnische Serviërs ook de enclave Gorazde en eventueel Sarajevo in te nemen. Op zich was deze gedachte van Mladic niet zo gek, aangezien de reacties op de inname van de andere 'safe havens' tamelijk lauw waren in termen van daadkracht. President Franjo Tudjman van Kroatië antwoordde wel, en deed dit met een overweldigend mili-

tair optreden in Krajina (waarvoor het Westen graag een oogje dicht kneep), het door Serviërs gecontroleerde gebied in Kroatië. Bovendien hebben Tudjman en zijn zéér goed gemotiveerde- en uitgeruste militairen honger naar meer gebieden, zoals Oost-Slavonië. De Franse president Chirac verkondigde stoer dat de Franse strijdkrachten "Zepa en Srebrenica weer wilden heroveren op de Serviërs". Maar verdere reacties bleven uit. De VN haalde hierna alle potentiële gijzelaars voor de Bosnische Serviërs weg, en de Engelse en Oekraïense Blauwhelmen slopen weg uit de 'veilige gebieden'. Deze tactische blunder van Mladic & Co. heeft (gelukkig!) grote gevolgen voor de Servische legerleiding gehad. Zij zijn door de hevige bombardementen overgeleverd aan hun 'broeder' Milosevic van Klein-Joegoslavië.

Bittere pil

Aan de onderhandelingstafel zullen de Bosnische Serviërs, samen met de Kroaten, de Bosnische Moslims, de Serviërs en de onderhandelaars *Bildt (EU)* en *Holbrooke*

Foto: EPA

(VS), het door de Amerikanen uitgewerkte vredesplan moeten gaan accepteren. Daarvoor zullen ze zich moeten schikken aan de eisen van de VN, die voorzien in een terugtrekking van alle zware wapens. Helaas zijn sommige van deze zware wapens zo mobiel, dat ze zelfs vanuit de garage naarbuiten kunnen worden gereden, even wat granaten wegschieten, en na gedane zaken weer terug in de garage worden gezet. Gevaarlijk, en erg moeilijk te controleren dus. Het krijgen van 49 procent van het Bosnisch grondgebied is echter een bittere pil voor de Serviërs, omdat ze nu ongeveer 70 procent van Bosnië in handen hebben. Ook wordt de Bosnische Serviërs tegenwoordig een hart onder de riem gestoken door de Russen, die het niet aan kunnen zien dat hun 'Slavische broeders' worden bestookt door het Westen. De dreigende Koude Oorlogstaal komt echter uit een voormalige wereldmacht, die zich niet meer als een volwaardig lid van de wereldelite voelt behandeld. Het blijft ondanks de ferme taal en daden balanceren tussen leugens en waarheden aan de Geneefse onderhandelingstafel, van zowel Bosnische Moslims, Bosnische Serviërs en Kroaten zijde. Zeker nadat 'Dr.' Karadzic live op CNN verkondigde 'door te vechten tot het bittere eind!'

D'emoties

Alleen referenda over principiële kwesties

In het artikel Nee! tegen het referendum betogen Ageeth Telleman en Paul Kraan dat het referendum achterhaald is. Ik ben dat niet met hun eens.

Hoewel er veel haken en ogen aan een referendum zitten is het volgens mij een geschikt instrument om de burgers meer invloed op de politiek te geven. Er is echter 1 groot maar: Burgers interesseren zich niet of nauwelijks voor technische kwesties.

Politiek gaat voor de gemiddelde Nederlander in eerste instantie om de politieke principes, ideeën en waarden die ten grondslag liggen aan het beleid, niet om de technisch bestuurlijke uitwerking daarvan. Voor goed bestuur en technische uitwerking heeft hij zijn vertrouwen gesteld in bepaalde volksvertegenwoordigers gesteld, die de tijd en de interesse hebben om dit soort zaken voor hem te regelen. Bij referenda wil men dan ook dit werk niet over doen, maar echt iets te vertellen hebben.

Volgens mij verloor het CDA dan ook 20 zetels, niet omdat het zo'n slecht verkiezingsprogramma had, maar omdat het bepaalde typische CDA-waarden zoals 'eert uw vader en uw moeder', 'harmonie', en het 'sociale gezicht' niet meer leek uit te dragen en Brinkman in plaats daarvan de indruk van een kille, op het premierschap uit zijnde man maakte. Vervolgens liepen een heleboel ouderen over naar de VVD die ineens wel uitstraalde dat men voor de ouderen opkwam. Dat de ouderen bij de VVD slechter af waren als bij het CDA volgens de verkiezingsprogramma's kon deze mensen niet deren. Het ging om het idee.

Referenda moeten dus grotendeels over principiële kwesties gaan. De referenda over de stadsprovincies waren dus slechte referenda omdat het hier niet om een principiële beslissing ging maar om een bestuurlijk-technische: hoe kan een bepaald gebied het efficiëntst bestuurd worden. Er treedt hier dan ook eigenlijk een 'principevacuum' op. De tegenstanders van opdeling strenden echter wel om een 'waarde', immers dat Amsterdam 1 stad is en als zodanig bij elkaar hoort en het gevoel dat men Amsterdammer is. Geen wonder dat een overweldigende meerderheid tegen opdeling was.

Een typisch voorbeeld van een referendum over een principiële zaak is bijvoorbeeld een referendum over abortus. Hierbij gaat het duidelijk om principes en/of waarden: Aan de ene kant staat de waarde 'leven' aan de andere de waarden 'Het kind moet gewenst zijn' en 'het niet aan de moeder iets opdringen wat zij niet wil'. Een uitgebreide discussie en het gezond verstand van de burger staan bij zo'n referendum borg voor een goed, democratisch besluit.

Natuurlijk zitten er nog veel haken en ogen aan referenda. Voor mij staat echter het principe dat burgers invloed moeten kunnen hebben op principes en waarden achter beleid als een paal boven water en ik denk dat het referendum daar een goed middel voor is.

Jan Coppoolse
Nijmegen

Aal liberaal

Bij lezing van het stuk 'Banaal liberaal' van Marcel van Nijnatten in de vorige Demo vielen me twee dingen op. Ten eerste zijn opmerkingen over de Max Havelaar. Zo eenvoudig als Marcel de zaak voorstelt, is het helaas niet. Men leze er de vier 'Bewijzen dat de Javaan Mishandeld wordt' in de Minnebrieven op na, of Idee 304. Bovendien is de door Marcel beschreven methode een heel normale. Deze heet ook wel inductie en zo iets als de wetenschap is er vrijwel in z'n geheel op gebaseerd.

Bovendien stelt Marcel dat in het Marxisme het leven van ieder afzonderlijk individu om de staat zou draaien. Behalve dat hij zich hier bezondigt aan de (veel gemaakte) fout het Stalinisme van de Sovjet-Unie gelijk te stellen aan het Marxisme, is het feitelijk onjuist. De staat was voor Marx binnen het kapitalisme een middel ter onderdrukking, een werktuig van de kapitalisten. In Marx' communistische staat bestond echter helemaal geen staat meer. Er was geen reden meer voor een staat, daar er geen (politieke) conflicten meer zouden zijn.

Overigens schreef Multatuli ooit voor een 'banaal liberaal' (Thorbecke) het volgende grafschrift: "Liberaal - Als een aal" (Idee 972).

Bart Heller
Amsterdam

Kernproeven 1

Het besluit van het Landelijk Bestuur de consumentenboycot voor Franse produkten af te keuren, is op z'n minst verbazingwekkend te noemen. Waar het bij een consumentenboycot immers om draait, is dat de consument beslist om wel of geen Franse produkten te kopen. Er is pas reden, dit pressiemiddel af te wijzen, wanneer het een gedwongen keuze zou betreffen. Bijvoorbeeld, wanneer actiegroepen voorraden Franse wijn op weg naar Nederland zouden onderscheppen. In wezen kan je dus eigenlijk alleen maar voor een boycot zijn, namelijk door zelf hieraan mee te doen. In het andere geval is het beter, gewoon je mond te houden, ofwel te zeggen dat ieder die keuze voor zichzelf kan maken. Bovendien wordt hiermee vermeden, dat zelfs maar de indruk kan ontstaan, dat het LB de kernproeven en de Franse attitude hieromtrent niet serieus zou nemen.

Ward Biemans
Den Haag

C of K's

De jaren zestig hebben veel goeds teweeggebracht, maar ook hun lachwekkende nevenverschijnselen opgeleverd. Eén van de meest irritante miskleunen is het overtollig gebruik van de letter k.

Nu blijkt de JD een voorzitter te hebben die deze taaldegeneratie actief steunt. Dit kan twee redenen hebben. Eén: hij is te dom om het woordenboek te begrijpen of twee: hij is te lui om het woordenboek te pakken. De eerste reden verwerp ik want Dennis Hesselings zegt doorgaans zeer verstandige dingen. Wat de tweede reden betreft hoop ik dat ook die verworpen kan worden.

Dus Dennis, kom op, zet jezelf en de JD niet langer te kijk als ongeletterde en verdien van mij een flesje Franse wijn.

Marcel van Nijnatten
Utrecht

Gezocht

Enthousiaste en creatieve redacteuren voor JD-Jaarboek 1995

m/v

Het idee om meer ruimte te geven aan de afdelingen. Voel je hier wat voor, neem dan contact op met

Gerrit-Wim Gerritsen 053-895057

Kernproef 2

De Jonge Democraten zijn tegen de kernproeven die Frankrijk op Mururoa wil uitvoeren. Het Landelijk Bestuur van de JD geeft echter geen steun aan een consumentenboycot van Franse produkten. Ondergetekenden betreuren dit; wij denken dat alleen een consumentenboycot president Chirac ertoe kan brengen van de kernproeven af te zien.

Met zijn besluit kernproeven te houden wil Chirac tonen dat Frankrijk een wereldmacht is die zich door geen enkel ander land de les laat lezen. Politieke en diplomatieke druk op Frankrijk zal daarom averechts werken: hoe sterker de buitenlandse weerstand, hoe standvastiger Chirac.

Het is daarom van belang dat Chirac de steun in eigen land kwijtraakt. Nu reeds is bekend dat veel Fransen de kernproeven niet nodig vinden; dit uit zich alleen nog niet in protesten. Een consumentenboycot is de enige manier om de Franse bevolking tegen de door haarzelf gekozen president in opstand te laten komen.

Als Chirac de steun in eigen land verliest, heeft hij met zijn kernproeven niets meer te winnen.

Daarom roepen ondergetekenden het Landelijk Bestuur van de JD op zich alsnog uit te spreken vóór een consumentenboycot van Franse produkten.

Ondertekenaars:

Oud-landelijk-bestuursleden:

Ruud van den Brink, Mirjam van Dijk, Henk Gossink, Nadja Jungmann, Marco van Lierop, Remko van Oijen, Edwin Peek, Roel van der Poort, Wim Rampen, Evert-Jan van Veen, Henriëtte de Vos.

Afdelingsvoorzitters:

Hans Giesing (Friesland), Wendy Guns (Tilburg), Inge Hagens (Nijmegen), Bart Heller ('t Gooi), Karien Hoogenboezem (Amsterdam), Gerard Janssen (Utrecht), Mark Monsma (Twente), Rogier Oet (Rotterdam), Allard de Witte (Groningen).

Overige ondertekenaars:

Francien Al, Ward Biemans, Christiaan Bonebakker, Jasper Hamaker, Theo Hooghiemstra, Marleen van Oort, Eddy Orłowski, Mariska Petrignani, Egge-Jan Pollé, Peter Ras, Roos Rodenburg.

Kernproef 3

De enige juiste reacties op de eerste Franse kernproef die plaatsvond op Mururoa was die van onze vrienden 'down under'.

De Australische premier Paul Keating bestempelde de kernproef als 'an act of stupidity': inderdaad een absolute stommiteit! De Nieuwzeelandse premier Bolger meldde dat Chirac zelfs een historische fout had begaan. Helaas hebben de reacties van zowel Keating als Bolger geen invloed. De landen 'down under' worden als zogenaamde politieke nobody's gezien. Gelukkig getuigde deze reacties van meer realiteitszin dan die van de de VN, de VS, China, het Inter-

nationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA), de EU, de Nederlandse regering, het parlement en ons eigen LB. Ik vind ze zelfs ronduit teleurstellend en zwak! Chirac doet wat hij wil, en bijna de hele internationale gemeenschap laat zachtjes wat gemor horen. Het is te hopen dat Greenpeace, de Polynesische autoriteiten en alle steunbetuigers aan de acties in de Pacific, de Franse marine nog slimmer af zijn, om de een volgende kernproef te beletten.

Edwin Peek
Amsterdam

Leidsche Rijn:

Voorbeeldstad voor Nederland?

Werkgroep Lokale Politiek Utrecht

(bestaat uit: René Lolkema, Eddy Orłowski, Milko Vernooij, Bas van der Borg)

De bouw van Leidsche Rijn naast Utrecht is één van de meest prestigieuze stadsbouwplannen van Nederland in de jaren negentig. In een tijdsbestek van vijftien jaar zal veel veranderen op het gebied van woningbouwvoorziening, architectuur, waterhuishouding, infrastructurele werken en verlegging en overkluizing van de A2. Bovendien kunnen vele dienstverlenende bedrijven zich vestigen (dit levert extra werkgelegenheid op). Waar nu nog enkele boerderijtjes staan, zullen wellicht over vijftien jaar echte stadsproblemen zoals kleine criminaliteit en drugsoverlast bij het straatbeeld horen.

Hoewel dit onderwerp een Utrechtse aangelegenheid lijkt, wordt Leidsche Rijn vaak aangehaald als één van de voorbeelden van bouwen om Nederland voorgoed van woningnood te bevrijden, met gebruik van duurzame en milieuvriendelijke methoden. De werkgroep Lokale Politiek interviewde in het Utrechts stadshuis de Wethouder Annemiek Rijckenberg (Groen Links), die Leidsche Rijn in haar portefeuille heeft.

Compactheid

In het plan Leidsche Rijn, dat eind juni door de gemeenteraden van Utrecht en Vleuten-De Meern werd goedgekeurd, staan drie begrippen centraal: compactheid, identiteit en duurzaamheid.

Onder compactheid wordt verstaan dat het stadsdeel van Leidsche Rijn dicht tegen de rest van Utrecht aanligt. De belangrijkste reden voor de compactheid is dat de burgers van Leidsche Rijn zoveel mogelijk van het hoge voorzieningenniveau van de stad Utrecht gebruik kunnen maken - waaronder horeca en culturele voorzieningen. In Leidsche Rijn zelf zijn wel buurtwinkelcentra, recreatie-, sport- en zorgvoorzieningen gepland. Eén van de voorwaarden voor de compactheid is de verkorting en een gedeeltelijke overkluizing van A2.¹ De voordelen om de hoofdader van Nederland 500 meter te verkorten zijn vermindering van brandstofgebruik, beheers- en aanlegkosten. Door de overkluizing² zal er geen geluidshinderzone nodig zijn en ontstaat er dus meer ruimte voor bebouwing tegen de stad Utrecht. Maar zou het Amsterdam-Rijnkanaal voor werkelijke compactheid ook niet overkluisd moeten worden?

Identiteit

In de eerste plaats wordt in het plan Leidsche Rijn identiteit opgevat als 'karakter' (Het gedeelte van Vleuten-De Meern krijgt een dorpskarakter en het gedeelte van Utrecht krijgt een stads karakter). De werkgroep heeft echter meer stilgestaan bij de bestuurlijke identiteit van Leidsche Rijn. Wordt Leidsche Rijn nu a) een nieuwe stad, b) een stadsdeel of c) meerdere stadsdelen? Rijckenberg: "Leidsche Rijn wordt een stadsdeel bij Utrecht en een dorpsuitbreiding van Vleuten-

De Meern met als bindend element het centrale park en het watersysteem." In het gedeelte van Vleuten-De Meern komt het nieuwe gemeentehuis van deze gemeente en "op het moment dat er een hoop mensen wonen" dan zet de gemeente Utrecht een wijkbureau neer in Leidsche Rijn. Kritiek van de werkgroep op de bestuurlijke identiteit blijft dat Leidsche Rijn geen bestuurlijke eenheid vormt. Als burgers problemen in Leidsche Rijn hebben, moeten ze bij twee gemeenten zijn. Leidsche Rijn is bestuurlijk schizofreen!³

Duurzaamheid

Duurzaamheid is een nogal veelomvattend begrip. We beperken ons tot de volgende concrete aspecten: de deels gesloten waterhuishouding, mobiliteitsreductie en duurzaam bouwen. De waterhuishouding in Leidsche Rijn wordt zodanig dat enerzijds regenwater in het gebied blijft en anderzijds het gebiedsvreemde water wordt afgescheiden van Leidsche Rijn. Regenwater wordt opgevangen als oppervlaktewater en wordt gebruikt als tuin- en toiletwater.

De mobiliteitsreductie wordt gerealiseerd door goede fietsroutes, vele openbaar vervoervoorzieningen (met name drie treinstations waarvan één intercity-station), goede ontsluitingen en recreatievoorzieningen in de buurt. De werkgroep Lokale Politiek vraagt zich echter af of Utrecht niet een beetje achterloopt door te denken dat telewerken werkelijk bijdraagt aan mobiliteitsreductie.⁴ Telewerken reduceert niet de mobiliteit, maar sociale contacten op het werk!

Wat duurzaam bouwen betreft heeft de gemeente een convenant met bouwbedrijven, woningbouwcorporaties en architectenbureaus afgesloten waarin een uitgebreide milieuchecklist staat waaraan de betreffende organisaties zich aan moeten houden. Van de totale woningbouw wordt minimaal 30% sociale woningbouw gerealiseerd. Dit is relatief weinig in vergelijking tot andere gemeenten die een hoger percentage sociale woningbouw hebben. In Leidsche Rijn wordt voornamelijk gebouwd voor de hogere en middeninkomens. Wat de architectuur betreft, bepaalt de gemeente de randvoorwaarden maar het zijn uiteindelijk de woningbouwcorporaties die de architectuur vormgeven. Op voorhand zegt Rijckenberg dat Leidsche Rijn niet uit slechts standaardwoningen mag bestaan maar uit de opzet van het plan leidt ze af dat gevarieerde architectuur in Leidsche Rijn een plaats moet krijgen. Het plan Leidsche Rijn is voornamelijk bedoeld om de woningnood in Utrecht te verkleinen. Onzeker blijft of het aanbod zal aansluiten bij de vraag. Misschien wordt Leidsche Rijn een voorbeeldstad voor Nederland, gelet op de vele ambitieuze ideeën die in het plan zijn verwerkt. Wat de drie begrippen betreft, stellen wij de uitwerking van het begrip identiteit het meest ter discussie. Hoe kun je van één identiteit spreken als Leidsche Rijn bestaat uit een dorps- en stadsuitbreiding?

Foto: Milko Vernooij

¹ De financiering hiervan is rond: het Rijk draagt 700 miljoen bij, de regio Utrecht maximaal 100 miljoen

² Met 'overkluizing' wordt de overdekking van de A2 bedoeld.

³ Bedankt Eddy!

⁴ In het boek *The informational city, a new frame-work for social change* van M. Castells, 1991 wordt telewerken ter discussie gesteld.

Tijdens de weekeinde van 11 en 12 november zal het zesentwintigste congres van de Jonge Democraten plaatsvinden. Ook deze keer wordt iedereen voor de ALV te Elst, provincie Utrecht, verwacht. Het programma beslaat onder meer de resolutie over internationale samenwerking en veiligheid ('An organised common peace'), naast een stortvloed aan politieke en actueel politieke moties en organimo's, waaronder een blok over het basisinkomen. Nieuw is de training die gegeven zal worden tegelijk met de workshops. Voorts worden in de wandelgangen de namen van interessante sprekers gehoord en is in voldoende mate voorzien in een stukje ontspanning. Dit wordt vormgegeven in de disco en bar, maar ook in een voorstelling en een ontwaakactiviteit op zondagmorgen. Alsof het allemaal nog niet mooi genoeg is zo, gooien we er een rondje vragen aan het landelijk bestuur tegenaan alsmede een paar mooie vactures. Zo staat het ieder lid vrij zich aan te melden als Internationaal Secretaris, Secretaris Scholing en Vorming, Secretaris Public Relations of Hoofdredacteur van de Demo. Dit alles onder het genot van een regelmatig bakje koffie of thee. Verdere details volgen zo, maar eerst even dit:

Wie dacht er dat er onvoldoende redenen was om naar het congres te komen?

ALV

Is dat niet zo'n nieuw bio-drankje? Nee! De Algemene Ledenvergadering van de Jonge Democraten komt tweemaal per jaar bijeen. De ALV is het hoogste orgaan van de vereniging. Hier neemt de JD politiek-inhoudelijke standpunten in en bepalen de leden de koers van de vereniging. En dat volgens het principe van 'one man one vote': ieder lid dat zijn contributie heeft betaald heeft het recht de ALV bij te wonen, daar het woord te voeren en een stem uit te brengen.

Congresvoorstellen

Op deze ALV worden de volgende voorstellen behandeld: de resolutie "An organised common peace", het beleidsplan 1996, de verenigingsbegroting voor 1996 en wijzigingen op het huishoudelijk reglement en de statuten. Al deze voorstellen vind je in deze congresbijlage.

Wanneer je, na het bestuderen van de voorstellen, iets zou willen veranderen, kun je wijzigingsvoorstellen (amendementen) formuleren. Deze kun je dan voorleggen aan de Algemene Afdelingsvergadering (AAV),

die door het gehele land wordt gehouden ter voorbereiding op de ALV. Als je de AAV van jouw standpunt hebt weten te overtuigen (een meerderheid heeft voorgestemd) dient de algemeen secretaris van het afdelingsbestuur jouw voorstellen in bij het Landelijk Bestuur (LB).

Naast deze manier kun je er ook voor zorgen dat je vier medestanders vindt (uiteraard ook JD-leden), die allemaal het amendement ondertekenen (totaal vijf handtekeningen). Je kunt dan zelf het amendement indienen bij het LB. Dit dient te gebeuren op speciale formulieren die te verkrijgen zijn bij het afdelingsbestuur of op het secretariaat. Ieder amendement dient op een apart formulier te worden ingevuld! Op dezelfde wijze kun je ook moties die betrekking hebben op de congresvoorstellen indienen. Moties en amendementen met betrekking tot de voornoemde congresvoorstellen dienen uiterlijk 27 oktober 1995 om 17.00u op het landelijk secretariaat (Noordwal 10, 2513 EA Den Haag) binnen te zijn. Liefst VEEL EERDER in verband met de samenstelling van het congresboek (de volgorde van binnenkomst bepaalt natuurlijk ook wanneer behandeling plaatsvindt).

De resolutie

Een resolutie is een 'voorstel inzake politieke aangelegenheden' van maximaal 1000 woorden.

Deze keer is er zoals gezegd één resolutie, met de titel 'An organised common peace'. Om de discussie goed te kunnen volgen wordt het sterk aangeraden van te voren ook de toelichting door te lezen en bij de voorbereiding aanwezig te zijn.

Het beleidsplan

Een JD-beleidsplan bestaat uit maximaal 10 actiepunten, die niet amendeerbaar zijn. Deze actiepunten worden echter een voor een behandeld tijdens de ALV en kunnen worden aangenomen of verworpen. Alternatieve actiepunten kunnen worden toegevoegd in de vorm van een motie op het beleidsplan.

De begroting

De begroting is een weerslag van het beleidsplan. Ook hierop kunnen moties en amendementen worden ingediend. Aangemerkt dient te worden dat voorstellen tot wijziging sluitend moeten zijn, d.w.z. dat als er ergens geld bij moet, er ook aangegeven moet worden waar dat geld vandaan gehaald dient te worden. Als je het kunstwerk van de penningmeester nog

verder kunt verfijnen (lees: ergens geld kunt vinden) is dit natuurlijk altijd welkom.

Wijzigingen huishoudelijk reglement

Er ligt een aantal voorstellen tot wijziging van het huishoudelijk reglement. Deze wijzigingen zijn amendeerbaar of je kunt er een motie over indienen. Je kunt geen nieuwe wijzigingen meer voorstellen, aangezien de termijn hiervoor verlopen is (zie vorige DEMO).

Wijzigingen statuut

Er is één voorstel tot wijziging van de statuten. Ook deze wijziging kun je amenderen of je kunt een motie indienen. Overigens is voor een daadwerkelijke statutenwijziging een tweederde meerderheid benodigd.

Politieke moties (PM)

Politieke moties behandelen een onderwerp dat niet noodzakelijk actueel is, maar waar de JD wel een standpunt over zou kunnen of moeten innemen. Het moet echter niet een onderwerp zijn waar veel nuanceringen bij aangebracht kunnen worden. Zo'n onderwerp leent zich meer voor een resolutie. Een PM bestaat uit één uitspraak en een korte motivatie die samen niet meer dan 200 woorden tellen. Voor PM's gelden verder dezelfde regels als voor moties en amendementen op de congresvoorstellen. Let op: Voldoet je motie niet aan de gestelde regels, dan is behandeling helaas niet mogelijk.

Actueel Politieke Moties (APM)

Uiteraard is het ook mogelijk om de ALV een uitspraak te laten doen over actuele, politieke kwesties. Richtlijn voor de actualiteit is dat het onderwerp op de volgende ALV achterhaald zou zijn. Het LB toetst de ingediende APM's aan dit criterium. Verder gelden dezelfde indieningsvereisten als bij de amendementen en moties op de congresvoorstellen, met dien verstande dat APM's kunnen worden ingediend tot de aanvang van het congres (zaterdag 11 november 1995 11.45u). Wordt een APM voor donderdag 9 november 1995, 11.45u ingediend op het landelijk secretariaat, dan zorgt het LB voor voldoende kopieën op het congres. APM's na de deadline dienen door de indieners zelf vermenigvuldigd te worden en in minimaal 175 kopieën bij het LB ingediend te worden.

Organimo's

Een organisatorische motie is een opdracht aan het LB of een ander JD-orgaan betreffende een organisatorische kwestie. Verder

gelden hiervoor dezelfde vormvereisten als voor PM's en APM's.

Landelijke vacatures

Zoals reeds vermeld, komt er weer een aantal functies vrij. Iedereen die tenminste 6 maanden geleden lid is geworden van de JD kan zichzelf of een ander lid, mits dat zich daartoe bereid verklaart, kandidaat stellen voor het Landelijk Bestuur of het hoofdredacteurschap van de DEMO.

Het vervullen van een functie binnen het Landelijk Bestuur van de JD vergt veel tijd en vereist een maximale inzet. Je krijgt hiervoor echter veel waardering voor terug. Elke functie kent zijn eigen specifieke taken, die hieronder beschreven staan. Daarnaast vervult een LB-er ook veel algemene taken, zoals invulling geven aan het JD-beleid en het afdelingscontactpersoonerschap. Het snel inspringen op de actualiteit door middel van een discussie binnen het LB gevolgd door een persbericht of andere publieke uiting is hierbij een van de vele krenten uit de LB-pap.

De kandidaatstelling dient te gebeuren op een bij de Secretaris Organisatie verkrijgbaar formulier. Je aanmelding dient uiterlijk vrijdag 20 oktober 1995 17.00u binnen te zijn op het Landelijk Secretariaat.

Internationaal Secretaris

In het Landelijk Bestuur is de internationaal secretaris (IS) voor het blijvend ontwikkelen van de internationale tak van de politieke activiteiten van de JD. De IS is verantwoordelijk voor het organiseren van internationale uitwisselingen en het onderhouden van internationale contacten. Daarnaast dient zij/hij op de hoogte te blijven van het subsidiebeleid van de Nederlandse en andere overheden. De IS is verantwoordelijk voor de vertegenwoordiging van de JD in het buitenland. Voor al deze taken vindt de IS ondersteuning bij de Internationale Commissie.

Meer informatie kun je opvragen bij Maartje te Hennepe (085-455426).

Secretaris Scholing & Vorming

De secretaris scholing en vorming (SSV) draagt zorg voor het cursus- en trainingenaanbod binnen de vereniging. Het op peil houden van het trainersbestand is hiervoor heel belangrijk, alsmede het ontwikkelen van nieuwe trainingen, wanneer daar behoefte aan is. De SSV zorgt verder voor de JD-Binnenhof excursies. Daarnaast houdt deze post het coördineren van de projecten in.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Ageeth Telleman (020-6752238).

Secretaris Public Relations

De secretaris public relations (SPR) verzorgt

het JD-voorlichtingsbeleid. Dit houdt onder meer in het opbouwen en onderhouden van relaties met de media en het uitdenken en uitwerken van publiciteitsactiviteiten.

De SPR is bovendien de voorlichter namens de vereniging naar de pers, dit in continu overleg met de Voorzitter en de SP.

Voor vragen kun je terecht bij Robin Paalvast (079-314095).

Hoofdredacteur Demo

Demo is het verenigingsblad van de Jonge Democraten met een onafhankelijke redactie, die wordt voorgezeten door de hoofdredacteur. Deze is dan ook geen lid van het Landelijk Bestuur. Samen met de redactie bepaalt de hoofdredacteur het beleid van Demo. Daarnaast zorgt zij/hij samen met de redactie voor de verschijning van demo, van de selectie van te plaatsen stukken, via de lay-out tot de verzending. Denk jij te kunnen, te maken wat je nu leest, bel dan met Ward Biemans (070-3801923).

Kascommissie

De kascommissie bestaat uit tenminste twee leden van de vereniging die niet tevens zit-

ting hebben in het Landelijk Bestuur of een ander orgaan van de JD dat onder controle van de kascommissie staat. De commissie heeft tot taak het controleren van de door de penningmeester gevoerde financiële administratie. Deze controle dient minstens twee maal per jaar plaats te vinden. Een lid van de kascommissie hoeft aan deze functie niet zo gek veel tijd kwijt te zijn, maar het is wel een belangrijke taak die zij/hij op zich neemt. De penningmeester kan eventuele vragen met betrekking tot deze functie beantwoorden, bel dus met Xander Mol (010-4047275).

Aanmelding

Informatie over alle functies kun je krijgen bij bovengenoemde mensen, de andere LB-ers of bij de Secretaris Organisatie.

Kandidaten dienen zich voor 30 oktober 1994, 17.00u aan te melden op het daarvoor bestemde formulier bij de SO. En stuur het vervolgens (ingevuld) op naar:

Landelijk Secretariaat JD
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Congresvoorstellen

Hier volgen de voorstellen die op het congres behandeld worden. Bestudeer ze goed.

Mochten er na het lezen van de congresbijlage nog vragen zijn bel dan met Michael Mol (SO) 010-4149621. Je kunt natuurlijk ook altijd het Landelijk Secretariaat bellen.

Wijzigingen statuten

Indieners: Landelijk Bestuur

Artikel 4 lid 1.

huidige tekst: "De vereniging kent alleen gewone leden." te vervangen door:

"De vereniging kent leden en steunleden."

Toevoegen als lid 3. "Onder steunleden worden zij verstaan die een beperkt aantal nummers van het verenigingsblad ontvangen voor een door de A.L.V. vastgesteld bedrag."

Lid 3: doornummers als lid 4.

Wijziging huishoudelijk reglement

Indieners: Landelijk Bestuur

Kop hoofdstuk I

huidige tekst: "HOOFDSTUK I VAN LEDEN, REÜNISTEN EN BEGUNSTIGERS"

vervangen door: "HOOFDSTUK I VAN LEDEN, REÜNISTEN, BEGUNSTIGERS EN ONTVANGERS VAN HET VERENIGINGSBLAD"

Toelichting:

Beide wijzigingen zijn met elkaar verbonden.

Het gaat hier om een groep mensen die niet de rechten van een gewoon lid hebben, maar slechts een aantal Demo's ontvangen, alsmede van een beperkt aantal secretariaatsdiensten en gratis uitgaven gebruik maken. Voor het Ministerie van VWS (en dus de subsidiegrens) tellen deze leden gewoon mee.

Wijzigingsvoorstellen huishoudelijk reglement

Indieners: Patrick Dersjant, Gerrit-Wim Geritsen e.a.

Woordvoerder: Patrick Dersjant

Artikel 40 lid 4b

Huidige tekst: "Het lid worden van een Nederlandse nationale politieke partij of een daaraan gelieerde of daardoor erkende politieke jongerenorganisatie anders dan D66".

Te vervangen door: "Het lid worden van een Nederlandse politieke partij of een daaraan gelieerde of daardoor erkende jongerenorganisatie anders dan D66, of het lid zijn van een aan een Nederlandse politieke partij anders dan D66 gelieerde of daardoor erkende jongerenorganisatie".

Toelichting:

Hiermee wordt het beleid met betrekking tot het lidmaatschap van andere politieke organisaties, zoals dat al is vastgelegd voor het Landelijk Bestuur, ook (op dezelfde manier) geregeld voor de afdelingsbesturen.

Waar en hoe ?

Jeugdherberg Eikelkamp-Elst
Veendaalsestraatweg 65

3921 EB Elst

08384-1219

Het betreft hier Elst in de provincie Utrecht en niet Elst tussen Arnhem en Nijmegen. Hoe hier te komen?

Met het openbaar vervoer

Neem vanaf Utrecht CS de stoptrein naar RHENEN. Uitstappen bij station Veenendaal Centrum. Hier neem je bus 51 van Midnet en je stapt uit bij de halte 'Jeugdherberg'. Ook kun je de bus vanuit Arnhem nemen, als je uit die richting komt.

Informatie over de vertrektijden van deze metalen mon-

sters vind je in het congresboek, dat je ontvangt, wanneer

je je bijtijds opgeeft voor het congres (zie verder).

Met eigen vervoer

Vanaf de A12 (Utrecht-Arnhem en omgekeerd) neem je de afslag Veenendaal. dan neem je de N233 richting Rhenen. Bij de afslag 'Elst-Amerongen' ga je rechtsaf. Na ca. 2 kilometer ligt de Herberg aan de rechterkant. Deze ligt tussen de bomen dus rij rustig (dat moet je sowieso doen en let goed op de posters en vlaggen van de JD).

Kosten en aanmelding

De prijs voor het hele weekend; een overnachting, een diner, ontbijt en lunch, plus de nodige koffie en thee en een fantastisch weekend neerkomt op fl.42,50 per persoon (inclusief Hfl. 2,50 solidariteitsbijdrage voor hen die reiskosten declareren).

Degene die slechts een dag komen en niet overnachten, betalen fl.26,50.

Maar het kan nog goedkoper, als je je voor 27 oktober weet aan te melden (N.B. de overschrijving moet dan binnen zijn), krijg je namelijk nog eens 5 gulden korting! Deze korting krijg je wanneer je het verschuldigde bedrag van fl.37,50 resp. fl.21,50 overmaakt naar de rekening van de JD, postbanknr. 701386 t.a.v. Jonge Democraten te Den Haag onder vermelding van "ALV 26" en welke dag(en) je komt. N.B.: Als je vlees wilt eten, vermeld dit dan ook en maak fl.2,50 extra over.

Je ontvangt dan uiterlijk 4 november het congresboek. Opgave na deze datum is nog slechts mogelijk op het landelijk secretariaat. Je krijgt dan alsnog een congresboek

thuisgestuurd, maar je bent wel de volledige prijs van fl.42,50 verschuldigd aan de congresdeur. Dit laatste geldt uiteraard ook voor laatbeslissers, die zich bij de deur melden.

Reiskostenvergoeding

Het is mogelijk om een (gedeelte van) de gemaakte reiskosten vergoed te krijgen. Hiervoor geldt een aantal voorwaarden. Je dient je treinkaartje te bewaren en in te leveren bij inschrijving op het congres, samen met

een ingevuld declaratieformulier dat aldaar beschikbaar is. Er wordt nooit meer vergoed dan de prijs van de reisafstand op basis van een jongeren- of rail-actiefkaart (dus kaartje met 40% korting) en tweede klas, tenzij de declaratiepot anderszins mogelijk maakt.

Slapen
De jeugdherberg heeft grotere en kleinere slaapzalen. Er zullen enkele kamers gereserveerd worden voor 'dames', 'heren' en 'vroegslapers'.

Slapen

Vergeet ook vooral niet je slaapzak mee te nemen. Als het niet anders kan bestaat de mogelijkheid bij de jeugdherberg een lakenpakket te huren. De kosten (ca. fl.7,-) zul je zelf moeten voldoen.

Termijnen
Nog even een overzicht van termijnen waarin alle gegevens etc. binnen moeten zijn:

Termijnen

20 oktober 1995, 17.00u: deadline kandidaatsstelling LB

27 oktober 1995, 17.00u: deadline indiening amendementen en moties op de congresvoorstellen, de organimo's, de politieke moties (sluitingsdatum publicatie in het congresboek)

en deadline inschrijving congres via postgiro, met korting op de congresprijs.

9 november 1995, 11.45u: deadline APM's, die nog worden vermenigvuldigd door het LB.

11 november 1994, 11.45u: deadline APM's, zelf vermenigvuldigen en indienen op congres bij het LB.

11 november 1994, 11.45u: deadline APM's, zelf vermenigvuldigen en indienen op congres bij het LB.

Beleidsplan Jonge Democraten 1996

1. Onze grondslag is de vrijzinnig-democratie. Dit jaar gaan we de discussie over wat vrijzinnig-democratie is zowel binnen als buiten de vereniging expliciet aan. Ook een vergelijking met andere stromingen moeten we aandurven.

2. We gaan creatiever met onze projecten werken in het tweede projectjaar.

Digitale democratie wordt niet alleen een project dat uit debatten en discussies bestaat. De JD gaat zich zelf ook op de digitale snelweg, lees: Internet, begeven om daar ideeën op te doen en uit te dragen.

3. Er worden vanaf 1996 activiteiten georganiseerd die specifiek gericht zijn op binnen de JD ondervertegenwoordigde groepen. Ook de publiciteit dient aan deze groepen aangepast te worden. Voor het jaar 1996 kiezen we als speerpunt scholieren, waarna in navolgende jaren andere groepen aan bod komen. Scholierenorganisaties, zoals het LAKS en de leerlingraden, worden betrokken bij de activiteiten.

4. Op basisscholen laten we kinderen kennismaken met het functioneren en de functie van de democratie. Het doel hiervan is niet het werven van leden, maar democratisering in brede zin uit te dragen onder het mom 'je kunt niet vroeg genoeg beginnen'.

5. Zoveel als mogelijk worden voor ons nieuwe wervingskanalen aangeboord. Onder meer popfestivals behoren hiertoe.

6. De door de JD georganiseerde internationale activiteiten worden meer politiek-inhoudelijk van aard. Hierdoor wordt tevens een bredere toegankelijkheid van deze activiteiten gewaarborgd.

7. De JD gaat de organisatorische contacten met D66 verbeteren. Met name bij het wetenschappelijk bureau, het internationale werk en de Eerste en Tweede Kamer liggen hier mogelijkheden. Deze samenwerking mag niet ten koste gaan van de politieke en bestuurlijke onafhankelijkheid van de JD.

8. Werkgroepen in de JD gaan onderling nauwer samenwerken en gaan naast interne discussie ook binnen de vereniging de discussie verrijken door contacten met de afdelingen.

9. De contacten met diverse maatschappelijke organisatie worden verbeterd. Vooral organisaties waar jongeren bij betrokken zijn, zoals jongerenverbonden, organisaties van allochtone jongeren en dergelijke, komen hiervoor in aanmerking. Een belangrijk doel hiervan is om de JD midden in de maatschappij te laten staan.

Congresreglement

1. Algemeen

1.1. Wanneer er in dit reglement geschreven wordt over congresvoorstellen, dan worden daar de Resoluties, Statuten, voorstellen voor nieuwe reglementen, wijziging van bestaande reglementen, het Beleidsplan en de begroting genoemd (HR art.11). Deze voorstellen worden gepubliceerd in de congresbijlage van Demo en zijn amendeerbaar.

1.2. Naast moties en amendementen op deze congresvoorstellen kent de JD Politieke Moties (PM), Actueel Politieke Moties (APM), Organisatorische Moties (Organimo) (HR art.12) en Moties van Orde.

1.3. De vergadering begint met de benoeming van de congresvoorzitters, stemcommissie en notulencommissie. Deze worden voorgedragen door het L.B. en benoemd door de A.L.V.

1.4. Over niet op de agenda geplaatste onderwerpen kunnen in principe geen besluiten worden genomen.

1.5. de Secretaris Organisatie is belast met de gehele organisatie van het congres.

1.6. de Secretaris Organisatie is belast met de zorg voor de congrescommissie en ziet toe op de goede uitvoering van de taken.

1.7. de fungerend congresvoorzitter ziet toe op een orderlijk verloop van de vergadering.

1.8. De fungerend congresvoorzitter kan van de vooraf vastgestelde agenda afwijken, wanneer de vergadering daarin toestemt.

2. Manier van behandelen

2.1. Congresvoorstellen

- indiener van het congresvoorstel geeft een toelichting.

- bij een organimo mag het L.B. reageren indien het L.B. niet de indiener is.

- bij resoluties: Iedereen krijgt de mogelijkheid te spreken over de resolutie, zonder sprekerslijst, maar met beperkte spreektijd.

- behandeling van moties en amendementen volgens punt 2.2.

- indiener van het congresvoorstel mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel.

- iedereen mag spreken over het (gewijzigde) congresvoorstel, met behulp van de congreslijst.

- indiener van het congresvoorstel krijgt het laatste woord.

- Bij behandeling van resoluties is het toegestaan korte, informatieve vragen vanuit de zaal aan de spreker te stellen.

2.2. Moties en amendementen op congresvoorstellen

- indiener van de motie of het amendement geeft toelichting.

- indiener van het congresvoorstel geeft reactie.

- iedereen mag spreken over de motie of het amendement, met behulp van een sprekerslijst.

- indiener van de motie of het amendement krijgt

het laatste woord.

Neemt de indiener het congresvoorstel een motie of amendement over, dan dient zij / hij dit besluit kort toe te lichten en is de motie of het amendement aangenomen, mits geen der aanwezige leden behandeling wenst.

Amendementen die op hetzelfde betrekking hebben, worden geclusterd (tegelijk) behandeld, met behulp van een sprekerslijst. Het meest verstrekkende amendement wordt als eerste in stemming gebracht.

2.3. Andere moties

- indiener van de motie geeft toelichting

- iedereen mag spreken over de motie, met behulp van een sprekerslijst.

- indiener van de motie krijgt het laatste woord.

Dit geldt niet voor Moties van Orde (3.2).

Bij een organimo mag het L.B. reageren indien het niet niet de indiener is.

2.4. Algemeen

a) Op een sprekerslijst kan worden ingeschreven, zodra de indiener van een congresvoorstel, motie of amendement begint met haar / zijn toelichting.

De sprekerslijst wordt gesloten na deze toelichting, behalve bij moties en amendementen op congresvoorstellen (2.2); dan wordt de lijst gesloten na de reactie van de indiener van het congresvoorstel. De sprekers komen aan de beurt volgens de volgorde op de lijst.

b) De fungerend congresvoorzitter bepaalt de spreektijd per spreker.

3. Vergaderorde

3.1. De fungerend congresvoorzitter kan de vergadering maximaal 15 minuten schorsen om de orde te herstellen. Wanneer daarna

nogmaals de orde wordt verstoord, wordt de vergadering, in overleg met het L.B., gesloten.

3.2.a. Wanneer een lid een Motie van Orde indient, wordt dit voorstel onmiddellijk in behandeling genomen.

Over deze voorstellen wordt niet gediscussieerd, ze worden meteen in stemming gebracht.

3.2.b. De fungerend congresvoorzitter kan alleen Moties van Orde buiten de orde verklaren, wanneer deze voorstellen niet over de vergaderorde handelen, dan wel in strijd zijn met de statuten, conform art. 15 lid 3 HR.

3.2.c. De fungerend congresvoorzitter kan Moties van Orde overnemen. Er wordt dan niet over gestemd, tenzij een lid vraagt om stemming.

4. Stemming

4.1.a. Alle besluiten op de A.L.V. worden genomen met volstrekte meerderheid van de stemmen, tenzij de Statuten of het Huishoudelijk Reglement een gekwalificeerde meerderheid eisen.

4.1.b. Onder geldig uitgebrachte stemmen in geval van zaken wordt verstaan de voor- en tegenstemmen.

4.2. Stemmen over zaken geschiedt door het opsteken van de stemkaart. Stemmen over personen geschiedt schriftelijk.

4.3. Wanneer het verschil in stemmen (voor of tegen) minder is dan 5, dan wordt opnieuw gestemd. Is het verschil nog steeds zo klein, dan wordt schriftelijk gestemd.

4.4. Wanneer de stemmen staken en er is voldaan aan artikel 4.3, dan is het voorstel verworpen.

4.5. Per voorstel kan slechts eenmaal om herstemming worden gevraagd.

5. Slotbepalingen

5.1. De fungerend congresvoorzitter kan op verzoek van de vergadering, afwijken van de bij dit reglement gestelde regels.

5.2. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet in de orde van de A.L.V. beslissen de congresvoorzitters.

Zaterdag 11 november

10.30 Opening congressecretariaat

11.00 Voorbereidingswerkgroep Resolutie

11.45 Opening (installatie congrescommissie)

12.00 Openings toespraak

13.00 Verkiezing LB-posten

13.45 Pauze (met eigen brood)

14.15 Uitslag verkiezingen

14.30 Resolutiebehandeling

17.00 Organimo's, PM's en APM's

17.45 Vragenronde Landelijk Bestuur

18.30 Diner

20.00 Toespraak Landelijk Voorzitter, afscheid LB-ers

21.00 Iemand op het podium

22.00 Feest

Zondag 12 november

08.00 Reveille

08.15 Ochtendactiviteit

08.45 Ontbijt

09.15 Beleidsplan, begroting, HR- en statutenwijzigingen

10.15 (A)PM's

11.45 Diverse workshops en training

13.00 Lunch

13.15 (A)PM's

15.00 Spreker

16.00 (A)PM's

17.00 Sluiting

Begroting Jonge Democraten 1996

Lasten

Post	Jrk. 1994	Beg. 1995	Beg. 1996
Accomodatie			
Kantoorruimte	12.198,96	12.000,--	12.000,--
Afschrijvingen	3.702,00	4.400,--	3.500,--
Bankkosten	464,44	500,--	500,--
Subtotaal	16.365,40	16.900,--	16.000,--

Organisatie

Kantoor en verzeker.	3.601,31	3.800,--	3.800,--
Druk en stencilwerk	11.051,51	6.875,--	7.700,--
Materialen	9.854,19	5.000,--	5.500,--
Porti	10.555,20	6.575,--	7.500,--
Telefoon nationaal	5.809,68	7.550,--	6.500,--
Telefoon internation.	4.752,20	5.375,--	5.000,--
Documentatie	4,40	250,--	250,--
Verg. en repr. kosten	1.659,47	750,--	750,--
Reiskosten bestuur	2.523,07	3.450,--	4.800,--
Contr.(int.) organ.	2.309,05	2.000,--	2.300,--
Bijdr. pers. D66	5.000,00	5.000,--	5.000,--
Secr. medewerker	24.153,21	23.500,--	25.000,--
Subtotaal	81.273,29	70.125,--	74.100,--

Financiële admin.

Administratie kosten	8.000,00	8.000,--	8.000,--
Accountant	4.696,00	3.400,--	3.400,--
Subtotaal	12.696,00	11.400,--	11.400,--

Fondsen

Afd. Prior. Fonds	1.218,27	2.000,--	2.000,--
Ledenafdracht	19.136,18	20.000,--	20.000,--
Ledenwerving	1.075,04	5.250,--	6.000,--
Subtotaal	21.429,49	27.250,--	28.000,--

Ledenbladen

Demo (druk en verz.)	24.023,38	23.625,--	23.250,--
Demo (redactiebudget)	489,97	750,--	750,--
Subtotaal	24.513,35	24.375,--	24.000,--

Post	Jrk. 1994	Beg. 1995	Beg. 1996
Ledenactiviteiten			
Congressen	40.219,48	24.000,--	24.000,--
Werkgroepen	1.604,62	2.500,--	2.000,--
Commissies	2.890,15	1.700,--	2.000,--
Introweekenden	2.280,70	2.000,--	0,--
Kaderdagen	0,00	700,--	1.000,--
Themadagen	4.507,23	0,--	0,--
PI-weekend	150,00	1.500,--	0,--
Internat. werk	7.806,65	3.500,--	3.500,--
Buitenlandexcursie	1.188,90	1.000,--	1.000,--
Overige activiteiten	1.723,89	7.000,--	8.500,--
Subtotaal	62.371,62	43.900,--	42.000,--

Onvoorzien	1.639,00	8.000,--	8.000,--
-------------------	----------	----------	----------

Totale lasten	220.228,24	201.950,--	203.500,--
----------------------	------------	------------	------------

Baten

Post	Jrk. 1994	Beg. 1995	Beg. 1996
Bijdrage D66			
Opbr. congres	14.501,15	8.000,--	8.000,--
Contributies	21.599,20	27.000,--	27.000,--
Div. en schenkingen	10.292,68	4.500,--	4.500,--
Subsidie VWS	138.549,00	135.200,--	137.500,--
Subsidie internationaal	2.500,00	0,--	0,--
Opbr. internationaal	872,31	0,--	0,--
Opbrengst materialen	1.456,02	1.000,--	1.500,--
Opbrengst PI-weekend	90,94	1.250,--	0,--

Saldo verlies	2.926,94	0,--	0,--
----------------------	----------	------	------

Totaal baten	220.228,24	201.950,--	203.500,--
---------------------	------------	------------	------------

Last Dance
GLAMOUR DANCE

Ze trekken hun platenkast
nog éénmaal wagenwijd open !!!

DJ Neutron Dance
&
DJ TIGER DIAMOND

Dit alles op zaterdagavond vanaf 22:30 uur !

Wil je vlees op het komende congres ?

Geef een knaak aan Michael, onze Secretaris Organisatie of maak f 2,50 extra over bij je congresbetaling.

Giro 701368 t.a.v. Jonge Democraten te Den Haag o.v.v. Ik wil vlees !!!

Doe dit voor 27 oktober 1995

**(Overigens, de Veenendaalse
Chinees schijnt erg goed te zijn !)**

Toelichting bij de resolutie 'an organized common peace'

Raymond van Doorn

(de auteur is lid van de resolutie werkgroep)

Omdat niet elke JD-er evenveel kennis heeft over het onderwerp internationaal veiligheidsbeleid, volgt hieronder in vogelvlucht wat informatie die hopelijk de resolutie wat makkelijker maakt.

De Veiligheidsraad

Over deze instelling heerst wat verwarring. De veiligheidsraad is te beschouwen als een soort dagelijks bestuur van de Verenigde Naties. De raad bestaat nu uit vijftien leden. Tien leden worden gekozen voor een termijn van twee jaar: deze leden hebben geen veto-recht. De andere vijf leden zijn permanent en hebben wel een veto-recht. Het gaat hier om de Verenigde Staten, de Russische federatie (dat is dus gewoon Rusland zonder andere voormalige Sovjet-republieken), China, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk. De voornaamste taak is de verantwoordelijkheid voor vrede en veiligheid: de veiligheidsraad wordt geacht daarbij snel doeltreffend op te treden. Zij mag daarvoor maatregelen nemen zonder de instemming van de Algemene Vergadering van de VN. De Algemene Vergadering zijn vertegenwoordigers van alle leden van de VN: zeg maar gemakshalve alle landen ter wereld minus Zwitserland.

De Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE)

In 1975 is men begonnen met de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (CVSE). De CVSE was niet een permanente internationale organisatie maar een reeks opvolgende conferenties, die zich met name met mensenrechten bezig hield. Sinds kort is er dus de OVSE, omdat de CVSE een permanente organisatie is geworden, compleet met kantoren en secretariaten. Er is een wekelijkse vergadering van ambassadeurs van de lidstaten. Het belang van de OVSE is dus toegenomen, hoewel je er niet dagelijks in de krant over leest. Haar taken zijn uitgebreid en de OVSE bleek enkele keren redelijk succesvol bij de preventie van etnische conflicten. De lidstaten zijn: de Verenigde Staten, Canada, alle voormalige republieken van de Sovjet-Unie en alle Europese landen. Albanië ook, hoewel dat geen deelnemer was van de CVSE.. Het lidmaatschap van Servië-Montenegro is om wellicht bekende redenen opgeschort en er is een waarnemersstatus voor FYROM. Dat is geen computervirus of zo maar Macedonië, dat door Griekse gevoeligheden een speciale status heeft.

De Westeuropese Unie (WEU)

Dit is een clubje landen uit de Europese Unie, dat op defensiegebied wel eens gezamenlijk optreedt: dit was bijvoorbeeld het geval tijdens de Golfoorlog. Het verdrag van Maastricht heeft de WEU weer meer betekenis gegeven omdat de WEU de defensie maatregelen van de Europese Unie gaat uitvoeren. De WEU kan in de toekomst uitgroeien tot de Europese Defensie Gemeenschap en gaat dus belangrijker worden. De volgende landen zijn lid: Frankrijk, Duitsland, de Benelux, Italië, Spanje, Portugal en het Verenigd Koninkrijk. Van de EU-landen missen

we dus als lid: Denemarken, Griekenland, Ierland, Zweden, Finland en Oostenrijk.

De Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO)

Een redelijk bekende militaire organisatie, dacht ik. Het is nog een restantje Koude Oorlog en is de laatste tijd zelfs actief in voormalig Joegoslavië. De NAVO heeft zestien 'echte' leden: de Verenigde Staten, Canada, Noorwegen, Denemarken, de Benelux, Duitsland, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Turkije, het Verenigd Koninkrijk, IJsland en Frankrijk (met een bijzondere status). Enkele landen uit Midden- en Oost-Europa doen mee in het Partnership for Peace, een opstapje met onduidelijke voorwaarden voor volwaardig lidmaatschap. Rusland, Polen en Tsjechië zijn voorbeelden van landen die hieraan deelnemen.

Tot slot: over peace enforcement (vredesafdwinging)

Onder het kopje 'aard van de conflicten en maatregelen' staat een A-B-C-opsomming. Voor de goede orde:

- A: er kan militair worden ingegrepen
- A+B: er moet militair worden ingegrepen
- C: er moet militair worden ingegrepen

Dit bovenstaande kan worden afgeleid uit het kopje 'peace enforcement'.

A staat voor schending van de nationale soevereiniteit, B staat voor grove schendingen van mensenrechten. Daarmee wordt doorgaans gedoeld op sterk fysieke wanpraktijken zoals martelingen, gevangenzetting zonder proces, verkrachtingen etc.

C staat voor genocide en massale verdrijving van burgers.

Voor nadere toelichting over de resolutie komen de leden van de werkgroep graag langs op de afdelingsvergadering: wij zijn zelfs bereid het landelijk bestuur te informeren wanneer haar dat interessant lijkt. Het telefoonnummer van Raymond van Doorn is: 030 - 714 326

Gerrit-Wim Gerritsen zoekt leden voor de

Registratiecommissie voor het Congres

"Zouden zich veel mensen kunnen aanmelden bij mij, dan wordt het minder werk per persoon"

053-895057

0 0 1 Resolutie 'An organized common peace'

0 0 2 Een blik op de wereld om ons heen leert dat er veel conflicten zijn
0 0 3 en ontstaan die zéér slechte leefomstandigheden met zich mee-
0 0 4 brengen. De internationale gemeenschap heeft een verant-
0 0 5 woordelijkheid voor het welzijn van alle mensen in de wereld, dus
0 0 6 zeker ook voor het welzijn van mensen in conflictgebieden.

0 0 7 De Verenigde Naties en regionale instellingen

0 0 8 De structuur van de Verenigde Naties

0 0 9 De VN is de aangewezen organisatie voor het uitdragen van het
0 1 0 internationaal veiligheidsbeleid. Voor een beter functioneren van
0 1 1 de VN dienen de taken van de Veiligheidsraad verlicht te worden.
0 1 2 Het handhaven van de internationale veiligheid kan overgelaten
0 1 3 worden aan regionale instellingen en regionale akkoorden: de Veil-
0 1 4 ligheidsraad heeft daarvoor al de bevoegdheden in het Handvest.
0 1 5 Indien het deze regionale instellingen niet lukt om op vreedzame
0 1 6 wijze een conflict op te lossen, dan wordt het geschil aan de veilig-
0 1 7 heidsraad voorgelegd. Uiteraard opereren deze instellingen bij hun
0 1 8 pogingen conflicten op te lossen naar criteria, die zijn ontwikkeld
0 1 9 door de Veiligheidsraad. Bij militair ingrijpen (peace enforcement)
0 2 0 van de regionale instellingen is een machtiging van de Veiligheids-
0 2 1 raad nodig.

0 2 2 De besluitvormingsprocedure van de VN is achterhaald. Het veto-
0 2 3 recht binnen de Veiligheidsraad moet vervallen en besluiten van
0 2 4 de Raad moeten worden genomen met een tweederde meer-
0 2 5 derheid. Daarnaast dient de samenstelling van de Raad te worden
0 2 6 gewijzigd. De vijf huidige permanente leden worden aangevuld
0 2 7 met Japan en Duitsland. Het streven is om de drie permanente
0 2 8 Europese zetels op termijn te vervangen door één permanente
0 2 9 zetel voor de Europese Unie (EU). Hiernaast worden de perma-
0 3 0 nente leden aangevuld met drie nieuwe permanente leden uit res-
0 3 1 pectievelijk Afrika, Latijns-Amerika en Azië/Oceanië. Deze repre-
0 3 2 sentanten worden gekozen door de Algemene Vergadering.
0 3 3 Het Internationale Gerechtshof krijgt de bevoegdheid om het op-
0 3 4 treden van de Veiligheidsraad te beoordelen, zodat een zekere
0 3 5 standaard wordt ontwikkeld, die als leidraad dient voor zowel de
0 3 6 VN als de regionale instellingen. Naast het Internationaal Gerechts-
0 3 7 hof komt er een permanent oorlogstribunaal, vergelijkbaar met het
0 3 8 tribunaal voor ex-Joegoslavië in Den Haag.
0 3 9 Zo kunnen (oorlogs-)misdaden tegen de mensheid ten alle tijde
0 4 0 internationaal worden veroordeeld.

0 4 1 Regionale instellingen

0 4 2 Het Handvest van de VN geeft de mogelijkheid de handhaving
0 4 3 van de vrede en veiligheid over te laten aan regionale instellingen.
0 4 4 In Europa is daarvoor de Organisatie voor Veiligheid en Samen-
0 4 5 werking in Europa (OVSE) de aangewezen organisatie om een
0 4 6 volwaardige regionale instelling van de VN te worden. De OVSE
0 4 7 zal echter op een breder terrein moeten gaan samenwerken, om-
0 4 8 dat conflicten mede ontstaan door door de slechte sociale situatie
0 4 9 in staten. Overleg kan nodig zijn over onder andere werkgelegen-
0 5 0 heid, immigratie, milieu, sociale voorzieningen en gezondheids-
0 5 1 zorg.
0 5 2 Daarnaast heeft de OVSE een militair instrument nodig. Om Rus-
0 5 3 land permanent in een militaire samenwerking te betrekken, is er

0 5 4 een nieuwe organisatie nodig met daarin de huidige NAVO-lan-
0 5 5 den, de landen uit Midden- en Oost-Europa en voormalige Sovjet-
0 5 6 republieken. De bijdrage van de EU aan deze nieuwe organisatie
0 5 7 kan het best geschieden via de West-europese Unie (WEU).

0 5 8 Aard van conflicten en maatregel

0 5 9 Nu we een theoretisch kader hebben verschaft gaan we de prak-
0 6 0 tijk ernaast zetten door te kijken naar de aard van de conflicten. In
0 6 1 (potentiële) conflictgebieden kan er sprake zijn van:
0 6 2 A. Schendingen van de soevereiniteit van een staat, en
0 6 3 B. grove schendingen van de mensenrechten, die zich kunnen
0 6 4 uitstrekken tot
0 6 5 C. genocide en massale verdrijving van burgers.
0 6 6 De internationale gemeenschap, zoals verenigd in de VN, moet
0 6 7 meer dan eens haar verantwoordelijkheid nemen om problemen
0 6 8 te voorkomen en op te lossen.

0 6 9 Signalering van (potentiële) conflicten

0 7 0 Om te komen tot een effectieve aanpak van (potentiële) conflicten,
0 7 1 dienen deze tijdig te worden gesignaleerd. Hierbij is wederom een
0 7 2 rol weggelegd voor de regionale instellingen. Verder moeten niet-
0 7 3 gouvernementele organisaties (NGO's) zoals de Unrepresented
0 7 4 Nations and Peoples Organisation (UNPO) toegang krijgen tot de
0 7 5 VN om problemen ook daadwerkelijk op de agenda van de Veilig-
0 7 6 heidsraad te zetten. Dit kan in de vorm van een Recht van Petitie,
0 7 7 dat al is voorgesteld door de commissie Carlsson. Een Raad van
0 7 8 Petitie zal de zaken beoordelen en, indien nodig, doorsturen naar
0 7 9 de Veiligheidsraad.

0 8 0 Peace keeping

0 8 1 Om het escaleren van een conflict te voorkomen, kunnen ver-
0 8 2 schillende maatregelen worden genomen. Als eerste moet wor-
0 8 3 den gedacht aan diplomatieke druk, economische sancties en een
0 8 4 wapenembargo om agressors te treffen. Mits goed uitgevoerd, is
0 8 5 zeker in een vroeg stadium een totaal wapenembargo voor een
0 8 6 conflictvaard aan te bevelen. Tot de preventieve maatregelen ho-
0 8 7 ren ook peace keeping operaties met behulp van een vredesmacht
0 8 8 die als hoofdtaak het verstrekken van humanitaire hulp heeft. Toe-
0 8 9 stemming van de betrokken partijen is hierbij vereist.

0 9 0 Peace enforcement

0 9 1 Als alle bovengenoemde maatregelen uiteindelijk tekort schieten,
0 9 2 kan besloten worden door middel van militair ingrijpen vrede af te
0 9 3 dwingen tussen de strijdende partijen. Zodra er sprake is van ge-
0 9 4 nocide en massale verdrijving van burgers moet men overgaan
0 9 5 tot deze peace enforcement. Schending van de nationale soeve-
0 9 6 reiniteit en daarmee schending van de internationale rechtsorde
0 9 7 kan aanleiding zijn voor militair ingrijpen van de internationale ge-
0 9 8 meenschap. Dit kan ook het geval zijn voor alleen grove schen-
0 9 9 dingen van de mensenrechten. Een combinatie van de laatste
1 0 0 twee moet leiden tot militair ingrijpen. Daadkrachtig militair ingrij-
1 0 1 pen moet beschouwd worden als een uiterste redmiddel, de na-
1 0 2 druk moet blijven liggen op het ontwikkelen en uitvoeren van pre-
1 0 3 ventieve maatregelen.

Human rights, our rights !

Sluit je ogen eens even en stel je voor: je zit op een terras aan een heldergroene rivier; de lucht is strakblauw en het is ruim 30 graden, maar de dadelpalmen en andere subtropische bomen zorgen voor enige beschutting tegen de felle zon: het decor van een luie vakantie? Nee, de locatie van de Conferentie "Human Rights, Our Rights", georganiseerd door YDC (Youth for Development and Cooperation) en de Turkse jongerenorganisatie Arkadas.

**Wouter van
Helden &
Peter Ras**

Van 24 tot en met 29 juni vond de conferentie plaats in het stadje Silifke in Zuid-Turkije, dat ongeveer halverwege de Turkse westkust en Turks-Koerdistan ligt. Vertegenwoordigers van tal van jongerenorganisaties (op politiek-, sociaal-, en milieu-vlak) kwamen vanuit de hele wereld naar Silifke om deze conferentie bij te wonen en een bijdrage te leveren aan de drie hoofdthema's van de conferentie: jongerenrechten, vrouwenrechten en racisme/xenofobie (vreemdelingenangst).

Eurocentrisch

Het was een kleurrijk gezelschap, qua achtergronden, bezigheden en sympathieën. Zo waren er journalisten aanwezig uit Australië en Polen, vertegenwoordigers van studentenorganisaties uit bijvoorbeeld Spanje en de Filipijnen, een afgevaardigde van een natuurorganisatie uit Benin (West-Afrika) en Portugese voorvechtsters van de mensenrechten. Vele organisaties hielden zich primair met ontwikkelingssamenwerking bezig, terwijl andere organisaties ontwikkelingssamenwerking meer als een onderdeel van hun werkerreinen beschouwen, zoals de JD. Opvallend was het feit dat zelfs binnen zo'n groep van kritische, naar wij vooraf aannamen toch tenminste in hoofdlijnen gelijkgezinde jongeren, er zich

'Opvallend was het feit dat zelfs binnen zo'n groep van kritische, naar wij vooraf aannamen toch tenminste in hoofdlijnen gelijkgezinde jongeren, er zich enkele fundamentele verschillen van mening voordeden'

enkele fundamentele verschillen van mening voordeden.

Onder de deelnemers ontsproot de traditionele 'Noord-Zuid-discussie'. Een Colombiaanse vertegenwoordiger van een organisatie die straatkinderen poogt te helpen, verweet zowel een Portugees meisje als ondergetekenden een 'Eurocentrische' houding te hebben door 'onze' normen en waarden op te leggen aan de zuidelijke landen.

Dit benadrukte zij met name toen de discussie ging over de vraag of mensenrechten universeel zijn of niet. In grote lijnen leek iedereen het wel eens te zijn over het feit dat er inderdaad universele mensenrechten zijn, maar de nadruk die wij als afgevaardigden uit Europa

hierop legden, werd -in ieder geval door de Colombiaanse- als 'nogal Eurocentrisch' beschouwd. Zelfs op deze conferentie van jongeren blijkt dit onderwerp dus gevoelig te liggen, evenals in het groot, in de wereldpolitiek: met name een aantal Oost-Aziatische landen probeert de universaliteit van mensenrechten al jaren openlijk ter discussie te stellen. Tot op heden echter zonder veel succes vanwege de krachtige steun voor de universaliteit van mensenrechten vanuit de westerse wereld en sommige ontwikkelingslanden.

Een ouderwetse 'Oost-West-discussie' was, dachten wij, intussen naar het rijk der oude koeien verwezen, omdat we er de laatste jaren vanuit waren gegaan dat orthodoxe communisten tot een uitstervend soort behoren. Heel fel werd de discussie nadat een Portugese afgevaardigde een beeld had geschetst van de gebeurtenissen in Oost-Timor en wij een voordracht hadden gehouden over de situatie in Tibet.

Een Australische journalist bleek overduidelijk orthodox-marxistische sympathieën te hebben en viel ons herhaaldelijk aan met het argument dat politiek lobbywerk voor Tibet uitsluitend rechtse (Republikeinse) krachten in onder andere de VS dienen in hun pogingen om een socialistische staat als China op alle mogelijke manieren te verzwakken.

Woorden als "het steunen van het westerse imperialisme in haar strijd tegen socialistische staten" werden hierbij niet geschuwd. Achteraf bedachten we ons dat dit het exacte argument is dat de Chinese regering altijd gebruikt om de westerse steun voor het Tibetaanse volk te verklaren.

Het lijkt ons echter van het grootste belang te benadrukken dat mensenrechten te allen tijde topprioriteit horen te zijn en in ieder geval belangrijker zijn dan welke ideologie dan ook. Met name de Oost-Europese afgevaardigden, die het een en ander aan den lijve hebben ondervonden, benadrukten hun steun voor deze stelling.

Beijing

Fundamentalistische elementen waren eveneens van de partij. Nadat we een dag lang over vrouwenrecht hadden gesproken stond een Azerbaidzjaanse afgevaardigde op en liep naar voren: "De positie van vrouwen is gedurende de twintigste eeuw flink verbeterd..." zo begon hij, "vrouwen hebben nu politieke en economische rechten. Het is genoeg geweest, we moeten er over stoppen". Na een sterk afkeurend gemompel vanuit de zaal namen twee sprekers het woord en benadrukten dat alhoewel de positie van vrouwen gedurende de laatste decennia inderdaad is verbeterd, er op dit gebied nog zeer veel te verbeteren valt. Bovenal: Welke man meent zich het recht voor te houden dat dit niet nodig is wanneer er zoveel vrouwen zijn die benadrukken nog regelmatig het slachtoffer te zijn van discriminatie of ander onrecht.

Gelet op de Wereld Vrouwen Conferentie in Beijing hebben ondergetekenden twee resoluties opgesteld die op

de laatste dag van het seminar door de meerderheid van de deelnemers is ondertekend. Deze resoluties handelen over de positie van vrouwen van minderheden en inheemse volkeren waarbij er nadrukkelijk stelling wordt ingenomen tegen de Chinese weigering, om onder andere Taiwanese en Tibetaanse vrouwenorganisaties in ballingschap toe te laten tot deze conferentie.

Luxerecht

De eerste dag van het seminar werd besteed aan het jongerenrecht. In de discussie stonden drie vragen centraal: Zijn er specifieke jongeren rechten, op welke wijze verschillen ze van andere rechten en hoe zouden de ideale jongerenrechten eruit zien. Van deze vragen werd verwacht dat ze een goede leidraad zouden vormen in de discussie echter, het internationaal gekleurde gezelschap bleek dusdanig bont dat het gesprek zich voornamelijk beperkte tot een opsomming van de situatie per land.

Dit, overigens een vaker terugkerend probleem, noodzaakte de deelnemers de discussie over een andere boeg te gooien door middel van de simpele vraag: "Op welke punten zijn we het dan wel eens"? Deze bleek specifiek genoeg om tot de consensus te komen dat jongeren in ieder geval recht hebben op vrijheid van beweging in de vorm van reizen. Dit is belangrijk in de ontwikkeling vooral wanneer het gaat om vergroting van zelfstandigheid en tolerantie ten aanzien van cultuur en ras. Dat dit resultaat niet verbijsterend kan worden genoemd had, behalve de uiteenlopende meningen omtrent jongerenrecht, vooral te maken met het feit dat de meerderheid meende dat het een vorm van 'luxe-recht' is. Deze moet in de parade van lopende mensenrechten vraagstukken genoeg nemen met een plaats in de achterhoede.

Vrouwenrecht

Op de tweede dag stond het vrouwenrecht centraal. Zoals al bleek uit de sfeerschets gaf dit aanleiding tot heel wat meer opwinding. Dat dit uiteraard een onderwerp van belang is werd nog eens extra onderstreept door het gegeven dat slechts 1% van het mondiale kapitaal in handen is van vrouwen. Een doelstelling was verder om de situatie van vrouwen in Turkije te vergelijken met de positie van de vrouw in de landen die door de deelnemers werden vertegenwoordigd. Ondanks dat een spreker, een Turkse professor, zich tijdens de plenaire zitting uitsluitend beperkte tot een slaapverwekkende statistisch opsomming van onrecht was het niet te voorkomen dat de gemoederen hoog opliepen tijdens de discussie.

Dat de doelstelling onhaalbaar was in een omgeving waar de vrijheid van

meningsuiting ver te zoeken is bleek op treffende wijze nadat de vraag werd gesteld of de vrouwelijke Turkse premier Ciller een positieve invloed heeft op de positie en emancipatie van vrouwen in Turkije. Hierop reageerde een Turkse deelnemer met de woorden dat Ciller hieraan een minimale contributie levert. "Zij is slechts een marionet waarvan de touwtjes worden bediend door een regeringspartij die niet vrouwvriendelijk is." Een intussen geschrokken lid van Arkadas kapte dit onderwerp vervolgens direkt af met de woorden:

"Het is hier niet de plaats om over Turkse partijpolitiek te praten." Hierna volgden er nog enkele interessante vragen waarbij het helaas niet mogelijk bleek om meer te weten te komen over de daadwerkelijke positie van de Turkse vrouw. De vraag: "Wat verwacht U van de positie van de Turkse vrouw in de toekomst als gevolg van de verdere liberalisering van jongeren" werd beantwoord met de algemene bewoording dat dit een positieve bijdrage zou kunnen leveren. Verder benadrukte de spreekster dat de belangrijkste oplossing om de positie van vrouwen te verbeteren moe-

'De Jansen en Janssens-types die ons volgden op de stranden waren meer lachwekkend dan bedreigend'

ten worden gevonden in verbetering van het onderwijs waarbij de bewustwording van de vrouw de emancipatie binnen "family life" moet vergroten. Daarbij is de politieke wil van politieke leiders zeer belangrijk. In een van de discussies tijdens de workshop werd naar aanleiding hiervan een weinig opbeurend voorbeeld gegeven vanuit onverwacht hoek, namelijk Nederland. In ons land mogen we stellen dat de deelname van vrouwen aan het onderwijs tegenwoordig niet meer onderdoet voor die van de mannen. Bovendien

is de politieke wil om de positie van vrouwen verder te verbeteren zeker aanwezig.

Hoe is het dan mogelijk dat Nederland binnen de Europese Unie de laagste vrouwelijke arbeidsparticipatie heeft? Gelukkig konden de woorden van de Turkse professor stand houden na de verklaringen dat het Nederlandse "family life" te maken heeft met sterke traditioneel-christelijke elementen. Ook blijkt, ondanks recente verbetering, de kinderopvang nog onvoldoende goed georganiseerd te zijn en daarbij vaak te duur.

Dat vrijheid van meningsuiting soms een betrekkelijk begrip is bleek uit de wijze waarop een vraag werd gesteld door een Portugese tegenstandster van abortus. Zij vroeg: "Wat denkt U over abortus? Vrouwen hebben rechten maar een ongeboren baby heeft ook rechten, maar deze kan helaas niet praten, mee eens?". De Turkse professor liet zich de antwoorden gelukkig niet voorschrijven. Zij reageerde opvallend: "Ik geloof in de vrijheid van de vrouw en daarbij mag ze abortus plegen in het kader van 'family planning'".

Informatiecentra

De derde dag werd aandacht besteed aan racisme en xenofobie. Onderwerpen waar momenteel zoveel over te zeggen valt dat het hele seminar er gemakkelijk alleen mee gevuld had kunnen worden. Een hoofddoelstelling betrof het uitwisselen van ideeën ten aanzien van campagnestrategieën. Een interessante suggestie hierbij was dat, gezien de aard van de problematiek, er

wellicht een tweedeling nodig is in campagnes. Enerzijds worden problemen veroorzaakt door hoofdzake-

lijk sociaal-economische factoren met als voorbeeld de situatie in de oude wijken van veel West-Europese steden. Anderzijds worden problemen veroorzaakt door sociaal-economische factoren in combinatie met traditioneel-historische factoren waarmee vooral werd gerefereerd aan Oost-Europa en in het bijzonder aan het voormalig Joegoslavië.

De problemen van minderheden en racisme in Oost-Europa, met name in voormalig Joegoslavië, vormden een belangrijk onderwerp tijdens de plenaire zitting van deze dag. Een Poolse deelnemer, een journalist die getuige is geweest van de Roemeense revolutie en tevens een boek heeft geschreven over de Joegoslavische politiek hield een boeiend betoog. Volgens hem was Milosovitz zeer succesvol geweest in het uitbuiten van het

nationalisme.

Nadat aanvankelijk de communistische propaganda onder Tito hoogtij had gevierd veranderde dit in een agressieve nationalistische politiek toen de verschillende staten van het voormalig Joegoslavië onafhankelijk werden. Een zeer belangrijk probleem vormt hierbij het feit dat politiek en media in deze republieken weder-

zijds sterk van elkaar afhankelijk zijn. Servische politici bleken onder sterke invloed te staan van nieuwsberichten die werden geschreven door

journalisten die de propaganda steunden uit angst voor verlies van hun baan. De Kroatische media vertoonden overeenkomstige trekjes door de meerderheid van de moslims in de berichtgeving af te schilderen als fundamentalisten.

Als goede initiatieven ter bestrijding van dit probleem noemde de Poolse spreker de organisatie van journalistentrainingen in Oost-Europa en de opzet van informatiecentra met de politieke en historische achtergronden van minderheden.

Moordaanslagen

Het valt uiteraard te verwachten dat praten over mensenrechten in het hol van de Turkse leeuw zijn beperkingen kent. Gedurende de hele conferentie werden met name de plenaire zittingen zorgvuldig geregistreerd door de Turkse Binnenlandse Veiligheids Dienst.

Er was een cameraman met een fluorescerend bordje 'TV' op zijn uit de kluiten gewassen camcorder en talloze fotografen en politieagenten waren redelijk doorzichtig. Ook de Jansen en Janssens types die ons volgden op de stranden waren meer lachwekkend dan bedreigend. De keerzijde hiervan is echter minder vrolijk wat bleek uit het schokkende relaas van enkele Turken, die zich inzetten voor verbetering van de mensenrechten in hun land.

Zij vertelden ons dat documentatiecentra van hun organisatie in brand waren gestoken, dat er herhaaldelijk moordaanslagen op hen waren gepleegd en dat ze diverse keren waren opgepakt en gemarteld.

Symbolische waarde

Alle ironie ten spijt, het neemt niet weg dat een mensenrechten-seminar in een land als Turkije meer oplevert dan het bovenstaande soms doet vermoeden. Van een dergelijke gebeurtenis gaat een symbolische waarde uit, die afgezien van mogelijk misbruik door Turkse politici, een belangrijke stimulans kan betekenen voor Turkse voorvechters van de mensenrechten.

Dat de schokkende praktijk op dichte afstand soms menig discussie overbodig maakt bleek bij de afsluiting van het seminar. Nadat een lid van de Turkse organisatie Arkadas vertelde wat zijn organisatie in Turkije intussen allemaal was overkomen maakte een indrukwekkende stilte zich meester onder de, toch doorgaans, welbespraakte deelnemers gevolgd door een hartverwarmend applaus.

Hiermee werd het seminar "Human rights, Our rights" in Silifke afgesloten. Wij vonden het, evenals de organisatie, zeer geslaagd.

Gedurende de hele conferentie werden met name de plenaire zittingen zorgvuldig geregistreerd door de Turkse Binnenlandse Veiligheids Dienst

'Code of conduct' moet kritiek voorkomen

Bedrijfsethiek als overlevingsstrategie voor Nutricia

Naast het opbreken van deze relatie meldde de Volkskrant (11-06-94), dat Nutricia zich intern zou beraden op "de ethiek van de voorgenomen verwerking van stoffen die met genetisch veranderde dieren als Herman zijn verkregen".

De werkgroep Ethiek van de JD besloot te onderzoeken hoe een bedrijf als Nutricia nu omgaat met ethiek, en interviewde de heer K.A. de Jong, die namens Nutricia betrokken is bij de *ethische commissie* van dat bedrijf.

Bij Nutricia heeft zich medio vorig jaar een discussie ontwikkeld over het te voeren beleid. Er heeft een heroriëntatie plaatsgevonden van een gesloten naar een open beleid. De invulling van dit nieuwe beleid is één van de taken van de heer De Jong.

De ethische commissie, die op het moment waarop het interview plaatsvond zo'n drie à vier maanden operationeel was, bestaat uit vier personen. Het zijn mensen die van buitenaf zijn voorgesteld, mede door die groeperingen, die kritiek hadden op Nutricia. De heer De Jong is ambtelijk secretaris van de commissie en zorgt voor de communicatie tussen de commissie en het bedrijf. Er is nu een concept reglement ontworpen dat aangeeft hoe je als commissie en als bedrijf met elkaar omgaat en er wordt gewerkt aan een concept *code of conduct*, die naar verwachting in november klaar zal zijn. Het is dan een openbaar stuk, dat door iedereen mag worden ingezien, door media, politici, consumentenbond etc.

Enterale voeding

De specialisatie van Nutricia is de laatste vijftien jaar in de richting gegaan van de *enterale* voeding (enteraal wil zeggen, dat de voeding rechtstreeks naar de maag en darmen gaat, in tegenstelling tot infuus-voeding, die rechtstreeks in het bloed wordt toegediend), voeding voor zuigelingen en - in het bijzonder - te vroeg geboren. Het ontwikkelen van deze voeding vereist veel research. Zo is de voeding voor te vroeg geboren ontwikkeld op basis van onderzoek, waarbij geïdentificeerd werd welke stoffen worden toegediend via het moederlichaam in de laatste maanden voor de bevalling. En "dat zijn ingrediënten, die zijn zo nieuw, daar is zoveel discussie over, dat je altijd aanloopt tegen ethische vraagstukken", aldus de heer De Jong.

"En of het nu gaat om het meewerken aan biotechnologie, klinisch onderzoek of het aangaan van internationale allianties, je loopt bij elke handeling te vragen: kan dat zomaar? Dat is een vraag die intern speelt, bij medewerkers, en als je goede medewerkers aan het bedrijf wilt binden, dan zal je ook omstandigheden moeten creëren, die in hun behoeften voorzien, en dat houdt in, dat je ze een kader moet kunnen bieden, waarbinnen ze mogen opereren.

Maar ook buitenstaanders hebben baat bij zo'n code of conduct. Nutricia was erg kwetsbaar omdat ze al die dingen met ontzettend veel innovatiekracht deed en wei-

In juni vorig jaar maakte Nutricia bekend af te zien van een verdere relatie met Gene Pharming, dat bekend is om het onderzoek met de genetisch gemanipuleerde stier Herman. Enige maanden hiervoor was bekend geworden dat deze relatie al enkele jaren bestond. Enkele maatschappelijke organisaties, waaronder de Dierenbescherming, hadden hierin aanleiding gezien tot het dreigen met een consumentenboycot.

nig overleg voerde met betrokken maatschappelijke organisaties. Als je dan een keer werd aangevallen door bijvoorbeeld de Dierenbescherming, dan stond je met de mond vol tanden: je had geen verweer.

Maar als je een *code of conduct* hebt, die zorgvuldig is samengesteld met externe ethici, dan kun je dat, zowel naar buiten als naar binnen toe, als een communicatiemiddel gebruiken, waardoor de onderneming minder kwetsbaar wordt. Iedereen mag je beoordelen op je code, je gedrag toetsen aan de code, waartoe je jezelf hebt verplicht en die code is een algemeen geaccepteerde beschrijving van handelingen en relaties. Maar ook intern kun je je medewerkers een extra gevoel van waarde bijbrengen als ze weten dat je bij een onderneming zit, waar bepaalde gedragslijnen bestaan."

Op de vraag wat het doel van de ethische commissie is licht de heer De Jong de achterliggende gedachte toe.

"In deze samenleving van 1995, is de situatie wezenlijk anders dan zo'n 10 jaar geleden. Tien jaar geleden was de overheid eigenlijk altijd wel op tijd met wetgeving. Wetgeving volgde de praktijk, het bedrijfsleven kon met z'n technologiebeleid vrij gemakkelijk de overheid binnenlopen en meehelpen wetten en regels te ontwikkelen. Dat is nu totaal anders. De overheid zit niet meer in die cockpit voortdurend te sturen, maar is een soort speler op het veld geworden, met andere partijen. En dat heeft grote gevolgen voor de wetgeving, die ook is

Eddy Orlowski

(De auteur is lid van Werkgroep Ethiek)

overgeleverd aan het spel, en daardoor dus altijd te laat. Wetgeving is stúkken later dan vroeger en loopt achter de technologie aan.

Zo is er op het gebied van nieuwe ontwikkelingen in de voeding - de zgn. *novel foods* - nog geen vaste regelgeving tot stand gekomen, niet in Nederland en niet in Brussel. Er is in Nederland nu wel een noodverband gelegd door het oprichten van een voorlopige commissie voor novel foods, die zich buigt over de veiligheidsaspecten en er is een adviescommissie voor de Warenwet, die een subcommissie novel foods heeft, die zich buigt over etikettering van producten, maar er is geen goede regelgeving voor nieuwe ontwikkelingen, en dus ben je als ondernemer heel erg kwetsbaar als je doorgaat, dan heb je geen wetten en regels om je te dekken en dan moet je zelf je *license to operate*, noem ik dat, zien te verkrijgen.

Een license to operate krijg je dus van de wetgever én de *permission givers*, al die mensen die zich in de samenleving bezighouden met opinievorming over nieuwe ontwikkelingen en mede toezien op het goed functioneren van het stelsel van afspraken. Toestemming van de overheid alleen is niet voldoende, dat zag je met Shell ook. Het ontwikkelen van een ethische code is dus niet een kwestie van een ethische hobby volgen, het gaat erom, dat je, als bedrijf, je kwetsbaarheid naar de samenleving toe goed structureert en daar verantwoord mee omgaat."

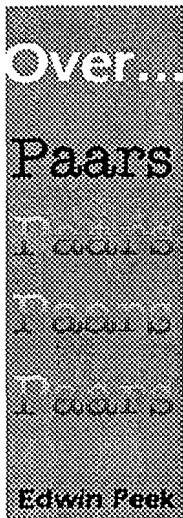
Biotechnologie

De heer de Jong geeft een voorbeeld van een nieuw produkt voor te vroeg geboren baby's, dat met biotechnologie - genetisch gemanipuleerde micro-organismen - tot stand is gekomen. Het is dus eerst aan de ethische commissie voorgelegd, met hen besproken en daarnaast

is het besproken met de Consumentenbond, de stichting Consument en Biotechnologie, de stichting Natuur en Milieu en de overheid. Het is nu op de markt gebracht met een label, dat aangeeft dat het ingrediënten bevat, die met behulp van moderne biotechnologie tot stand zijn gebracht. "En vroeger zou je het anders omschrijven en je inspannen om de technologie niet te noemen, je zou zeggen: een nieuwe vetsamenstelling, punt, en niemand iets vertellen, maar nu kan dat niet meer. Onze code zegt: altijd open zijn over wat je doet en de consument goed informeren over de betekenis daarvan."

Tot slot snijden we een internationaal onderwerp aan: *Als er in een land, zoals China, mensenrechten worden geschonden, is dat dan een reden om je daar als bedrijf niet te vestigen?* "Nutricia zit niet in de politiek. Ondernemingen als Nutricia maken geen politieke beoordeling van het gedrag van een overheid. Wij maken geen studie van het gedrag van regeringen in Chili, China of Zuid-Afrika, dat doen overheden. Wij zitten niet in landen waarvan de overheid zegt: daar moet je niet zijn. Overigens zijn er bij mijn weten geen landen meer, waarvoor dit geldt.

Maar wij zijn een sterk consument-gericht bedrijf. Als onze consumenten ons, via onze contacten met de markt attenderen op bepaalde internationale ontwikkelingen in relatie tot de onderneming die men liever anders ziet, dan wordt daar normaal mee omgesprongen. Om maar eens een gek voorbeeld te noemen: als de moeders van Nederland zich mobiliseren en zeggen: wij willen alleen nog maar Olvarit kopen als jullie wegblijven uit Italië, omdat de paus daar woont, dan denk ik dat ze een heel eind komen."

Edith Plomp (Bestuurslid Afdeling Nijmegen):

"Ik ben niet helemaal gelukkig met het paarse beleid. Ik had al m'n twijfels bij het aantreden, en die worden alleen maar bevestigd. Vooral op het gebied van het milieu laat dit kabinet (en vooral D66) het lelijk afweten. Ook de nieuwe plannen van Ritzen over het hoger onderwijs zijn niet een voorbeeld van doordacht beleid. Verder erger ik me soms aan het optreden van Van Mierlo, ook weer bij de veroordeling van Frankrijk na de eerste kernproef op Mururoa. Op zich is het wel een opluchting dat het CDA niet in het kabinet zit, wat wel een voordeel is bij de besluitvorming."

Paarse meevaller: minister Sorgdrager (Justitie, D66).

Paarse tegenvaller: minister Van Mierlo (Buitenlandse Zaken, D66).

Wanneke Sabatino (Bestuurslid Afdeling Amsterdam):

"Ik vind dat Paars een verfrissing betekent. De aanpak van de verschillende problemen is anders; meer open en daadkrachtiger dan bij vorige kabinetten. Ook ben ik tevreden over de vrouwelijke inbreng in dit kabinet; vooral de ministers Borst en Sorgdrager voeren een sterk beleid, hoewel de laatste met de drugsnota een steek laat vallen. Toch zijn er zeker ook kanttekeningen te plaatsen bij Paars. De bezuinigingen op het Hoger Onderwijs, en het zwakke milieubeleid zijn daar een goed voorbeeld van. Verder moeten de bewindslieden zich niet blindstaren op de persoonlijke adviseurs, die te veel invloed op beleid dreigen te krijgen".

Paarse meevaller: premier Kok (PvdA)

Paarse tegenvaller: minister Voorhoeve (Defensie, VVD)

Xander Mol (Landelijk Bestuurslid):

"Een jaar Paars heeft tot nu toe een positief gevoel bij mij achter gelaten. Paars is slagvaardiger en pragmatischer dan de kabinetten met het CDA erin vertegenwoordigd, ook al is dat op sommige punten afwijkend van het D66-beleid. Hoopgevend is dat zaken als abortus, euthanasie en de sociale zekerheid zonder het CDA nu eens goed geregeld kunnen gaan worden. Een teleurstelling is het drugsbeleid, dat geen duidelijkheid biedt in dit schimmenspel."

Paarse meevaller: absoluut minister Wijers (Economische Zaken, D66).

Paarse tegenvaller: zonder meer minister De Boer (VROM, PvdA).

Gerrit-Wim Gerritsen (Landelijk Bestuurslid):

"Ik ben overwegend positief over Paars, en vooral over de prestaties van de D66-bewindslieden. Hoewel de drugsnota een teleurstelling is. Ik ben voornamelijk tevreden over de besluitvaardigheid van dit kabinet, ook al zijn sommige uitkomsten niet zo gelukkig. Voor D66 is het moeilijker geworden nu Van Mierlo veel in het buitenland is. Zij zijn daarvoor hun gezicht verloren, en dat kost D66 minstens een zetel of zes.

Verder denk ik dat Paars de vier jaar wel volmaakt, want niemand (ook Bolkestein niet!) heeft er op het moment baat bij als het kabinet nu valt.

Paarse meevaller: toch minister Sorgdrager.

Paarse tegenvaller: de ministers De Boer (VROM) en Pronk (Ontwikkelingssamenwerking, PvdA).

Vrijwillig werkloos

De laatste decennia, en vooral nu tijdens het paarse kabinet, worden er initiatieven getoond om arbeid flexibeler te maken. Het begon met het zwangerschapsverlof en de kinderopvang. Vervolgens kwamen er het recht op de vervroegde uittreding (VUT) en de verruiming van de mogelijkheden tot deeltijdwerk. Het meest recente voorstel berust op de mogelijkheid om een paar jaar 'groot verlof' te nemen mét het recht op baanbehoud (plan Melkert). Helaas is er voor dit laatste initiatief weinig animo onder de werkgevers. Al met al is er een tendens waarneembaar in de richting van een ruimere flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Handreikingen

Er is vanuit het bedrijfsleven behoefte aan ruimere inzetbaarheid van arbeid, met als goed voorbeeld de verruiming van de winkelsluitingswet. De werknemers dienen zich aan te passen zodat de werktijden in de toekomst gaan veranderen, maar de arbeid in uren niet tot weinig zal afnemen. Zo zal verdere flexibilisering van arbeid in mijn ogen, onbewust met behulp van de politiek, voor de werknemer weinig soelaas bieden. De politiek heeft met de eerdergenoemde maatregelen de arbeidsrechten en plichten binnen kaders gesteld en enkele handreikingen aan het bedrijfsleven gegeven. Het achterwege blijven van het wettelijke recht op deeltijdwerk en het gedeeltelijk falende beleid van kinderopvang zijn tekenen aan de wand dat de regulerende voorstellen geen vaste grond vinden. Het blijkt dus lastig te zijn om arbeid zo in te passen dat eenieder naar eigen behoefte kan gaan werken.

Intolerant

Ik wil hier echter niet het falen van het bedrijfsleven en/of de politiek aan de orde stellen. De eigenlijke vraag draait om het gegeven of betaalde arbeid in onze samenleving een must is, in financieel en vooral sociaal opzicht. Ondanks de ogenschijnlijke verruiming van de arbeidsmogelijkheden wordt die arbeid zelf niet ter discussie gesteld. Nog steeds wordt carrière maken als hoogste doel gesteld en worden diegenen die om welke reden dan ook niet kunnen of willen voldoen aan deze ambitie niet volledig serieus genomen.

Kunstenaars worden door korting op hun uitkering gedwongen bij te verdienen, schrijvers hebben pas de financiële rust om te schrijven na de eerste succesvolle roman. Een ander voorbeeld hiervan zijn de vrijwilligers van Greenpeace of Amnesty International die dit nuttige werk voor geen goud zouden willen inruilen voor een andere, betaalde baan. Daarbuiten is er nog een groep mensen die om fysieke of psychische redenen niet aan het arbeidsproces kan deelnemen. Voor bovengenoemde groepen zal maatschappelijk gezien aandacht zijn, ik bepleit niet dat de samenleving intolerant is. Er is echter een verschil tussen het constateren dat er groepen zijn die niet aan het arbeidsproces deelnemen en het volledig accepteren ervan.

Een partner, een eigen huis en een goede baan. Van jongs af aan wordt je gestimuleerd om hier naar te streven. Niet vreemd dus dat alleenstaanden niet volledig geaccepteerd worden en werklozen vaak als minderwaardige burgers worden gezien en behandeld. Arbeid alleen is echter niet zaligmakend, een vrije invulling aan je leven wel.

Evert-Jan van Veen

Op dit punt belanden we bij de eigenlijke kern van dit artikel, de mogelijkheid tot vrijwillige werkloosheid en de acceptatie ervan. In mijn ogen zou eenieder het recht moeten hebben om vrijwillig ontslag te nemen om een paar jaar uit de arbeidsmarkt te stappen.

Redenen hiervoor kunnen zijn; het verder willen studeren, het opvoeden van een kind, het willen reizen of het voor jezelf gaan werken. Als iemand hier nu, vandaag, toe besluit valt hij of zij terug op bijstandsniveau en zal de omgeving veelal haar afkeuring uitspreken. Indien hier echter een royelere uitkering tegenover zou staan zullen werkenden eerder het initiatief tot stoppen nemen en zal er maatschappelijk meer aanzien zijn. Diegenen die al werkloos zijn zullen ook onder deze regel gaan vallen omdat zo ook zij, indien nodig, gestimuleerd worden de eigen mogelijkheden te testen en te ontwikkelen. Een bijkomend voordeel ligt op het

terrein van de werkgelegenheid.

De open plaatsen kunnen immers worden ingenomen door diegenen die wél vast

willen werken. Om de ontstaande extra kosten te drukken zal de hoogte van het inkomen van de vrijwillig werklozen afhangen van de prestaties binnen het zelf-verkozen werk, zoals het huishouden, en de waardering van het relatief belang voor de samenleving, bijvoorbeeld bij vrijwilligerswerk.

De eigenlijke vraag draait om het gegeven of betaalde arbeid in onze samenleving een must is, in financieel en vooral sociaal opzicht

Ontplooiing

Het systeem waarvoor ik hierboven pleit geeft eenieder de nodige ruimte en vrijheid om zijn of haar eigen wensen werkelijkheid te laten worden. De workaholic zal goed verdienen en gerespecteerd worden, degenen die Greenpeace ondersteunen zullen redelijk verdienen en hopelijk hetzelfde respect mogen genieten en diegenen die liever lui dan moe zijn zullen met de bijstand moeten zien rond te komen en minder aanzien genieten. Het draait bij het systeem van vrijwillige werkloosheid dus niet om 'lekker niets doen', maar om een invulling aan je leven waarbij de ontplooiing van je eigen sterke kanten financieel en maatschappelijk beloond worden.

Het Kruis van Bonebakker

Het Kruis van Nypels is bij veel JD'ers bekend. Het laat zien hoe de vier politieke hoofdstromingen ten opzichte van elkaar staan. Dat is belangrijk, maar geeft niet op alle vragen antwoord. Want hoe is het mogelijk dat sommige JD'ers het eens zijn met de positie van D66 in dat kruis en dat ook als hun eigen positie ervaren, maar zich toch niet bij D66 thuisvoelen? Christiaan Bonebakker vond het antwoord in de rol van idealisme en pragmatisme, en stelde zijn eigen kruis op.

Christiaan Bonebakker

Te pas en te onpas roept Gerrit-Jan Wolffensperger, de fractievoorzitter van D66, dat hij idealistisch is. Daarmee raakt hij bij mij een gevoelige snaar, want ik wil ook altijd graag idealistisch zijn. Idealisme is dan misschien geen garantie voor een betere wereld, maar *zonder* idealisme kom je *zeker* geen stap verder.

Paradoxaal

En toch bevalt D66 me de laatste tijd niet. Zou het misschien liggen aan het pragmatisme van D66, dat onder meer heeft geleid tot de uitbreiding van Schiphol? Met Schiphol ben ik het inderdaad hartgrondig oneens, maar in een pragmatische houding kan ik me in beginsel wel vinden. Sterker nog: ik zou mezelf wel een *pragmatische idealist* willen noemen. Ik streef een betere wereld na, zelfs als dat niet haalbaar lijkt, maar bij alle standpunten die ik inneem, vraag ik me af of dat idealistische doel daarmee wel dichterbij komt.

Pragmatisch idealisme klinkt paradoxaal. Veel idealisten halen hun neus op voor pragmatisme. Pragmatisme is een beetje vies, een beetje opportunistisch. En hoogverheven idealen bereik je niet met laag-

'Voor mij betekent pragmatisch echter dat je serieus werk maakt van je idealistische doel, zonder ten aanzien dat doel compromissen te sluiten'

bij-de-grondse middelen. Voor mij betekent pragmatisme echter dat je serieus werk maakt van je idealistische doel, zonder ten aanzien van dat doel compromissen te sluiten. Dat gaat een beetje richting 'het doel heiligt de middelen', waarmee automatisch is aangegeven dat een overdosis pragmatisme bepaalde ethische grenzen zou kunnen overschrijden.

Het realisme van D66

Maar waar mankeert het nou aan bij D66? Terwijl ik zo een beetje nadacht over de begrippen 'idealisme' en 'pragmatisme', en aanverwante begrippen als 'realisme', 'principes' en 'dogmatisme', schoot het me ineens te binnen: het Schiphol-standpunt van D66 is geen gevolg van pragmatisme, maar van het idee dat het tegengaan van een uitbreiding toch niet haalbaar is. Realisme dus. Het doel ('tegengaan van de groei van het luchtverkeer') wordt gedeeltelijk losgelaten. Mijn con-

clusie is daarom dat D66 te weinig idealistisch is: het haalbare gaat blijkbaar boven het wenselijke.

Alle termen begonnen me een beetje te duizelen. Wat is nou synoniem met wat, en wat is daarmee juist onverenigbaar? Op een helder moment viel het kwartje: je kunt er een kruis mee opstellen, bestaande uit twee assen: idealisme versus realisme, en pragmatisme versus dogmatisme/principialisme (dat laatste woord heb ik geloof ik zelf bedacht).

Definities

Nu wordt het theoretisch, dus zal ik de door mij gebruikte termen wat nader definiëren.

Idealisme: het streven naar een betere wereld, zelfs als dat niet haalbaar lijkt. Maar ja, je wilt het graag, dus je bent bereid er alles voor te doen, al was het maar om later te kunnen zeggen dat het aan jou in ieder geval niet heeft gelegen. Idealisme richt zich dus op een *doel*. Voorbeeld: de ongelijke verdeling van de welvaart tussen noord en zuid moet verdwijnen.

Realisme: de tegenpool van idealisme, en richt zich dus ook op een doel. Het heeft alleen maar zin te streven naar iets waarvan je weet dat het ook haalbaar is; al het andere is vergeefse moeite. Bepaalde situaties en ontwikkelingen zijn nu eenmaal niet te beïnvloeden. Voorbeeld: de Derde Wereld is eigenlijk een verloren zaak; we kunnen ons ontwikkelingsbeleid dus beter richten op Oost-Europa.

Pragmatisme: als je eenmaal een doel hebt gesteld, wil je het ook bereiken. Elke beslissing die je neemt, moet dus ten dienste staan van het doel. Alle keuzemogelijkheden verdienen dus een kritische afweging van alle voors en tegens; we kiezen de mogelijkheid die per saldo het meest tot het gewenste doel leidt (of dat nou een idealistisch of realistisch doel is, doet niet ter zake). Pragmatisme richt zich dus op een *middel*. Voorbeeld: we willen een beter milieu. Moet er nou een hogesnelheidslijn komen door het Groene Hart? Enerzijds nee, want het Groene Hart *is* een stukje milieu. Anderzijds ja, want het kortste tracé leidt tot het beste alternatief voor milieubelastend vliegverkeer. Weeg af en kies de optie die volgens jou het best is voor het milieu.

Dogmatisme/Principialisme: de tegenpool van pragmatisme, en richt zich dus ook op het middel. Bij het bereiken van je doel hanteer je een aantal principes, die onlosmakelijk met dat doel zijn verbonden. Daarvan afwijken is ethisch niet verantwoord; dat zou immers strijdig zijn met je doel. Bepaalde keuzemogelijkheden vallen dus bij voorbaat om principiële redenen af, vandaar mijn bedenksel 'principialisme'. Pragmatici hanteren liever de term 'dogmatisme', die een negatieve bijklank heeft. Voorbeeld: we willen een beter milieu. Het Groene Hart is een stukje milieu; daar komen we dus niet aan. De hogesnelheidstrein rijdt maar om.

Leuk kruis

Zo ontstaat dus een kruis met twee assen: een 'doel-as'

met als uitersten idealisme en realisme, en een 'middel-as' met als uitersten pragmatisme en principialisme. Met dat kruis kun je leuke dingen doen. Je kunt kijken waar je zelf staat, en waar anderen staan. En daar kun je vooral veel over discussiëren, want wie bepaalt hoe idealistisch D66 eigenlijk is? Wolffensperger vindt zichzelf heel erg idealistisch; ik vind dat hij dan niet voor de uitbreiding van Schiphol had mogen kiezen. Ik stel dus vast dat D66 zijn doel ('een beter milieu') heeft losgelaten. Wolffensperger zal daar misschien tegen inbrengen dat het milieu meer gediend is met een D66-standpunt vóór een *beperkte* uitbreiding zodat hiermee een kamermeerderheid wordt bereikt, dan met een algeheel D66-*nee*, waarmee de veel foutere VVD zijn zin zou krijgen. Op die manier zou Wolffensperger de discussie van het 'doel-niveau' naar het 'middel-niveau' trekken; dan is D66 ineens pragmatisch en ben ik principialistisch (of dogmatisch).

Doelen en sub-doelen

Zo komen we aan bij een lastig punt in het hele model: elk middel is weer een (sub-)doel in zichzelf. Voorbeeld: mijn doel is dat iedereen gelukkig wordt (dat is vrij idealistisch). Een middel om dat te bereiken is bescherming van het milieu. Maar als je het hebt over vliegverkeer, dan is bescherming van het milieu ineens weer het doel, en beperking van de luchtvaart een middel. En als je spreekt over Schiphol, dan is beperking van de luchtvaart het doel, en het tegengaan van een uitbreiding van Schiphol een middel. Zo zou je een enorme hiërarchie kunnen maken van doelen, sub-doelen, sub-sub-doelen enzovoort.

Het is daarom van belang het beschreven kruis vooral als *theoretisch* hulpmiddel te zien. Je kunt immers niet alle standpunten op een rijtje zetten, doelen en middelen onderscheiden en deze dan ook nog eens objectief classificeren als idealistisch, realistisch, pragmatisch of dogmatisch. Het gaat erom of partijen (of individuele politici) de *intentie* hebben om idealistische of realistische doelen te stellen, en om pragmatische of dogmatische middelen te gebruiken. Een partij die bereid is te streven naar iets dat niet direct haalbaar lijkt, kun je idealistisch noemen. Een partij die bereid is een onconventionele stap te nemen om dichterbij het doel te komen, kun je pragmatisch noemen. Wolffensperger zal van mening zijn dat hij aan deze beschrijvingen voldoet; ik betwijfel dat. Het draait om subjectieve oordelen, en dus zullen Wolffensperger en ik het wel oneens blijven.

Bijbel en McDonalds

Laten we het over anderen hebben; daar zijn we het misschien wel over eens. Uit het kruis blijkt - heel leuk - dat de kleine christelijke partijen en de echte linker-vleugel van GroenLinks (ex-CPN'ers, ex-PSP'ers en vooral de jongerenclub Dwars) in dezelfde hoek terecht komen: zeer idealistisch (een wereld naar Gods wens, respectievelijk een vegetaristisch-socialistisch-pacifistische wereld) en zeer principialistisch ('Als het niet in de Bijbel staat, is het niet bespreekbaar', respectievelijk 'Als het in het voordeel van McDonalds kan werken, is het niet bespreekbaar'). De meer 'redelijke' GroenLinkers bevinden zich op de 'middel-as' meer in het midden. In Duitsland zouden zij vreemd genoeg 'realo's' worden genoemd, terwijl zij volgens mij niet realistischer, maar pragmatischer zijn dan de 'fundis'.

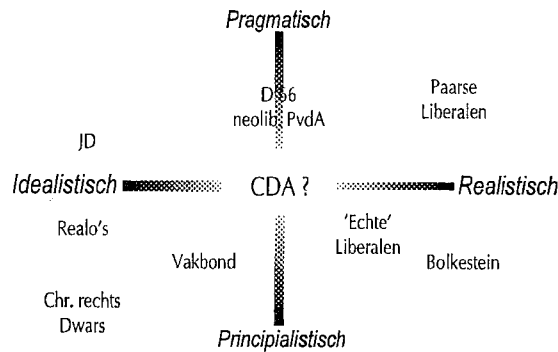
D66 = PvdA

D66 en de PvdA verschillen volgens mij niet zoveel met elkaar. Beide hangen voor mijn gevoel tussen idealisme en realisme in. D66'ers en neo-liberale PvdA'ers zijn pragmatisch; de vakbondsvleugel van de PvdA is meer principialistisch. De JD en mezelf etiketteer ik als zeer idealistisch en redelijk pragmatisch. Helemaal pragmatisch is de JD niet; wie bijvoorbeeld probeert de betogen dat kernenergie goed kan zijn voor het milieu (ik niet) krijgt niet echt een eerlijke kans om zijn verhaal te vertellen. Toch overwegen doorgaans de afwegingen van voors en tegens.

Het CDA herbergt van alles in zich; daar kan ik (nog) geen chocola van maken. De VVD onder Bolkestein is vooral realistisch met hier en daar principialistische trekjes: alles wat met alloctonen, overheidsbemoeienis en ontwikkelingssamenwerking te maken heeft, is fout. 'Paarse' liberalen zijn daarentegen pragmatischer en waarschijnlijk ook iets idealistischer: zij hebben altijd in 'Paars' geloofd, ook toen dat nog niet haalbaar leek.

Iedereen kan het kruis volgens zijn eigen inschattingen invullen. Als ik mijn eigen invulling aan het kruis geef, ziet het er als volgt uit:

Het Kruis van Bonebakker (of: Chris' Kruis)

Nypels en Bonebakker

De waarde van het kruis is niet gelegen in de specifieke posities van de partijen; zoals gezegd is zo'n indeling altijd subjectief bepaald. De waarde is wel dat het een (nieuwe?) manier vormt om partijen, stromingen en politici te benaderen. De meeste bestaande indelingsmethoden hanteren inhoudelijke standpunten als criteria. Het befaamde Kruis van Nypels bijvoorbeeld, deelt partijen in naar materiële vrijheden (met als uitersten socialisme en liberalisme) en immateriële vrijheden (met als uitersten vrijzinnig-democratie en christen-democratie). Het Kruis van Bonebakker daarentegen richt zich meer op criteria als politieke stijl, denkwijzen, drijfveren, slappe knietjes en oogkleppen. Het Kruis van Nypels vertelt je misschien met welke partij je het eens bent. Het Kruis van Bonebakker geeft misschien aan of je je daar ook echt thuisvoelt.

'Welnee,' zegt de Realist, 'je kunt toch nooit een werkbare, sluitende objectieve indeling van partijen maken. Er is altijd wel een speld tussen te krijgen. De werkelijkheid laat zich niet in een kruis vangen.' 'Misschien is dat zo,' antwoordt de Idealist, 'maar ik het toch wel proberen?'

Ido van der Meulen in kort geding tegen Ritzen

Den Haag - De minister van Onderwijs en Wetenschappen Ritzen is onlangs aangeklaagd door het Interuniversitair Studentenoverleg (ISO) inzake zijn belofte van een spaarfonds als compensatie voor de tempobeurs. Onder de aanklagers bevond zich ook onze secretaris politiek Ido van der Meulen.

Voor wie niet met de tempobeurs bekend is: onlangs is bepaald dat iedere student in een jaar minimaal 50% van de studiepunten die dat jaar via tentamens en andere opdrachten te behalen zijn, moet halen.

Lukt dit niet, dan wordt de voorwaardelijke beurs omgezet in een rentedragende lening.

In het kamerdebat dat over de tempobeurs werd gevoerd, is een amendement van Lansink (CDA) aangenomen dat inhoudt dat er een spaarregeling voor studenten moet komen. Bakker (D66) stelde hierbij zelfs dat de spaarregeling een voorwaarde is voor een aanvullende tempobeurs.

Tegen de Tweede Kamer heeft Ritzen verklaard 'dat hij dit amendement loyaal zal uitvoeren.' Vervolgens heeft hij de Eerste Kamer nog meegedeeld dat de spaaroptie 'er in ieder geval komt, want dat is toegezegd aan de Kamer.'

Een aantal maanden later legt Ritzen twee modellen voor mogelijke spaarregelingen ter advisering voor aan het ISO en de organisaties van universiteiten en HBO-instellingen. De modellen gaan uit van een spaarrecht bij een minimum van 80 tot 100% van de te behalen studiepunten. De belangenorganisaties reageren dan ook niet enthousiast en het ISO geeft aan de spaaroptie al vanaf 50% te willen.

Midden in de zomervakantie komt de minister plotseling terug op zijn beslissing de spaarregeling in te voeren. Hij wijst daarbij op het wegstemmen van

de Kamer van de verhoging van de temponorm van 50 naar 70%. Daarnaast zijn er uitvoeringsproblemen verbonden aan de invoering van een spaarfonds. Voor het ISO zijn deze en andere argumenten niet relevant en dient de minister zich aan zijn belofte te houden.

Tijdens het kort geding bracht de verdediging van de minister hier tegen in, dat er geen toezegging gedaan is aan het ISO, maar aan de Tweede Kamer. Het is dus aan de Kamer om over het handelen van de minister te oordelen. De minister zou verder geen toezegging gedaan hebben over de inhoud van de regeling of over het tijdstip waarop de regeling van kracht zou moeten worden.

Daarbij komt nog, aldus de advocaat, dat een minister de vrijheid heeft om beleid te veranderen.

Voor de individuele student met nevenactiviteiten kan het niet doorgaan van de spaarregeling een forse tegenvaller betekenen. Zo heeft Ido ondanks zijn bestuursfunctie geen recht op auditorensteun.

De advocaat van de minister voerde aan dat hij zich niet kon voorstellen dat de betrokken studenten niet van hun bestuursfuncties zouden kunnen afzien. Zijn aanklager reageerde dat je een benoeming niet makkelijk terugdraait. 'Het belang van de bestuursfunctie is groter dan het persoonlijk belang.'

In een directe reactie verklaarde de rechter dat het wel heel waarschijnlijk is dat de Kamer de minister zal herinneren aan zijn toezegging en dat hij derhalve hierover geen uitspraak zou doen, in afwachting van wat Kamer gaat zeggen. De zaak is voorlopig aangehouden tot 28 oktober. Ido is met deze uitspraak erg tevreden, zo zei hij na afloop. Ritzen is gewaarschuwd.

28 september

Water en Vuur in Utrecht

Utrecht - De Maand van het Idealisme van de JD Utrecht is alweer bijna voorbij, maar je kunt er nog iets van meepikken.

Op donderdag 28 september vindt de laatste avond plaats, met als titel: *Water en vuur of twee handen op één buik?*

Tijdens deze avond kun je meemaken hoe politici met tegengestelde idealen hun best gaan doen om het met elkaar eens te worden. Ze zullen wel moeten, want anders gaat de beloning aan hun neus voorbij. Zo zal een VVD'er het eens moeten worden met een SP'er (Remi Poppe) over een materieel onderwerp, en een D66'er met een SGP'er over een immaterieel onderwerp.

Water en Vuur vindt plaats in café 't Hart, Voorstraat 10 in Utrecht en begint om 20.00 uur. De afsluiting van de Maand van het Idealisme wordt het afdelingsweekend voor oude en nieuwe leden van de afdelingen Utrecht en 't Gooi.

Dit weekend, dat ook een ideaalistisch tintje heeft, vindt plaats op 6, 7 en 8 oktober in Amerongen.

Multi-Culti- en Kaderweekend

In het weekend van 9 en 10 december 1995 wordt op zaterdag de Multi-Cultidag en op zondag de halfjaarlijkse kaderdag georganiseerd.

De Multi-Cultidag heeft als thema de multiculturele samenleving. Deze dag wordt gezamenlijk door de werkgroepen Culturele Verscheidenheid én allochtone jongerenorganisaties georganiseerd. We discussiëren dus niet over, maar mét allochtone jongeren over vraagstukken rond de multiculturele samenleving. Concreet kun je daarbij denken aan zaken als; het grote aantal werklozen onder jongeren, integratiebeleid

Nieuwe JD materialen te koop

Den Haag - Er zijn weer een groot aantal nieuwe JD-materialen, variërend van jassen tot en met t-shirts en van petjes tot en met paraplu's.

Als voorproefje zijn er reeds een aantal JD-jassen gedrukt die speciaal gebruikt kunnen worden bij campagnes en andere activiteiten waarbij je je als afdeling wilt onderscheiden. Je kan deze jassen gratis lenen. Voorkom teleurstellingen en reserveer die JD-jassen op tijd bij het secretariaat!

Natuurlijk zijn die JD-artikelen niet alleen functioneel bij het campagne voeren maar ook leuk om zelf te hebben of kado te doen. We geven je daarom, nochtans eenmalig, de mogelijkheid om artikelen tegen inkoopprijs te bestellen.

Op het aanstaande congres van november is de laatste mogelijkheid om een bestelling te plaatsen. Je kan tijdens dit congres de JD-campagnejassen passen.

Je kan een overzicht van deze artikelen krijgen door een briefje te schrijven naar het Secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA in Den Haag of even te bellen (070-3622162).

en hoge uitval van allochtone jongeren in het hoger onderwijs. Maar natuurlijk heb je er zelf zo ook nog wel een paar! Je kunt deze dag onder andere een rollenspel, een forum-debat en een culturele avond verwachten. Meer informatie hierover kun je in de volgende *Demo* verwachten.

Wil je meehelpen met het organiseren van deze Multi-Cultidag of ben je geïnteresseerd in de werkgroep Culturele Verscheidenheid? Neem dan contact op met Paul Leenards (020-643 7058) of Robin Paalvast (079-3314095). We kunnen nog een aantal enthousiaste mensen gebruiken. Specifieke kennis is niet vereist, dus schroom niet en pak die (mobiele) telefoon!

Persberichten vinden gretig aftrek

AUGUSTUS PUBLICITEITSMAAND

De afgelopen periode hebben we de pers weer regelmatig bestookt met standpunten van de JD. En niet zonder succes. Om je te informeren over de ingenomen standpunten en de behaalde pers volgt hier een bloemlezing:

Onze oplettende voorzitter Dennis Hesseling werd in de *HEMA* geconfronteerd met een wereldkaart waarbij voormalig Joegoslavië is opgedeeld conform de "groot Servische gedachte". In een persbericht hebben we geëist dat de *HEMA* onmiddellijk de verkoop staakt, dat klanten hun geld terug moeten kunnen krijgen en dat de *HEMA* zijn excuses moet aanbieden aan Bosnië-Herzegovina. Het persbericht stond op donderdag 17 augustus in het dagblad *Trouw*. Hierin laat de directeur van de *HEMA* tevens weten nog niet te willen stoppen met de verkoop, tenzij dit 'heel gevoelig' ligt (lees: veel pers op reageert).

Helaas voor de *HEMA*; Paperclip-radio pikt het bericht op en Dennis komt in de uitzending op Radio-3. Hij mag daarin niet alleen het persbericht toelichten maar meteen ook een heel verhaal afsteken over de JD!

Vrijdag 17 augustus meldde *Trouw*; 'Hema door de knieën'. De *HEMA* haalt alle kaarten uit de verkoop en middels een aankondiging op de schrappen wordt gemeld dat de klanten hun geld terug kunnen krijgen. Op de vraag van de redacteur of er ook excuses aangeboden zullen worden, meldt de *HEMA*-directeur dat hij niet verwacht dat Milosevic zit te wachten op excuses. Milosevic!?

Na zijn eerdere uitlatingen over de mensenrechten in China, wist Minister Wijers bij het bezoek aan Indonesië te melden dat mensenrechten cultuur bepaald zijn. Om enigszins constructief bezig te zijn hebben wij, op het idee gebracht door JD'er Bart Heller, in een persbe-

richt laten weten dat de JD Minister Wijers lid maakt van Amnesty International. We hebben daarin gesteld dat de JD van mening is dat martelingen en onderdrukking een schending van de universele rechten van de mens zijn en als zodanig nooit afgedaan kunnen worden met 'cultuur bepaald'. We hopen dat met het lidmaatschap van Amnesty International Wijers als minister van Economische zaken meer aandacht zal schenken aan de mensenrechten.

Het opinie-artikel in de *Volkskrant* van 25 augustus over de evaluatie van één jaar paars, geschreven door de 'paarse' voorzitters van de JS, JOVD en JD heeft ook het nodige stof doen opwaaien. Vooral bij ons. Terwijl je nietsvermoedend naar de radio-3 zit te luisteren wordt opeens tijdens het nieuws als opening gemeld dat de paarse politieke jongerenorganisaties de prestaties van het kabinet onder de maat vinden! Door meteen in te springen op deze interesse van de pers en door je het lep-lazarus te bellen en faxen kon diezelfde avond Dennis Hesseling een héél uur de standpunten van de JD uiteenzetten en vragen van luisteraars beantwoorden in het Tros-programma Interactief op Radio-1. Dennis antwoordde daarbij onder andere liever te willen investeren in duurzame produktiemiddelen dan in Schiphol en Fokker. Op de vraag wat het rapportcijfer was voor het kabinet antwoordde de voorzitter: "Een 6-, voldoende om door te gaan maar dan moet het kabinet volgende jaar wel meer inhoud geven aan de paarse vernieuwing". Op de vraag hoe het verder moest in Bosnië was hij duidelijk: "Onschuldige mensen zijn in levensgevaar, dit kan de wereld niet aan zich voorbij laten gaan en daarom moet er ingegrepen worden door de NAVO". En zó geschiedde...

(Robin Paalvast SPR a.i.)

Verkiezingen op mondiaal niveau

Inmiddels niet meer weg te denken uit de JD-geschiedenis is de IFLRY, International Federation of Liberal and Radical Youth, executive en General Assembly. Elke twee jaar vinden er bij IFLRY verkiezingen plaats die ook voor de JD van belang zijn. Sinds twee jaar heeft de JD dan ook voor het eerst in haar carrière een bestuurslid in deze organisatie, zo kunnen we inhoudelijk vorm geven aan IFLRY en zal een JD standpunt snel bij IFLRY bekend zijn.

Aangezien er twee jaar voorbij zijn zullen ook dit jaar weer verkiezingen worden gehouden. Iedere lid-organisatie mag mensen kandideren en dit wordt

dan ook ruim gedaan. Dit jaar zal de JD Suzanne Bakker, huidige vice-president binnen IFLRY, kandidaat stellen als voorzitter. Natuurlijk is hier goed over nagedacht en hopen we dat zij een frisse wind laat waaien door het IFLRY. Wil je naast politieke discussie, internationale vrienden en gezelligheid nu ook wel eens kijken hoe er op mondiaal niveau verkiezingen worden gehouden?

Geef je dan zo snel mogelijk op voor deze weergaloze ervaring, in de periode 24 t/m 26 november zal in Luxemburg dit spektakel weer van start gaan. Meer info of opgave: Maartje te Hennepe 026-4455426

Dinsdag 24 oktober

Erwin Nypels vertelt Het Verhaal in Utrecht

Utrecht - De afdeling Utrecht gaat op zoek naar de wortels van de JD: de vrijzinnig-democratie. Op dinsdag 24 oktober komt Erwin Nypels een boeiende avond verzorgen over deze ideologie die geen ideologie genoemd mag worden. De opzet van de avond is zodanig dat zowel doorgewinterde vrijzinnig-democraten als JD'ers die minder goed zijn ingevoerd een leuke avond hebben.

Erwin Nypels zal beginnen met Het Verhaal: de geschiedenis en inhoud van de vrijzinnig-democratie, waarom D66 zichzelf niet zo noemt maar het wel is, en waarom de Jonge Democraten zo'n belangrijke rol spelen. Tevens zal hij het Kruis van Nypels, waaruit blijkt dat de vrijzinnig-democratie de vierde politieke hoofdstroming is, uit de doeken doen. Voor sommigen zal Het Verhaal vrij nieuw zijn, voor anderen is het een zinnige 'opfriscursus', voor iedereen is het de moeite waard (als Erwin Nypels vertelt, is het *altijd* de moeite waard).

Na deze inleiding zal Nypels verschillende Jonge Democraten (die hiervan vooraf op de hoogte worden gesteld, dus wees niet bang) aan de tand voelen over hun beginselen en de betekenis die vrijzinnig-democratie voor hen heeft. Deze

keer dus geen vragen van JD'ers aan de spreker, maar vragen van de spreker aan JD'ers. Dat wordt spannend en interessant, en bovendien erg leuk.

Erwin Nypels was mede-oprichter van D66, is vele jaren Tweede-Kamerlid geweest en korte tijd minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Als uitgesproken vrijzinnig-democraat is hij altijd fervent sympathisant geweest van de JD, die hem officieus tot 'peetvader' heeft uitgeroepen. Op het JD-lustrumcongres (april 1994) verzorgde hij een van de meest indrukwekkende speeches. Het Kruis van Nypels is nog altijd te vinden in de basisbrochure van de JD.

Kom op 24 oktober om 20.00 uur naar café 't Hart in Utrecht. Het wordt een avond die je lang zal bijblijven.

JD op Internet?!

Den Haag - Als reactie op alle mensen die het al hadden ontdekt en meteen een reactie stuurden: de JD heeft inderdaad inmiddels een pagina op Internet, en inderdaad staat hier voornamelijk weinig bijzonders op. Alleen is voornamelijk niet de JD hier verantwoordelijk voor maar D66. D66 is namelijk bezig met het opzetten van een aantal pagina's op het World Wide Web, en hebben als test ook meteen een pagina voor de JD opgenomen met als tekst een oude folder van ons. Inderdaad is deze tekst wat beperkt, en bovendien is er geen mogelijkheid te reageren (voor bijvoorbeeld potentiële leden) via deze pagina. Onze bedoeling is om voortaan deze pagi-

na zelf te gaan beheren en er iets meer zinvolle informatie op te zetten.

Volgend jaar is het de bedoeling om als onderdeel van een nieuw VWS project 'Digitale Democratie' nog meer inhoud aan deze pagina's te geven. De afgelopen tijd heb ik al spontaan van verschillende mensen aanbiedingen gekregen om deze pagina's in te richten, maar verdere suggesties blijven welkom. Je kunt reageren via het Landelijk Secretariaat (070 362 21 62 of e-mail: d66ned@xs4all.nl) of bij Xander Mol (010 404 72 75 of e-mail: xander@wintime.topnet.nl)

Tot slot ons WWW adres: <http://www.xs4all.nl/~d66ned/jd.html>

Computer te koop

Den Haag - Nu we op het Landelijk Secretariaat onze oude Tulip hebben vervangen door een nieuwe Pentium hebben we nu een afgeschreven computer over. Deze computer is daarom nu voor een zeer vriendelijke prijs te koop (f 50,-), waarbij de voorrang wordt gegeven aan gebruik binnen de Jonge Democraten (bijvoorbeeld een afdeling of een werkgroep).

Het gaat om een Tulip AT Compact 3 met een 80286 processor, 1 Mb geheugen en 40 Mb harde schijf. WP 5.1 en dBase III+ draaien hier prima op, Windows is alleen te veel gevraagd.

Als jij, je afdeling of je werkgroep denken deze PC voor de JD nog nuttig kunnen gebruiken stuur dan een reactie naar het Landelijk Secretariaat.

Europese cultuur?

Ja, dat schijnt te bestaan. Van 27 oktober t/m 1 november a.s. gaan Franse, Duitse en Nederlandse jongeren op zoek naar dit verschijnsel en daarbij komen onderwerpen aan de orde als de Europese Unie, de Amerikaanse invloed en de talenproblematiek. Over dat laatste: het seminar is in het Frans en in het Duits, dus redelijke kennis van één van de twee talen is prettig. We bezoeken ondermeer de culturele hoofdstad van Europa 1995, te weten Luxemburg en de Bitburg Brauerei. Het seminar vindt plaats in de oudste en volgens mij absoluut de mooiste stad van Duitsland, Trier. Heb je interesse of wil je je opgeven voor dit seminar, heb je vragen over kosten etc., bel dan snel Raymond van Doorn: 030 - 714 326.

Demompel

Tijdens een brainstormsessie over de kernproeven op Mururoa zegt Ward: ik vind dat je het niet zo moet opblazen.

Goethe '95

Zoals inmiddels bij veel JD-ers bekend is er ook dit jaar een buitenland-excursie. In tegenstelling tot eerdere berichten zal de prijs dit jaar echter f 325,- bedragen. Voor dit luttele bedrag heb je een week onbekommerd plezier, met politieke discussie, interessante bezoeken, rondleidingen door de steden Berlijn en Dresden en natuurlijk mede JD-ers om je heen.

Wil je meer weten of wil je je opgeven neem dan zo snel mogelijk contact op met het landelijk secretariaat van de JD. 070-3622162

Thema-avond over drugsbeleid, 29 november

Een geestverruimende avond

Leiden - Wil je meepraten over de drugscampagne van Van Mierlo? Wil je Sorgdragers ideeën over het drugsbeleid bekritisseren? Of wil je meer dan 5 gram hasj in huis hebben?

Kom dan naar de thema-avond over drugsbeleid op 29 november in Leiden.

Op deze avond kan je in discussie gaan met politici, eigenaren

van coffeeshops, verslaafden en politie over het drugsbeleid van de paarse regering.

De avond wordt georganiseerd door de projectgroep drugsbeleid.

Van 19.30 tot 21.30 uur in café 't Keizertje, Kaiserstr. 2 (verlengde van het Rapenburg) in Leiden. Meer informatie bij Xander Mol, tel. 010 - 404 72 75.

JONGE DEMOCRATEN

VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

'Vrij veilig, vrij zinnig'

JD werft leden met gratis condooms

Leiden - Als we jongeren niet met onze Boodschap kunnen aanspreken, dan moet het maar met condooms, moet de JD-afdeling Leiden gedacht hebben. En dus deelde de JD tijdens de introductieweek van de universiteit JD-stickers uit waarop een condoom was geplakt. Frederick Petrigani, de ledenwerver in het Landelijk Bestuur, was zo enthousiast, dat binnenkort misschien de hele JD 'aan de condooms' is.

'Van de duizend condooms die Leiden had, waren er honderd overgebleven', vertelt Frederick. 'Die hebben we toen gebruikt in Delft. De respons was daar ook zo goed, dat we nu kijken of we er landelijk campagnemateriaal van kunnen maken. Voor een afdeling is het een vrij dure actie. Leiden heeft voor duizend condooms 240 gulden betaald. Landelijk is het misschien wel te doen. We willen er dan kaartjes bijdoen met de tekst *Vrij veilig, vrij zinnig*.' Door minder campagnekranten te laten drukken - elk jaar blijven er vele krantjes over - denkt Frederick hier geld voor vrij te kunnen maken.

Zijn condooms het laatste redmiddel van de JD? 'Nee, dat is

het niet', zegt Frederick. 'Mensen vinden het gewoon leuk om iets meer te krijgen dan alleen een folder. Bovendien vindt de JD dat condooms in het ziekenfonds moeten, dus hebben we er ook een politiek verhaal bij. Echte discussies hebben we alleen nog niet gehad. Mensen moeten erom lachen en nemen het aan. Ik denk dat ze de JD wel beter zullen onthouden, zeker als de leus *Vrij veilig, vrij zinnig* erbij komt.'

Hoe veilig zijn condooms die minder dan een kwartje kosten? Frederick weet het ook niet: 'We gaan er vanuit dat ze veilig zijn. Ze komen van een grote producent, dus je mag toch aannemen dat ze dan wel deugen.'

Wat gaat de JD volgend jaar doen: wiet uitdelen? 'Als het aan mij ligt niet', lacht Frederick. 'Condooms zijn een preventiemiddel en wiet is een genotmiddel. Dat maakt natuurlijk wel verschil. Aan de andere kant: ook wiet is een politiek punt, want we zijn voor legalisering van softdrugs. Persoonlijk zou ik er geen problemen mee hebben. Het belangrijkste is dat wiet gewoon veel te duur is.' (CB)

14 oktober in Utrecht

Van Mierlo opent mensenrechtenconferentie voor jongeren

Utrecht - D66-minister Hans van Mierlo opent op 14 oktober a.s. de mensenrechtenconferentie voor jongeren. Deze conferentie vindt plaats in Utrecht en is georganiseerd door de gezamenlijke politieke jongerenorganisaties. Als titel heeft de conferentie meegekregen: 'Mensenrechten in Zuid-Oost Azië: geijkte machteloosheid of nieuw beleid?'

Vele maanden zijn de mensenrechten-werkgroepen van JD, JOVD, CDJA en JS met de voorbereidingen bezig geweest. Het resultaat mag er zijn: bijna alle belangrijke politici en deskundigen op het gebied van buitenlands beleid en mensenrechten zullen aanwezig zijn. De conferentie is het grootste gezamenlijke project van de politieke jongerenorganisaties sinds het 'Paars Regeerakkoord'. Centraal staan de mensenrechten in Zuid-Oost Azië, in het bijzonder Indonesië, China en Burma. Dit zijn ook de aandachtsgebieden van de JD-werkgroep Mensenrechten, waarover geregeld in Demo is gepubliceerd.

'We vinden het belangrijk om aandacht te besteden aan mensen en volkeren die moeilijk voor zichzelf kunnen opkomen', vertelt JD'er Barbara Naumann. Barbara is verantwoordelijk voor de algehele coördinatie en het inhoudelijke gedeelte van de conferentie. 'Veel mensen leven in een situatie waarin ze geen vrijheid van meningsuiting hebben. Zij kunnen of mogen niet voor hun eigen rech-

ten opkomen. Wij kunnen ons daar wel voor inzetten, en dat doen we ook.'

Al tijdens probeert de JD-werkgroep Mensenrechten aandacht te vragen voor de mensenrechtensituatie in Zuid-Oost Azië. Zou er dankzij deze conferentie nu echt iets gebeuren? Barbara: 'De kans dat er in China iets verandert na deze conferentie is natuurlijk heel klein. Ik kan me wel voorstellen dat de focus van de deelnemende politici na afloop van de conferentie wat meer op mensenrechten gericht zal zijn. Een parlementariër die wat weet over de mensenrechten in Indonesië, zal daar ook sneller iets aan doen. Daarnaast zou het mooi zijn als jongeren beseffen dat je in een situatie kan komen waarin je niet meer je eigen leven kunt inrichten en je moet vluchten. Misschien krijgt men zo ook meer begrip voor bijvoorbeeld asielzoekers.'

De conferentie vindt plaats op zaterdag 14 oktober in het CSB-zalencentrum, Kromme Nieuwegracht 39 in Utrecht. De conferentie begint om 9.30 uur 's ochtends. Minister Van Mierlo verzorgt de openingstoespraak en zal vragen uit de zaal beantwoorden. Andere sprekers zijn oud-minister prof. Kooijmans, dr. Van Walt van Praag van UNPO (de VN van niet-erkende landen) en vertegenwoordigers van onderdrukte volkeren in Zuid-Oost Azië. 's Middags zijn er workshops en een forum. In dit forum, geleid door NOVA-journa-

list Pieter de Vink, discussiëren de parlementariërs Van den Bos (D66), Van Traa (PvdA), Hessing (VVD) en Bukman (CDA) eerst met vertegenwoordigers van inheemse volkeren en vervolgens met mensenrechten-deskundigen over de rol die de Nederlandse politiek zou kunnen en moeten spelen. Rond 16.30 uur is de conferentie afgelopen.

'In feite loop je tijdens de conferentie het hele politieke proces door', zegt Barbara Naumann. 'Eerst krijg je informatie van sprekers uit de betreffende landen, vervolgens wordt dit door deskundigen vanuit verschillende invalshoeken toegelicht, daarna kun je er zelf over nadenken en meepraten in de workshops en tot slot kun je invloed uitoefenen door de politici in het forum met je mening te confronteren. En dat alles in één dag, wat wil je nog meer? Wij zijn er al een half jaar mee bezig!'

Wie zich vooraf inschrijft, betaalt voor deelname f 5,-. Dit bedrag kun je overmaken op giro 7023788 van Jolanda Houthuysen in Groningen o.v.v. Mensenrechtenconferentie. Je krijgt dan vooraf een boekje met achtergrondverhalen en na afloop een boekje met een verslag van de conferentie toegezonden. Inschrijving aan de deur van het CSB-complex in Utrecht kost f 7,50. Dertig-plussers betalen altijd een rijksdaalder meer. Voor nadere inlichtingen of een brochure kun je bellen met het secretariaat van het CDJA, tel. 070-3424850. (CB)

Meidenbeeldje... of de emancipatie van de vrouw in politiek perspectief

Den Haag - Sinds enige tijd is de JD in het bezit van een Meidenbeeldje. Het Meidenbeeldje zal uitgereikt worden aan iemand die zich positief inzet of heeft ingezet voor de emancipatie van vrouwen in de politiek. De uitreiking van dit beeldje, gemaakt door een D66-er, zal een jaarlijks terugkerende activiteit worden.

Elke JD-er kan meedoen aan de nominatie. Als JD-er kun je een mede JD-er kandideren maar ook iemand uit de andere delen van de samenleving zijn van harte welkom.

Denk jij iemand te weten, stuur dan zijn/haar naam op naar het secretariaat. Het enige wat wij verder verwachten is dat er een duidelijke motivatie wordt bijgevoegd, zodat het voor een jury duidelijk is waarom iemand is gekandideerd.

De bedoeling is dat op 31 oktober de kandidaatstelling sluit en dat vanaf dan de jury aan de slag gaat. Nadat dit allemaal gebeurd is zal op het november congres de uiteindelijke winnaar bekend worden gemaakt. Dus, denk jij iemand te kennen die zich inzet voor de emancipatie van de vrouw in de politiek, laat dit dan zo snel mogelijk weten.

Stuur voor 31 oktober een brief met naam en motivatie naar het secretariaat o.v.v. Meidenbeeldje.

(Mth)

Even serieus...

Nacht van de Democratie in Rotterdam

Democratie is...

Marco met een flitsend colbertje
(Foto's: Milko Vernooy)

Rotterdam - Een grote witte poster met de woorden 'Democratie is...' daagt de aanwezigen uit hun visie op dit begrip te verwoorden. Tijdens de derde Nacht van de Democratie, gehouden van zaterdag 16 op zondag 17 september, proberen de zestig aanwezigen elkaar af te troeven met originele kreten. Showmaster Marco van Lierop zorgde ervoor dat de vaart er goed in bleef.

Als iedereen tegen de ochtend de deur uitgaat blijft een volgeschreven affiche achter.

"Democratie is voor negen uur vers brood kunnen kopen." Vrijheid, dat geldt voor de meeste JD'ers als de beste

Raymond 'Bolkje' Jeene

definitie van democratie. Vrijheid ook om zelf te kunnen bepalen wanneer je wilt werken of boodschappen wilt doen. Tijdens de openingsdiscussie van de Nacht werd de 24-uurs-economie door sommigen gezien als de ideale vorm om hierin te voorzien. Volgens anderen is er voor de werknemer echter geen sprake van een keuze, maar kan hij gedwongen worden zich te schikken naar de onregelmatige werktijden. Behalve dat is ook de afname van de sociale contacten een belangrijk argument tegen. Hans Giesing betrok de criminaliteit in de discussie. "Inbrekers kunnen dan dagelijks hun slag slaan omdat er altijd wel een leeg huis te vinden valt."

De Bolkestein-imitatiewedstrijd bracht het slechtste in de deelnemers naar boven. Ze waren misschien iets minder erudiet dan de VVD-leider en zeker minder oud, maar ze deden even chocquerende uitspraken. "Nederland is zeker niet vol, maar in zekere zin zou je kunnen zeggen dat er niet meer mensen bij kunnen", zei Aldo Schuurman. De jury wees uiteindelijk Raymond Jeene als winnaar aan, mede dankzij de volgende uitspraak: "Ik kan minister Voorhoeve niet te hulp komen in de kwestie rond het

ontwikkelen van de fotorolletjes in Srebrenica. Ik ben immers al jaren tegen ontwikkelingshulp." Bolkestein bleef de rest van de Nacht duidelijk aanwezig. Hij werd door de leden van het forum over media en politiek genoemd als een van de weinige politici die erin slaagt zich duidelijk te profileren. Hij is een goed voorbeeld van de 'ver-amerikanisering' van de Nederlandse politiek, waarover Dr. de Vries van de Rijksuniversiteit Leiden, D66-kamerlid Stefanie van Vliet en Elsevier-journalist Jaap Jansen filosofeerden. De media hebben steeds minder aandacht voor de inhoud van de politiek; steeds meer is de berichtgeving gericht op de persoon. Politici moeten zich daarom in allerlei bochten wringen om aandacht te krijgen. Maar er zijn grenzen; niet-politieke zaken zoals het door de modder krui- pen tijdens Sterrenslag vindt Stefanie toch echt te ver gaan. Hierover en over de meeste andere onderwerpen waren de forumleden het met elkaar eens; tot een vernieuwende discussie is het niet gekomen.

Laat in de nacht, toen veel van de aanwezigen de ogen nauwelijks meer open konden houden, volgde een interessant debat tussen JD-voorzitter Dennis Hessel- ling en Arjan Toor, voorzitter van

de JOVD. Onderwerp van discussie was de positieve discriminatie van vrouwen en etnische minderheden, waar Dennis voorstander van is. Ondanks felle argumentatie van beide kanten werd al snel duidelijk dat beiden hun standpunt niet zouden verlaten. Ook de discussie met de zaal kon hier geen verandering in brengen; het mondde uit in een herhaling van dezelfde argumenten. (RvL/EJvV)

"Democratie is een kom met een vis erin je kunt geen kant uit zonder dat je een compromis sluit echter...buiten de kom kan de vis niet leven dus democratie, blijf nog maar even!"

Gerard Janssen
& Christiaan Hiddink
(Foto's: Milko Vernooy)

Landelijk Bestuur

Voorzitter

Dennis Hesseling, 030-2543887
(hesselin@math.ruu.nl)

Secretaris Politiek

Ido van der Meulen, 030-2511753

Algemeen secretaris

Gerrit-Wim Gerritsen, 053-895057

Penningmeester

Xander Mol, 010-4047275

(xander@wintime.topnet.nl)

Secretaris Organisatie

Michael Mol, 010-4149621

Internationaal Secretaris

Maartje te Hennepe, 026-455426

Secretaris Scholing & Vorming a.i.

Ageeth Telleman, 020-6752238

Secretaris Ledenwerving en

Opvang

Frederick Petriagnani, 071-5172609

(petri@strw.leiden.univ.nl)

Secretaris Public Realitions a.i.

Robin Paalvast, 079-3314095

Werkgroepen

Belastingen

Jeroen Tan, 020-6247312

Burger, Politiek, Overheid

Wim Rampen, 030-2448520

Culturele Verscheidenheid

Paul Lenards, 020-6437058

Ethiek

Eddy Orlowski, 030-2510318

Europa

Gladys Koenders, 030-2732960

Internationale Betrekkingen

Marleen van Oort, 030-2441562

JD/VUJO-werkgroep

Rachel Vreeswijk, 043-3257278

Jongerenbeleid

Inge Hagens, 0485-314938

Mensenrechten

Christiaan Bonebakker,

030-2515020

Midden Oosten

Onno van den Muysenberg,

020-6627248

Milieu

Ward Biemans, 070-3801923

Onderwijs

Marga Remmers, 050-5770573

Ontwikkelingssamenwerking

Henriette de Rooij, 030-2898005

Politie en Justitie

Karin Hoogenboezem,

020-6164924

Sociale Economie

Steven van Weyenberg,

020-6195209

NB : Deze telefoonnummers zijn
vanaf 10 oktober 1995 geldig

Agenda

September

27 I.s.m. D66 (Prov. Staten)
debat over Volkshuis
vesting in (voorlopig)
café De Fiets om 20:00
uur.

28 'Water en vuur' Info op
pagina 30.

29-1 JD/VUJO-weekend in 14
Vlaanderen. Info bij
Maartje of Rachel, tel. 070
-362 21 62.

29 Politiek praatcafé i.s.m.
andere PJO's, onder
werp: Media. 20.00 Kor
te Tuinstraat 7 in Tilburg

Oktober

2 Confrontatie bijeenkomst
over het Ned. drugsbe
leid met Hubert Fermina,
Tweede-Kamerlid D66.
20.00 uur in de Karga
door, Oude Gracht 36
Utrecht. Info bij Ido

6-8 Idealistisch weekend in
Utrecht. Info op pagina
30

11 Forum 'De student van
het jaar 2000' met Ronald
Giphart en Philip van
Praag. 20.00 uur, aanslui
tend feest. Akhnaton,
Nieuwezijdsdijk 25 Am
sterdam.

12 Congres 'Europa naar de
JGC 1996: waarheen leidt

de weg?' in Den Haag.
Organisatie: SIB en
JASON. Kosten f 20,-
incl. lunch en borrel. Info
en opgave voor 8 oktober
bij Karen, 030 - 615 924 of
Hilde, 030 - 433 503.

14 Mensenrechten-confe
rentie in Utrecht. Info op
pagina 33.

15-22 Goethe-reis naar Berlijn
en Dresden. Zie pagina
32.

24 Erwin Nypels op bezoek
in Utrecht. Zie pagina 31

24 jaarthema: Berlijnse
muur, 20.00 uur PPK-
pand.

27-1: Seminar Europese cul
tuur, Trier (D). Info op
pagina 32.

November

11-12 Congres te Elst, Utrecht.
16-19 LYMEC-seminar on Eu
ropean information so
ciety Gummersbach
Info bij Maartje

19-23 IFLRY-seminar on parti
cipation of Woman in
Brussel

24-26 General Assembly IFL
RY. Info op pagina 31.

29 Thema-avond drugsbe
leid in Leiden. Zie pagina
32.

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met
bekende sprekers; derde maandag
'Stamgasten' (participerend). Dit
alles in Café P96, Prinsengracht 96,
beide aanvang 21.00

Arnhem

vierde dinsdag, 20.00, Grand Café,
Korenmarkt 16, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20.00, Stadscafé
Couperus, Lange Houtstraat 25

't Gooi

laatste zondag, 19.30, Café Dudok,
Lareneweg 2a, Hilversum

Groningen

eerste & tweede donderdag, 22.00,
Café Paard van Troje, Kromme
Elleboog 5

Leeuwarden

tweede dinsdag, De Kannekijker,

Bagijnestraat 63; vierde dinsdag
(borrel) 20.00, Café de Babbel, Sta
tionsstraat 1

Leiden

tweede dinsdag, 21.00, Café 't
Keizertje, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20.00 Café De
Fiets, Grotestraat 8

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30, Café
Pardoens, in de Oude Haven

Twente

derde maandag, 20.30, Café Mark
Twain, Walstraat 41, Enschede

Utrecht

eerste dinsdag, 20.30, Café 't Hart
Voorstraat 10, 030-319718

Zoetermeer

derde woensdag, Café The Old Pall,
Oostwaarts 4

DEMO

**Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 5, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)**

Hoofdredacteur (a.i.):

Ward Biemans

070-3801923

Redactie:

Paul Kraan

Roosje van Leer

Marco van Lierop

Sonny Lim

Marcel van Nijnatten

Edwin Peek

Evert-Jan van Veen

Milko Vernooy

Dijlan van Vlimmeren

Sandra de Vries

Illustraties: Marco van Lierop

Druk: Coene BV, Den Haag

Redactie-adres

Landelijk Secretariaat Jonge

Democraten t.a.v. Demo

Noordwal 10

2513 EA Den Haag

tel. 070-3622162 / fax. 070-3641917

E-mail: d66ned@xs4all.nl, Re: Demo

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat
deel uitmaakt van het Huishoudelijk
Regelment van de JD. Bijdragen die
op floppy worden aangeleverd wor
den met voorkeur behandeld (*WP
5.1 & 5.2 for Windows, Word for
Windows*). Een Demo-pagina be
draagt ±750 woorden exclusief illus
traties. De redactie behoudt het recht
artikelen in te korten of in het geheel
niet te plaatsen. Bijdragen die na de
deadline binnenkomen, kunnen op
zijn vroegst in de volgende Demo
worden geplaatst. Zonder toestem
ming van de hoofdredacteur mag
niets uit Demo worden overge
nomen. Advertenties: contact opne
men met de penningmeester van de
JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost fl. 30,- per
jaar. Ook losse nummers zijn hier te
bestellen voor fl. 5,- per stuk excl.
portokosten. Leden ontvangen
Demo gratis. Leden en abonnees
wordt verzocht adres-wijzigingen
door te geven aan het Landelijk Se
cretariaat van de Jonge Democraten.

Een JD'er

Rob Verhofstad (23) uit Nijmegen

'Waarom ik ga trouwen? Het is een cliché, maar ik heb iemand gevonden van wie ik veel hou en met wie ik mijn leven wil delen. Het geijkte antwoord, maar ook de reden om te trouwen. Op zich verandert er niks doordat we gaan trouwen;

Beatrix en ik wonen al bijna anderhalf jaar samen. Door te trouwen geven we daar een naam aan en laten we het naar buiten toe merken. Het is één van de rites in je leven, zoals je ook rites hebt bij geboorte en sterfte. Ik vind het de moeite waard om daar iets mee te doen.

Wij trouwen in Nijmegen op het stadhuis, en daarna krijgen we de kerkdienst in de studentenkerk. Dan gaan we eten en daarna gaan we naar Lieshout, het geboortedorp van Beatrix.

Daar hebben we dan de receptie en het avondfeest. Qua opbouw is dat dus wel traditioneel, ja. Maar ik denk dat als ik echt traditioneel zou zijn, ik nu nog helemaal niet zou trouwen.

Dan zou ik pas trouwen als ik afgestudeerd ben, een baan heb en een huis met een tuin en een garage. Volgens mij is het voor een student dus juist *niet* traditioneel om te gaan trouwen.

Ik moet me veel verdedigen. We zijn in onze kennissenkring ongeveer de eersten die trouwen. Ik heb daarom vooraf maar wat kaartjes rondgestuurd ter voorbereiding op de schokkende trouwkaart.

Veel mensen hebben toch een vooroordeel: trouwen is burgerlijk, is een truttig leven. Maar trouwen staat daar in principe los van. Als de eerste schok verwerkt is, gaan mensen dat ook wel inzien. En dan vinden ze het ook wel fijn als ze op het feest mogen komen. Maar ik begrijp het best hoor, dat ik me steeds moet verdedigen. Ik word er ook steeds beter in.

Veel mensen denken dat ik op 16 september een keuze maak voor de rest van mijn leven, maar die keuze heb ik natuurlijk veel eer-

der gemaakt. Dat was eigenlijk al toen we gingen samenwonen. We dachten toen niet: ach, we doen het maar, we zien het wel en als het na een week niet bevalt, dan is het *schluß*.

Nee, het was echt een bewuste keuze. Het enige verschil is dat ik, als ik getrouwd ben, niet meer de deur achter me dicht kan trekken zonder dat ik een advocaat in mijn nek krijg. Verder maakt het huwelijk onze rela-

tie niet anders; het is meer een etiket voor iets dat al bestaat. Ik denk zeker dat er mensen zijn die mij als een ouwe lul gaan zien. Als ze dat zeggen op grond van mijn gedrag, dan vind ik dat prima.

Maar als ze redeneren: je bent getrouwd, *dus* ben je een ouwe lul, dan is dat een vooroordeel. Dan sla je een aantal stappen over. Maar ik weet zeker dat mensen dat zullen gaan denken; dat ram je er niet zomaar uit. Zelf voel ik het alleen niet zo. Ik zal bijvoorbeeld nooit zeggen: ik ga niet mee naar de kroeg want ik ben getrouwd. Kijk, ik leid een leven, Bé leidt een leven en *een deel* daarvan doen we samen.

Het is niet zo dat als je mij uitnodigt, dat ik dan automatisch Bé meeneem. We blijven individuen. Beatrix is daar misschien nog wel strikter in dan ik.

Nadat we besloten hadden om te gaan trouwen, heb ik een baantje gekregen als ambtenaar van de burgerlijke stand in Nijmegen. Ik zag een advertentie, ik las de functie-eisen en dacht: o, dat kan ik ook.

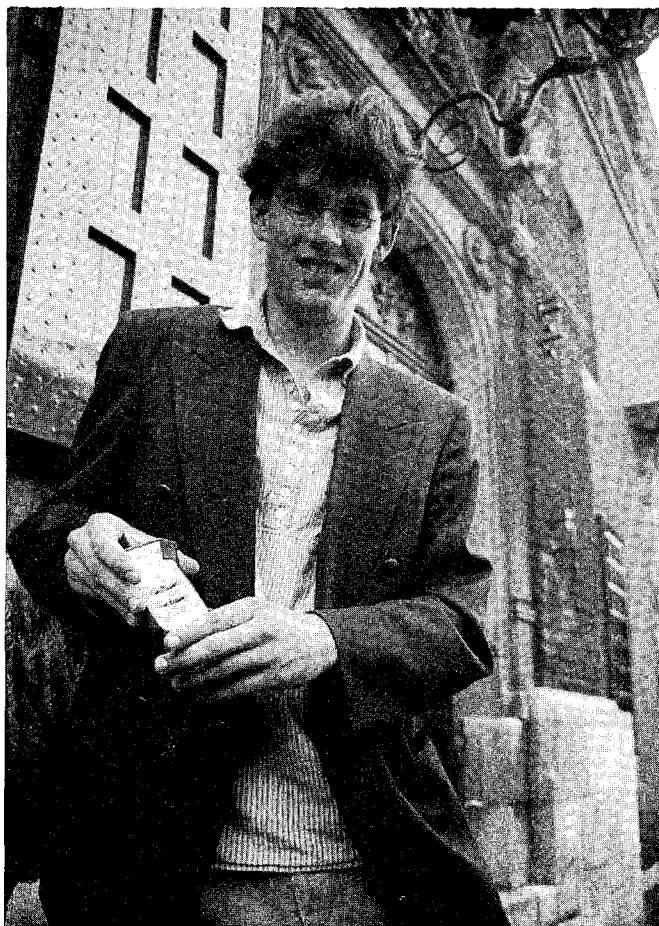
Het is heel leuk werk, vooral als het bruidspaar er zelf ook heel erg mee bezig is, als zij mij stof geven om er iets leuks van te maken. Maar er zijn ook bruidsparen bij wie ik het gevoel heb dat *ik* het huwelijk belangrijker vind dan zij, en dan ga ik op de automatische piloot. Dan krijgen ze de historie van het boterbriefje erbij.

Ik heb dus al veel mensen getrouwd, maar nog nooit iemand die jonger is dan ik.

Dat is wel grappig: mensen verwachten een grijze oude man, maar krijgen dan een broekie van 23 die zelf nog niet getrouwd is.

Maar dat is binnenkort dus anders. Ik word zelf getrouwd door de één-na-jongste ambtenaar, een collega van 30. Heb ik zelf uitgekozen.'

"Ze zullen mij zeker als een ouwe lul zien"

Tekst : Christiaan Bonebakker

Foto : Milko Vernooy

November 1995

Jaargang 12
nummer 6

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

DEMO

Geen gouden handdruk, wel een meidenbeeldje

JD

JONGE DEMOCRATEN
VRIJZINNIG-DEMOCRATISCHE JONGERENORGANISATIE

Congresverslag ALV 26
VN-Vrouwenconferentie te Beijing
Mensenrechtenconferentie

Deze keer een extra dikke Demo, met een uitgebreid congresverslag. Ik heb het congres als heel boeiend ervaren. Heel aardig was het gesprek met minister Sorgdrager, die, hoewel ze natuurlijk nog niet alles kon zeggen, toch inging op haar persoonlijke ervaringen in de afgelopen maanden. Het gesprek vormde een voorproef op het Kamerdebat dat aan de hand van het rapport-Van Traa zal worden gevoerd.

De resolutie leverde ook dit keer weer een stevige discussie op, waarbij zowel op de inhoud als op de vorm uitgebreid werd ingegaan. Omdat de uiteindelijke tekst toch een aantal nieuwe voorstellen bevat, zoals de reorganisatie van de Veiligheidsraad naar democratisch model, is hij verderop nog eens integraal afgedrukt. Het congresverslag bevat verder alle aangenomen standpunten, gerangschikt naar thema.

Verderop in dit nummer een terugblik op de mensenrechtenconferentie die in oktober in Utrecht is gehouden. Deze dag was het resultaat van een bundeling van krachten van vier politieke jongerenorganisaties waaronder de JD. Demo koos voor een interview met de Tibetaanse monnik Palden Gyatso, te gast in Utrecht, die zijn tragisch levensverhaal aan ons kwijt wilde.

Uit dezelfde hoek komt een uitgebreid reisverslag van onze nieuwe internationaal secretaris Bart Hoogenboom. Als één van de weinige mannen bezocht hij de VN-Vrouwenconferentie in Beijing en de schaduwconferentie voor niet-gouvernementele organisaties. Een ervaring die hij graag bereid is te delen, zo bleek ook op het congres, waar hij een diapresentatie verzorgde.

Het landelijk bestuur is inmiddels weer op volle sterkte dankzij Madeleine Baartmans, de secretaris scholing, vorming en projecten. In Up to JDate stelt zij zich alvast voor. Tenslotte nog dit: op 9 december organiseert het LB een multiculturele dag in Amsterdam. Het programma is zeer divers met o.a. een rollenspel, een exotisch diner, debat en feest.

Grijp die kans en kom naar Amsterdam!

Ward Biemans

Deadline

Demo 13.1
5 januari 1996

In deze DEMO

23 **Het Congresverslag van ALV 26 met o.a. Winnie Sorgdrager, de resolutie en veel nieuwe standpunten**

Verslag door Michel Krott over de Herijkingnota buitenlands beleid

15

16 **De atoombom als triomf der waanzin door Wouter ter Heide**

Bart Hoogenboom brengt verslag uit van de VN-vrouwenconferentie te Beijing

20

23 **Visie van Jaap Beetstra op het liberalisme**

De actuele situatie in Georgië beschreven door Edwin Peek

24

26 **Marleen van Oort en Gerrit-Wim Gerritsen blikken vooruit op het vervolg op het verdrag van Maastricht: de Intergouvernementele Conferentie '96**

Verslag van het congres van het SIB over tolerantie door Roosje van Leer

27

28 **Tweeluik over de Mensenrechtenconferentie door Dijlan van Vlimmeren**

Media en politiek tijdens het JD/NUJO weekend door Joost Boermans!

31

18

D'emoties

22

Onder de hamer

32

Over....de progressieve volkspartij

33

Up to JDate

39

Agenda & Colofon

40

Een JD'er

Shalom Chaver

Op maandag 6 november jongstleden nam de wereld afscheid van de Israëlische ijzervreter én vredesstichter Yitzhak Rabin. Rabin werd twee dagen eerder in Tel Aviv vermoord door een vijand van de vrede die hij gesloten had met zijn voormalige vijand Yasser Arafat, de leider van het Palestijnse volk. Rabins moordenaar was geen Arabier, maar een joodse extremist. Rabin werd getroffen luttele minuten na het meezingen van het joodse vredeslied tijdens de grootste vredesdemonstratie ooit in Israël gehouden. Het was de eerste en tegelijkertijd de laatste keer dat men hem ooit zag zingen. Rabin overleefde elke oorlog die hij voor Israël voerde. De vrede die hij namens Israël sloot werd hem echter fataal...

Op zaterdag en zondag 11 en 12 november 1995 kwamen de Jonge Democraten bij elkaar voor de 26-ste halfjaarlijkse Algemene Ledenvergadering (ALV) te Elst. Twee frisse herfstdagen en een waterig zonnetje creëerden een ideale situatie. Minister Winnie Sorgdrager (D66) die het 'Meidenbeeldje' kreeg uitgereikt, verkiezingen, een resolutie, de 'Groot Geluk Show', drie dansende zusters, een knallend feest, workshops, 125 leden en het nodige politiek inhoudelijke vuurwerk waren de ingrediënten voor twee dagen politiek in een lommerrijke omgeving. Dat politiek en gezelligheid hand in hand kunnen gaan werd weer eens overduidelijk bewezen tijdens het halfjaarlijks terugkerend festijn, dat (voorlopig) voor de laatste keer in jeugherberg De Eikelenkamp in Elst werd gehouden. Een impressie van een boeiend congres.(EP)

Foto's Milko Vernooy

Sorgdrager krijgt het meidenbeeldje uitgereikt

Respect en openheid bepalen functioneren Sorgdrager

Op de eerste rij zat een aantal journalisten gereed met bandrecorder en notitieblok. Minister Winnie Sorgdrager van Justitie sprak en zij kon zich na de confrontatie met de Tweede Kamer over de Gouden Handdruk en na haar kritische ondervraging door de IRT-enquêtecommissie geen nieuwe misstappen meer veroorloven.

Gespreksleider Miriam van Dijk vroeg zich af hoe de D66-minister deze ophef rond haar persoon had ervaren. "Laat ik het zo samenvatten; het is een soort verlate ontgroening geweest en het moet nu maar weer eens normaal worden."

Vragen die de minister probeerden te bewegen tot het doen van uitspraken over deze onderwerpen ontweek ze gedeceerd. Uitspraken als: "wacht op het kamerdebat", "er is genoeg over deze affaire gesproken" en "ik vind het een beetje vervelend om hier verder op in te gaan" spraken boekdelen. De vraag of zij zich na een jaar Paarc en de zware voorbijge waken thuis voelt in de politiek wilde ze wel beantwoorden. "Ik ben natuurlijk niet als politicus in de politiek gekomen en dat heeft zijn voor- en nadelen,

het is iets heel anders dan ik gewend was. Het heeft echt zijn negatieve kanten, politiek is gewoon niet altijd leuk. Maar wat ik wel heel leuk vind zijn de debatten in de kamer." Over D66: "Ik heb me altijd D66'er gevoeld, al ben ik pas laat lid geworden. Wat dat betreft was ik heel ongeëmancipeerd. Mijn man was namelijk al jarenlang lid. In mijn ogen was het wel voldoende." Sorgdrager vond de reacties van veel D66'ers op haar recente problemen "hartverwarmend". Tijdens het gesprek en bij het beantwoorden van vragen uit de zaal kwam de pragmatische kant van de minister naar voren. De aangesneden on-

derwerpen als veiligheid, drugs, Vrijzinnige Democratie, criminaliteit en normen en waarden werden kort, direct en zakelijk behandeld. Iemand uit de zaal vroeg zich bijvoorbeeld af water nu 'praktisch, realistisch en typisch D66' was aan de drugsnota. Het antwoord: "Typisch D66 aan deze nota is dat hij praktisch en realistisch is."

De discussie over het drugsbeleid die hierop volgde draaide vooral om de vraag waarom D66 in het verkiezingsprogramma pleit voor de legalisering van de softdrugs op termijn en de drugsnota van de D66-ministers Sorgdrager en Borst hier van afziet. De verschillen worden volgens de minister bepaald door internationale afspraken. "We moeten oppassen met het idee dat Nederland een eilandje is in Europa. Wij hebben ons aangesloten bij de Europese Unie en moeten ons houden aan het verdrag van Schengen. Met een legalisering van softdrugs diskwalificeer je jezelf internationaal." Ze wilde de extreme Franse houding hierin nog wel even bekritisieren. "Kijk, dat die Fransen nou nog niet snappen hoe het bij ons werkt, daar kan ik ook niets aan doen."

Vervolgens werd de minister gevraagd of ze de Vrijzinnig Democratische-stroming onderschrijft. "Het is een erg brede term dus laat ik zeggen wat ik erg belangrijk vind. Openheid staat bij mij voorop. De burgers moeten begrijpen wat er gebeurt in de politiek en waarom dat gebeurt en daarvoor is deze openheid nodig, maar de burgers hebben hierin ook een eigen verantwoordelijkheid. Alles heeft een term in de politiek en ik vind Vrijzinnige Democratie een hele mooie."

Tijdens de discussie over normen en waarden kwam de beschouwelijke kant van de minister naar boven. "Er zijn geen standaard normen en waarden, onze samenleving is daarvoor te pluriform. Het is wel heel belangrijk dat mensen respect hebben voor elkaar, dat is het wezenlijke van de maatschappij."

Nadat het gesprek was beëindigd en het programma werd vervolgd werd minister Sorgdrager ingesloten door een aantal journalisten die haar vroegen wat ze verder op deze zaterdagmiddag ging ondernemen. "Ik ga nu boodschappen doen", antwoordde ze en ze liet de parlementaire pers hulloos achter.

(EJvV)

Uitreiking Meidenbeeldje aan Sorgdrager

"Het meidenbeeldje is een prijs die elk jaar door de Jonge Democraten wordt uitgereikt en dit jaar voor het eerst." Met deze beginwoorden, die tot grote hilariteit in de zaal leidden, introduceerde JD-voorzitter Dennis Hesseling dit beeldje van kunstenares Evelina Oosterhaven.

De trofee is in het leven geroepen om aandacht te besteden aan iemand die zich het afgelopen jaar heeft ingezet om de positie van vrouwen in de politiek te verbeteren.

De jury had haar keuze laten vallen op Winnie Sorgdrager. "Zij was enige tijd geleden de eerste vrouwelijke procureur-generaal en is nu de eerste vrouwelijke minister van Justitie. Het moet vanzelfsprekend zijn dat vrouwen in de politiek carrière kunnen maken en zij vervult hierin een voortrekkersrol", aldus Dennis.

Bij de overhandiging van het meidenbeeldje benadrukte minister Sorgdrager dat het vrouw zijn niet zoveel te maken heeft met het beroep dat ze uitoefent. "Ik besef wel dat ik door andere, jongere vrouwen word gezien als een soort pionier. Ik ben er echter van overtuigd dat over tien jaar vrouwen normaal behandeld zullen worden, zonder dat er speciale aandacht aan ze wordt besteed."

(EJvV)

Ericka Petrigani bladert door het congresboek

JD'ers blijven Van Oranjes trouw

Politieke moties die het congres op scherp zetten zijn de leukste, omdat de argumenten niet voor elkaar onderdoen en de uitslag van de stemming altijd onverwacht kan uitpakken. Eens in de zoveel tijd zijn er een paar republikeinse JD'ers die het instellen van de Republiek weer op de discussielijst zetten: de monarchie moet worden afgeschaft. Indiener Michael Mol uit Rotterdam vroeg het congres om deze keer nu eens niet te komen met emotionele argumenten. Deze keer moesten de leden maar eens met rationale argumenten komen om het bestaansrecht van het koningshuis te verdedigen. De sprekerslijst liep al snel vol met royalisten en de verschillende leden brachten politieke, economische, financiële, en toch ook emotionele argumenten ter tafel. Michael, met in zijn kielzog niet-familielid Xander, probeerde het tij nog te keren, maar de stemming bracht duidelijkheid. Koningin Beatrix mag blijven, en achter in de zaal werd

het 'Oranje Boven' ingezet.

Onder leiding van Twentenaar Gerrit-Wim Gerritsen werden een aantal interessante moties van de projectgroep Onderwijs aangenomen, waarmee het Ministerie van Economische Zaken een meer stimulerende rol krijgt op onderwijsgebied, als het aan de JD ligt. Het enige dogma van D66, het referendum, werd ook weer onderwerp van discussie. Maar het standpunt werd niet veranderd; de JD is nog steeds voor de installing. Vergaande democratisering van de politiek kwam ter sprake bij het afschaffen van allerlei mogelijke voorkeursstemmendrempels op alle bestuurlijke niveaus, zodat degenen die het hebben verdiend ook daadwerkelijk op de zetels komen waarvoor ze zich kandidaat hebben gesteld. Onduidelijkheid en verwarring ontstond er bij een motie van de afdeling Groningen over de tariefsverhogingen van PTT Telecom voor het telefoneren in buitengebieden.

Desondanks werd de motie aangenomen, waardoor de overheid, als het aan de JD ligt, de zelfstandige KPN weer een regeltje kan opleggen. Moties van Dennis Hesseling over de flexibilisering van het pensioen werden na een gedegen discussie aangenomen.

Hierna besloot het congres dat het LB een proces kan beginnen tegen een nader uit te zoeken bedrijf, dat niet voldoet aan de Wet Bevordering Evenredige Arbeidsparticipatie Allochtonen (WBEEA). Dat dit behoorlijke risico's met zich meebrengt werd in de besluitvorming onvoldoende gerealiseerd. Tenslotte besloot het congres eindelijk dat de "doodstraf ten alle tijden verwerpelijk is." Zodat de JD wat dat betreft eindelijk de straat op kan. Voor het CPZ de taak om het zojuist uitgebrachte, en voor slechts f 3,- verkrijgbare, Politiek Programma weer bij te werken.

(EP)

Toespraak Dennis Hesseling weinig vernieuwend

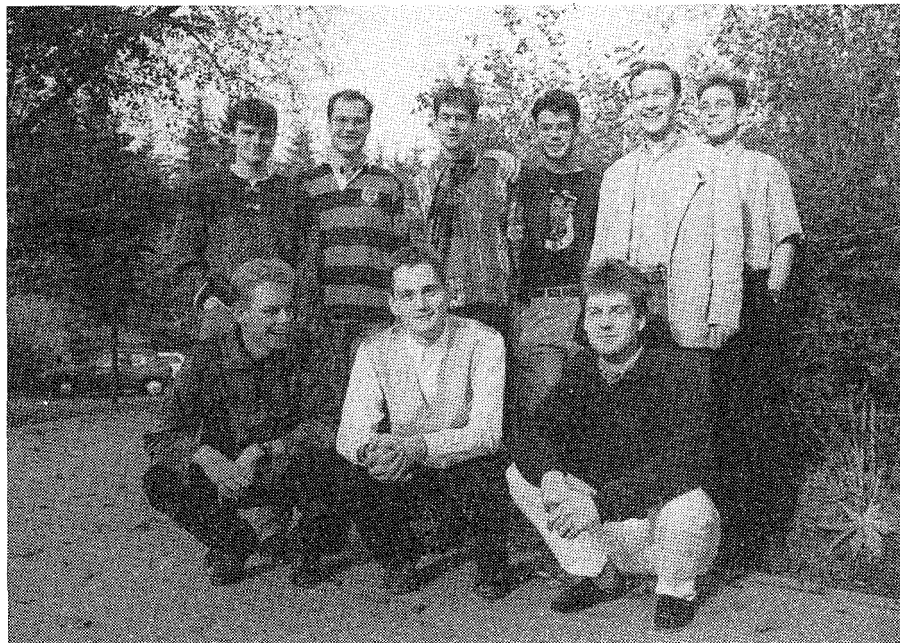
Binnen de JD zijn grote verschillen van mening en dat is goed, aldus voorzitter Dennis Hesseling. Maar het zal diezelfde verscheidenheid geweest zijn die ervoor zorgde dat hij in zijn toespraak niet veel inhoudelijke standpunten verkondigde. Een weinig gewaagde speech dus, met vooral veel aandacht voor de JD zelf.

"De JD is een actieve organisatie. Wij zijn niet alleen een praatgroep. We proberen ook duidelijk de politiek te beïnvloeden. Richting D66 bijvoorbeeld met een confrontatiebijeenkomst met kamerlid Fermina over drugsbeleid. In de pers kregen we aandacht met de evaluatie van een jaar paars samen met de JS en de JOVD. En de JD is ook rechtstreeks op verschillende niveaus aanwezig: Bart Hoogeboom was op de VN Vrouwenconferentie in Peking, Suzanne Bakker sprak in New York de Algemene Vergadering van de VN toe. Ik ben best trots

dat wij dat soort dingen kunnen bereiken." Trots was Dennis ook op de JD als geheel: een democratische, maar vooral vrijzinnige vereniging. "Een positieve waardering van verscheidenheid. Niet alleen als principe, maar ook binnen de vereniging. Binnen de JD zijn grote verschillen van mening. Soms maakt dat de zaken een stuk gecompliceerder."

"Wij hebben een open instelling. Bijvoorbeeld over het basisinkomen. Het was een JD-standpunt, maar is niet tot dogma verheven. De werkgroep sociale economie heeft het bekritiseerd, en dat is goed. Ook het referendum is nog steeds geen dogma. Het staat open voor kritiek. In de Tweede Kamer en in het NRC werd de *Demo* geciteerd om aan te geven dat de JD tegen het referendum zou zijn. GPV'er Schutte en Mark Kranenburg van het NRC willen blijkbaar niet begrijpen dat de JD open discussieert en dat er ruimte is voor alle meningen."

Naast lovende woorden voor paars wat betreft de plannen voor bestuurlijke vernieuwing, had Dennis ook woorden van kritiek: "In het milieubeleid worden de normen versoepeld als blijkt dat ze niet gehaald kunnen worden, in plaats van dat het beleid strakker wordt. Het drugsbeleid kan ronduit soft genoemd worden. De regering laat zich veel te veel beïnvloeden door het buitenland. D66 heeft last van een compromisgeilheid: er wordt al een compromis aangenomen voordat er een discussie geweest is. Ze geeft de onderhandelingsruimte weg, hun inzet zou veel hoger moeten zijn." Dennis noemde de vredesonderhandelingen over Bosnië een hoopvolle ontwikkeling. Maar hij vroeg ook aandacht voor zaken als de executie van Saro Wiwa in Nigeria en de moord op premier Rabin. "Want het gaat je voorstellingsvermogen te boven dat mensen zo vol haat kunnen zijn, dat ze letterlijk de vrede willen vermoorden." Er is nog veel te verbeteren in de wereld. Laten wij er als JD aan meewerken door uit te dragen dat altijd de voorkeur gegeven moet worden aan politieke oplossingen. (RvL)

De mannen van het Landelijk Bestuur

Afscheid oud LB-ers

Waarom zou je het ook eigenlijk doen, in het Landelijk Bestuur stappen? Een van de minst onderkende redenen is het feit dat je bij je afscheid uitgebreid gehuldigd, bejubeld, gelauwerd en geridderd wordt. Deze eer viel dit congres te beurt aan Maartje en Ageeth. Als Internationaal Secretaris heeft Maartje een grote betrokkenheid aan de dag gelegd. Ze heeft zich vele opofferingen getroost om in de wirwar die het internationale circuit is het JD-geluid te laten horen. Zelf noemde ze die wirwar 'een toverbal'. Ze heeft van die toverbal dit jaar veel

kleuren gezien en heeft dat als positief ervaren. Een welgemeend woord van succes voor Bart sloot haar dankwoordje af.

Ageeth heeft het afgelopen jaar de functie van Secretaris Scholing en Vorming ad interim vervuld. Dat dit niet de makkelijkste functie binnen het LB is, werd haar snel duidelijk. Ze heeft een geweldige inzet getoond voor de projecten. 'Eindelijk zit er een verhaal in' en dat was hard nodig. In de vergadering van het LB was regelmatig verschil van mening. Dit kwam uiteraard een inhoudelijke discussie ten goede. Dat dit de lengte van de vergaderingen ook beïnvloeden moge duidelijk zijn. (MvN)

Rustige wisseling

Na Winnie Sorgdrager was het weer tijd voor een gebruikelijk ritueel tijdens een JD-congres: de LB-verkiezingen. Zo spectaculair als de verkiezingen het vorige congres verliepen, zo voorstelbaar waren ze op deze ALV. Geen voorzittersverkiezing en gelukkig geen heenzendingen. Bart Hoogenboom (20) uit Groningen stelde zich kandidaat voor de post internationaal secretaris. De waarnemend secretaris publiciteit en de waarnemend hoofdredacteur DEMO hadden het afgelopen half jaar voldoende naar hun zin gehad om nog eens voor minstens een half jaar beschikbaar te zijn voor hun post. Nu voor vast. Robin Paalvast (25) uit Zoetermeer was de pr-kandidaat. Hagenaar Ward Biemans (24) tekende voor het hoofdredacteurschap. Voor de vacante post secretaris scholing & vorming had zich niemand gemeld. De verkiezingen verliepen rustig, zonder incidenten. Daar gaven de kandidaten ook geen aanleiding toe. Twee van hen hadden zich al een half jaar kunnen bewijzen als ad interim en de ander was al bekend en had een goede reputatie. De kandidaten hielden hun praatje en het JD-publiek knikte. Een enkeling stelde een vraag. Tijdens de kandidaatstelling van Hoogenboom kreeg het vragenstellen een hoog ons-kent-ons-gehalte: 'Hoi Bart', 'Hoi Marleen'. De volgende vragensteller bleek Bart ook al te kennen: 'Hoi Bart', 'Hoi Edwin' en zo ging dat nog even door. Een ontspannen sfeer dus. De uitslag was niet verrassend: IS Hoogenboom kreeg 80 van de 89 uitgebrachte stemmen. Op Robin-PR-Paalvast hadden, van de 89 79 mensen 'voor' gestemd. Ward Biemans blijft nog minimaal een jaar bij ons. Hij kreeg maar liefst 88 van de 90 stemmen mee. (MvL)

Europarlement en Tweede Kamer vertegenwoordigd

Europarlementariër Jan-Willem Bertens, Tweede Kamerlid Bob van den Bos en dagvoorzitster Iris Meerts

Vragenronde vakantiebestemming

Menig landelijk bestuurslid liep onrustig te ijsberen als het vragenronde LB op het congres eraan kwam. Dit in verband met zogenaamde 'lastige' vragen uit de vereniging. Werden er in het verleden regelmatig scherpe vragen gesteld, zaterdag laat in de namiddag waren er alleen informatieve vragen aan de verschillende LB'ers. Voorzitter Dennis Hesseling had vantevoren de vragen over de slepende rechtszaak van het LB tegen gewezen JD-lid Pieter Moens gepareerd met een korte toelichting over de actuele stand van zaken, zodat het LB rustig op de voorste rij van de congreszaal kon gaan zitten. De eerste vraag was van Paul Leenards uit Amstelveen. Hij wilde van SPR Robin Paalvast weten hoe het met de contacten van de JD met de pers was gegaan, en wat de JD in de pers had bereikt. Robin vertelde dat het persbestand op volledige sterkte was gebracht, en dat de muurkrant achter in de congreszaal duidelijkheid kon bieden aan de JD'ers. Vooral de berichtgeving in de pers over de Hema-landkaartenactie en de citaten uit *Demo* in zowel Tweede Kamer als *NRC Handelsblad* deden hem deugd.

Edwin Peek wilde van vertrekkend Internationaal Secretaris, Maartje te Hennepe, weten wat de oorzaken waren van het niet

doorgaan van de buitenlandexcursie naar Berlijn, en of deze in de toekomst nog wel plaats zou vinden. Maartje kon de oorzaken van het niet doorgaan nog niet precies aangeven, omdat de discussie binnen het InCo hierover nog geen duidelijkheid gegeven had. De toekomst van de eens zo vermaarde buitenlandexcursie lag volgens haar in de handen van alle leden zelf.

Secretaris Politiek Ido van der Meulen moest van Suzanne Bakker uit Leiden uitleggen waarom hij de afgelopen zomer toch naar Turkije op vakantie was geweest, terwijl de JD op het voorjaarscongres nog had opgeroepen om Turkije als vakantieland te mijden. Ido meldde dat hij Turkije bezocht had vooral om de cultuur eens te leren kennen en dat hij op vakantie gaat, daar waar het hem goed dunkt. Suzanne was benieuwd naar zijn reisverslag. Opmerkelijk was dat vragen over de standpuntinname van het LB met betrekking tot de Franse kernproeven uitbleven. Later op de avond kon hierover echter nog volop gediscussieerd worden in een aantal politieke moties over het al dan niet boycotten van Franse producten. Kortom, milde vragen aan een naar behoren functionerend LB.

(EP)

Begroting aangenomen met fl.1000,- verschil

De discussie over de begroting tijdens het congres werd bemoeilijkt door het ontbreken van een toelichting in het congresboek. Zodoende moest door het stellen van vragen duidelijk worden dat het Politiek-inhoudelijk (PI-)weekend winst draait en dus van de begroting kan worden afgevoerd en dat de beperkte OV-kaart zorgt voor een stijgende reiskostenpost voor het LB.

Grote wijzigingen op de begroting in de loop van het jaar zouden desnoods kunnen resulteren in een extra ALV, zo zegde Xander het congres toe.

De introweekenden leverden een boel vragen op van de aanwezigen. In het belang van ledenwerving moet er ook een landelijke bijdrage aan deze weekenden blijven bestaan, zo oordeelde het congres. Daling van internationale telefoonkosten met fl. 1000,-, zoals het amendement voorstelde, leek echter na eerdere bezuinigingen een moeilijk haalbare optie. De post 'overige activiteiten' bood uitkomst, zodat de fl.1000,- alsnog voor de introweekenden kon worden gereserveerd.

(WB)

Workshops

Zondagochtend voor de lunch was het tijd voor een aantal workshops. Er was keus genoeg. Onder leiding van Ward Biemans van de werkgroep Milieu vond een discussie plaats over klimaatsverandering. Er werd gediscussieerd over het ontstaan van een lacune in het milieubeleid, aangezien de doelstellingen van het CO2-beleid moeilijk te realiseren zijn. Een meerderheid van de aanwezigen kon zich vinden in het voorstel van een energieheffing voor kleinverbruikers, al blijft het inconsequent dat de grootverbruikers hiervan worden gevrijwaard. Middels convenanten wordt deze laatste categorie overtuigd tot het nemen

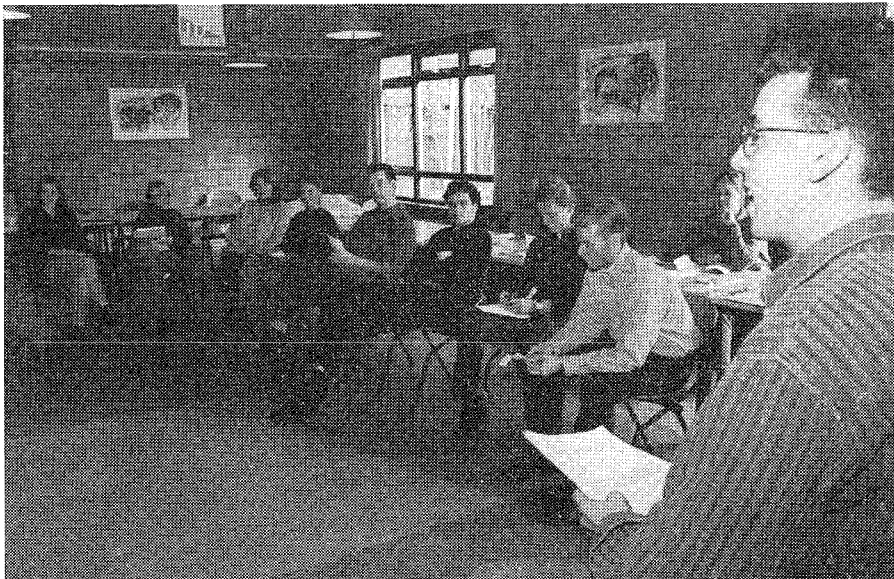
van maatregelen gericht op energiebesparing.

In de eetzaal trachtten Christiaan Bonebakker en Peter Ras van de werkgroep Mensenrechten enige 'witte vlekken' in het Politiek Programma van de JD te dichten. Raymond van Doorn gaf een spoedcursus spreken in het openbaar. In de grote zaal toonde de net verkozen Internationaal Secretaris Bart Hoogenboom de aanwezigen dia's van zijn bezoek aan de VN-vrouwenconferentie in Peking. Uiteraard liet hij deze vergezeld gaan van een beschrijving van zijn indrukken daar.

Tenslotte was er ook de mogelijkheid meer te vernemen over de bezigheden van twee andere internationaal actieve jongeren. JOVD'er Dennis, bestuurder van LYMEC, en JD'er Suzanne, bestuurder van IFLRY, spraken onder leiding van de aftredende Internationaal Secretaris Maartje te Hennepe over het internationale politieke jongerenwerk.

Leuke contacten ("Ik heb vrienden in héél Europa") bleken zich uitstekend te verhouden met grote idealen ("Ik droom van een wereldparlement")

En zo hoort het ook.
(WB)

De training 'spreken in het openbaar' werd druk bezocht

Iedereen heeft sprekersangst

Het begon meteen al goed: het was volle bak. Twaalf deelnemers telde de training spreekvaardigheid onder leiding van trainer Raymond van Doorn. Er hing een goede sfeer en iedereen had er zin in. Van Doorn begon met de deelnemers een hart onder de riem te steken: 'Iedereen heeft last van sprekersangst, zelfs Winston Churchill had er last van. Je komt er ook nooit meer vanaf.' Na de inleiding en een paar goede tips ('gebruik als begin een citaat, dat trekt de aandacht' en 'schrijf een paar belangrijke punten op kleine kaartjes') konden de deelnemers hun redenaarstalenten tonen voor de groep. De deelnemers mochten ieder kiezen uit vijftien stellingen die men mocht verdedigen voor het kleine publiek. Door het krappe tijdsschema kwamen helaas maar vier stellingen, en dus deelnemers aan bod. Dat betekende niet dat de rest er voor

spek en bonen bijzat. Na de vaste trainersvraag: 'En, wat vond je er zelf van?' kwamen de deelnemers enthousiast met eigen ervaringen, tips en vragen. Er werd opbouwende kritiek geleverd in een ontspannen sfeer. Sommige deelnemers moesten bekennen last te hebben van plankenkoorts wanneer zij het JD-congres moesten toespreken: 'Je moet je zo kwetsbaar opstellen voor zo'n volle zaal, je kunt dan echt afgaan.' Van Doorn gaf aan dat kennis in dit geval het belangrijkste is. 'Voorbereiding is ontzettend belangrijk, daarmee krijg je sowieso meer zelfvertrouwen en dat heb je nodig'. Het redenaarstalente van de JD'ers was overigens aardig aanwezig. Van Doorn achteraf: 'Mensen kunnen altijd meer dan ze denken.' Een training spreekvaardigheid is leerszaam en gezellig, dat bleek weer eens.
(MvL)

Politieke moties Basisinkomen

Vijftien miljoen gouden handdrukken?

Het congresboek bevat een discussiestuk over het basisinkomen met daarin alle voor- en nadelen van dit systeem waarbij een minimum inkomen wordt vastgesteld voor iedereen. Dit kan aangevuld worden door een betaalde baan of door een extra-uitkering.

Het artikel is geschreven door de werkgroep sociale economie, die ook de bijbehorende vijf politieke moties had opgesteld. De indieners draaiden er niet omheen, zij zien het basisinkomen niet zitten. Redenen hiervoor: het is onbetaalbaar of sociaal onaanvaardbaar. Tijdens de behandeling van de moties op zondag kwamen ook de voorstanders van het basisinkomen aan het woord. Onderzoeken zouden aantonen dat het basisinkomen budgetair neutraal zou kunnen worden ingevoerd en dat het stimuleert om te gaan werken.

De discussie tussen de voor- en tegenstanders laaide af en toe fel op met uitspraken als 'gebrek aan solidariteit', 'communistisch tintje' en '15 miljoen Gouden Handdrukken uitreiken heeft geen zin'. De spanning was te snijden tijdens de stemmingen omdat de verdeeldheid groot was. Uiteindelijk trokken diegenen die niets zien in het basisinkomen met een kleine meerderheid aan het langste eind. Is er dan een standpunt? Jawel, er werd een motie aangenomen waarin staat dat het huidige stelsel gehandhaafd zal blijven. Er zullen echter wel een aantal tekortkomingen moeten worden ondervangen. (EjvV)

Het Grote Geluk

Zaterdagavond 11 november 1995 vond in de 'Eikelkamp' te Elst de eerste aflevering plaats van de Groot Geluk Show, een co-productie van oud-LB'ers Marco van Lierop en Raymond van Doorn en 'les soeurs Petrigniani'. Bijgestaan door een uitgebreide jury met experts op elk deelgebied van de liefde, zoals geld, leidden zij twee JD'ers naar het grote geluk. Wanneke Sabatino uit Amsterdam en Gerrit-Wim Gerriksen uit Enschede bleken uiteindelijk het meest bedreven in het omzeilen van de klippen die de kandidaten op hun liefdespad tegenkwamen. Met name Gerrit-Wim was daar in erg listig. Groepssex had hij het liefste met de fractie van het GPV, aangezien hij veronderstelde dat hem dat het minste werk kostte. Wanneke en hij mogen een dezer dagen bij kaarslicht gaan bepalen of zij elkaars grote geluk zijn, of dat het maar show was. (PK)

'Liefde op het eerste gezicht' bij de winnaars van de Groot Geluk Show

'Last dance, glamour dance'

FEEST FEEST FEEST

DJ Neutron Dance en DJ Tiger Diamond voor het laatst in actie

Wat nou saaie vereniging? Op de opzwevende klanken van onze ongeëvenaarde DJ's Neutron Dance en Tiger Diamond (Edwin en Marco) barstte zaterdagavond een feest los dat de Elster bosnimen nog lang zullen voelen natrillen. Alle ingrediënten voor een geweldig feest waren ook dit congres weer aanwezig: Muziek, gekleurde lampjes, snelle mannen, mooie meiden, een overschot aan energie, de niet aflatende hormonale druk om te moeten flirten en

bier en bier en bier en ...helaas kan deze razende reporter de verdere bestanddelen alleen achterhalen door een nauwkeurige bestudering van de gezichten op zondagochtend. Onder druk van enkele zeer dringende verzoeken volgt hiervan geen indruk. Compromitterende foto's en ooggetuigenverslagen kunnen slechts aan het licht worden gebracht door Van Traa of Peter R. de Vries. (MvN)

JD richt zich in 1996 op scholieren

Scholieren vormen een van de belangrijkste doelgroepen in het beleidsplan van de JD voor het komende jaar. Organisaties als het LAKS en de leerlingenraden zullen bij activiteiten worden betrokken.

Als tweede actiepunt zal het begrip democratisering worden uitgedragen bij de leerlingen van het basisonderwijs. Dit zal gebeuren in aansluiting op activiteiten die vanuit het Instituut voor Publiek en Politiek worden uitgevoerd.

Een ander speerpunt uit het beleidsplan vormt ledenwerving. Onder meer op popfestivals en op hogescholen zullen nieuwe leden gevonden moeten worden.

Vanuit de afdeling Nijmegen kwam een amendement op het punt 'Contacten met D66'. Deze zullen ook op lokaal niveau verder uitgebreid dienen te worden, zo bepleit de aangenomen wijziging. Het Landelijk Bestuur wil ook de contacten met D66-landelijk verbeteren, maar dit houdt niet in dat ook voor ieder ingenomen standpunt gelobbyed zal gaan worden.

Tenslotte zullen de werkgroepen een belangrijker plaats moeten gaan innemen bij het bepalen van JD-standpunten, met name tussen de congressen door. Dit punt vormde een van de weinige discussiepunten tijdens de behandeling van het beleidsplan. Of dit lag aan de kwaliteit van het plan of aan het vroege tijdstip, zal in de loop van het jaar moeten blijken.

(WB)

Overzicht (Actueel) Politieke Moties

Hieronder volgt een samenvatting van de standpunten uit de aangenomen (actueel) politieke moties op ALV 26, gesorteerd op onderwerp, met tussen haakjes de indieners.

Bestuurlijke vernieuwing

-De voorkeursstemmendrempels moeten op alle bestuurlijke niveaus worden afgeschaft, zodat de behaalde zetels van een partij worden bezet door de kandidaten die de meeste stemmen hebben behaald, ongeacht hun positie op de kandidatenlijst. (Christiaan Bonebakker e.a.)

Buitenlandse Zaken

-De Nederlandse overheid moet de Franse politiek via politieke en diplomatieke kanten onder druk zetten. (LB)
-Het Nederlandse eigenbelang mag geen rol spelen in de ontwikkelingssamenwerking. (werkgroep Ontwikkelingssamenwerking)
-De Nederlandse regering wordt opgeroepen om extra diplomatieke en financiële steun te geven aan de verschillende partijen in het vredesproces. (Peter Ras e.a.)

Economische Zaken

-De overheid moet de vrijheid van communicatie waarborgen en daarom ingrijpen als de PTT de tariefsverhoging op het platteland doorvoert. (AAV Groningen)

Justitie

-De uitkeringen van arbeidsongeschikten moeten tijdens de detentie worden stopgezet. (AAV Groningen)
-De doodstraf is onder alle omstandigheden verwerpelijk. (AAV Amsterdam)
-Er moet zo snel mogelijk een verbod komen op het verhuren van geweldvideo's aan kinderen; de leeftijdsgrens moet gelijk worden getrokken aan die van pornofilms.
Er moet ook een strikte controle plaatsvinden in de videotheken. (AAV Nijmegen)

Milieu

-Er moet een extra milieubestemmingsheffing komen op de verkoopprijs van sigaretten en shag. De opbrengst hiervan moet worden besteed in de landen van herkomst. (werkgroep milieu)
-Motoren moeten worden belast naar mate van milieuverontreiniging van hun brandstof. (AAV Utrecht)
-Er moet een verbod komen op de productie van pesticiden in Nederland. (AAV Amsterdam)

Onderwijs

-Leerwegen moeten en mogen niet enkel vanwege efficiency overwegingen worden beperkt. (projectgroep Onderwijs)
-Schaalvergrotingsoperaties in het onderwijs mogen niet gestimuleerd worden door de overheid wanneer deze de differentiatie van het onderwijsstelsel wezenlijk aantasten. (projectgroep Onderwijs)
-De overheid moet haar prioritaire aandacht met betrekking tot het voortgezet onderwijs nu, na de invoering van de basisvorming, leggen bij de aansluiting op het vervolgonderwijs. (projectgroep Onderwijs)
-De overheid moet voorzien in informatie over de behoefte aan kwalitatief, gericht onderwijs, in ruime doorstrommogelijkheden voor deelnemers aan beroepsonderwijs en in kwalitatief, gericht beroeps-onderwijs. (projectgroep Onderwijs)
-De Nederlandse overheid moet de inpasbaarheid van Europese onderwijsprogramma's stimuleren, de financiële mogelijkheden bieden om deel te nemen aan deze programma's en de vergelijkbaarheid van onderwijs- en opleidingsdiploma's en -certificaten vergroten. (projectgroep onderwijs)
-De eventuele instemming van de D66-fractie met het wetsvoorstel waarbij de gekozen Universiteitsraad veel bevoegdheden verliest, zal worden opgevat als kiezersbedrog. (AAV Amsterdam)
-De universiteitsraden moeten minimaal de bevoegdheden behouden die zij op dit moment heb-

ben. (Dennis Hesseling)

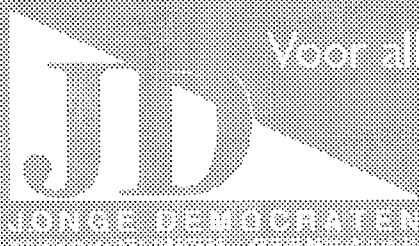
Sociale Zaken & Werkgelegenheid

-Het basisinkomen moet niet worden ingevoerd. Een laag basisinkomen zonder aanvullingen is sociaal onaanvaardbaar. Ook de invoering van een laag basisinkomen met aanvullingen zullen het huidige sociale stelsel niet doen verdwijnen en is derhalve niet gewenst. Een invoering van een hoog basisinkomen is onbetaalbaar en zo'n stelsel vernietigt zichzelf. (werkgroep sociale economie)
- Het principe achter het huidige stelsel voor sociale zekerheid moet gehandhaafd blijven en een aantal tekortkomingen moten worden ondervangen. (werkgroep sociale economie)
-Alle kostwinnersvoordelen (zoals bijvoorbeeld de voetoverheveling) dienen uit het fiscale en sociale zekerheidsstelsel geschrapt te worden. (Xander Mol e.a.)
-Er moet een collectieve regeling komen voor ouderschapsverlof, waarbij werknemers zeventig procent van het minimumloon krijgen voor de uren die zij inleveren. (AAV Nijmegen)
-Het verbod om mensen boven de 65 jaar in dienst te nemen moet direct uit de Nederlandse wet geschrapt worden. (Dennis Hesseling e.a.)
-Het opbouwen van pensioenen moet niet meer gebaseerd zijn op het laatstverdiende loon, maar op het gemiddeld verdiende loon van de gehele loopbaan. (Dennis Hesseling e.a.)
-Er moeten voldoende middelen ter beschikking staan om in de benodigde capaciteit van jeugd- en jongerenhulpverlening te kunnen voorzien. (AAV Amsterdam)

Volksgezondheid

- Een vast percentage van de accijnsopbrengsten op rookwaar moet worden besteed aan voorlichtingscampagnes van de Stichting Volksgezondheid en Roken. Zodanig, dat op termijn de verschillen in de budgetten zijn teruggebracht tot maximaal één factor drie. (Dennis Hesseling e.a.)

10 december 1995

Voor alle actieve leden

Kaderdag

thema:

JD 2015

ANJV-pand
Spuistraat 47a
Amsterdam

10.30 Koffie
11.00 Aanvang
tot 17.00

Eerlijke handel in organisatorische motie

Het blokje moties die op het organisatorische vlak liggen, leverde de volgende wijzigingen op in het huishouden van de JD:

- de JD houdt in al haar publicaties de nieuwe spelling aan, zoals vermeld in het Groene Boekje;
- produkten vanuit de eerlijke handel worden zoveel mogelijk gebruikt op het landelijk secretariaat en bij JD-activiteiten; het lan-

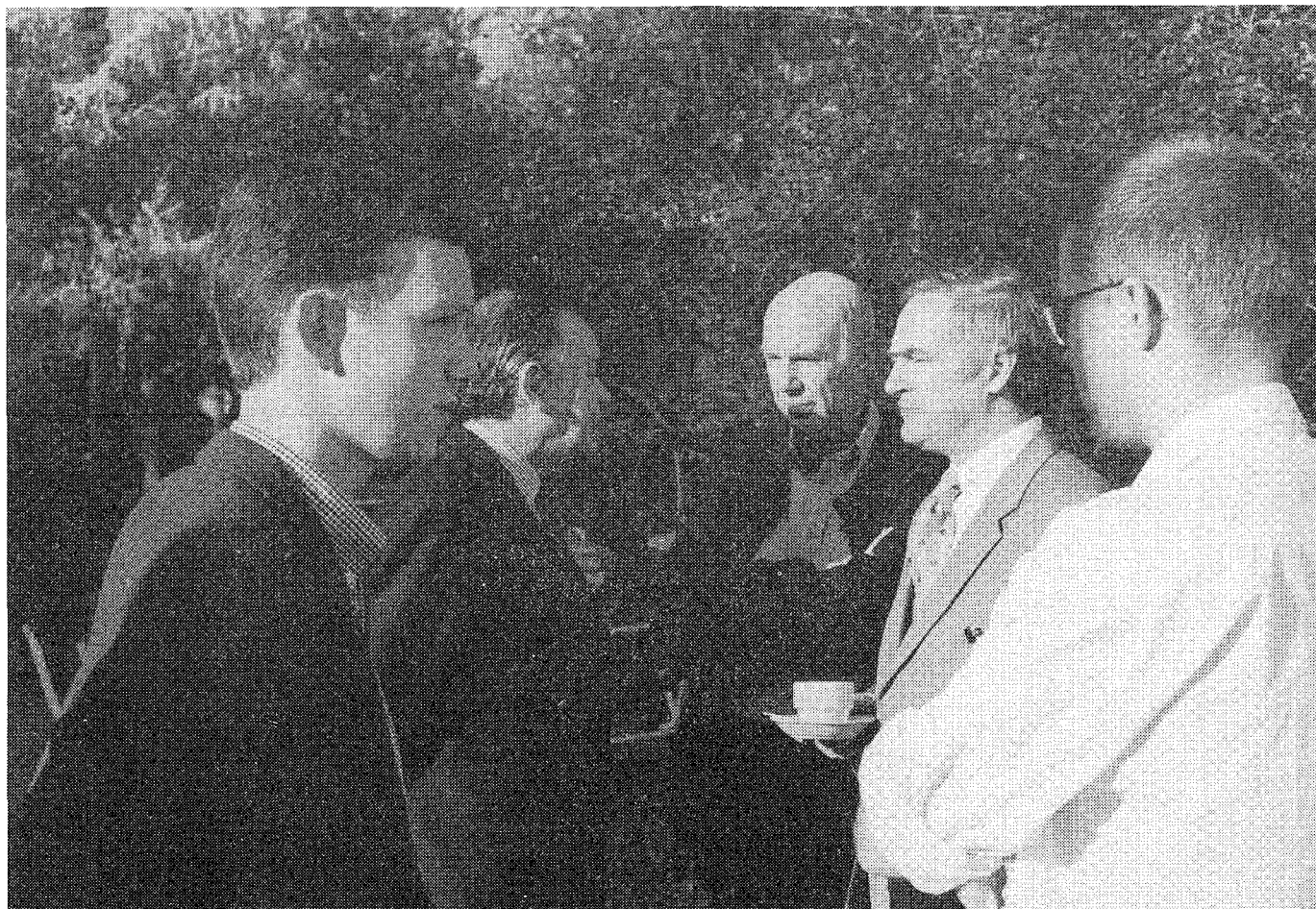
delijk bestuur zet zich in om dit te realiseren; Het gaat hier om Max Havelaarkoffie en thee, biologisch-dynamisch vlees, etc.

- contributies kunnen met een machtiging worden geïnd; zo niet dan worden f 1,50 in rekening gebracht;
- reiskosten gemaakt per openbaar vervoer naar een ALV worden volledig vergoed; Niet voor niets was deze motie afkomstig van een JD-lid uit Friesland.

- de JD introduceert steunleden; de contributie wordt vastgesteld op f 10,-.

Het is gebleken dat de JOVD veel baat heeft gehad bij de introductie van dit voordelige lidmaatschap. Vanwege de steeds strengere eisen van het ministerie zijn de politieke jongerenorganisaties gedwongen hun leidental te vergroten. De steunleden moeten hier in de toekomst toe bijdragen. (WB)

JD voor hervorming van Veiligheidsraad

Napraten over resolutie, van links naar rechts: Gerrit-Wim Gerritsen, Jan-Willem Bertens, Erwin Nypels, Bob van den Bos en Elwin Lammers

De Internationale Commissie noemde voor de behandeling de resolutie realistisch wat betreft de middelen en idealistisch wat betreft de doelen. Tijdens de algemene ronde werd als commentaar geuit dat aan de resolutie ontbreekt op welke wijze moet worden ingegrepen in conflictsituaties. De optie zoals geuit door minister Van Mierlo om een permanent VN-leger te installeren, is uit de resolutie gelaten.

Een van de discussiepunten tijdens de soms nogal rommelige behandeling was het gebruik van Engelse termen in de resolutie. Uiteindelijk zijn vrijwel alle Engelse begrip-

pen vervangen door Nederlandse. Een inhoudelijk twistpunt betrof de vorm van de Veiligheidsraad. Van de diverse amendementen die hierover waren opgesteld, haalde de meest democratische constructie het. Als argument voor dit voorstel werd genoemd dat invloedrijke landen toch wel voor de Veiligheidsraad gekozen zouden worden. De opstellers verklaarden achteraf dat het realistische gehalte van de resolutie was verminderd, maar zij bleven achter de gewijzigde tekst staan. De resolutie bepleit het opgaan van de NAVO in de regionale Organisatie voor

Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE). In dit VN-orgaan moet eveneens ruimte zijn voor overleg over onderwerpen als de dreiging van conflicten om natuurlijke hulpbronnen, werkgelegenheid en immigratie. Europarlementariër Jan-Willem Bertens, die tijdens de gehele behandeling in de zaal aanwezig was, hoopte dat de opheffing van de NAVO de bittere pil voor Lubbers wat zou kunnen verzachten. Overigens complimenteerde hij de opstellers van de resolutie met de tot stand gekomen tekst. (PK)

Resolutie 'An organized common peace'

'An organized common peace'

Een blik op de wereld om ons heen leert dat er veel conflicten zijn en ontstaan die zeer slechte leefomstandigheden met zich meebrengen. De internationale gemeenschap heeft een verantwoordelijkheid voor het welzijn van alle mensen in de wereld, dus zeker ook voor het welzijn van mensen, natuur en milieu in conflictgebieden.

De Verenigde Naties en regionale instellingen

De structuur van de Verenigde Naties

De VN is de aangewezen organisatie voor het uitdragen van het internationaal veiligheidsbeleid. Voor een beter functioneren van de VN dienen de taken van de Veiligheidsraad verlicht te worden. Het handhaven van de internationale veiligheid moet overgelaten worden aan regionale instellingen en regionale akkoorden: de Veiligheidsraad heeft daarvoor al de bevoegdheden in het Handvest. Indien het deze regionale instellingen niet lukt om op vreedzame wijze een conflict op te lossen, dan wordt het geschil aan de Veiligheidsraad voorgelegd. Uiteraard opereren deze instellingen bij hun pogingen conflicten op te lossen naar criteria, die zijn ontwikkeld door de Veiligheidsraad. Bij militair ingrijpen (vredesafdwinging) van de regionale instellingen is een machtiging van de Veiligheidsraad nodig. Indien regionale instellingen niet opgericht zijn of niet in staat zijn tot militair ingrijpen over te gaan, dan moet de Veiligheidsraad deze taak overnemen. De besluitvormingsprocedure van de VN is achterhaald. Het veto-recht binnen de Veiligheidsraad moet vervallen en besluiten van de Raad moeten worden genomen met een tweederde meerderheid. Daarnaast dient de samenstelling van de Raad te worden gewijzigd. In plaats van de huidige vijf permanente leden zal de Veiligheidsraad tien semi-permanente leden krijgen, die elke tien jaar door de Algemene Vergadering gekozen worden. In de groep van deze tien landen moet elke regio op basis van nader te bepalen criteria vertegenwoordigd zijn. Het Internationale Gerechtshof krijgt de bevoegdheid om het optreden van de Veiligheidsraad te beoordelen, zodat een zekere standaard wordt ontwikkeld, die als leidraad dient voor zowel de VN als de regionale instellingen. Binnen het Internationaal Gerechtshof komt er een permanent oorlogstribunaal, vergelijkbaar met het tribunaal voor ex-Joegoslavië in Den Haag. Zo kunnen (oorlogs)misdaden tegen de mensheid te allen tijde internationaal worden veroordeeld.

Regionale instellingen

Het Handvest van de VN geeft de mogelijkheid de handhaving van de vrede en veiligheid over te laten aan regionale instellingen. De VN moet de vorming van regionale instellingen te stimuleren. In Europa is daarvoor de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) de aangewezen organisatie om een volwaardige regionale instelling van de VN te worden. De OVSE zal echter op een breder terrein moeten gaan samenwerken, omdat conflicten mede ontstaan door de slechte sociale situatie in staten. Bovendien zijn het bezit en het gebruik van natuurlijke hulpbronnen ook vaak een bron van conflict. Overleg kan nodig zijn over onder andere werkgelegenheid, immigratie, milieu, sociale voorzieningen en gezondheidszorg. Daarnaast heeft de OVSE een militair instrument nodig. Om Rusland permanent in een militaire samenwerking te betrekken, is er een nieuwe organisatie nodig met daarin de huidige NAVO-landen, de landen uit Midden- en Oost-Europa en voormalige Sovjet-republieken. De bijdrage van de EU aan deze nieuwe organisatie kan het best geschieden via de West-Europese Unie (WEU).

Conflicten en maatregelen

Signalering van (potentiele) conflicten

In (potentiele) conflictgebieden kan er sprake zijn van:

- A. Schendingen van de soevereiniteit van een staat, en
- B. grove schendingen van de mensenrechten, die zich kunnen uitstrekken tot
- C. genocide en massale verdrijving van burgers.

De lidstaten van internationale organisaties, zoals onder meer verenigd in de VN, moeten haar verantwoordelijkheid nemen om problemen te voorkomen en op te lossen. Dit betekent dat de nationale staten aan hun contributieplichtingen moeten voldoen. De enorme financiële problemen zijn een belangrijke oorzaak van het niet naar behoren functioneren van de VN. Om te komen tot een effectieve aanpak van (potentiële) conflicten, dienen deze tijdig te worden gesignaleerd. Het is een van de taken van de regionale instellingen om potentiële brandhaarden te signaleren, ze bij de VN aan de orde te stellen en erop te reageren. Verder moeten niet-gouvernementele organisaties (NGO's) zoals de Unrepresented Nations and Peoples Organisation (UNPO) toegang krijgen tot de VN om problemen

ook daadwerkelijk op de agenda van de Veiligheidsraad te zetten. Dit kan in de vorm van een Recht van Petitie, dat al is voorgesteld door de commissie Carlsson. Een Raad van Petitie zal de zaken beoordelen en, indien nodig, doorsturen naar de Veiligheidsraad. Het recht op petitie is zinloos als NGO's in de praktijk, bijvoorbeeld door onderdrukking van de staat of uit puur geldgebrek, geen mogelijkheid hebben aan het werk van de VN deel te nemen. Daarom is het van groot belang NGO's en de vrije pers waar nodig te stimuleren.

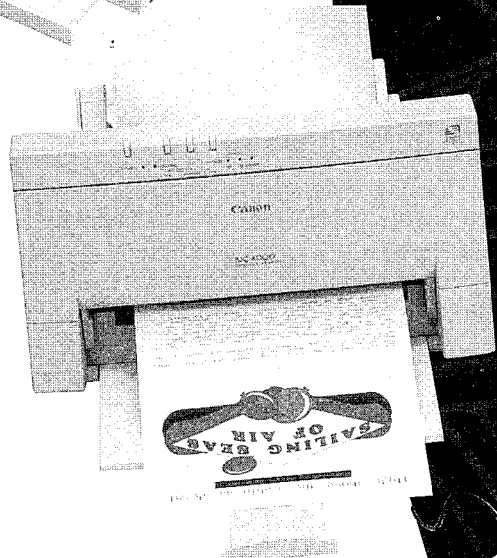
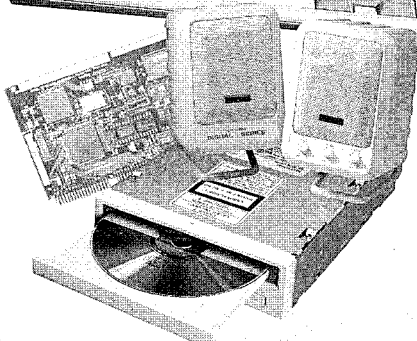
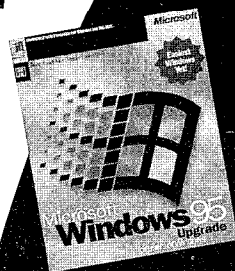
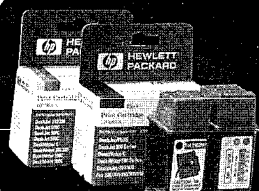
Vredeshandhaving

Om het escaleren van een conflict te voorkomen, kunnen verschillende maatregelen worden genomen. Als eerste moet worden gedacht aan diplomatieke druk en een wapenembargo om agressors te treffen. Economische sancties behoren slechts dan tot de mogelijkheden als voorgaande methoden geen vruchten afwerpen. Alvorens te beslissen tot economische sancties dient een grondige afweging plaats te vinden om de belangen van onschuldige burgers niet onnodig te beschadigen. Mits goed uitgevoerd, is zeker in een vroeg stadium een totaal wapenembargo voor een conflictvaard aan te bevelen. Tot de preventieve maatregelen horen ook operaties met behulp van een vredesmacht die als hoofdtaak het verstrekken van humanitaire hulp heeft. Toestemming van de betrokken partijen is hierbij vereist.

Vredesafdwinging

Als alle bovengenoemde maatregelen uiteindelijk tekort schieten, kan besloten worden door middel van militair ingrijpen vrede af te dwingen tussen de strijdende partijen. Zodra er sprake is van (C.) genocide en massale verdrijving van burgers moet men multilateraal overgaan tot deze vredesafdwinging. Schending van de (A.) nationale soevereiniteit en daarmee schending van de internationale rechtsorde kan aanleiding zijn voor multilateraal militair ingrijpen van de internationale gemeenschap. Dit kan ook het geval zijn voor alleen (B.) grove schendingen van de mensenrechten. Een combinatie van de laatste twee (A.+ B.) moet leiden tot multilateraal militair ingrijpen. Daadkrachtig militair ingrijpen moet beschouwd worden als een uiterste redmiddel, die nadruk moet blijven liggen op het ontwikkelen en uitvoeren van preventieve maatregelen. Na een conflict dient de internationale gemeenschap tot slot over te gaan tot peacebuilding om vrede te consolideren en onderling vertrouwen op te bouwen.

HOP HOP IN GALOP... NAAR VOBIS

HIGHSCREEN®

PENTIUM® 75 MINITOWER

- ✓ PENTIUM® processor, 75MHz
- ✓ PCI-bus ✓ 8 Mb RAM ✓ 850 Mb harddisk
- ✓ 3,5", 1.44 Mb diskdrive
- ✓ 1 Mb S3 Windows Accelerator PCI SVGA-kaart
- ✓ 14" SVGA kleurenmonitor
(non interlaced, 0,28 dot pitch, MPR II)

MULTIMEDIA KIT

- ✓ 16 bit stereo geluidskaart
- ✓ 25 Watt speakers
- ✓ met double of quad speed CD-ROM speler

CANON BJC-4000

- ✓ Kleuren Bubble Jet printer A4 ✓ hoge kwaliteit kleur
- ✓ resolutie: 360 x 360 dpi kleur, 720 x 360 dpi zw/wit
(bij Hoofddorpplein), tel: 020 615 38 10, APELDOORN: Deventerstraat 9, tel: 055 578 74 83, ARNHEM: Steenstraat 51, tel: 026 445 51 84, BREDA: Vlaszak 14, tel: 076 521 45 77, DEN HAAG: Theresiastraat 129, tel: 070 347 31 15, DORDRECHT: Voorstraat 258, tel: 078 614 16 66, EDE: Grotestraat 99, tel: 0318 61 58 59, EINDHOVEN: Emmasingel 35, tel: 040 243 26 00, EINDHOVEN SUPERSTORE: Geldropseweg 105, tel: 040 213 01 34, ENSCHEDE SUPERSTORE: Korte Hengelosestraat 1, tel: 053 431 00 87, GRONINGEN: Herestraat 95, tel: 050 314 09 99, HAARLEM: Ged. Oude Gracht 82, tel: 023 532 60 17, HEERLEN: Stationstraat 18, tel: 045 571 88 73, HILVERSUM: Hilvertshof, Groest 86, tel: 035 623 64 26, LEEUWARDEN: Voorstreek 18, tel: 058 215 85 38, LEIDEN: Haarlemmerstraat 239, tel: 071 512 21 64, NIJMEGEN SUPERSTORE: Van der Bruggenstraat 2-8, tel: 024 360 71 50, ROTTERDAM: Rodezand 17, tel: 010 433 16 04, ROTTERDAM SUPERSTORE: Goudsesingel 264, tel: 010 233 13 31, TILBURG: Willem II-straat 59, tel: 013 544 58 97, UTRECHT: Nachtegaalstraat 49, tel: 030 236 42 92, VLISSINGEN: Spuistraat 2, tel: 0118 41 76 71, ZWOLLE: Diezerstraat 107, tel: 038 422 13 17.

VOBIS

MICROCOMPUTER

Vobis is in Europa de nummer één als het gaat om de verkoop van PC's via een winkelformule. Het filiaalennet telt inmiddels zo'n 420 verkooppunten. In Nederland heeft Vobis inmiddels 23 winkels en 4 superstores, dit aantal zal nog verder worden uitgebreid.

Vobis levert buiten haar huismerk Highscreen ook PC's van andere merken, alsmede printers en accessoires. De Vobis formule is erop gebaseerd om voor een zo laag mogelijke prijs een kwaliteitsproduct aan haar klanten te leveren. Doordat productie en distributie in één hand zijn, worden veel kosten bespaard.

De kwaliteit van onze producten staat buiten kijf, in menige test komen Highscreen computers er als beste uit. Een Highscreen product biedt de beste prijs/prestatie verhouding (zie ook Consumentengids okt. '95).

Service speelt in onze organisatie een belangrijke rol. Wij zijn er in onze 27 vestigingen op ingesteld om bij problemen zo snel mogelijk een oplossing aan te dragen. In al onze vestigingen zijn getrainde technici aanwezig.

BEL VOOR DE LAAGSTE PRIJZEN NAAR ÉÉN VAN ONDERSTAANDE VOBIS WINKELS

ALKMAAR: Gedempte Nieuwesloot 73, tel: 072 520 12 09, AMERSFOORT: Kamp 27, tel: 033 470 14 75, AMSTERDAM: Buikslotermeerplein 225, tel: 020 637 43 12, Ceintuurbaan 127/129, tel: 020 671 69 92, Hoofddorpplein, tel: 020 615 38 10, APELDOORN: Deventerstraat 9, tel: 055 578 74 83, ARNHEM: Steenstraat 51, tel: 026 445 51 84, BREDA: Vlaszak 14, tel: 076 521 45 77, DEN HAAG: Theresiastraat 129, tel: 070 347 31 15, DORDRECHT: Voorstraat 258, tel: 078 614 16 66, EDE: Grotestraat 99, tel: 0318 61 58 59, EINDHOVEN: Emmasingel 35, tel: 040 243 26 00, EINDHOVEN SUPERSTORE: Geldropseweg 105, tel: 040 213 01 34, ENSCHEDE SUPERSTORE: Korte Hengelosestraat 1, tel: 053 431 00 87, GRONINGEN: Herestraat 95, tel: 050 314 09 99, HAARLEM: Ged. Oude Gracht 82, tel: 023 532 60 17, HEERLEN: Stationstraat 18, tel: 045 571 88 73, HILVERSUM: Hilvertshof, Groest 86, tel: 035 623 64 26, LEEUWARDEN: Voorstreek 18, tel: 058 215 85 38, LEIDEN: Haarlemmerstraat 239, tel: 071 512 21 64, NIJMEGEN SUPERSTORE: Van der Bruggenstraat 2-8, tel: 024 360 71 50, ROTTERDAM: Rodezand 17, tel: 010 433 16 04, ROTTERDAM SUPERSTORE: Goudsesingel 264, tel: 010 233 13 31, TILBURG: Willem II-straat 59, tel: 013 544 58 97, UTRECHT: Nachtegaalstraat 49, tel: 030 236 42 92, VLISSINGEN: Spuistraat 2, tel: 0118 41 76 71, ZWOLLE: Diezerstraat 107, tel: 038 422 13 17.

*Natuurlijk vindt u bij vobis nog veel meer producten!!
Laag geprijsd en met uitstekende service: PC's, printers, notebooks, software en accessoires.*

Minister Van Mierlo: koopman of dominee?

De discussie over de herziening van het buitenlands beleid werd ingeleid door een schets van de probleemstelling. Grofweg komt deze erop neer dat het huidige beleid ondoelmatig is en niet meer kan inspelen op de ontwikkelingen in de internationale politiek. Het einde van de Koude Oorlog heeft geleid tot de vorming van nieuwe machtsblokken; de rol van de Verenigde Staten als sturende mogendheid is geschiedenis geworden. Welke mogendheid zal nu die rol waarnemen? Wat wordt de koers van de internationale politiek voor 2000 en verder?

Herijkingsnota

Van Mierlo noemde de herijking een absolute eis voor kwaliteitsbehoud van de buitenlandse politiek. "De herijking is al nodig als je geen nieuwe beleidslijnen uitstippelt, omdat de wereld verandert. [...] Reorganisatie is dus vereist als je hetzelfde wilt bereiken met de opvattingen die je nu hebt." De mondiale politiek omschreef hij als buitengewoon onoverzichtelijk en veranderlijk; het Nederlandse beleid inzake het buitenland moet worden herzien om de kwaliteit van het beleid te behouden. Zonder herijking zou de kwaliteit van het beleid dus achteruit gaan. De Nota is geen politiek-inhoudelijke verandering van het buitenlands beleid, maar een politiek-organisatorische verandering.

Ontwikkelingssamenwerking

Veel stemmen pleiten voor een sanering van de schuldenlast van ontwikkelingslanden en een opwaardering van de handelsrelaties met de Derde Wereld. De discussie over ontwikkelingssamenwerking zou zich veel meer op verbetering van de internationale handelsbetrekkingen moeten richten dan op een vast percentage van het BNP. Democratisering, internationalisering en andere uitgangspunten van D66 dienen tot uitdrukking te komen in het internationale beleid. Voor Nederland worden twee soorten eigenbelang onderscheiden. Ten eerste heeft Nederland een 'eng belang'; sleutelbegrippen zijn economische groei en versteviging van de concurrentiepositie op de wereldmarkt. Ten tweede heeft Nederland een 'ruim belang': met de internationale partners streeft Nederland een rechtvaardige wereld na. Dit is een soort sociaal-democratische bevoegdheid op wereldschaal. Tot slot is men het erover eens dat de Europese Unie toegeeflijker moet worden in haar handelsbeleid. Dat betekent: handelsbarrières afbreken in plaats van donateur-ontvanger relaties in stand houden.

Mensenrechten

Wat betreft het mensenrechtenbeleid: zoals gezegd verandert dit niet qua opvattingen over mensenrechten. De strekking van de Nota is dat beleidsgebieden op elkaar afgestemd worden zodat mensenrechten centraal staan op alle gebieden. Zo wil Van Mierlo een 'Directie Mensenrechten' in het leven roepen, een zogenaamde 'themadirectie', die het beleid in grote lijnen bepaalt.

Op 14 oktober j.l. hield D66 in Utrecht een politieke discussie met stellingen over de herijking van het buitenlands beleid. Aanwezig was onder andere minister Van Mierlo van Buitenlandse Zaken. Namens de JD-werkgroep Ontwikkelingssamenwerking woonden Mirjam van de Geijn, Ido van der Meulen, Henriëtte de Rooy en ondergetekende de discussie bij.

Michel Krott

Onder de centrale mensenrechtendirectie zal een aantal regiodyrecties staan, die het regionale beleid uitzetten. Van Mierlo benadrukte nogmaals dat het doel niet is om de opvattingen over mensenrechten te veranderen, maar om de effectiviteit van het mensenrechtenbeleid te vergroten. "Het is goed mogelijk dat we anders gaan denken over mensenrechten, maar we beogen effectiever op te treden."

De ethische kant

Het bevorderen van economische belangen en het naleven van mensenrechten gaan niet samen. Waar de één wint, verliest de ander.

De tegenstelling tussen economische belangen en mensenrechten komt tot uitdrukking in de 'koopman versus dominee'-paradox. Een koopman kan en mag niet zijn normen en waarden opleggen aan zijn zogenaamde 'counterpart'. Uit de zaal komt de opmerking dat Nederlanders niet met een opgeheven vinger en met moralistische domineespraatjes vroegere kolonies zoals Indonesië mogen toespreken. Driehonderd jaar imperialistische politiek zou het dus onmogelijk hebben gemaakt dat Nederland het mensenrechtenbeleid, zoals dit in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mensen uiteengezet wordt, uitdraagt. Omgekeerd zou je kunnen stellen: de koloniserende landen hebben hun fouten ingezien en mogen nu het goede voorbeeld geven aan landen die de mensenrechten schenden; de geschiedenis mag daarbij geen belemmerende factor zijn.

Doorgaans wordt echter het economische belang meer beklemtoond dan de mensenrechten, behalve in het geval genocide; het genocide-verdrag mag geen dode letter zijn. Juist in een snel veranderende wereld moeten we zorgvuldig omspringen met mensenrechten. Maar de helderheid, de 'gewoonte-wijsheid', is verdwenen, aldus Van Mierlo. De neutraliteitspolitiek van Europa verandert nu in blokvorming. Ook de mensenrechtensituatie is veranderd.

Neem bijvoorbeeld het Aziatische blok, dat kun je niet zonder meer vermanend toespreken. In de praktijk heeft een klein land als Nederland alleen weinig in te brengen. De verbetering is dat de Europese Unie (EU) zich meer voor mensenrechten interesseert; de EU krijgt steeds meer zeggingskracht en macht.

Een ander voorbeeld is Indonesië. Een staatsbezoek is niet het aangewezen moment om gevoelige onderwerpen aan te snijden, toch wordt er vaak over mensenrechten gesproken. Zou dit dan duiden op een gevaar-

lijke trend in de diplomatieke betrekkingen? Mag je mensenrechten schenden, zolang ze bespreekbaar blijven? Concreet laat een land met groeiend zelfbewustzijn als Indonesië zich niet langer door een opgeheven Nederlandse vinger imponeren. Daarom zou niet de Nederlandse stem moeten worden gehoord, maar de Europese stem. Hier ligt een taak voor de EU.

Het leiderschap

Het Amerikaanse leiderschap in de crisis in ex-Joegoslavië heeft weer eens aangetoond dat het streven naar een Europees defensiesamenwerkingsverband overbodig is.

Niemand wil deze stelling verdedigen. De stelling geeft echter aanleiding tot een aantal vragen over Europees beleid. Zijn we nog geïnteresseerd in Amerikaanse betrokkenheid in Europa? Of krijgen we in Europa een Frans-Duits leiderschap?

We constateren dat Amerikaanse interventie doorgaans veel meer effect heeft dan de non-samenwerking van Europese landen. Heeft het bovengenoemde streven dan inderdaad nog zin?

Enerzijds is ex-Joegoslavië ingebed in de Europese structuur; Amerika heeft als out-sider meer mogelijkheden. Bovendien maakt Amerika gebruik van alle leerelementen die Europa heeft aangeleverd, zij heeft dus geleerd van Europa's fouten.

Anderzijds ontbreekt het Amerikaanse leiderschap steeds meer in de Verenigde Naties (VN). De VN lijkt het enige orgaan ter wereld dat na de chaotisering van het wereldbeeld nog structuur kan aanbrengen in de internationale verhoudingen. De centrale vraag is nu: hoe kunnen we de VN effectiever maken?

Conclusies

Er wordt van alle kanten aan Nederland getrokken: door de Atlantische landen en Amerika, door de Europese Unie, door mensenrechtenorganisaties, door milieu-organisaties etc. Het is merkwaardig dat geen van deze partijen tevreden is over de Herijkingsnota, hoewel deze uitdrukkelijk inspeelt op de actuele ontwikkelingen in de buitenlandse politiek.

Bovendien leven we in een zogenaamde 'postkoloniale' tijd. Het kolonialisme heeft geleid tot een permanente versterking in de communicatie tussen moederlanden en gekoloniseerde landen. Als we in dit verband spreken over de Westelijke invloedssfeer, dan moeten we ons enigszins bescheiden opstellen. Moet die invloedssfeer zich ook uitstrekken tot de 'wereld van het fundamentalisme', waar bijvoorbeeld Turkije op afstevent?

Enthousiaste mensen gezocht voor het maken van een promotie TV-clip over de Jonge Democraten!

We zoeken nog een aantal mensen met goede ideeën voor het schrijven van het script en een aantal fotogenieke mensen voor de TV-opnamen

Geïnteresseerd?

Meldt je aan bij Robin Paalvast, 079-3314095

Kernproeven in strijd met algemeen belang

De atoombom

Als logisch uitvloeisel van de vorig jaar in Rome gehouden Afrika-synode, heeft paus Johannes Paulus II onlangs een Afrika-reis ondernomen. In het vliegtuig op weg naar de Kameroense hoofdstad Yaoundé zei hij de hervatting van de Franse kernproeven te betreuren, maar desondanks vond hij dat Parijs daar zijn redenen voor had. De heilige vader vergat daarbij te melden dat deze niet redelijk zijn. De Franse gedachte dat kernwapens onontbeerlijk zijn voor de Europese defensiepolitiek is eenvoudig niet serieus te nemen, omdat zij ons degenerereert tot rede-loze wezens.

Wouter ter Heide

Kernwapens getuigen van een doorgeschoten vorm van rationaliteit die nergens toe dient - geen overlevingswaarde heeft - en daarom volstrekt irrationeel is. Vandaar dat de atoombom als de triomf van de waanzin bestempeld moet worden.

Chirac

De maatschappelijke consequenties van de beslissing om kernproeven te houden, reiken ver over de Franse landsgrenzen heen. In algemeen belang moet Chirac daarom door zijn collega's in de Europese Unie op ondubbelzinnige wijze de les worden gelezen, in plaats dat hij hen zijn irrationele denkbeelden over de Europese defensiepolitiek dicteert. De vraag is alleen wie van de heren op het Europees politiek toneel Chirac de 'openbare les' geeft, die ongetwijfeld wereldwijd de aandacht zal trekken.

Zou premier Kok elke politieke uitspraak in het brandpunt van het algemeen in plaats van het partij- of coalitiebelang kunnen plaatsen?" Zo ja, dan moet hij in staat zijn om president Chirac 'en plein public' - in plaats van via de gebruikelijke weg van de 'stille diplomatie', ongezouten de waarheid te zeggen.

Dat Chirac hem die publieke schrobbering niet in dank zal afnemen, is duidelijk. Dat neemt niet weg dat Kok zich daarmee mondiaal zal profileren. Het profiel dat hem zonder meer onsterfelijk zal maken, ofwel hem de geschiedenis zal doen ingaan als de grote Europese staatsman die met kop en schouders boven zijn collega's uitstak.

De unieke 'lange-termijn-vertaling' waarmee hij Europa (en de wereld) behoedde voor de diabolische Franse atoom-paraplu en de daaraan gekoppelde politiek van irrationaliteit. Dommigheid, die bij het - niet van ge-

als triomf der waanzin

zond verstand gespeend - electoraat vanzelfsprekend leidt tot woede, irritatie en ergenis.

Paars

Dat 'paars' hier niet van wakker ligt, doet mij ernstig twifelen aan het democratisch vermogen van minister-president Kok. Om nog maar te zwijgen over dat van de zich nadrukkelijk 'als democraat' afficherende minister Van Mierlo. Wat zijn 'herijkingsnota' met het algemeen belang - voor het dienen waarvan hij toch primair is ingehuurd - heeft uit te staan, is voor mij tenminste een raadsel.

Hopelijk heeft 'paars' niet het eeuwige leven. Zodoende bestaat de kans nog steeds dat op een goede dag deze regering wordt opgevolgd door één die wel uit het juiste democratische hout is gesneden en daardoor het vermogen bezit om de ergerlijke Franse hegemonie te doorbreken. Vooralsnog is het deze hoop die mij doet leven en nog altijd doet geloven in een wereld zonder (kern-)wapens, waarin wij onze zwaarden hebben omgesmeed tot ploegscharen en een ieder gerust woont onder zijn eigen wijnstok en vijeboom.

De mondiale samenleving die eindelijk volwassen en daarmee verstandig is geworden en zich als logisch gevolg daarvan niet langer laat leiden door schone schijn (Prinsjesdag met zijn Troonrede en de daarin neergelegde 'voornemens' die ons - ondanks de zegen die daarover wordt afgebeden - jaarlijks verder van huis brengen), maar wordt geregeerd door de voor de 'vrede' noodzakelijke 'rede'. Diezelfde wereld moet ook Sigmund Freud voor ogen hebben gestaan toen hij opmerkte dat op den duur de ratio de mensheid, 'die haast niet meer te regeren is', kan verenigen.

Verenigde Naties

De vereniging die vandaag de dag enkel nog kan plaatsvinden onder de ideële VN-vlag. Het blauwe dundoek met de door lauwertakken omkranste wereldbol, dat symbool staat voor de universele mensenrechten. De niet aan tijd en plaats gebonden rechten die boven de partijen staan en daardoor aan iedereen - in tegenstelling tot de Franse atoom-paraplu - bescherming bieden. Niet voor niets staan zij dan ook geboekstaafd als: "Het gemeenschappelijk door alle volkeren en alle naties te bereiken ideaal". Voor de creatie van deze wereldwijd beoogde mondiale rechtsstaat lijkt mij de tijd meer dan rijp. Een veronderstelling die in dit jubileumjaar bewaardheid moet kunnen worden via een grondige verbouwing van de vijftigjarige VN.

Allereerst moet worden gedacht aan de opheffing van de Veiligheidsraad, omdat dit orgaan - qua samenstelling - simpelweg niet is berekend op zijn alomvattende veiligheidstaak. Door die opheffing krijgt de Algemene Vergadering automatisch de noodzakelijke ruimte uit te groeien van een ongeloofwaardig mondiaal praatcollege dat aan de leiband van de incapabele Veiligheidsraad loopt, tot een gezaghebbend mondiaal beleids-

orgaan met bovenationale bevoegdheden. Een echt wereldforum of mondiale volksvertegenwoordiging bemant door niet partijgebonden leden, die het vertrouwen van de wereldbevolking genieten doordat zij de 'neutraliteit' van de VN belichamen. Universalisten in plaats van nationalistische werkelijk over de capaciteiten beschikken voor het bedrijven van goed rentmeesterschap.

De bekwaamheid om op basis van de alom onderschreven Universele Verklaring (het algemeen belang) de 'gemeenschappelijke' wereldproblemen die onder de noemer onrecht vallen (honger, armoede, milieuverontreiniging, vrouwenhandel, kinderarbeid, grondstoffen, woningnood, analfabetisme, werkloosheid e.d.) 'gemeenschappelijk' het hoofd te bieden. Dat zij als resultaat daarvan niet alleen de criminaliteit en het schrijnend racisme en anti-semitisme zullen weten te beteugelen, maar ook de strijdende partijen zullen weten te bewegen de wapens neer te leggen en zich met elkaar te verzoenen, moge duidelijk zijn.

Snelle interventiemacht

Helaas zijn geen initiatieven in die richting van 'paars' te verwachten, getuige de voorstellen van minister Van Mierlo tot uitbreiding van het aantal permanente leden van de Veiligheidsraad en de versterking van zijn slagkracht door een snelle interventie macht. Kennelijk gelooft de excellentie heilig in de rechtvaardige oorlog en is hij er zodoende van overtuigd dat vrede en gerechtigheid 'ooit' uit de loop van het geweer zullen komen. Dat dit soort naïeve (geloofs-)overtuigingen heden ten dage nog steeds opgeld doen op Buitenlandse Zaken en daarmee ons huidig vredes-, mensenrechten- of VN-beleid bepalen is ronduit ontluisterend. Het staat dan ook buiten kijf dat houthackers van het kaliber Van Mierlo de bijl nooit aan de wortel zullen leggen, waardoor de mensheid vergeefs zal blijven uitzien naar het heilig gloeien van het morgenrood zoals "De Stem des Volks" zingt. Voor bijbelgetrouwen zal het zonneklaar zijn dat met de Van-Mierlo-brigade de aarde nimmer de idealistische/anarchistische wildernis zal worden die zal bloeien als een roos (Jesaja 35:1), maar zij immer de kapitalistische/monarchistische 'non-sense-jungle' zal blijven waarin het beestachtige 'recht van de sterkste' heerst conform "De Heerser" van Machiavelli.

De auteur is geen lid van de Jonge Democraten. Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven

D'émoties

Leeftijdscriminatie

Wie op zaterdagmorgen in de krant kijkt bij de personeelsadvertenties, ziet wat er in een week aan banen wordt aangeboden. Maar wie verder kijkt dan z'n neus lang is leest bij de eisen véél te vaak het volgende: u bent niet ouder dan 35 (of 40, of 45) jaar. Met andere woorden: als u ouder bent dan die leeftijd, vergeet het dan maar! En als je op dat moment je baan verliest, kan je *nooit* meer aan de bak. Dan ben je volgens de 'gevestigde orde' uitgezwaaid en 'te oud'!

Weten jullie wat dit betekent? Het creëren van een apartheidssysteem op de arbeidsmarkt. En het komt niet alleen daar voor. Ook bijvoorbeeld bij de ANWB, (maximum bestuursleeftijd 70 jaar), diverse verzekeringsmaatschappijen (zoals een mevrouw in de 70, die haar brommer niet meer verzekerd kon krijgen, terwijl er onder onze groep jongeren ondermeer (brom)fietsers zitten die de grootste brokkenpiloten zijn!). En op sociaal-cultureel gebied, waar onder andere popmuziek, lichamelijke contact, actievoeren voor ouderen boven een 'bepaalde leeftijd' uit den boze schijnt te zijn volgens 'de norm'. Dit is fout!

DIT IS HARTSTIKKE FOUT!!
Men vergeet hier iets bij: Er zijn voldoende veertig-plussers en zeker de vijftig-, zestig-plussers en nog ouderen zelfbewuste mensen die zo'n behandeling niet horen te hebben. Terwijl de media nauwelijks aandacht besteden aan dit probleem. Terwijl dit verschijnsel, het uitsluiten van mensen omdat ze te oud zijn aan de orde van de dag is en daarom in mijn ogen net zo erg is als discriminatie op grond van ras, levensovertuiging, (politieke) mening, e.d.

Waarom moeten we dit ouderen-verschijnsel óók in een jongeren-organisatie aan de kaak stellen? Heel simpel: omdat onder de potentiële slachtoffers de ouders, grootouders, familie, vrienden van diverse JD'ers en niet in de laatste plaats van D66'ers vallen. Met dien verstande dat zij of hun kinderen zelf het slachtoffer kunnen worden.

Ik sluit af met het feit dat ook jonge mensen hiervan het slachtoffer kunnen worden, en wel als volgt:

Op vakantie vertelde een meisje (leeftijd ± 20) dat ze op jonge leeftijd in een bakker kwam werken om bruidstaarten te maken. Op een gegeven moment ging ze meer verdienen en d'r baas dacht: je wordt te duur, je moet er uit. Het leidde tot haar ontslag. In veel winkels en trouwens ook andere bedrijven nemen ze liever mensen van rond de 16 dan rond de 20 aan, domweg vanwege de loonkosten!

Dus voor Paars geldt: door dit probleem harder aan te pakken (werkgevers die willens en wetens ouderen eruitschoppen of weigeren in dienst te nemen hard aanpakken en straffen, bij nieuwe vacatures geen rekening met de leeftijd van sollicitanten houden, maar liever selecteren op ervaring, plus hoge hoge nood voorkeursbeleid t.ov. ouderen (45-plussers) voeren), kunnen jullie op dit terrein meer goodwill verwachten van het volk, dan het huidige 'pappen-en-nathouden-beleid' te voeren.

Joost Majoor,
Arnhem

Mannenzaak

Het afgelopen congres was gezellig en er is - zij het met wisselend succes - leuk gediscussieerd. Er is mij alleen één ding opgevallen: vrijwel alle discussies werden door mannen gevoerd. In de zaal zaten ongeveer evenveel vrouwen als mannen, maar het kathedraal werd vooral *be-*mand.

Ik kan verschillende verklaringen bedenken voor de geringe hoorbaarheid van vrouwen op het congres, maar ik hoop dat ze geen van alle waar zijn. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat vrouwen minder te zeggen hebben. Het zou kunnen dat vrouwen wel iets te zeggen hebben, maar te verlegen zijn.

Het zou kunnen dat mannen te dominant zijn en geen vrouwen in hun 'territorium' toelaten.

En het zou kunnen dat mannen nu eenmaal de vervelende neiging hebben altijd te zeggen wat ze vinden, ook als het al door tien anderen is gezegd. En het zou toeval kunnen zijn; de meest aantrekkelijke, maar statistisch minst waarschijnlijk verklaring.

Beste JD'ers, waarom lieten jullie zo weinig van je horen? Licht dat aan de mannen, licht het aan jullie zelf, of licht het ergens anders aan? Of is er helemaal geen probleem omdat politiek nou eenmaal een mannenzaak is en vrouwen horen toe te kijken?

Christiaan Bonebakker,
Utrecht

Spelling

Iedereen weet dat de spelling een volstrekt willekeurige verzameling regels is, die bepaalt hoe woorden geschreven dienen te worden. Met essentiële zaken van een taal heeft dit weinig tot niets te maken, aangezien taal gaat om het overbrengen van boodschappen en het elkaar begrijpen. Of ik mij daarbij houd aan de spellingsregels is daarvoor in feite irrelevant.

Spelling is hooguit een kwestie van gewenning, iets wat veel mensen ten onrechte aanzien voor schoonheid. Voor de JD als vrijzinnige organisatie ligt hier mijns inziens een schone taak om te laten zien dat ook alternatieve spellingswijzen een verrijking van de taal betekenen.

Dus Marcel, laat die conservatieve opvattingen varen en draag het vrijzinnige gedachtegoed niet alleen in daad, maar ook in woord uit!

Dennis Hesseling,
Utrecht

(Overigens wil ik wel vermelden dat ik mij in alle eksterne communicatie houd aan de voorkeursspelling, zoals door de ALV is voorgeschreven.)

Chris' Kruis kraakt

In de vorige DEMO maakte Christiaan Bonebakker gewag van zijn vervreemding van D66. Dat is op zich voorstelbaar. Vervolgens verklaart hij deze vervreemding door de positie van D66 te bepalen in een kruis opgespannen langs de assen idealistisch-realistisch en principialistisch-pragmatisch. Probleem is dat de termen pragmatisch en principialistisch te herleiden zijn naar idealistisch en realistisch. Het principialistische van puur idealisme (vgl. ideologie, normatieve theorie) spreekt, denk ik, voor zich. Voor wat betreft het pragmatische: traditioneel is deze term gereserveerd voor een zuiver doel-middelen beraad, meestal in termen van kosten en baten, zondr enig ethisch of moreel element. Wat D66 doet is naar mijn indruk aan pragmatisme de invulling geven van de afweging tussen idealen, die moreel en ethisch geladen zijn, en realiteit. Waarschijnlijk zou Christiaan's vervreemding minder groot zijn wanneer D66 haar principes voor de afweging tussen haar idealen en de realiteit zou opschrijven.

Gerrit-Wim Geritsen,
Enschede

Griepgolven en hete zomers

Ik heb het gevoel dat er de laatste tijd steeds meer griepgolven in een jaar voorkomen, steeds van ± november tot april. Het weer is dan zacht, ± 8-15 graden, stevige westenwind en miezerig tot kletsnat weer (veelal buien). Dit is een weer waarin griepvirussen uitstekend kunnen gedijen, dus dit steeds vaker voorkomende weertype is goed voor veel griep én ziekteverzuim. Dit is trouwens ook een weertype voor watersnood, zodat deze 'natuurrampen' in ons land en daarbuiten geen uitzondering meer zijn!! En dat terwijl de winter gemiddeld toch kouder en droger behoort te zijn.

Ik heb ook het gevoel dat we de laatste zes, zeven jaar nagenoeg constant (behalve in 1993) zeer hete zomers gehad hebben met temperaturen ver boven de 25 graden en een hoge luchtvochtigheid. Wat hebben deze weersorten en gevolgen met elkaar te maken?

Wel, dat zijn allebei gevolgen van het broeikas-effect, dus ondermeer ongecontroleerd bomen kappen, kooldioxide via uitlaatgassen, industrie, electriciteitscentrales en ammoniak via de landbouw uitstoten. En in een sfeer van besluiteloosheid van politici op de wereldklimaatconferentie in Berlijn die strandt in felle ruzies tussen Noord en Zuiden dus gigantisch flopt. Inmiddels maant postbus 51 de gewone man zuinig te zijn met energie, terwijl de bedrijven ongestoord hun gif de lucht in kunnen braken en diverse grote wouden over de hele wereld in sneltreinvaart verdwijnen. Conclusie: bedrijven en politici, jullie weten hoe het met het broeikas-effect anders kan? Doe 't dan!!

Joost Major,
Amhem

Slowaaks isolement

Het Slowaakse parlement nam onlangs een omstreden taalwet aan, die alleen het Slowaaks erkent als officiële overheidstaal. Dit houdt o.a. in dat ambtenaren alleen in het Slowaaks mogen communiceren, en dat huwelijken alleen in het Slowaaks mogen worden ingezegend. Dit is de zoveelste slag in het gezicht van de Hongaarse minderheid in het land. Premier Horn van Hongarije betuigde reeds zijn woede tegenover collega, en fervent nationalist, Meciar. Het wordt nu maar eens tijd dat de Europese Unie actie onderneemt, en Slowakije buitenspel zet bij de onderhandeling over de eventuele toetreding tot de EU. Verder zou het verstandig zijn om de Slowaken de voordelen van de Europese Economische Ruimte te ontzeggen. Misschien gaan ze dan eens toetje lager zingen.

Edwin Peek,
Amsterdam

Had Hirsch Ballin toch gelijk?

Wat maakte het christendom toch zó aantrekkelijk dat keizer Theodosius in 391 er een staatsgodsdienst van moest maken? In het, zojuist uitgekomen boekje 'De God der goden. De christianisering van het Romeinse Rijk' buigt de auteur zich over deze vraag. Conclusie: De christelijke gemeenschap verschaft sociale geborgenheid en identiteit aan haar leden. En daar had men in de vele Romeinse sloppenwijken blijkbaar behoefte aan. Sommige verschijnselen veranderen nooit denk ik dan. Ik verwacht van de christen-democraten niet anders dan dat ze de 'Met-z'n-alen-voor-elkaar-gedachte' uitdragen. Dat krijgt dan vorm in pleidooien voor een Ministerie van Gezinszaken en andere 'warme' gemeenschapsgedachten over normen en waarden. Het zal met de sociale geborgenheid en identiteit, die het geloof zo beroemd maakten, te maken hebben. Dat maakt het christelijke geloof immers al bijna tweeduizend jaar tot een hit.

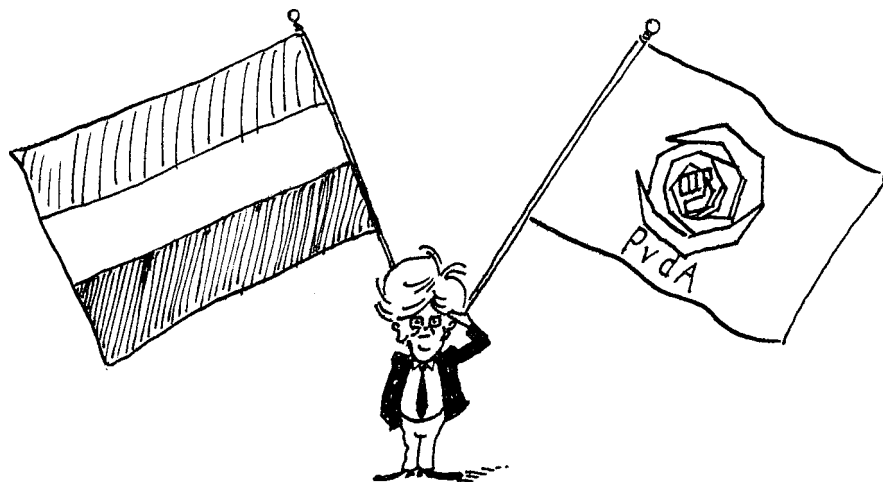
Bolkenstein had dit door. 'De gemeenschapszin moet weer terugkeren in ons land!'. De populaire koopman/politicus ziet de oude normen en waarden uit de jaren '50 liever nog vandaag dan morgen terugkeren. Ach, van een man als Bolkestein verwacht je niet anders.

De hitpotentie van het christen-democratisch gemeenschapsgevoel is echter inmiddels ook bekend in een andere hoek: de sociaal-democraten. Het is natuurlijk niet echt raar, immers het collectieve denken zit bij de sociaal-democraten even diep als het gemeenschapsdenken bij de christen-democraten. Maar wanneer de Britse Labourleider Tony Blair ook al spreekt over het her-

stel van normen en waarden krab ik me achter de oren. En passant roept ie ook nog even het gezin uit tot hoeksteen van de samenleving. Dan heb ik het nog niet eens over zijn pleidooi voor meer patriotisme (in Groot Britannië?!). Bij de Duitse SPD zit het onverdachte gemeenschapsdenken in een andere verpakking: de D-mark. De inmiddels overboord gezette Rudolf Scharping gooide alle trossen los op dit punt: 'De D-mark is een nationaal symbool geworden voor de Duitsers'. De SPD wil deze nationale trots dan ook niet inwisselen voor de onbestemde Euro in 2002. Dat kan best zo zijn maar tot voor kort zou iedere sociaal-democraat zich tot achter de oren schamen voor het uitventen van dit soort 'kleinburgelijke sentimenten'. Nee dan de PvdA. Tweede man Wallage in *Elsevier*: 'Wij (de PvdA) staan voor datgene waarop dit land trots mag zijn. Er is niets zo mooi als een Nederlandse ingenieur die een waterput slaat in een verre woestijn'. Oef. Als klap op de vuurpijl sluit de fractieleider niet uit dat de nationale driekleur de komende PvdA-congressen al wapperend zal opfleuren.

Men hoeft geen helderziende te zijn om een sociaal-democratisch normen & waarden-, gezinsverhaal van verre aan te zien komen. Wallage zal er binnenkort over spreken, let op mijn woorden. Ik kan het natuurlijk mis hebben maar volgens mij dringt het 'warme' gemeenschapsdenken ook bij de sociaal-democratische kameraden binnen (terug van weggeweest). Krijgt Christen-Democraat Hirsch Ballin toch nog zijn gelijk.

Marco van Lierop,
Amsterdam

Jongeren dragen steentje bij in Beijing

De Verenigde Naties een speelplaats voor oude, grijze mannen? Nee! Tijdens de Vierde VN Wereldvrouwenconferentie, gehouden in september in Beijing (Peking), waren duizenden vrouwen en ook een behoorlijk aantal jongeren aanwezig. Eén van die jongeren was Bart Hoogenboom, die als vertegenwoordiger van Youth for Development and Cooperation (YDC) zowel het forum voor niet-gouvernementele organisaties (NGO's) als de officiële conferentie bezocht. Hieronder volgt zijn verslag.

Bart Hoogenboom

28 augustus

Aankomst te Beijing, zes uur 's ochtends lokale tijd. In de lange rij voor de paspoortcontrole zie ik een stoet Iraanse vrouwen, geleid door twee mannen. Met een buitengewoon bont gekleurd gezelschap staan we in de rij voor de paspoortcontrole. De rij is slechts een voorproefje van de bureaucratie die ons te wachten staat. Ook het hotel in Huairou, waar het NGO-Forum gehouden wordt, levert een aaneenschakeling van procedures op: voor ieder formulier dat ik moet invullen - en dat zijn er vele - zijn minstens drie receptionisten nodig.

29 augustus

Wij hebben inmiddels Shukri ontmoet, die een lange reis uit Kenia, en een nog langere zoektocht naar ons achter de rug heeft. Het ziet er naar uit dat we wel een mooi team vormen: Aouatef, Nederlandse met een Marokkaanse achtergrond, Irma en ik als echte blonde Hollandse kaaskoppen, en Shukri die net als andere Afrikaanse vrouwen in prachtige jurken rondloopt.

30 augustus

Samen hebben we de eerste ontmoeting in de jongerentent bezocht. Amerikaanse high-school meisjes vormen tot mijn verbazing de meerderheid. Later zullen meer

Demonstratie tegen intolerantie ten opzichte van vrouwen (Foto: Bart Hoogenboom)

ouderen en ook sommige niet-westerlingen zich naar de jongerentent vervoegen.

De openingsceremonie van het NGO-Forum vindt 's middags plaats in het Olympisch Stadion van Beijing. We worden onthaald op een spektakel dat vergeleken kan worden met de opening van de Olympische Spelen: China heet ons welkom, dat is duidelijk. Ik voel me echter wel een beetje gemanipuleerd door zo'n groot vertoon van schone schijn. Ook zijn we iets geïrriteerd omdat men ons verbiedt een volkomen onschuldig spandoek uit Nederland in het stadion op te hangen.

31 augustus

Aiai, vanmorgen is m'n bed min of meer ingestort. Gelukkig is het weer in elkaar te zetten. Maar goed, het is tijd voor de eerste workshop, een noord-zuid dialoog volgens het programma. Het blijkt een westerse monoloog te zijn, met pleidooien voor een basisinkomen en het erkennen van de waarde van huishoudelijk werk om gelijkwaardigheid van mannen en vrouwen te bevorderen. Allemaal erg nuttig, maar vrouwen uit derde-wereldlanden hebben andere problemen. Ze verwijten de panel-leden dan ook Euro-centrisme en halen Ghandi aan, die op de vraag 'What do you think about western civilization?' antwoordde: 'That would be a good idea!'

In de jongerentent is nog steeds sprake van westerse dominantie. Shukri voelt zich niet echt thuis in de jongerentent, en gaat zich meer richten op workshops in andere tenten, vooral over milieu. Ik houd me, naast het jongerengebeuren, bezig met het thema Noord-Zuid.

We besluiten de dag met een bezoek aan een schrijfworkshop, waarin op een Oprah-Winfrey-wijze iedereen over zichzelf vertelt. Heel roerend is een verhaal van een Chinese vrouw over haar jaren zestig: Culturele Revolutie en een wrang eufemisme voor zelfmoord: 'Self-isolation from the people and the Party'.

1 september

Er gaat zich een vast patroon aftekenen in mijn dagen. Ik sta om half acht op in mijn bescheiden hotelkamer, en loop in ongeveer twintig minuten naar het NGO-Forum. Onderweg nog even ontbijt halen bij een onderhand vertrouwd bakkertje. De communicatie blijft beperkt tot handgebaren, maar volgens mij begrijpen wij elkaar.

Om half negen heb ik in de jongerentent een vergadering met de *Draft Platform Committee*. We proberen een aantal jongerenstandpunten op papier te zetten waar straks op de officiële conferentie mee gelobbyd kan worden. Het valt op hoe weinig mensen weten over het *Platform for Action*, het document dat het uiteindelijke resultaat van de conferentie zal worden.

Hierna ben ik naar een workshop gegaan, vandaag een presentatie van de Baha'i jongeren. Volgens de spirituele stroming Baha'i is de mensheid als een vogel met

twee vleugels, een mannelijke en een vrouwelijke. Pas als beide vleugels gelijk ontwikkeld zijn, zal de vogel kunnen vliegen. Deze boodschap proberen ze door een programma met veel dans en toneel over te brengen op *high-schools*.

's Middags volg ik een interessante, maar door overdaad aan sprekers saaie workshop over vrouwen in ontwikkeling. We hebben iedere avond in de Noord-Amerikaanse en Europese tent (de saaiste van alle regionale tenten) een ontmoeting met andere Nederlandse deelnemers en mensen uit de regeringsdelegatie. De eerste dagen is het vooral een klaagzang over de Chinese autoriteiten. Een klaagzang die eigenlijk alleen terecht is als het de (ernstige) problemen van Tibetaanse en lesbische vrouwen aangaat.

2 september

Na de *Draft Platform meeting* is het tijd voor m'n eigen workshop. Ik heb wat andere jongemannen verzameld om te praten over onze rol op de Vrouwenconferentie. Met z'n zessen zijn we het erover eens dat emancipatie van twee kanten moet komen. Een Zweed verteld over de mogelijkheden voor mannen om ouderschapsverlof op te nemen in zijn land, en ook hoe weinig daar gebruik van wordt gemaakt. Leonid, uit Siberië, heeft aanschouwd hoe vrouwen zich aanzienlijk sterker toonden dan mannen in de moeilijke omstandigheden die de omwentelingen in Rusland met zich meebrachten. Ook horen we over aparte universiteiten voor meisjes in China, Korea en Japan. En over onze aanwezigheid in Huairou: *'It's a conference on women, not only for women'*.

Later op de dag ben ik nog naar een workshop geweest van een Filippijnse communistische organisatie. Het is een lange aanklacht tegen structurele aanpassingsprogramma's (IMF politiek), vol termen als 'westers imperialisme', 'opeenhoping van kapitaal' en 'neo-kolonialisme'. Weinig nuancerend, maar het is schokkend om te zien hoe groot de verbolgenheid is (vooral in derde-wereldlanden) over het economisch beleid dat vanuit het westen wordt opgedrongen.

3 september

Een dagje uit. Met Aouatef, Irma en Shukri heb ik de Verboden Stad bezocht. In de keizerlijke tuinen hebben we een leuke discussie gevoerd over anti-conceptie. Shukri, die moslim is, is vóór het geven van seksuele voorlichting aan jongeren, maar is tegen het verstrekken van condooms en de pil voor het huwelijk. En ja, het Plein van de Hemelse Vrede en de Verboden Stad (met het portret van Mao) zijn schitterend en indrukwekkend.

4 september

Dit keer begonnen we al om acht uur met vergaderen in de jongerentent, nu over een jongerenverklaring. Deze zal bij de sluitingsceremonie van het NGO-Forum worden voorgedragen. De inhoud heeft vooral betrekking op onze wens om als jongeren meer betrokken te worden in besluitvorming. We zijn tenslotte niet alleen een belangengroep (de helft van de wereldbevolking is onder de vijftig jaar), maar ook een middel om de plannen van Beijing in de toekomst te implementeren. Daarna ben ik met de bus (een uur reizen) naar de officiële conferentie gegaan, die vandaag begint. We hebben de eerste ontmoeting van de *Youth Caucus*, een jon-

geren lobbygroep, gehad. Met Irma heb ik nog een amendement geproduceerd over de rol van jongerenorganisaties in ontwikkelingsprocessen.

Bart omringt door medegevaardigden

5 september

De workshops die ik vandaag volg zijn erg goed. Ten eerste een workshop over Jamaicaans-Canadese samenwerking. De Jamaicaanse vrouwen, toch al stevige tantes, zwaaien daarbij de scepter, en richten zich vooral op onderwijsprojecten.

Vervolgens heb ik geluisterd naar een Tanzaniaanse kijk op structurele aanpassingsprogramma's. Structurele (economische) aanpassingsprogramma's dwingen regeringen overheidstekorten en inflatie terug te dringen. Dit leidt tot forse bezuinigingen, vooral in de sociale sector. In Tanzania leidden alleen bezuinigingen bij de overheid zelf al tot ruim veertig duizend ontslagen. Jongeren (het bekende *last-in-first-out* principe) en vrouwen (vaak minder goed opgeleid) zijn de dupe. Type-rend voor deze workshop was het zoeken naar overeenkomsten tussen het zuiden en het noorden, dat - weliswaar op kleinere schaal - met dezelfde soort problemen (werkloosheid, armoede) kampt. We kunnen pogen iets aan te doen aan de schadelijke gevolgen van structurele aanpassingsprogramma's door (a) kennis uit te wisselen over structurele aanpassing; (b) jongeren en vrouwen een stem te geven in besluitvorming; (c) middelen aan te wenden om de sociale sector te ondersteunen en (d) met NGO's actief verzet te bieden tegen structurele aanpassingsprogramma's zonder meer.

Het is opvallend dat vrijwel iedere workshop wordt begonnen of afgesloten met muziek, dans, een voordracht of een gedicht. Ik vind het moeilijk om me hetzelfde verschijnsel voor te stellen op een 'mannenconferentie'.

6 september

Hillary Clinton laat ik vandaag schieten, het regent pijpestelen en de zaal waar ze spreekt zit waarschijnlijk bomvol. Het is sneu dat alle workshops die ik wil bezoeken niet doorgaan. Per ongeluk beland ik dan bij een soort spirituele workshop, waarin iedereen vertelt over zijn of haar dromen. Ik heb verteld over mijn ideaal om (jonge) mensen van verschillende culturen en nationaliteiten bij elkaar te brengen en tot wederzijdse interesse en respect te komen.

7 september

Ik ga weer op en neer naar Beijing vandaag. De *Youth Caucus* is teleurstellend. Het eerste half uur wordt

slechts gezemeld over een toespraak op de slotdag van de conferentie. Veel jongeren lijken niet te beseffen dat het weinig zin heeft om voor elkaar belangrijk te doen en tijd te verdoen met het verzinnen van mooie woorden.

Gelukkig besteden we het resterende halfuur aan amendementen voor het *Platform for Action*. We richten ons op de slotverklaring van de conferentie (*Beijing Declaration*), het bestrijden van het voorbehoud 'with respect to parental rights and duties' dat in het document veel te vaak wordt gemaakt bij jongerenbeleid, en de rol van jongerenorganisaties. Het contact met de Nederlandse delegatie is erg goed, en we geven standpunten van de *Youth Caucus* dan ook snel door. Ik heb de indruk dat dat helaas lang niet bij alle landen gebeurt. We doen ons best ook andere delegaties te bereiken.

's Avonds waren alle aanwezige Nederlanders uitgenodigd voor een receptie op de ambassade. Het is een chique bedoening, met Chinese bedienden die voortdurend je glas bijvullen. Heel gezellig dus. We hebben even gesproken met de 'jongeren' in de regeringsdelegatie: twee meisjes van twaalf jaar die nauwelijks Engels spreken. Ze beweren het te druk te hebben met lobbyen, en komen daarom niet naar de *Youth Caucus*.

8 september

Opnieuw naar Beijing, praten, delegatieleden benaderen en brieven schrijven. De *Youth Caucus* begint op gang te komen, maar er zijn gewoon te weinig concrete plannen, en ook het gebrek aan ervaring is een probleem. 's Middags in Huairou valt de sluitingsceremonie van het NGO-Forum, georganiseerd door jongeren, volkomen in het water. Het regent pijpestelen, en door de vele paraplu's is er van het openluchtpodium niets meer te zien. Door de regen van de laatste dagen, en ook door het gebrek aan een stimulansen van de officiële conferentie, die te ver weg is, loopt het NGO-Forum een beetje dood.

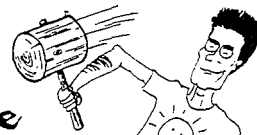
Het NGO-Forum, en daarna

Ik ben diep onder de indruk van de enorme, bonte verzameling sterke, idealistische of pragmatische, en wilskrachtige mensen die ik heb ontmoet op het NGO-Forum. Ik heb veel geleerd, onder andere over hoe jongeren en vrouwen aangetast worden door structurele aanpassingsprogramma's.

Het lobbywerk op de officiële conferentie zit er voor ons op. 10 september is er nog een jongerendag op de officiële conferentie, maar dat is niet meer dan een dag vol mooie, maar weinig concrete praatjes. De conferentie gaat door tot de vijftiende, wij gaan op eigen gelegenheid een weekje vakantie houden.

In mijn laatste week in Beijing zijn we duidelijk geconfronteerd met de gouden kooi die ons omringde. Wij hadden bijvoorbeeld een speciaal visum, waarmee we slechts in bepaalde hotels konden overnachten. De Chinezen, vooral de enkelen die Engels spreken zijn bijzonder in ons geïnteresseerd.

Of een grootschalige conferentie de beste oplossing is voor de problemen van deze wereld, weet ik niet. Ik denk wel dat we vanuit Beijing verder kunnen gaan met het zetten van kleine stapjes op weg naar een gelijke wereld voor mannen en vrouwen, voor jong en oud. Ik ben ervan overtuigd dat de meer dan dertig duizend deelnemers aan het NGO-Forum genoeg inspiratie mee naar huis hebben genomen om daar een aanzet toe te geven.

Onder de HAMER

Efficiënte democratie

Niemand zal iets tegen een 'efficiënte' manier van besturen en met geld omgaan hebben, zeker niet als het gaat om overheidsgeld. Vandaar dat het betoog van minister Ritzen zo aantrekkelijk kan klinken: het bestuur van de universiteiten moet efficiënter, en daarom moet de invloed van de universiteitsraden worden teruggedrongen. Want zeg nou zelf, als iedereen gaat meebeslissen, hoe kunnen er dan daadkrachtig besluiten genomen worden?

Het is natuurlijk het goed recht van de minister om de voorstellen die hij zelf doet in een zo gunstig mogelijk daglicht te presenteren. Maar de manier waarop hij dat hier bij het zogenaamde wetsvoorstel over de bestuursorganisatie van en medezeggenschap in universiteiten doet, is toch verontrustend.

Het is in dit verband wellicht aardig om op te merken dat het betoog van Ritzen zonder enige moeite overgeplaatst zou kunnen worden op het bestuur van een land. Het land moet efficiënt bestuurd worden, een parlement is eigenlijk alleen maar lastig... waarom hebben we dan eigenlijk nog een democratie? Een bestuur (vul in: regering, College van Bestuur) dat zo efficiënt mogelijk bestuurt is toch eigenlijk veel beter?

Wij hebben een democratie, beste minister Ritzen, omdat de efficiënte manier van besturen helemaal niet bestaat. Of een bestuursvorm efficiënt is of niet hangt er namelijk helemaal vanaf, wat je doelstellingen zijn en welke middelen je voor het bereiken van dat doel gerechtvaardigd acht. Daar zit dus een sterk waarde-oordeel achter verborgen.

Het is een wezenlijk verschil of een College van Bestuur het aantal studenten op de universiteit wil maximaliseren, of dat een studentenfractie pleit voor betere kwaliteit van het onderwijs. Er bestaat geen objectieve manier om uit te maken wat de meest efficiënte manier om het geld te besteden: dat ligt eraan wat je prioriteiten zijn. Zoals bij zoveel waarde-oordelen is het geen kwestie van gelijk hebben, maar gaat het om verschillende voorkeuren. Binnen onze beschaving hebben wij een manier gevonden om met dergelijke verschillende voorkeuren om te gaan; dat heet democratie. Indien Ritzen dit niet in de gaten heeft, hebben wij een minister in dit land die van democratie bijzonder weinig heeft begrepen. Indien hij dit wel weet, dan is hij gewoon een sluwe vos die zijn maatregelen probeert zo mooi mogelijk te verpakken. Voor deze keer hoop ik eens op het laatste.

Dennis Hesseling,
Voorzitter JD

Liberalen wat nu?

Het liberalisme tussen conservatief en vrijzinnig

Nu na het communisme ook de sociaal-democratie en de christen-democratie op hun retour lijken wordt de discussie ook voor Nederland actueel. Want stel dat het liberalisme gewonnen heeft, hoe moet dit liberalisme dan worden ingevuld? Is het liberalisme alleen nog een conservatief soort vrije-markt denken, zoals de VVD het aanhangt, of is er nog een rol weggelegd voor een wat vrijzinniger variant?

Hoe conservatief is liberalisme?

Onmogelijk te zeggen. Het liberalisme begon als een hervormingsbeweging die zich verzette tegen de macht van koning en kerk, maar vertoonde al snel behoudende trekjes. Het liberalisme is geen pasklare ideologie, maar heeft altijd verschillende denkers en stromingen onderdak geboden. Wie een publicatie van het wetenschappelijk bureau van de VVD doorleest komt deze stelling bijna altijd tegen. De herhaalde claim van de VVD dat zij *de* liberale partij van Nederland is heeft meer te maken met het overtuigen van kiezers en journalisten dan met eigen overtuiging.

De sterkste en zeer populaire moderne conservatief-liberale stroming, het zogenaamde neo-conservatisme, is ontstaan in de Verenigde Staten. De huidige VVD hangt dicht tegen deze stroming aan.

Wat is Neo-conservatisme?

Het neo-conservatisme is een brede stroming, maar er zijn een aantal algemene kenmerken.

- Een afkeer van communisme en socialisme. Na de val van de muur eigenlijk geen issue meer. Bolkestein is een beetje een nakomertje.

- Groot wantrouwen tegenover overheidsingrijpen. Een klassiek liberaal standpunt. De mogelijkheden voor de overheid om processen in de samenleving te sturen zijn zeer beperkt, de overheid kan daarom het beste markt en individu zoveel mogelijk aan zichzelf overlaten.

- Een pessimistisch mensbeeld. Hier zijn de neo-conservatieven afgestapt van de liberale ideeën over vooruitgang en emancipatie en overgegaan op de klassiek conservatieve leer dat de menselijke mogelijkheden zeer beperkt zijn.

- Een gevolg van het vorige punt is dat neo-conservatieven in het algemeen niet veel voelen voor verdere democratisering. Gekozen elites waarborgen goed bestuur beter dan directere vormen van democratie. 'Too much democracy is bad for democracy'.

Flets

Het neo-conservatisme levert een vrij flets en somber liberalisme op. Vooral het van het klassieke conserva-

Al in 1960 stelden Amerikaanse sociologen dat in het vrije westen de tijd van de ideologieën voorbij was. Het liberalisme was de enig overgebleven politieke stroming. In de jaren zestig bleken de ideologieën allesbehalve dood te zijn, maar in 1989 pakte Francis Fukuyama het idee opnieuw op in zijn omstreden essay 'The end of history'.

tisme geleende negatieve mensbeeld leidt tot de conclusie dat de mens niet veel beters zal kunnen presteren dan een parlementaire democratie met een vrije markt zoals wij die kennen. Met problemen van sociale ongelijkheid, zouteloze massacultuur, overproductie en milieuvervuiling zullen we moeten leren leven.

Jaap Beetsra

Het gelijk van rechts?

Hoe komt het dat het neo-conservatisme het ondanks deze sombere boodschap zo goed doet bij de kiezers? Om te beginnen omdat de boodschap niet somber wordt gebracht, maar ook omdat veel van de maatschappijkritiek van de neo-conservatieven wel degelijk hout snijdt. De samenleving is niet maakbaar, en veel grote experimenten zijn mislukt. Het probleem is dat het neo-conservatisme, behalve verdere economische groei, weinig ideeën biedt. Dit is de samenleving waar we het mee zullen moeten doen.

Dat is eerder een conservatieve dan een liberale opvatting. Het is ook een vrij problematisch standpunt, want wat te doen als de overheid wel moet ingrijpen. Ernstige problemen als milieuvervuiling en de verpaupering van de binnensteden kunnen niet blijven liggen. Het neo-conservatisme komt niet met oplossingen, het vertrouwt op de marktwerking.

Vrijzinnig liberalisme

Het ontbreekt het neo-conservatieve liberalisme dus vooral aan visie. In de liberale traditie is in mijn ogen echter ruimte genoeg om met wat meer ondernemingszin naar de toekomst te kijken. Het liberalisme ging in de tijd van de verlichting van start met een overdreven geloof in de rede en de vooruitgang, maar dat is geen reden om het liberale mensbeeld in te ruilen voor het meest zwartgallige dat het conservatisme te bieden heeft. Liberalen moeten, met een gezonde portie realisme, maar ook met durf en oog voor kansen op zoek naar verbeteringen. Nu CDA en PVDA op zoek zijn naar zichzelf en de VVD in neo-conservatieve hoek verzeild raakt kan D66 hier een gat vullen. Een beginselprogramma voor de komende jaren zou een goed begin zijn.

Betere tijden breken aan in de zuidelijke Kaukasus

Gekrenkte trots in een door God gegeven land

Georgië; een kruispunt tussen oost en west, een kruispunt van diversen culturen. De hectische en kleurrijke oriënt begint zodra je over de bergtoppen van de Kaukasus komt. Joden, Koerden, Turken, Azeri, Armeniërs en Georgiërs leefden er redelijk vreedzaam naast elkaar. Onder het Sovjet-bewind had men één gezamenlijke tegenstander: Moskou. Na het uiteenvallen van de Sovjet-Unie waren er nauwelijks nog overeenkomsten tussen de verschillende volkeren, en vele conflicten lagen in het verschiet.

Edwin Peek

Even lag een rooskleurige toekomst voor de boeg, voor het in 1991 onafhankelijk geworden Georgië. Vier jaar, en vele oorlogen en conflicten later, zijn er helaas andere conclusies te trekken. Georgië is straatarm, het land wordt beheerst door de maffia en geteisterd door bomaanslagen en moorden. Kortom, er is sprake van totale anarchie. Er is nog weinig meer over om trots op te zijn voor de vijf miljoen gastvrije Georgiërs.

Volgens de legende

'God had geen land over voor het te laat gekomen Kaukasus-volk. Maar God at en dronk mee met de Georgiërs, die altijd aan tafel zaten, en besloot het kleine, maar vruchtbare land aan hen te schenken.' Zo gaat de legende. Ook is Georgië een land van schrijvers en dichters, getuige de belangrijkste straat in de hoofdstad Tbilisi, de Roestaveli Avenue, genoemd naar de twaalfde-eeuwse dichter Roestaveli. Van al deze vervlogen dagdromerij is nog maar bitter weinig over. De Georgiërs houden zich vast aan hun onvoorwaarde-

lijk orthodox-christelijke geloof in God. Eind augustus dit jaar bewees Georgië nog eens een keer zijn naam als bandietenstaat.

De wereld werd opgeschrokken doordat er een bomaanslag was gepleegd op de president van Georgië, Edoeard Sjevarnadze. Gelukkig kwam de president met de schrik en enkele schrammen vrij. Sjevarnadze, die in 1986 Georgië verliet om minister van Buitenlandse Zaken onder Sovjet-president Gorbatsjov te worden, keerde in 1992 terug op aandrang van bendeleiders Kitovani en Joseliani.

Die twee hadden ervoor gezorgd dat president Zviad Gamsachoerdia uit de hoofdstad Tbilisi was verjaagd. De gewezen president en zijn 'Zviadisten' én het conflict met de autonome provincie Abchazië, hadden het land aan de rand van de afgrond gebracht. Sjevarnadze kreeg bij binnenkomst meteen zijn eerste vuurdoop; hij moest een wapenstilstand proberen te bereiken met de Abchazen.

Edoeard Amvrosijevitsj, zoals Sjevarnadze kameraadschappelijk wordt genoemd, riep om hulp bij het Rode Leger van grote buur Rusland. De gehate Russen, die drie jaar eerder waren verjaagd, kwamen terug met

militairen die een status quo tussen de strijdende partijen wisten te bereiken. Na een verbeterd machtsstrijd zit bendeleider Kito-

De Georgiërs zien in Sjevarnadze de enige kandidaat die kredieten en vertrouwen bij het Westen kan winnen

vani inmiddels in de gevangenis, heeft Gamsachoerdia zelfmoord gepleegd, en is er nog steeds een gewapende vrede met de Abchaziërs.

Ook voormalig medestrijder Joseliani, die in Moskou als de grootste maffialeider van de Sovjet-Unie werd

Tientallen bergvolkeren leven in de Kaukasus
(Foto: Edwin Peek)

De Georgische hoofdstad Tbilisi; een culturele melting-pot (Foto: Edwin Peek)

gezien, heeft inmiddels afgedaan en is samen met zijn makkers van de Mchedrioni-militie gearresteerd.

Verkiezingen

Eind oktober dit jaar werden er zowel parlaments- als presidentsverkiezingen gehouden in Georgië. Sjevarnadze en zijn partij de Burgerunie wonnen de verkiezingen met ruime voorsprong op de communistische en nationalistische oppositie. De Georgiërs zien in Sjevarnadze de enige kandidaat die kredieten en vertrouwen bij het Westen kan winnen. In Sjevarnadze zien zij de sterke leider die de Georgiërs nodig hebben. Weemoedig denken vele Georgiërs daarbij terug aan Stalin, die nog steeds een beetje wordt gemist.

Na Sjevarnadzets verkiezingsoverwinning moet er nu écht aan de toekomst van het land gewerkt gaan worden. Deze winter houden de Georgiërs het nog wel uit zonder gas en elektra, maar er moet nu snel een eind komen aan de economische malaise, waarin het land zich al tijden bevindt.

Dankzij 160 miljoen dollar steun uit het stabilisatiefonds van het IMF heeft het land een nieuwe munt ingevoerd: de lari. De inwoners van de zuidelijke Kaukasusrepubliek hadden een week de tijd om de oude roebels en betaalcoupons in te ruilen voor lari's, zodat het land ook voor een deel gezuiverd is van zijn zwart geld. Onverwacht is de koers van de lari ten opzichte van dollar zelfs iets gestegen, wat duidt op tijden van economisch herstel in Georgië. Een economisch herstel dat broodnodig is. Het land heeft een schrikbarend hoog aantal werklozen, ruim driekwart van 's lands industrie ligt stil, en de gemiddelde werknemer heeft een loon van slechts 15 dollar in de maand.

Smeermiddel voor economie

De regering in Tbilisi is dan ook van de partij bij de onderhandelingen over de aan te leggen oliepijpleidingen van de Kaspische Zee naar de Turkse kust óf de Georgische Zwarte Zee kust. Buurland Azerbeidzjan beschikt over onnoemelijk grote olievelden in de Kaspische Zee. Olie die nu nog door pijpleidingen over Russisch grondgebied, dwars door Tsjetsjenië, stroomt naar de Russische havenstad Novossirok. De Azerbeidzjaanse regering en het internationale olieconsor-

tium zijn geneigd de pijpleidingen over Georgische grond te laten lopen, maar dan moet de stabiliteit in Georgië wel gehandhaafd blijven. Een voorwaarde die Georgië ter harte neemt. Als de oliepijpleidingen straks over Georgisch grondgebied komen te lopen kunnen miljoenen olie-dollars de economie stimuleren. Dan hoeven de vele Georgiërs ook niet meer de lange reis naar de Zuidrussische stad Vladikavkaz te ondernemen, waar vele mensen nu naartoe gaan om handelswaar te kopen tegen lage prijzen.

Hiernaast zal Sjevarnadze voorzichtig om moeten gaan met de vele nationaliteiten die in Georgië leven. De Abchaziërs zijn voorlopig rustig, maar zullen hun strijd voor onafhankelijkheid wellicht weer snel oppakken.

De Georgiërs hebben ook het probleem van de Zuid-Osseten die aansluiting zoeken bij hun verwanten in de Russische autonome provincie Noord-Ossetië. Maar deze twee

problemen zijn slechts voorbeelden van conflicten die nog op de loer liggen. De Kaukasus herbergt tientallen bergvolkjes, die niets moeten hebben van het centrale gezag uit Tbilisi. Dit is dan ook een van de redenen waarom Georgiërs bang zijn voor het uitbreken van nieuwe conflicten.

De Georgiërs zien zichzelf graag als een vriendelijk en gastvrij land, dat volgens de traditie 'gasten als door God gezonden' beschouwd. Georgiërs zijn daarom zwaar in hun trots gekrenkt, omdat zij nu worden gezien als een losgeslagen bandietenstaat. Zij willen hun gastvrijheid graag ten toon spreiden aan iedereen die dat wil. Vorig jaar kwamen er slechts zo'n 30 duizend toeristen naar het potentiële vakantieparadijs. En dit terwijl Georgië voortreffelijke wijn en champagne maakt, een schitterende Zwarte Zee-kust heeft met een mediterraan klimaat, met een als Parijs aandoende hoofdstad Tbilisi. Kortom, Georgië heeft ondanks de vele problemen wellicht een mooi perspectief voor de toekomst.

Als de oliepijpleidingen straks over Georgisch grondgebied komen te lopen kunnen miljoenen olie-dollars de economie stimuleren

Heeft het gezamenlijk buitenlands- en veiligheidsbeleid toekomst?

Marleen van Oort en Gerrit-Wim Gerritsen

(De auteurs zijn resp. coördinator van de werkgroep Internationale Betrekkingen en lid van de werkgroep Europa)

Tijdens de Intergouvernementele conferentie (IGC) in 1996 wordt voor de eerste keer het verdrag van Maastricht getoetst. Vooral de geloofwaardigheid van het Gemeenschappelijk Buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB) staat ter discussie.

De basis van het GBVB van de Europese Unie (EU) is gelegd in het in 1992 gesloten Verdrag van Maastricht (afgezien van twintig jaar Europese Politieke Samenwerking). Toen is besloten naast de traditionele economische pijler voor een buitenlands- en veiligheidsbeleid een tweede pijler en voor binnenlandse zaken en justitie een derde pijler in te richten.

Op dit moment functioneert het buitenlands- en veiligheidsbeleid van de EU buitengewoon gebrekkig. Eén van de oorzaken is gelegen in het feit dat besluiten van de Raad van Ministers, nota bene het centrale orgaan in de besluitvorming, genomen moeten worden met unanimiteit. Dit kan tot absurde gevolgen leiden. Een voorbeeld hiervan is de rol van de EU bij de humanitaire hulpactie bedoeld om de inwoners van Mostar de winter van 1993-1994 door te helpen heeft gespeeld; vanwege de lange duur van het overleg kon de hulpactie

pas na de winter van start gaan.

Een andere oorzaak van het gebrekkig functioneren van het GBVB is dat de grote landen binnen de EU te zeer hechten aan hun eigen buitenlands beleid. Een sterk staaltje is geleverd ten tijde van het laatste Nederlands EU-voorzitterschap door de toenmalige

Duitse minister van Buitenlandse Zaken Hans Dietrich Genscher (terzijde : toen de FDP nog kiezers trok). Na een bijeenkomst van de Raad van ministers van Buitenlandse Zaken in Kasteel de Haar stouf Genscher weg in de Mercedes van de toenmalige Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken, Hans van de Broek, of zijn eigen persconferentie te geven vóór de gemeenschappelijke persconferentie. Los van dit geval gaat een dergelijke opstelling in wezen ten koste van de efficiëntie en effectiviteit van de EU.

Een derde probleem is dat de Westeuropese Unie (WEU), het mogelijke instrument van het GBVB, los staat van de EU-structuur. Het is daarom toe te juichen dat in artikel J4 van het Verdrag van Maastricht de WEU een *integreerend bestanddeel* uitmaakt van de ontwikkeling van de EU. Daarnaast heeft de WEU in de Petersberg-verklaring in juni 1992 haar samenwerking met de EU uitgewerkt.

Alle genoemde problemen hangen samen met het

institutionele karakter van de EU dat zich kenmerkt door intergouvernementaliteit. Door de problemen rond de besluitvorming is de doorzichtigheid van het GBVB er zeker niet beter op geworden, waardoor het optreden van de EU in GBVB-kader aan legitimiteit inboet. Het is belangrijk voor de toekomst van de EU dat deze legitimiteit gewaarborgd blijft. Tijdens de IGC kan hieraan gewerkt worden.

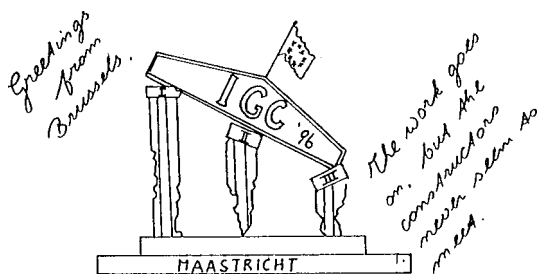
Geloofwaardigheid

De kern van wat bereikt moet worden is de geloofwaardigheid van het GBVB. Via verschillende elementen zou dit bereikt kunnen worden. Ten eerste zou moeten worden aangemoedigd dat het stelsel van unanimiteit wordt opgeheven. Dit systeem heeft een sterk verlamme werking op de besluitvorming, zeker wanneer het ledental van de EU zich zal uitbreiden. Juist voor een land als Nederland zal dit positief kunnen werken, want unilateraal heeft het Nederlandse buitenlands beleid een minimale invloed. Het is aan te raden de meerderheidsbesluitvorming te combineren met de zogenaamde *dubbele sleutel*, analoog aan de eerste pijler, waarbij in de stemverhouding wordt uitgegaan van bevolkingsomvang en een (gekwalificeerde) meerderheid van Lid-Staten.

Ten tweede is het aan te raden de WEU te integreren in de EU. Het democratische gezicht van het GBVB is erbij gebaat wanneer de secretaris-generaal van de WEU door de Raad in samenspraak met het Europees Parlement (EP) wordt benoemd. Traditioneel is buitenlands- en veiligheidsbeleid in zijn algemeen moeilijk te democratiseren, waardoor een dergelijke stap een waardevolle is. Door de intergouvernementele structuur van het GBVB, wat inhoudt dat de nationale parlementen het beleid controleren, wordt er een feitelijk democratische tekort in stand gehouden. Een oplossing zou gelegen kunnen zijn in het verlenen van bijvoorbeeld een goedkeuringsrecht voor door de Unie gesloten verdragen aan het EP.

Het zou voor de geloofwaardigheid van het GBVB van belang kunnen zijn het voorzitterschap over te laten aan de grote lidstaten en de frequentie van roulatie van het voorzitterschap te laten afnemen. Aan de traditionele *troika* kan nieuwe invulling gegeven worden door kleine landen daar wel aan te laten deelnemen. Saillant detail is dat in het huidige *troika*-systeem Nederland als een grote lidstaat geldt.

Tot slot moet worden opgemerkt dat de IGC in 1996 een toetsingsconferentie is en geen conferentie waar nieuwe beleidsterreinen worden toegevoegd aan de EU. Mede tegen die achtergrond is het gepast de verwachtingen niet al te zeer te spannen. Wel is het zinnig na te denken over de richting van de Nederlandse inzet. In dit verband heeft D66 haar inzet voor de IGC aardig verwoord : democratie, doorzichtigheid en daadkracht.

Moeten we intolerantie tolereren?

"Tolerantie is geen recht; de ontvangers ervan moeten blij zijn met wat ze krijgen. Nederland is veel te tolerant ten opzichte van vreemdelingen. Dat is allemaal wel goed bedoeld, maar als dat leidt tot een zeer ruim toelatingsbeleid, veroorzaakt dat juist intolerantie." Een opmerking uit extreem-rechtse kringen? Emin Ates, voorzitter van de Turks-islamitische culturele federatie, zal zich daar zeker niet toe rekenen.

Hij sprak op 3 november op het slotcongres van de VN-campagne van de Studentenvereniging voor Internationale Betrekkingen (SIB). De dag was gewijd aan het begrip tolerantie en vooral aan de grenzen daarvan. Als vertegenwoordiger van de Turkse gemeenschap in Nederland- die hier al drie generaties aanwezig is- zei Ates te willen dat Nederland wat minder nieuwkomers toelaat. Volgens hem worden die mensen onder te vage voorwaarden het land binnengelaten. Anderen begrijpen niet waarom er nog meer mensen bij moeten, worden intolerant en dat richt zich dan tegen de hier al langer wonende Turken. Aldus Ates.

Kern van zijn betoog was de stelling dat tolerantie een vrije keuze is. In een tijd dat individuele vrijheden steeds groter worden en de sociale controle wegvalt, moeten de grenzen van de verdraagzaamheid voortdurend opnieuw gedefinieerd worden.

Nederland mag dan trots zijn op de hier bestaande tolerantie, maar die is eigenlijk van bovenaf opgelegd en dus geveinsd. En met onderhuidse ergernissen zijn we alleen maar verder van huis.

Minderheden

Op zijn inleiding volgde een aantal workshops, waar- onder één over de plaats van minderheden in de Nederlandse samenleving. Het onderwerp veranderde al snel in de vraag 'is er plaats voor minderheden in Nederland?', of meer nog 'is er plaats voor nieuwe groepen minderheden?', daarmee aansluitend bij Ates' betoog. Een deelnemer beweerde dat de tolerantiegrens

allang overschreden was. Hij kwam met de wel zeer eenvoudige redenering dat steeds meer mensen van evenveel belastingopbrengsten moesten leven. Dat niet alle immigranten van een uitkerings leven, en dat de komst van immigranten vaak een positief economische effect heeft, was niet bij hem opgekomen.

De meerderheid van de deelnemers bleek echter graag bereid de hand in eigen boezem te steken door zich aan te sluiten bij de opmerking van prof.dr. M.Penninx, dat de bestrijding van intolerantie zich meer moet richten op de 'gezeten samenleving' dan op de nieuwkomers. Het is immers vooral die gezeten samenleving die bepaalt hoe goed een immigrant zal integreren.

En daar waren we aangeland bij een interessant vraagstuk. Moet het overheidsbeleid de publieke opinie volgen of is het juist de overheid die met haar beleid de publieke opinie beïnvloedt? Ofwel, is de toenemende intolerantie een gevolg van het overheidsbeleid? Ja, vonden de meeste deelnemers. Al gaven ze daar niet allemaal dezelfde reden voor. Ates haalde, zoals te verwachten, nog eens de stelling aan dat de overheid met haar tolerante toelatingsbeleid de intolerantie bevorderde. De mening van K. Bleichrodt, directeur van het fonds voor vluchtelingstudenten UAF, stond daar diametraal tegenover. Volgens hem is het Nederlands toelatingsbeleid defensief, ontmoedigend en soms op afschrikking gericht. Het "ja-tenzij-beleid" komt volgens hem de tolerantie niet ten goede.

Belachelijk

Een veel gehoorde mening is nog altijd dat vreemdelingen het aan zichzelf te danken hebben als ze niet geaccepteerd worden. Als het niet vanwege hun individueel gedrag is, dan wel vanwege de 'enorme aantallen' waarmee ze ons land 'overspoelen'. Af en toe zegt iemand iets waarmee deze stelling voor eeuwig onderuit gehaald kan worden. Zo'n uitspraak deed Rob Witte in het Utrechts Universiteitsblad van 26 oktober. Hij is net gepromoveerd op een onderzoek van overheidsreacties op discriminatie.

Over tolerantie zegt hij het volgende: "Zoals we allemaal weten, worden tasjes geroofd omdat er te veel tasjes zijn, worden banken beroofd omdat er te veel banken zijn, worden vrouwen in elkaar geslagen omdat er te veel vrouwen zijn, worden kinderen mishandeld omdat er te veel kinderen zijn en worden minderheden in elkaar geslagen omdat er te veel minderheden zijn. Allemaal even belachelijk, maar het laatste argument wordt vaak wel voor zoete koek aangenomen. Als tien asielzoekers een bombrief krijgen, dan hoor je al gauw dat er zo veel asielzoekers zijn." Misschien moeten Witte en Ates maar eens met elkaar praten. ♦

Roosje van Leer

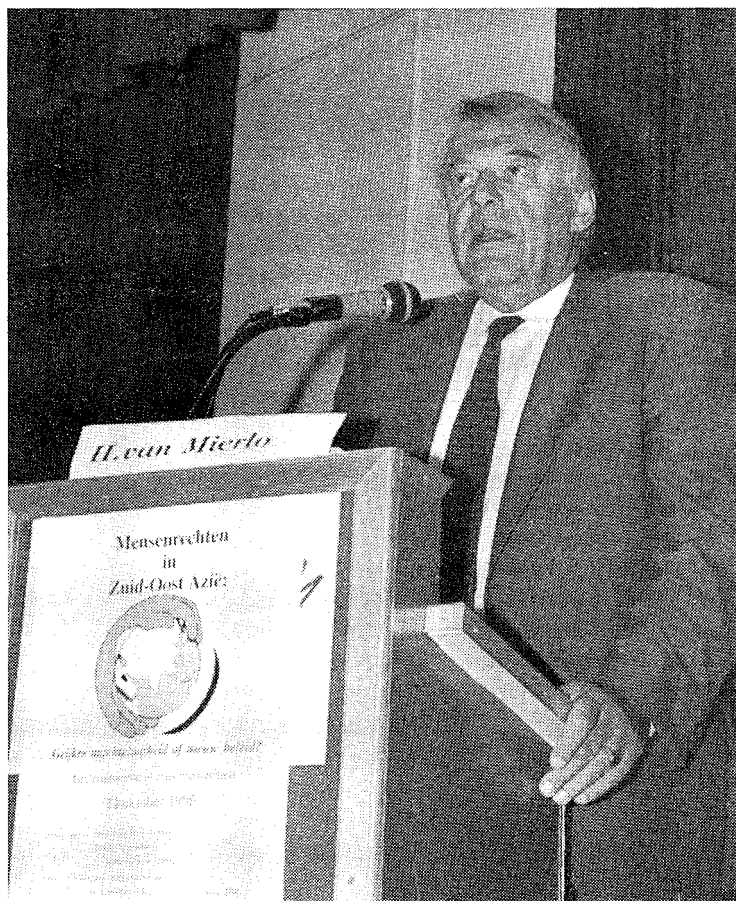
Nederland mag dan trots zijn op de hier bestaande tolerantie, maar die is eigenlijk van bovenaf opgelegd en dus geveinsd

Gezamenlijk initiatief van CDJA, JOVD, JS en JD

Geijkte machteloosheid of nieuw beleid?

Van Mierlo: de minister verantwoordelijk voor het mensenrechtenbeleid
(Foto's: Milko Vernooy)

Dijlan van Vlimmeren

Dat de mensenrechten worden geschonden, dat valt niet te betwijfelen. Voorbeelden zijn er in overvloed. Denk maar eens aan de martelpraktijken of de beruchte bevolkingspolitiek in China. De vraag is echter hoe wij die schendingen een halt kunnen roepen en de onderdrukten kunnen helpen. Dat een oplossing niet voor de hand ligt, bleek wel op zaterdag 14 oktober in Utrecht.

Tijdens het forumdebat kwamen de sprekers terug op de vraag of er tijdens de handelsmissie in Peking daadwerkelijk is gesproken over de mensenrechten die de Volksrepubliek in ernstige mate schendt. Dat Van Mierlo slechts in een achterkamertje voor enkele minuten dit uitermate gevoelige onderwerp heeft aangesneden, is misschien een veronderstelling maar vastgesteld kan het niet worden. Van Mierlo was met-

een na zijn lezing vertrokken. Hij kon zich dus niet verdedigen. Zelf zei hij eerder die dag dat we niet langer meer kunnen zwijgen over de schending van de mensenrechten. "De slotverklaring van Wenen -de Internationale Conferentie voor de Mensenrechten- in juni 1993 moeten we andermaal onderschrijven. Maar we moeten zoeken naar de juiste toonhoogte. In Zuidoost-Azië dulden ze steeds minder openlijk geuite kritiek vanuit het westen. Onze bemoeizucht, een publiekelijke terechtwijziging, accepteren deze economische tijgers in het verre oosten niet langer. Als je overtuigd bent van je eigen gelijk, is het klimaat voor een dialoog bedorven. Je moet rekening houden met de culturele en religieuze achtergrond van die landen." "Bij verhoudingen tussen voormalige koloniale mogendheden en de voormalige kolonies," vervolgt de minister, "ligt dit nog gevoeliger. "De verdenking ligt op de loer. "In Indonesië is kritiek uit Nederland net iets moeilijker om te horen dan uit een willekeurig ander land. Het stopzetten van ontwikkelingshulp uit Nederland door Indonesië is daar een voorbeeld van."

Het centrale thema op het eerste forum is of er voldoende aandacht in de Herijkingsnota van het ministerie van Buitenlandse Zaken aan de mensenrechten is besteed.

Tweede Kamerlid Enric Hessing voor de VVD: "De nota rept nauwelijks over de mensenrechten. We kunnen wel wachten totdat we via de Europese Unie iets doen. Maar dat is zo'n lange weg, ondertussen drijven we gewoon handel met die landen. En vergeten we de mensenrechten." Ook Piet Bukman, Tweede Kamerlid voor het CDA, meent dat de handel, het nationaal belang, niet ten koste mag gaan van de mensenrechten. Volgens Van den Bos (D66) is er in de nota de indruk gewekt dat de economische belangen belangrijker zijn dan de mensenrechten. "Dat is een strategische fout," geeft hij grif toe. "Maar het is niet zo."

◆
De congresbundel is verkrijgbaar bij het Landelijk Secretariaat

De organisatoren van de conferentie met 'onze' Barbara Naumann en Peter Ras

Te gast tijdens mensenrechtenconferentie

Tibetaanse monnik is ruim dertig jaar gemarteld door de Chinezen

Hij zou niet eerder sterven voordat de wereld het afschuwelijke verhaal wist. Tijdens de mensenrechtenconferentie in Utrecht was hij even in Nederland. De martelwerktuigen had hij meegenomen om zijn getuigenis meer kracht bij te zetten.

Veel vertrouwen had de broodmagere monnik niet toen hij vorige week dinsdag met een delegatie van het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag sprak. "Het vertrouwen in regeringen ben ik kwijt. Zij willen alleen maar handelsbetrekkingen met de Chinezen aanknopen," zegt Palden Gyatso verbitterd. "Ik begrijp dat de Europese overheden de kwestie Tibet niet kunnen oplossen. De enige hoop die ik heb is dat ze de grove schendingen van mensenrechten aankaarten bij onderhandelingen met de Chinezen. Maar ik geloof meer in mensenrechtenorganisaties die mij in 1992 vrij hebben gekregen. De politiek is niet echt geïnteresseerd in het verhaal van een politiek gevangene in Tibet."

Het verhaal begint in 1959 toen de Chinezen Tibet annexeerden en Dalai Lama, geestelijk en politiek leider van Tibet, werd verdreven naar het Indiase Dharamsala. Samen met andere boeddhistische monniken richtte Palden Gyatso een verdedigingsleger op om gezamenlijk tegen het Chinese bewind te protesteren. Veel kans om te vechten had hij echter niet. Hij werd opgepakt en opgesloten.

In de kantoorruimte van de Tibet Support Group in Amsterdam vertelt Palden Gyatso over zijn nachtmerrie. Hij was 28 jaar oud toen hij voor zeven jaar werd veroordeeld wegens deelname aan een protestdemonstratie tegen de Chinese bezetters. Acht maanden lang werden zijn handen en benen vastgebonden. Steeds als hij wat zei wat het Chinese regime slecht gezind was, werden de handboeien strakker aangetrokken waardoor zijn bloed werd afgeknepen. Met handboeien aan moest hij werken in een tapijtfabriek. Na twee jaar - toen zijn 'zieke geest was hervormd' - werd hij verlost van de handboeien.

In 1962 probeerde hij te ontsnappen aan deze martelpraktijken. Bij de grensplaats Dangmo viel hij echter in de armen van het Chinese leger. Als straf voor de vluchtpoging, werd hij met zijn armen aan het plafond gehangen. Daarbij werd hij geslagen met een stok met spijkers en overgoten met kokend water. Eten kreeg hij nauwelijks. Oudere gevangenen zag hij sterven aan deze wreedheden. De tot het bot vermagerde Palden Gyatso laat zijn gekromde armen vol littekens zien als een tastbaar bewijs voor de martelpraktijken.

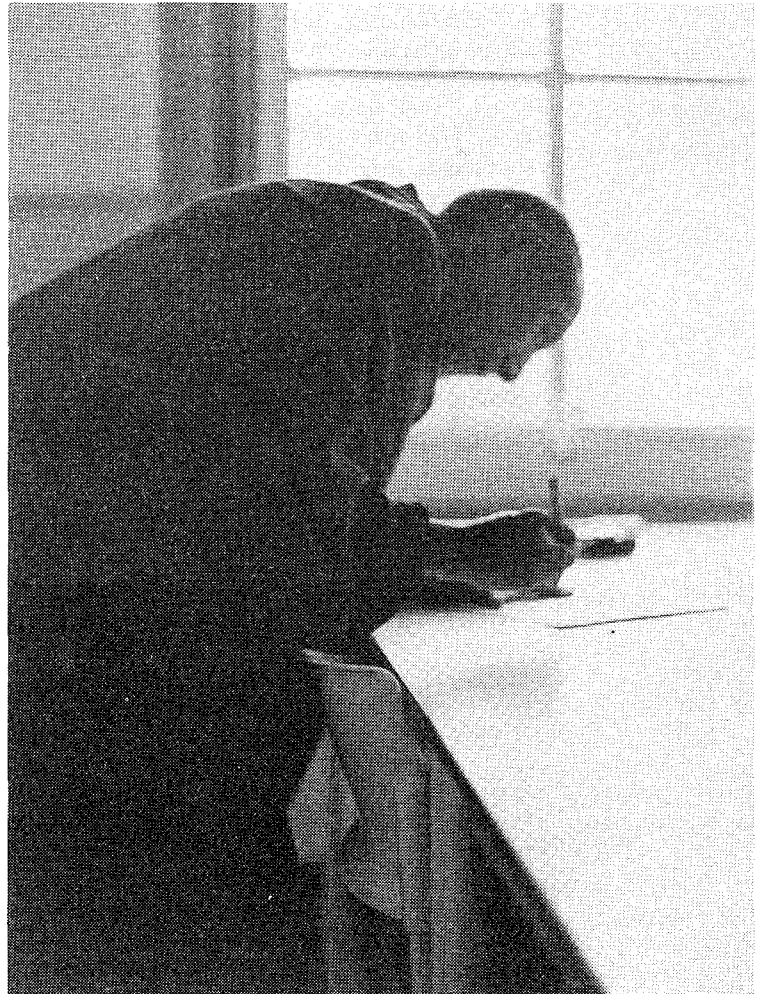
In 1966 moesten enkele gevangenen een verklaring voor hun executie tekenen. Op de avond van de terechtstelling dwongen

de Chinezen de monnik te zingen en te dansen. Hij moest huilen. Daarna moest hij toekijken bij de executie. Een monnik overleefde de vuurkogels en werd levend begraven. In 1975 werd Palden Gyatso naar een werkkamp gestuurd. De omstandigheden daar waren al nauwelijks beter. In de negen jaar dat hij daar was,

Drieëndertig jaar lang is de Tibetaanse monnik Palden Gyatso gemarteld en gefolterd in Chinese gevangeniskampen. Drie jaar geleden zag de 64-jarige geestelijke de kans naar het Noordindische stadje Dharamsala te vluchten en sindsdien laat hij geen mogelijkheid onbenut de wereld te vertellen hoe verschrikkelijk de Chinezen hem hebben behandeld.

Dijlan van Vlimmeren

pleegden achttien mensen zelfmoord. Ondertussen tekende en schreef hij met een mede-gevangene pamfletten tegen de Chinese politiek. Het gevolg was het hij in 1983 -zonder een officiële veroordeling- opnieuw werd opgesloten. Hij bleef echter doorschrijven. Zijn wil om de wereld te willen informeren over wat er in de Tibetaanse gevangenissen gebeurde, heeft hij nooit opgegeven. In deze gevangenis werd bij de mensen elektrische schokken toegediend. Bij de vrouwen staken de Chinese cipiers een elektrische staaf in de vagina. In 1990 werd hem gevraagd: "Wil je nog steeds onafhankelijkheid?" Palden Gyatso reageerde niet. Hij kreeg de elektrische staaf in zijn mond. Al zijn tanden waren afgebroken,

Palden Gyatso tijdens zijn verblijf in Nederland (Foto's: Milko Vernooij)

zijn tong verminkt. Hij viel flauw. Het was een nachtmerrie. Zelf zegt de monnik dat hij veel ervaring heeft opgedaan in de gevangenis. "Je vrijheid is afgenomen. Je komt in verzet. Maar als jezelf overwonnen hebt, heb je je vrijheid terug." Het ergste vindt Palden Gyatso dat de Chinezen deze martelpraktijken afdoen als een fout van de autoriteiten van de gevangenis. "De Chinezen liegen de buitenwereld voor."

De situatie in zijn land is echter sinds zijn vrijlating in 1992 er niet beter op geworden. In het door Peking overheerste Tibet worden demonstranten steeds vaker gearresteerd of zelfs op straat neergeschoten. Uit een rapport van de mensenrechtenorganisatie Amnesty International van mei 1994 blijkt dat martelen, vooral door toediening van elektrische schokken, algemene praktijk is. "Ik ben geen uitzondering," zegt de monnik. Gevolg is wel dat het verzet ondergronds is gegaan. De monnik kan hier echter niets over zeggen. "Ik kan niet voorzichtig genoeg zijn. In Italië had een gevluchte Tibetaan zijn verhaal gedaan voor de televisie. Hij pleitte nog steeds voor een onafhankelijk Tibet. De Chinese ambassade hoorde dat, belde naar Peking en de Chinezen hebben hem opnieuw opgepakt." Palden Gyatso raakt geëmotioneerd. Hij is bang. "Samen met de Chinese dissident Harry Wu sprak ik in Genève de Verenigde Naties toe. Wu kon voluit spreken, ik niet. Harry Wu heeft een Amerikaans paspoort, de Amerikanen helpen hem wel. Maar wat als ik iets teveel zeg? India helpt mij niet. Niemand helpt mij."

Hij geeft het ene na het andere interview. Hij is moe, maar hij gaat door. De wereld moet tenslotte weten hoe slecht de Chinezen de Tibetanen behandelen. Toch heeft hij nog steeds de hoop dat Tibet weer onafhankelijk wordt. "Als dat gebeurt, geef ik een heel groot feest. En iedereen die naar mijn verhaal geluisterd heeft, wordt uitgenodigd." Hoopvol vertrekt hij ... naar de volgende afspraak.

Gezocht

Leden
voor het
campagneteam

Voor komende scholierencampagne

Inlichtingen:
Frederick Petrignani 071-5172609
E-mail: petri@strw.leiden.univ.nl

JD
JONGE DEMOCRATEN
DE NEDERLANDSE STUDENTENVERENIGING

(Advertentie)

Verander het gezicht van de 21ste eeuw

KOM NU BESTUURSKUNDE STUDEREN IN ROTTERDAM

Milieuvervuiling, verkeersdruk, criminaliteit, Europese eenwording. Problemen die we de 21ste eeuw binnenslepen en waar jij nu al politieke ideeën over hebt. Werk mee aan echte oplossingen. Een mooie uitdaging voor de eerste bestuurskundigen van de 21ste eeuw. Wie het komend studiejaar met ons meedoet, is in 2000 klaar. Zit jij daar bij?

Bestuurskunde geeft je een brede kijk op de samenleving. Hoe is de macht verdeeld? In Nederland, in Europa. Hoe kun je er invloed op uitoefenen? Wij leren je oplossingen te bedenken bij botsende belangen in de maatschappij.

Na je studie ga je als adviseur bij de overheid of in het bedrijfsleven werken.

Afwisselend

Bestuurskunde is een afwisselende studie. In je studiepakket zit economie, politicologie, rechten, sociologie, organisatiekunde. We leren we je ook praktische dingen zoals vergaderen en onderhandelen. Dat heb je allemaal nodig, omdat je als bestuurskundige met verschillende mensen, meningen en wetten te maken krijgt.

Je mag wat ons betreft ook over de grens kijken hoe ze daar hun problemen oplossen. We hebben uitstekende contacten met buitenlandse universiteiten.

Enthousiast?

Bel voor meer informatie met mevrouw J.C. van Os, telefoon (010) 408 20 94. Of schrijf naar: Bestuurskunde, Antwoordnummer 5122, 3000 VB Rotterdam.

Erasmus

ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM

BESTUURSKUNDE

“Media, politiek en de toekomst”

Stel je voor: Je bent net vier dagen lid van de JD en krijg zo'n mooi informatie pakket toegestuurd. Dolenthousiast scheur je de grote envelop open en begin je meteen te lezen in het blad DEMO. In eerste instantie schrik je even want in plaats dat de grote leider H.A.F.M.O. op de cover prijst, kom je Dhr. Schutte tegen van het GPV. Niet dat dat uit maakt maar toch vraag je je af: waar ben ik eigenlijk lid van geworden? Maar al snel komen er artikelen die je had verwacht (o.a. basisinkomen en milieu) Al lezend en bladerend verschijnen verschillende aankondigingen van vele interessante activiteiten je netvies en je besluit je voornemen om meteen 'actief' te worden, uit te voeren. Maar niet zomaar iets bijwonen om het bijwonen nee, het moet wel in je straatje liggen. Ook daarvoor kan je bij de JD terecht. Binnenland, buitenland, 's ochtends, 's middags, 's avonds, 's nachts, tja zelfs hele weekeinden kan je politiek bezig zijn binnen de JD.

Je oog valt op het “Media is politiek” artikel en begrijpt dat er een vijfde JD/VUJO weekend van 29 september tot 1 oktober 1995 is. Waar al die letters voor staan is je niet duidelijk maar aangezien je al geruime tijd de turbulente media in Nederland volgt is je keuze snel gemaakt.

Onderweg hoor je dat JD/VUJO staat voor Jonge Democraten/ VolksUnie-Jongeren. (een Vlaamse politieke partij waar de Jonge Democraten contacten mee onderhoudt).

Na kennismaking met de overige 'weekenders' en gegeten te hebben, begint Jo Bardoe (hoofddocent Communicatiewetenschappen UvA) uitleg te geven over hoe de opkomst van de omroepen te verklaren valt vanuit het zuilensysteem. Of hoe de politiek richting ging geven aan de ontwikkelingen die kwamen en die niet meer tegen te houden waren, het ontstaan van Veronica en de Tros als voorbeeld noemende. De achterliggende gedachte is zeker heden ten dage ook zeer interessant want uiteindelijk zei hij dat de politiek achter liep bij de ontwikkelingen op media gebied en ze daardoor bijna gedwongen werd om in te grijpen. Maar verder denkend kan je je afvragen of dat heden ten dage ook niet het geval is. Loopt de politiek niet achter bij de ontwikkelingen op mediagebied! Die vraag werd niet gesteld maar de toon voor het weekend was wel gezet. Aangezien de volgende en tevens laatste spreker van de avond helaas verhinderd was werd de bar wat eerder geopend en dat is altijd goed en uitnodigend om elkaar beter te leren kennen.

De volgende ochtend weer vroeg op want de JD/VUJO traditie wenst een volleybal wedstrijd. De traditie ten spijt maar na een democratische stemming werd besloten om een voetbal wedstrijd te houden. De JD verliest maar dat is dan weer wel volgens de traditie!

Na de wedstrijd begon Stefan Weijers, politiek adviseur van Dhr. A. Nuis. (o.a. staatssecr. Media-zaken) zijn verhaal over 'de verandering'; De blijvende rol van de

Tussen 29 september en 1 oktober 1995 werd het vijfde JD/VUJO weekend gehouden. Dit jaar stond dit traditionele weekend in het kader van 'Media, politiek en de toekomst'. Een uitdagend onderwerp waar de kranten de afgelopen tijd ook de nodige aandacht aan hebben gegeven. Joost Boermans, een nieuw lid van de Jonge Democraten, bezocht het weekend en werd gevraagd een verslag te schrijven. Hieronder zijn verhaal over Media, politiek en de toekomst, besproken op het vijfde JD/VUJO weekend.

Joost Boermans

overheid in een snel veranderend medialandschap. De overheid als hoeder van de informatiemaatschappij. Het achterhoede gevecht. Moet de publieke omroep in de prullenbak of sterk geminimaliseerd worden? Heeft de publieke omroep wel een bestaans zekerheid én is dan noodzakelijk? De macht van de Holland Media Groep, het monsterverbond tussen RTL/ ENDEMOL en Veronica. En, want dat wordt bij het praten over de media vaak vergeten, de liberalisering van de kabel. De komst van het Internet en het gevaar dat schuil gaat bij macht van een kleine groep die bepaalt wat wij zien of niet zien en voor welke prijs

Alles bij elkaar zeer veel stof en voornamelijk voor de Belgen, maar ook voor hen die het niet helemaal gevolgd hebben vaak wat abstract. Dat was jammer wantdaardoor kon er in mijn ogen geen echt inhoudelijke discussie plaatsvinden. De opmerkingen werden wel gemaakt: kijk en luistergeld is verkapte belasting; Europese Commissie heeft een verkeerd beeld gevormd van de publieke omroep en de afstoting van RTL-5 wordt de dood voor publieke omroep, om er maar een paar te noemen. Dat we er niet verder op in konden gaan was begrijpelijk, maar wel jammer.

Ook nam Jan (VUJO-lid) de honneurs waar van een spreker die helaas verhinderd was. Hij vertelde kort hoe in België het media landschap eruit ziet en hoe de komst van de commerciële (VTM en VT-4) in België ook de publieke omroep (nationaal bestel) hebben aangetast. Daarna was er onder leiding van Elwin Lammers een

discussie over de vervlaking van de maatschappij en de rol van de media daarbinnen.

Ruimte voor creativiteit was er ook op het weekend. We gingen het politieke spel spelen.

Drie verschillende media (krant/ radio/ tv) moesten onderling aangeven waarom zij (ieder voor zich) het meeste recht hadden op een financiële meevaller. Let wel we spreken over het jaar 2095 waar *Van Mierlograd* een stad is!! Na de presentaties volgde het politieke spel in de zin van het overleg en het komen tot een compromis. Absoluut hoogtepunt van het weekend.

Aan het einde zochten we de bar nog eenmaal op en lieten ons al het lekkers goed smaken. Mijn griep werd

JD/VUJO: waar staan die letters eigenlijk voor?

Loopt de politiek niet achter bij de ontwikkelingen op media gebied?

erdoor onderdrukt en het weekend was geslaagd doch inhoudelijk wat tegenvallend.

Maar en dat is het grote voordeel van dergelijke week-einden, je spreekt nog eens wat mensen die al wat langer komen bij de JD/VUJO week-einden. Ten eerste was dit weekend inhoudelijk het minst van allen -zo werd mij verteld- waar de organisatie trouwens niet veel aan kon doen en het op een goede manier heeft opgelost. Daarnaast hoor je van 'oud gedienden' dat je niet met de instelling moet komen van: en nu ga ik een geheel weekend eens zwaar discussiëren waarna we op zondag tot een gemeenschappelijk standpunt komen. Dat is te gewichtig gesteld en niet het eindstreven van het weekend. Natuurlijk moet er normaal gesproken meer aan de inhoud gedaan worden, dat gebeurt ook maar zo'n weekend heeft geen hooggeschapen pretenties of verwachtingen. Hetdoel is meer van het onderwerp aan de weet te komen en contacten maken met de VUJO. Meningeën met elkaar delen, discussies voeren, meer van elkaar aan de weet komen en genieten. Beoordeel je het weekend naar die maatstaf dan is het afgelopen weekend absoluut geslaagd. Ik weet nu meer over de Belgische media, meer van het Belgische onderwijs, weet nu hoe bijzonder de positie van de stad Brussel eigenlijk is en ik weet veel meer over *vegetarisme* om maar een paar punten te noemen. Dus JD/VUJO weekend? Doen!

n.b.

Voor hen die die interesse hebben in een JD/VUJO weekend: Het politieke spel is standaard opgenomen als verplichte activiteit op ieder weekend.

DEMO
ZOEKT
Lay-outer
M/V
Lay-outer voor M/V

Gewenst:

1. Ervaring met DTP
2. Grafisch inzicht
3. Creativiteit

Stuur reacties met evt. werk naar:
Jonge Democraten Lay DEMO
Noordwal 10
2513 EA, Den Haag
E-mail: i6518278@student.jo.studiefk.nl

JD'ers Over...

Het samengaan van de PvdA, D66 en GroenLinks in een Progressieve Volkspartij

Edwin Peek

Henriëtte de Vos (Oud-voorzitter JD, Amsterdam)

'Op het moment heeft het niet zo veel zin om een Progressieve Volkspartij te gaan oprichten. Zowel de PvdA als D66 hebben moeilijkheden om hun identiteit te bewaren, zeker tegenover de VVD, die zich wél profileren onder het Paarse kabinet.

Zolang PvdA en D66 met hun eigen ideeën aan het worstelen zijn, is het onverstandig om samen in één partij te gaan samenwerken. Bij de vorming van de Paarse coalitie was de JD wel voorstander van het integreren van GroenLinks bij Paars, maar ik ben sowieso niet zo zeker van het samengaan in één partij, omdat de verscheidenheid in de Tweede Kamer ook een afspiegeling is van de Nederlandse samenleving.'

Peter Slegers (Eindhoven)

'In grote lijnen zou het wel goed zijn als PvdA, D66 en GroenLinks zouden samengaan in een Progressieve Volkspartij. Het sociale van de PvdA, de 'groene gedachte' van GroenLinks, samen met de pragmatische aanpak van D66 zou sterk genoeg kunnen zijn voor één partij. Maar waar het om gaat is dat er niet zo nagepraat moet worden in de politiek.

Als Bolkestein begint te kwaken, kwaakt iedereen hem in zijn versie na. Er moet een brede discussie op alle niveaus worden gevoerd over wat men wil in de maatschappij. Pluis ieder onderwerp tot de bodem uit, en je hebt per onderwerp een kern die de waarheid is. Deze waarheid creëert duidelijkheid voor de bevolking. Zo blijf als politiek geloofwaardig. Een Progressieve Volkspartij is een beweging in de richting van die waarheid.'

Ward Biemans (Hoofdredacteur Demo, Den Haag)

'Een Progressieve Volkspartij is een heel interessante optie, die volgens mij voorlopig nog geen werkelijkheid wordt. De verschillen van mening zijn op het moment nog veel te groot. GroenLinks opereert veel meer aan de linkerkant van het politiek spectrum dan PvdA of D66.

Dat geldt zowel voor het terrein van de sociale zekerheid, als voor het milieubeleid. D66-leider Van Mierlo verwoordde het een keer goed: "Het heeft pas zin als een Progressieve Volkspartij een absolute meerderheid haalt in het parlement". Ik ben het daar mee eens. Het is voor mij geen angst tegen een eventuele 'rechtse overheersing' van de politiek. Hiernaast is het nog eens zo dat GroenLinks voor mij echt een oppositiepartij is. Het ontbreekt momenteel aan politieke wil om een Progressieve Volkspartij binnenkort te realiseren.'

Verslag introductieweekend Zuid-Oost

Samenspel jong en oud

Zevenaar - In het weekend van 7 en 8 oktober organiseerde een aantal afdelingen uit het oosten en het zuiden van het land gezamenlijk een introductieweekend. Plaats van handeling was de Panoven in Zevenaar, een ouderwetse en nostalgische steenbakkerij die een aardig studie-object bleek voor een groep kunstenaars van middelbare leeftijd. De serene rust die in eerste instantie nog om het ogenscheinlijk gammele bouwwerk leek te hangen verdween alras toen zo'n vijftiendertig JD-ers het pittoreske plekje kwamen opfleuren. Het zou de trend zetten voor het weekend, dat bol stond van gezellige activiteiten. Echter zonder het informatieve doel van een dergelijk weekend uit het oog te verliezen.

Het succesverhaal van dit geslaagde weekend begint met de sleutel daartoe: het corruptiespel. Een eigen bedachte gemeentespel, waarbij de gemeentelijke ruimtelijke ordening onder het deskundig toezicht oog van een gemeenteraadslid beleid werd. Dit onderdeel zorgde voor veel hilariteit doordat iedereen volledig in de toebedeelde rol opging. Verder gaven deze onderdelen aanzet tot discussie over een variëteit van zaken die werd voortgezet tijdens het smakelijk verorberen van de biologische maaltijd en het feest dat tot diep in de nacht voortduurde. Het overige programma bestond uit informatieve gedeelten zoals een introductierondje, een aantal uiteenzettingen over het specifieke werk van de vele werkgroepen en commissies door hun vertegenwoordigers, een resolutiebehandeling en een speech door JD-voorzitter Dennis Hesseling over de JD en aanverwante zaken.

Het was ná het koddige intrononje dat ik besefte dat een weekend als dit bijzonder is. Het leeftijds gat tussen de oudste en de jongste deelnemer

bleek vijftien jaar te zijn. Groter kan binnen de JD niet. Het bijzondere hieraan is dat bij elke andere gelegenheid een dergelijk leeftijdsverschil leidt tot een gat in onderling sociaal contact. Je zoekt normaliter leeftijdsgenoten om mee om te gaan vanwege de aanwezigheid van gelijke ervaringen en een adequaat kennisniveau. Dit introweekend van de JD bleek een uitermate effectieve sloophamer om de natuurlijke barrière tussen de leeftijdsgroepen te verbrijzelen. Vooral de rollenspellen bleken in dit verband onontbeerlijk. Als deelnemer word je namelijk gedwongen serieus te luisteren naar je medespelers. De vijftienjarige moet zich verbijten bij de zorgvuldige afweging van de gezapige, ouderwetse, niet-revolutionaire en zogenaamd realistische argumenten van zijn dertigjarige medespeler. Laatstgenoemde lacht echter stilletjes om zoveel naïviteit en onerva-

renheid bij de jonge JD-er terwijl hij gedwongen wordt de opmerkingen serieus te nemen. Dit werkte tijdens de overige activiteiten gewoon door zodat integratie en gezelligheid gedurende het gehele weekend troef waren.

Het is interessant dat binnen de JD zelf, die toch als jongerenorganisatie steevast moet knokken om bij het gevestigde (oudere) firmament serieus genomen te worden, dezelfde patronen worden waargenomen als in de politieke praktijk. Op het afgelopen introweekend van voornoemde regio's bleek maar eens temeer dat dergelijke "oud-jong" verhoudingen al vroeg in de politieke levensweg bestaan. Bij dit introweekend werd je echter gedwongen om elkaar serieus te nemen en begrip voor elkaars standpunten op te brengen. Dat is alvast een pré voor later, als het echte spel begint.

(Mark Monsma)

Even voorstellen...

Jullie nieuwe (ad interim) Secretaris Scholing, Vorming & Project: Madeleine Baartmans, bijna 23 jaar en vierdejaars 'Internationale studies'. Het heeft even geduurd, maar uiteindelijk is de post vervuld!

"Aanvankelijk was ik verbaasd over de vraag of ik in het LB wilde. Maar uiteindelijk heb ik besloten om er tegen aan te gaan met een flinke dosis enthousiasme en werklust! Ik hoop dat dit z'n vruchten zal afwerpen. Jullie horen nog van mij!"

Deadline declaraties 1995

Den Haag - Heb je in 1995 kosten gemaakt die je nog bij het Landelijk Bestuur wil declareren? Doe dit dan zo snel mogelijk, maar voor uiterlijk 10 januari.

10 januari sluit het financiële jaar van de JD om de penningmeester in staat te stellen op tijd de jaarrekening op te stellen voor de verantwoording richting VWS en de ALV. Heb je nog declaraties liggen, stuur ze dan uiterlijk deze datum op.

Declaraties die na 10 januari 1996 binnenkomen worden niet meer uitgekeerd!

Demompel

René Weezel uit Vlijmen: 'Ik ken nog niet zoveel mensen bij de JD'
Robin Paalvast: 'Geniet ervan!'

Een geestverruimende avond

Leiden - Heb je ook het idee dat Sorgdragers uitleg over de drugsnota toch niet helemaal bevredigend was? Word ook jij door de verlaging van de toelaatbare grens van softdrugsbezit naar 5 gram plotsklaps een crimineel? Kom dan naar de thema-avond over drugsbeleid 29 november in Leiden.

Op deze avond zal in workshops, fora en discussies gediscussieerd worden over onder andere de drugsnota en legalisering van soft- en harddrugs. Sprekers zijn onder andere dhr. Van de Camp (woordvoerder drugsbeleid CDA Tweede Kamerfractie), Carel Beynen (D66 gemeenteraadslid in Rotterdam met als werkgebied Politie en Veiligheid) en de directeur van de Bulldog coffeeshops in o.a. Amsterdam.

Deze activiteit zal plaatsvinden vanaf 19:30u in café 't Keizertje, Kaiserstraat 4 te Leiden, en wordt georganiseerd door de projectgroep drugsbeleid. Voor meer informatie kun je bellen naar Xander Mol (010 4047275 of e-mail xander@wintime.com).

Zaterdag 9 december:

Multi-Cultidag

Amsterdam - Zaterdag 9 december is het zover: De Multi-Cultidag in hartje Amsterdam! Op deze dag wordt er niet *over* elkaar maar *met* elkaar gediscussieerd over actuele sociaal-economische onderwerpen rond het minder-hedenvraagstuk. Er kan daarbij gedacht worden aan onderwerpen als werkloosheid, integratie-beleid, discriminatie, cultuurverschillen enz.

Het doel van de Multi-Cultidag is een inhoudelijke discussie tot stand te brengen tussen jongeren van verschillende culturele achtergrond. Het programma van de Multi-Cultidag ziet er als volgt uit:

11:00 Ontvangst en kennismaking

12:00 Rollenspel in werkgroepjes

13:30 Lunch, neem zelf je lunchpakket mee!

14:30 Workshops met diverse onderwerpen

16:00 Forum-debat met prominente sprekers

18:00 After-debat in kleine groepjes met sprekers

19:00 Multicultureel diner (niet gratis)

20:00 Multicultureel feest met dans, muziek en discussie-bar tot in de late uurtjes

Daarnaast zal Vereniging 31, de overkoepelende jongerenorganisatie, deze dag aangrijpen om te komen tot een samenwerkingsverband tussen de verschillende organisaties.

De workshops staan centraal op deze dag, in kleine groepjes wordt over verschillende actuele minderheidsvraagstukken gediscussieerd. De workshops worden door de verschillende organisaties zelf georganiseerd. De volgende workshops staan gepland:

Allochtone jongerenorganisaties: Samenwerken of afscheiden?

Werkgelegenheid: Moeten werkgevers verplicht worden om een bepaald quotum allochtonen in dienst te nemen?

Anti-discriminatie: Hoe ga je met discriminatie om?

Onderwijs: Afstemmen op culturele afkomst?

Positieve discriminatie: Een averechts effect?

Integratiebeleid: Wat is de stand van zaken?

Grote stedenbeleid: Een stadsverkenning.

Het forum-debat heeft als doel een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de discussie over actuele minderheidsvraagstukken van de multiculturele samenleving. De beoogde samenstelling van het forum bestaat uit verschillende maatschappelijke organisaties c.q. disciplines en is als volgt:

Politiek: Dhr. Dittrich, Tweede Kamerlid D66;

Minderhedenorganisaties: Islamitische Stichting Bevordering Integratie;

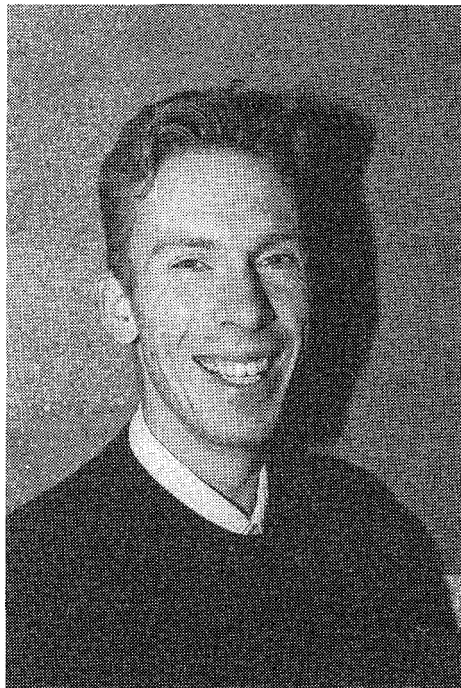
Anti-racisme organisaties: Dhr. Van der Toor, Nederland Bekent Kleur;

Wetenschap: dr W. de Jong Erasmus-Universiteit Rotterdam.

Een journalist zal het forum-debat voorzitten. De pers wordt uitgenodigd om verslag te doen van het debat. Het staat iedereen vrij de forum-leden het vuur aan de schenen te leggen! Kom dus allemaal zaterdag 9 december naar het ANJV-pand, Spuistraat 47-A, Amsterdam (3 min. vanaf Amsterdam CS). Ja, de toegang is gratis! Voor meer informatie kun je contact opnemen met: Nelleke Jansz (0182 - 532323) of met Robin Paalvast (079 331-4095)

Secretariaatsmedewerker Jaco van der Schoor bij zijn afscheid:

'Mijn werk was mijn hobby'

Den Haag- Hij was de spil in de administratieve organisatie van de Jonge Democraten. Hij bemande ons crisis- en zenuwcentrum; het landelijk secretariaat. Hij kreeg hiervoor de hoogste onderscheiding die we bij de JD kennen; een staande ovatie op het congres. Secretariaatsmedewerker Jaco van der Schoor blikt in DEMO terug op het afgelopen jaar.

"Het werk op het secretariaat is een soort hobby voor me geweest, het was gewoon heel leuk om te doen. Je kunt de functie heel sec opvatten door alleen de post en de leden in te schrijven, maar dan is het na twee maanden al verschrikkelijk saai aan het worden. Het interessante is het contact met iedereen, je kent zoveel mensen en dat maakt het zo leuk.

Ik heb het afgelopen jaar ontdekt dat je extra service kunt bieden, van meerwaarde kunt zijn als je de vereniging goed leert kennen. Dat is steeds meer gegroeid in het jaar, op het begin wist ik niet eens wat IFLRY was. Ik denk dat ik de vereniging nu aardig ken, maar ik heb wel steeds geprobeerd het werk te scheiden van de JD-clubjes. Je moet je niet te veel afficheren met één zo'n groepje, vooral op het begin heb ik er voor geko-

zen me wat op de vlakke te houden. Ik ben dan ook bewust geen lid geworden van de JD. Er wordt wel eens geklaagd, er zijn nog steeds mensen die hun DEMO niet krijgen omdat de ledenadministratie nog niet in orde is. Op het begin kon ik nog zeggen 'dat ligt aan het oude ledenprogramma', maar nu schuif ik het af op de PTT! Ik maak natuurlijk zelf ook wel fouten, Pascal Weel bijvoorbeeld heeft al zes keer een kaderwijziging door moeten geven omdat ik zijn brief-

jes steeds kwijt raakte. Op die manier ben ik wel te weten gekomen wie nu de penningmeester van Amsterdam is.

Ik ben nu bijna overtuigd om lid van de JD te worden. De meeste standpunten ondersteun ik en ik vind het ook heel belangrijk dat er jongerenorganisaties zijn. Ik zou ook lid worden om contact te houden met de mensen die ik het afgelopen jaar heb leren kennen. Het afgelopen jaar was ook nuttig om eens goed na te kunnen denken wat ik nu verder wil, want toen ik afgestudeerd was wist ik echt niet in wat voor een soort organisatie ik aan de slag wilde. Ik heb me nu bij de JD bezig gehouden met de organisatie, met structuren, en ik heb gezien dat elke vereniging op een andere manier bestuurd wordt en ook anders bestuurd moet worden.

Ik heb bij het solliciteren naar een nieuwe baan met deze secretariatsfunctie op mijn CV zes verschillende sollicitatiebrieven geschreven, waarin ik mezelf onder andere publieksvoorlichter, beleidsmedewerker en stafmedewerker heb genoemd. Het resultaat van de zeer verschillende bezigheden die ik het afgelopen jaar heb gehad."

(EJvV)

Wat? Zitten er bacteriën in mijn yoghurt?

Wageningen - Twee november jl. vond in Hotel de Wereld in Wageningen de discussie-avond 'biotechnologie - de grenzen van ons voedsel' plaats. Het was één van de eerste activiteiten van de JD in Wageningen. Aanwezig waren B. de Vet van Unilever, R. van der Meer van de Nederlandse Industriële en Agrarische Biotechnologie Associatie en A. Cazemier van D66. Gesproken werd over de groeiende betekenis van allerlei biotechnologische toepassingen in levensmiddelen. Hierbij kwam tevens de vraag aan de orde of bepaalde uitwassen van biotechnologie tegengehouden moeten worden. Een voorbeeld van zo'n uitwas: stier Herman zal in ieder geval voorlopig geen moedermelk hoeven te produceren, zo bleek later op de avond.

Biotechnologie is een verzameling van technieken zoals genetische modificatie, celfusie en weefselkweek. Kenmerk is dat deze technieken worden toegepast op (delen van) levende organismen. Tevens valt onder biotechnologie het maken van (agro-)industriële producten. De ontwikkeling van biotechno-

logie in Nederland is gestart in het begin van de jaren tachtig. In 1974 is uitgevonden dat genetische informatie kan worden verplaatst van de ene cel in de andere. Dit zorgde voor de grote doorbraak van biotechnologische toepassingen. Aanvankelijk werd door de Nederlandse overheid vooral het onderzoek naar de mogelijkheden van biotechnologie gestimuleerd, later kwamen daar de industriële toepassingen bij.

Inmiddels begint biotechnologie de kinderschoenen te ontgroeien. Na jarenlange overheidssubsidiëring begint nu de vraag naar producten die met behulp van biotechnologie zijn vervaardigd, toe te nemen. Deze ontwikkeling brengt vragen omtrent maatschappelijke acceptatie met zich mee.

Aan het gebruik van toepassingen van biotechnologie zijn enkele harde grenzen gesteld. Zo mag er geen genetische modificatie bij mensen plaatsvinden, geen biotechnologie voor productie van levensmiddelen door dieren, tenzij voor medische toepassingen en geen productie voor de oorlogsindustrie.

Over de geoorloofde toepassingen vindt al geruime tijd -informeel- overleg plaats tussen vertegenwoordigers van consumentenorganisaties, natuur- en milieu-organisaties en het bedrijfsleven. Aanvankelijk bestonden er grote verschillen van mening over de toepassingen van biotechnologie. Binnen het bedrijfsleven bestond weerstand tegen de etikettering van producten die met behulp van biotechnologie zijn vervaardigd. Dit zou discriminerend zijn voor deze categorie producten en zou een ongegronde vrees oproepen.

Later groeide het inzicht dat openheid van informatie juist zeer positief kan zijn, aangezien op deze manier een vertrouwensrelatie tussen bedrijfsleven en consumenten kan groeien. De consumentenorganisaties zagen in, dat biotechnologie ook voor grote verbeteringen zorgt, bijvoorbeeld in babyvoeding voor te vroeg geboren baby's. Het bedrijfsleven heeft hiertoe onderzoek verricht door burgers vragen te stellen over biotechnologische toepassingen in het voedsel.

'Mevrouw, wat vindt U van ver-

anderde bacteriën in dit product?' 'Wat, zitten er bacteriën in mijn yoghurt?!'

Dit informeel overleg heeft geleid tot wetgeving, waarin de informatieplicht van bedrijven is geregeld. Hierbij komen diverse aspecten aan de orde, zoals veiligheid voor mens en milieu, volksgezondheid en ethische gevolgen.

Opvallend is dat tot nog toe de politiek niet bij het overleg betrokken is. A. Cazemier van D66 wijst op de schaduwkanten van grootschalige toepassing van biotechnologie.

Zo kunnen landbouwgronden uitgeput raken als gevolg van te intensieve bewerking, die mogelijk wordt met nieuw gekweekte gewassen.

Als gevolg van prijseffecten zijn boeren genoodzaakt de grond vaker of langer in het jaar te bewerken. Sommige van de nieuwe gewassen zijn resistent gemaakt voor bestrijdingsmiddelen. Dit kan volgens de milieu-organisaties een ongecontroleerd gebruik van deze middelen in de hand werken. Volgens B de Vet hoeft dit echter niet strijdig te zijn met een duurzame landbouw. (WB)

Idealisme of realisme?

Nijmegen - Op 30 november organiseren de JD-afdelingen Nijmegen en Arnhem een discussiebijeenkomst, waarop de toekomst van de VN centraal staat. Door Nederlanders blijkens onderzoek als idealistische organisatie gekenschetst, blijken zij wel degelijk een realistische koers te moeten varen.

Welke keuzes de VN moeten maken, en hoe de organisatie er in de toekomst uit zal zien, daarover zal de discussie gaan. Om de aanwezigen een goed beeld te geven van de organisatie, zal drs. Leon Wecke van het Studiecentrum voor Vredesvraagstukken aan de Katholieke Universiteit Nijmegen een inleiding geven.

De avond begint om 20.30, en vindt plaats in Cultureel Centrum de Coehoorn in Arnhem (vlak tegenover het station). Bel voor informatie Patrick Dersjant (024-3888629)

Vier Wereldidealisten

Utrecht - September was in Utrecht de Maand van het Idealisme. De eerste activiteit was het Debat der Wereldidealisten. Te gast waren Karl Marx, Winnie Mandela, Mahatma Gandhi en Ronald Reagan. Zij werden gespeeld door jongeren die de idealen van deze mensen delen. Met elkaar discussieerden zij over hun idealen en de rol die deze in de wereldgeschiedenis gespeeld hebben. Op de foto van links naar rechts: Marco Knol (JS), Henriëtte de Vos (JD), Peter Ras (JD) en Remco van Lunteren (JOVD). (Foto: Christiaan Bonebakker)

En inderdaad.....het busje komt zo

Het leven is vaak één groot traanendal. Zeker als politieke jongere kunnen we daarover meepraten. Illusie volgt op illusie, onmacht op onmacht. Soms echter ziet het leven er plotseling, al is het dan maar even, rooskleuriger uit. Tenminste, voor de afdeling 't Gooi.

Eind 1993 presenteerde de afdeling een grote enquête aan alle burgemeesters van de Gooise

gemeenten. Er waren 750 jongeren ondervraagd over het uitgaansleven op de matras. De uitkomst zag er voor sommige gemeenten niet best uit. Met name de gemeente Huizen kreeg er van langs van de ondervraagden. In het al lang niet meer zo kleine vissersdorp aan de Zuiderzee was volgens de meesten niets te beleven. Daarom zocht men het vertier elders,

en vooral in Hilversum. Grote klacht was echter, dat de laatste bus aldaar om half twaalf richting Huizen vertrok. Naar aanleiding van de enquête deed de afdeling enkele aanbevelingen. Eén van die aanbevelingen betrof het mogelijk maken van nachtvervoer op het traject Hilversum-Huizen. Vervolgens sloeg de gemeente Huizen aan het wikken, wegen en onder-

handelen met busmaatschappij Midnet. En eind september 1995 was het dan zover: de start van een-voorlopig experimentele-nachtbus Hilversum-Huizen Bussum-Huizen. Vooral deze eerste verbinding is een groot succes. Politieke jongeren, idealistisch en onmachtig, en dan toch iets bereiken. We waren er even stil van. (Arjan Verweij)

Links: De nachtbus op het busstation van Huizen

(Foto: Arjan Verweij)

Besuch

Op 15 december zal de LHG Bochum (Liberale Hochschulgruppe) een bezoek brengen aan de afdeling Nijmegen. Wie geïnteresseerd is in het ontmoeten van onze oosterbuurstudenten, of wie wil meedoen aan ons kerstdiner dezelfde avond, kan contact opnemen met Patrick Dersjant (024-3888629)

2, 3 en 4 februari 1996

Alledaagsheid van PI-weekend bereikt akelig dieptepunt

Utrecht - Sinds het Politiek-Inhoudelijk (PI) weekend vier jaar geleden voor het eerst werd georganiseerd, zijn JD'ers dit jaarlijkse discussieweekend steeds normaler gaan vinden. Vorig jaar probeerde de Commissie Politieke Zaken (CPZ), verantwoordelijk voor de organisatie, enige vernieuwing aan te brengen door het weekend voor het eerst een thema - de media - mee te geven, maar dit jaar is er niets nieuws onder zon. De gewooneheid van het PI-weekend heeft zelfs een akelig dieptepunt bereikt nu de CPZ in haar oneindige fantasieloosheid heeft gemeend 'Het Alledaagse Leven' tot thema van het weekend te moeten verheffen. En dat idee is nog niet eens van de CPZ zelf; het komt van oud-CPZ-lid Remko van Oijen.

'Nee, we konden het niet opbrengen er deze keer iets bijzonders van te maken', vertelt Mirjam van Dijk, die vanaf decem-

ber coördinator is van de CPZ. 'We zijn niet creatief en bovendien erg lui, dus de JD'ers moeten maar genoegen nemen met een heel gewoon weekend. Het kan niet elk jaar feest zijn.' Het wordt dus een saai weekend? 'Dat kun je wel zeggen, ja', antwoordt Mirjam. 'Ga er zelfs maar vanuit dat het stomvervelend wordt. Ik hoop dat JD'ers komen uit gewoonte, want iets sprankelends hoeven ze op zo'n alledaags weekend niet te verwachten.'

Zoals altijd zullen de werkgroepen tijdens het PI-weekend centraal staan. 'Tja, we konden niks anders bedenken', zegt CPZ-lid Nadja Jungmann. 'Werkgroepen, eten, avondspel, feest... meer zit er echt niet in. Ik vrees dat het zelfs weer alledaags gezellig gaat worden.' Tot overmaat van ramp overweegt de CPZ een Bonte Avond te houden. 'Ik weet: elk schoolkamp heeft al een Bonte Avond,' zegt

Nadja vol schuldbewustzijn, 'maar iets leukers wisten we niet. Het is armoe troef dit jaar; we hebben zelfs een discussiepel van de tv moeten jatten. Ik vind het echt heel vervelend, maar meer zit er dit jaar gewoon niet in. Echt niet.'

Het hoogtepunt van het vorige weekend was een gesprek met Ton van Dijk van Brandpunt. Zit er deze keer alwéér zo'n hoogtepunt in? 'Ik ben bang van wel', zegt CPZ-lid Christiaan Bonebakker. 'De spreker die we op het oog hebben, is net zo interessant en spraakmakend, vrees ik. Misschien nog wel erger. Ik had graag iets originelers bedacht, maar ja, ik geloof dat we een soort collectieve black-out hebben gehad.' Toch schijnt Christiaan wel eens iets origineels bedacht te hebben, zoals het Debat der Wereldidealisten in Utrecht. 'Ja, dat was wél leuk, maar dat zal wel een toevalstreffer zijn

geweest. Zoals mijn hele bestaan hier op aarde een toevalstreffer is', verzucht Christiaan.

Waar en wanneer vindt het weekend plaats? 'Dat wil je niet weten', fluistert Mirjam van Dijk. 'Het is wéér in het Nivoncentrum in Lage Vuursche en wéér in februari. Van 2 tot 4 februari om precies te zijn. En het kost ook al ongeveer hetzelfde: circa 40 gulden.' Wél nieuw is dat het weekend deze keer op vrijdagavond begint. 'Maar ja, wat schieten we er mee op?', vraagt Mirjam zich af. 'Het weekend wordt zó alledaags, dat ik me niet kan voorstellen dat veel JD'ers het secretariaat zullen bellen om zich op te geven. Ik denk dat ik zelf ook niet zou gaan, als ik eerlijk ben. Ik hoop dat er volgend jaar wat ludiekere mensen in de CPZ zitten, zodat het dan wél iets bijzonders wordt. Het Alledaagse Leven... het spijt me erg.' (CPZ Utrecht)

16 december

Bezoek aan minister Pronk door CDJA en JD

Den Haag - Op 17 oktober zijn we met zo'n tien CDJA'ers en vijf JD'ers voor een bezoek aan minister Pronk naar Den Haag gegaan. De reden voor dit gezamenlijk bezoek was dat beide PJO's op hun lijstje hadden staan en minister Pronk dan meteen twee vliegen in een klap kon slaan. Bij de kennismaking bleek al snel dat hij het heel erg enthousiast was over ons gezamenlijk bezoek en zei dat hij het fijn vond te zien dat het op het gebied van de PJO's het wel goed klikte.

Na een korte introductie door het CDJA kwam het gesprek aardig op gang en ik moet zeggen dat ondanks dat de JD maar 1/3 van de aanwezigen besloeg zij behoorlijk de kans kregen wat vragen op minister Pronk af te vuren. Hier een kort verslag van wat er is besproken.

Na de studentenopstand op het Plein van de Hemelse Vrede in 1989 vond Pronk dat China geschrapt zou moeten worden van de lijst met landen die binnen het ontwikkelingspakket hoorden. Het CDA was hier toen tegen en besloten werd dat China op die lijst bleef staan maar er geen hulp meer zou worden gegeven. Wel was men er nog voor om een studentenuitwisseling gaande te houden.

In 1992, na de gebeurtenissen met Indonesië, werd besloten om de ORET (Ontwikkeling Relevante Export Transacties)-steun die eerst naar Indonesië ging voortaan aan China te ge-

ven. Dit bedraagt zo'n 40/50 miljoen.

China wilde meer maar omdat het contact veel meer op het niveau van het bedrijfsleven lag werd er als voorwaarde gesteld dat er meer dialoog op regeringsniveau moest komen. Er werd besloten om minimaal twee maal per jaar een ontmoeting plaats te laten vinden.

Sinds het bezoek van Van Mierlo en Kok aan China is men een ontwikkelingsbeleid gestart waarin men:

- 1) meer studentenuitwisselingen en cursussen;
- 2) armoedebestrijding (door middel van het 'adopter' van twee districten met behulp van giftgeld, dus niet via het bedrijfsleven),
- 3) en extra steun voor het milieu wil uittrekken.

Dit heeft als gevolg dat het geld niet in de echt armste regio's terecht zal komen. Tibet is bijvoorbeeld veel te hoog gegrepen en ligt politiek gezien veel te gevoelig. Pronk kiest voor een economische relatie met daarnaast sociale integratie, men moet China dus niet gaan isoleren door zich niets van China meer aan te trekken. In de contacten met Zuidoost Azië komen mensenrechten wel ter sprake maar slechts ter zijde. Het beste zou zijn dat ditsort gevoelige zaken met ministers van hetzelfde niveau worden besproken en niet direct bij beleefdheidsbezoeken omdat het dan vaak veel te gevoelig ligt.

Onder het huidige kabinet wordt door het bedrijfsleven veel minder subsidie-aanvragen gedaan om te gaan investeren in ontwikkelingslanden. Dit was anders onder het vorige kabinet maar dat heeft volgens Pronk te maken met het feit dat het huidige kabinet veel meer kapitalistische liberalen zijn en er dus naar een veel vrijere markteconomie wordt gestreeft. Wat de Herijking betreft zullen er veel minder condities inzake mensenrechten worden gesteld maar er zal wel een Bureau voor mensenrechten worden ingesteld dat een institutionele versterking moet brengen.

Pronk vindt het belangrijk dat er met zoveel mogelijk landen een ontwikkelingsrelatie wordt opgebouwd om zo toch zoveel mogelijk invloed te hebben. Men moet dan niet in de eerste plaats als koopman gaan. Die relaties kunnen alsnog, wanneer daar behoefte aan is, worden verbreed. Ook van belang is dat de verschillende ministeries samenwerken vooral wat handelsmissies betreft, zie de gevolgen in Burma waar nu geen enkel contact mogelijk is. Na het gesprek werd minister Pronk nog door een van ons in de wandelgangen veel succes gewenst met het vertegenwoordigen van het Nederlandse geweten. Helaas had hij die illusie al lang opgegeven. Gelukkig dat hij ons nog uitnodigde voor een eventueel vervolgesprek... (Britt van den Akker)

Gooise Wisselmatras 1995

Hilversum - Het is inmiddels geen poppebedje meer maar een heus tweepersoonsbed: de befaamde Gooise Wisselmatras. Het is dan ook de vijfde keer dat er zal worden gestreden om deze felbegeerde trofee. Christiaan Bonebakker won hem vorig jaar door in vlijmscherpe bewoordingen te pleiten voor een studentenblokkade van Schiphol. Uiteraard zal Chris zijn 'bed' met hand en tand verdedigen. Dat moet ook wel, want hij zal het moeten opnemen tegen Bert Bakker, Ageeth Telleman en een nog onbekende vierde deelnemer. Het debat zal worden voorgezeten door oud Gooi-voorzitter Bart Heller. De Gooise Wisselmatras vindt plaats op vrijdag 15 december 20.00 uur in het Gooisch Podium, Kampstraat 2 (tegenover het station) in Hilversum.

(Arjan Verweij)

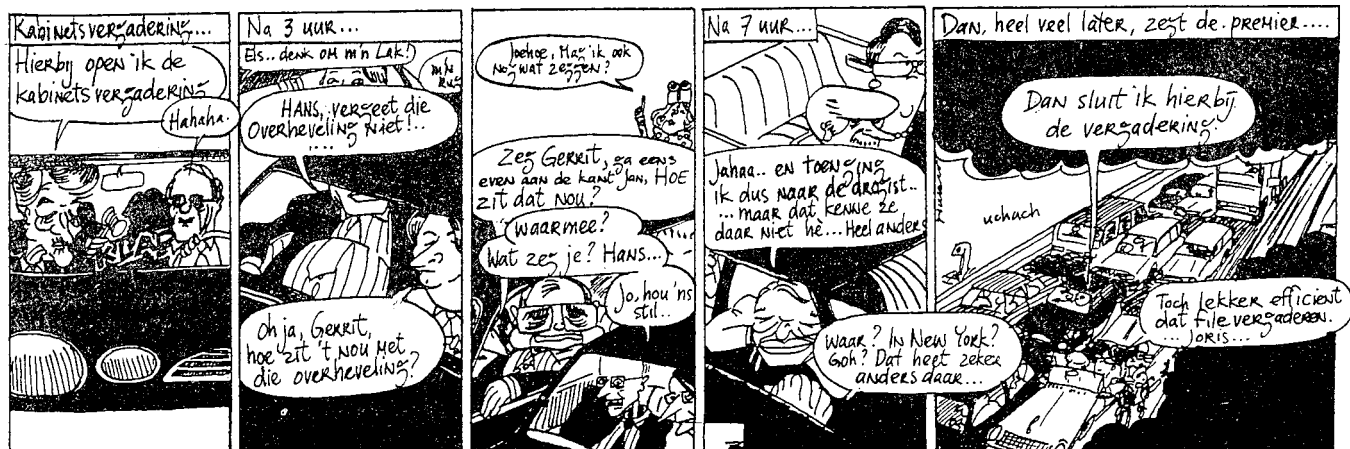
Demompels

Zomaar een telefoontje op het landelijk secretariaat. Jaco: ...en de postcode: 25 13 Eduard Anton. De stem aan de andere kant: Eduard, spel je dat met u a?

Tijdens introductie-weekend Utrecht: "Sandra, de douche is kwijt!"

Heikele perikelen

Marco van Lierop

Suzanne Bakker spreekt de jarige VN toe over jongerenbeleid

Het zal je maar gebeuren...de Algemene Vergadering van de VN mogen toespreken namens een miljoen jongeren. Onze voormalig internationaal secretaris Suzanne Bakker had de eer. Zij sprak namens de liberale koepelorganisatie IFLRY (International Federation of Liberal and Radical Youth) onder ander over het Wereldactieprogramma voor jongeren van de VN. Op de terugweg in het vliegtuig viel de spanning pas van haar af. De speech was haar goed afgegaan, zo had de Nederlandse delegatie verzekerd. Nog leuker vond ze reactie van de minister van Jeugdzaken van Malawi. Deze vroeg haar zijn beleidsnota over jongerenzaken te commentarieren. Zij zou hier vast wat verstandigs over kunnen zeggen...Hieronder volgen enkele passages uit Suzannes toespraak:

I am proud to say that I represent over a million young liberals and radicals from all continents of this globe.

It is my job today to visualise their concerns, potential and hope, as well as their demands and commitment before you.

We believe that the empowerment of an individual to take control over his or her life is essential to society and a conditio sine qua non for this world to develop and live up to the expectations we all have. We are therefore sad to note that currently many (young) people are excluded from genuinely participating in decision-making processes on all levels. They are unable to influence their future, or to say things outright: they are violently prevented from having any say in the development of their society. On the international level I refer to the situation of the people of Taiwan who are refused to this very room. I also have in mind the many indigenous people that have no voice and cannot defend their cause publicly. I would like to remind you of the position of for example the Tibetans, the Kurds, the inhabitants of the Western Sahara.

Clear cases where even sympathy has not achieved so much as the right to speak up and be heard[...]

People and especially youngsters are turning away from the political scene. Participation has become a toyboy for the establishment, a magic word, but in the streets it has lost its meaning completely. A lack of possibilities for taking part in shaping one's own environment, a lack of visibility of the few entrances there are, as well as the exceedingly influential idea that today's issues are too big to handle, cause a withdrawal from active citizenship. In spite of some recent successes, the overall lack of clear results from citizens' actions turns this gloomy picture into a vicious circle.

Mr President, as young liberals and radicals we strongly believe in democracy. In legitimate authorities that cooperate with those they rule and their organisations or movements.

In this respect, we value the importance of a functioning Youth Forum of the United Nations as a platform for exchange of thoughts and experiences, of ideals and expertise, and a body for a closer and more structural cooperation between the UN System and international youth non-governmental organisations. We would like to draw your careful attention to this initiative and ask you to actively support it with all means at your disposal in order to ensure its prosperous future [...]

By principle, young liberals and radicals are very much concerned about the possibility for each individual to live up to his or her capacities and personal wishes. We will accept no discrimination of any kind, of young women and girls, of ethnic, religious and cultural minorities, of homosexuals, of HIV-positive persons or any other marginalised, underrepresented or just 'different' group of persons in society.

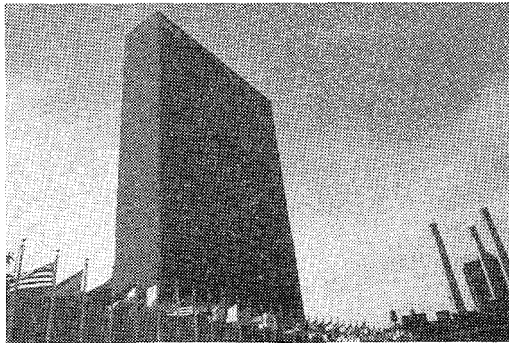
We had expected to recognise more of these principles and more outspokenly in the Programme. We were therefore disappointed to note the difficulties to agree on a number of chapters as well as the recent re-opening of chapters that had already been agreed upon.

We have been wondering about the choice for a specific chapter on juvenile delinquency and another one on drug abuse. Are these not two sides to one coin? Would it not have been more productive and fairer to compile a chapter about the social aspects of the life of youngsters, which could deal with marginalised youth, despair among young people and the seeming lack of opportunities for them to contribute to society? A chapter that could explore the roots of the mentioned problems?

Mr President, at this point I would like to stress that we appreciate the

efforts that have been made in the World Action Programme for Youth. We know it is far from easy to produce a comprehensive programme on youth. Hence, it is, although thoroughly disappointing, no surprise that a lot remains to be resolved and many things still are to be done. On behalf of IFLRY, I would like to convey the message that you are not alone in this.

We have been working and are determined to continue to do so on issues that have now been defined as crucial to an integral and coherent youth

policy on all levels, such as intolerance, participation, environment, migrant youth and refugees, the situation of young women and underrepresented groups, AIDS and unemployment.

Adoption and implementation of the World Action Programme for Youth will ensure opportunities for young people and their organisations and will create possibilities for young individuals to develop their potential to the fullest and thus pursue a better world for us all. It is therefore of the utmost importance that the world does not fail to

take this opportunity to seriously work on the Programme and its objectives and aims.

We are prepared to do whatever we can to reach the goal. We aim to be your partner and monitor, your thinktank and conscience as well as your means. It is our sincere desire to be involved in this work and make our contribution.

Mr. President, distinguished delegates, it is however, mostly up to you to make a difference, to enable us to do our share and to consider us among your true partners.

The future of this world is ours, so let us put the hands together. Thank you.

Zaterdag 9 december: Worldgame in de Jaarbeurs Utrecht

IPP en een betere wereld

Amsterdam - In het kader van vijftig jaar Verenigde Naties vond donderdag 16 november in het UvA-sportcentrum de try-out van het Wereldspel plaats. Ongeveer 200 scholieren en studenten uit binnen- en buitenland, waaronder 3 JD'ers, namen deel aan dit, door het Instituut voor Publiek en Politiek (IPP) en het Institute of World Games uit Philadelphia (VS) georganiseerde, spel. De deelnemers werden aan de hand van een speelkaart ingedeeld in verschillende delen van de wereld (zoals bv. India en Noord-Amerika) of internationale organisaties (zoals bv. de VN en de Arabische Liga). Vervolgens werden de deelne-

mers geacht om in drie uur tijd de problemen in de wereld op te lossen. Aan de hand van onderhandelingsrondes moest men een zo hoog mogelijk niveau van welzijn weten te bereiken voor zoveel mogelijk mensen in de wereld. Deze try-out was wel nodig om onduidelijkheden uit het spel weg te nemen. Het spel gaat wel van een zekere voorkennis uit om goed deel te kunnen nemen. Op zaterdag 9 december vindt in de Jaarbeurs in Utrecht de officiële uitvoering van dit spel plaats. Wil je hier meer over weten, neem dan contact op met Koen Warmink bij het IPP: tijdens kantooruren 020-5217657. (EP)

Landelijk Bestuur

Voorzitter

Dennis Hesseling, 030-2543887
(hesselin@math.ruu.nl)

Secretaris Politiek

Ido van der Meulen, 030-2511753

Algemeen secretaris

Gerrit-Wim Gerritsen, 053-895057

Penningmeester

Xander Mol, 010-4047275

(xander@wintime.topnet.nl)

Secretaris Organisatie

Michael Mol, 010-4149621

Internationaal Secretaris

Bart Hoogenboom, 050-3111675

(b.w. hoogenboom@cped.rug.nl)

Secretaris Scholing & Vorming a.i.

Madeleine Baartmans, 030-2716729

Secretaris Ledenwerving en Opvang

Frederick Petrignani, 071-5172609

(petri@strw.leiden.univ.nl)

Secretaris Public Relations

Robin Paalvast, 079-3314095

Werkgroepen

Belastingen

Jeroen Tan, 020-6247312

Burger, Politiek, Overheid

Wim Rampen, 030-2448520

Culturele Verscheidenheid

Paul Leenards, 020-6437058

Ethiek

Eddy Orłowski, 030-2510318

Europa

Kees Pieter Dekker, 043-3639616

Internationale Betrekkingen

Marleen van Oort, 030-2441562

JD/VUJO-werkgroep

Rachel Vreeswijk, 043-3257278

Jongerenbeleid

Inge Hagens, 0485-314938

Mensenrechten

Peter Ras, 03404-32011

Midden-Oosten

Onno van den Muysenberg,

020-6627248

Milieu

Ward Biemans, 070-3801923

Onderwijs

Marga Remmers, 050-5770573

Ontwikkelingssamenwerking

Annemiek de Haan, 030-2910141

Politie en Justitie

Robert van der Ende, 036-5340241

Sociale Economie

Steven van Weyenberg,

020-6195209

Agenda

November

29 Thema-avond drugs
beleid in Leiden 15

December

1 Politieke Kroegen-
tocht in Leeuwarden 15
Info: Hans Giesing
058-254164

5 Sinterklaasborrel af-
deling Utrecht. Om 20
uur in Café 't Hart,
Voorstraat 10 Utrecht. 18

9-10 Multi-Cultidag en Ka-
derdag beide in Am-
sterdam, in het ANJV-
pand aan de Spui-
straat 47A. Info bij het
LB. 19

9 Worldgame in de Jaar
beurs te Utrecht
zie pag.38

12 JD Utrecht over gene-
tische manipulatie.
Mag en kan alles? Info
bij Annemiek de
Haan, 030-2919141.

13 Symposium over 'Eer-
lijke handel'. Info bij
het NJMO, 030-
2316833.

14 Onderwijsdemon-
stratie met toespraak

Dennis, 12.00 Dom-
plein in Utrecht
De Gooische Wissel-
matras. Om 20 uur in
het Goois Podium te
Hilversum. Zie
pag. 37

15 Bezoek LHG Bochum
aan afdeling Nijme-
gen en kerstdiner
Debatwedstrijd Ajax-
Feyenoord om 21 uur
in Café P96 te Amster-
dam. Info bij Pascal
Weel, 020-6938393.

19 JDiscussie over Jonge
ren en werk. 20.00 uur
in PPJK-pand Heren
poortenmolendrift 6,
Groningen

Januari

4 JD-Nieuwjaarsrecep-
tie in Den Haag

5 Deadline Demo

Februari

2-4 PI-weekend in Lage
Vuursche. Info zie
pag. 36

April

13-14 ALV 27 te Arnhem(!)

Politiek café

Amsterdam

eerste maandag politiek café met
bekende sprekers; derde maandag
'Stamgasten' (participerend). Dit
alles in Café P96, Prinsengracht 96,
beide aanvang 21.00

Arnhem

vierde dinsdag, 20.00, Grand Café,
Korenmarkt 16, Arnhem

Den Haag

derde dinsdag, 20.00, Stadscafé
Couperus, Lange Houtstraat 25
't Gooi

laatste zondag, 19.30, Café Dudok,
Lareneweg 2a, Hilversum

Groningen

eerste dinsdag, 20.00, Café Het Paard
van Troje, Kleine Kromme Elleboog

5

Leeuwarden

tweede dinsdag, De Kannekijker,

Bagijnestraat 63; vierde dinsdag
(borrel) 20.00, Café de Babel, Sta-
tionsstraat 1

Leiden

tweede dinsdag, 21.00, Café 't
Keizerij, Kaiserstraat 4

Nijmegen

tweede woensdag, 20.00 Café De
Fiets, Grotestraat 8

Rotterdam

tweede dinsdag, 21.30, Café
Pardoën, in de Oude Haven

Twente

derde maandag, 20.30, Café Mark
Twain, Walstraat 41, Enschede

Utrecht

eerste dinsdag, 20.30, Café 't Hart
Voorstraat 10, 030-319718

Zoetermeer

derde woensdag, Café The Old Pall,
Oostwaarts 4

DEMO

**Vrijzinnig-democratisch
magazine van de
Jonge Democraten
nummer 6, jaargang 12
verschijnt 6x per jaar
(ISSN 0925-4390)**

Hoofdredacteur

Ward Biemans, 070-3801923

Redactie

Paul Kraan

Roojse van Leer

Marco van Lierop (Tekenaar)

Sonny Lim (Opmaak)

Marcel van Nijnatten

Edwin Peek

Evert-Jan van Veen

Milko Vernooij (Fotograaf)

Dijlan van Vlimmeren

Sandra de Vries

Druk

Coene BV, Den Haag

Foto voorkant: Milko Vernooij

Redactie-adres

Secretariaat JD: t.a.v. Demo

Noordwal 10

2513 EA Den Haag

tel. 070-3622162/fax. 070-3641917

E-mail: d66ned@xs4all.nl, Re:Demo

Aanleveren kopij

Demo heeft een redactiestatuut dat
deel uitmaakt van het Huishoudelijk
Reglement van de JD. Bijdragen die
op floppy worden aangeleverd wor-
den met voorkeur behandeld (*WP
5.1 & 5.2 for Windows, Word for
Windows*). Eén Demo-pagina be-
draagt ±800 woorden exclusief illus-
traties. De redactie behoudt het recht
artikelen in te korten of in het geheel
niet te plaatsen. Bijdragen die na de
deadline binnenkomen, kunnen op
zijn vroegst in de volgende Demo
worden geplaatst. Zonder toestem-
ming van de hoofdredacteur mag
niets uit Demo worden overge-
nomen. Advertenties: contact opne-
men met de penningmeester van de
JD (Landelijk Secretariaat).

Abonnementen

Een abonnement kost fl. 30,- per
jaar. Ook losse nummers zijn hier te
bestellen voor fl. 5,- per stuk excl.
portokosten. Leden ontvangen
Demo gratis. Leden en abonnees
wordt verzocht adres-wijzigingen
door te geven aan het Landelijk Se-
cretariaat van de Jonge Democraten.

Een JD'er

Joost van der Linden (25) uit Wageningen

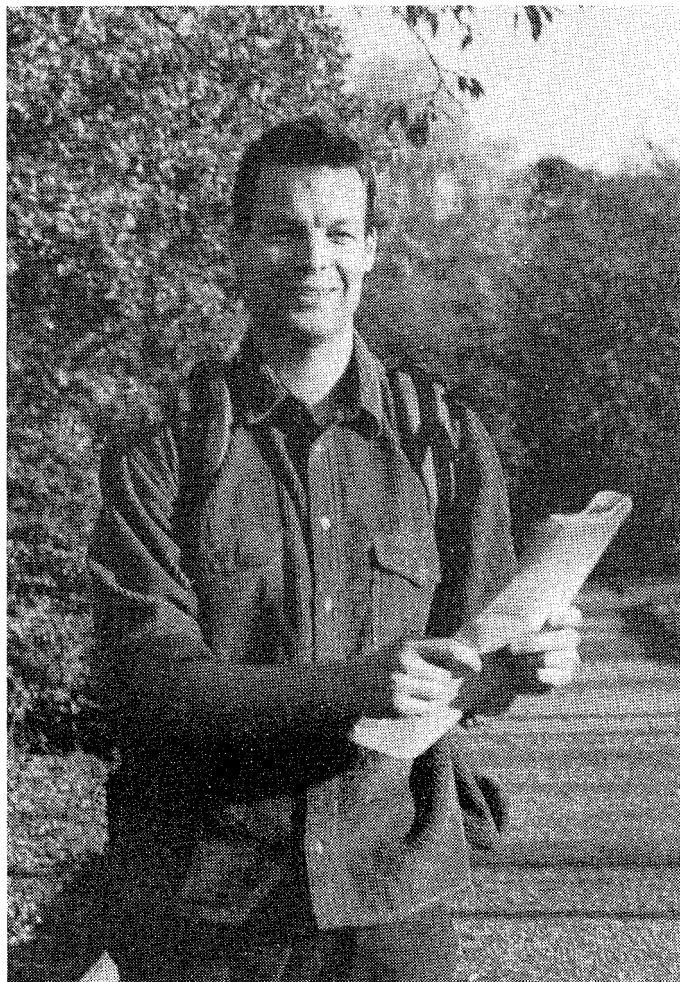
'Van januari tot half mei ga ik naar Kenya. Ik ga kijken welke rol de landschapsplanning daar speelt in diverse ontwikkelingsprojecten. Het is een onderzoek dat ik samen doe met twee andere studenten, die Tropische Cultuurtechnieken en Tropisch Landgebruik studeren. Zelf studeer ik Landschapsarchitectuur, en dan specifiek Landschapsplanning van Niet-Westerse Gebieden. Ik ga in mijn eentje naar Kenya; de andere twee krijgen dan de informatie van mij.

Vaak denkt men dat er in de tropen heel veel ruimte is, maar dat is flauwekul. Je moet kijken naar de kwaliteit van de ruimte. Niet alle grond is voor alles geschikt. Ik ga naar Kisii, een stad in het meest vruchtbare deel van Kenya. Nu wonen er 60 duizend mensen, maar over zes of zeven jaar zijn het er 150 duizend. Er is een grote run op die stad en dat gaat ten koste van veel vruchtbare grond. Nu is er al een groot tekort aan brandhout. Alle toppen van de heuvels zijn al gekapt, en daar begint de erosie. Verder moet er meer landbouwgrond komen en heeft de stad ruimte nodig. Al die problemen hebben gemeenschappelijk dat ze ruimte vragen, maar ze worden meestal vanuit een eigen vakgebiedje opgelost. De landschapsplanning probeert een integrale oplossing te vinden. In de tropen gebeurt dat nu niet, en wij willen met ons drieën een constructieve oplossing vinden.

Niemand weet daar dat wij hiermee bezig zijn. Ik wil gewoon bij de gemeente Kisii binnenstappen, de juiste persoon spreken en zeggen: wij zijn drie studenten uit Wageningen, we gaan een plan schrijven, we denken dat jullie daar wat aan hebben en we hopen dus op medewerking. Er worden in Wageningen veel afstudeervakken over de tropen gedaan, maar de mensen over wie het gaat, krijgen er vaak geen letter van te lezen. Wij willen nu wel eens concreet iets gedaan krijgen. We willen niet *de* oplossing vinden, maar de mensen *een* oplossingsmogelijkheid bieden. Of ze er dan gebruik van maken, is aan henzelf. Je kunt je natuurlijk afvragen waarom die mensen zelf niets aan

hun situatie doen; zij zijn toch ook niet achterlijk? Maar ze hebben daar gewoon geen mogelijkheid toe, dat is het frustrerende. In de wereld zijn een heleboel dingen mogelijk; binnen zeven dagen kunnen er in de hele wereld wapens zijn. Maar met voedsel kan dat niet. Dat vind ik zo absurd. Als ik dat echt met mijn eigen ogen zie, ga ik me denk ik wel schuldig voelen. Misschien is "schuldig" niet het juiste woord... ik zal me in ie-

'Misschien raak ik helemaal van de kaart'

Tekst : Christiaan Bonebakker
Foto : Milko Vernooy

der geval niet prettig voelen.

Het meest zenuwachtig ben ik over allemaal praktische zaken. Ik ben nog nooit in de tropen geweest, dus ik weet niet of ik bang moet zijn voor ziektes en voor hygiënische omstandigheden. Ik weet niet hoe de veiligheid is in Nairobi, waar ik ook

een tijd zit. Ik ben benieuwd of ik flexibel genoeg ben om dat op te vangen. Ik ga naar steden en dorpen waar ik grote armoede ga zien zonder dat ik er iets aan kan doen. Ik kan niet alle problemen op mijn schouders nemen. Misschien is de schok zo groot dat ik helemaal van de kaart raak, en dan zit ik daar in mijn eentje.

Toch weerhoudt dat mij er niet van om erheen te gaan en het onder ogen te zien. Als

ik er echt niet tegen kan en er niet de energie uit haal om er daadwerkelijk iets mee te kunnen in de rest van mijn leven, dan ga ik iets anders doen. Zo reëel moet ik wel blijven. Als ik er niet mee om kan gaan, heeft niemand iets aan mij, en ik ook niet aan mezelf. Ik kan me heel veel voorstellen bij de tropen, maar ik weet dat alles wat ik me voorstel, niet klopt. Veel mensen hebben een te romantisch beeld van de tropen. Ik zeg tegen mezelf: nee, zo ben ik niet, ik ben realistisch, ik weet dat er veel ellende is. Maar ik denk dat de waarheid toch echter is dan je je kunt voorstellen.

De extremen in de tropen zijn veel groter dan in Nederland. Als je je bezighoudt met de fysieke leefomgeving van mensen, heb je direct invloed op hun bestaansmogelijkheden. Dat vind ik veel motiverender dan dat ik parkjes ga ontwerpen voor recreatieterreinen in Nederland. Dat is ook wel leuk en aardig, maar daar haal ik geen voldoening uit als ik weet dat er 1,4 miljard mensen zijn die honger hebben. Dat zit heel diep bij mij. Ik heb niet de illusie dat door Joost van der Linden alle problemen uit de wereld worden opgelost, maar ik kan er mijn steentje aan bijdragen. Dat ben ik nu van plan.'

